

Bodleian Libraries

UNIVERSITY OF OXFORD

This book is part of the collection held by the Bodleian Libraries and scanned by Google, Inc. for the Google Books Library Project.

For more information see:

<http://www.bodleian.ox.ac.uk/dbooks>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 2.0 UK: England & Wales (CC BY-NC-SA 2.0) licence.

600008508R

42.

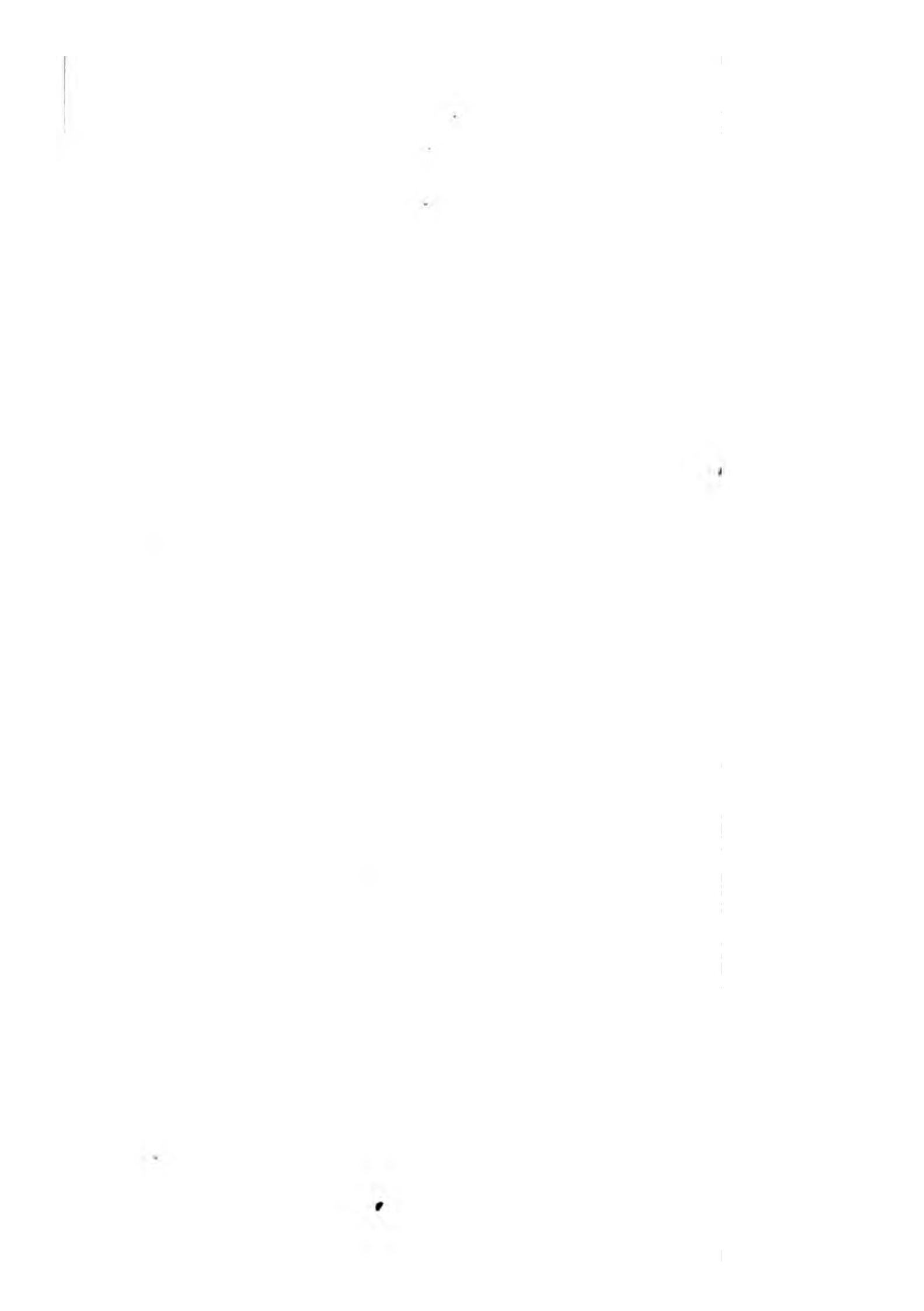
243.

DE SYNODO

DIOECESANA.

BENEDICTI XIV

PONTIFICIS MAXIMI

DE

SYNODO DIOECESANA

LIBRI TREDECIM.

EDITIO POST PLURIMAS, PRÆSERTIM PATRIS EMMANUELIS DE AZEVEDO
S. J. AUCTION ET CASTIGATOR.

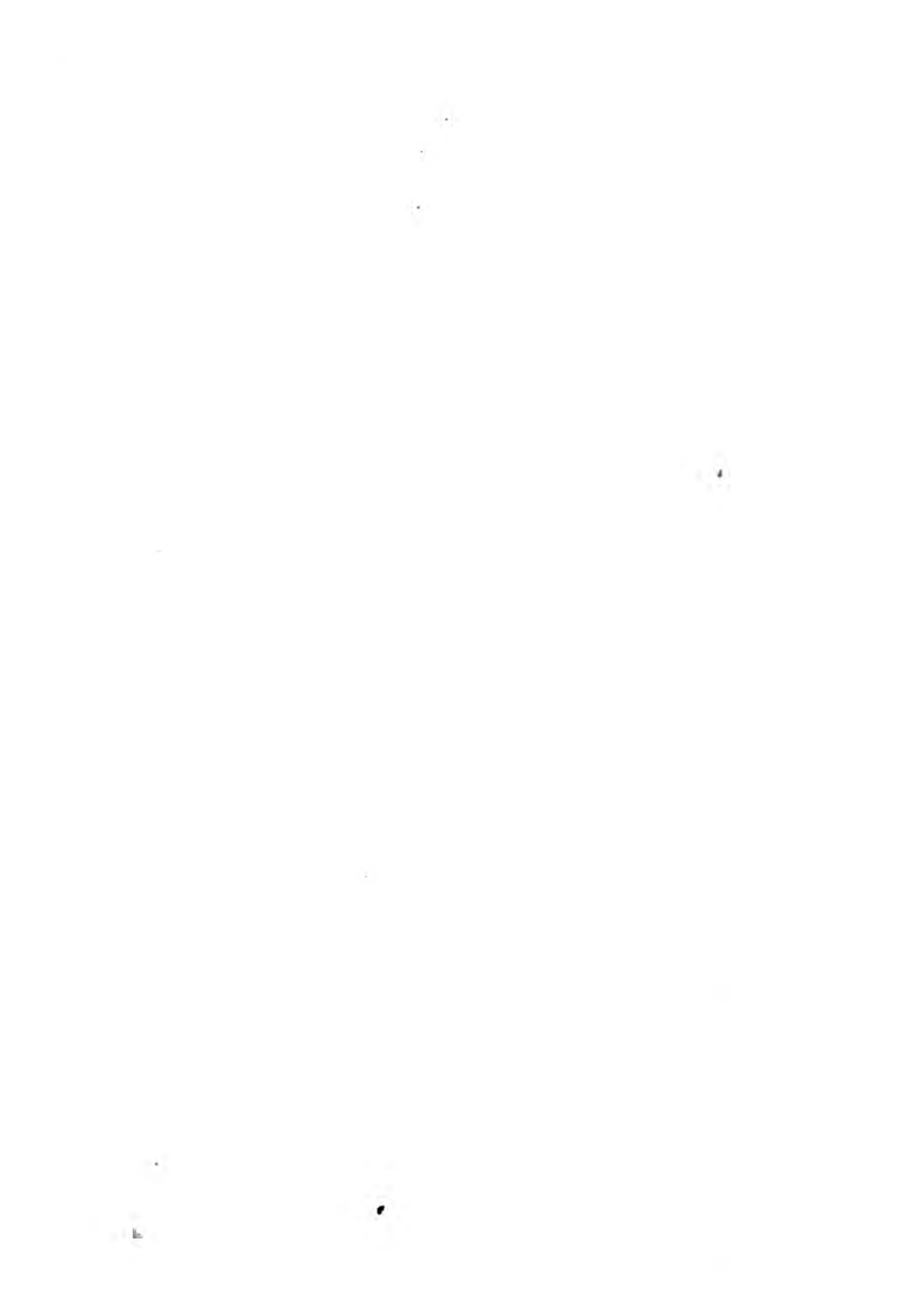
TOMUS QUARTUS.

MOGUNTIÆ.

KIRCHWEIM-SCHOTT ET THIELMANN, BIBLIOPOLÆ.

CUM APPROBATIONE. 1812.

BENEDICTI XIV

PONTIFICIS MAXIMI

DE

SYNODO DIOECESANA

LIBRI TREDECIM.

EDITIO POST PLURIMAS, PRÆSERTIM PATRIS EMMANUELIS DE AZEVEDO
S. J. AUCTION ET CASTIGATOR.

TOMUS QUARTUS.

MOGUNTIÆ.

KIRCHWEIM-SCHOTT ET THIELMANN, BIBLIOPOLÆ.

CUM APPROBATIONE. 1812.

MECHLINIÆ.

**EXCUDERAT P. J. HANICQ, SUMMI PONTIFICIS, SS. CONGREGATIONIS
DE PROPAGANDA FIDE, ET ARCHIEP. MECHL. TYPOGRAPHUS.**

LIBRI DECIMI TERTII

CAPUT DECIMUM TERTIUM.

De postulatis, quæ in relatione statûs Ecclesiæ ab Episcopis proponi solent : et primò de iis, quæ ad ipsos Episcopos spectant, quatenùs in Ordinem Episcopalem ingressi sunt, Ecclesiæque regimen susceperunt.

QUONIAM de iis, quæ in subsequentibus Instructionis capitibus, sexto nimirùm, septimo, et octavo, continentur, plura jam hoc ipso in Opere, prout occasio tulit, attigimus; ne ea, quæ superiùs dicta sunt, repetamus, transeundum nobis esse censemus ad illa, quæ exponenda suadet nonum et ultimum ejusdem Instructionis caput: quo scilicet invitantur Episcopi, ut, si quæ habent postulata, sibi, suarumque Ecclesiarum regimini opportuna, proponant; promptamque sibi opem, vel saltem consilium, ab Apostolica Sede, et ab ipsa Congregatione Concilii expectare jubentur. Cùm autem animadversum à nobis fuerit, quædam interdum postulata ab Episcopis proponi, quæ propriam ipsorum personam respiciunt; ab his initium ducentes, in præsentis capite agemus de iis, quæ spectant ad ipsos Episcopos in Ordinem Episcopalem ingredientibus, suarumque Ecclesiarum regimen suscipientes: ut deinde gradum faciamus ad ea, quæ ipsis in Episcopatûs administratione versantibus occurrunt; ac demùm ad alia, quæ Pastoralis oneris dimissionem, aliquando ipsis necessariam, optatamque, concernunt.

II. Episcopus quidam in relatione statûs suæ Ec-

I..

clesiæ obortum sibi exposuit dubium de propriæ Ordinationis validitate, propterea quòd consecratus fuisset ab uno Episcopo, altero tantùm seculari Presbytero assistente; cùm ceteroquin per Litteras Apostolicas dispensatum cum eo fuisset, ut consecrari quidem posset ab uno tantùm Episcopo, sed assistentibus illi duobus Sacerdotibus in dignitate Ecclesiastica constitutis.

III. Plures hac de re sententiam suam rogati fuerunt, inter quos nos ipsi, cùm in minoribus constituti munere Secretarii Congregationis Concilii fungeremur: quare sequentes animadversiones à nobis tunc exhibitæ fuerunt.

IV. Primò videlicet animadvertimus, circa quæstionem, an Episcopi Consecratio, ab uno tantùm Episcopo peracta, nulla sit, an tantummodo illicita, tres circumferri Auctorum sententias. Quarum altera est pro nullitate; eamque tuentur Morinus *de Sacram. Ordin. part. 3. exercit. 4. cap. 2.* Tournely *de Sacram. Ordinis, impressionis Paris. anni 1729. pag. 453.* Altera nullam itidem irritamque asserit ejusmodi Ordinationem, nisi Pontificio indulto, seu dispensatione concessum fuerit, ut eadem ab uno tantùm Episcopo perageretur; huicque opinioni adhæret Piette *part. 6. suarum Theologicarum Quæstionum de Sacram. Ordinis quæst. 13. §. 1. et 2.* Tertia denique propugnat, quamvis, juxta disciplinam à sacris canonibus præscriptam, Episcopalis Ordinatio ab uno Episcopo, aliis duobus Episcopis ei assistentibus, sit peragenda, uti legitur *in Can. Episcopi, et Can. Episcopum, dist. 64. et Can. Porro dist. 66.* tamen, si ab uno Episcopo habeatur, reliquis duobus nec accitis, nec præsentibus, nec cooperatoribus, ratam esse et validam, quantumvis illicitam: siquidem plures in sacra antiquitate occurrunt Antistitum Ordinationes ab uno tantùm Episcopo peractæ, quæ redarguuntur quidem uti illi-

citæ, sed minimè rejiciuntur ut irritæ ac nullæ : neque verò uspiam legitur, Episcopum, ab uno Antistite consecratum, jussum fuisse Consecrationis munus iteratò recipere ab Episcopo, cui alii duo Episcopi cooperarentur. Videri hac de re possunt Thomassinus *de vet. et nov. Eccles. discipl. part. 2. lib. 2. cap. 12. per tot.*, et præcipuè *num. 1. Cabasutius in Notitia Eccles. seculi IV. in notis ad can. 4. Nicænum*, Christianus Lupus *ad Concilia Generalia et Provincialia tom. 1. prioris edit. pag. 29. et pag. 33. Hallier de sac. Ordinationib. part. 2. sect. 5. cap. 2. art. 2. per tot. et potissimùm §. 3. Van Espen Jur. Eccles. part. 1. tit. 15. de Consecrat. Episc. cap. 1. per tot. et signanter num. 7. Boucat tom. 5. de Ordinis institutione disput. 6. sect. 6. punct. 2. pag. 443. Juenin de Sacramentis dissert. 9. de Ordinibus in specie quæst. 1. de Episcopatu cap. 4. ex Auctoribus verò, qui omnium manibus teruntur, Diana in edit. coordin. tom. 4. tract. 8. resolut. 27. et pluribus sequentibus, et nominatim resolut. 29. Solorzan. de Jure Indiarum tom. 3. cap. 6. num. 38. Azorius *Instit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 30. §. Sed quid dicendum.* Inter eos autem, qui recentioribus temporibus Romæ scripserunt, quosque post latum à nobis suffragium inspeximus, bon. mem. Cardinalis Gotti *tom. 15. suæ Theologiæ quæst. 5. de Episcopat. dub. 4. §. 1. et 2.* et modernus Joseph Catalanus *tom. 1. ad Pontificale Romanum pag. 198. et seq.* quibus in locis pluribus tuentur, Episcopi Consecrationem ab uno Episcopo peractam, illicitam quidem esse, sed validam firmamque, quamvis, nullo præobtento Pontificio indulto, seu dispensatione, celebrata fuerit.*

V. Animadvertimus secundò, quòd, etsi affirmari nequeat, ab hac Sancta Sede fuisse definitam prædictam quæstionem, an Episcopi Consecratio, quam unus expleverit Episcopus, irrita sit, et nulla, an potius tantummodo illicita; nemo tamen inficias

ierit, quin probabilior, et magis plausibilis sit tertia opinio, quæ, uti diximus, validam esse propugnat, quamvis illicitam, ejusmodi Ordinationem; hancque amplexi fuerint, et in praxim redegerint Romani Pontifices, qui frequenter indulta elargiuntur, ut in remotioribus regionibus, in quibus haud facilè tres Episcopi unà convenire possunt, ordinandus Consecrationis munus recipiat ab uno Episcopo, duabus ipsi assistentibus Dignitatibus, vel duobus etiam simplicibus Sacerdotibus: quod porro nullatenùs præstarent, nisi probabiliozem arbitrarentur sententiam illam, quæ asserit, validam firmamque, ac tantummodo illicitam esse Ordinationem, quam unus peregerit Episcopus; ideoque in sua potestate esse, illiciti actûs notam ab ea remove, impertiendo facultatem, ut ab uno tantùm Episcopo expleri possit. Sanè, cùm olim S. Pius Papa V. votum Congregationis Concilii hac de re exquisiisset, responsum ipsi datum fuit sequentis tenoris, ut notatum reperitur *in lib. 10. Regestorum. pag. 16. Cùm san. mem. Pius V. consulisset Congregationem Concilii, an in provincia, in qua Episcoporum copia haberi non posset, dispensandum esset, ut, loco duorum Episcoporum, qui Consecrationi interesse debent, sufficiantur Abbates, duove alii habentes dignitates Ecclesiasticas, Congregatio, secuta sententiam majoris partis Theologorum, quos tunc consuluit, respondit, dispensationem esse concedendam.*

VI. Quin imò, præter eam facti speciem, quâ Episcoporum copia haberi non possit, paris quoque valoris habita est altera, quâ, licèt tres Episcopi convenire commodè valeant, prudens tamen œconomia exposcit, ut Consecratio ad tempus occulta maneat, nec ulli, nisi certis advenientibus rerum circumstantiis, innotescat. Et quidem, hâc impellente ratione, fel. record. Alexander Papa VII. indulisit, ut Pater Sebastianus ex Carmelitarum Di-

scalceatorum Familia, cùm ad Orientales indias Apostolicam visitationem obiturus remeare deberet, secretò in Pontificio Sacello ordinaretur Episcopus Hierapolitanus à solo Porphyriensi Episcopo, suppleantibus vices duorum Episcoporum assistentium binis Vaticanæ Basilicæ Canonicis Presbyteris, Luca Holstenio, et Francisco Maria Phœbeo: quemadmodum habetur in Historia Vitæ memorati Sebastiani Episcopi, Romæ edita anno 1719. *lib. 2. cap. 2. sub initium.*

VII. Tertio denique animadvertimus, sicuti valida est, sed illicita, Episcopi Consecratio, quam unus peregerit Episcopus duoque assistentibus Sacerdotibus, dum Apostolicum non præcessit indultum, quo ita fieri permissum fuerit; non absimili ratione validam haberi debere, et tantummodo illicitam, Episcopalem Consecrationem, quam peregerit unus Antistes, uno assistente Presbytero, quamvis in obtenta dispensatione, seu indulto, ea lex adscripta fuisset, ut duo adstarent Presbyteri: utroque enim casu omnia concurrunt ad actûs validitatem necessaria: et utroque casu aliquid desideratur, quod ad ejusdem actûs solemnitatem, et præscriptorum rituum observantiam pertinet; quandoquidem in prima facti specie deest duorum Antistitum præsentia à sacris canonibus statuta; in altera verò desideratur præsentia duorum Sacerdotum, quos Pontifex adhibendos voluit.

VIII. Credi autem nullo modo potest, voluisse Pontificem, ut suis mandatis in Brevi expressis major inesset vis et efficacia, quàm quæ canonum sanctionibus passim tribuitur. Nec enim omnes canones, qui aliquid servandum statuunt, nullitatis vitium statim inducunt iis actibus, qui aliter gesti fuerint; nisi expressum contineant decretum, quo irritum et nullum pronuncietur quidquid secus fieri contingat. Idem ergo affirmandum erit de

lege, quam Pontifex in Brevi indixerit. Si autem id obtinet in iis rebus, quæ ejus potestati, et auctoritati subjiciuntur, quid dicendum erit de illis, quæ (sicuti hæc est, de [qua loquimur] quoad validitatem à Christi Domini auctoritate dependent? Quæcumque igitur in utroque casu præscribuntur, nihil aliud sunt, quàm providæ regulæ ad necessariam ritûs honestatem et decentiam constitutæ; quæ si omittantur, illicitus quidem erit actus, non verò irritus, et effectus vacuus.

IX. His omnibus rationum momentis adducti, asseruimus, Episcopi Consecrationem ab uno Episcopo, unoque assistente Sacerdote peractam, quamvis in Brevi cautum fuisset, ut duo adhiberentur Sacerdotes, validam fuisse, quamvis illicitam; atque huic sententiæ firmissimè etiam adhæsimus, perpendentes, inauditum planè non esse, Episcopum aliquem Consecrationis munus suscepisse ab uno Episcopo, altero tantùm, vel etiam nullo assistente Sacerdote: dum in Collectione Apostolicarum Constitutionum, Brevium, et Decretorum pro sacris Missionibus Sinarum, et Tunkini, Parisiis recusa anno 1676. *part. 1. pag. 11. et seq.* exhibetur Breve Alexandri VII. quo Vicariis Apostolicis superstitibus indulgetur, ut in Episcopum præficere valeant Sacerdotem, utque illius Consecratio ab uno Episcopo, duobus simplicibus Sacerdotibus, vel etiam nullo planè assistente, perficiatur.

X. Cùm autem reliqui etiam, quos Pontifex tunc consuluit, nostræ sententiæ adhæsissent, eandem probavit idem Pontifex in suis Litteris datis die 26. Novembris 1718, ubi, *de nonnullorum gravium virorum, præsertim Romanæ Curie Prælatorum, eximiâ sacrorum canonum scientiâ, singularique fide, et integritate conspicuorum, qui de mandato eorundem Cardinalium rem maturè examinarunt, et Consecrationem hujusmodi validam, licet illicitam*

tam, esse censuerunt, consilio etc. salutaribus pœnitentiis tam ordinatori, quàm ordinato injunctis, ratam firmamque, sed illicitam, Consecrationem pronunciavit.

XI. Frequentior est alter casus, quo nonnulli, antequam in Episcopos eligantur, quædam ineunt pacta et conventiones cum Canonicis mox eos electuris, eorumque observantiam jurejurando pollicere non dubitant; at, cùm subinde eos et promississe, et jurasse pœniteat, relaxationem contractæ obligationis, et juramenti, vel in relatione statûs Ecclesiæ, quam Congregationi Concilii exhibent, vel immediatè ab ipso Romano Pontifice exposcunt.

XII. Contingunt hæc in Germania, ubi vigens est apud Canonicos jus eligendi Episcopum, exclusis ceteris de Clero, eoque magis et laïcis. Cujus quidem juris veluti fundamenta jecêre duo Imperatores Otho IV. et Fridericus II. ille nimirum anno 1209. hic verò anno 1213. in suis Diplomatum relatis apud Lunig *tom. 1. Spicil. Ecclesiast. pag. 167.* et Goldastum *Constit. Imperial. tom. 1. pag. 290.* At idem subinde canonicè constitutum firmatumque fuit in Concordato inter Nicolaum V. Pontificem, et Fridericum III. totamque Germanicam nationem anno 1448. inito. Hoc autem jure eligendi Episcopum Capitulis asserto, inolescere cœpit et usus quasdam ineundi pactiones conventionesque inter eligendum, et Canonicos: quæ quamvis fortasse, cùm primùm in vectæ sunt, ad publicam referrentur utilitatem, optimumque regimen diœcesis, ac ipsius quoque principatûs cum Episcopali dignitate conjuncti: non ita multò pòst in eversionem juris Episcopalis, privatumque nonnullorum, et potissimùm electorum, commodum utilitatemque deflexêre: uti videre est tum in satis proluxa Dissertatione Schwarzii *de Capitulationibus Episcoporum Germaniæ*, tum in Opere Herbipoli

impresso sub annum 1697. in scriptoque *Factum et Jus Juramenti Episcopalis, sive Capitulationum.*

XIII. Claræ memoriæ Carolus V. Imperator abusum hunc expressè detulit ad Hadrianum VI. Pontificem, datis ad eum litteris anno 1522. quæ referuntur à Goldasto *Constit. Imperial. tom. 1. pag. 447.*, necnon in Libro in scripto *Imperatorum Imperiique gravamina, part. 2. pag. 357. edit Francofurt. anni 1725.* In iis autem litteris, inter cetera absurda, num. 85. exponitur juratum pactum, quo cavetur, ne Episcopo, in ulla omninò quantumvis gravi, ac etiã intoleranda facti specie, liceat contra ipsos electores procedere, aut obsistere Judicibus, et Officialibus Capituli, quidquid tandem agendum susceperint, aut decernendum putaverint: quã excogitatã methodo, securitatem delinquendi, remotã quãcumque pœnæ formidine, nanciscebantur Capitulares: *Nullum in Episcopum seu Prælatum eligunt, nisi se priùs jurejurando adstrinxerit, planèque devoverit, litteris quoque interdum, instrumentisque sigillo probè munitis caverit, ipsis, ipsorumque ordinatis Judicibus, ac Officialibus, in nullo utcumque gravi, vel inhonesto, intolerabilique proposito, se contrarium fore, ac, si quando eos delinquere contigerit, impunè eis per ipsum, ut hoc sibi liceat.* Minùs absonum erat, quod Æneas Sylvius enarrat in suo Libro *de moribus Germanorum pag. 1045.* quamvis et is hoc ipsum improbare non omittat: *Statutum habent, quo cautum est, ne quem Canonorum Decanus corripiat, nisi majori parte Capituli consentiente; atque ita fit, ut omnes passim discoli aberrent, compensantesque sibi quisque invicem crimina, impunes abeant.*

XIV. Vel solæ communis Canonici Juris sanctiones satis superque fuissent, ut pronunciari tutò posset, hujusmodi pacta, quamvis juramento firmata,

damnabilia esse, et nullo modo servanda. Perspicua est Decretalis *in Cap. Sicut nostris, de jurejurando*, ubi narratur, quòd Tudertinus Episcopus, priusquam ad eam Sedem eveheretur, unà cum reliquis Canonicis in pactum consenserat, per quod imminuebantur Ecclesiæ redditus, quòdque insuper hujusmodi pactio jurisjurandi religione vallata fuerat. Nihilominus, Episcopo post peractam electionem id, quòd juratus promiserat, præstare renuente, Innocentius III. Pontifex Maximus Amerino Episcopo mandat, ut omnia in pristinum restituat: de juramento autem, et pactione ita rescribit: *Nos igitur salutis ejus, Episcopi videlicet, Paternâ volentes sollicitudine providere, pro juratione incauta imponi ei fecimus pœnitentiam congruentem: et nihilominus attendentes, quòd juramentum, non ut esset iniquitatis vinculum, fuerit institutum, et quòd, non juramenta, sed perjuria potius sunt dicenda, quæ contra utilitatem Ecclesiasticam attentantur*, Apostolico Delegato, quæ suprâ innuimus, exequenda committit. Consonat et Decretalis *Contingit, de jurejurando*, in 6. Attamen religiosi Germaniæ Episcopi suis in Synodis Diœcesanis, vel Provincialibus, non prætermiserunt memorata pacta quantumvis jurata improbare, simulque definire, eadem nullo modo esse servanda: quemadmodum videre est in Diœcesana Synodo Herbipolensi, habita anno 1453. et in duabus Provincialibus Synodis, altera Coloniensi, Moguntina altera, habitis sub Paulo III. Pontifice Maximo, relatisque in præcitato Libro *Factum et Jus*, Herbipoli impresso, pag. 367. Id ipsum præstiterunt Romani Pontifices, quemadmodum evincunt monumenta in præindicato Libro fideliter exscripta.

XV. Et primò quidem Martinus V. uti ex eodem Libro habetur, Cardinali Juliano, suo et Apostolicæ Sedis Legato, in mandatis dederat, ut Sigis-

mundi Imperatoris precibus studiisque obsecundans, irrita ac nulla pronunciaret pacta, quæ Bambergensis Episcopus cum suo Capitulo inierat, licet is jurasset, se promissa præstiturum, nec emissi juramenti absolutionem petiturum, quin imò nec eâ quidem sponte oblatâ se unquam usurum. Accesserunt postmodum duæ Romanorum Pontificum Constitutiones, in Bullarium Romanum relatæ, S. Pii V. altera, cui initium *Durum nimis et incommodum*, altera Gregorii XIII. incipiens *Inter Apostolicas*, quæ sæpè memoratis pactis, seu capitulationibus vim omnem et efficaciam ademerunt. Cùm Clemens VIII. Cardinalem Madrutium Legatum de latere misisset ad Rodolphum Imperatorem, inter ceteros abusos, quibus ipsi pro viribus consulendum demandavit, recensitæ fuerunt capitulationes, et pacta, de quibus nunc occurrit sermo; uti nosse licet in citato Libro, Herbipoli impresso, pag. 374. *Episcoporum jurisdictio per contrarias sacris canonibus capitulationes et pacta constringitur. Capitulationes verò, quas Canonici Colonienses, Brixinenses, et Uratislavienses, cum suis Episcopis ante electionem inierant, decretis suis oblitterarunt, proscripseruntque Urbanus VIII. Innocentius X. et Alexander VII. summi Pontifices: quemadmodum in sæpè memorato Libro pag. 375. et seq. pag. 27. et pag. 280. et seq. videri potest.*

XVI. Verùm solemnior actus, quo abrogatæ fuerunt hujusmodi capitulationes, quamvis juratæ, procul dubio est Constitutio fel. record. Innocentii Papæ XII. Etenim Herbipolensis Episcopus anno 1678. antequam eligeretur in Episcopum, cum suis electoribus in certa quædam pacta convenerat, quorum observantiam juramento pollicitus fuerat: sed, cùm subinde datam juratamque fidem servare detrectaret, eaque de causa, acerrima lis, et controversia excitata fuisset, composita illa fuit

mediante concordia, seu transactione, quæ viguit ad vitam paciscentis Episcopi. Eo autem è vivis erepto, cum in successorem Episcopum electus fuisset Joannes Godefridus de Guttemberg, isque similiter anno 1684. cum electoribus quasdam jurasset capitulationes, subindeque ad Sanctam Sedem recursum habuisset, ut à præstiti juramenti vinculo solveretur; hujus rei examen Magno Magistro Teutonici Ordinis delegatum primò fuit. Renuente autem Capitulo jura sua coram eo deducere, causa peculiaris Congregationis in Romana Curia deputatæ judicio discutienda dirimendaque commissa fuit: pluribusque ab anno 1692. et deinceps editis resolutionibus, tandem Innocentius Pontifex anno 1695. suam evulgavit Constitutionem, incipientem *Ecclesiæ Catholicæ*, quæ in illius Bullario legitur num. 51. quæque summo omnium plausu per Germaniam excepta fuit, ac etiam à Lunigio per extensum relata legitur *in select. Scriptor. illustr. pag. 450.*

XVII. Per eam itaque Innocentius Pontifex non solùm præcedentes Pii, et Gregorii suorum Prædecessorum sanctiones confirmat et innovat; sed, ut abusum capitulationum, pactionum, conventionum, concordatorum, ac statutorum radicitus evellet, pactiones et capitulationes ante electionem inter eligendum, et electores iniri solitas, distinguit ab aliis, quæ fiunt electione jam absolutâ: et quidem illas, quæ electioni præcedant, omnes omninò interdicat, nullasque ac irritas fore declarat, edicens, ne ipsæ, quantumvis juramento firmatæ, servari debeant: *Districtè prohibemus, et interdiciamus, ne capitulationes, pactiones conventiones, concordata, seu statuta hujusmodi ante ipsam quidem electionem, seu etiam postulationem, de cetero inire, condere, aut facere audeant quovis modo, seu præsumant; illaque proinde, quate-*

nus de facto contra præsentis nostræ prohibitionis formam inita, condita, seu facta fuerint, nulla, inania, invalida, irrita, viribusque, et effectu penitus et omninò vacua, ac nullius roboris et momenti esse, et perpetuò fore, neminemque ad illorum, seu cujuslibet eorum, etiamsi juramento vallata sint, observantiam teneri, aut obligatum existere, vel fore, decernimus et declaramus. Reliquarum autem, quæ electionem subsequantur, executionem suspendit, quousque supremo Sanctæ Sedis judicio subjectæ, cognitæ, probatæque fuerint: Quæ verò, electione, seu postulatione hujusmodi secuta, quomodolibet iniri, condi, seu fieri contigerit, ad Nos, seu eundem Romanum Pontificem pro tempore existentem, quamprimùm deferri, atque ita nostro, et Sedis Apostolicæ judicio subjici præcipimus; suspensâ interim eorum omnium, et singulorum executione, donec et quousque ab eadem Sede, sine cujus auctoritate nihil omninò in similibus pacisci fas est, Apostolicæ confirmationis robur in totum, vel in partem receperint.

XVIII. Invehitur Schwarzius præcitatæ dissertationis §. 20. in pervicacem quorundam reluctantiam, quæ satis superque contra enunciatas Pontificias Constitutiones in Germania invaluit: *Hinc illæ lacrymæ, hinc illæ lites, atque querimonie, quæ dudum in Germania agitatæ, multis Pontificiis Constitutionibus, atque Legibus compositæ, nihilo seciùs etiamnum valent eò magis, quo minùs in hisce rebus Germani RR. PP. Leges ferre possunt.* Atque utinam memorati Auctoris objurgationes destituerentur fundamento! Vitâ functo Joanne Philippo Cardinali de Lamberg, Passaviæ Episcopo, Capitulum de more ad electionem processit successoris. Electores nonnulla pacta et conventiones cum eligendo, contra præscriptum Bullæ Innocentianæ, inierunt; utque apparenti aliquâ specie suaderent, se

nihil adversùs eam attentasse, Apostolicum beneplacitum reservaverunt, non distinguentes, quòd ibi statuitur de pactis post electionem initis, à præcedenti omnimoda reprobatione et prohibitione pactorum, quæ ante electionem fieri contingat. Verùm summus Pontifex Clemens XI. hujusmodi pacta ne quidem in examen adduci permisit, prout conveniens et necessarium fuisset, si post electionem absolutam electus cum suis electoribus in ea convenissent; sed eadem continuò rejecit, ac irrita et nulla declaravit, utpote contra præscriptum Constitutionis Innocentii Papæ XII. celebrata. En verba Pontificis in sua Consistoriali Allocutione 52. *Confirmamus et approbamus electionem, sicut præmittitur, factam à præfatis Capitulo et Canonicis Ecclesiæ Passaviensis, etc. præviá tamen cassatione, rejectione, et abolitione capitulationum, seu pactionum ab eisdem Capitulo et Canonicis ante ipsam electionem, cum reservatione Apostolicæ confirmationis, initarum, et per eorum quemlibet juramento vallatarum, quas propterea, juxta formam novissimæ Constitutionis Innocentii XII. Prædecessoris nostri, quæ incipit Ecclesiæ Catholicæ, ne ex quovis temeris lapsu, aut ex quacumque alia causa tacitè, vel expressè per Nos, et Sedem Apostolicam approbatæ, seu confirmatæ censerì, vel præsumi unquam possint, disertè et expressè nullas, irritas et invalidas, viribusque et effectum omninò vacuas, ac nullius roboris et momenti esse, et perpetuò fore, neminemque ad illarum, seu cujuslibet earum observantiam teneri, aut obligatum existere, vel fore, perinde ac si illæ nunquam factæ, initæ, ac juratæ fuissent, declaramus; ac tam ipsi electo, quàm omnibus aliis, quodcumque juramentum de observandis capitulationibus, seu pactionibus hujusmodi, ab eis, ut præfertur, præstitum, quatenùs opus sit, relaxamus.*

XIX. Scimus quidem , non deesse Theologos , ac Canonistas , docentes , pacta , et capitulationes iniri posse à Canonicis etiam ante Episcopi electionem , dummodo pacta , seu conventiones , et capitulationes honestæ sint , et non in privatorum commodum , sed in publicam tantummodo vergant utilitatem. De hac re latè disserit Weistner *in suis Institutionibus Canonicis lib. 1. tit. 6. num. 142. editionis Monachii*. Nec desunt qui exemplum adjiciant pactorum à Cardinalibus in Conclavi ante Pontificis electionem initorum , quæ cùm ad optimum Ecclesiæ regimen , et ad Catholicæ Religionis utilitatem et amplificatiōnem unicè tendant , à Pontifice noviter electo custodiri omninò debere , atque servari , affirmant. Hisque præmissis , contendunt , vetuisse quidem Innocentium XII. pacta , et capitulationes , quæ ante electionem fierent ; sed illius prohibitionem respicere tantummodo illicita pacta , et potissimùm ea , quæ ad labefactandam imminuendamque Episcopalem auctoritatem directa sint , nullatenus verò illa , quæ publicam utilitatem , et providum Ecclesiæ , ac diœcesis regimen apertè respiciant.

XX. Haud inficiamur , magnam esse in abstracto hujusce ratiocinii speciem. At simul etiam affirmare non dubitamus , illud in casu , de quo agimus , omni planè fundamento destitui. Utque propositum capitulorum Conclavis exemplum è medio tollamus , dicimus primò , sæpè quidem ea fuisse inita , sed exinde etiam sæpè sæpiùs dissidia , animorumque offensiones ortum habuisse : veluti nosse licet *ex epist. 181. Cardinalis Papiensis ad Paulum II. conscripta*. Secundò , non deesse magnæ auctoritatis Doctores , qui omni ratione propugnent , Pontificem nequaquam obstringi ad servanda memorata pacta , seu capitula , quamvis justa , et ad commune bonum directa , ac etiam jurisjurandi religione firmata ; propterea quòd deceat quidem Pontificem Maximum

optima quæque sectari , et agere , sed minimè congruat supremæ , quâ pollet , auctoritati , pactionibus et conventionibus ad hoc , aut illud obstringi. Adeatur Azorius *Instit. Moral. part. 2. lib. 4. cap. 5. quæst. 10.* Præ ceteris verò fusiori calamo rem persequitur Cardinalis Jacobatius *in suo Tractatu de Conciliis lib. 7. tit. de Capitulis Conclavis* , qui impressus legitur in secundo Apparatu ad Collectionem Conciliorum Labbei editionis Venetæ et signanter *pag. 339. §. Unde videretur.* Tertiò , inter Dissertationes Cardinalis Brancatii , Romæ anno 1672. typis editas , alteram adesse inscriptam *de Capitulis Conclavis* , quâ pluribus in unum collectis ostendit , hujusmodi capitula , seu pacta Conclavis , ut plurimum electioni fuisse præposita , eaque , quoties communi omnium placito fuerint comprobata , ac per se justa sint , et publicam utilitatem , proficuumque Ecclesiæ regimen respiciant , potiorique jure , si juramento firmata fuerint , servari quidem in conscientia , et custodiri oportere ab electo in Pontificem , *secundùm vim directivam* ; quin tamen ipse in foro externo , et *secundùm vim coactivam* , cogi valeat ad aliquid præstandum ex iis , quæ , antequam Pontifex inauguratus fuisset , sponderat , atque juraverat : quo pacto satis consultum putatum reverentiæ , quæ promissioni ac juramento debetur , tum etiam Pontificiæ dignitati , et auctoritati. Quartò denique , pacta , seu capitula Conclavis nunquam post Constitutionem Innocentii XII. inita fuisse ; et quidem nostris hisce temporibus hanc inviolabiliter servari consuetudinem , ut unusquisque , cùm primùm Cardinalis fuerit renunciatus , Pontificias quasdam Constitutiones , omnibus notas , et typis vulgatas , servare spondeat et juret ; idemque juramentum instauret , quando Conclave ingreditur , absque eo quòd aliæ conventiones , aut pactiones , quantumvis justæ , et laudabiles , superaddantur.

Quin imò is , qui in Pontificem electus est , postquam supremam Sedem conscenderit , jurare debet Constitutionem Innocentii XII. incipientem *Romanum decet* , per quam modus imponitur largitionibus ac donationibus aliquando à Romanis Pontificibus in consanguineos effusis , quamvis idem et in sua ad Cardinalatum promotione , et in ingressu Conclavis , ejusdem executionem et implementum jurejurando promiserit.

XXI. Eo igitur argumento , quod ab exemplo capitulorum Conclavis petebatur , vel hac , vel illâ ratione , è medio sublato , objectioni nunc directè respondentes , asserimus , nihil magis Innocentianæ Constitutioni adversari , quàm propositam illius interpretationem , atque limitationem. Cùm enim experientiâ compertum fuisset , pacta , et conventiones , quæ inter Capitulares ante electionem fiebant , privatum plerùmque commodum , utilitatemque respicere , atque insuper in Episcopalis jurisdictionis imminutionem , et aliquando etiam in detrimentum reddituum Ecclesiæ vergere ; Innocentius XII. de adhibendo remedio sollicitus , districtè vetuit , ne pactiones ullæ , aut conventiones , ante electionem conficerentur , et , si quæ initæ , ac etiam juratæ fuissent , eas declaravit nullatenùs servari debere. Simul tamen integrum servare volens Capitulis jus ineundi cum suis Episcopis honestas conventiones et capitulationes , permisit , ut , absolutâ jam electione , de iis agi posset , quoniam tunc temporis electus in Episcopum liberè valet obsistere , suumque assensum denegare iis , quæ contra suam auctoritatem , vel contra rectum diœcesis regimen proponi contingeret. Ne autem Episcopus falli , aut fallere posset , addidit insuper laudatus Pontifex , ut hujusmodi conventiones , seu pacta post electionem stipulata , Apostolicæ Sedi fideliter repræsentari deberent , ab ea discutienda , et approbanda , quatenùs appro-

batione digna judicarentur. Rebus autem sic stantibus, quis unquam affirmare audebit, ea tantummodo pacta, ante electionem conventa, ab Innocentio XII. proscripta fuisse, quæ iniqua et irrationabilia dignoscerentur, non autem ea, quæ per se licita et honesta essent? cùm maximè eorum, quæ ante electionem inita forent, examen, atque iudicium Apostolicæ Sedi minimè reservaverit; sed ea absolute et indiscriminatim nulla et irrita pronunciaverit: illa verò dumtaxat Sanctæ Sedis examini et disquisitioni edixerit subjicienda, quæ electionem subsequantur. Quare, juxta memoratam erroneam interpretationem, melioris conditionis effecisset pacta ante electionem inita, quàm cetera, quæ electionem consecuta sint: quod sanè percipi nullo modo potest.

XXII. Nec reponere juvat, justas, et honestas pactiones interdicti non posse: nam quædam ideo vetita sunt, quia per se mala; alia verò ideo mala sunt, quia vetita; in horum autem classem referenda sunt pacta, quæ, per se quidem spectata, fortè possent æqua videri, sed æqua tamen re ipsâ non sunt; cùm eo tempore fuerint stipulata, quo eadem inire non licebat, juxta receptum illud effatum: *Aliqua prohibita, quia mala; aliqua mala, quia prohibita.*

XXIII. Actum hac ipsa de re fuit anno 1727. in Congregatione rebus Consistorialibus præposita, in qua cùm proposita fuissent dubia, an Constitutio Innocentii XII. ea etiam Capitula, seu Collegia afficeret, quæ ex viris, mulieribusque composita, et unius Abbatissæ, seu Præpositæ regimini subjecta sunt; et an memoratæ Constitutioni, quatenus pacta electionem præcedentia interdicit et irritat, obnoxia essent quæcumque pactiones, sive conventiones, honestæ licèt et justæ; congruis responsionibus dubia dirempta fuerunt: Decretumque

impressum legitur penes Rigantium *in Regul. 9. Cancell. part. 1. § 2. num. 420. et seq.* Cùm autem responsa illa probaverit Benedictus Papa XIII. **jussitque** insuper, ut editæ resolutiones Apostolicis Litteris in forma Brevis confirmarentur, id **verò** sub eodem Pontifice præstitum non fuerit, idcirco muneris nostri esse censuimus, quod prætermissum tunc fuit, implere : quare Apostolicas Litteras, ipsum Decretum continentes, et confirmantes, **expediri** jussimus, quæ cùm nondum ullibi impressæ legantur, eas hîc inserere opportunum **duximus.**

BENEDICTUS PP. XIV.

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

PASTORALIS regiminis sollicitudo ex alto Nobis immerentibus commissa exigit, ut non solùm curemus novas leges, si quando rerum conditio, aut necessitas postulat, condere; sed etiam ea, quæ à Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris providè ac salubriter constituta sunt, Apostolicæ confirmationis robore communire. Aliàs siquidem à Congregatione rebus Consistorialibus præposita emanavit Decretum tenoris sequentis, videlicet : Cùm san. mem. Innocentius PP. XII. per Constitutionem editam die 22. Septembris 1695. quæ incipit Ecclesiæ Catholicæ, innovatis etiam pluribus aliorum Prædecessorum Pontificum sanctionibus, districtè interdixerit, ne, occurrente Ecclesiarum, sive monasteriorum quorumvis vacatione, pactiones ullæ, sive capitulationes, aut concordata, aut statuta, adversus sacrorum canonum, et Apostolicarum Constitutionum dispositionem, ab iis, ad quos personarum præficiendarum electio pertinet, ante electionem,

vel postulationem fiant; et, ubi nihilominus inita fuerint, ea prorsus irrita, et invalida, nec observanda esse, etiamsi juramento munita fuissent, declaraverit, et decreverit; quæ verò post electionem, seu postulationem fieri contingeret, ea ad Romanum Pontificem deferri, ejusque judicio subjici, suspensâ interim eorum executione, donec à Sede Apostolica impetrata fuerit confirmatio, præceperit, prout in memorata Constitutione uberius continetur, dubitatum verò fuerit primò, an sub ea comprehendantur etiam monasteria fœminarum, vel Capitula, seu Collegia, quæ juxta nonnullarum provinciarum consuetudinem sunt mixta ex maribus et fœminis sub unius Abbatissæ, seu Præpositæ, sive Priorissæ regimine, secundò, an prædicta Constitutio eas etiam afficiat pactiones, quæ in Ecclesiarum, vel monasteriorum ipsorum utilitatem cedunt, vel quæ alioquin, si per se spectentur, non judicantur illicitæ: hinc, ad tollendas hujusmodi dubitationes, et animarum pericula tutiùs submovenda, Congregatio particularis Consistorialis, à Sanctissimo Domino Nostro deputata, censuit, si Sanctitati Suæ videbitur, declarandum, et decernendum, sub præmissa Constitutione Innocentii XII. ejusque omnibus præscriptionibus, etiam quoad inflictas pœnas, omninò comprehendendi etiam monasteria, vel Capitula, seu Collegia mixta ex utriusque sexûs personis, regimini, vel jurisdictioni unius Abbatissæ, seu Præpositæ, sive Priorissæ subjectis, ac de ejusmodi etiam monasteriis, Capitulis, sive Collegiis, præfactam Constitutionem esse intelligendam, perinde ac si de iis quoque expressa, et specialis mentio habita fuisset, adeoque pactiones, capitulationes, concordata, seu statuta quæcumque hujusmodi, occasione electionis personæ prædictis monasteriis, sive Capitulis, et Collegiis præponendæ, tum facta, tum quæ deinceps fieri contingeret, tametsi interpositâ

*jurisjurandi religione roborata, omninò obnoxia esse et fore prohibitioni, nullitati, pœnæ, ceterisque omnibus, et singulis ordinationibus, decretis, et declarationibus respectivè in ea, ut præfertur, Constitutione contentis, et, quatenùs opus sit, ad hujusmodi etiam monasteria, vel Capitula, sive Collegia mixta ex utriusque sexùs personis præfatam Constitutionem esse extendendam. Præterea, cùm valdè Ecclesiasticæ disciplinæ intersit omnem ambitiosæ cupiditati aditum præcludere, ac provide-
re, ne ullo modo, etiam indirectè, læsa remaneat libertas eligendi personas magis dignas, magisque idoneas, quæ assentiri forsân recusarent iis pactionibus, quibus aliæ minùs idoneæ, ad obtinendum electionis commodum, annuerent; similiter declarandum, et decernendum censuit: memoratâ Constitutione affici eas etiam pactiones ante electionem, vel postulationem initas, quæ ceteroquin Ecclesiis ipsis, vel monasteriis utiles sint, vel quæ intrinsecùs, et per se consideratæ, nullam mali suspicionem redoleant, sed quæ ideo malæ sunt, quia jure humano, et per sacros canones, sive Apostolicas Constitutiones; ac præsertim illam Innocentii XII. interdicuntur, quo verò ad eas, quas post electionem vel postulationem fieri contingeret, servandam itidem esse memoratam Innocentii XII. Constitutionem, ut scilicet illæ statim ad summum Pontificem deferantur, et Sedis Apostolicæ judicio subjiciantur, suspensâ interim earum executione, donec ab eadem Sancta Sede, sine cujus auctoritate nihil omninò in similibus pacisci fas est, confirmationis robur in totum vel in partem obtinuerint. Facta autem per me infrascriptum præfatæ Congregationis Secretarium de præmissis relatione Sanctissimo Domino Nostro, ejusdem Congregationis sententiam Sanctitas Sua omninò approbavit, atque ita ab omnibus, ad quos pertinet, perpetuò, et inviolabiliter servari,*

et judicari mandavit, cum omnibus etiam derogationibus præfatæ Constitutioni Innocentii XII. insertis, necnon Litteras Apostolicas in forma Brevis super præsentis Decreti confirmatione, et approbatione expediri jussit. Datum Romæ hâc die 16. Augusti 1727. P. Cardinalis Corradinus. Dominicus Rivera dictæ Congregationis Secretarius. Loco † Sigilli. Hujusmodi autem tam providum ac salubre Decretum, quo firmiùs subsistat, et servetur exactiùs; tenore præsentium, Apostolicâ auctoritate approbamus, et confirmamus, ac de novo, quatenùs opus sit, statuimus, et innovamus, atque illud ab omnibus cujuscumque ordinis, gradûs, statûs, ac dignitatis, in perpetuum servari et custodiri præcipimus et mandamus: decernentes, easdem præsentis Litteras semper firmas, validas, et efficaces existere, et fore, suosque plenarios, et integros effectus sortiri, et obtinere, ac illis, ad quos spectat, et pro tempore quandocumque spectabit, in omnibus et per omnia plenissimè suffragari, sicque in præmissis per quoscumque Judices ordinarios, et delegatos, etiam causarum Palatii Apostolici Auditores, judicari, et definiri debere, ac irritum et inane, si secus super his à quoquam quâvis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari: quibuscumque in contrarium facientibus non obstantibus. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem sub Annulo Piscatoris die XV. Julii MDCCLIV. Pontificatûs Nostri Anno Decimo quarto.

XXIV. Quæ hucusque deducta sunt, viam veluti sternunt responsionibus, quæ dari possunt Episcopis in relatione statûs Ecclesiæ suæ referentibus, se, ante suam electionem, cujuslibet generis pacta, seu conventiones iniisse. Illorum namque oculis subjicienda sunt tum quæ ab Innocentio XII. statuta fuerunt, tum culpæ reatus ab iis contractus, qui adversùs Pontificiæ legis sanctionem talia gesserunt,

tum denique obligatio nihil planè præstandi in vim emissæ promissionis, etiam jurejurando firmatæ; ac tandem veniam petentibus, salutari aliquâ pœnitentiâ impositâ, relaxari poterunt pœnæ, quibus obnoxii propterea evaserunt. Si verò conventiones post electionem initæ fuerint, non aliud est rescribendum, quàm ut easdem examinandas, discutendasque exhibeant. Et quidem satis providum et salutare iniretur consilium, si generale Decretum ederetur pro omnibus Ecclesiis, in quibus jus viget eligendi Episcopum, ut novus Antistes in prima relatione statûs Ecclesiæ, ad Sedem Apostolicam transmittenda, singulatim recensere deberet conventiones omnes, quæ post peractam suî electionem stipulatæ, seu etiam ab ipso juratæ fuerunt, ad hoc ut, canonicâ discussione præmissâ, approbentur; nisi tamen id antea præstiterit, nimirum eas, cùm electionis confirmationem petiit, jam tranmiserit, ejusdemque Apostolicæ Sedis judicio subjecerit.

CAPUT DECIMUM QUARTUM.

De postulatis, quæ spectant ad Episcopos in Ecclesiarum suarum administratione versantes, et ad rectum eorum muneris implementum: ubi de petitione coadjutoris, aut Episcopi suffraganeî.

ANIMADVERTIMUS, nonnullis in relationibus ab Episcopis quandoque repræsentari deteriore propriæ valetudinis statum, indeque necessitatem adjungendi sibi coadjutorem cum futura successione, vel Episcopum suffraganeum, vel aliam aliquam adjutricem operam implorandi; propterea quòd eo adacti sint, ut ipsi per se nequeant præstare omnia, quæ muneris sui esse intelligunt. Aliquem etiam quandoque fuisse animadvertimus, qui animum pandiderit dimittendi Ecclesiam, vel votum trans-

eundi ad aliam ; asserens , procul dubio fore , ut , si aliò translatus fuerit , Divinis obsequiis , et animarum salutis promovendæ studiosiùs , et utiliùs valeat adlaborare , quàm si ei , quam actu obtinet , adhæreat Ecclesiæ.

II. Nullum itaque ex hujusmodi postulatis reverà pertinet ad Congregationem Concilii : at duriùs fortasse videbitur , ad postulante[m] severiori quâdam brevitate rescribere , ut instet apud eum , penes quem est hujusmodi rerum notio , atque auctoritas ; ut adeat nimirùm summum Pontificem , qui hasce causas consuevit ad Congregationem Consistorialem pro voto , et consilio delegare. Lenior et gratior evadet responsio , si in ea res ita explanetur , ut Episcopus intelligat , Congregationis Concilii non esse , quod petitur , vel proponitur ; ad illud autem obtinendum , illas , et illas condiciones desiderari ; hisque reapse concurrentibus , non defuturos seu Cardinalem Congregationis Præfectum , seu Secretarium , omniâ ad summum Pontificem deferre , ut ipse directè ac per se petitionibus annuat , vel eas examinandas remittat ad Congregationem Consistorialem , vel ad alios , quos maluerit , ut , ipsorum perspectâ sententiâ , quod optimum erit , constituat.

III. Deputationi coadjutoris cum futura successione in Episcopatum , quoties Episcopus ad sibi incumbentia munera obeunda impotens evaserit , locum reliquit sacra Tridentina Synodus , dum illius dationem Romano Pontifici reservavit , quemadmodum fusiùs ostendimus *cap. 10. hujus libri num. 21. et seq.* Vulgaris quædam ferebatur opinio , quæ apud omnes propemodum Forenses invaluerat , coadjutorem cum jure futuræ successionis transalpinis tantummodo , nunquam autem Italis Episcopis , adungi. Verùm , cùm nostris hisce temporibus Januensis Archiepiscopus , inhabilis factus , coadjutorem sibi dari expetierit ; eâ arreptâ opportunitate , seriò

investigavimus, an evulgata illa opinio subsisteret : eamque omni planè fundamento destitui comperimus. Quòd si rariora per Italiam occurrunt exempla concessionum coadjutoris cum futura successione in Episcopali Sede, id ex eo processisse oportet, vel quòd nulla id postulaverit necessitas ; vel quòd Episcopus, qui hâc auxiliari operâ indigebat, instantiam non proposuerit ; aut quia repertus fuerit nemo, qui tantum onus sibi vellet imponere, unico futuræ successionis præmio sibi proposito ; aut denique, quia Ecclesiæ, ac diœcesis necessitatibus faciliùs potuerit satisfieri per Vicarii Apostolici deputationem. Itaque nihil dubitavimus, quin Januensi Archiepiscopo, jam ad Ecclesiæ regimen ob senectutem minùs idoneo, coadjutorem adjungeremus cum futura successione, quod et ipse expectabat, et illius urbis, atque diœcesis spirituali procurationi expediens fore videbatur : isque coadjutor datus est, qui etiam nunc temporis uti Archiepiscopus laudabiliter Januensi præest Ecclesiæ, quam antea per aliquot annos administraverat uti coadjutor, Episcopali caractere insignitus cum titulo Ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ, juxta praxim, quam etiam alibi indicavimus.

IV. Suffraganeus, juxta strictiorem nominis significationem, est ille Episcopus, qui Archiepiscopo, sive Metropolitano subjectus est : eamque vocem nonnulli derivatam putant à suffragio, sive voto, quod Episcopus, Archiepiscopo, sive Metropolitano subjectus, in hujus electione ferebat. Ita Magri *in suo Vocabulario Ecclesiastico verb. Suffraganeus*. At Suffraganeus et ille dicitur Episcopus, qui alterius diœcesim administrat, in eaque præstat quæ Ordinis sunt, et jurisdictionis. Deque hujusmodi Suffraganeo loquitur Lateranense Concilium, sub Leone X. celebratum, cum agens de Cathedralibus Ecclesiis quæ S. R. E. Cardinalibus commendatæ reperiebantur.

tur, ita statuit, ut ejusmodi Cardinales *omni conatu suo provideant inserviri Cathedralibus, dignos, et idoneos Vicarios, seu Suffraganeos, prout consuetudo fuerit, cum digna competenti mercede apponentes*; uti videre est apud Thomassinum *de Benefic. part. 1. lib. 1. cap. 27. num. 6.* Suffraganeus denique, juxta vigentem hisce temporibus loquendi morem, dicitur etiam ille Episcopus titularis, qui ea dumtaxat, quæ sunt Ordinis, exercet in aliqua diœcesi, in qua Episcopus non residet, vel, si resideat, nequit, ob ingravescentem ætatem, aut malè affectam valetudinem, vel ob diœcesis amplitudinem, Ordinationes habere, Confirmationis Sacramentum administrare, aliaque Episcopalis Ordinis munera peragere.

V. Fagnanus *in Cap. Episcopalia, num. 48. et seq. tit. de privileg.* Decretum Consistoriale commemorat editum à S. Pio V. circa hujusmodi Episcopos Suffraganeos in hæc verba: *Pius V. post Concilii Tridentini publicationem, Decreto suo Consistoriali sancivit, non esse hujusmodi Episcopos creandos, neque in Suffraganeos dandos, nisi Ecclesiis Cardinalium, et illis tantum, qui solent habere, et cum certo stipendio perpetuo ad minus ducentorum aureorum de Camera super fructibus illius Ecclesiæ, qui propriâ auctoritate ab ipsis percipi possint, et quòd nullibi possint Pontificalia exercere sine expressa licentia Sedis Apostolicæ, nisi in illa diœcesi, cui datus est Suffraganeus; sed postea paulatim id ampliatur fuit etiam ad Episcopos non Cardinales, et dos aucta est ad ducatos tercentum ex Decreto sacræ Congregationis rerum Consistorialium.*

VI. In Regestis Congregationis Consistorialis disputationem offendimus ab ejusdem Congregationis Secretario exaratam, in qua ipse testatur, inter Consistorialia Acta Decretum hoc haud reperiri. Nos tamen addemus, extare certè quidem aliud Decre-

tum an. 1565. editum à Pio IV. Pontifice , et relatum à Raynaldo *ad annum Christi 1565. sub. num. 23.* in quo postquam Pontifex retulit , nonnullos extare Episcopos Suffraganeos ad Pontificalia exercenda olim constitutos in aliquibus Episcopatibus , quos Cardinales quidam , aliique Prælati retinebant , et quorum Ecclesiæ Episcopum Suffraganeum habere consueverant ; qui quidem Suffraganei , postquam sibi ducentorum ducatorum , seu alterius summæ pensionem super fructibus mensæ Episcopalis decerni obtinuerant , præstito consensu in omnimodam , vel partialem hujusmodi pensionis cassationem , sive extinctionem , exinde per orbem cursitantes , in alienis diœcesibus Pontificalia exercebant ; severo evulgato Decreto , hujusmodi cassationes fieri interdixit , factasque nullum vigorem habere declaravit , et canonicas pœnas in eos statuit , qui illas attentassent : ad extremum concludens , Suffraganeis minimè licere ullius generis pacta , vel promissiones circa pensiones ipsas vel penitus , vel ex parte extinguendas , inire , sed illis integris , donec vixerint , ac Suffraganei munera obierint , gaudere ipsos et frui debere , easdemque nullo modo cessare , seu extinguere , nisi cum Suffraganei ipsi translati fuerint ad aliquam Ecclesiam , apud quam residere teneantur , et cui propria sit mensa , et redditus pro Episcopi sustentatione. Nec sine opportuna providentia reliquit alteram facti speciem , juxta quam Suffraganei , reservatos sibi fructus percipientes , absentes ab ea Ecclesia , cui in Suffraganeos addicti fuerant. Voluit enim , ut , si ultra congruum temporis spatium , à Tridentino Concilio præfinitum , à residentiae loco absentiam produxissent , pensionem exigere nequirent ; si verò residentiam ipsam penitus derelinquerent , nec ipsa quidem Pontificalia in alienis diœcesibus , quamvis in id Ordinarii loci licentia et facultas accederet , exercere possent.

VII. Putarunt nonnulli, vel errasse Fagnanum, dum S. Pio V. Decretum adscripsit, quod editum fuit à Pio IV. vel saltem typographi errorem irrepsisse in editionem Operum ipsius Fagnani, et pro Pio IV. scriptum fuisse Pium V. Nos autem hujusmodi conjecturis assentiri non possumus. Etenim agit quidem utrumque Decretum de Suffraganeis; utrumque meminit annuæ pensionis ducentorum ducatorum super mensæ fructibus imponendæ: sed, cùm tot alia intercedant inter utrumque Decretum discrimina, veluti cuique percurrenti Raynaldum et Fagnanum facilè apparet; percipi nullo modo potest, unum idemque Decretum esse, quod, licèt re ipsâ auctorem habuerit Pium IV. subinde tamen per errorem, aut oscitantiam, fuerit S. Pio V. tributum. Probabiliùs itaque credi potest, Pium IV. Decretum suum edidisse, exscriptum per extensum à Raynaldo; suum itidem evulgasse S. Pium V. Hujus autem veritati non obstat, quòd inter Acta Consistorialia non reperiatur; tum quia inauditum non est, monumentum aliquod temporis injuriâ deperire; tum quia celebris Fagnanus, cui et singularis doctrina, et peculiaris diligentia, et publicorum munerum exercitium, auctoritatem conciliant, Decreti sententiam non adeo distinctè retulisset, nisi de eo ipsi plenè constitisset: tum denique quia vel hodie, quoad Episcopos Suffraganeos, datur opera, ut quidquid Decreto S. Pii V. cautum fuerat, impleatur.

VIII. Ut alibi quoque monuimus, Cardinales obtinentes Episcopatus suburbicarios, quibus eorum dignitatis titulus adhæret, à perpetuæ residentię onere eximuntur; cùm in Urbe maneant, ut opere et consilio præsto sint Romano Pontifici. Cardinalis autem sacri Collegii Decanus, qui plerùmque est Ostiensis et Veliterpensis Episcopus, suum habet ex ipsius S. Pii V. concessione Suffraganeum; uti

videre est in *Historia Ecclesiæ Civitatis Veliternæ*, edita ab Antistite Borgia Archiepiscopo Firmano, lib. 4. pag. 441. Cardinalis item Episcopus Sabinensis, ex concessione Urbani VIII. eâdem prerogativâ gaudet; quemadmodum deprehendi potest ex *Hierarchia Cardinalium* ab Abbate Piazza elucubrata, et ex Opusculo P. Andreucci Societatis Jesu de *Episcopis Cardinalibus Suburbicariis* pag. 81. Hisce Suffraganeis Episcopis suæ constitutæ sunt, et quidem tutissimæ præstationes; iidemque omnia, quæ sunt Ordinis, exercent in Diœcesi sibi respectivè assignata: nequeunt tamen, quæ jurisdictionis sunt, ullatenùs attingere, nisi Cardinales, quibus uti Suffraganei operam suam præstant, eosdem Vicarios quoque Generales constituent, uti sæpè fieri consuevit, quo expeditior sit utriusque potestatis administratio. Ceteri Cardinales Episcopi suburbicarii ut plurimùm hujusmodi Suffraganeum Episcopum habere non solent. Verùm, si, Cardinalitiâ fide interpositâ, affirmaverint, indigere se hujusmodi auxilio, in præindicato Secretarii discursu dicitur, decrevisse Urbanum VIII. ut et ipsis Episcopus Suffraganeus concedatur: neque desunt quoad binos suburbicarios Episcopatus, Albanensem videlicet, et Tusculanum, hujusmodi concessionum exempla.

IX. Quod verò spectat ad reliquos Cardinales, qui Episcopatum quidem, sed non ex suburbicariis, aliquem obtinent, nullo ipsi peculiari privilegio gaudent habendi Episcopum Suffraganeum, sed eodem jure, ac ceteri Episcopi, utuntur: iisque Suffraganeus adjungitur Episcopus, quoties legitimæ in id conditiones concurrunt; quæ quidem, uti suprâ innuimus, hujusmodi sunt. Primò, ut vera, nec affectata, urgeat necessitas sive propter habituales morbum, quo Episcopus afflicteretur, sive ob illius proveciorem ætatem, sive ob nimiam diœcesis amplitudinem; ita ut ipse non valeat omnia

Ordinis munia per se sedulò obire. Secundò , ut Episcopus ipse , dum hasce causas Pontifici exponit , simul etiam supplicet , ut designatus certus Sacerdos in Suffraganeum sibi adjungatur , oretque Pontificem , ut sic designato Sacerdoti titulum conferat Episcopalis Ecclesiæ *in partibus* constitutæ , quo valeat ea præstare , quæ ab Episcopali caractere , et Ordinis potestate dependent. Diximus autem , ut supplicet Pontifici ; propterea quòd nemini jus est et auctoritas nominandi , vel præsentandi aliquem , ut Suffraganeus fiat , utque titulum obtineat alicujus Episcopatus titularis , quantumvis eidem jus et facultas competeret nominandi , et præsentandi ad eum Episcopatum , in quo Suffraganeus constituitur. Hujus enim generis negotia unius Sanctæ Sedis auctoritati reservata sunt ; eaque ad Suffraganeum concedendum justis Episcopi indigentis precibus adducitur. Tertiò , ut doceat de consuetudine jampridem inducta , ut Episcopatus inserviat , et operam suam præstet Episcopus Suffraganeus ; etenim Congregationis Consistorialis Regesta plena sunt investigationibus in ipsa habitis , ut evinceretur , Episcopatum illum , aut illum , habere consuevisse suffraganeum Episcopum. Quartò , ut tercentorum ducatorum certa præstatio Suffraganeo constituatur ; quemadmodum cautum est superiùs indicato Decreto. Porro de necessitate , de consuetudine , deque annua præstatione disquirere , ad Congregationem pertinet Consistorialem : quod verò spectat ad qualitates personæ designatæ ab Episcopo in suum Suffraganeum , constare de illis debet ex processu , qui vel in Urbe , vel extra Urbem efformari solet super iisdem capitibus , de quibus quoad promovendos ad Ecclesias Episcopales disquiri consuevit. Quoniam verò nonnullæ diœceses tam latè patent , ut unus non sufficiat Episcopus Suffraganeus , et quia etiam aliquando contingit , ut constitutus olim Suffraganeus inhabilis

evaserit; his positis casibus, minimè recusavit Apostolica Sedes alterum quoque Episcopum Suffraganeum concedere : cui quidem novum tercentorum ducatorum subsidium in congruam constituendum est, nihil planè imminutâ, sive læsâ aliâ congruâ priori Suffraganeo assignatâ : veluti statutum animadvertimus in Decreto concessionis secundi Suffraganei, quem Consistorialis Congregatio Pragensi Archiepiscopo indulserat ; cui nempe Decreto, edito die 19. Augusti 1699. hæc apposita leguntur verba : *Salvâ tamen remanente pari assignatione* (tercentorum scilicet ducatorum) *olim factâ Episcopo Samandrien. donec in vivis agat.* Huic Decreto consonum est aliud, quo Moguntino Archiepiscopo alter Suffraganeus adjunctus fuit, datum die 30. Januarii 1703. *Cum assignatione congruæ tercentorum scutorum de Camera,* sermo est de Suffraganeo, *salvâ tamen remanente aliâ hujusmodi congruâ pro Episcopo Coronensi, super mensæ Archiepiscopalis prædictæ fructibus assignatâ.* Ut autem Suffraganei Episcopi honestum sibi victum et cultum parare valeant, cùm plerumque annua tercentorum ducatorum præstatio nequaquam sufficiat ; si Canonicatum aliquem obtineant, aut alia Beneficia, quamvis naturâ suâ cum munere Suffraganei incompatibilia, facilem se in eos præbere consuevit Apostolica Sedes, illorum retentionem iis concedendo, adjectis tamen opportunis legibus, et conditionibus, ut Divinus cultus exinde minimum, quoad fieri poterit, detrimentum patiatur.

X. Ad harum itaque regularum normam proceditur in Episcopi Suffraganei concessione : unde, si quis Episcopus in relatione statûs Ecclesiæ ad Congregationem Concilii detulerit necessitatem, quâ urgetur, habendi Suffraganeum ; ex iisdem efformari poterit responsio ad Antistitem inquirentem, et opportuna quoque notitia desumi, eique sup-

peditari, ut is de suscepto consilio promovendo, vel abjiciendo, secum statuere possit. Ut autem res hæc in postulantium æquè et respondentium utilitatem magis illustretur, optimum factu arbitramur, singulares quasdam concessionem hic indicare, quas aliquando, ex concurrentium circumstantiarum varietate, Congregatio Consistorialis indulgendas esse censuit, quæque re ipsâ subinde à Romanis Pontificibus, ejusdem Congregationis consilium sequentibus, indultæ fuerunt.

XI. Suffraganei non consueverunt insigniri titulo Archiepiscopi, sed Episcopi titularis. Quoties autem in aliquo Episcopatu constitui soleat Suffraganeus, si huic collatus est titulus certi alicujus Episcopatus in partibus Infidelium siti, eumque mori contingat, non idem successori Episcopo Suffraganeo conceditur titulus, quem prædecessor obtinuit; sed semper immutatur, ne ea sensim invalescat opinio, titulum adnexum esse officio ac muneri Suffraganei in eo nominatim Episcopatu obeundo. Rogavit Ulyssiponensis Patriarcha, ut Suffraganeus, quem sibi dari poscebat, titulo Archiepiscopi decoraretur. Momentum et pondus exhibitis precibus superaddidit Majestas Fidelissimi Lusitanorum Regis. Itaque propositâ instantiâ in Congregatione Consistoriali, hæc, summo Pontifice approbante, petitis annuit, eâ tamen adjectâ clausulâ *pro hac vice tantum, et dummodo hujusmodi concessio non transeat in exemplum*: veluti legere est in Decreto emanato die 3. Octobris 1718. Et quidem penes Acta Congregationis asservatur declaratio à Fidelissimi Regis Oratore exposita, quâ agnoscere se professus fuit, ex recensita gratia minimè arguendum esse, futuris temporibus oportere memorati Patriarchæ Suffraganeos Archiepiscopi titulo condecorari.

XII. In Hispaniis, Germania et Lusitania frequentiores occurrunt Episcoporum Suffraganeorum con-

cessionones, propterea quòd ut plurimum paratæ habeantur probationes consuetudinis jamdudum receptæ; quâ nimirum non probatâ, ut suprâ monuimus, hujusmodi gratia indulgeri non consuevit. Apud Gallos non obtinet hic usus. At nihilominus illustris Ecclesia Lugdunensis, quoties vera sic tulit necessitas, ex peculiari gratia, hujusmodi concessione, sive indulto donata fuit, confecto, coram Nuntio Apostolico, processu super qualitatibus Episcopi Suffraganei, constitutâque congruâ super fructibus mensæ: quemadmodum habetur ex Decreto edito 19. Maji 1711. et ex altero diei 16. Martii 1734. itidemque ex alio emanato die 28. Januarii 1735. quo quidem, spectatâ ingravescente Lugdunensis Archiepiscopi ætate, ejusdemque malè affectâ valetudine, ad concessionem Suffraganei processum fuit, hisce tamen verbis circumscriptam: *Non esse locum deputationi, cum Ecclesiæ Lugdunensis non sit perpetua consuetudo habendi Suffraganeum; consulendum tamen Sanctissimo, ut, attentâ gravi Archiepiscopi ætate, infirmâque ejusdem valetudine, eidem Nicolao Navarre (hic autem erat, quem sibi deposcebat Archiepiscopus in Suffraganeum deputari) titulum Episcopalem in partibus Infidelium concedere dignetur, ut in eadem Diœcesi Lugdunensi Pontificalia exercere possit: addito, quòd Canoniatum et Præbendam, quam obtinet in Ecclesia seculari Collegiata Parochiali Sancti Nazarii Lugdunensis Diœcesis, retineat.*

XIII. Quoad Italiam, haud ita facilè occurrunt exempla Suffraganeorum cum assignatione congruæ ad veram et rigorosam formam præcitati Decreti S. Pii V. non quidem ex eo, quòd nulli adsint Episcopi hâc auxiliari operâ indigentes; sed quia vel propter redituum Ecclesiarum tenuitatem, vel propter aliarum pensionum reservationes, fieri fortasse non posset, ut ex mensæ fructibus annua

portio detrabi valeret Suffraganeo persolvenda : eoque magis quòd , cùm Suffraganeus non detur Ecclesiæ , sed Episcopo , ejusque officium et munus cesset , statim ac moritur Episcopus , cui Suffraganeus adjunctus fuerat ; uti colligitur ex Glossa in Cap. Quoniam , verb. Vicarium , de Offic. Ordin. et fusiùs rem persequitur Fagnanus in Cap. Episcopalia , num. 58. et seq. de privileg. facilè evenire posset , ut , si successor Episcopus recusaret uti auxiliari operâ Suffraganei Prædecessori suo concessi , vel Ecclesia sine Suffraganeo remanere deberet , vel , si Episcopus alterum sibi deposceret , nil haberet , quod ipsi super redditibus Ecclesiæ in causam congruæ attribueret ; vel si denique in hujus favorem transferenda esset annua pensio alteri primitus assignata , alter hic ad angustias redigetur , in dedecus Episcopalis characteris , et dignitatis. Hæc omnia nos olim in minoribus adhuc agentes perpendenda deduximus in Congregatione Consistoriali particulari , ad quam delata fuerat instantia bon. mem. Cardinalis Badoarii tunc Brixienis Episcopi , qui tum propter affectam ætatem , tum propter Diœcesis suæ amplitudinem , in qua septuaginta hominum millia numerabantur , et quidem magna ex parte in asperis et montuosis regionibus constituta , summopere necessarium sibi esse ajebat Episcopum auxiliarem , cujus operâ in sacrorum munerum exercitio levaretur. Itaque instetimus , et obtinuimus , à prædicta Congregatione rescriptum fieri , quo consuleretur Pontifici , ut titulum Ecclesiæ in partibus Infidelium sitæ conferret nobili cuidam Sacerdoti Brixienti , Præposito Ecclesiæ Collegiatæ Sanctorum Nazarii et Celsi , jam Mitræ et Baculi usu gaudenti , simulque Ecclesiasticis redditibus , et patrimonialibus bonis ad honestissimum vitæ cultum sufficientibus satis instructo , cui onus imponeretur opportunam opem fe-

rendi prædicto Cardinali Episcopo in iis quæ ad Ordinis ministeria in sua Diœcesi adimplenda spectarent; atque hæc omnia, nihil imminutis Episcopalis mensæ reeditibus. Duo sunt ejusdem Congregationis Decreta super his edita die 18. Septembris 1711. et quidem ambo à Romano Pontifice comprobata, ac debitæ executioni demandata. Hæc eâdem servatâ methodo, successivis temporibus, in Italia opportuna auxilia tum memorato Brixienti Episcopatu, tum Archiepiscopatu Mediolanensi comparari consueverunt. Idemque exemplum, gravissimis urgentibus circumstantiis, ad aliquem transalpinum Episcopatum fuit subinde traductum; quemadmodum, ultrâ superiùs citatum exemplum Lugdunensis Ecclesiæ, altera se se offert res similiter gesta in Ecclesia Vaccienti per id tempus, quo Cardinalis de Althan eidem præerat Episcopus; quemadmodum noscere licet ex Decreto Congregationis Consistorialis die 12. Decembris 1720. evulgato.

XIV. Abbates jurisdictionem quasi Episcopalem, verumque territorium separatum habentes, olim ad sacra Limina visitanda, et ad exhibendam relationem statûs suarum Ecclesiarum non adigebantur; propterea quòd Sixtus V. Pontifex in sua Constitutione de solis Episcopis mentionem fecerat. Verùm, cùm nos perpenderimus, hujusmodi Prælatos, quibus separata proprii territorii procuratio, ac ordinaria jurisdictio competit, nec aliud quicquam, præter Episcopalem Ordinem, deesse videtur, haud decere, esse exemptos ab onere visitationis sacrorum Liminum, et æquo jure à relatione statûs suarum Abbatiarum, et jurisdictionalium districtuum, Sixtinam legem ad ipsos etiam extendimus; veluti videre est in nostra Constitutione, cui initium *Quod Sancta*, tom. 1. *nostri Bullarii*, num. 7. Cùm itaque nonnulli ex his Abbatibus peramplas diœceses, et

longè latèque protensa territoria obtineant, fieri facilè potest, ut aliqui ex illis identidem Episcopum Suffraganeum sibi dari exposcant; quo suos subditos gravi levent incommodo, aliò se transferendi, ut sacris Ordinibus initientur, aut Chrismate confirmentur. Hujusmodi instantia ad Congregationem Consistorialem olim delata fuit ex parte Militaris Ordinis S. Jacobi de Spatha, petentis, ut sibi concederetur Episcopus Suffraganeus, qui in personas suæ spirituali jurisdictioni subjectas Ordinis potestate ac muneribus fungeretur. At parùm felicem exitum tunc habuit hujusmodi petitio; uti videre est penes Fagnanum *in Cap. Episcopalia, à num. 38. ad finem, de privilegiis*. Verùm, cùm succedente tempore, demonstratum fuerit, enuntiatam Militiam quibusdam in locis plenâ potiri spirituali ordinariâ jurisdictione, ibique omninò opus esse Episcopo, qui Ordinis munera obiret, seposito titulo Episcopi Suffraganei, concessus ipsi fuit Episcopus insignitus titulo Ecclesiæ *in partibus*, cui data fuit facultas exercendi Pontificalia in locis tantummodò ordinariæ jurisdictioni dicti Militaris Ordinis plenè subjectis; eidemque, in causam congruæ, designata fuit certa annua præstatio: quemadmodum noscere licet ex posterioribus quibusdam memoratæ Congregationis Consistorialis Decretis, quorum alterum editum fuit 10. Martii 1660. alterum 20. Januarii 1684. et alterum 25. Septembris 1732. Antequam Fuldensis Abbatia in Episcopatum à nobis erigeretur, ingens exarserat inter illius Abbatem, et Herbipolensem Episcopum controversia: cùm hic jurisdictionem ordinariam sibi assereret in loca curæ, et regimini Abbatis Fuldensis subjecta; contendente vicissim Abbate, omnimodam in prædicta loca spiritualem jurisdictionem sibi competere, et territorium sibi esse penitùs separatum, exemptumque à jure Herbipolensis Episcopi. Hâc vigente controversiâ, cùm

Fuldensis Abbas Pontifici supplicasset, ut unum ex suis Monachis Capitularibus crearet Episcopum *in partibus*, ad hoc ut in iis locis, quæ omnimodæ suæ jurisdictioni subjecta contendebat, Ordinis munia exerceret, annuit ejusdem precibus Pontifex, Monachoque in Episcopum assumpto concessit, ut, quam obtinebat, Præposituram Regularem retineret; veluti pandit Decretum Congregationis Consistorialis editum die 25. Januarii 1728. additâ tamen clausulâ, ut hujusmodi concessio sine præjudicio jurium non minùs Herbipolensis Episcopi, quàm Abbatis Fuldensis, facta haberetur. Contigit etiam quandoque, ut summi Pontifices per se, nemine instante, cogitaverint de emerito aliquo Ecclesiastico ad Episcopatum *in partibus* promovendo, ut is potestate Ordinis uteretur in quædam loca ab ordinaria Episcoporum jurisdictione exempta, et Sanctæ Sedi immediatè subjecta; vel de quibus saltem lis erat, an ordinariæ alicujus Episcopi jurisdictioni, an potiùs supremæ Sedis auctoritati immediatè subicerentur. Cùm celebris P. Augustinus Calmet electus fuisset Abbas monasterii Sancti Petri Senonensis, Ordinis Sancti Benedicti, Congregationis SS. Vitonis et Adulphi, Nullius, seu Tullen. Diœcesis, illius electio in Abbatem fuit ab Apostolica Sede confirmata, atque insuper, non minùs ob regionis necessitates, quàm ob eximia ejusdem novi Abbatis merita, oblatus illi fuit Episcopalis titulus *in partibus*, unâ cum facultate exercendi Pontificalia in exemptis Lotharingiæ locis. Verùm (id quod honoris causâ eximii illius viri dixerimus) humillimas ipse quidem gratias egit pro electionis suæ confirmatione, at, honestissimâ propositâ excusatione, ab oblato Episcopatu acceptando abstinuit; uti colligitur ex ejusdem epistola ad Benedictum XIII. Pontificem data Kalendis Novembris 1728. tum quia nimirum ad Episcopalem dignitatem, curasque assum-

ptus, studia sua persèqui, tum quia Abbatiam ipsam eâ, quâ decebat, curâ et sollicitudine administrare nequivisset: *Nec enim poterit servus tuus deinceps otiosè studiis incumbere litterarum sacrarum, nec fratrum suorum curæ, nec propriæ Abbatie regimini, nec Congregationis suæ utilitati.* Pontifex autem epistolari suo Brevi dato die 12. Septembris 1729. commendare non destitit animi moderationem emeriti illius Religiosi viri; quem proinde ab onere ipsi jam destinato immunem esse jussit, aliâ inîtâ ratione, ut spiritualibus animarum indigentis occurreretur: *Animi tamen tui moderatio, quæ supplicibus litteris, fuisque precibus, proposito honori se se subducere conata est, Nos de conferendæ dignitatis sententia deduxit; ita tamen, ut præclaram, quam gerebamus, de tuis meritis opinionem ampliùs confirmaverit, eoque te bonorum laudibus digniorem probaverit, quo studiosiùs, et enixiùs religiosam modestiam oblati præmiis antetulisti.*

CAPUT DECIMUM QUINTUM.

De postulatis, quibus alia extraordinaria subsidia in Episcoporum levamen, seu aliqua honoris insignia, ad Ecclesiarum decus augendum, petuntur.

ANNO 1733. Episcopus Conceptionis de Chiloë in America retulit, intra Diœcesis suæ fines comprehendendi Provinciam nuncupatam *Chiloë*, ex aliquot Insulis conflata, quas incolunt Catholici; hanc autem regionem tercentarum leucarum spatio ab Episcopali Sede dissitam esse; ideoque unum tantummodo Episcopum, Didacum Montenerum nomine, ausum fuisse eò se conferre; propterea quòd terrâ iter habere, ob insidias barbarorum periculosum; mari verò, longè sit periculosiùs. Addebat

in sua relatione Episcopus , jam à pluribus annis per eam Provinciam nemini Confirmationis Sacramentum fuisse collatum : quapropter instabat vehementer , ut aliquot Sacerdotibus , eò profecturis , à summo Pontifice potestas fieret ministrandi Confirmationis Sacramentum , adhibito tamen Oleo per Episcopum benedicto. Ejusmodi instantiæ ab aliis quoque Episcopis suarum Ecclesiarum statum referentibus ad Congregationem Concilii frequentes delatæ fuerunt. Et , quamvis eadem Congregatio tantâ non polleat auctoritate , ut simplici Sacerdoti expetitam facultatem possit tribuere ; hinc tamen non fit , quin ipsa , perpensis probatisque propositæ instantiæ momentis , consilium suum et preces penes summum Pontificem interponere debeat , ut deprecanti Episcopo , quod justè postulat , indulgeatur. Superiùs fusè jam demonstravimus , Episcopum esse ordinarium Confirmationis ministrum ; posse tamen hoc munus ex Pontificio Indulto simplici quoque Sacerdoti delegari , neque deesse hujusmodi concessionum , sive indultorum exempla : uti videre est *lib. 7. cap. 7. et cap. 8.* Quare omnis difficultas eo redigitur , ut justa ratio , et causa proponatur , ob quam dispensatio , sive indultum concedi meritò possit. Neque enim extraordinarii ministri expetenda est opera , ubi minister ordinarius per se ipsum agere valet ; quemadmodum in rem nostram rectè perpendit Suarez *in 3. part. D. Thomæ tom. 3. quæst. 72. art. 11. disp. 36. sect. 2. §. Tertia pars.* Quoties autem gens aliqua , sive diœcesis pars , deficiente ordinario Confirmationis ministro , Sacramentum hoc suscipere nequit , satis id esse dicendum est , ut extraordinario ministro , simplici nempe Presbytero , delegetur facultas illud administrandi per eum regionis tractum , adhibito tamen Oleo ab Episcopo benedicto ; ut etiam rectè advertit Cardinalis de Lugo *in suis Responsis*

moralibus lib. 1. dub. 6. num. 4. En ejus verba : Causa requisita ad hanc concessionem , non debet afferre secum necessitatem simpliciter et absolute , cum hujus Sacramenti usus et susceptio non sit de necessitate salutis ; sed sufficit , quòd talis concessio necessaria existimetur , ut incolæ alicujus provinciæ , vel certè magna pars carere non debeat hoc Sacramento ex defectu ministri : quæ causa sufficiens judicari solet à Sede Apostolica ad hunc effectum. Huic autem fundamento et rationi nos ipsi adhæsimus , cum per nostras Apostolicas litteras in forma Brevis hujusmodi indulta tribuimus Archiepiscopo Limano , et Episcopo Quitensi ; illi nimirum sub die 12. Februarii ; huic verò 8. Junii 1751. Priori nempe facultatem fecimus designandi , deputandique Sacerdotem aliquem sive Secularem , sive Regularem , qui Oleo ab ipsomet Archiepiscopo benedicto Confirmationis Sacramentum administraret incolis loci *de la Cerra del Sal* nuncupati , in Indiis Occidentibus , propterea quòd ipsi Archiepiscopo non liceret ad eum locum , quamvis intra fines suæ Diocesis situm , appellere : alteri autem auctoritatem concessimus deputandi Religiosos ex Ordine Minorum S. Francisci strictioris Observantiæ , ut Oleo ab ipso itidem benedicto Christifideles incolentes loca ab ipsius residentiæ loco valdè dissita confirmarent. Utramque tamen facultatem , seu indultum , decennii spatio conclusimus.

II. Ecclesias consecrare , ut cuique compertum est , ad diocesanum Episcopum pertinet : qui , si fortè consecrationem aggredi per se nequeat , potest ad eam peragendam alium Episcopum advocare ; sed minimè ipsi licet , id muneris simplici Presbytero , etiam cum sacris Oleis per ipsum Episcopum benedictis , exequendum delegare : hujus quippe rei facultas uni Romano Pontifici reservata est , quemadmodum fusiùs evincunt Gonzalez *in*

Cap. Aqua, num. 3. et seq. de consecrat. Eccles. Van Espen *Jur. Eccles. part. 2. tit. 16. num. 10.* Pirhing *ad lib. 3. Decretal. tit. 40. cap. 3. §. 1.* Schmalgrueber *ad eumd. tit. §. 1.* Tamburin. *de Jur. Abbat. tom. 1. disput. 23. quæst. 7.* Qua in re adnotatione planè dignum est, quod legitur in Concilio Hispalensi secundo, habito anno 619. cui præfuit S. Isidorus, ubi nimirum Agapii Cordubensis Episcopi factum, qui ad consecrandas Ecclesias quandoque simplices Presbyteros delegerat, tamquam adversus canonicas sanctiones attentatum, à Patribus improbatur, atque damnatur: *Septimo examine relatum est nobis: venerandissimum quondam Agapium, Cordubensis urbis Episcopum, frequenter Presbyteros destinasse, qui, absente Pontifice, Altaria, Basilicas consecrarent. Quod quidem non est mirum id præcepisse virum Ecclesiasticis disciplinis ignarum, et statim à seculari militia in Sacerdotale ministerium delegatum. Ergo, ne ultrà talis à nobis licentia usurpetur, communi sententiâ statuendum oportuit; scientes, quia, sicut Presbytero illicita consecratio est Altaris, ita et constitutio.* Insuper, si Ecclesia jam consecrata polluat, à nemine potest, præterquam ab Episcopo diœcesano, reconciliari: nec licet Episcopo hujusmodi Ecclesiæ reconciliandæ facultatem simplici Presbytero delegare, quantumvis aquam ab Episcopo benedictam adhibiturus esset; cùm hoc etiam summo Pontifici reservatum sit, ut simplici Presbytero facultatem reconciliandæ Ecclesiæ pollutæ, quæ prius fuerat consecrata, indulgere valeat: quemadmodum legere est in Decretali Gregorii IX. incipiente *Aqua de consecratione Ecclesiæ.* Porro illa verba, quæ prius fuerat consecrata, haud inconsultò adjecimus; nam, si simpliciter benedicta fuerit, tunc idem Gregorius IX. in *Cap. Si Ecclesia, de consecrat. Ecclesiæ,* statuit, nullâ præobtentâ delega-

tionem, per simplicem Sacerdotem, adhibitâ aquâ benedictâ, quam sanctam, sive lustralem vocant, posse Ecclesiam pollutam reconciliari.

III. Ex relationibus statûs Ecclesiarum, quas plurimas percurrimus, nunquam reverâ deprehendimus, aliquem Episcopum postulasse, ut sibi permitteretur alicujus Ecclesiæ consecrationem simplici Sacerdoti delegare. Haud tamen inficiabimur, extare exempla concessionum, sive indultorum, quibus summi Pontifices ex urgentissimis causis hujusmodi facultatem dederunt alicui simplici Sacerdoti, aliquo tamen gradu, vel dignitate decorato. Paulus III. Pontifex Maximus Abbati Ludovico, ejusque in Einsidlensis monasterii regimine successoribus, donec certæ rerum circumstantiæ manerent, consecrandarum Ecclesiarum tribuit facultatem. Litteræ Apostolicæ datæ fuerunt die 18. Decembris 1542. et deindè confirmatæ à summo Pontifice Pio IV. die 9. Februarii 1562. quarum hæc sunt verba: *Quod ipse Ludovicus, et pro tempore existens Abbas monasterii hujusmodi, durantibus dictis hæresibus, præfatum monasterium, et quæcumque ad illud pertinentia, Ecclesias, Oratoria, Cæmeteria, et loca hactenûs consecrata, et benedicta, quovis modo pro tempore polluta, reconciliare, et nondum consecrata, et benedicta, necnon Calices, Patenas, Libros, Vestimenta, et alia mobilia, ac etiam Tabernacula custodiæ Eucharistiæ consecrare, et benedicere.*

IV. At, si in Episcoporum relationibus exempla non occurrunt eorum, qui auctoritatem petierint delegandi simplici Presbytero consecrationem Ecclesiæ, quam ipsi justo aliquo impedimento detenti peragere nequirent, non tamen desiderantur similia illustrium Abbatum exempla, qui in relatione statûs suarum Abbatiarum rogarunt, ut sibi liceret subjectas sibimet Ecclesias solemniter dedicare:

tum scilicet ut Episcopum, quem advocare potuissent, itineris molestiâ levarent, ac nimis sumptibus in id necessariis parcerent; tum etiam ut hoc spiritualis solatii genus præberent Fidelibus suæ jurisdictioni subjectis, atque cupientibus Prælatum suum intueri, solemnem hunc actum Augusto ritu peragentem. Celebris planè est Campidonensis monasterii Abbatia, quemadmodum noscere licet ex Analectis Patris Mabillon. *in Itineris Germanici descriptione*. De illius antiquitate, privilegiis, atque prærogativis insignibus, fusiori calamo agit Bruschius *in serie monasteriorum Germanicæ illustrium*. Abbatialis Ecclesia fuerat ab Hadriano I. Pontifice consecrata: at, cùm seculo decimo septimo, Suecico bello sæviante, fuerit solo æquata, indeque à fundamentis præclaro planè ædificio restituta, ideoque oporteret, ut novum Templum solemni ritu inauguraretur; Campidonensis Abbas facultatem sibi fieri petiit eadem consecrandi, pluribus, et satis validis allatis momentis rationum, atque inter alia exponendo, novam Ecclesiam fuisse gravibus monasterii sumptibus restitutam, populosque incredibili quodam gaudio perfusum iri, si viderent, consecrationis ritum ab ipsomet eorum Præsule peragi. Nos autem, his omnibus perpensis, atque præsertim hoc minimè futurum primum ejusmodi concessionis exemplum, dum, præter superiùs commemoratum, novimus, Abbatem Corbejensem plures ex Apostolico indulto Ecclesias consecrasse, Apostolicas litteras ad Campidonensem Abbatem expediri jussimus, datas die 12. Martii 1748. in quibus hæc verba leguntur: *Hujusmodi supplicationibus inclinati, tibi eadem Ecclesiam monasterii Campidonensis, juxta præscriptum in Rituali Romano, servatis aliàs de more servandis, recepto priùs Oleo sacro ab Episcopo benedicto, pro hac vice tantùm, consecrandi facultatem auctoritate*

Apostolicâ tenore præsentium tribuimus et imper-
timur. Itaque sequenti mense Majo, solemni, ac
planè splendidâ Ecclesiasticâ pompâ, novi Templi
consecratio per Abbatem celebrata fuit.

V. Ex hactenùs narratis facilè intelligent Abba-
tes, aliique Prælati inferiores, jurisdictionem quasi
Episcopalem exercentes, si qui fortè in suis rela-
tionibus hujusmodi facultatem consecrandi Ecclesias
postulare deliberaverint, quid sibi responsi expe-
ctare valeant à Congregatione Concilii. Siquidem
ipsis demonstrandum erit, hujus generis indulta
difficilè admodum ab Apostolica Sede concedi, nec
nisi justis de causis, ac certis urgentibus circum-
stantiis, atque legitimis adjectis conditionibus aliàs
impertita fuisse. Non eandem profectò difficulta-
tem fore dicemus, ubi agatur de facultatibus, quas
sibi quandoque indulgeri petunt Episcopi, ut sci-
licet aliquem Sacerdotem delegare possint ad re-
conciliandas Ecclesias consecratas, quæ casu aliquo
pollutæ fuerint: siquidem Innocentius IV. *in suis*
Commentariis ad Cap. Aqua, de consecrat. Eccles.
pro hujusmodi concessionum usu amplissimum te-
stimonium tulit: *Audivimus ante, quòd Papa plu-*
ribus Episcopis indulsit, quòd per simplices Sacer-
dotes possent reconciliare Ecclesias, aquâ tamen
primùm per Episcopum benedictâ.

VI. Præstantiora honoris insignia, quæ aliquando,
ad Ecclesiarum suarum decus augendum, concedi
sibi postularunt Episcopi, hæc sanè dicenda sunt,
nimirum erectæ Crucis prælatio, et usus Pallii cer-
tis anni diebus; et in sacris quibusdam actionibus
in Pontificali Romano descriptis, quamvis Ecclesiæ
non Metropolitanæ, sed simplici Cathedrali præes-
sent. De his quidem hoc ipso in Opere jam actum
fuit, nimirum *superiori lib. 2. cap. 6.* nec nobis
unquam in mentem venisset eorum tractationem
resumere, nisi Episcopus Quinqueecclesiensis in Hun-

garia Pallium sibi concedi impensius rogasset in relatione statûs Ecclesiæ suæ; ad quam, nobis jubentibus, rescriptum fuerat, nos minimè prætermissoiros exhibitas preces sedulò expendere.

VII. Itaque ex his, quæ superius diximus, nonnulla hîc repetenda necessariò ducimus. Primò videlicet, quamvis Pallium sacrum sit insigne Romano Pontifici præcipuum, cœpisse tamen Romanos Pontifices illud ipsum indulgere, non omnibus quidem Archiepiscopis, sed paucis quibusdam, et ea fortasse de causa, quòd hi ab ipsis constituerentur Vicarii Apostolici: quapropter vetustioribus temporibus uni per universam Galliam Arelatensi Archiepiscopo Pallium concessum legitur, in Hispaniis Hispalensi, Salonitano in Dalmatia, Ravennati in Italia, Siracusano in Sicilia, Calaritano in Sardinia, uti eruditè demonstrat Cardinalis Bona *Rerum Liturgicarum lib. 1. cap. 24.* pergitque Thomassinus *de Beneficiis part. 1. libro 2. capite 54. numero 7*, et octavo dumtaxat eunte seculo eam obtinuisse consuetudinem, ut omnibus indiscriminatim Archiepiscopis Pallium indulgeretur; quemadmodum videre est *tom. 2. Operum posthum. Mabillonii*, ubi inserta legitur erudita Dissertatio Theoderici Ruinart *de Pallio Archiepiscopali*, pag. 457. cap. 11.

VIII. Secundò iterùm dicimus, per ea quoque tempora, quibus haud omnes indiscriminatim Archiepiscopi Pallio decorabantur, sed perpauca, et insigniores, quique insuper in provinciis munere Vicarii Apostolici fungebantur, à Romanis Pontificibus etiam simplices quosdam Episcopos fuisse Pallio insignitos. Hujusce rei exempla afferuntur à Cardinali Bona *loc. cit.* idque ipsum animadversum quoque fuit à Garnerio *in Appendice ad Librum Diurnum dissert. 3. num. 26. in notis ad cap. 4.* Porro, quidquid sit de Pallii concessionibus, quæ à nonnullis traduntur per Sanctum Linum, aut per San-

ctum Silvestrum indultæ, uti videre est apud Sandinum *in Vita S. Marci Papæ*, nos libenti animo assentimur Cardinali Baronio *ad ann. 336.* et Pagio *Breviar. Gestor. Rom. Pont. tom. 1. in Vita S. Marci*, qui auctoritate libri Pontificalis primum exemplum concessionis Pallii, simplici Episcopo factæ, acceptum referunt S. Marco Papæ, qui hoc insigni donavit Episcopum Ostiensem, ob eam, quâ jam tum fruebatur, prærogativam consecrandi Romanum Pontificem, qui non antea Episcopus inunctus fuerat. Et sanè in hæc usque tempora Ostiensis Episcopus utroque potitur honore, consecrandi nimirum Pontificem, uti alibi diximus, simulque gestandi Pallium ea tantummodo in functione. Quapropter, cum Pontifex Ostiensi Episcopo Pallium elargitur, inter cetera, hæc ad eum verba dicit: *ut eo utaris in Consecratione summi Pontificis*: uti advertunt bon. mem. Cardinalis Petra *tom. 5. ad Constit. 3. Pii II. sect. unic.* et recentior Catalanus *in suis Comment. ad Pontifical. Roman. part. 1. tit. 14. §. 3. num. 5.* Nec spernendum est, quod legitur apud Robertum *in Supplemento ad Sigebertum*, ubi disserens de Pallio, quo utitur Ostiensis Episcopus, inquit: *Habet Pallium solummodo ad ea, quæ pertinent in Ordinatione, et Consecratione Romani Pontificis*: quod ipsum refertur ab Alteserra *in Commentariis ad Cap. Cum in juventute, de præsumptionibus.*

IX. Tertiò recognoscimus, vehementissimas in Ecclesia olim exarsisse contentiones inter Episcopos Suffraganeos Pallium consecutos, et Archiepiscopos, quibus illi subdebantur, utrâque tamen parte minus rectè contendente. Autumarunt siquidem nonnulli simplices Episcopi, qui Pallio fuerant decorati, se propterea subtractos fuisse à jurisdictione Metropolitanæ, cui subdebantur, seque posse Archiepiscopos appellare et inscribere: quemadmodum noscere licet apud de Marca *de Concordia lib. 7. cap.*

23. num. 7. ex Garnerio præcitato loco num. 32. et 33. Thomassino *de Beneficiis part. 1. lib. 2. cap. 56. num. 11.* du-Cangio *in suo Glossario recentioris editionis tom. 5. verb. Pallium §. Episcopis*, ubi etiam subdit, hanc veluti regulam nonnullos inducere voluisse, ut inter æquales, nimirum inter duos Pallio utentes, is præcedere deberet, qui primus Pallium fuisset consecutus. Hæc, et alia injustè præsumpta, sunt contra mentem summorum Pontificum, qui, dum Pallio honestarunt aliquem Episcopum, nunquam in animo habuerunt, hujus tantummodo iudulti vi, Episcopum Pallio insignitum subducere à Metropolitanæ sui jurisdictione, vel quidquam de hujus juribus, aut præeminentiis detrahere, sed in eo dumtaxat Episcopi decus augere, ut in quibusdam solemnibus actionibus, certisque designatis diebus, licèt Archiepiscopali titulo et jure destitutus, posset Pallium induere. Injustam itidem causam tuebantur Metropolitanæ, qui, ut sartam tectamque suam jurisdictionem servarent, ausi sunt aliquando contendere, ne à Pontifice Pallium ulli Suffraganeorum concederetur, nisi suus, et comprovincialium Episcoporum consensus accederet: integrum enim semper esse debet Romano Pontifici, hujusmodi sacris honoris insignibus condecorare quemlibet Episcopum, absque eo quòd alienum arbitrium investigare ac sequi teneatur.

X. Quartò tandem hìc denuò subdimus, Romanos Pontifices, dum Suffraganeos Episcopos Pallio honestarunt, omni studio et sollicitudine cavisse, ne ullum Metropolitanis afferrent præjudicium quoad ipsorum auctoritatem, jurisdictionem, et præeminentiam, in suffraganeos Pallio decoratos obtinendam. Perspectissima hujusce rei argumenta habentur *superiori lib. 2. cap. 6.* et in præcitata quoque Dissertatione Patris Ruinart *de Pallio Archiepiscopali pag. 487. tom. 2. Oper. posthum. Patris Mabillonii.*

Eystetensi Episcopo nos justis et gravibus de causis indultum concessimus Crucem sublimem præseferendi, his tamen additis conditionibus: *Non tamen in præsentia Archiepiscopi, nisi de ipsius consensu, et salvo in omnibus jure Metropolitico*: uti videre est in nostra Constitutione *Ad Pastoralis*, num. 133. *Bullarii nostri tom. 1.* Simile privilegium, unà cum altero utendi Pallio præfinitis functionibus, et diebus, nos ipsi concessimus Episcopo Warmiensi et Sambieni, ob eas causas, quas in nostris Litteris recensuimus. Quia verò Episcopus hic Apostolicæ Sedi immediatè subjectus est, non oportuit pro Metropolitanis juribus quidquam cavere: verumtamen ipsi interdictum fuit, ne extra diœcesis suæ fines obtentis honoris insignibus uteretur, quamvis Ordinarii loci consensus accederet, neve in Regni, aut in Sacri Romani Imperii comitiis, ac ne in ipsa quidem sua Diœcesi, quoties aliquis Sacræ Romanæ Ecclesiæ Cardinalis, aut Apostolicæ Sedis Nuntius adesset; quemadmodum legere est in nostra Constitutione *Romana Ecclesia*, quæ prima est *in supplemento ad tom. 3. nostri Bullarii.* Denique, si Herbipolensi Episcopo, Moguntini Archiepiscopi Suffraganeo, Pallii honorem detulimus, id præstitimus hisce additis cautionibus: *Salvo in omnibus jure Metropolitico Ecclesiæ Moguntinæ, illiusque Archiepiscopi pro tempore existentis, et nihil immutato præcedentiæ ordine inter ipsos Herbipolenses, aliosque Episcopos, sive ejusdem, sive alterius provinciæ, hactenùs de jure, usu, aut consuetudine in quibusvis functionibus, consessibus, aut comitiis servari solito*: uti perhibent nostræ Litteræ quæ *tom. 4. Bullarii nostri* inserentur.

XI. Qua quidem in re illustrata secuti sumus duorum Prædecessorum nostrorum exempla, nimirum Sancti Leonis IX. et Alexandri II. Romanorum Pontificum. Quod enim ad S. Leonem attinet, cum

anno 1006. Francofurti habitum fuisset Concilium ad erectionem novi Episcopatus Bambergensis stabilendam, uti videre est apud Cardinalem Baronium *ad præindicatum annum*, ubi ejusdem Concilii acta refert, cumque territorium, quod novo Episcopatu fuerat in diœcesim designatum, subjectum antea fuisset Herbipolensi Episcopo, hic sanè vehementer erectioni obstiterat: at eam impedire nequivit, cum et S. Henricus I. Imperator opportunos fundos, et annuos redditus ad novum Episcopatum erigendum contulisset, et Joannes Papa XVIII. seu XVI. suam in id interposuisset auctoritatem; quemadmodum noscere licet apud Barre *in Historia Generali Germaniæ tom. 3. pag. 563.* Licet autem nunc temporis Episcopatus Bambergensis Apostolicæ Sedi immediatè subjectus sit, nullique proinde subdatur Archiepiscopo, uti videri potest tum apud Jacobum Wilhelmum Imhofium *in Notitia Sacri Romani Germanici Imperii lib. 3. cap. 3. pag. 117. num. 5.* tum apud Miræum *in Notitia Episcopatum Orbis Christiani verb. Bambergæ*; at superioribus temporibus Bambergensis Episcopus Suffraganeus erat Moguntinæ Archiepiscopalis Ecclesiæ. Itaque Henricus II. petiit à summo Pontifice Leone IX. ut Bambergensi Episcopo Pallium quibusdam solemnioribus diebus adhibendum indulgeret. Annuit autem Pontifex, tum ut votis obsecundaret Imperatoris id vehementer optantis: *rogatu Filii dilectissimi nostri Imperatoris Henrici*: tum quia in Ecclesia Bambergensi humatus fuerat Clemens II. Pontifex, ejusdem Ecclesiæ antea Episcopus: *pro veneratione Antecessoris nostri piæ memoriæ Domini Papæ Clementis, primùm ejusdem urbis Episcopi*: tum denique in piam recordationem S. Henrici I. Imperatoris, qui, uti adnotatum est, Episcopatum fundaverat: *præfatæ Ecclesiæ constructoris benignissimi.* Verùm, quia, uti præmonuimus, Bambergensis Ecclesia tunc erat Moguntinæ subjecta,

idcirco Pontifex clausulam hanc superaddidit : *salvâ auctoritate dominæ Metropolitanæ Moguntinæ Ecclesiæ* : quemadmodum videre est apud Papebrochium in *Conatu Historico de Romanis Pontificibus*, ubi de Clemente Papa II. agit. Quod autem spectat ad Alexandrum II, hic privilegium gestandi Pallium indulisit Burcardo Alberstadiensi, cujus Ecclesia et tunc erat, et nunc quoque est ejusdem Moguntinæ Metropolis suffraganea. In hujus autem concessionis Diplomate relato à Leibnizio *tom. 1. Scriptor. Brunswicen. pag. 126.* hæc leguntur : *salvâ auctoritate, et magisterio sanctæ Metropolis Moguntinæ Ecclesiæ, salvo quoque fratrum tuorum Coëpiscoporum et ordine et loco.*

XII. His positis notionibus, propiùs accedentes ad expendendam Pallii postulationem, quam Quinqueecclesiensis Episcopus in relatione statûs suæ Diœcesis proposuit, quamque Congregatio Concilii ad nos detulit; hoc primùm profitebimur, si quando nos eandem duxerimus admittendam, cùm minimè ignoremus, Episcopum Quinqueecclesiensem inter Suffraganeos Archiepiscopi Strigoniensis recenseri, non aliter à nobis optatum illi privilegium concessum iri, quàm salvo, ut par est, jure et auctoritate memorati Archiepiscopi, aliisque additis cautionibus omninò necessariis, ne in Episcoporum ordinem turbæ contentionesque immittantur.

XIII. Redactâ autem quæstione ad ipsius petitionis merita, et ad æquitatem concessionis, enuntiato semper modo temperandæ, illud in discussionem venire potest, ubi Pallium, quod expetit Quinqueecclesiensis Episcopus, eidem indulgeatur, an id reputari debeat privilegium, quo nunquam illius prædecessores gavisi fuerint; an potius redintegratio ad prærogativam aliàs eisdem prædecessoribus concessam, uti plures autumant : quibus etiam curæ est animadvertere, haud mirandum esse, si desiderentur monumenta ex postulati obten-

tique Pallii ab Episcopis Quinquecclesiensibus , propterea quòd Quinquecclesiensis civitas fuerit anno 1543. à Turcis occupata , et nonnisi anno 1686. Catholicorum armis ex illorum manibus vindicata : illius notitiis , monumentisque omnibus ita turbatis , atque in omnem partem dispersis , ut , licèt Quinquecclesienses Episcopi Pallio usi fuissent , nìl mirum foret , nullum superesse hujusce rei vestigium. Adeatur Peterffy *Synodor. Hungar. part. 2. pag. 412* in Præfatione ad Synodum Diœcesanam , à Quinquecclesiensi Episcopo habitam anno 1714.

XIV. Illud certum est , Calanum Episcopum Quinquecclesiensem seculo XII. tantâ probitatis famâ excelluisse , ut ipsi Apostolica Sedes Pallii honorem detulerit : cujus rei amplissimus testis est Innocentius III. in sua epistola , quæ in editione Bosqueti habetur *lib. 1. num. 12* ac etiam in librum Decretalium relata est *in Cap. Cùm in juventute , de præsumptionibus* , cujus hæc sunt verba : *Cùm in juventute sua Quinquecclesiensis Episcopus adeo se maturum , honestum , et providum exhibuerit , ut ab Ecclesia Romana meruerit Pallio decorari.* Cùm autem subinde idem Calanus , jam ætate confectus , aulicis machinationibus impetitus , à Bala III. et Emerico Hungariæ Regibus accusatus fuisset de incestuoso stupro nepti illato , hujusce criminatio- nis notione Episcopo Auriensi ab Innocentio III. Pontifice delegata , triumphavit accusati Antistitis innocentia , cui , juxta vigentem tunc temporis disciplinam , canonica purgatio delata fuit ; uti deprehenditur *ex præfato Cap. Cùm in juventute , de præsumptionibus , et ex Cap. Cùm in juventute , de purgatione canonica.*

XV. Satis id fuit Auctori *Topographiæ magni Regni Hungariæ* , ut assereret , Pallium esse prærogativam specialem Quinquecclesiensis Episcopi :

Præcipua loci hujus Antistitum prærogativa est, quòd Pallio, solis Archiepiscopis, Patriarchis, et Papæ proprio, donari soleant. Ornamentum hoc sanè peregregium, quia paucissimis in Orbe Episcopis concessum: quemadmodum videre est lib. 3. cap. 14. §. 5. Satis et id habuerunt Canonistæ Germanici, ut idem affirmarent; uti videre est apud Pirhing. in lib. 1. Decretalium tit. 8. num. 3. Anaclet. ad eundem tit. num. 4. Pichler eodem tit. num. 3. Schmalzgrueber num. 4. §. Ex speciali Sedis. Imò id unum in eadem sententiam impulit quoque alios ex aliis nationibus Canonistas, veluti Alterserram præcitato loco, Vallens. ad tit. Decretal. de auctoritate et usu Pallii §. 1. num. 6. Azorium Institut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 34. quæst. 3. At, qui attentius expenderit memoratam Pallii concessionem, quâ Quinqueeclesiensis Episcopus honestatus fuit, in eam facilè sententiam deveniet, nil aliud illam fuisse, quàm personale indultum, quod simul cum indultarii Episcopi vita evanuerit: quemadmodum scitè animadvertit Cardinalis Ostiensis in Summa ad tit. de auctoritate et usu Pallii num. 3. ubi sic ait: Aliquibus etiam conceditur (Pallium videlicet) ex privilegio personali sicut Quinqueeclesiensi, ut infrà de præsumptionibus, Cap. Cùm in juventute. Sed hoc extinguitur cum persona.

XVI. Quapropter, si Pallii honorem Quinqueeclesiensi Episcopo deferemus, concessionis nostræ fundamentum statuemus partim in debita veneratione erga Sanctum Fundatorem illius Ecclesiæ, nimirum Sanctum Stephanum Hungariæ Regem, cujus Diploma, in eam rem editum, impressum est apud Inchoffer *Annal. Eccles. Regn. Hung. pag. 290. et in Topographia ejusdem Regni pag. 270.* partim etiam in recensita quasi communi opinione, quâ vulgò creditum est, realem fuisse, non autem personalem, quæ olim Episcopo Quinqueeclesiensi concessa fue-

rat, Pallii prærogativam; præterea in iteratis precibus ex parte Quinqueecclesiensium Episcoporum hac de re ad Sanctam Sedem delatis; denique in studiosis officiis, quibus hoc idem à nobis postulavit Charissima in Christo Filia nostra Maria Theresia nunc Hungariæ Regina in Romanorum Imperatricem electa. Similia enim rationum momenta aliàs expenderunt, probaruntque Prædecessores nostri, dum petitionibus Pallii per Episcopos propositis annuerunt: ut patet ex ipso superiùs memorato exemplo concessionis Pallii Bambergensi Episcopo factæ. Si quis autem collecta inspicere cupiat exempla concessionum Pallii, quas Romani Pontifices contulerunt in Archiepiscopos per ea tempora, quibus Pallii honor, non omnibus, sed paucis tantummodo Archiepiscopis tribuebatur, vel in simplices Episcopos, non minùs ob præclara eorum merita, qui hujusmodi insignibus decorabantur, quàm ob interpositas pro iis preces ab Imperatoribus, vel Regibus; legat Opus *de Potestate et Politia Ecclesiæ*, eruditè compositum à Patre Bianchi, *tom. 5. part. 1. lib. 3. cap. 2. §. 2. num. 5. et eodem cap. 2. §. 4. num. 11.*

XVII. Latini titulares Patriarchæ, Constantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, et Hierosolymitanus, quemadmodum et Archiepiscopi *in partibus*, Pallii honore non fruuntur: usus enim Pallii propriæ cujusque provinciæ finibus circumscribitur, ut constat ex titulo Decretalium *de auctoritate et usu Pallii*: hi autem omnes extra provinciam suam commorantur. Sanè, pervolutis Diariis rerum Consistorialium, unum tantummodo offendimus exemplum concessionis Pallii, quâ præfatos quatuor Patriarchas decoravit Clemens X. Pontifex in Consistorio secreto, habito die 20. Aprilis 1671. uti narratur in Diariis manuscriptis Fulvii Servantii in Pontificio Sacello Cæremoniarum Magistri *tom. 4.*

Verùm ea censenda est peculiaris gratia præfatorum tunc existentium Patriarcharum personis tributa. Et quidem exemplum illud minimè secuti sunt successores Pontifices, quibus satis fuit, Patriarchis et Archiepiscopis *in partibus* designatis et consecratis indulgere, ut, absque honore Pallii, Patriarchæ et Archiepiscopi appellari, eoque titulo uti possent, non obstante contrariâ sanctione Innocentii III. Pontificis *in Cap. Nisi specialis, de auctoritate et usu Pallii*. Clemens XI. Pontifex Patriarcham Antiochenum constituit celebrem Cardinalem de Tournon, cùm ipsum ad Sinas Apostolicum Legatum misit, et eidem non detulit Pallii honorem. Nos verò Papiensi Episcopatu titulum Archiepiscopi Amasiensis perpetuò univimus; uti videre est in nostra Constitutione *Ad supremam*, 74. tom. 1. *nostri Bullarii*. Cùm autem anno 1753. Carolum Franciscum Durinum, nunc S. R. E. Cardinalem, ad Papiensem Episcopatum promovissemus, et oblata nobis in Consistorio fuisset instantia, ut ipsi honorem Pallii concederemus, petitioni quidem annuimus; sed factâ tamen declaratione, nos ei Pallium deferre, non quidem ob titulum Archiepiscopi Amasiensis, sed ob privilegium Papiensis Ecclesiæ, cujus Episcopus ex iis est perpauca, qui ab antiquis temporibus in quasi possessione hujusmodi concessionis esse dignoscuntur.

XVIII. De Orientalibus Patriarchis Catholicis aliàs disceptatum fuit, an, si Pallium Latinum exposcerent, id eis indulgendum foret; in relationibus enim statûs suarum Ecclesiarum, ad Congregationem de Propaganda Fide de more transmissis, adinventæ quandoque fuerunt ejusmodi Pallii petitiones. Advocatorum Consistorialium Collegio adscripti, à Clemente XI. Pontifice jussi fuimus rem expendere; eâque demùm in particulari Congregatione, habita coram ipso Pontifice, ad examen revocatâ, affirma-

tivum prodiit responsum , et consequenter Pontifex Latinum Pallium Patriarchæ Alexandrino concessit. Quæ à magno hoc Pontifice indulta fuit Pallii concessio , viam veluti nobis stravit ad similes concessionem Pontificatûs nostri tempore expediendas : inter quas et illa recensenda est , quâ hoc ipso anno vertente Patriarchæ Armenorum in Cilicia Pallium detulimus in Consistorio habito die 22. Julii 1754. Quia verò , dum hujus Prædecessorem Pallio decoravimus in Consistorio diei 23. Septembris 1750. Allocutionem habuimus , quâ universa rei materies continetur , optimùm censuimus hîc eam per extensum apponere :

VENERABILES FRATRES.

Septimus supra trigesimum jam præterit annus , ex quo , cùm Samuel Capasulis Patriarcha Alexandrinus , post ejuratum schisma , Pallii honorem à Prædecessore nostro fel. record. Clemente Papa XI. per legitimum Procuratorem humillimè petiisset , placuit eidem summo Pontifici plurimum S. R. E. Cardinalium , ac Prælatorum , quos inter Nos ipsi fuimus cooptati , Congregationem coram se habere.

Congregatorum autem , uti evenire solet , non una fuit opinio , atque sententia. Putabant quippe nonnulli , honorem Latini Pallii Patriarchis , atque Archiepiscopis Græcis minimè convenire : alii contra , numero licèt longè minores , inter quos fuimus et Nos , factu optimum judicabant , Pallium Patriarchæ Græco , si de ejus fidei integritate constaret , idemque humillimas huic Sanctæ Sedi præces porrigeret pro consequendo Pallio , quod proprium dignitatis suæ est ornamentum , Pallium , inquam , concedere. Inter plurimas , quæ ad hanc sententiam confirmandam tunc allatæ sunt rationes , potissima ex Sancti Gregorii Magni gestis petita fuit. Cùm enim Orientales

Illyrici Ecclesiæ Græco ritu procul dubio uterentur, nihilominus tamen Magnus ille Pontifex Pallium mittere ad Joannem primæ Justinianæ Archiepiscopum non dubitavit: Ratam nos ejus Consecrationem habere, dirigentes Pallium, indicamus: quemadmodum in ejus epistolis legitur tom. 2. Operum edit. Parisiens. ann. 1705. lib. 2. indict. 10. epist. 22. col. 585. Hoc ipso honore decoratum etiam fuisse ab eodem summo Pontifice Joannem Corinthiorum Episcopum, Metropolitanam Helladiæ, liquet ex alia ejus epistola ibid. lib. 5. indict. 13. epist. 57. col. 788. in qua hæc habentur: Pallium, sicut per epistolam postulastis, direximus. Andreæ etiam antiqui Epiri Metropolitanam honore Pallii donatum, testatur ejusdem summi Pontificis epistola data ad Episcopos ejus Provinciæ, ibid. lib. 6. indict. 14. epist. 8. col. 797. in qua, inter alia, hæc leguntur: Andreæ Fratri, et Coëpiscopo nostro Pallium nos direxisse cognoscite. Et, ut ad tempora minùs remota descendamus, tradidit Innocentius III. summus Pontifex Cardinali à se in Armeniam Legato Pallium, ut eo Joannem Patriarcham Armeniæ Catholicum ornaret; uti ex epistola deprehenditur ejusdem Patriarchæ relata inter Gesta illius summi Pontificis num. 117. ubi hæc habentur: Pallium à Vestra Beatitudine delegatum, solemnitate celebri, ac cum omni humilitate suscipientes, promissimus etc. Cui exemplo conforme aliud est Gregorii IX. qui et ad Patriarcham Armenorum Pallium transmisit, et, id ut faceret, se se ideo permotum dixit, quia à summis Pontificibus Decessoribus suis sic factum fuisse constabat, epist. 398. apud Raynald. ad annum 1239. num. 83. Petitum à te Pallium, quod olim Antecessoribus tuis fuit ab Apostolica Sede concessum, jam quasi præ nimia vetustate consumptum etc. Fraternitati tuæ per Nuntios mittimus antedictos.

Itaque, cùm his exemplis adductus prædictus Decessor noster Clemens XI. præfato Samuëli Capasulis

Patriarchæ Alexandrino Pallium concedere statuisset; Nos, qui eo tempore Advocati Consistorialis munere fungebamur, delecti fuimus, ut illud in semipublico Consistorio pro eodem Patriarcha postularem. Cui petitioni annuens summus idem Pontifex, post habitam piam, eloquentemque more suo Orationem, Pallium concessit. Integra eorum actorum series refertur tum inter Consistoriales laudati Pontificis Orationes, publicâ luce donatas, à pag. 139. ad pag. 156., tum inter ejusdem Brevia et Epistolas typis impressas tom. 2. pag. 316. et seq. Hisce ergo vestigiis Nos pariter inhærentes, cùm tempore nostri Pontificatûs Romam venisset Petrus Abrahamus Vartabiet, qui, cùm esset Archiepiscopus Alepinus, ab Armenis Catholicis postulatus fuerat in Patriarcham Armeniæ minoris, atque Ciliciæ, post confirmatam ejusdem electionem, admissamque in semipublico Consistorio, majori quâ potuit solemnitate, Pallii petitionem, manibus ipsi nostris in Pontificia, quam in Festo Conceptionis B. Mariæ Virginis Immaculatæ celebravimus, Capella Pallium illius humeris imposuimus. Neque ipsum solum, sed in aliis postea semipublicis Consistoriis Cyrillum Patriarcham Antiochenum Græcorum Melchitarum, et Simonem Petrum Evodium, qui à Damascena Ecclesia ad Patriarchatum Antiochenum Maronitarum evectus fuerat, quorum uterque Pallium à Nobis per legitimos Procuratores suos instanter, atque humiliter postulaverat, post confirmatam ipsorum electionem, pari honore decoravimus.

Porro, cùm ex hac ad meliorem vitam concesserit prædictus Petrus Abrahamus Vartabiet, Archiepiscopi Armeni, Clerus, et populus, juxta Orientalem disciplinam, ad supplendas defuncti Patriarchæ vices postulaverunt Jacobum Vartabiet, qui Alepinam Ecclesiam aliquot annos egregiè administravit, sibi que Petri nomen assumpsit. Illorum verò postulationem cùm Nos, audito prius Congregationis

de Propaganda Fide suffragio, admiserimus, ejus nunc nomine per legitimum Procuratorem Pallium à Nobis enixis precibus petitur. Novus hic Patriarcha vir profectò est magni meriti; Archiepiscopalem Alepinam Ecclesiam rexit multa cum laude; pro amplificanda Fide Catholica Galatæ, Angoræ, et Alepi plurimum laboravit; multasque persecutiones ab hæreticis excitas pertulit, cum ter carceribus inclusus, et bis in exilium fuerit amandatus. Quibus meritis illud etiam accedit, quòd eum Patriarcham habuit sibi proximè superiorem, qui à Nobis honore Pallii donatus est. Neque quidquam inter utrumque discriminis intercedit, nisi quòd ille Pallium impetraturus Romam venit, ipse per se; hic verò per Procuratorem à se ad id muneris legitime destinatum eandem à Nobis gratiam humiliter deprecatur. Qua in re quidquid antiquioribus temporibus factum sit, quibus, ut notat eruditus Scriptor Petit in suis adnotationibus ad Pœnitentiale Theodori, honor Pallii minimè concedebatur, nisi iis, qui Romam venissent, eumque per se à summo Pontifice petiissent; pluribus tamen abhinc seculis consuevit Apostolica hæc Sedes Pallii honorem etiam per Procuratorem petentibus concedere, sublatâ quoque consuetudine, sequentibus temporibus introductâ, Legatum mittendi, quoties absenti petentique Pallium elargiebatur.

Itaque Pallium, quod electus Patriarcha minoris Armeniæ, atque Ciliciæ à Nobis postulavit, concedimus: sermonemque hunc nostrum concludimus, ejus Procuratori injungentes, ut id ipsum nostro nomine eidem Pallium tradens dicat, quod Nos ipsi Decessori suo præsentem olim diximus; scilicet, Pallium non esse dumtaxat dignitatis ornamentum, sicuti scripsit Sanctus Isidorus ad Erminium, juxta interpretationem Habert in notis ad Pontificale Græcorum, sed textum esse lanâ, non lino, et circa

Tom. IV. 6

collum deferri, ad eam ovem significandam, quam, cum esset amissa, bonus Pastor quæsit, invenit, suisque humeris impositam ad ovile reportavit.

XIX. Exhibitum nobis non ita pridem fuit exemplum Litterarum Apostolicarum Leonis Papæ X. anno 1515. typis Cameralibus impressum, quibus Maronitarum Patriarchæ tunc existenti, nomine Petro, Pallium conceditur, idemque de Corpore Beati Petri sumptum cum ipsis Litteris eidem transmitti dicitur. Datæ sunt Litteræ *apud Sanctum Petrum anno Incarnationis Dominicæ 1515. Kalendis Augusti*, Pontificatûs Leonis anno tertio. Leoniana concessio tum nobis, tum fortè ceteris vocatis ad examen de Pallio Latino concedendo, aut non concedendo Patriarchis Orientalibus, ignota erat: at, quatenûs ejus notitiam habuissemus, nullum in ea à nobis præsidium constitutum fuisset. Maronitæ quippe in sacris indumentis Latinos ritus, et mores sequuntur; veluti desumitur ex epistola Innocentii III. ad Jeremiam Patriarcham Maronitarum, quæ scripta fuit anno 1215. et cujus initium est *Quia Divinæ Sapientiæ bonitas*. En verba epistolæ: *Statuentes, ut Pontifices in Maronitarum terminis constituti vestibus, et insigniis Pontificalibus sibi congruentibus, juxta morem Latinorum, utantur, Ecclesiæ Romanæ consuetudinibus se in omnibus studiosius conformantes*. Qua de causa tum ipse Innocentius, tum ceteri ejusdem Successores, et ipse quoque Leo X. sacra Paramenta, Calices, et Patenas, Romano more elaboratas, tum ad Patriarchas Maronitarum, tum ad ipsum Petrum liberaliter et muneris titulo transmiserunt, ut eis in re sacra uterentur; veluti colligitur ex memorati Patriarchæ epistolis ad eundem Pontificem Leonem X. relatis *tom. 14. Collectionis Conciliorum Labbei col. 346. et seq.* Quibus sedulò perpensis, nemo est qui non videat, Leonis factum erga Petrum Patriarcham

Maronitarum, ineptum potuisse existimari ad comprobandum, quòd aliis Patriarchis Orientalibus, diversum omninò ritum sequentibus, Latinum Pallium concedi deberet. Aptius pro ea re comprobanda profectò fuisset monumentum, quod præteritis mensibus invenimus inter Regesta Congregationis de Propaganda Fide: invenimus enim, die 9. Junii 1642. inter Theologos, et Canonistas, ad examen accitos, sermonem habitum fuisse de concedendo, aut denegando Patriarchis Orientalibus Latino Pallio, quoties, emissâ Fidei Professione, pro eo obtinendo preces et instantiæ fuissent exhibitæ, et communi calculo resolutum fuisse pro Pallii concessione, ad tramites textûs *in Cap. Antiqua, de privilegiis*: licèt enim tempore, quo prodiit prædicta Decretalis, duo Patriarchæ essent Latini, Constantinopolitanus videlicet, et Antiochenus, reliqui tamen duo, Alexandrinus, et Hierosolymitanus, erant Græci ritûs, et tam his, quàm illis, facta legitur Pallii concessio. At, quod tunc à nobis ignoratum, prætermisum est, nunc à nobis, post habitam resolutionis notitiam, libentissimè exponitur; cùm ex eo mirificè confirmentur, quæ olim à nobis dicta sunt, et quæ tum à Clemente XI. nostro Prædecessore, tum à nobis postmodum facta sunt.

XX. Post hæc, ad petitionem Episcopi Quinqueclesiensis redeuntes, adjicimus, optatam ab eo concessionem Pallii, et juris erectæ Crucis præferendæ, post dictatum à nobis hoc caput, indultam illi per nos fuisse, servatis omnibus cautelis, et conditionibus superiùs indicatis; ut patet ex nostris Litteris Apostolicis super hoc editis hoc ipso anno 1754. Kalendis Septembris quæ *in tom. 4. nostri Bullarii* inserentur.

CAPUT DECIMUM SEXTUM.

De postulatis Episcoporum, qui aliquando in relatione statûs Ecclesiæ facultatem petunt abdicandi Episcopatum, aut se ad aliam Ecclesiam transferri rogant : deque nonnullis controversiis occasione translationum hujusmodi excitatis, et à Sacra Congregatione definitis.

VENERABILIS Cardinalis Bellarminus, exiguum, sed satis notum Tractatum edidit *de Officio primario summi Pontificis*, quem Clementi VIII. Pontifici Maximo inscripsit : nonnullas eidem repræsentans Ecclesiasticæ disciplinæ corruptelas, quibus occurrendum omninò esset. Pontifex autem haud passus est, opportunas responsiones abs se desiderari.

II. Quod sexto loco absurdum Cardinalis ad Pontificem detulit, inconsultæ fuerunt Episcopatum resignationes : *Sexta res est Episcopatum resignatio sine legitima causa : nam, si tam arctum, ac penè insolubile vinculum inter Episcopum et Ecclesiam, ut canones docent ; unde fit, ut tam facilè vinculum istud quotidie resolvi videamus ? Alii, retentis fructibus, Ecclesiam resignant : ac si quis uxorem repudiet, et dotem retineat. Alii, divites ex redditibus Ecclesiæ effecti, renuntiant Episcopatu, ut ad majora sibi viam aperiant. Alii nepotibus Sedem renuntiant, ut specie renuntiationis possideant Sanctuarium Dei. Alii malunt in Romana Curia Referendarii esse, vel Clerici, quàm extra Curiam Sacerdotes magni. Denique alii causantur aëris insalubritatem, alii proventus exiguos, alii populi proterviam. Sed Deus novit, an istæ justæ sint causæ resignationis, et utrùm hujusmodi Episcopi quærant quæ sua sunt, an quæ Jesu Christi.* Clemens verò VIII. sextæ huic expostulationi hoc

reddidit responsum : *Nos resignationes difficillimè admittimus, nonnisi examinatis causis in Congregatione rerum Consistorialium; et aliquando admittimus, ob ineptitudinem resignantium.*

III. Proposito itaque postulato de Ecclesia abdicanda, Congregatio Concilii rescribere facilè posset, ut Episcopus orator Congregationem Consistorialem adeat, huic quippe rescripto ipse Clemens VIII. viam veluti stravisse videtur. At, retentâ, quam superiùs insinuavimus, methodo, aptius fortè videri posset responsum, si Episcopo demonstraretur, nullam planè Episcopatûs resignationem à Pontifice probari, aut admitti, nisi canonicâ allatâ causâ; eandemque judicandi agendique rationem servari à Congregatione Consistoriali, quoties illi hujusmodi precum examen à Pontifice delegatur: canonicas autem causas recenseri in Decretali *Nisi cùm pridem, de renuntiatione*: has verò, quamvis numero plures recenseantur, ad unum tamen veluti fontem universas referri; ut scilicet tunc demùm, et non aliàs, liceat Episcopo Ecclesiam dimittere, cùm clarè pateat, ipsum concreditæ sibi plebis salutis prodesse amplius non posse: ut perspicuis verbis statutum legitur in Decretali *Licet, de Regularib.* ubi hæc habentur: *Unde, quando potest Episcopus præesse pariter, et prodesse, non debet cedendi licentiam postulare, aut etiam obtinere*: et rectè docet S. Thomas 2. 2. quæst. 185. art. 4. *Ad primum.* Unde Episcopus de abdicanda Ecclesia nullatenùs cogitare potest, nisi cùm noverit, se à Pastoralis munere implendo prohiberi: sive porrò impedimentum ab ipso profluat, ut si fortè is reus esset alicujus criminis ex eorum genere, quæ illius officii et ministerii executionem impediunt; aut si malè affectæ valetudinis habitu laboret; si illitteratus sit, aut irregularis: sive ex causis extrinsecis impedimentum oriatur, veluti ex in-

probitate populi, aut scandalo : quemadmodum scitè animadvertit Fagnanus *in Commentar. ad enuntiatum Cap. Nisi cùm pridem*, §. 13. *et seq. de renuntiatione*. Neque etiam abs re erit monere, inspiciendum esse, utrùm Ecclesia, quam dimittere intendit, sit exsolvendæ annuæ pensioni idonea, et tali quidem pensioni, quæ ad honestam ipsius sustentationem sufficiat, vel potiùs ipse aliunde habeat, quo se ipsum possit honestè alere, atque tractare, absque eo quòd Ecclesiæ fructus annuâ pensione onerentur. De his omnibus Congregationi Consistoriali exhibentur articuli, in quorum demonstrationem testes inducere, aliasque probationes afferre intendit Episcopus; si tamen ipsa Congregatio eos, tamquam relevantes, admittere consentiat, neque verò eosdem, utpote nullius momenti, rejiciendos decernat.

IV. Ex veteri, nec intermissâ Ecclesiæ disciplinâ, consueverunt identidem ex Regularibus Ordinibus assumi emeriti Religiosi, qui alicui Ecclesiæ administrandæ præficiantur Episcopi : cùmque aliquando contingat, ut ex his aliqui veniam petant abdicandi se Episcopatu, multum quidem proderit, in ipsa responsione Constitutionem commemorare Benedicti XIII. Pontificis Maximi, incipientem *Custodes*, impressamque tom. 6. *Bullarii Ordinis Prædicatorum*, quod editum et illustratum fuit à P. Antonino Bremond, nunc ejusdem Ordinis Generali Magistro, *ubi pag. 582.* hæc verba leguntur : *Decernimus, volumus, et præcipimus, ut Monachi, Mendicantes, et cujuscumque alterius Instituti Regulares, specialissimâ etiam mentione digni, qui Episcopatu sibi pridem collato, quacumque de causa, se in posterum abdicare permissi fuerint, claustra suæ Religionis repetere omninò teneantur, et debeant, iis tantùm exceptis, qui à Nobis, sive à Romanis Pontificibus Antecessoribus, aut Succes-*

soribus nostris, obtinuissent, vel obtinebunt facultatem expressam vivendi extra claustra, sacro alicui muneri, quod cum vita claustrali exerceri non posset, ex peculiari voluntate nostra, vel eorumdem Antecessorum, aut Successorum nostrorum, speciatim addicti; quod quidem munus respiciat servitium et obsequium nostrum, vel Successorum nostrorum, sive hujus Sanctæ Apostolicæ Sedis. Quod est planè consonum duobus Decretis summorum Pontificum Alexandri VII. et Clementis XI., de quibus meminit ipsa Benedictina Constitutio. Hæc autem commemoratur etiam à Præsule Alexandro Borgia Archiepiscopo Firmano in Vita ejusdem Benedicti XIII num. 48. Decrevit quoque, ut qui ex Monasticis, aliisque Regularibus Ordinibus, ad Episcopatum assumuntur, si apud Ecclesias sibi commissas non commorentur, aut si illas dimittant, ad claustra Ordinis sui revertantur.

V. Subsequitur postulatum de translatione ab una ad aliam Ecclesiam. Idem Cardinalis Bellarminus in præcitato Tractatu *de Officio primario summi Pontificis* ad Clementem VIII. hæc habet de translationibus, paucis complectens quæcumque hac de re in sacris canonibus habentur: *Quinta res est facilis translatio Episcoporum de una Ecclesia ad aliam. Translatio enim Episcoporum, secundum canones, atque usum veteris Ecclesiæ, non debet fieri, nisi ob Ecclesiæ necessitatem, vel majorem utilitatem: neque enim institutæ sunt Ecclesiæ propter Episcopos, sed Episcopi propter Ecclesias. Nunc autem quotidie translationes fieri videmus ea solùm de causa, ut Episcopi vel honore, vel opibus augeantur. Aliam quoque, adversùs translationes, Cardinalis supperaddidit rationem, desumptam ex magno animarum detrimento: præsertim cum id sine animarum detrimento fieri nequeat, ut experimentum ipsum docet. Neque enim Episcopi Eccle-*

sias diligunt, quas brevè se deserturos sperant, ut ad alias commodiores transeant. Cùm autem Clemens Pontifex ad hoc caput rescripserit per hæc verba : *Nos cum difficultate transferimus : et non defuimus monere Principes per Nos, et Nuntios nostros : potest exinde erui, quòd appositè ad hujusmodi postulatum respondeatur.* Qui enim desiderium suum prodit ad aliam Ecclesiam commigrandi, monendus est, oportere omninò, ut Ecclesiæ necessitas, aut utilitas id suadeat; neque verò à Pontifice, aut à Congregatione Consistoriali admitti, probarique translationem ad aliam Ecclesiam, nisi, præter demonstratam causam, Episcopus transferendus plures annos priori Ecclesiæ præfuerit, et nisi simul constet, quàm benè de ipsa meritus fuerit : in quem finem etiam, cùm res est de translationibus, Congregationi Consistoriali exhibentur articuli, super quibus examinandi sunt testes. Celebre est Regium Decretum in Hispaniarum Regnis anno 1656. evulgatum, quo Rex omnibus Consiliariis suis interdixit, ne sibi essent auctores rogandi Pontificem, ut transferret Episcopum à minori ad majorem Ecclesiam, ad quam ipse nominandi jure potiretur, nisi postquam Episcopus octo vel decem annos priori Ecclesiæ laudabiliter præfuisset. Adeantur *Fermosinus ad rubricam et titulum de translatione Episcopi quæst. 3 Cap. Licet in tantum, num. 15, et 16. de Sanctis in Examine Consistoriali cap. 13. num. 165.* Illud itidem animadversione dignum est in hac translationum materia, quòd, licèt Cardinales, qui aliquem Episcopatum obtinent, eodem se abdicare permittantur absque rigorosa causæ probatione, quotiescumque ad residendum in Romana Curia se se conferre velint, proprio sibi munere perfuncturi, ut scilicet operâ consilioque præsto sint Romano Pontifici, veluti expendit *Fagnanus in Cap. Nisi cùm pridem, num. 57. de re-*

nuntiatione; si tamen ad alium Episcopatum non suburbicarium transferri postulent, de ipsorum translatione agendum est in Congregatione Consistoriali, et in ea probandæ sunt translationis causæ, et quidquid præterea opportunum est, ad hoc ut ipsa Congregatio valeat consulere Pontifici, ut petitam translationem auctoritate suâ indulgeat. Inter Acta ipsius Congregationis Consistorialis duo extant Decreta, eâdem die, nimirum 30. Junii 1655. edita, quorum alterum est de Cardinali Joanne Stephano Donghio, qui, cum Adjacensis Ecclesiæ in Corsica esset Episcopus, ejusque cœli gravitatem atque intemperiem ferre non posset, ad alium Episcopatum transferri se expetebat. Congregatio autem censuit, *si Sanctissimo Domino Nostro visum fuerit, eundem, à vinculo prædictæ Ecclesiæ Adjacensis absolutum, transferri posse, præsertim quòd insigni rerum agendarum domi forisque dexteritate et prudentiâ collectâ, et, quod caput est, magno domus Dei zelo, alteri Ecclesiæ perutilis futurus esse videatur.* Alterum est de Cardinali Cæsare Facchinetto, qui cum et ipse affecta valetudine laboraret, et habituales morbos Senogalliæ, ubi sedebat Episcopus, contraxisset, pro translatione ad aliam Ecclesiam rogaverat. Itidemque Congregatio censuit, *si Sanctissimo Domino nostro ita videbitur, adesse causas absolvendi prædictum Eminentissimum Dominum Cardinalem Fachinettum à vinculo, quo prædictæ Ecclesiæ Senogalliens. tenetur, et ad aliam transferendi, præsertim quòd in regimine prioris Ecclesiæ, quantum per valetudinem licuit, ita laudabiliter se gesserit, ut omninò dignus videatur, qui ad aliam Ecclesiam transferatur, apud quam, Deo dante, meliori valetudine utens, novos et uberiores fructus in vinea Domini faciat.* Plurima alia hujusmodi Decreta, quæ nullo negotio congeri possent, prætermittuntur. Adeo verum est quod innuit Van

Espen Jur. Eccles. Univers. tom. 1. part. 1. tit. 15. cap. 4. num. 22. nihil planè immutatum esse circa translationum disciplinam, in eo quod pertinet ad potissimam illarum causam; quod perinde est, ac dicere, quoad necessitatem et utilitatem Ecclesiæ: Porro licet mutata nonnihil sit disciplina quoad ipsam translationis formam, semper tamen mansit, et manebit inconcussa Patrum regula, quod nonnisi necessitate, aut utilitate cogente, translationes Episcoporum fieri possint; nec minùs hodie, quàm ætate Sanctorum Patrum, culpabiles sunt Episcopi, qui avaritiâ, aut ambitione ducti, de una Ecclesia migrant ad aliam.

VI. Percurrentibus nobis veteres relationes, quædam occurrerunt postulata, occasione translationum hujusmodi, ab Episcopis proposita, quibus Congregatio Concilii opportuna responsa, à summis deinde Pontificibus comprobata, exhibere non destitit: quorum aliqua hic à nobis indigitabuntur eo consilio, ut vel prædicta postulata non ampliùs proponantur, vel, si ea proponi contingat, in promptu sit tutam eisdem responsionem aptare.

VII. In nonnullis relationibus Episcoporum, qui ab una ad aliam Ecclesiam translati fuerant, proposita legitur quæstio quoad fructus prioris Ecclesiæ; nimirum, ad quam usque diem liceat Episcopo translato percipere fructus ac redditus Ecclesiæ, à qua discedit. Quæstionis nodus in eo situs est, ut definiatur tempus, quo prior Ecclesia re ipsâ vacare dici possit. At, cùm jam decretum fuerit, eandem eo temporis articulo vacare, quo Pontifex in Consistorio Episcopum à vinculo prioris Ecclesiæ solutum pronunciat, quamvis necdum Litteræ Apostolicæ super provisione alterius Ecclesiæ, ad quam transfertur, expeditæ fuerint, ideoque hujus possessionem apprehendere nequeat; hinc necessariò sequitur, licere Episcopo redditus prioris Ecclesiæ

percipere usque ad illud tantummodo temporis momentum, quo à summo Pontifice in Consistorio ab illius vinculo absolvitur: si quos verò fructus post illud tempus decursos perceperit, ad eosdem restituendos omninò teneri. Sanè temporis punctum, quo inducitur prioris Ecclesiæ vacatio, definitum fuit à Congregatione Concilii, post maturum examen, in quadam resolutione, quæ confirmata fuit ab Urbano Papa VIII. per Apostolicas Litteras datas die 20, Martii 1625. et impressas post Tractatum Barbosæ *de officio et potestate Episcopi, editionis Lugdunensis, pag. 111. Ecclesiam, à qua Episcopus de suo consensu transferetur, ab eo tempore vacare, quo idem Episcopus ab illius vinculo, in nostro, et pro tempore existentis Romani Pontificis Consistorio, absolvitur: etiam ante explicationem Litterarum Apostolicarum, vel adeptam secundæ Ecclesiæ possessionem.* Quod verò dictum est, Episcopum posse prioris Ecclesiæ fructus usque ad præindicatum tempus percipere, ad eorum autem restitutionem teneri, si quos exinde decursos perceperit, id ex ipsa profluit naturali ratione: nec enim justum est, ut is fructus habeat, qui legitimo ad id titulo destituitur; uti rectè animadvertit Garcias *de Beneficiis part. 2. cap. 6. num. 41.* et cum ceteris Doctoribus prosequitur Rigantius *ad Regular. 2. Cancellariæ §. 3. num. 38. et 39. tom. 1.*

VIII. Quamvis Urbani VIII. Litteræ per se satis claræ sint, ac perspicuæ; nihilominùs plures quoad earum intelligentiam excitatæ sunt controversiæ, de quibus hìc brevissimè, quantum fieri poterit, dicturi sumus: sermonem redigentes ad ea, quæ pertinent ad rem præsentem, nimirum ad postulata per Episcopos in relatione statûs Ecclesiarum proposita, quibus dum rescriberetur, opportunum exhibitum fuit responsum.

IX. Declarat Urbanus in suprâ relatis Apostolicis

Litteris, Ecclesiam vacare ab eo tempore, quo Episcopus ab ejusdem vinculo fuit in Consistorio solutus. Hinc ortum est dubium, an, si quod Beneficium in ejus Ecclesiæ diœcesi vacaverit post præfatum tempus, nondum expeditis litteris super provisione alterius Ecclesiæ, ad quam transfertur, minusque captâ istius possessione, possit Episcopus illud conferre. Super quo Tribunalia constanter responderunt, quòd, sicuti non licet Episcopo suos facere fructus, qui post solutum in Consistorio vinculum spiritualis conjugii excurrunt, ita nec ipsi integrum est Beneficia conferre ex eo tempore vacantia; quæ nimirum debent perinde censi, ac si vacassent ipsâ Sede Episcopali vacante. Ejusmodi judicata, non quidem reverà à Congregatione Concilii ad Episcoporum consultationes respondente, sed ab aliis Romanæ Curiae tribunalibus prolatâ, indicantur à Rigantio *cit. loc. et à de Sanctis in suo Examine Consistoriali cap. 5. num. 25. et seq.*

X. Ad relationes verò statûs Ecclesiarum, responsaque iisdem exhiberi solita, propriè spectat inquisitio illa, cujusnam sit, Ecclesiam universamque diœcesim administrare per id temporis spatium, quod inter solutionem vinculi in Consistorio peractam, allatumque de secuta jam hujusmodi solutione nuncium, intercedit: neque enim defuerunt, qui suspicarentur, Ecclesiam atque diœcesim sub nullius regimine tunc esse; propterea quòd nequeat illud residere apud Episcopum, cujus spirituale vinculum jam in Consistorio à summo Pontifice solutum fuit; nec etiam illud sibi vindicare valeat Capitulum, quod, donec præfati vinculi solutionem ignorat, incognitam quoque habet Ecclesiæ vacationem. At, si percurrantur tum Congregationis resolutiones, tum Breve Urbani eas confirmantis, cogetur quisque fateri, opportunè provisum fuisse, ne enuntiatum incommodum oriatur; quod scilicet

nullus sit , qui medio tempore inter solutionem vinculi , et allatum de ea nuncium , regimen et administrationem Ecclesiæ gerat : in iis quippe cautum statutumque legitur , jurisdictionem penes Episcopum esse debere , quousque nunciatum ipsi fuerit , rescissum jam in Consistorio fuisse vinculum , quo is Ecclesiæ obstringebatur : eo autem nuncio ad ipsum perlato , abdicare illicò se debere exercitio cujuscumque jurisdictionis , hancque universam in Capitulum transferri : *Posteaquam verò ex testimonio , seu documento Secretarii sacri Collegii , vel alio modo hujusmodi absolutionis notitiam Episcopus translatus habuerit , illicò eum exercitio ordinariæ jurisdictionis abstinere debere , eamque in Capitulum transire ; ita ut statim Capitulum eadem jurisdictione uti , Sedem vacantem publicare atque Officialem , seu Vicarium , ad dicti Concilii præscriptum , constituere possit , et debeat.* Neque ex eo , quòd Episcopo prorogetur jurisdictionis exercitium ad illud usque tempus , quo noverit , suum cum Ecclesia spirituale conjugium diremptum fuisse , contendi ullo modo potest , prædictam quoque apud ipsum manere facultatem conferendi Beneficia , quæ eodem intermedio tempore vacare contingat : jurisdictionis enim ad diœcesis regimen necessaria in suspenso manere nequit ; at contrà nîl prohibet , quominùs Beneficiorum collatio differatur , donec de illis disponat is , ad quem pertinet Beneficia Rectore viduata , Episcopali Sede vacante , conferre.

XI. In Decretali *Si Episcopus , de supplenda negligent. Prælator. in 6.* cautum est , ut , si Episcopus paganorum , aut schismaticorum captivus fiat , in Capitulum transeat Ecclesiæ administratio , eoque tamen retinenda , quoad Capitulum ipsum opportunam ea de re notitiam perferri curaverit ad Sedem Apostolicam , cui reservatum est ea præscribere , quæ deinceps agenda erunt ; quemadmodum colligitur ex

illis verbis : *donec per Sedem Apostolicam, cujus interest Ecclesiarum providere necessitatibus, super hoc per ipsum Capitulum, quàm citò commodè poterit, consulendam, aliud contigerit ordinari : ut scitè expendant Doctores in præcit. textum.* Ad id minimè locum habet, ubi Episcopus, quamvis ab hostibus captus fuerit, in ea tamen conditione versatur, ut et à diœcesanis litteras accipere, et suis ipse recurrentibus epistolis opportuna ad rectum diœcesis regimen mandata indicere valeat : uti sapienter decrevit Congregatio Concilii in causa *Hiberniæ Administrationis Ecclesiarum*, proposita, et definita die 7. Augusti 1683. Quod tunc propositum fuit dubium, sequens est : *An casu, quo Episcopus ab hæreticis captus detineatur, non ita tamen arctè custoditus, ut ipsi, ejusque diœcesanis, facilè non sit, saltem per litteras, inter se agere, ejusdem Episcopi jurisdictio intelligatur suspensa, et ad Capitulum Ecclesiæ Cathedralis devoluta.* Responsum autem fuit : *Jurisditionem non esse suspensam.* Ex quo sanè exemplo evincitur, omnem ab Apostolica Sede adhiberi curam, ne diœceses recto opportunoque regimine destituantur, sive Sedes per Episcopi obitum vacet, sive quolibet alio ex capite populus suo Pastore careat ; simulque eandem huic methodo firmiter adhærere, ut penes superstitem Episcopum sit administratio, rerumque omnium cura, quousque valeat is Ecclesiæ præesse, et donec hujus regimen alteri committi valeat.

XII. Et huc usque deducta confirmari posse videntur ex his, quæ à nobis statuta sunt in nostris Litteris Apostolicis expeditis die 26. Januarii 1753. et transmissis ad Venerabiles Fratres Episcopos, Apostolicos Vicarios Indiarum Orientalium, quasque hic referre, uti dicitur, per transennam, non inopportunum esse existimamus, etsi animus sit eas inserendi in quartum tomum nostri Bullarii. Hi

Apostolici Vicarii, Ordine, et characterè Episcopali sunt decorati. Nonnulli habent coadjutorem cum futura successione; nonnulli dicto coadjutore carent: et quando aliquis ex his vitam cum morte commutabat, non erat qui regeret populum defuncto commissum, et longum tempus erat expectandum, antequam novus Apostolicus Vicarius in Urbe eligeretur; in loco enim, qui à defuncto Vicario regebatur, nec Canonici, nec ut plurimum Clerus reperiebatur, qui ad electionem Vicarii Capitularis procedere posset. Ad avertendâ itaque imminentia mala, statuimus, quemcumque Vicarium Apostolicum Indiarum Orientalium, carentem coadjutore cum futura successione, debere ex Clero Seculari, vel Regulari, eligere Vicarium Generalem habilem atque idoneum, qui tamquam Apostolicus delegatus eveniente obitu Vicarii Apostolici, regimen et gubernium assumat Apostolici Vicariatûs usque ad captam Vicariatûs Apostolici possessionem à novo Vicario Apostolico per Sedem Apostolicam constituendo: prædictoque Vicario Generali concessimus omnes et singulas facultates, quæ Vicariis Capitularibus cujuscumque Cathedralis Ecclesiæ, Sede vacante, de jure competunt, necnon usum et exercitium earum facultatum, quibus Apostolicus Vicarius Episcopus, dum vivebat, utebatur, iis tantum exceptis, quæ requirunt Ordinem et characterem Episcopalem, vel non sine sacrorum Oleorum usu exercentur; et, urgente necessitate, prædicto Vicario Generali potestatem dedimus consecrandi Calices et Patenas, atque Altaria portatilia, cum sacris tamen Oleis ab Episcopo benedictis: ut ex benigna lectura Litterarum Apostolicarum suprâ memoratarum apertè colligi potest.

XIII. At, ad institutum redeundo, ex sæpè memoratis Urbani VIII. Litteris rectè deducitur, prioris Ecclesiæ fructus ab Episcopo percipi non posse,

postquam ab illius vinculo fuerit in Consistorio absolutus. Tribunalium autem iudicata superaddunt, nec ipsi licere disponere de Beneficiis, quæ vacare contigerit, postquam in Consistorio spirituale illud conjugium fuerit dissolutum. At fatendum est, easdem Apostolicas Litteras de Episcopo loqui, qui in translationem suam consenserit: à qua *Episcopus de suo consensu transfertur*: neque præterea dubitandum, quin valdè rationi consonum sit, ut, quæ de beneficiis prodierunt tribunalium iudicata, in ea pariter hypothese rectè procedant, quâ Episcopus sciens, et vel expressè, vel tacitè consentiens, ad aliam Ecclesiam transfertur: tunc enim, cum hinc confluat scientia et consensus Episcopi, qui est transferendus, illinc enodatio vinculi, quo is priori Ecclesiæ obstringebatur, nihil planè desideratur eorum, quæ ad prioris Ecclesiæ vacationem sunt necessaria; quamvis certa notitia de jam secuta spiritualis conjugii solutione ad Episcopum non pervenerit, nec is novas Bullas expediverit, multòque minus alterius Ecclesiæ possessionem nactus fuerit. Si verò hujusmodi vinculi solutio fiat, inscio planè Episcopo, isque ad aliam Ecclesiam transferatur sine prævia sua scientia, aut consensu; non videtur locus ampliùs esse posse dispositioni Brevis Urbani, aut præiudicatis tribunalium iudicatis: sed, non obstante sæpè memorati vinculi dissolutione in Consistorio peractâ, videtur potiùs Episcopus tum rectè fructus percipere, tum etiam validè Beneficia conferre posse, quousque, sibi nunciatâ vinculi enodatione, suum ipse consensum eidem accommodaverit, vel, eo denegato, summus Pontifex, justis urgentibus causis, illius consensûs defectum suppleverit, volueritque, ut peracta ad alteram Ecclesiam translatio suum sortiatur effectum. Quæstiones hasce expendunt Barbosa *de officio et potestate Episcopi part. 3. alleg. 119. num. 7. et seq.* et de Sanctis *in Exa-*

mine Consistoriali cap. 5. num. 41. et seq. ubi collecta legi possunt quæcumque in hanc rem ab aliis tradita sunt. Verùm nos ab hisce controversiis abstinemus : quamvis enim aliis temporibus exempla non defuerint translationum Episcoporum , absque eorum consensu peractarum , hæ tamen subinde interdictæ fuerunt ; ùt patet ex monumentis eruditè collectis à Christiano Lupo *in can. 13. Dictatus S. Gregorii VII.* Quamobrem , cùm juxta vigentem disciplinam translationes nunc minimè fiant , nisi præviâ scientiâ , et consensu Episcopi , qui ab una ad aliam Ecclesiam est transferendus , supervacaneum est præindicatæ quæstionis examen instituire.

XIV. At, si inutile est de præmemorata controversia disputare , abs re tamen videri non debet sequentem expendere , aliàs in Poloniæ Regno excitatam , ubi , ex ejusdem Regni sistemate , frequentiores contingunt Episcoporum translationes. Illic siquidem antiquitùs ea obtinuerat consuetudo , ut , dum à Rege tenuioris et inferioris Ecclesiæ Episcopus ad pinguiorem dignioremque Sedem nominabatur , futuro sibi in prioris Episcopatùs regimine successorì relinqueret fructus omnes , qui maturaverant ex eo die , quo fuerat ad digniorem Episcopatum nominatus : sed , cùm quidam subinde sibi licere putaverint utriusque Episcopalis mensæ fructus colligere ; nonnulli Episcopi in relatione statùs suarum Ecclesiarum , et ipse quoque Rex , per Apostolicum Nuncium , vehementer postularunt , ut à Sancta Sede statueretur , translatum Episcopum , adeptis sibi fructibus secundæ Ecclesiæ , debere omninò successorì dimittere fructus primæ Ecclesiæ à die suæ nominationis maturatos.

XV. Assumpto per Congregationem Concilii , ex Pontificis jussu , hujusce quæstionis examine , mandavit eadem Prospero Fagnano insigni Canonici Juris perito , et tunc eidem Congregationi à Secretis , ut

sententiam suam ea de re exponeret. Ipse autem, ad trutinam revocato articulo, an Episcopus, ad alteram Ecclesiam nominatus, percipere, ac sibi rectè acquirere posset prioris Ecclesiæ fructus ex eo tempore maturatos, quo ipse ad alteram Ecclesiam nominatus fuerat, duas posuit, distinxitque facti species: quarum altera hæc est: *Aut Episcopus nominatus, ante admissam nominationem per Papam, non solùm percepit, sed etiam consumpsit fructus, (prioris videlicet Ecclesiæ) ita ut non extant; et non videtur arctandus ad solvendam illorum æstimationem: quia injustum esset, ut teneretur restituere fructus, quos percepit, et consumpsit non solùm ut bonæ fidei possessor, sed etiam ut dominus, et verus Episcopus illius Ecclesiæ; et alioquin videretur liberatus à vinculo Ecclesiæ suæ per solam Regis nominationem: altera verò sequentibus verbis concepta est: Aut verò Episcopus nominatus à Rege fructus nondum consumpsit, (loquitur itidem de fructibus primæ Ecclesiæ) sed illi adhuc extant; et tunc fortè absonum non esset, ut illos dimitteret successor.*

XVI. At Fagnani sententiam minimè receptam fuisse oportet. Siquidem datis ea de re litteris ad Nuncium Apostolicum, ut opportunas notitias exquireret ab Episcopis, quorum major prudentiæ opinio in eo Regno esset, hisque demum ad Urbem allatis, cùm animadversum fuerit, malum omne promanare ex cupiditate eorum, qui ad alteram Ecclesiam nominati, minimè curabant prioris administrationem relinquere, et Apostolicas litteras suæ translationis expedire, ut diutiùs frui possent proventibus utriusque Episcopatûs; prioris videlicet, quia nondum fuerant à vinculo, quo ei alligabantur, per Sedem Apostolicam absoluti: alterius autem, propterea quòd, juxta Regni consuetudinem, ex die secutæ vacationis, fructus omnes in futuri

Præsulis commodum asservabantur; cùmque insuper deprehensum fuerit, ex hoc ipso aliud profluere absurdum, ut nimirùm Episcopus ad priorem illum Episcopatum nominatus, protraheret Apostolicæ Sedi suam exhibere nominationem, ac provisionis litteras expedire, eò quòd prædecessor Episcopus omnes prioris Ecclesiæ fructus jam perceperat, et aut consumpserat, aut secum ad alteram Ecclesiam transtulerat: summus Pontifex Urbanus VIII. edito Decreto constituit, ut, si in posterum Cathedralis aliqua Ecclesia in Regno Poloniæ quatuor tantùm mensibus, vel breviori temporis spatio vacasset, liceret quidem novo Episcopo fructus hujusmodi vacationis tempore maturatos sibi habere, juxta veterem regni consuetudinem; at, si Ecclesia ulterius vacasset, nec integro quadrimestri datus ipsi fuisset Sponsus et Pastor, tunc qui à quarto mense fructus maturarent, nullâ aliâ factâ declaratione, statim intelligerentur, non quidem novo Episcopo, sed certis quibusdam piis operibus in Decreto designatis addicti. Quo sanè Decreto præindicatis duobus incommodis fuit efficaciter consultum. Etenim, animadversâ illius lege, Episcopus minori Ecclesiæ præfectus, si à Rege ad majorem nominetur, sollicitam dabit operam, ut suam nominationem quamprimùm exhibeat, ad hoc ut novæ Ecclesiæ sibi designatæ provisionem à Sede Apostolica impetrare, ac Bullas expedire possit; sciens nimirùm, novæ hujus Ecclesiæ fructus sibi dumtaxat relinqui ad quartum usque mensem à die illius vacationis: qui verò fuerit ad eam Ecclesiam nominatus, ex qua Episcopus ad aliam transfertur, haud negliget quantocitiùs Bullas obtinere; sciens et ipse, obnoxium se esse sanctioni præindicati Decreti, quoties expeditionem suam protulerit ultra quadrimestre à die vacationis, hoc est à quo die antecessoris sui translatio in Consistorio admissa fuerit.

XVII. Urbani VIII. Decretum est hujusmodi, exscriptum *ex lib. 12. decret. pag. 234. et seq.* Cùm in Regno Poloniæ, ubi excrebræ sunt Episcoporum translationes, jamdiu inoleverit abusus, ut Episcopus ad aliam Ecclesiam transferendus, de industria differat se à prima Ecclesia liberare, ac Litteras Apostolicas suæ translationis expedire, ut eò diutiùs utriusque Episcopatus fructus assequatur; prioris nempe, cujus vinculo nondum à Sede Apostolica exsolutus est; et posterioris, ad quem transfertur, cujus fructus universi, à die vacationis Ecclesiæ, sibi integrè reservantur; cùmque inde etiam fiat, ut successor in Episcopatu, unde ille translatus est, negligat et ipse suæ provisionis Bullas expedire, quippe cùm intelligat, se diu subiturum Ecclesiæ onera universa absque illis fructibus, quos omnes prædecessor Episcopus aut ante translationem consumpsit, aut ad aliam Ecclesiam secum asportavit : Sanctissimus Dominus Noster hujusmodi corruptelam, quæ cedit in grave Ecclesiarum in spiritualibus ac temporalibus detrimentum, pro Pastoralis ejus sollicitudine, ac zelo, magnoperè cupiens de medio sublatum iri, ex Sacræ Congregationis Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum sententia, statuit atque decrevit, ut, si qua Cathedralis Ecclesia intra fines Regni Poloniæ deinceps vacaverit spatio quatuor mensium dumtaxat, vel infra, liceat quidem Episcopo successori sibi fructus vindicare pro rata temporis vacationis hujusmodi, juxta antiquam illius Regni consuetudinem; verùm, si infra prædictum terminum Ecclesia de Pastore non fuerit provisa, fructus pro rata illius temporis, quo Sedes post quartum mensem vacabit, nullatenùs successori, sed integrè Fabricæ illius Ecclesiæ, quatenùs indigeat, alioquin Sacristiæ illius, absque alia declaratione, applicati censeantur : et ejusdem Ecclesiæ Capitulum, cui Sanctitas Sua hac

in parte necessariam facultatem impertitur, omninò curare debeat, ut applicatio hujusmodi quamprimum sortiatur effectum. Quòd si et Sacristia sufficienter instructa reperiatur, liceat eidem Capitulo, consulto tamen priùs Episcopo successore, ac præviâ illius approbatione, hujusmodi fructus in alios pios usus pro loco et tempore utiliores insumere, non obstantibus constitutionibus Apostolicis, statutis, consuetudinibus, ceterisque contrariis quibuscumque. Datum Romæ die 23. Decembris 1624. His autem Urbani VIII. monumentis, quæ superiùs num. 7. et 10. et in præsentì attulimus, aut adimitur Episcopis occasio postulata proponendi, ut super hujus generis quæstionibus edoceantur; vel certè quidem iisdem propositis planus Congregationi et tutus subministratur rescribendi modus.

CAPUT DECIMUM SEPTIMUM.

De Postulatis respicientibus absurda quædam, seu scandala è Diœcesi eliminanda.

A postulatis, ad ipsasmet Episcoporum personas pertinentibus, gradum nunc facimus ad alia, quæ diœcesis regimen, administrationemque attingunt. Hæc inter, illud primo loco recensendum est, quo petitur, ut aliqua scandala diœcesim inficientia auferantur. Nos autem eâ mente haud sumus, ut hîc tractatum veluti elucubrare velimus ad indicandas regulas, quas sequi debeat Præsul, ut singulares personas emendet, atque coerceat, quæ in varia delicta, errataque prolabi consueverunt. Ludovicus Abelly Episcopus Ruthenensis Librum edidit inscriptum *Episcopalis sollicitudinis Enchiridion*; in cujus postrema parte, quæ inscribitur *de Virtutibus quæ Episcopum maximè decent*, summo studio collegit et Divinarum Scripturarum textus, et

dicta Patrum, quibus dirigitur Episcopus, atque edocetur, quâ ratione se gerere debeat, dum eos corripit, punitve, qui reprehensione, vel animadversione digni reperiuntur. Celebris est Sancti Gregorii Liber *Regulæ Pastoralis*, quo tum omnia complectitur, explanatque, tum demisso planè animo hæc de se loquitur *in fin. Dum monstrare, qualis esse debeat Pastor, invigilo, pulchrum depinxi hominem pictor fœdus: aliosque ad perfectionis littus dirigo, qui adhuc in delictorum fluctibus versor.* Quæ verba expendens Cardinalis Baronijs *ad annum Christi 590.* hæc habet: *Eo se vinculo arctiùs obstringere voluisse videtur, ut, quæ alios scribendo docuisset, primus ipse opere implere satageret, exemplar sibi optimi Pastoris velut in tabula pictum ob oculos ponens, ut se ipsum in eandem imaginem transformaret.*

II. Nostrum hoc institutum atque propositum publicos quosdam spectat, gravesque abusus, quibus humanæ leges opportunum adhibere remedium possunt, ac debent juxta doctrinam S. Thomæ 1. 2. quæst. 91. art. 4. *in corpore: Lex humana non potest omnia, quæ malè fiunt, punire, vel prohibere: quia, dum auferre vellet omnia mala, sequeretur, quòd etiam multa bona tollerentur, et impediretur utilitas boni communis, quod est necessarium ad conservationem humanam. Ut ergo nullum malum improhibitum, et impunitum remaneat, necessarium fuit, supervenire legem divinam, per quam omnia peccata prohibentur: quod ipsum disertius declarat art. 2. quæst. 96. Lege humanâ non prohibentur omnia vitia, à quibus virtuosi abstinere, sed solùm graviora, à quibus possibile est majorem partem multitudinis abstinere, et præcipuè quæ sunt in nocumentum aliorum, sine quorum prohibitione societas humana conservari non posset.* Hæc autem sunt, quibus Episcopi in suis postu-

latis remedium exposcere consueverunt; quibusque nihil accommodatius afferri potest, quàm modos indigitare, quos alii probi sapientesque Ecclesiarum Pastores ad eadem eradicanda secuti sunt.

III. Quotiescumque res fuit de Religione, ac Fide Catholica, quæ in periculum et discrimen adduci visa est, seu cùm actum est de publico propulsando scandalo, quo populi mores palam inficiebantur; postquam Sancti Præsules, quantum in ipsis positum erat, hujusmodi periculis et corruptelis propulsandis adlaborarunt, non neglexerunt secularem Principem appellare, ejusdem zelum ardentioribus studiis excitantes adversus errorem, qui diœcesim vel jam invaserat, vel prope erat ut invaderet, seu adversus publicum scandalum ipsa in diœcesi invalescens. In Bibliotheca Patrum tom. 4. edit. Lugdun. insertum est præclarissimum Julii Firmici Materni Commentarium *de errore profanarum Religionum, ad Constantium et Constantem Augustos*, tantopere commendatum à Cardinali Baronio *ad annum Christi 337.* in quo summâ adhibitâ eloquentiæ vi auctoritatem potestatemque obtestatur Constantii et Constantis Imperatorum, ut nihil intentatum relinquunt, quo idololatria à Constantino Magno eorum parente profligata, post ejus obitum, Romana in Urbe, vel alio quolibet in loco nequaquam vires reciperet. Exscriptum legitur in Gratiani Decreto pulcherrimum illud S. Isidori effatum: *Potestates necessariæ non essent, nisi ut, quod non prævalet Sacerdos efficere per doctrinæ sermonem, potestas hoc impleat per disciplinæ terrorem. Sæpè per regnum terrenum cæleste regnum proficit; ut qui, intra Ecclesiam positi, contra Fidem et disciplinam Ecclesiæ agunt, rigore Principum conterantur; ipsamque disciplinam, quam Ecclesiæ humilitas exercere non prævalet, cervicibus superbiorum potestas principalis imponat:*

quemadmodum videre est *Canone Principes*, 23. *quæst.* 5. Ipsique Tridentini Concilii Patres, saluberrimo illo opere jam jam ad finem properante, non dubitarunt monere Principes *ad operam suam ita præstandam, ut, quæ decreta sunt, ab hæreticis depravari, aut violari non permittant, sed ab his et omnibus devotè recipiantur, et fideliter observentur.*

IV. Publicis offensionibus et scandalis consultissimum aliquando remedium adhibuit Ecclesia, studens criminosis quibusdam actionibus alias substituere rectas, cœlestique præmio dignas; atque ita Religionem impietati subrogavit, sanctâque inductâ metamorphosi, quod improbum erat, in bonum immutavit. Nemo non scit, quid essent Lupercalia, quæ ab Evandro, ut ferebatur, instituta, mense Februario celebrabantur. Ut autem probabilis fert opinio, à S. Gelasio I. Pontifice seculo quinto proscripta fuerunt, subrogata in ipsorum locum piâ supplicatione, quæ festo die Purificationis B. Mariæ Virginis ab Ecclesia habetur: qua de re sermonem nos ipsi habuimus *in Historia memoratæ Festivitatæ*. Assumptum hoc ipsum comprobant tum id, quod ab aliis quoque animadversum est, de quibusdam Gentilium, Hebræorumque ritibus, quos Ecclesia sanctificatos adoptavit, quo faciliorem illis viam sterneret ad veri Numinis cultum amplectendum; tum etiam innumeræ res profanæ, quæ olim ethnicæ superstitioni inservierunt, deinde verò in sacros Ecclesiarum usus et ornamenta translata fuerunt: ut novissimè multâ eruditione monstravit Joannes Marangonius in suo Opere Romæ impresso sub annum 1744. Eademque pia Mater Ecclesia, humanæ infirmitati indulgens, minimè recusavit certas quasdam consuetudines, quæ antea apud paganos idololatrias in usu erant, dum ethnicam superstitionem sequebantur, quoad fieri poterat, retinere, iisdemque

jam Christi Fidem amplexis permittere; dummodo eadem exinde facientes, quæ antea præstiterant, longè aliud hujusmodi actionibus objectum, finemque statuerent. Hanc agendi rationem secutus est S. Gregorius *ep. 76. lib. 11. Oper. tom. 2. col. 1176. et seq.* dum per Augustinum, reliquosque sanctos viros, in Britanniam ablegatos, Christi Fidem in Anglorum gentem invexit: *Et, quia boves solent in sacrificio dæmonum multos occidere, debet his etiam hac de re aliqua solemnitas immutari; ut die dedicationis, vel natalitiis Sanctorum Martyrum, quorum illic Reliquiæ ponuntur, tabernacula sibi circa easdem Ecclesias, quæ ex fanis commutatæ sunt, de ramis arborum faciant, et religiosis conviviis solemnitatem celebrent. Nec diabolo jam animalia immolent, sed ad laudem Dei in esum suum animalia occidant, et Donatori omnium de saturitate sua gratias referant: ut dum eis aliqua exterius gaudia reservantur, ad interiora gaudia consentire facilius valeant.* Loquitur quidem certè S. Gregorius de nuper ad Fidem conversis; sed quæ ab ipso affertur ratio, vel iis commodè aptari potest, qui, quamvis in Christi Fide nati, educatique fuerint, adduci tamen non possunt, ut instituta quædam perversa, et scandali plena, eorumque animabus exitiosa, derelinquant: unde optimum erit, si, exteriori actione retentâ, detur opera, ut factum ipsum, intentionis rectitudine, alioque fine eidem præstituto, veluti emundetur, sanctumque efficiatur: *Nam duris mentibus simul omnia abscidere, impossibile esse, non dubium est: quia is, qui locum summum ascendere nititur, necesse est, ut gradibus, vel passibus, non autem saltibus, elevetur.*

V. Multâ denique patientiâ utentes Ecclesiæ Præsules, nec unquam omittentes, opportunis oblati occasionibus, in publica crimina invehi, atque etiam, quantum fas erat, canonicis pœnis animadvertere,

temporis beneficio id à Deo consecuti sunt, ut eradicata conspicerent vitia, quæ hominum providentiâ nunquam existimasset fore, ut debellari evellique possent. Satis superque perspectum est, quid essent *Faidæ*, de quibus *superiori lib. 11. cap. 11. num. 9.* privatorum nempe inimicitiae, instar habentes privati belli, quo vastabantur omnia. Alexander III. Pontifex in Concilio Lateranensi, vehementiori, quo potuit, studio hac de re cum Episcopis egit, ut hi populos ad pacem allicientes, hujusmodi scandalum radicitus evellerent: *Præcipimus, ut Episcopi, ad solum Deum, et ad salutem populi habentes respectum, omni trepidatione sepositâ, ad pacem firmiter tenendam, mutuum sibi consilium et auxilium præbeant.* Verùm cùm satis superque prospexisset, malum hoc adeo invaluisse, ut nullo modo sperari posset, illud uno veluti ictu eradicatum iri, ad id conversus est, ut tempora statueret indutiarum, quæ essent religiosissimè inter inimicos servandæ, ab Adventu Domini in octavam usque diem post Epiphaniam, et à Septuagesima ad integram Octavam Paschæ; quemadmodum videre est *in Cap. Treugas, de treuga et pace*, quod scilicet Caput ad hujusmodi *Faidas*, seu primata bella pertinet: *Nec enim intelligi possunt de bellis: quæ, si justa sint, quocumque tempore tentanda sunt: si injusta, nullo: uti animadvertit Cironius ad titulum Decretalium de treuga et pace.* Quamvis autem, eo adhibito remedio, haud statim datum fuerit ad optatum finem pertingere; tamen, cùm ignis, veluti superinducto cinere, tantisper coopertus fuerit, subinde progressu temporis per Dei gratiam penitus extinctus est.

VI. Celebre est exemplum purgationum vulgarium, nimirum candentis ferri, transitus per prunas ardentis, aliorumque ejusmodi experimentorum, quæ olim in morem inducta fuerant ad alicujus innocentiam ostendendam. Exempla hæc pereruditè col-

legit Juretus *super epistolam 74. Ivonis Carnotensis*. Haud omiserunt Patres illa oppugnare, veluti experimenta et pericula, quibus Deus ad miracula tentabatur; uti rectè expendit S. Thomas 2. 2. *quæst.* 95. *art.* 8. quin imò Ecclesia, compluribus editis sanctionibus, eadem interdixit; quemadmodum videre est in toto titulo Decretalium *de purgatione vulgari*. Permansit nihilominùs in Italia nostra, et præsertim Florentiæ ejusmodi abusus; veluti deprehenditur ex eo, quod tentatum fuit, exeunte decimo quinto seculo, in celebri causa Hieronymi Savonarolæ. De his purgationibus vulgaribus nos etiam ipsi verba fecimus *in nostro lib. 3. de Canonizat. Sanctor. cap. 33. num. 3.* Nostris autem temporibus, quæ Dei miseratio est, nullum superest harum rerum vestigium. In Westphaliæ regionibus ea supererat corruptela, ut in sagas, atque veneficos inquireretur, eos dejiciendo in aquam frigidam, ita manibus pedibusque ligatis, ut, cùm natare non valerent, si submergerentur, innocentes censerentur, si verò supernatarent, pro reis haberentur. At id ipsum quoque nunc de medio sublatum, et à Judicibus hujusmodi experimenta proscripita fuerunt: veluti, post del Rio, et Zypæum, testatur Van Espen *Jur. Eccl. Univ. part. 3. tit. 8. cap. 4. num. 39.*

VII. Torneamenta ludi quidam erant, gladiatoriiis haud absimiles; plerumque enim in iis homines interfici contingebat. Vetuit eadem Constantinus *in lege unica Cod. de gladiatoribus*. At nihilominùs hoc malum ad novissimos usque Imperatores viguisse oportet; cùm proscripita legantur torneamenta in Concilio Romano sub Innocentio II. *can. 14.* atque iterùm damnata noscantur in Remensi Synodo sub Eugenio III. *can. 12.* ac denique in Concilio Lateranensi sub Alexandro III. *cap. 20.* et in Decretalibus sub titulo *de torneamentis*. Ob eamdem ipsam causam, nimirùm ob vitæ discrimen dimicantibus impendens,

gravioribus indictis pœnis vetita fuit taurorum agitatio in Constitutione S. Pii V. quæ est *num. 48.* et cui initium est *De salute.* Ut enim evincatur, in hujusmodi ludis pergrave subesse vitæ periculum, satis superque sunt quæ leguntur in fragmentis cujusdam Ludovici Monaldeschi apud Muratorium *Rer. Italicar. Script. tom. 12. pag. 535.* et apud Marangonium in *Memoriis sacris profanisque Amphitheatri Flavii. Urbis pag. 54.* Siquidem in quadam taurorum venatione Romæ intra Amphitheatrum Flavium, vulgò dictum Colosseum, instituta anno 1332. duodeviginti equites ex nobilissimis Urbis familiis enecati, novemque vulnerati fuerunt. Tam providæ, atque animabus corporibusque salubres sanctiones suo nimis diu caruerunt effectu, cùm nihil ab instituto deflexum fuerit: at, cùm id fuerit patienter latum, simulque nihil unquam prætermisum, quo earundem sanctionum custodia urgeretur, res perducta est ad tolerabiliorem agendi rationem, juxta quam, si torneamenta fiunt, nonnisi præmissis opportunioribus cautionibus habentur, remoto, quoad fieri potest, humanæ vitæ periculo; uti etiam expendunt Abbas, et Barbosa in *cap 1. de torneamentis*, et post Navarrum, Azorium, aliosque per plures, Schmalzgrueber ad præfatum titulum *Decretalium de torneamentis.* In Hispaniarum quoque regnis, ubi adhuc viget usus agitationis taurorum, ita temperata res est, ut, dum venationes habentur, nihil planè præmittatur ad præcavenda pericula hominum venationi se se exhibentium; neque verò permittatur festis diebus easdem instituere: quemadmodum neque ludi, Circenses dicti, juxta legem Theodosii quintam in Codice Theodosiano *de spectaculis*, celebrari poterant festis diebus: *Omni theatrorum, atque Circensium voluptate per universas urbes earundem populis denegatâ.* Præterea eidem taurorum agitationi interesse prohibentur Regulares.

Itaque Gregorius XIII. et Clemens VIII. Pianæ Constitutionis rigorem plurimum temperarunt; uti videre est apud Thesaurum de Pœnis Ecclesiast. part. 2. verb. Ludos, cap. 2.

VIII. Viget adhuc, quod sanè molestè patimur, abusus bacchanalium: sic enim passim appellantur, nec forsàn immeritò, utpote quæ ab ethnicorum festis in Bacchi honorem institutis originem ducere existimantur. Ut autem ea è Christiana republica eliminentur, et penitùs aboleantur, optare quidem possumus, assequi verò aut sperare vix possumus: adeo altas hujusmodi abusus, diuturni temporis decursu, radices egit. Nos Prædecessorum nostrorum vestigiis inhærentes, pro viribus adlaboravimus, ut illius temporis scandala, si non penitùs tollerentur, at saltem aliqua ex parte corrigerentur: quemadmodum videre est in nostra Constitutione incipiente *Inter cetera*, 45. tom. 2. nostri Bullarii. Cùmque, inter cetera, Christifideles excitaverimus ad preces Deo Optimo Maximo offerendas, ut ipse Ecclesiæ suæ adsit, quo tandem aliquando liceat, pacatâ semotâque deterioris mali formidine, bacchanalia penitùs abolere; sperandum est fore, ut aliquando de bacchanalibus id accidat, quod factum suprâ memoravimus de Faidis, de purgationibus vulgaribus, aliisque pravis consuetudinibus, quæ olim publicè inter Christianos viguerunt, Ecclesiæ Prælati in eas vehementer quidem, sed diu frustrâ inclamantibus.

IX. Hisce potissimum viis atque rationibus sapientiores Ecclesiarum Præsules in emendandis populorum moribus instituisse noscuntur. Neque tamen negari potest, quin, publico aliquo pròdeunte scandalo, Episcopi semper ad summum Pontificem recursum habuerint, ut de certiori adhibendo remedio edocerentur simulque ab ipso opportunis auxiliis juvarentur. *Quoniam Apostolica Sedes omnium Eccle-*

siarum mater esse ex ipso Veritatis ore cognoscitur, dignum est, ut, si quid uspiam dubitationis emergerit, quod ad animarum videatur pertinere negotium, ad ipsam, velut ad magistram, et quodammodo fontem cœlestis sapientiæ, recurratur; quatenus ex illo uno capite Ecclesiasticæ disciplinæ lumen prodeat, quo, discussis ambiguitatum tenebris, totum corpus Ecclesiæ perspicuo veritatis nitore clarescat. Hæc sunt ipsa verba B. Petri Damiani *in Opusculo septimo ad S. Leonem IX. Pontificem ante cap. 1. tom. 3. impressionis anni 1743.* Sicuti etiam inficiari nemo poterit, quin Romani Pontifices, utpote qui omnium Ecclesiarum necessitatibus occurrere consueverunt, opportunis perquisitis, demonstratis, exhibitisque remediis, cumulatissimè, quantum in ipsis fuit, juvarint Episcopos, qui ad Apostolicam Sedem, tamquam unitatis centrum, et aliarum per Orbem Ecclesiarum magistram confugerunt. Quod ut sibi quisque persuadeat, licèt alioquin meridianâ luce clarius sit, inspiciantur uno veluti oculorum conjectu tot summorum Pontificum Epistolæ Decretales, Constitutiones Apostolicæ, Bullæ, Brevia, quæ maximam Bibliothecarum partem efformant, implentque Vaticanum Archivum. Insuper ipse qui datur aditus cuicumque Episcopo deferendi in relatione statûs suæ Ecclesiæ quidquid ipsi negotium facessit, quæque paratur, redditurque ad quoslibet opportuna responsio; magnum atque indubium suppeditant argumentum ingentis sollicitudinis, quâ Apostolica Sedes omnia providere non cessat, ut animas Christi sanguine redemptas ad salutis semitam revocet, dirigatque. Silentio præterire possemus ea, quæ Pontificatûs nostri tempore præstita fuerunt, cùm jam pleraque eorum evulgata fuerint in tomis nostri Bullarii. At, postquam tot tantasque adhibuimus curas, ut irrepentibus malis remedium aliquod afferremus, tria hic à nobis edicenda, et

profitenda existimamus : primum quidem , nos nihilominus ingentis culpæ reos nos ipsos agnoscere , quòd non omnia præstiterimus , quæ præstanda fuissent ; quapropter in animo contrito et humiliato Deum Optimum Maximum rogamus , ut innumerabilibus negligentis nostris dignetur ignoscere : alterum verò , quæcumque statuimus , atque decrevimus , ea omnia decrevisse nos ac statuisse , haud quidem ex ingenio et arbitrato nostro , sed præ oculis semper habentes ea , que fuerant à prædecessoribus nostris sapientissimè constituta ; tertium denique , ut ea caveremus , quæ hucusque cauta fuerunt , utque præscriptas à nobis regulas indiceremus , occasionem nobis exhibuisse aut Fratrum nostrorum Episcoporum recursus rectà ad nos habitos , aut eorundem relationes de Ecclesiarum suarum statu ad Congregationem Concilii de more transmissas.

X. Porrò , inter alias plures , videatur Constitutio nostra , quæ incipit *Nihil profectò , 60. nostri Bullarii tom. 1.* ubi distinctè interdicuntur nonnulla publica spectacula , quæ certis in Diœcesibus celebrabantur. Adeatur quoque Constitutio , cui initium *Providas Romanorum Pontificum , num. 47. tom. 3. nostri Bullarii* , quâ confirmatur Prædecessoris nostri Constitutio contra Sectam *de' liberi Muratori* , seu *des Francs Maçon* vocitatum , imploraturque adversus eos secularium Principum et Potestatum auctoritas. Proderit et percurrere alteram Constitutionem , cujus exordium est *Detestabilem* , editam evulgatamque anno 1752. et *in tom. 4. nostri Bullarii* inserendam , per quam innovantur veteres omnes Prædecessorum nostrorum Constitutiones in detestabilem , nimiumque propagatum duellorum abusum , atque insuper damnantur quorundam assertiones , qui , dum rem per se , et , ut inquiunt , in abstracto discutiebant , amplam nimium viam

sternebant et ipsi monomachiæ perpetrandæ, et illius reis ad effugiendas pœnas in ipsos statutas. Inter cetera verò in eadem decretum est, recensitas inibi pœnas, ipso jure, et ante omnem Judicis sententiam, à transgressoribus incurrendas eosque Ecclesiasticâ sepulturâ carere debere, si decedant ex vulnere in duello accepto, quamvis extra locum conflictûs occubuerint, obtinuerintque à peccatis simul et censuris absolutionem: eo planè modo, quo in Lateranensi Concilio cautum fuit, ne in loco sacro tumultarentur ii, qui in torneamentis decedebant, licèt, antequam extremum vitæ spiritum ederent, non incerta pœnitentiæ signa exhibentes, absolutionem retulissent: *Quòd si quis eorum ibi mortuus fuerit, quamvis ei poscenti pœnitentia non negetur, Ecclesiasticâ tamen careat sepulturâ: uti legitur in Cap. Felicis, de torneamentis.* Decedentibus quippe in torneamentis Ecclesiastica sepultura universim denegatur; iique tantummodo ab hac sanctione eximuntur, qui, cùm ad statutum torneamentis locum, haud quidem dimicaturi, sed alio consilio accesserint, subito inopinatoque casu ibidem occumbunt: *Nos verò attendentes, quòd his tantùm, sicut credimus, Ecclesiastica sepultura debet interdici, qui ad torneamentum animo id faciendi tantùm accedentes, decedunt ibidem, Fraternalitati tuæ mandamus, quatenus, si tibi constiterit, quòd præfatus J. ad prædictum torneamentum, non animo ludendi, sed percipiendi credita pervenisset, licèt ibi fortuito casu obierit, corpus ejus dispensativè Ecclesiasticæ tradi facias sepulturæ, maximè si Dominicum Corpus susceperit et sacri Olei fuerit unctione perunctus.* Sunt hæc ipsa verbi Alexandri III. in Cap. *Ad audientiam, eodem tit. de torneamentis.* Demum in sæpè memorata Constitutione nostra, Catholicorum Principum zelus, religio, pietasque excitantur, ne se se reos

ante tremendum Dei tribunal constituent, si, supremâ suâ auctoritate interpositâ, justisque indictis pœnis, ad eradicanda è suis ditionibus duella, summo, quo debent, studio et conatu adlaborarint.

CAPUT DECIMUM OCTAVUM.

De postulatis ad Indulgentias Festorumque dierum cultum pertinentibus.

SACRUM Tridentinum Concilium *sess. 25. in Decreto de Indulgentiis*, postquam definiverat, Ecclesiam à primis usque temporibus usam fuisse potestate à Christo Jesu sibi tradita largiendi Indulgentias, eosque anathemate percusserat, qui aut illas veluti inutiles traducebant, aut perfrictâ fronte negabant, inesse in Ecclesia earundem conferendarum auctoritatem, subdidit: *In his tamen concedendis moderationem, juxta veterem et probatam in Ecclesia consuetudinem, adhiberi cupit: ne nimîâ facilitate Ecclesiastica disciplina enervetur.* Quod ipsum vel antea providè caverat Innocentius Papa III. in Concilio Lateranensi, ex quo desumptum est *Cap. Cùm ex eo, de pœnitentiis, et remissionibus.* Prædicta autem Tridentina Synodus *sess. 21. de reformat. cap. 9.* ulterius constituit, ne Indulgentiæ per alios indicerentur, quàm per Episcopos, aut Ordinarios locorum, quos etiam ad exquirendum ea in re consilium duorum de Capitulo obstrinxit: *Indulgentias verò, aut alias spirituales gratias, quibus non ideo Christifideles decet privari, deinceps per Ordinarios locorum, adhibitis duobus de Capitulo, debitis temporibus populo publicandas esse decernit.* Demùm *sequenti sess. 25. in citato Decreto de Indulgentiis*, advertens, haud ita facilè fore omnes recensere ac tollere abusus, qui ex superstitione,

ignorantia, et irreverentia, veluti fontibus, promanaverant, quibusque prospiciendum fuisset, mandavit, eosdem ab Episcopis diligenter exquiri, ac in unum collectos proximæ Provincialis Synodi iudicio subjici, subindeque omninò ad summum Pontificem deferri: *Ceteros verò, (de abusibus loquitur in Indulgentiarum materiam invectis) qui ex superstitione, ignorantia, irreverentia, aut aliunde quomodocumque provenerunt, cùm ob multiplices locorum, et provinciarum, apud quas hi committuntur, corruptelas commodè nequeant specialiter prohiberi, mandat omnibus Episcopis, ut diligenter quisque hujusmodi abusus Ecclesiæ suæ colligat, eosque in prima Synodo Provinciali referat, ut aliorum quoque Episcoporum sententiâ cogniti, statim ad summum Romanum Pontificem deferantur.* En itaque peculiare quoddam monitum Episcopis datum, ut, si qui abusus ad Indulgentiarum rem pertinentes per eorum diœceses inoleverint, eos (quoniam Provincialium Conciliorum convocatio per hæc tempora neque frequens, neque satis expedita esse dignoscitur) in relationibus statûs suarum Ecclesiarum fideliter referant, simulque opportunum ipsis ab Apostolica Sede remedium implorent.

II. Periculosum nonnullis videtur, hoc rerum genus nimis diligenter scrutari et excutere; propterea quòd, si hinc urget necessitas exposcendi opportuna remedia, ne Christifidelibus imponatur, inde obstat timor, ne, detectâ per ipsos Indulgentiarum insubsistentiâ, quæ antea eos latuerat, nec eis denunciata fuerat ab iis, qui rerum veritatem ipsis sine fuce demonstrare debebant, turbentur illi, offendantur, indeque occasionem arripiant obloquendi in eos, qui Ecclesiastici regiminis veluti habenas moderantur. Verùm haud ita difficile et arduum est viam adinvenire, per quam ex hoc impedito, ùt isti putant, labyrintho evadatur.

Si enim in Indulgentiarum discussione, quam in sua diœcesi instituit Episcopus, aliquas repererit, quæ dubiæ fidei sibi videantur, non negligat easdem recensere in relatione statûs suæ Ecclesiæ, unâ cum rationibus et argumentis, quibus in eam sententiam circa illas adducitur: quod cum ipse præstiterit, onus erit Congregationis Concilii, hujusce rei notionem remittere ad alteram Congregationem Indulgentiarum, cui Clemens IX. Pontifex auctoritatem tribuit *falsas, apocryphas, indiscretasque Indulgentias typis imprimi vetandi, impressas recognoscendi, et examinandi, ac, ubi Nobis, seu Romano Pontifici pro tempore existenti retulerit, nostrâ, seu illius auctoritate rejiciendi*: quemadmodum legere est in ejus Constitutione 36. cui initium *In ipsis Pontificatus*, edita an. 1669. §. 2. Quoties autem, examine facto, hujusmodi delatas Indulgentias apocryphas declarari contigerit, si rogetur Pontifex, ut Indulgentiis apocryphis veras canonicasque Indulgentias subrogare velit, et (utî sperandum est) consonum votis rescriptum obtineatur; non solùm hâc ratione incommodis omnibus cumulâtè consultum erit, sed insuper fideli populo spiritualis veræque lætitiæ occasio exhibebitur. Urbanus II. Pontifex, antequam ad Claromontanum Concilium se conferret, solemni ritu consecravit Ecclesiam monasterii Bantini, eamque decoravit nonnullis privilegiis, quæ recensentur à Cardinali Baronio *ad annum Christi 1088.* et à Patre Mabillonio *tom. 5. suorum Annalium Ordinis S. Benedicti.* Obscurioribus temporibus Prælatus aliquis fortè minùs cautus in Ecclesia lapidem apposuit, cui inscripta legebatur concessio nonnullarum Indulgentiarum, de quibus nullum extabat legitimum monumentum. Cum præfati monasterii Abbatia commendata fuisset Henrico nunc S. R. E. Cardinali Enriquez, tunc apud Catholicum Regem Apostolicæ

Sedis Nuncio, isque gravem hunc errorem deprehendisset, non distulit rem universam ad nos deferre: nos autem minimè prætermisimus apocryphis Indulgentiis Indulgentias substituere veras, et ad justam disciplinæ moderationem compositas, quas arbitramur jam inscriptas fuisse novo lapidi in eadem Ecclesia apponendo. Episcoporum reclamationes adversùs immodicas Indulgentias, quibus Ecclesiæ filiales Basilicæ nostræ Lateranensis, seu eidem subjectæ, aut aggregatæ, ditatas se esse contendebant, aditum reserarunt compluribus litibus et controversiis inter certos quosdam Episcopos, et dictæ Lateranensis Basilicæ Canonicos, sibi asserentes facultatem communicandi controversas Indulgentias filialibus aggregatisque Ecclesiis: at, cùm hi nunquam legitimas probationes reperire potuerint, ut, quod sibi ex antiqua opinione, et majorum exemplo assumebant, satis firmarent, nos indulta omnia, privilegia, et Indulgentias sic ab iisdem communicatas, eousque suspendimus, donec controversa facultas certis et authenticis monumentis prolatis perspicuè demonstraretur aliasque interim concessimus Indulgentias ad vigentem praxim Apostolicæ Sedis magis accommodatas, quarum participes fierent fideles, qui designatis diebus Ecclesias prædictæ Basilicæ filiales, eique subjectas, seu aggregatas visitassent: uti videre est in nostra Constitutione, cui initium *Assiduæ sollicitudinis*, num. 45. tom. 3. nostri Bullarii.

III. A Romanis Pontificibus Prædecessoribus nostris, seu rectà per se, seu de Congregationum consilio, tam multæ apocryphæ Indulgentiæ proscriptæ fuerunt, ut inde quilibet Episcopus facillè deprehendere possit, quænam sint Indulgentiæ, quarum publicatio in diœcesi permittenda non est: ipsæ autem Pontificum Bullæ, Brevia, et Decreta sparsim relata inveniuntur toto Opere *de Indulgentiis*, quod accu-

ratè composuit Pater Theodorus à Spiritu Sancto , Congregationis Indulgentiarum , sacrarumque Reliquiarum Consultor. Quoties autem aliqua occurrat Indulgentia , de qua nulla mentio fiat in memorato Opere , perfacilè est deprehendere , utrum ea apocrypha sit , an non ; dum qui illam evulgat , et subsistentem propugnat , debet autographum proferre concessionis monumentum , vel saltem indigitare locum , ubi illud asservetur. Proindeque , si conferatur Indulgentia , quæ populo nunciatur , cum autographo concessionis , aut cum authentico ejusdem exemplo , fit illicò patens , an illa apocrypha sit , necne ; cautum quippe est : *Ne edantur summaria , nisi collationata , et subscripta ab Ordinario loci , seu ejus Vicario. Bullarum transumptis fides ne adhibeatur , nisi sint collationata , et subscripta , et sigillo munita alicujus Metropolitanì , seu ejus Vicarij. Omnes Indulgentiæ Episcopis inspiciendæ et examinandæ tradantur , qui legitimas probabunt , reliquas nullâ auctoritate roboratas rejicient : uti legitur in Formula habendi Conc. Provinc. part. 8. Actor. Eccles. Mediolan. pag. 1203.*

IV. Est tamen hìc opportunè monendum , nonnullas reperiri Indulgentias , quæ sine temeritatis nota in dubium revocari nequeunt , quamvis authenticum earum Indultum non proferatur , cùm antiquissimâ constantique traditione innitantur , ac tacitâ , vel expressâ Romanorum Pontificum confirmatione roboventur. Talis est , ut aliquo utamur exemplo , Indulgentia Portiunculæ , quæ nomen desumit à parva illa Capella prope Assisium sita , quam Sanctus Franciscus , Ordinis Minorum Fundator , ab Abbate Montis Subasii Ordinis Sancti Benedicti obtinuit , ut ibi , unâ cum Fratribus , posset novi Instituti sui functiones peragere , quæque nunc temporis sita conspicitur intra augustum Templum Sanctæ Mariæ Angelorum Reginæ dicatum. Fertur itaque

S. Franciscus plenariam Indulgentiam à Deo implo-
 rasse pro iis omnibus , qui perpetratorum criminum
 pœnitentes , eaque sacramentaliter confessi , memo-
 ratam Capellam visitassent ; idque ipsi à Deo in
 eadem Capella concessum fuisse : hoc tamen addito ,
 ut ipse eandem Indulgentiam impetraret ab Hono-
 rio III. tunc Romano Pontifice. Qui quidem certior
 factus , consonum id esse Divinæ voluntati , anno
 1223. Indulgentiam plenariam perpetuò concessisse
 dicitur omnibus , qui ex corde pœnitentes , ac con-
 fessi , sæpè dictam Capellam , seu parvam Ecclesiam
 visitassent à vespere calendarum Augusti ad vespe-
 ras sequentis diei.

V. Sanè nullum extat authenticum monumentum
 sive de petitione S. Francisci , sive de concessione
 ab Honorio III. illius precibus facta. Ceterùm affer-
 tur testimonium Petri Calfanni affirmantis , se pro-
 priis auribus audivisse S. Franciscum præfatam In-
 dulgentiam in concione annuntiantem , habentem-
 que præ manibus quamdam chartam , cujus sum-
 mam referebat omninò consonam iis , quæ suprâ
 memoravimus. Extant insuper testificationes jam inde
 ab anno 1277. exaratae à duobus Religiosis fide dignis ,
 referentibus , se integram ejusdem facti historiam
 audivisse à P. Matthæo de Marignano , qui unus
 fuit ex sociis S. Francisci , quique cum ipso Peru-
 siam se contulit ad pedes Honorii III. cùm is , Dei
 voluntatem suspiciens , Indulgentiam , de qua sermo
 habetur , est elargitus. Hæc omnia adnotata repe-
 riuntur in authentico monumento Bibliothecæ Col-
 bertinæ , quod publici juris fecit Stephanus Baluzius
in suis Miscellaneis lib. 4. pag. 490. et confirmantur
 publico quodam Instrumento rogato jussu Antistitis
 Conradi Episcopi Assisiensis anno 1335. Denique , præ-
 termissâ etiam communi consensione Historicorum
 omnium , et Scriptorum subsequentium temporum ,
 quos olim nos ipsi collegimus in Opusculo ad hanc

ipsam rem pertinente, et anno 1721. Fulginei typis impresso; cùm Romani Pontifices sæpè meminerint de Indulgentia hac, uti ab Honorio III. concessa, quemadmodum videre licet apud Waddingum *in Annalibus ad ann. 1223. num. 1. et 2.* iidemque postea illam extenderint ad universas Ecclesias Ordinis S. Francisci, ut in memorato nostro Opusculo demonstravimus: esset profectò magnæ temeritatis eandem in dubium revocare ex eo, quòd nullum afferatur primitivæ concessionis authenticum monumentum. Pari ratione judicandum de Indulgentia plenaria quotidiana, quæ dicitur rogatu Constantini Imperatoris à Sancto Silvestro concessa cuilibet in statu gratiæ Lateranensem Ecclesiam visitanti, quæque descripta legitur in veteri marmorea tabula intra eandem Ecclesiam extante, et in antiquo Codice in Archivo Capituli asservato. De hac enim non solùm desideratur authenticum monumentum, sed gravas insuper in ipsa facti enarratione offenduntur difficultates, habito præsertim respectu ad disciplinam seculi quarti, quo concessa dicitur; uti etiam inferius adnotabimus, et latius animadvertit Papebrochius *in Propylæo dissert. 8. et in Responsionibus ad Patrem Sebastianum à S. Paulo.* At nihilominus temeritatem saperet hujusmodi Indulgentiam nunc uti dubiam traducere: ejus quippe legitimum fundamentum statuendum est in comprobatione Romanorum Pontificum, qui cùm sæpius, et non quidem perfunctoriè, sed in ipsis etiam Pastoralibus Ecclesiæ visitationibus, viderint quæ in memorato lapide enuntiantur, amoveri tamen eum, vel emendari non jusserunt: veluti scitè animadvertit idem Papebrochius *cit. dissertat. 8. num. 4. Quamvis enim nequeat efficere Pontifex, ut à Silvestro datæ sint Indulgentiæ, quæ datæ non fuerunt, facere tamen potest, ut eæ, reverà isthic nunc obtineantur, æquè ac si ab ipso Silvestro promanassent.* Cui quidem firmis-

simæ rationi adhærentes nos in memorata nostra Constitutione, quæ incipit *Assiduæ sollicitudinis*, §. 7. ubi res est de Indulgentiis ipsius Ecclesiæ Lateranensis, ita statuimus: *Omnes et singulas Indulgentias, etc. quæ jamdudum, ipsis Romanis Pontificibus scientibus et consentientibus, publicè in eadem Ecclesia proponi consueverunt, etiamsi de illarum primæva concessione certa monumenta nunc non appareant, etc. approbamus, et confirmamus, eidemque Basilicæ, perinde ac si per præsentem ex integro ipsi concederentur, sine ulla contradictione competere declaramus, atque decernimus.*

VI. Verùm, cùm, extra præfatas gravioris monumenti circumstantias, ipsum concessionis documentum est necessariò explorandum, nonnunquam accidit, ut offendantur difficultates, quæ eas falsas, seu apocryphas suadeant, vel quæ saltem cautiores reddere debeant Episcopos, ne cœcâ fide illas approbent, sed iudicium suum eousque cohibeant, donec de iisdem afferatur Sanctæ Sedis oraculum. Porrò semper adfuit in Ecclesia facultas concedendi Indulgentias, semperque aliquis in ea viguit hujusmodi concessionum usus; uti colligitur ex epistola secunda B. Pauli Apostoli *ad Corinthios cap. 2.* et ex Tertulliano, ac S. Cypriano, quorum testimonia accuratè collecta fuerunt à Catholicis Controversiarum Scriptoribus: non semper tamen idem fuit hujusmodi facultatis usus; quemadmodum sæpè monet Papebrochius *in citata Responsione ad art. 14. num. 22.* *Omnes prohi Catholici agnoscunt, amplissimam à Christo Vicariis suis, circa peccatorum et pœnarum etiam temporalium remissionem, concessam esse potestatem. Usus verò potestatis illius varius esse potest pro temporum, personarum, aliarumque circumstantiarum diversitate, et ex Ecclesiæ iudicio mutari etiam potest.* Hanc verò affirmare possumus nonnullorum esse eruditorum sententiam, nimirum omnium pri-

nam Indulgentiæ plenariæ concessionem, de qua certò constet, eam esse, quam Urbanus Papa II. anno 1095. impertitus est iis, qui religionis causâ ad recuperandam Terram Sanctam militaturi se se conferrent. Hujus concessionis documentum impressum est *tom. 10. Conciliorum Labbei col. 507.* Hanc Indulgentiæ plenariæ concessionem ceteris omnibus, quæ cognitæ sint, antiquitatis prærogativa antevertere, demonstrat Vener. Servus Dei Cardinalis Thomasius in suo Commentario circa concessionem Indulgentiarum, relato *in tom. 7. pag. 126. ejusdem Operum* quæ hoc ipso anno 1754. Romæ adeo accuratè et eruditè typis imprimenda curavit Pater Vezzi Clericus Regularis, in Romano Archigymnasio Historiæ Ecclesiasticæ Professor. Suspectam ergo aliquis habere posset aliquam plenariam Indulgentiam, quæ ante prædictum tempus concessa asseratur. At, id sufficienti fundamento destitutum esse, alii dicere possent, afferendo quæ extant *in Actis Ecclesiæ orientalis* collectis operâ, et studio Emmanuëlis à Schelstrate *tom. 2. dissert. 1. cap. 5. pag. 761. et seq.* ubi latè agit de concessionibus Indulgentiarum etiam plenariarum ante tempora summi Pontificis Urbani II. et etiam cetera, de quibus eruditus Amort *in recenti Historia Indulgentiarum part. 1. sect. 2. pag. 46. editionis Venetæ, sect. 4. pag. 105. et sect. 7. pag. 155.*

VII. Nonnullæ aliquando occurrunt Indulgentiæ, quibus absolutio à *pœna et à culpa* concedi dicitur. Hujusmodi dicendi formula tribuitur præteritorum seculorum Quæstoribus, quos licet affirmare veros fuisse auctores tempestatum, quas Ecclesia propter Indulgentiarum causam perpessa est. Clemens V. Pontifex *in Clementina 2. de pœnit. et remiss.* loquens de hujusmodi Quæstoribus, deque publicationibus Indulgentiarum, quæ per ipsos fiebant, eos dicit solitos fuisse hâc formulâ uti à *pœna et*

à culpa : ut eorum verbis utamur : quos satis ostendit Pontifex , incongruum omninò fuisse hujusmodi dicendi modum ; quemadmodum animadvertit Navarrus in *Commentario de Anno Jubilœi, decimo notabili, num. 16.* Et reverà Cardinalis Cusanus , Apostolicæ Sedis per Germaniam Legatus , fidenter asseruit , Apostolicam Sedem nunquam consuevisse Indulgentias impertiri hâc adhibitâ phrasi : *Ipse in Synodo Provinciali, nobis audientibus, Magdeburgi per ipsum celebrata, dicebat : Sedes Apostolica suis verbis à pœna et culpa Indulgentias nunquam dare consuevit.* Leguntur hęc in *magno Chronico Belgii.* Non ignoramus , aliquos extare Theologos contententes , per Indulgentias tolli posse peccata venialia , etiam quoad culpam ; ac simul novimus , valdè dubiam esse ejusmodi sententiam , eamque minimè cohærere sanioribus Theologiæ principiis , uti evincunt Suarez in *3. part. S. Thomæ tom. 4. disput. 50. sect. 1. num. 11.* Passerinus de *Indulgentiis quæst. 7. num. 82.* P. Theodorus à Spiritu Sancto in *supracitato Tractatu de Indulgentiis tom. 1. cap. 5. §. 1.* Si quæ autem reperiantur Indulgentiæ , in quibus remissio quartæ , exempli gratiâ vel septimæ partis peccatorum venialium concedi dicatur , accipiendum id est de remissione temporalis pœnæ , quam quis propter eum criminum numerum promeritus fuerit , non ante tamen obtinenda , quàm post obtentam remissionem culpæ iis modis atque rationibus , quibus juxta Christi Domini præscriptum à peccatorum reatibus expiamur. In Glossario mediæ et infimæ Latinitatis du Cangii , ampliato per Monachos Congregationis S. Mauri , *tom. 3. lit. I. verb. Indulgentia* , extat exemplum ejusmodi Indulgentiæ datæ ab Urbano III. Pontificatûs sui anno primo. At in monumento Pontii Archiepiscopi Arlatensis , quod relatum legitur *tom. 3. Spicilegii Lucaë Dacherii recentioris impressionis pag. 383.*

leguntur mox referenda verba, quibus præallegata interpretatio maximè juvatur, et comprobatur : *Denique illos, qui de minoribus peccatis sunt confessi, et habent acceptam pœnitentiam, si venerint ad Dedicacionem prædictæ Ecclesiæ, etc.* (consimilis quippe Dedicacionis occasione Urbanus III. supradictam Indulgentiam concessit) *absolvimus de una medietate acceptæ pœnitentiæ.* His itaque positis, si quæ reperiatur Indulgentia superiùs allatis verbis, seu formulis expressa, prudens Episcopus satis justam sibi esse arbitrabitur causam habendi suspectam illius concessionem. Si verò exhibitum concessionis monumentum agnoverit authenticum esse, quod non ita facilè contigerit, poterit illud congruâ interpretatione declarare.

VIII. Alias itidem reperire est Indulgentias millenorum annorum, quæ à Romanis Pontificibus concessæ feruntur. Sunt qui asserant, Alexandrum III. concessisse Anconitanis Dominicâ primâ uniuscujusque mensis Indulgentiam tot annorum, quot arene grana simul junctæ hominis manus continere possunt. Verùm Cardinalis Baronius *ad annum Christi 1177. num. 49.* narrationem hanc refert inter fabellas risu excipiendas. Porrò Sotus *in 4. sentent. dist. 21. quæst. 2. art. 1. §. Quod si arguas,* asserere non dubitavit, fuisse hæc omnia commenta Quæstorum. Estius autem *in eundem lib. 4. sent. dist. 20. §. 10. in fin.* apertè ait, confictas commentitiasque esse hujusmodi concessionem, ac nullatenùs Sanctæ Sedi tribuendas. Denique Venerabilis Cardinalis Thomasius *in præcitato Commentario,* postquam innuit, omnium primam Indulgentiam plenariam, uti superiùs relatam est, eam esse, quam Urbanus II. euntibus ad recuperationem Terræ Sanctæ largitus est, quamque illius exemplo confirmarunt et innovarunt Callixtus II, Eugenius III, Clemens III. et Innocentius III. dum eadem urgebat

ratio Terræ Sanctæ ex hostium manibus redimendæ; addit, se nullum aliud exinde reperisse exemplum Indulgentiæ plenariæ ante eam, quam primo Anno Sancto indixit Bonifacius VIII. silentio transmittens Indulgentiam Portiunculæ, ex eo fortasse, quòd ipsa quasi immediatè à Christo Domino concessa fuerit: et, postquam multâ eruditione toto illo Opere demonstravit, quantâ moderatione usi sint Romani Pontifices in Indulgentiis concedendis, quas scilicet paucorum plerumque annorum largiri solebant, sapienter concludit, incredibiles ac planè improbables esse concessiones Indulgentiarum millenorum annorum; eòque magis, quòd assertæ concessiones plerumque ad ea tempora referantur, quibus maximè viguit præmemorata moderatio.

IX. Demùm quandoque magnificè prædicantur nonnullæ Indulgentiæ, hoc addito, concessas eas fuisse *in forma Jubilæi*: qua quidem in re cautos admodum oportet esse Episcopos, uti rectè monet Suarez *in 3. part. tom. 4. disput. 50. sect. 4. num. 8.* En illius verba: *Adnotare debent, qui denuntiant, vel prædicant Indulgentias, ne simplicem Indulgentiam plenariam nomine Jubilæi pronuncient, ne fortasse aliqui decipiantur, putantes, non tantùm propriam Indulgentiam, sed etiam alios favores, seu privilegia eis concedi; quia nomen Jubilæi, juxta usitatam et adæquatam significationem, hæc omnia in rigore complectitur.* Clemens VI. qui Pontifex creatus est anno 1342. primus fuit, qui Annum Sanctum à centenario ad quinquagenarium annorum curriculum contrahens, in ipsa Indulgentiæ concessione usurpavit hoc verbum *Jubilæum*. Itaque, si aliqua proferatur Indulgentiæ concessio inscriptam habens hanc *Jubilæi* denominationem, eaque enuntiatum tempus antevertat, poterit utique prudens Episcopus dubiam illam suspectamque meritò ha-

bere. Illud insuper accedit, à Clemente VIII. aliisque aliorum Pontificum Decretis, abrogatas fuisse Indulgentias *in forma Jubilæi* concessas. Quare quicumque sibi facultatem asserit Indulgentiam aliquam publicandi in forma Jubilæi, debet omninò exhibere concessionis litteras, enuntiatam formulam præferentes, ac insuper ostendere, datas eas fuisse post Pontificatum Clementis VIII. et post alia Decreta, ejusmodi gratias abrogantia. Videatur hac de re P. Theodorus in suo citato Tractatu *de Indulgentiis part. 2. cap. 4. §. 2.*

X. Jam verò gradum facientes ad festorum dierum observantiam, sive potiùs ad postulata hanc ipsam rem attingentia; illud hìc non inopportunè præmonendum existimamus, inter opera servilia piscationem quoque recensendam esse, quotiescumque ad lucrum exerceatur, ideoque diebus festis piscari non licere: quemadmodum latè demonstrat Suarez *de Religione tom. 1. lib. 2. cap. 28. num. 1.* Nihilominus Alexander III. Pontifex, suis litteris datis ad Archiepiscopum, non Triburiensem, ut in editis, sed Trevirensis, ejusque Suffraganeos, juxta opinionem Gonzalez, relatisque *in Cap. Licet, de feriis*, indulsit, ut, cum pauperes illius regionis, ad se suasque familias sustentandas, piscari cogentur, liceret ipsis, Dominicis reliquisque diebus festis, exceptis tantummodo solemnioribus, qui per annum coluntur, aleces piscari, si per eos dies ad littus illas adnatare contingeret; dummodo, absolutâ piscatione, congruam inde conquistæ pecuniæ partem Ecclesiæ, pauperibusque distribuerent. Ex eo textu id colligunt Doctores: quotiescumque re ipsâ urgeat piscandi necessitas, ex eo fortè, quòd certis potissimùm anni temporibus pisces ad littora ferantur, ideoque non nisi præfatis temporibus capi possint, licere pauperibus piscatoribus,

etiam diebus festis, piscationi operam dare, dummodo id non fiat in Nativitatis Domini, Epiphaniæ, Paschatis, Ascensionis, Pentecostes, et Corporis Christi solemnitatibus, ac dummodo lucrum ex aliqua parte Ecclesiæ, et pauperibus communicetur; idque, non ex consilio, sed ex præcepto, uti notat Gonzalez *in præindictatum textum num. 5.* Ad hujus forsitan indulti exemplum, Sixtus V. Pontifex, oblati sibi precibus ab Abbate et Monachis monasterii Castri S. Felicis de Guixols, Ordinis S. Benedicti, Diœcesis Gerundensis, concessit pauperibus illius Castri incolis, ut Dominicis, ceterisque diebus festis piscari possent à præcedenti media nocte usque ad auroram, deindeque post meridiem, petitâ tamen obtentâque veniâ ab Abbate monasterii, et insuper deposito penes ipsum totius lucri triente, in restaurationem et fabricam Ecclesiæ (quæ non minùs est Ecclesia Conventualis ipsius monasterii, quàm Parochialis universi Oppidi) erogando. Verùm, cùm ex hujusmodi subsidiis parum, aut nihil, Ecclesiæ Fabrica profecisset, propterea quòd miseri piscatores eligebant potius à piscatione cessare, quantumvis ad victum eâ ratione sibi quærendum necessitate urgerentur, quàm uti privilegio eâ conditione concesso, ut tertiam lucri partem Ecclesiæ pensitarent; quâ nimirùm lege per eos impletâ, ac supputatis cymbæ, retiumque expensis, nihil propemodum ipsis reliquum erat; cùmque Ordinarius id ipsum in relatione statûs Ecclesiæ suæ repræsentasset, simulque pro opportuniore providentia supplicasset: Congregatio Concilii habita die 24. Augusti 1720. dum nos in minoribus illius Secretarii munere fungebamur, consilium dedit Pontifici, ut antiquas illas Apostolicas litteras confirmaret, à tertia tamen ad septimam partem contractâ pensione in posterum Ecclesiæ persolvendâ per eos, qui festis diebus piscationi operam dare

vellent : quemadmodum videre est *tom. 1. Thesauri Resolutionum*, et in nostra Constitutione, cui initium est *Ab eo tempore*, num. 144. §. 27. *nostri Bullarii tom. 1.*

XI. Opportunè hic commemoranda occurrunt, quæ postremis hisce temporibus fuerunt, instantibus Episcopis, statuta quoad cultum et observationem dierum festorum, in levamen pauperum, qui ex suis laboribus victitant, utque, imminuto festorum numero, quæ festa observanda supersunt, religiosiùs custodiantur, adeoque tollantur tot scandala, quæ ob festorum dierum frequentiam, sacris ipsis diebus perpetrari contingit. Typis editæ sunt Augustæ Taurinorum Epistolæ selectæ Joannis Cardinalis Bona. Duæ ex his scriptæ sunt Joanni Baptistæ Thiersio, Auctori *Tractatûs de festorum dierum Imminutione*; et hæ sunt ducentesima quinquasima octava, et ducentesima quinquagesima nona: et in hac postrema Auctorem redarguit autumantem, posse Episcopum in propria diœcesi festa in universa Ecclesia recepta tollere, Officii Divini recitationem, et jejunia transferre; subditque, ea tantùm fieri posse à Romano Pontifice: *Hæc sanè nimia potestas non solùm Censoribus à Sacra Congregatione deputatis, sed omnibus passim viris doctis displicuit, et meritò; nam communes Ecclesiæ leges, ritus, et consuetudines ubique receptæ, ejus dumtaxat auctoritate tolli, vel mutari possunt, cujus est in universam Ecclesiam auctoritas et potestas; alioquin ingens fieret disciplinæ et hierarchiæ Ecclesiasticæ perturbatio.* Anno 1727. coacta fuit Tarracone Provincialis Synodus, in qua, postquam Patres deflexerunt animarum interitum ex violatione festorum dierum certò obvientem, preces offerendas esse decreverunt Benedicto XIII. Pontifici, ut hujusmodi incommodo prospiceret; eandem in rem eidem Pontifici pro-

posuerunt, ut singulis quidem Dominicis, certisque aliis solemnioribus diebus festis deberent Christi-fideles et Missæ Sacrificio interesse, et ab operibus servilibus abstinere; certis verò diebus festis minus solemnibus, quos itidem expresserunt, integrum esset fidelibus, auditâ Missâ, rebus quisque suis vacare, pauperibusque victum sibi ex suis laboribus comparare. Pontifex autem oblatum consilium probavit, ac ratum habuit, adeoque juxta preces indulisit; prout nos ipsi aliàs exposuimus in quodam nostro Scripto, quod primum est in Collectione Scripturarum spectantium ad imminutionem dierum festorum Lucæ impressa anno 1748. ac etiam insertum legitur in nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 4. part. 2. cap. 16.*

XII. Quid autem Pontificatûs nostri tempore acciderit, quas ipsi adhibuerimus diligentias, quot et qualia in eam rem à nobis expetita fuerint consilia, quæque nobis reddita fuerint, quam denique inierimus rationem, latè expressum est in nostro Decreto incipiente *Non multi menses*, quod impressum est *tom. 2. nostri Bullarii num. 63.* ex cujus lectione noverit quisque, nunquam nos in ulla Diœcesi statuuisse, aut indulsisse festorum dierum imminutionem, seu reductionem, nimirum, ut, integro manente præcepto quoad Dominicos, reliquosque solemniores dies, audiendi Missam, et abstinendi ab operibus servilibus, cesset, quoad reliquos minus solemnes, obligatio vacandi à servilibus operibus, perstante tamen onere audiendi Missam, nisi petentibus et instantibus Episcopis, de quibus ea semper nobis fuit, eritque firmissima opinio, non solùm eos Divini cultûs studiosissimos, sed etiam optimè conscios tum indigentiae suorum diœcesanorum, tum inobservantiae dierum festorum per suas respectivè diœceses invectæ. Itaque hæc agendi ratio à nobis inita, atque servata, jure traduci non po-

test, quasi per ipsam læsa, et in contemptum adducta fuerit Constitutio Urbani VIII. qui festorum dierum numerum definivit, neque facultatem fecit, ut in aliquo ex iis posset populus, auditâ Missâ, ad servilia opera se convertere; aut quasi per eandem imminutus fuerit Divinus cultus. Etenim, si festi dies ad Dei cultum pertinent, ad Dei quoque honorem et reverentiam pertinet Ecclesiarum immunitas. Si autem Urbanus VIII. Pontifex festorum dierum numerum definivit; alter quoque Pontifex, nimirum Gregorius XIV. certos casus recensuit, quibus delinquentes nequaquam juvari deberent Ecclesiasticæ immunitatis beneficio, quod tamen reliquis omnibus inviolabiliter præstandum esse decrevit. Quod si, non obstante Gregorianæ Constitutionis lege, procedentibus temporibus, cum ex novis quotidie contingentibus factis animadversum fuerit, necessarium omninò esse, casuum exceptorum numerum adaugere, et Ecclesiasticæ immunitatis limites arctius coercere, quo frænum aliquod injiceretur audaciæ improborum hominum, qui ad Ecclesias confugiebant; idque præstitum fuit, absque eo quòd facta dicatur injuria Gregorianæ Bullæ, aut detractum honori et reverentiæ Dei domibus debitæ: potuit similiter, ex novis, iisque urgentibus causis, consilium capi, ut nonnihil immutaretur ex eo, quòd suâ Constitutione circa festorum dierum observantiam statuerat Urbanus, sine illius Constitutionis injuria, et absque eo quòd labefactatus propterea dici possit Divinus cultus.

XIII. Nicolaus I. Pontifex in responsione ad quæsitum 95. inter ea, quæ ipsi à Bulgaris proposita fuerunt, Ecclesiæ Romanæ disciplinam tunc temporis vigentem, populis illis recens ad Fidem conversis exponens (quemadmodum videre est *tom. 8. Collectionis Conciliorum Labbei impressionis Parisiens. col. 546.*) ita rescripsit: *Quid de his agendum*
Tom. IV. 10.

*decernimus, qui pro quibuscumque culpis ad Ecclesiam fugiunt, requiritis: sed, quamvis ea sacri canones, quæ leges mundanæ sanciant, custodienda flagitent, et leges circa quosdam immisericordes appareant; nos tamen, qui non spiritum hujus mundi suscepimus, si quispiam ad Ecclesiam fugerit, non illum, nisi suâ voluerit sponte, ab ea dicimus educendum. Denique, si quondam latrones diversorum criminum rei ad asylum templum Romuli fugientes, indemnitatem consequerentur; quanto potius hi, qui ad templum Christi confugium faciunt, delictorum remissionem suorum adipisci debent, et jam sibi à suscepto juramento præstito, omni pristinæ securitati restitui? At, cùm precedentibus temporibus deprehensum fuerit, ex eo systemate sapienter pièque constituto, ut scilicet per indefinitum asyli jus debitus Dei domibus honor et reverentia conciliaretur, non tam optatum intentumque effectum obtineri, quàm reis improbisque hominibus ansam præberi, ut facilius in deteriora quæque prolaberentur; satiùs visum est graviora aliqua crimina excipere, quorum rei, si ad Ecclesiam confugissent, asyli jure nequaquam gauderent: quemadmodum videre est in *Can. Sicut antiquitus*, 17. quæst. 4. *Cap. Immunitatem, de immunit. Ecclesiar.* *Cap. Pro humani, de homicidio*, in 6. Et, quia nec id satis erat ad compescendos improborum excessus, aliam inivêre rationem Romani Pontifices, concedendi nimirum nonnulla indulta, quibus tribuebatur facultas extrahendi ab Ecclesia reos graviorum criminum, quamvis hæc inter excepta à Jure non recenserentur. Sed, cùm ex hujusmodi litterarum concessionibus innumeræ perturbationes et querelæ sæpè orirentur, prælaudatus Pontifex Gregorius XIV. suam evulgavit Constitutionem, quæ est *septima tom. 2. Bullarii Romani*, in qua plures casus recensuit, ac definiit, in quibus delinquentes Ec-*

clesiasticâ immunitate nullatenus juvari deberent, hoc tamen districtè cavendo, ne ipsius Constitutionis lex ad alios casus, licèt æqua, vel etiam potior ratio urgere videretur, extendi, aut ampliari posset. Et sanè quilibet persuadere sibi jure poterat, per Gregorianam Constitutionem sublatas penitùs fore controversias omnes; verùm longè aliter se se res habuit. Cùm enim hominum improbitas in dies creverit, adauctusque fuerit numerus reorum quorundam criminum, quæ quamvis non expressa in Gregorianis litteris, per se tamen gravissima, et reipublicæ exitiosa dignoscebantur, seculares autem Principes opportunas instantias ad Sanctam Sedem, uti par erat, detulerint; hinc fel. record. Prædecessor noster Benedictus Papa XIII. sedulo præhabito examine, suam evulgavit Constitutionem, cui initium *Ex quo Divina*, quâ non solùm è medio sustulit plures controversias ab Auctoribus excitatas, ut frustraneam redderent casuum exceptionem à Gregorio factam, sed alios etiam superaddidit casus, quibus in posterum Ecclesiasticæ immunitatis beneficium delinquentibus minimè suffragari deberet. Nos latè omnia exposuimus *in nostra Institut. 41.* inter impressas Latino idiomate, ubi insuper recensere non prætermisimus ampliores providentias à recol. mem. Decessore nostro Clemente XII. captas; cujus vestigiis nos ipsi insistere non negleximus, ex quo, nullis nostris meritis, eidem in B. Petri Cathedra subrogati fuimus.

XIV. Quibus omnibus ita peractis, cùm nemo contenderit, detractum quidquam honori Gregorianæ Bullæ, aut imminutum fuisse obsequium sacrosanctis Ecclesiis præstandum, et cultum Omnipotenti Deo debitum, multò minus affirmari poterit, contemptam fuisse Bullam Urbani VIII. aut imminutum fuisse Divinum cultum, propterea quòd nos ipsi commoti publicis et manifestis criminibus, quibus festi dies

profanabantur , nec ignorantes , his ipsis diebus pro Ecclesiis cauponas frequentari , adhærendum nobis esse duximus prudentibus consiliis , atque iteratis precibus Episcoporum , nec negligendos ploratus pauperum , qui ex opificio aliquo sibi victum quærant ; ideoque propositum systema amplexi sumus , atque diversis in locis stabilivimus , ut scilicet omnibus Dominicis , aliisque solemnioribus festis , non solum Missa audiatur , sed etiam abstinence ab operibus servilibus , reliquis verò diebus festis non adeo solemnibus , audito Sacro , liceat pauperibus ad sua quemque opificia divertere.

XV. Quæsierunt Bulgari à Nicolao I. Pontifice , quibusdam festis diebus à servilibus operibus abstinere deberent. Pontifex autem *in responsione ad quæsitum* 11. hujusmodi dies recensuit , qui sanè pauci numerantur , uti legentibus enuntiatam responsionem patebit. Deinde ulterius progressus , eosdem edocuit , quid fieri oporteret , ut festi dies debito cultu celebrarentur. En ipsa Sancti Pontificis verba *cit. tom. 8. Collectionis Labbei col. 522. Sanè sciendum est , quoniam idcirco in diebus festis ab opere mundano cessandum est , ut liberiùs ad Ecclesiam ire , Psalmis , et Hymnis , et Canticis spiritualibus insistere , orationi vacare oblationes offerri , memoriis Sanctorum communicare , ad imitationem eorum assurgere , eloquiis Divinis intendere , eleemosynas indigentibus ministrare valeat Christianus.* Denique concludit , quòd , si quis die festo nil aliud præstare velit , quàm statuto tempore orationi vacare , quod tamen haud ita parùm videri posset , reliquum verò diei consuetis aliorum dierum occupationibus mundanis tribuere ; satiùs fuisset aliquo laborioso opere se exercere , quo posset indigentibus proximis , et consequenter propriæ familiæ inopiâ forsân laboranti opem ferre : *Quæ omnia si quis negligens orationi tantùm vacare voluerit , et ad ceteras mundi*

vanitates licitos labores converterit , melius illi fuerat ipso die , Beati Apostoli Pauli præceptis obaudiens , laborare manibus suis , ut haberet unde tribueret necessitatem patientibus ; quemadmodum ipse , qui licèt Dominum ordinasse dicat , uti qui Evangelium annuntiaret , de Evangelio viveret , non tamen usus est hâc potestate , sed manibus suis laborabat , ne quem eorum , quibus Evangelium prædicabat , gravaret.

CAPUT DECIMUM NONUM.

De postulato proposito quoad onus ministrandi Sacramenta Fidelibus peste infectis , dum ea grassatur , ac de modo ministrationis tunc temporis peragendæ.

INTER gravioris momenti postulata illud sanè recensendum est , quod Vicarius Apostolicus Juliæ Cæsareæ (nunc vulgò *Algeri*) proposuit circa onus Episcopis , aliisque animarum curam exercentibus incumbens , residendi , et gregem sibi concreditum non deserendi , cùm ipsum Deus immisso pestis flagello affligi permittit , necnon administrandi Sacramenta peste contactis : satis enim superque frequens hujusmodi casus occurrit tum in dicta Civitate Juliæ Cæsareæ ; tum in aliis regionibus Turcarum imperio subjectis.

II. Illud ab omnibus indubitanter admittitur , quòd quicumque curam gerit animarum , ac residendi obligatione tenetur , non potest à designato sibi residentiae loco recedere , ut pestis periculum effugiat : ideoque sæviante licèt peste , et residere debet , et residentiae non materialis tantùm , sed etiam formalis , ut inquirunt , onera adimplere ; operando nimirùm , et laborando pro spiritualibus , et corporalibus concreditæ sibi plebis necessitatibus. Gravissima pestis , quæ Mediolanum invasit , dum

S. Carolus Borromæus illius civitatis Archiepiscopus sedebat, die 12. Augusti 1576. sævire cœpit; uti firmatur in Notis ad ejusdem Sancti Archiepiscopi Vitam à Giussano descriptam, pag. 275. num. 8. *Mediolanensis editionis anni 1751.* Cùm autem Sanctus Præsul animo fortè prospiceret, nonneminem fore, qui parùm æstimans incumbentem sibi animarum curam, facilè consilium cepisset, ut alium in suas vices substitueret, seque à residentiae loco subtraheret, dubium hoc ad Congregationem Concilii definiendum detulit; num scilicet residere teneretur, qui curæ præerat animarum, quamvis urgeret periculum contrahendi pestem, et ex illa occumbendi. Responsum autem fuit, residendi obligationem vel tum vigere, eâque obstringi non modò Parochos, sed et Episcopos; quemadmodum videre est in rescriptis mensis Octobris, et Decembris ejusdem anni 1576. relatis apud Fagnanum *in Cap. Clericos, num. 37. et seq. de Clericis non residentibus*, quibus Pontificia quoque Gregorii XIII. accessit approbatio: unde, post hujusmodi rescripta, sive resolutiones, aditus locusque ampliùs relinqui non potest eorum Doctorum opinioni, qui affirmarunt, et docuerunt, licere ei, qui animarum curam exercet, à residentiae loco abscedere, modò Sacerdotem idoneum adinveniat, qui, accedente Episcopi licentiâ, vices ejus adimpleat; veluti rectè perpendit Muratorius *in suo Tractatu de Peste lib. 3. cap. 4. pag. 359. primæ editionis Mutinensis.* Quia verò tunc aliquis fortasse excipiendo allegaverat, permissum esse ei, qui animarum curam administrandam suscepit, propter inimicitias, et persecutionum timorem, à residentia recedere, per textum *in Cap. Ad supplicationem, de renuntiatione*, ideoque posse eum æquo jure aufugere ex loco, quem pestis invasit, cùm in utraque facti specie æquale subeat vitæ discrimen; animadversum sapienter fuit,

quòd , cùm inimicitiae et persecutiones sint peculiare quidpiam , Prælati , vel Parochi tantummodo personam respiciens , mirum videri non debet , si ob eas causas liceat his à residentiae loco aufugere , cùm alii ibidem remaneant , qui sine propriae vitae periculo ea erga populum præstare possunt , quæ Parochus , Prælatusque præstare tenentur ; uti rectè demonstrat S. Thomas 2. 2. *quæst.* 185. *art.* 5. At longè secus se se res habet in altero pestilentiae casu , cùm scilicet contagiosæ luis periculum æquè omnibus imminet , ideoque neminem reperire est , qui absque vitæ discrimine possit ea peragere , quæ ab Episcopo , aut à Parocho , ex eorum officii debito , requiruntur ; quapropter Episcopo Parochoque id onus relinquitur , ut proprii muneris officia per se ipsos obeant , suamque vitam pro concreditarum sibi animarum bono in discrimen adducant : veluti planè concluditur *ex Can. Adversitas §. Hoc tunc servandum* , 7. *quæst.* 1. *et ex Can. Tres personas* , 23. *quæst.* 4. quibus ea accedunt , quæ latiori calamo deducta videri possunt apud Fagnanum *cit. loc. num.* 47. *et seq.* et in nostro Opere *de Canonizatione Sanctorum lib. 3. cap.* 16. à *num.* 14. *ad* 17. ubi egimus de justa , vel injusta fuga , quam animarum Pastores , subortis persecutionibus , arripiant. Celebris est in rem hanc S. Augustini epistola *num.* 228. ad Honoratum Episcopum Thia-vensem , quam S. Possidius necessariò legendam censes Sacerdotibus , ut , excitatis in se turbis et persecutionibus , rectè se gerere valeant ; quamque paucis verbis conclusam refert Sacerdos Petrus Ballerini in suis eruditis doctisque notis ad Summam Theologicam S. Antonini *part.* 1. *tit.* 5. *cap.* 1. *col.* 358. *edit. Veronen. anni* 1740. *Sanctus Doctor universim statuit , Pastoribus illicitum eo in periculo à suis gregibus recedere , idoneis licèt Vicariis relictis ; tum verò eum solum casum fugæ approbat , ac sup-*

plendi per alios, cùm periculum proprium solius Pastoris est, uti cùm Pastor ipse per se ad necem quæritur, non autem cùm periculum commune est Pastoris et ovium.

III. Asseruimus, Episcopum, Parochumque, sæviente peste, formalis residentiae officii obstrictos esse: neque enim difficile captu est, inutilem planè fore eorum residentiam, si materialiter tantùm residerent, neque pro viribus in concrediti sibi gregis spirituale, ac temporale bonum adlaborarent. Itaque, quoties Divino consilio, et hominum peccatis sic exposcentibus, civitas, vel gens aliqua pestis infortunio afflictata fuisse legitur, ejusdem quoque Dei providentiâ factum novimus, ut identidem celebre fieret sacrorum Pastorum regimen: Episcopis, aliisque animarum Rectoribus ejusmodi virium accessione roboratis, ut Apostolicum ministerium, vel dum maximè grassabatur pestis, cumulatè implevisse dignoscantur, tum populos exemplo, et prædicatione ad pœnitentiam adhortantes, tum pauperes effusâ liberalitate sublevantes, Ecclesiae verò Sacramenta suis ipsi manibus administrantes pestilenti mobo infectis, parvipenso, quod maximum suberat, propriae vitæ discrimine.

IV. Quomodo S. Cyprianus se gesserit erga suum gregem peste afflictum, licet deprehendere ex ejus *Libro de mortalitate*: cujus etiam agendi rationem accuratè admodum descripsit Pontius Diaconus in *ejusdem Vita cap. 2. num. 17. et seq.* apud Bollandistas *ad diem 14. Septembris*, et apud Ruinart in *Acta Martyrum*. Celebres planè sunt S. Gregorii Magni epistolæ, altera ad Dominicum Episcopum Carthaginensem, altera verò ad Præjectum Narniensem Episcopum, quas videre est *lib. 10. epist. 63 et lib. 2. epist. 2.* quibusque indicatur ratio, quæ Episcopi illi gerere se debebant, dum lues grassabatur, afflictos scilicet erigendo populos, eosque

hortando, ut precibus et criminum expiationi insistentes, Omnipotentis Dei iram placare studerent. In *Historia Francorum*, à S. Gregorio Episcopo Turonensi conscripta, *lib. 9. num. 22.* recensetur illustre factum Theodori Episcopi Massiliensis, qui, cum à suo Episcopatu abesset, propterea quòd Childbertum Regem allocuturus, ad illius aulam conferre se debuerat, quamvis ipsi nuntiatum fuerit, contagiosâ lue Massiliam infectam esse, nihilominus ad suam sedem reverti non dubitavit, ibidem omnia, quæ sui muneris erant, executurus. Sanctorum Acta percurrentibus, complura occurrunt ejusmodi pastoralis zeli exempla, Adeantur Bollandiani *ad diem 20. Martii in Vita S. Cuthberti Episcopi Lindisfarnensis cap. 9. num. 51. ad diem 2. Maji in Additionibus ad Vitam S. Antonini Florentiæ Archiepiscopi cap. 4. lit. G. ad diem 24. Julii in supplemento ad Vitam Beati Joannis Taussiniani Ferrariensis Episcopi §. 3. num. 28.* Videatur etiam altera ejusdem Beati Vita, quæ postremò Mantuæ typis edita est *ad cap. 19.* Alia quoque ejusmodi monumenta collegit Thomassinus *in suo Tractatu de Benefic. part. 2. lib. 3. cap. 67. et seq.* In hujusmet argumenti tractatione minimè silentio prætermitemus, quæ præstitit S. Carolus Borromæus, dum præmemorata dira pestis Mediolanum afflixit; justâque laude fraudari quodammodo videretur magnus adhuc in humanis degens Massiliensium Episcopus, nisi hîc exscriberentur verba excerpta ex Brevi Clementis XI. Pontificis, quod ad eum dedit sub die 14. Septembris 1720. in Collectione Brevium ejusdem Pontificis *tom. 2. pag. 775.* ut debitâ commendatione prosequeretur egregios labores ab eo exantlatos, dum Massiliensis civitas ad ultimum penè exitium sæviante peste adducta fuit. Ibi enim, post alia, sic ait Pontifex: *Ex quibus omnibus te animam tuam, boni Pastoris exemplo, pro ovibus*

fidei tuæ creditis dare paratum esse , adeoque peste afflatos frequenter invisere , paterno affectu consolari , opportunisque monitis ad implorandam à Divina bonitate peccatorum veniam excitare , illis insuper Ecclesiæ Sacramenta propriis etiam manibus administrare , iis autem , qui non tam morbo , quàm fame premuntur , necessaria ad vitæ sustentationem alimenta conquirere , omnia demùm optimi diligentissimique Præsulis officia cumulatè obire percepimus.

V. Est in sua quisque diœcesi Episcopus Sacramentorum Confirmationis , et Ordinis Minister ; nec alius quisquam , licèt Episcopali caractere insignitus , potest , non præobtentâ ab eo licentiâ , sacram Confirmationem , Ordinesve conferre. Non sanè eventu facilis , sed tantùm mente conceptus proponeretur casus cujuspiam , qui peste laborans , Ordinibus initiari exposceret ; percommodè enim is posset in pestis exitum hujusmodi religiosæ voluntatis implementum conferre. Re ipsâ verò frequens esse potest casus eorum , qui , sæviente peste , eâque correpti , sacro Chrismate inungi se flagitent. Dum superiùs memorata pestis majore vi in Mediolanenses grassabatur , hac ipsa in re Sanctus Carolus Borromæus insigniora exhibuit charitatis exempla : quemadmodum legere est in illius Vita à Giussano descripta *lib. 4. cap. 8. Noverat , plures in populo esse nondum sacro Chrismate inunctos , quo fidelium animos ad sustinenda præceptorum onera post Baptismum confirmari , Catholica Religio docet. Et , quamquam probè sciret , ejus Sacramenti vim inter necessaria ad salutem remedia minimè numerari ; omnia tamen ex amore potiùs , quàm necessitate metienti , durum videbatur , tot hominum millia cœlesti hoc auxilio immunita relinqui.* Pergit Giussanus , ingenuèque refert , dum id à Sancto Archiepiscopo intra urbem peragebatur , vix ullum

adfuisse periculum, ne ipse peste inficeretur, ob eximiam Magistratum vigilantiam, qui neminem peste correptum intra urbis mœnia detineri patientur; verùm eundem voluisse his etiam Sacramentum Confirmationis impertiri, qui extra urbem detinebantur, nec eos prætermisisse, qui manifesto morbo laborabant: adeo ut ex ipsis nonnulli, recepto Sacramento, statim occubuerint. In adnotationibus autem ad eandem Vitam à Giussano elucubratam legitur, Sanctum Antistitem, cùm vidisset, complures ad hospitalis cancellos confluere, sacro Chrismate inungi deprecantes, ad familiarem suum, *Monetam* nomine, conversum, eundem consuluisse, quid sibi ea in re præstandum esset: cùmque is respondisset, se haud tantùm sibi sumere, ut proprio Archiepiscopo consilium daret, verùm se illi semper adhæsurum, nec unquam ab eo recessurum, quidquid tandem is aggredi constituisset; tunc Sanctum Archiepiscopum militum custodiæ præcepisse, ne ad cancellos accedentes, Confirmationis Sacramentum recepturos, repellerent: militibus autem jussa facientibus, non solùm sacro Chrismate inunxisse quotquot ad Sacramentum suscipiendum è cancellis caput extulerunt; sed cùm sciscitatus fuisset, numquid alii superessent, qui cuperent, se se eodem Sacramento roborari, eidemque renuntiatum fuisset, adesse quidem et alios, sed non posse eos ad cancellos progredi, propterea quòd extremam animam agentes in grabatis jacerent, constanti animo hospitale ingressum, iis quoque Confirmationis Sacramentum administrasse.

VI. Heroïcum hoc S. Caroli factum flagrantis ejusdem charitatis illustre est argumentum. At, cùm Confirmatio non sit Sacramentum omninò et absolute ad æternam salutem necessarium, difficilè erit tueri, Episcopum obstringi ad illud peste labo-

rantibus administrandum, etiam cum proximo vitæ suæ periculo; eumque ab administratione cessantem, dum ægrotantes hoc spirituali præsidio fovendi exposcunt, peccare. Sed longè aliter se res habet in eo quod pertinet ad sequentia duo Sacramenta, Baptismum scilicet, et Pœnitentiam. Nequit enim homo primi Adæ filius ad statum gratiæ et adoptionis filiorum Dei transire per secundum Adam Jesum Christum Salvatorem nostrum, nisi sacro Baptismate ablutus, vel saltem flagranti ejusdem desiderio fuerit expiatus: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua, et Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei*: legitur *Joann. cap. 3*. Pœnitentiæ verò Sacramentum lapsis post Baptismum æquè necessarium est, ac Baptisma iis, qui nondum regenerati fuerunt, ad hoc ut æternam salutem consequi valeant: *Est autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapsis post Baptismum ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse Baptismus*: sunt verba sacri Concilii Tridentini *sess. 14. cap. 2. in fine*. Cùm itaque gemina hæc Sacramenta ex absoluta necessitate ministrari debeant etiam pestifero morbo correptis, dum is vel maximè grassatur; hoc primum asserimus, Parochorum onus id esse proprium, Episcopos verò ad hujusmodi Sacramenta peste afflatis administranda minimè obstrictos esse, nisi cùm nemo alius adesset, qui id præstare posset. Episcopi namque se habent veluti universales causæ, quæ proximè et per se non operantur effectus illos, qui à causis particularibus induci debent, nisi cùm rariores aliqui, urgentioresque casus usitatum rerum ordinem immutarunt; Parochi verò tamquam particulares causæ sunt constituti, ideoque proximi administri Sacramentorum, quæ populo ministrari oportet: quemadmodum rectè docet S. Thomas *quodlibet. 1. art. 14. in corpore, et quodlibet. 3. art. 17. Ad quintum*, ac in rem no-

stram pergit Sylvius *in Supplemento, sive Additionibus ad 3. part. S. Thomæ quæst. 32. art. 3. §. Priusquam respondeatur.* Quapropter, cum S. Carolus Borromæus, ut supra dictum est, præindictam quæstionem, sive dubium, ad Congregationem Concilii detulisset, haud quidem dubitans ipse, ne fortè Parochi non tenerentur enuntiata duo Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ, grassante peste, eâque laborantibus, etiam cum propriæ vitæ discrimine, administrare; sed ut conquisitas quasque excusationes adimeret iis, qui laxioribus opinionibus innixi, jam jam contendebant se ab ejusmodi onere subtrahere, (utî optimè animadvertit Thomassinus *de Beneficiis part. 2. lib. 3. cap. 70.*) cœperantque in dubium revocare, an Sacerdotes animarum curæ præpositi pestis tempore adstringerentur, cum vitæ periculo, peste contractis per parœcias suas Ecclesiæ Sacramenta administrare: interpellata Congregatio rescripsit, ejusque rescriptum ab ipso quoque Gregorio XIII. Pontifice fuit comprobatum, debere omninò Parochos residere, et per se, vel per Sacerdotem à se delegatum, ab Episcopo verò approbatum, Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ Parochianis suis peste laborantibus ministrare: *Die 10. Septembris 1576. factâ Sanctissimo relatione in Consistorio, Sanctitas Sua decrevit, scribendas simpliciter litteras ad Cardinalem Sanctæ Præxedis, (nimirum Sanctum Carolum Borromæum) quibus significetur, dubio in Congregatione proposito, et ad Sanctissimum relato, Sanctitatem Suam decrevisse, Parochos tempore pestis teneri omninò residere in suis Ecclesiis Parochialibus; posse tamen per alium idoneum ministrare Parochianis suis peste infectis Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ.* Hæc autem ea est resolutio, quam nos superiùs innuimus, quamque affert Fagnanus *in Cap. Clericos, num. 45. de Cleric.*

non resident. : ubi etiam satis ad rem adnotat, ideo definitum fuisse, teneri eos, quibus cura imminet animarum, Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ ministrare suis Parochianis aut directè per se, aut adhibitâ operâ alicujus Sacerdotis, ut suprâ diximus, ab Ordinario approbati; quòd, cùm non omnes passim, sed aliqui tantummodo ex Parochianis pestilenti morbo inficiantur, nollent profectò ii, qui benè valent, Sacramenta recipere à Parocho, quem scirent eadem administrasse peste infectis.

VII. Equidem tutò affirmari nequit, decretas illas litteras subinde conscriptas fuisse, et ad Sanctum Carolum transmissas; cùm nihil planè de iis occurrat in Urbis hujus, aut in Mediolanensis Ecclesiæ Regestis: *Num hoc Congregationis, et Pontificis responsum ad Sanctum Carolum missum fuerit, ignoro: nulli enim Vitæ ejus Scriptores hanc declarationem eidem traditam memorant, solasque litteras indicant, quæ, antequam negotium decideretur, jussu Pontificis scriptæ ad eundem fuerunt per Carniliam, ubi idem Pontifex zelum ejus, quo mortis periculum contemnendum duxerat, maximè commendans, auctoritatibus Sanctorum Patrum, obligationem cujuscumque Christiani, nedum Episcoporum, et Parochorum, in ejusmodi necessitatibus inculcabat.* Hæc scripsit, qui eruditas elucubravît adnotationes ad Summam Sancti Antonini *loc. cit. col. 359.* Nosque illius sententiam facilè amplectimur, putamusque, litteras nequaquam transmissas fuisse: harum enim tenor de duobus tantummodo Sacramentis, Baptismi, et Pœnitentiæ, loqui debuisset, neque verò ad duo reliqua Sacramenta, ad Eucharistiam nempe moribundis in Viaticum deferendam, et ad extremam Unctionem ipsis impertiendam, se extendere, nisi præhabito novo examine, novâque editâ definitione. Hanc autem

minimè necesse fuit ab Apostolica Sede exposcere, quoniam magnus Carolus Borromæus, heroïcâ incensus charitate, Baptisma, Confirmationem, Pœnitentiam, sacrum Viaticum, extremamque Uctionem peste contactis per se administrare non dubitavit: quemadmodum legitur apud Scriptores illius Vitæ, quos collegit Theophilus Raynaudus *tom. 18. suorum Operum*, in eo quod inscripsit *de Martyrio per pestem, part. 3. cap. 2. num. 13. et seq.* suoque præcedens exemplo, Parochos, reliquosque Mediolanensis urbis Sacerdotes, ad idem peragendum, contempto vitæ periculo, adduxit. Præterea in quinto suo Concilio Provinciali, quod post aliquot annos ab extincta pestilentia habuit, opportunas descripsit regulas in Sacramentorum administratione servandas, quotiescumque, hominum criminibus sic exigentibus, Deus populum immisso pestis flagello castigat.

VIII. Percurratur memorata Mediolanensis quinta Synodus Provincialis, quæ, pluribus licèt objectionibus acriter oppugnata, tamen ab Apostolica Sede meruit comprobari; et ex titulo inscripto *Cautio in Sacerdote ministrante*, alteroque *Cautio in Sacerdote qui ministravit*, ac altero itidem *de Baptismo infanti peste laboranti, suspectove, ministrando*, poterit quisque facilè deprehendere, S. Carolum haud redactum voluisse onus Parochorum, reliquorumque curam animarum habentium, ad Baptismi, et Pœnitentiæ ministrationem, sed etiam ad reliqua duo Sacramenta ministranda protendisse. Verùm id fortasse satis non esset ad evincendum, quòd ea, quæ in quinta Mediolanensi Provinciali Synodo de duobus Eucharistiæ, et extremæ Uctionis Sacramentis statuta fuerunt, vim legis, auctoritatemque ubique terrarum obtinere debeant: Provincialis quippe Synodi auctoritas illius provinciæ, in qua celebrata est, finibus circumscribitur; ne-

que verò, quæ ipsi quandoque accedit, Apostolica confirmatio, ejusdem auctoritatis fines ampliare censetur: quemadmodum *hoc ipso lib. 13. cap. 3. num. 5.* ostensum est. Investigandum est ergo, an, sepositâ quintâ Provinciali Synodo Mediolanensi, possit aliunde probari, debere Parochos, etiam cum propriæ vitæ discrimine, suis parochianis peste infectis sacrum Viaticum, extremamque Unctionem ministrare. Quæstionem hanc instituit Suarez in *3. part. D. Thomæ tom. 4. disput. 44. sect. 3. ubi sub num. 17.* in hæc concludit: *Dico tertio, absolutè teneri Parochum Viaticum ministrare infirmis tempore pestis cum ordinario periculo contagii, quod in tali occasione esse solet; etiamsi in particularibus casibus excusari possit, si periculum multum augeatur, et proximi necessitas nimum diminuat. Hæc conclusio est magis pia, et judicio meo valdè necessaria ad bonum regimen animarum, ne facillè tanto bono in illa necessitate priventur. Eamque confirmat usus Ecclesiæ; nam omnes Parochi timorati hoc observant, etiamsi intelligant, ægros esse dispositos per Sacramentum Confessionis. Episcopi etiam illos compellunt ad Eucharistiam ministrandam: quod non esset justum, si ipsi ex vi officii non tenerentur. Populo item magnum esset scandalum, si Parochus subditos suos sine Viatico mori sineret. Signum ergo est ejusdem obligationis. Igitur, juxta Suaresii doctrinam, hæc veluti generalis regula est, Parochum, quamvis imbibendæ pestis periculum adsit, obstringi sacratissimum Viaticum ad ægros deferre. Exceptio autem ab eodem proposita, juxta quam Parochus ab onere hujus Sacramenti ministrandi excusatur, ad eam facti speciem in praxi refertur, quâ Parochus debet Pœnitentiæ Sacramentum compluribus eo indigentibus, et in proximo vitæ periculo constitutis ministrare, cùmque interim aliquis jam confessus, sa-*

cro Viatico refici exoptet, verendum esset, ne tempus deficeret excipiendi Confessiones aliorum Pœnitentialem expiatione indigentium, et in exitu vitæ versantium; vel etiam ad eum casum, quo Parochus solus reperiatur, nec alius adsit Sacerdos, cujus operâ juvetur, imò nec alius quisquam Presbyter, qui, Parocho decedente, ad ejus vices supplendas subrogari valeat, ideoque Parochus ipse meritò pertimescat, ne, si ambo Sacramenta, tam Pœnitentiæ, quàm sacri Viatici, omnibus ministraret, mortem vitare non posset, populumque, ut ajunt, sine hostia et Sacerdote relinqueret. Ita disserit Suarez in propositæ exceptionis declarationem num. 19. *Exceptio autem in conclusione posita, per se clara est, potestque facilè ex dictis circa præcedentem intelligi, et ad particularia applicari. Nam, quia Viaticum minùs necessarium est, quàm Confessio, faciliùs potest in particulari occurrere excusatio: præcipua tamen erit, si ad audiendas aliorum Confessiones necessarium sit alios sine Viatico dimittere: vel si Parochus sit solus, et nimium periclitetur ejus vita, si utrumque Sacramentum omnibus velit ministrare, et maximè si in illius defectum non possit facilè alius Sacerdos substitui. Et similes circumstantiæ in particulari expendendæ sunt: obligatio autem generalis negari nullo modo debet.* Disserensque subinde idem Suarez de Sacramento extremæ Unctionis, num. 20. ait, Parochos, reliquosque animarum Pastores obstringi ad hoc etiam Sacramentum ministrandum, dum pestis grassatur, quatenùs tamen id præstare valeant absque morali vitæ periculo: neque enim hujusmodi Sacramentum omninò necessarium est ad æternam salutem, cùm prævia ut plurimùm habeat gemina alia Sacramenta, Pœnitentiæ scilicet, sacrique Viatici, quibus fidelium salutem, quantum necesse est, cumulatè consulitur. Addit verò idem Auctor, omni

ratione ad laborandum esse Parocho, ut sibi expeditior suppetat facultas extremæ Uctionis peste infectis administrandæ, ideoque debere ipsum iis omnibus se se remediis et cautelis instruere, quæ, peritorum judicio, ad arcendum morale periculum imbibendæ pestis idonea existimantur: quibus quidem adhibitis, si aliqua adhuc de periculi dubitatione teneatur, non ideo ipsum levare onere extremæ Uctionis peste laborantibus administrandæ, cùm hæc potius dicenda sit nimiùm meticulosi animi affectio.

IX. Sylvius in *Supplemento, seu in Additionibus ad 3. part. S. Thomæ quæst. 32. art. 3. conclus. 3. pag. 586. edit. Antverpiens.* profitetur, se nolle damnare sententiam Auctorum affirmantium, licere Parocho ab administrandis duobus Sacramentis, Eucharistiæ, et extremæ Uctionis, peste laborantibus, qui paulò antè peccata sua Sacerdoti sacramentaliter confessi sunt, modò absit periculum scandali: *Etsi nolimus damnare Parochos illos, qui Doctorum istorum sententiam secuti, hæc duo Sacramenta, Eucharistiæ et extremæ Uctionis, non ministrant peste infectis recenter confessis, modò absit scandalum*: at statim intrepidè subdit: *Securior tamen, et verisimilior est aliorum sententia, Parochum sub mortali peccato teneri administrare Sacramentum Eucharistiæ suis Parochianis, peste, vel alio morbo contagioso infectis, etiam cum propriæ suæ vitæ periculo, nisi per aliquem alium id fiat, et nisi quædam circumstantiæ occurrant, propter quas meritò possit excusari*: repetitque omnia, quæ superius recensuimus, Suaresii sententiam referentes; ejusque sententiæ in omnibus subscribit, quoad propositas generalis definitionis exceptiones. Progredditur inde *conclus. 4.* ad extremæ Uctionis Sacramentum, ibique etiam Suaresii doctrinæ se se conformat; subdens tamen, tum demùm Parochum

teneri , etiam cum evidenti vitæ periculo , extremam Unctionem Parochiano suo peste laboranti ministrare , cùm hic alia duo Sacramenta Pœnitentiæ , et sacri Viatici non suscepit.

X. Quæ hactenùs attulimus , cùm allegatorum gravium Doctorum auctoritati , quodque magis est , sanioris Theologiæ principiis , quæ apud eosdem perlegi possunt , innitantur , satis solidum fundamentum suppeditarunt , ut postulato per Vicarium Apostolicum Juliæ Cæsareæ proposito rescriberetur , Sacerdotes animarum curæ præpositos obligatione teneri ministrandi per se , vel per alios idoneos Sacerdotes , Christifidelibus peste correptis , non obstante contrahendæ pestis periculo , non solùm duo illa Baptismi , et Pœnitentiæ Sacramenta , juxta veteres superiùs recensitas definitiones , sed et duo reliqua , sacri Viatici , et extremæ Unctionis ; nec omissum est ipsam quoque afferre quintæ Synodi Provincialis Mediolanensis auctoritatem , non quidem per modum legis *vim coactivam* obtinentis , sed veluti regulam *vi directivâ* pollentem , ut ajunt Jurisperiti.

XI. Quod Vicarius Apostolicus Juliæ Cæsareæ exhibuit postulatum , in causa quidem fuit , ut de duobus Sacramentis Eucharistiæ , et extremæ Unctionis , præter Baptismum , et Pœnitentiam , administrandis rescriberetur ; sed eo potissimùm animo ipse fuit , ut edoceretur , quonam se modo gerere deberet quoad certas quasdam cautelas , quibus utebantur Sacerdotes in Sacramentis ministrandis , ne peste inficerentur. Quæ à Vicario Apostolico delatæ fuerunt cautelæ , haud erant ex physicis remediis petitæ , certum quippe est , Sacramenta ministrantem peste infectis , non modò posse , sed et plerumque debere iis uti , quo valeat sospes diutiùs munus suum persequi , neque cogatur concreditum sibi populum , tunc maximè ipsius operâ indigentem ,

deserere. Alterius generis sunt delatæ cautiones, deque iis nunc disserendum est.

XII. Diximus suprâ , nequaquam obstringi Episcopum , saltem ex justitia , Confirmationis Sacramentum peste afflatis ministrare ; id tamen præstitisse S. Carolum Borromæum , dum dira lues Mediolanum populabatur , eoque admirandum præbuisse diœcesanis suis , universoque Orbi hæroïcæ virtutis exemplum. Joannes Chapeaville , Archidiaconus , Canonicus , et Vicarius Leodiensis , integrum edidit *Tractatum de necessitate , et modo ministrandi Sacramenta tempore pestis* , qui Moguntiæ typis impressus prodiit in lucem anno 1612. in eoque nihil planè attigit de Confirmationis Sacramento per Episcopum ministrando. Verùm , si quem unquam Episcopum laudabile studium incenderet sectandi exemplum S. Caroli Borromæi , sacroque Chrismate confirmandi suos diœcesanos peste laborantes , vix ulli cautelæ præscribendæ adhibendæque locus fore videtur : perbrevis namque est actio , quoties ad certum aliquot personarum numerum confirmandum redigatur ; nec quidquam est , quod researi valeat vel ad ipsam actionem breviorē efficiendam , vel ad avertendum à Ministro , quantum fieri potest , imbibendæ pestis periculum.

XIII. Ritus descriptus in Pontificali Romano , à Clemente VIII. et Urbano VIII. Romanis Pontificibus approbato , is est : Episcopus Spiritum Sanctum invocat super eos , qui Chrismate sunt liniendi ; seque dexterâ manu à fronte ad pectus signat ; inde manus protendit ad eos , quibus Sacramentum est ministraturus , iterùm super eos invocans Spiritum Sanctum. Sacræ recitandæ preces in eodem Pontificali leguntur : ubi deinde subjungitur , quòd Episcopus intingit pollicem in sacrum Chrisma , quod est oleum ex olivis expressum , immixtumque balsamo jam benedicto , et , dum Cruce signat frontem

illius, qui Sacramentum suscipit, formam pronunciat; quâ absolutâ, confirmati genam leviter percutit, eidem pacem annuntians: recitatisque nonnullis aliis precibus ibidem expressis, benedicit iis, quos confirmavit.

XIV. In toto sacræ hujus actionis decursu nîl aliud reperire est, quod ad eam contrahendam, arcendumque ab Antistite contagionis periculum omitti possit, præter ritum illum percutiendi cujuslibet confirmati genam; qui ritus ideo fuit invectus, ut confirmatus meminerit, paratum se esse oportere ad adversa omnia pro Christi Fide viriliter perferenda, uti legitur in Catechismo Romano. De hoc ipso ritu nos aliàs egimus *in nostra Instit.* 6. §. ult. et plura eruditè disseruit Martene *de antiquis Ecclesiæ ritibus lib. 1. cap. 2. art. 3. num. 13.* Latet adhuc, quo tempore primùm inoleverit hujusmodi cæremonia, quæ, cùm ad essentiam et validitatem Sacramenti non pertineat, prætermitti sanè posset: sicuti etiam, ad se se celerius expediendum, Episcopus missas facere posset postremas illas preces, quæ collato jam Sacramento recitantur. At, quæ unquam cautio esset hæc? quamque sibi majorem securitatem, si illâ uteretur, Episcopus polliceri posset? Fortasse, eâ adhibitâ, nîl aliud consequeretur, quàm ut ab iis, qui adessent, improbaretur, et parùm religiosus Præsul existimaretur.

XV. Si quis autem fortè id proponeret, quod (uti inferiùs animadvertemus) ab aliquibus suggestum fuerat quoad extremam Uctionem peste contactis administrandam, ut scilicet ad consignandam confirmandi frontem salutiferæ Crucis signo adhiberetur penicillus intinctus in Oleum balsamo immixtum, absque eo quòd Minister proprio pollice infectum peste signando contingeret; ambigendum valdè esset, an id fieri jure posset, et an validum foret Sacramentum hâc ratione collatum. Legatur

Suarez *tom. 3. in 3. part. D. Thomæ disput. 33. sect. 3. in fin.* ubi proponit quæstionem à nullo alio præcedenter propositam, an sit de essentia, ut unctio fiat proximè manu et pollice Episcopi, vel eadem peragi possit medio aliquo instrumento, putà penicillo, aut alio simili; respondetque, unctionem fieri debere pollice dextræ ipsius Episcopi Chrismate tincto, de necessitate præcepti, cùm sit res gravis, et ab Ecclesia servata, et præscripta in ritu tradendi dictum Sacramentum: et deinde subdit, probabile sibi videri, esse etiam essenziale, et necessarium necessitate Sacramenti, ut unctio fiat immediatè manu, seu digito Episcopi. Et Suaresium sequuntur de Marinis *ad 3. part. quæst. 72. art. 12. cap. 5. in fin.* Reginaldus *tom. 2. lib. 28. cap. 2. num. 10.* Layman *lib. 5. tract. 2. cap. 2. num. 5.* Clericatus *de Confirmatione decis. 56. num. 12.* la-Croix *lib. 6. part. 1. num. 380.* Diana *in edit. coordin. tom. 1. tract. 2. resolut. 6. num. 4.*

XVI. Plures quæstiones de hoc Sacramento instituunt Theologi. Prior est, an Apostoli ipsâ manuum impositione Confirmationis Sacramentum ministrarint: id quod affirmant aliqui, quibus perspicuus in hanc rem videtur textus *Actuum Apostolorum cap. 8. vers. 17. et cap. 19. vers. 6.* alii verò contendunt, Apostolos usos etiam fuisse sacro Chrismate, licèt nulla de eo in Actibus occurrat mentio; cùm prioribus ipsis Ecclesiæ seculis adhibitum memoretur Chrisma in Confirmationis ministracione. Altera quæstio est, an sola manuum impositio sit hujusce Sacramenti materies. Affirmant itidem nonnulli, ex his nimirum, qui pro certo habent, Apostolos, eorumque successores, per plura secula, hoc Sacramentum solâ manuum impositione contulisse. Alii contrà tuentur, materiam remotam hujusce Sacramenti esse Sacrum Chrisma; illius autem applicacionem confirmandi fronti cum signo Crucis pera-

ctam esse materiam proximam : in id proferentes Eugenii IV. Pontificis Decretum pro Armenorum instructione editum. Alii verò , manuum impositionem, et Chrisma simul jungentes, contendunt, utrumque esse Sacramenti materiam : ita ut sola impositio manuum sit materia inadæquata, inadæquata itidem materia sit solùm Chrisma, utrumque autem, simul junctum, adæquatam completamque Sacramenti materiam constituat. Reliqui tandem, cùm satis assequi non possint, quo alio pacto dici valeat, juxta ritum nunc temporis in Ecclesia Occidentali vigentem, imponi manus super confirmandos ab Episcopo Sacramentum ministrante; siquidem ea manuum protensio versùs confirmandos, quam Episcopus habet, dum primas recitat preces, nequaquam manuum impositio super eos jure ac propriè dici posse videtur; addito etiam, quòd aliquando non parum temporis intercedit inter memoratam manuum protensionem, et admotionem, sive applicationem Sacri Chrysmatis eorum frontibus, qui confirmanantur : ideo rem ita temperant, ut etiam hodie in Occidentali Ecclesia vigere dicant disciplinam imponendi manus in ministrando Confirmationis Sacramento, cùm sine admotione, atque impositione manùs, inungi nequeat illius frons, qui confirmatur; atque ita manuum impositionem cum applicatione sacri Chrysmatis propriùs jungunt, et nectunt.

XVII. Porro ex his, quæ hactenùs allata sunt, satis colligitur, hoc planè communiter Theologos sibi sumere, ut uno alterove modo tueantur, inesse in administratione Confirmationis manuum impositionem. Difficile autem foret, certum illi locum statuere, si daretur, confirmandi frontem penicillo inungi posse. Si quis autem reponeret, eidem locum non desse, quotiescumque recipiatur illorum sententia, qui manuum impositionem agnoscunt in

earumdem extensione, quæ fit per Episcopum dum priores recitat preces: præter ea, quæ paulò antè dicta sunt, hæc superaddi posset satis firma replicatio: quòd, cùm Episcopus sub functionis exordium primam orationem recitet, simulque manus protendat super eos, qui præsentés adsunt Sacramentum suscepturi, nec ampliùs eamdem orationem repetat, manusque protendat ad eos, qui præsentés non aderant, cùm primùm hæc præstitit, sed paulatim subingressi sunt in locum eorum, qui Chrismate inuncti recesserunt; cùmque hujusmodi agendi ratio communiter recepta sit, et passim servetur, nemine penitùs contendente, propterea nullum, irritumque esse Confirmationis Sacramentum sic administratum iis, qui in locum priorum successerunt: satis id est ad evincendum, manuum extensionem, quæ præindicato tempore fit ab Episcopo super confirmandos, neque reipsâ esse, neque censi eam manuum impositionem, quæ ad validitatem Sacramenti requiritur. Verum quidem est, à quibusdam non improbari penicilli usum in ministrando extremæ Unctionis Sacramento; at simul satis constat, in hoc Sacramento impositionem manuum non requiri; sed unctione tantummodo opus esse, quæ pollice æquè, ac penicillo perfici potest. Si verò alius quispiam, ejusdem assumpti tenax, hoc allegaret, et in medium proferret, manuum impositionem locum indubiè habere in collatione trium Ordinum, quos hierarchicos vocant, Episcopatûs nimirum, Presbyteratûs, et Diaconatûs, et tamen eam expleri, atque agnosci in instrumentorum porrectione, quam collator Ordinum præstat suscipientibus; sat erit animum ad ea referre, quæ superiùs *lib. 8. cap. 10.* adnotata fuerunt, ut perspecta fiat infirmitas hujusce assumpti: cui propterea, veluti nimis labili fundamento, inniti non potest ritus, hactenùs in Ecclesia inusitatus, mini-

strandi nimirum adhibito penicillo Confirmationis Sacramentum.

XVIII. Quod spectat ad Baptismatis administrationem, nihil planè est, quod non præviderit, cuique cumulatè non prospexerit præfata quinta Mediolanensis Synodus Provincialis: cujus sanctionibus consentanea tradunt tam qui antea, quàm qui subsequenter temporibus scripserunt. Illud pro regula receptum est, ut recens nati infantes, de quibus periculum esse videtur, ne statim intereant, illicò Baptismalibus undis abluantur, prætermisissis usitatis cæremoniis, et solitis ritibus; qui, si iidem baptizati superstites vivant, ab Ecclesia suppleantur, omissâ formâ, et ablutione, uti adnotatum est in Rituali Romano. Id ipsum planè servandum venit, cùm baptizatur infans, qui ex matris utero prodiit peste infectus, seu qui morbi suspicionem secum affert, propterea quòd ex matre jam peste infectâ genitus fuerit: *Infans nuper natus peste laborans, aut eo nomine suspectus, quia à matre pestifero morbo affecta ortus est, quamprimùm, ob instans mortis periculum, à Sacerdote, peste laborantium curam gerente, infusionis ritu baptizabitur, aliis stas cæremoniis tunc non adhibitis, etc.* Postea, si infans superstes erit, quamprimùm ab omni suspitione liber erit, in Ecclesiam Parochialem suam Sacerdoti Parocho offeretur, qui ex Ecclesiæ instituto reliquas stas cæremonias ei adhibebit. Sunt hæc concepta verba sæpè dictæ quintæ Synodi Provincialis Mediolanensis *tit. de Baptismo infanti peste laboranti, suspectove, ministrando*. Præstat quoque in hanc rem illud commemorare, quod ipsemet Sanctus Carolus scripsit ad Cardinalem Gabriëlem Palæotum in quadam epistola, relata in notis ad illius Vitam per Giussanum conscripta *lib. 4. cap. 8. lit. B. pag. 322.* nimirum, ob sævientis pestis calamitatem, adductum se fuisse, ut nonnihil deflecteret à veteri Ambrosianæ Eccle-

siæ disciplina, juxta quam baptizandus infans sacro Fonti immergebatur, permittendo, ut administraretur Baptisma, adhibito infusionis ritu: *Licèt enim nunquam mori Borromœus timuit, tamen vivere etiam nunquam recusavit; imò in epistola quadam ad Palœotum Episcopum Bononiensem affirmat, immutatam pro ea temporum calamitate aliquantulum Baptismi administrandi Ambrosianum ritum, et, mersione infantis omissâ, aquâ infusâ ablui recenter natos tum primùm consuevisse, ut aliquo modo pestis contrahendæ periculum præcaveretur.*

XIX. Sequitur nunc, juxta ordinem hoc in capite statutum, ut de Pœnitentiæ Sacramento pauca dicamus. Porro circa rationem, seu modum illud administrandi, grassante peste, vel in Ecclesiis, cùm viri ac fœminæ peccata Sacerdoti aperire cupiunt, vel in privatis domibus, cùm necesse est eas ingredi ad excipiendam peste laborantium Confessionem, non est, cur hîc pluribus disseramus; sufficit enim lectorem remittere ad eandem quintam Synodum Provinciam Mediolanensem, cujus sanctiones, unâ cum concordantium Scriptorum auctoritatibus, retulit Pontas *in suo Dictionario Casuum conscientiæ tom. 1. verb. Curatus cas. 4. et Muratorius in suo Tractatu de peste lib. 3. cap. 4. pag. 355. et seq.* Hic autem pag. 364. æquum censet, et in praxi usuque servandum, quod docent Zambrianus, Granadus, Layman, Coninchius, Hurtado, Turrianus, Suarez, et Diana; licere nimirum absolutionem impertiri peste infecto, quamvis nondum integram peccatorum confessionem expleverit, quoties Confessarius probabiliter vereatur, ne et ipse pestilentem morbum contrahat vel ex nimio fœtore, vel ex diuturniore mora cum ægrotante habenda. Huic sententiæ adhæret quoque Pasqualigus *in Theoria et Praxi jurium, obligationum, et privilegiorum eorum, qui in periculo, aut articulo*

mortis constituuntur. Percurratur ejusdem *quæstio* 142. *num.* 3. *et seq.* At sententiam hanc acriter oppugnat Marchinus *in suo Tractatu de Peste part.* 3. *cap.* 4. *num.* 5. *et seq.* eâ potissimùm ratione nixus, quòd Confessarius, qui integram pœnitentis Confessionem non audit, exploratum non habet ejusdem conscientiaestatum, neque dici potest proprio muneri satisfacere, est enim ipse animæ medicus: quapropter, sicuti corporeæ vitæ medicus suo certè deeset muneri, si ægrotanti pharmacum aliquod præscriberet, non exploratâ priùs, ac probè cognitâ illius morbi naturâ et statu, ita, inquit ille, affirmandum est, suo muneri planè deesse spiritualem animæ medicum, cùm pœnitentem absolvit, non auditâ priùs integrâ illius peccatorum Confessione, et satis habens aliqua tantùm ex iis intellexisse. Addit insuper, agi hìc de validitate Sacramenti ad æternam salutem necessarii, ideoque, ex rei natura, et Pontificum decretis, oriri obligationem amplectendi eam sententiam, quæ tutum proponit, et requirit remedium. Ita disserit præcitatus Auctor cum aliis non paucis: qui quamvis pœnitentem ab integritate Confessionis aliquando excusari posse admittant, tunc scilicet, cùm, si quod peculiare factum Confessario aperiatur, grave aliquod damnum aut sibi, aut alteri obventurum haud temerè pertimescat; ipsum tamen Confessarium negant posse, absque lethali peccati noxa, sese subtrahere ab onere audiendi integram Confessionem, etiam peste contacti, qui integrè confiteri cupit, quantumvis illi contrahendæ pestis periculum se objiciat; cùm propriam ipse vitam in concreditarum sibi animarum salutem cuilibet periculo exponere teneatur.

XX. Disserendum tandem superest de administratione duorum Sacramentorum, Eucharistiæ et extremæ Unctionis. Qua in re si sustineri tutò po-

tuisset, quæcumque à S. Carolo Borromæo gesta fuerunt, non tam ab illius heroïcæ perfectionis studio, quàm à communi lege et obligatione profluxisse, facilè omninò fuisset ad propositum à Vicario Apostolico Juliæ Cæsareæ postulatum respondere: nimirum duo illa Sacramenta fidelibus peste correptis eâdem planè ratione ministranda esse, quo benè valentibus administrantur: ita enim se præstitit S. Carolus, atque ita quoque cavet in suo quinto Provinciali Concilio. Quod etiam perspicuè deprehenditur ex duabus ejusdem epistolis ad Ariminensem Episcopum datis, altera quidem die 18. Julii, altera verò die 5. Augusti anni 1577. quæ referuntur ab eo, qui elucubratis annotationibus locupletiores facit Sancti Præsulis Vitam à Giussano conscriptam, *præcitato loco*. Et quidem in priore epistola ita legitur: *Scribis, isthic dictitatum, à me fuisse adhibitum cochlear, quo ægris sacra Altaris mysteria porrigerem. Hoc certum habe, id officii manibus semper meis præstitum fuisse, quibus etiam Sacro Oleo morientes inunxi. Cur enim ab humana ope subsidium mutuarer, cùm mihi Deum adfore certò sperarem? Fatendum tamen est, quædam mihi indicata remedia nunquam fuisse neglecta. Secundæ verò epistolæ hæc alia sunt verba: Aliquorum metu inductus erat hic mos, pestilentiæ initio, ut argenteo cochleari infirmorum labiis Christi Corpus offerrent; sed in quodam congregato Theologorum cætu sancitum est, ne id deinceps auderent: imò prohibitus est Patenæ etiam porrigendæ usus, qui tamen primùm retentus cum Sacerdotibus fuerat, mox deinde intermissus. Denique in præcitata sua quinta Provinciali Synodo tit. Cautio in Sacerdote ministrante, ita decretum fuit: In omni Sacramento, multòque magis in sanctissima Eucharistia ministranda, cavebit, ut evitandi periculi, vel suspicionis causâ, ne quid vel*

minimum, quod novum sit, administrationis ritum introducat, neve instrumentum, aliudve quid simile ad ministrationem, pro digitis, vel adeo in iis ipsis, adhibeat. At, retentâ superiùs indicatâ animadversione, quod scilicet S. Caroli gesta heroïcis factis accensentur, nec Provinciali Synodo Mediolanensi legis auctoritas tribui potest extra Mediolanensis Provinciæ fines, necesse fuit, aliunde examen, ac definitionem propositæ quæstionis repetere.

XXI. Docent nonnulli, vel ipso pestis tempore, ac etiam urgente contrahendi morbi periculo, nihil planè deflectendum esse ab usitato ministrandæ Eucharistiæ ritu; ideoque Sacerdotem teneri eandem suismet manibus ægro ministrare: idque, non minùs ut vigena disciplina sarta tecta servetur, quàm ut omne arceatur inconveniens, quod posset facilè contingere, quoties aliis, ac aliis modis Eucharistia ministraretur: Bonacina *de Sacramento Eucharistiæ disput. 4. quæst. 5. punct. 2. sub num. 9.* Capisucch. *in Quæst. moral. quæst. 2. pag. 81.* Escobar. *tom. 3. quæst. 1. lib. 20. problemat. 98.* Tamburin. *in Methodo SS. Communionis cap. 5. §. 10. num. 21.* Quart. *ad Rubricas Missalis part. 2. tit. 10. sect. 3. dub. 3. difficult. 3.* la Croix *tom. 2. lib. 6. part. 1. num. 486.*

XXII. Mitiores alii sunt, qui perpendentes ex una parte obligationem, quâ in mortis articulo constituti tenentur sanctissimum Viaticum suscipere, ex alia verò onus, quod Sacerdoti incumbit, ut illud iis administret; optimum factu esse putant, omnem operam dare, ut facilius, quoad fieri potest, et expeditior evadat ministratio, atque ita omnis causandi, seque excusandi facultas adimatur iis, qui nimiâ contrahendi morbi formidine omnem rationem comminiscuntur, quâ onus ministrandæ Eucharistiæ peste laborantibus à se remo-

veant. Itaque hi tuentur, quoties iniri possit ratio, seu methodus haud indecens, ministrandi peste contactis sacrum Viaticum, absque eo quòd Sacerdos manibus ipse suis Sacramentum in os ægroti immittere cogatur, illius usum minimè esse interdicendum: Bissus *in sua Hierurgia verb. Eucharistia pag. 408.* Pasqualig. *in Theoria et Praxi jurium, obligationum, et privilegiorum eorum, qui in periculo, aut articulo mortis constituuntur, quæst. 265.* Gobat *tract. 4. cas. 21. num. 433. et seq.* Mancin. *in Tractatu visitandi infirmos part. 8. dub. 18.* Vener. *in Examine Episcoporum lib. 4. cap. 46. num. 47.* Bartholomæus Gavantus *in Enrichid. Episcoporum verb. Pestis, num. 7.*

XXIII. Alii tandem huic ipsi sententiæ adhærentes, ac eorundem Doctorum, quos nuper citavimus, vestigia sequentes, varios proponunt modos ministrandi Eucharistiam peste correptis, absque eo quòd Minister id propriis manibus præstet: ex quibus sanè modis aliqui improbantur, veluti minus tuti atque decentes; nonnulli verò satis apti existimantur, congruentesque functioni peragendæ tempore pestis ab eo, qui sacrum Viaticum ministraturus, timet ne, nudis manibus illud ministrans, pestilenti morbo corripiatur.

XXIV. Primæ classi accensentur sequentes modi; inserendi nimirum Eucharistiam in panem domesticum, vel inter duas non consecratas particulas, extremâ earum parte madefactâ, ut sibi invicem adhæreant, commonefacto inde ægrotante, delitescere intra panem domesticum, vel inter particulas non consecratas, sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum. Hanc alii methodum exhibent; aureo scilicet, vel argenteo forcipe Eucharistiam apprehendendi, aut eam collocandi super extremitate oblongæ laminæ, quæ in semicirculi formam desinat, atque ita eandem exporrigendi ægrotato, qui

peste laborat. Est etiam qui suggerat, ministrari posse sacrum Viaticum manibus chirothecis indutis. Neque desunt qui consentiant, ut, dum periculum pestis imminet, plures sacratæ Particulæ tradantur rectè se habentibus, qui eas religiosè servent, ac, ubi peste corripiantur, cum debita veneratione suscipiant. Improbantur itaque omnes recensiti modi, vel ob periculum gravis alicujus inconvenientis perfacilè eventuri, quoties aliquo ex his modis Eucharistia ministraretur; vel ob indecentiam, quæ alio aliquo ex illis in praxim deducto, nullatenùs evitari posset.

XXV. Ex secunda classe sunt alii mox recensendi modi; apponendi scilicet Sacramentum in mensula decenter parata, Sacerdote commonefaciente infirmum, ut eo vescatur, nec inde abscedente quousque ægrotans sacram Particulam sumpserit, ac deglutierit: qua in re exequenda, nonnulli addunt, posse sacram Particulam immitti vasculo, in quo vini non consecrati, vel aquæ haustus contineatur, eâque ratione facilem æquè, ac decentem modum haberi dicunt, ut Sacerdos non cogatur manibus ipse suis Sacramentum infirmi labiis admovere: atque hi sunt probati modi. De duabus hisce classibus, tam scilicet de rejectis improbatisque, quàm de receptis atque probatis modis administrandi Eucharistiam infectis peste, congruenter ad ea, quæ hucusque adnotavimus, disserunt Chapeaville *in Tractatu de necessitate et modo ministrandi Sacramenta tempore pestis à quæst. 30. ad quæst. 35.* et Sylvius *in Additionibus ad 3. part. D. Thomæ quæst. 32. art. 3. conclus. 4. pag. 589. et seq.* In Gallia, sive in aliquibus illius regni diœcesibus, sacrum Viaticum peste infectis ministratur involutum chartâ, vel brevi lineo panno, qui ibi constituitur, unde possit ab ægrotante apprehendi; veluti testatur Pontas *præcitato loco.* Fertur Præsul de Marchis Archiepiscopus Smyrnæ,

ejusmodi nempe civitatis, quæ frequenti peste obsidetur, indulgere consuevisse, ut Eucharistia poneretur super mensulam, cui imposita fuisset albæ mundæque chartæ plagula, quæ, susceptâ ab ægro sacrâ Particulâ, statim igne combureretur. Et quidem Auctores proclives sese exhibent in eam opinionem, quæ admittit, ut Eucharistia in mundo decentique loco deponatur, ex quo eam suscipiat absumatque is, qui peste laborat. Videantur *Leander part. 2. tract. 7. de Eucharistia disput. 4. quæst. 20.* *Passerinus in 3. part. S. Thomæ quæst. 62. num. 33. et 34.* qui valdè mirantur, *Dianam tom. 2. tract. 2. resolut. 100. editionis coordinatæ*, hunc quoque modum improbare, cùm ceteroquin ipse alibi docuerit, si æger deglutire nequeat Sacram Particulam, condendam eam esse in vasculo unâ cum aquæ, vel vini non consecrati haustu, ut ita eam æger faciliùs absorbere valeat. Siquidem in hac quoque facti specie contingit, quòd is, qui sacro pabulo reficitur, illud è Sacerdotis manibus immediatè non sumit: quod planè illud est, quo præfatus Auctor impellitur ad rejiciendos modos, quos ceteri in Eucharistia peste laborantibus ministranda adhibendos proposuerunt, atque probarunt.

XXVI. Muratorius in Tractatu superiùs citato *de Peste lib. 3. cap. 4. pag. 366. et seq.* valdè proclivem se ostendit in aliquam idoneam honestamque rationem, quâ et ministretur pestilenti morbo laborantibus Eucharistia, et simul ministrantium indemnitati consulatur; scitè animadvertens, haud oportere ex ritibus, qui secundis rebus atque temporibus religiosè servantur, metiri ac definire eos, qui luctuosissimorum temporum duræ necessitati possint congruere. Vult tamen, id omne moderandum ac definiendum esse judicio Episcopi cujusque loci, nec integrum esse singulis Sacerdotibus eam, quam quisque maluerit, rationem seligere.

Porro congruenter ad hoc idem systema , post accuratum rei examen , rescriptum fuit postulato Vicarii Apostolici Juliæ Cæsareæ ; videlicet , advigilandum ipsi esse quammaximè , ut peste correptis Sacramenta ministrarentur : quo verò ad modum administrandæ Eucharistiæ , si Sacerdotes deprehendisset alienos atque abhorrentes à ministrationsuis manibus peragenda , modum ipse statueret , audito prudentum consilio , atque præ oculis habito decore in tanti Sacramenti administratione servando , ut quidquid eidem repugnans deprehenderet , omninò usurpari prohiberet. Neque enim facilè visum est , à longè interroganti responsum reddere , quo certus modus , certa que ratio ineunda præscriberetur ; ad hoc enim omninò fuisset opus ob oculos habere omnes circumstantiàs , easque præsertim , quæ possent regioni congruere , ac perspectos habere modos , qui , dum aliàs pestis , - ea in regione satis superque frequens , grassaretur , in usum et praxim fuerunt deducti.

XXVII. Suarez *tom. 3. in 3. part. S. Thomæ disput. 82. sect. 3.* quæstionem instituit , an omninò necesse sit , ut is , cui Eucharistia ministratur , alius sit ab eo , qui eam administrat ; et consequenter , an liceat laïco sibimet ipsi Sacramentum hoc ministrare : respondetque , licere id laïco , quoties in extremam mortis necessitatem conjectum se sentiat , nullusque reperire possit Sacerdos , qui ipsi Eucharistiam ministret. Quam in rem utitur exemplo Mariæ Scotorum Reginae , quæ , antequam martyrium subiret , *Sacramentum , quod apud se habebat , propriis manibus sumpsit , cum summa omnium laude ; et , quamvis fortasse habuerit amplam circa hoc Pontificis concessionem , tamen etiam sine illa piè et sanctè fecisset.* Cardinalis Bona , Martene , et Morinus , monumenta afferunt omni exceptione majora , ad evin-

cendum , laïcos , juxta veterem disciplinam , Domini Corporis participes fieri consuevisse , accipiendo à Sacerdote Eucharisticum Panem , eumque suis manibus in proprium os inferendo : quod quamvis nunc temporis obsoleverit , haud tamen damnari mereretur Sacerdos , qui sacro Viatico reficiendus , annuente Sacerdote ministrante , illud manibus susciperet , atque ad os suum ipse admoveret. Egimus ipsi hac de re in nostro opere *de Canonizat. Sanctor. lib. 3. cap. 38. num. 17.* et in alio Opere nostro *de Sacrificio Missæ sect. 1. n. 345. et sect. 2. num. 143. Latinæ editionis.* Verùm , redeundo ad veterem usitatum morem , exploratum est , consuevisse viros in nudas manus Eucharistiam excipere , mulieres verò in album pannulum. Georgius *tom. 3. Iiturgiæ Romani Pontificis cap. 19. num. 4.* quærit , an albus ille pannulus , in quem mulieres sacram Eucharistiam excipiebant , ut eam inde suis manibus susciperent , appellaretur *Dominicale* , uti contendunt Baronius , Binius , Sirmondus , et Mabillo-nius ; an potiùs *Dominicale* esset , ac diceretur velum illud , quo caput obtegebant , cùm ad sacram Mensam accedebant. At , quidquid sit de erudita hac controversia , illud certum est , per plura se-cula laïcos , qui Sacrà Communionem reficiebantur , in proprias manus excepisse Eucharistiam , suisque itidem manibus illam in os intulisse : fœminas verò Eucharistiam suscepisse in album pannulum , eam-demque subinde suis et ipsas manibus ad os transtulisse. Ideoque , si nullo expresso præcepto cavetur , ut , dum laïci Sacræ Communionis participes fiunt , alia sit ministrantis , alia verò suscipientis persona ; si pluribus labentibus seculis Eucharistiam acceperunt laïci , viri quidem in nudas manus , mulieres autem in album pannulum ; si huic rei nîl aliud objicitur , quàm subsecutus contrarius usus ; neque modò contenditur , ut hoc sublato , mos ille vetu-

stior universim redintegretur , sed tantummodo ut certo , nec ita frequenti casu , sævientis scilicet pestis , ad faciliorem et expeditiorem reddendam ministrationem sacri Viatici , miseris moribundis exhibendi , remoto simul à ministris , quantum fas est , oppetendæ mortis timore , ac periculo , possit Episcopus , adhibitis in consilium sapientibus viris , modum aliquem , aptamque ejusmodi ministrationis rationem permittere , quamvis ei juncta esset implicita veluti facultas , ut is , qui sacro Christi Corpore reficitur , suis ipse manibus sacram Particulam apprehendat , atque in os suum inferat : magnis profectò animis opus est , ut tam æqua , tam proficua moderatio improbetur , ac rejiciatur , miseros ægrotos eo calamitatis adigendo , ut proximum incurrant periculum ex hac vita decedendi sine Viatico : quemadmodum animadvertit Pontas *verb. Communio cas. 18.* subditque etiam Muratorius *loco supra citato.*

XXVIII. Thomas Cardinalis Cajetanus *in Comment. ad cap. 26. S. Matthæi vers. 26.* ad illa verba : *Accipite , et comedite :* scribit quæ sequuntur : *Adverte hic , quòd , sicut Ecclesia laudabiliter , pro reverentia Eucharistiæ , non utitur Eucharistiæ cibo , nisi jejuna (excepto extremæ ægritudinis articulo) , licet Dominus inter cœnandum communicaverit Discipulos , ita laudabiliter pro reverentia Eucharistiæ abstinet ab isto modo manducandi : Accipite , comedite : ut non nisi sacris manibus tangatur Eucharistia. Verùm , ad imitationem Christi , communicare tali modo in articulo necessitatis , non esset inconveniens : sicuti etiam non jejunos , ut dictum est , in articulo necessitatis communicamus. Esset autem necessitatis articulus , si tempore epidemiæ non haberetur Sacerdos , qui propè offerret Eucharistiam ; et locando super præparata loco , diceret communicaturis propè expectantibus , et adorantibus : Accipite , comedite : possent enim reverenter accipere , et comedere : sicut*

fecerunt Christi Discipuli , qui acceperunt à Jesu , non manu ad manum , sed ex mensa ; cùm sederent multi in tanta distantia , ut manus Jesu manibus eorum non possent jungi. Crediderim ego , quòd , sicut unum calicem communem omnibus tradidit , ita in una patina panem in duodecim buccellas fractum manibus propriis tradiderit ; et quòd hinc Ecclesia usum patinarum Apostolicâ traditione acceperit : ita quòd , sicut calicem unus Discipulus dedit alii , ita patinam cum pane sancto propinquiores Jesu remotioribus successivè porrexerint. Hactenùs Cajetanus. Doctrina hæc displicuit Ambrosio Polito Catharino Archiepiscopo Compsæ , Scriptori suppari ipsi Cajetano ; ambo enim floruerunt sub initium XVI. seculi : nec dubitat Catharinus , tamquam reum contemptûs , et irreverentiæ erga Eucharistiam , Cajetanum traducere sequentibus verbis pag. 421. lib. 5. Annotationum contra Commentaria Cajetani edit. Lugdunens. anno 1543. Quòd novum quoque modum ministrandi hoc Sacramentum Cajetanus tradiderit , videlicet per manus laïcorum , et instrumenta inanimata , ob metum contagionis , et ut etiam ipsi peste laborantes propriis manibus sibi ministrent , spectare ad contemptum tanti Sacramenti , non dubito. Præterquam enim quòd est hæc nova , et singularis ejus traditio , adversatur etiam aliorum doctrinæ. Nam Petrus de Palude in 4. longè prudentiùs docet , in quacumque causa non licere laïcis nec sibi , nec aliis , hujusmodi Sacramentum ministrare. Quantò minùs hoc permitti debet peste laborantibus , qui plerumque maniâ corripiuntur ; et quantò etiam minùs per instrumenta inanimata. Sed Catharinum excessisse in censura , tum quia non fideliter Cajetani sententiam retulerit , tum quia non admodum solidè eam impugnaverit , facillimè ostenditur. Cajetanus non concedit laïcis , tempore pestis , tangere manibus Eucharistiam ; sed illam à Sacerdote depositam in loco

apto, admoto ore, assumere. Nec sumentes hoc modo dicerentur propriè Ministri Eucharistiæ, sed cooperarentur ministratiõni; ut sanè omnes laïci cooperantur, dum ore à Sacerdote suscipiunt Eucharistiam: uti scitè notavit Gabriël Henaus *Tract. de Eucharistia disput. 15. sect. 3. num. 45.* qui, licèt pluribus confirmet, solùm Sacerdotem esse Ministrum hujus Sacramenti, tempore tamen pestis, juxta Cajetani placitum, admittit, infirmis posse porrigi in Patena, vel alio mundo vase, ex quo, ore admoto, sumant: nec proinde concedit, in tali eventu infirmum fore Ministrum Sacramenti. Paludanus verò *in 4. sentent. dist. 23. quæst. 1.* nil habet contra sententiam Cajetani: solùm enim docet in genere, Ministrum Eucharistiæ esse Sacerdotem, de quo nemo dubitat; de eventu verò pestis tacet omninò. Quod addit Catharinus de mania, non est ad rem: si qui enim sint laborantes peste, qui etiam maniã correpti deprehendantur; cùm dignè et reverenter, ob maniam, sumere non possint, neque à manibus Sacerdotis sumere debent. Ceterùm pro sententia Cajetani tempore pestis, præter suprà cumulos, stant quoque Hieronymus Venerius Archiepiscopus Montis regalis *in Examine Episcoporum. lib. 4. cap. 46. num. 47.* Marchantius *in Horto Pastorum tract. 6. lect. 3.* Novatus, et alii.

XXIX. Administrationem Eucharistici Sacramenti subsequitur demùm extremæ Uctionis ministratio: de qua quidem parùm nobis disserendum est, quod pertinet ad partes corporis Sacro Oleo liniendas; cùm jam constitutum sit, ut, dum contagiosi morbi grassantur, ad evitandum contagionis periculum, sufficiat inungere organum illius sensûs, qui patentior, sive inunctioni magis expositus se offert, proferendo interim Sacramenti formam sequenti ratione: *Per istam Sanctam Uctionem, et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi*
Tom. IV. 13

Dominus quidquid deliquisti per visum, auditum, odoratum, gustum, tactum, etc. uti supra lib. 8. cap. 3. num. 4. ostendimus. Videri quoque possunt Natalis Alexander in sua Theologia dogmatica et morali tom. 1. lib. 2. de extrema Unctione cap. 5. regul. 6. Herminier in Tract. de Sacramentis tom. 3. de extrema Unctione cap. 2. §. Quæres utrum plures, Tournely in suis Prælectionibus Theologicis de Pœnitentia, et extrema Unctione §. Quæres tertio, pag. 35. impressionis Parisiensis anni 1728. modernus Benedictus Gaëtani, Episcopus Collensis, in sua Disceptatione historica de extrema Unctione cap. 8. pag. 98. et omnium latissimè Diana in editione coordinata tom. 3. tract. 1. resol. 60. Quapropter illud tantummodo discutiendum superest, an tempore grassantis pestis liceat Sacramentum extremæ Unctionis ministrare, seu Unctionem sensûs peragere, adhibitâ oblongâ virgâ, cujus extremæ parti alligatus sit, firmiterque adhæreat gossipii pugillus sacro imbutus Oleo, quo scilicet contingatur, et liniatur pars illa corporis, quæ sola inungitur, cùm Sacramentum peste laboranti administratur.

XXX. Ratio hæc, sive methodus ministrandi extremam Unctionem probatur à Saintebeuve *tom. 3. cas. 88.* ac fertur etiam in praxim deducta per plures Galliæ diœceses, quas pestis incesserat; uti testatur Pontas *præcitato loco verb. Communio, cas. 18. et verb. Curatus, cas. 4.* Consentiant plures alii Auctores: Sylvius *in Additionibus ad 3. part. S. Thomæ quæst. 32. art. 3.* ubi disserens de Sacerdote extremam Unctionem ministrante ei, qui peste laborat, hæc habet: *Uti potest virgâ oblongâ, verè tamen Oleo tinctâ, sic ut perficiatur Unctio, etc. Peractâ autem Unctione, virgam ejusmodi aut purgabit, ac in similem usum servabit, si aurea sit, vel argentea, propter reverentiam Sacramenti; vel*

igne comburet, si sit lignea : et ante Sylvium id ipsum docuerat Chapeaville *in cit. Tract. de necessitate et modo ministrandi Sacramenta tempore pestis quæst. 39.* ubi rectè concludit, dum, sæviente peste, Sacramentum extremæ Uctionis hoc modo ministratur, nihil desiderari, quod ad substantiam pertineat, sive ex parte formæ, sive etiam ex iis, quæ præstanda sunt à Ministro, qui verè dicitur ungere, licèt memoratâ virgâ utatur; quomodo eum scribere affirmamus, qui ad litterarum characteres efformandos calamo utitur. In Rituali Romano *in Ordine ministrandi hoc Sacramentum* hæc verba leguntur : *Deindè intincto pollice in Oleo sancto, in modum Crucis ungit infirmum* : ex quibus oritur obligatio, semotâ necessitatis causâ, sectandi præscriptam ibi methodum ; ita ut, qui secus agit, peccati reatum incurrat. At, quoties adsit gravis urgensque necessitas expeditos facilesque inveniendi modos, quibus pestifero morbo infecti hujus Sacramenti participes fieri possint, nulla subest justa ratio, quæ possit Episcopum remorari, ne facultatem faciat Sacerdotibus extremæ Uctionis Sacramentum superiùs indicato modo administrandi. Videatur hac ipsa de re Pasqualigus *memorato Opere quæst. 356.* ubi, postquam sedulâ curâ collegit Doctores omnes, qui in eandem sententiam consentiunt, hæc addit *num. 3. Dicendum est, extremam Uctionem ministrari posse mediante aliquo instrumento ex causa rationabili, qualis esset ad evitandum periculum infectionis tempore pestilentiae. Ratio autem est, quia, etiamsi Minister utatur instrumento aliquo, adhuc tamen verè, et in communi existimatione dicitur ungere ; siquidem frequenter unctio solet fieri mediante aliquo instrumento : et ideo salvatur, quòd Minister sit causa effectiva Uctionis, ex generali ratione, quòd actio, quæ fit mediante aliquo instrumento, dicitur esse*

immediatè ab agente principali ; cùm instrumentum non agat , nisi ut motum ab illo. Præter Auctores autem inibi ab eo congestos , huic quoque sententiæ subscribunt Suarez *in 3. part. S. Thomæ tom. 4. disput. 44. sect. 3. sub num. 10. pag. 549. Venetæ impressionis anni 1603.* Giribald. *de Sacramentis in genere tract. 1. cap. 1. dub. 4. num. 26.* Rosignol. *tom. 16. part. 2. de extrema Unctione quæst. 5. art. 5. num. 5. et 6.* la Croix *lib. 6. part. 2. de extrema Unctione num. 2115.* Wigandt *in Tribunali Confessoriorum tract. 14. examin. 4. sub. num. 107. et 117.* du Hamel *tom. 7. Theologiæ tract. de extrema Unctione dissert. 2. cap. 1. sub num. 2.* Diana *in edit. coord. tom. 2. tract. 4. resol. 34. et 35.* Zuccherius verò *in Decisionibus Cleri Patavini anni 1708. casu 1. discusso mense Octobris , dub. 2.* in hanc ipsam sententiam eo propensiozem se esse fatetur , quòd eam admissam et traditam videat ab iis quoque , qui in Eucharistia ministranda non consentiunt posse Sacerdotem aliam inire rationem , quàm ut sacram Particulam in os ægroti peste laborantis propriis manibus inferat.

CAPUT VIGESIMUM.

De Postulatis spectantibus ad Christifideles Turcarum Imperio subjectos.

RETULERUNT Albanix Episcopi , pauperes Catholicos illius regionis hanc plerumque artem exercere , ut naves suas onerent tormentis bellicis tum majoribus , tum minoribus , ensibus , plumbeis , globulis , nitrato pulvere , ære , ferro , chalybe , funibus , rudentibus , aliisque rebus ad onerarias æquè , ac bellicas naves instruendas necessariis , eaque omnia ad Turcas transvehant : neque verò hanc artem intermittere eos posse ; tum quia Tur-

cico imperio subduntur, ejusque gravissimo premuntur jugo, nec aliâ ratione ærumnosam vitam tolerare, suasque inopes familias sustentare valent; tum etiam ut habeant, unde tributum iisdem Turcis persolvant, quo non soluto, omninò perderentur. Quoniam verò hæc omnia Ecclesiasticis sanctionibus prohibentur, subdiderunt iidem Præsules, facere se non potuisse, quo minùs à Sancta Sede implorarent pro Catholicis sibi subditis privilegium, quod et eorum conscientiam solaretur, et facultatem iis afferret id ipsum persequendi, sublato periculo incurrendi pœnas, et censuras indictas in eos, qui id agunt, quod à memoratis populis hucusque factitatum esse fatebantur.

II. Sanè, præmissa omnia canonicis sanctionibus esse vetita, perspicuum fit *ex Cap. Ita quorumdam, ex Cap. Significavit, Cap. Quod olim, Cap. Ad liberandum, de Judæis et Saracenis, Cap. Multa, lib. 5. Extravagantium communium, Cap. unic. de Judæis, inter Extravagantes Joannis XXII.* præter id quod legitur in Bulla Cœnæ Domini, quæ singulis annis iterùm solemniter publicatur. Præterea similis prohibitio deferendi arma, et bellica instrumenta ad hostes reipublicæ, ex civilibus etiam legibus oritur, nimirùm *ex l. Nemo, Cod. Quæ res exportari non debeant, l. final. Cod. de pœnis.*

III. Putarunt nonnulli, interdictum illud, ne arma, ac bellica instrumenta deferantur ad Turcas, originem simul et causam duxisse à Crucesignatorum expeditionibus toties indictis, atque susceptis ad Terram Sanctam ex hostium manibus redimendam; propterea quòd hujusmodi bellicorum instrumentorum ad Turcas transvectio eo tempore facta magnum detrimentum Christianæ rei inferre potuisset: ideo, quoties Crucesignatorum expeditio non habeatur, et quoties bellum in Turcas actum non ferveat, locum hujusmodi sanctionibus esse

non debere. Nos autem haud quidem inficiabimur, nonnullas ex præindicatis prohibitionibus tunc prodiisse, cùm sacrum bellum à Crucesignatis gerebatur, et memoratæ rationi proximè innixas fuisse. Hujusmodi planè est illa, quam Beatus Gregorius X. edixit in sua Constitutione 2. cui initium *Adaperiat, num. 2. part. 2. tom. 3. Bullarii Romani novissimæ editionis: Nonnulli maledictionis alumni, solo nomine Christiani, terrena dumtaxat, non cœlestia sapientes, et innitentes perniciosis lucrorum studiis, ut in voluptuosæ vitæ fœcibus latius debacchantur, victualibus, armis, vasis, navilibus et aliis necessariis, causâ damnati quæstus, Christi muniunt inimicos, ut ad impugnationem Fidei et Christianorum, ac Terræ Sanctæ depressionem, robore fortiori sic muniti consurgant.* At negabimus, et jure quidem negabimus, omnia interdicta hujusmodi fuisse tunc evulgata, dum Cruciatæ haberentur, nec alium iis finem statutum fuisse, quàm Terræ Sanctæ ex Turcarum manibus vindicationem; tum quia similis prohibitio, uti monuimus, inserta legitur Bullæ, quæ adhuc quotannis in die Cœnæ Domini publicatur; tum quia eadem præcipuè innititur improbitati ipsius actionis, ex qua naturaliter sequitur, ut potentiores et animosiores fiant Christiani nominis hostes, atque ita Catholicorum respublica facilius opprimatur ac subvertatur.

IV. Docent alii, justis urgentibus causis, semotoque semper animo juvandi Turcas, posse Romanum Pontificem pauperes Christifideles donare privilegio asportandi arma, atque militaria instrumenta ad Turcas, dummodo cum iis actu bellum non ardeat. Ita disserit Alterius *de Censuris lib. 5. cap. 11. disput. 8.* Imò contenditur, hujusmodi privilegio Januenses à Sixto IV. et Julio II. Pontificibus. Venetos autem à Martino V. Pontifice fuisse donatos;

igitur videre est penes Sayrum *de Censuris lib. 3. cap. II. num. 36.* Sebastianum verò Lusitaniæ Regem à Gregorio XIII. id ipsum obtinuisse, quemadmodum evincitur ex hujus Pontificis Brevi, incipiente *Exponi Nobis*, relato *num. 72. part. 3. tom. 4. citati Bullarii.* At nullum fortasse ex hujusmodi exemplis eidem casui, de quo nunc agimus, congruere meritò dici potest. Licèt enim in præindicatis Januensium, Venetorumque privilegiis expressa legatur facultas exercendi, etiam dum bellum geritur, cum Turcis mercaturam; iisdem tamen in privilegiis semper excipiuntur arma: idque tantummodo indulgetur, ut vendantur funes pro navibus ad eorum portum appellentibus, ac insuper quædam stanni, plumbi, æris, et aurichalci species, uti rectè observat Cardinalis Toletus *in sua Instructione Sacerdotali lib. 1. cap. 23. num. 10.* Nec quidquam ab iis discrepat privilegium Lusitano Regi concessum, cùm in ipso facultas fiat Catholicis, qui ex Lusitaniæ, aliisque regnis navigant ad Caput de Guëa, aliasque Africæ regiones, ut transvehere possint ad infideles, ipso quoque belli tempore, merces, aliasque res universas, exceptis tamen iis, quæ Bullâ Cœnæ Domini asportari prohibentur: *Ad Caput de Guëa, et ceteras Africæ partes, etiam belli tempore, commercii causâ, se transferendi, ac ibidem commeatus, merces, victualia, et quascumque alias res, non tamen in Litteris dic Cœnæ Domini legi solitis prohibitas, deducendi, transvehendi, et transportandi.*

V. Reginaldus rem supra modum acuens, tuetur, interdicta hujusmodi, neque locum, neque vim obtinere, quoties ea, quæ Christifidelibus obvenit ex negotiatione utilitas, major sit damno, quod ex armorum, bellicorumque instrumentorum transvectione ad Turcas, obventurum timetur. Verùm hanc sententiam oppugnant Mendoza, et latiùs Diana

*coordinatæ editionis tom. 5. tract. 1. resolut. 46. Ideoque alii, rem ad Theologiæ principia exigentes, advertunt, ignea tormenta diversi moduli, seu enses, modico numero, ad Turcas transvehere, cùm in ipsos bellum non geritur, esse quid per se, ac naturâ suâ indifferens, modò id non fiat iniquo animo, et consilio nocendi Christifidelibus; ideo autem pravum evadere, ac etiam excommunicationis pœnâ vindicari, propterea quòd Ecclesia, justis urgentibus causis, hoc fieri interdixit. Ex quo inferunt, cùm pauperes Christifideles, quidquid in hoc genere agunt, haud certè eo consilio præstent, ut detrimentum inferant iis, qui unam eandemque cum ipsis Religionem profitentur, sed tantummodo ut inopes familias suas alant, et habeant unde tributum possint persolvere, atque ita impendentem suo capiti ruinam evadant; conticescere omninò in hac facti specie Ecclesiasticam legem, eamque, tanto urgente incommodo, non obstringere. Ita disserunt Ugolinus *de Censuris part. 2. cap. 7. §. 1. num. 4.* Sayrus *eodem Tract. de Censuris lib. 3. cap. 1. sub num. 34.* Castropalaus *Oper. moral. part. 6. disput. 3. de Censuris punct. 8. num. 17.* Duard. *in Bullam Cœncæ lib. 2. can. 7. quæst. 12. num. 2. et 3. et quæst. 38. conclus. 1. num. 13.* Bonacina *Oper. moral. tom. 3. de Censuris in Bulla Cœncæ disput. 1. quæst. 8. punct. 4. proposit. 4. num. 13.* Filliucius *Oper. moral. tom. 1. tract. 16. cap. 6. de Censuris in particulari quæst. 7. num. 147.* Schmalzgrueber *in lib. 5. Decretal. tit. 6. de Judæis sub num. 47.**

VI. Alii insuper opportunè animadvertere non prætermittunt, Christifideles Turcarum imperio subjectos, si iisdem sibi imperantibus arma suppeditent, vel ad designatum ab ipsis locum eadem transvehant, dummodo id peragant remoto semper iniquo animo nocendi Christifidelibus, haudqua-

quam fieri obnoxios canonicis sanctionibus, quibus indefinitè, ac universim id fieri prohibetur: Navarrus *concil. 3. et tribus sequentibus lib. 5. tit. de Judæis*, Leander *in quæst. Theol. part. 4. tract. 3. de Bulla Cœnæ disput. 3. quæst. 3.* Salmanticenses *in Cursu Theologico morali tom. 2. tract. 10. de Censuris cap. 4. punct. 6. Excommunicat. 7.* Schiara *in Theologia bellica tom. 2. lib. 5. difficult. 24. num. 22.* Franciscus à Breno *in suo Manuali Missionariorum tom. 2. lib. 1. cap. 2. quæst. 2. et præcipuè num. 6. et num. 9.* eodem planè modo, quo ab omni culpa immunes censentur miseri illi Christifideles, qui in Turcarum triremibus captivi, unà cum illis remum agunt, cùm Turcicæ in Christianorum naves impelluntur, si id, quod faciunt, verberibus et durâ servitutis lege coacti faciunt, nihil ceteroquin ipsi in Christifideles animo infensi: Alterius *de Censuris lib. 5. cap. 10. §. Hæc opinio*, Azorius *Institut. moral. part. 1. lib. 8. cap. 33. quæst. 17.* Molina *de justitia et jure disput. 115. tom. 1.* Thesaurus *de Pœnis Ecclesiasticis part. 2. verb. Arma, cap. 8. §. Quæres primò*, Tolet. *Instruct. Sacerdotal. lib. 1. cap. 24. num. 6.* ibique Adden. à Breno *tom. 2. Manual. Missionariorum lib. 1. cap. 2. quæst. 2.* ubi demonstrat, quantum intersit discriminis inter hanc facti speciem, et alteram, de qua sermo est in propositione 51. inter scriptas ab Innocentio XI. ubi proponitur famulus, qui metuens dumtaxat, ne ab hero torvis oculis aspiciatur, malè tractetur, aut domo expellatur, scalam admovet, ostium reserat, vel quid aliud præstat ejusmodi, ut herum ipsum alienas ædes iniquo consilio pervadere nitentem adjuvet.

VII. Albanensibus itaque Episcopis, qui in relatione statûs suarum Ecclesiarum petitionem, de qua hucusque disseruimus, pro miserrimis Christifidelibus sibi subditis ad Congregationem de Propaganda

Fide detulerunt, post accuratum rei examen, conscriptæ fuerunt ac datæ encyclicæ litteræ die 14. Martii 1747. quibus, auctoritate nostrâ, mandatum ipsis fuit, ne molestiam ullam afferrent miseris illis Catholicis, si suis navibus ad Turcas, nullo inter hos et Christifideles indicto bello, transveherent sclopos majores, atque minores, sarissas, gladios, plumbeas glandes, nitratum pulverem, chalybem, ferrum, aurichalcum, æs, funes, aliaque ad onerarias, aut bellicas naves struendas idonea; adhibito tamen modo quoad numerum et quantitatem, quemadmodum plerumque fieri dignoscitur; ac firmâ ceteroquin et illæsâ remanente prohibitione transvehendi, sive pax vigeat, sive bellum ardeat, mortaria, incendiarias pilas, tormenta bellica majora, plumbeos, aut ferreos majoris moduli globos, ipsosque sclopos ingenti numero, quod tamen, ut suprâ diximus, rarius contingit: quâ initâ ratione, satis provisum putamus, ut et prohibitio, quantum necesse est, sarta tecta servetur, et miseris illis Christifidelibus, nihil iniquo animo molientibus in Religionis sodales, facultas relinquatur comparandi sibi victum, ac evadendi violentias, atrocesque persecutiones, sibi ab iniquis dominis imminentes.

VIII. Gravioris momenti fuit aliud postulatum, ab Archiepiscopis, Episcopis, Parochis, ac Missionariis ejusdem provinciæ Albanæ propositum; an scilicet permittendum sit Catholicis ibidem sub Turcarum imperio degentibus, ut Mahumetanum aliquod nomen sibi imponant, eoque se compellari faciant, ut ita possint liberi commercii commodis cum Turcis gaudere, simulque evadere pensitationem certi cujusdam exigui censûs, sive tributî, quod solvere debent omnes, qui cùm Turcæ non sint, in Turcarum regionibus commorantur, ac demùm ut à persecutionibus, gravissimisque pœnis se eximant, quibus obnoxius fieret quisquis à Mahumetanæ im-

pietatis erroribus ad Christi Fidem translatus, Turcico se nomine compellari non faceret: nam, si deinde Christiano aliquo nomine se nuncupari pateretur, perfacilè Turcis esset conjicere, ac etiam planè deprehendere, illum ad Christiana sacra transiisse, quâ re detectâ, haud sanè prætermittent ea parare, atque exequi, quæ ipsorum legibus sanciantur in eos, qui ab eorum secta ad nostram Religionem convertuntur.

IX. In Concilio Provinciali, sive Nationali Albano, habito sub Clemente XI. Pontifice anno Domini 1703. sancitum fuit *cap. 3.* ut à Sacramentorum communionem repellerentur Christiani illi, qui Christi Fidem in corde, ac mente servant, ab exteriori tamen ejusdem professione deficiunt, sectantes extrinsecùs Turcicam vivendi rationem, et Turcicis nominibus se se vocitari permittentes: *In Turcarum consortio Turcicomore vitam degunt, dies jejuniis sacros esu carniū profanant, et Mahumetanis nominibus vocitantur; in congregatione tamen fidelium Christianos mores induunt, et officia peragunt Christianorum.* Id ipsum quoque decretum fuit in nostra Constitutione, cui initium *Inter omnigenas*, quæque est *num. 89. tom. 1. nostri Bullarij*, super disciplina incolarum Regni Serviciæ, finitimarumque regionum, ubi §. 3. inter cetera, quæ Christianis interdiciuntur, illud recensetur, ne Mahumetana nomina assument: *Nomina Turcica, quorum nec memores esse deberent, per labia sua assumere: idque, licèt omni asseveratione testentur, se Christi Fidem in corde fovere.* Itaque non absimile fuit responsum, quod, re priùs in Congregatione universalis Inquisitionis sedulò examinatâ, redditum fuit Archiepiscopis, Episcopis, Parochis, et Missionariis Albanensibus: quibus etiam seriò injunctum fuit, ne patiantur, Christifideles Turcica nomina assumere, iisque se compellari facere, sive ut à tributi pensatione se

subtrahant, sive quacumque alia de causa: eos verò, qui, ejuratis Mahumetis impietatibus, Christi Fidem amplexi sunt, hortentur opportunè, ut, quatenus de sua firmitate et constantia pertimescant, ex illis regionibus abscedant, seque transferant ad alias Turcico imperio non subjectas; cùm nec his licere debeat pristinum Turcicum nomen retinere, postquam in Christo renovati sunt; nihilque prosit utrisque inviolatam in corde Fidem servare, dum nimis apertè, uti prænotatum est, in exteriori ejusdem confessione deficiunt. Hæc omnia latius persecuti sumus nuperrimâ nostrâ encyclicâ Epistolâ, incipiente *Quod Provinciale Concilium*, edita die primâ Augusti anni 1754. quæ inseretur *tomo 4. nostri Bullarii: Districtè prohibemus, ne quilibet ex Christianifidelibus, quocumque casu, vel prætextu, aut in quibusvis excogitabilibus circumstantiis, eadem Turcica, seu Mahumetana nomina, ut Mahumetani credantur, assumere audeant: et mox infra: Illos denique, qui ex Mahumetanis Christiani sunt facti, vel qui istorum sunt filii, si de sua in Fide constantia diffidant, vereanturque, ne, si Turcica deponant nomina, dominantium pœnas incurrant, easdemque subire formident, seriò admoneatis, ut omninò regiones illas occultè deserant, et ad terras Christianorum accedant, atque confugiant, in quibus et Deus qui dat escam omni carni, et fidelium charitas minimè ipsis deerit, maximè si Episcoporum commendatitiis epistolis muniantur.*

X. Nemo Christianus potest ullam omninò extrinsecùs actionem edere eo consilio, ut Turca, vel alterius cujusvis sectæ professor existimetur, quamvis intimo corde sanctam Christi Fidem firmiter teneat. In veteri Testamento Eleazarus amicis hortantibus, ut ad declinandam necem ex immolatis edere simularet, respondit, statutum sibi deliberatumque esse non solùm ab esu, sed etiam ab

edendi specie abstinere , ne ceteris offensionem et scandalo esset , atque ita animam suam in æternum perderet : *Non enim ætati nostræ dignum est fingere , ut multi adolescentium arbitantes , Eleazarum nonaginta annorum transisse ad vitam alienigenarum , et ipsi propter meam simulationem , etc. decipiantur , et per hoc maculam , atque execrationem meæ senectuti conquiram . Nam , etsi in præsentem tempore suppliciiis hominum eripiar , sed manum Omnipotentis nec vivus , nec defunctus effugiam : uti legere est lib. 2. Machabæorum cap. 6.* Redemptor verò noster Dominus Jesus Christus apertè denuntiat , se extremâ universalis Judicii die illos nequaquam in suos agiturum , quos in hac vita degentes quodammodo puduit , ipsius sectatores se profiteri : *Qui me erubuerit , et meos sermones , hunc Filius hominis erubescet , cùm venerit in Majestate sua.* Ita *Lucæ cap. 9.* Inter eos autem , qui coram hominibus erubuerunt se Christi sequaces ostendere , ii procul dubio recensebuntur , qui temporalis compendii causâ , alterius religionis se esse simulaverint . Et , quamvis Apostolus *primâ ad Corinthios cap. 9.* affirmet , se cum Judæis tamquam Judæum , cum Gentilibus tamquam Gentilem conversatum fuisse ; opportunè tamen adnotat Sanctus Augustinus *epist. 40. aliàs 9. et epist. 82. olim. 19.* id peregrisse Apostolum ex charitatis impulsu , quo omnibus familiariter utebatur , ut omnes lucrifaceret : abstinens cum ethnicis à legalibus , quæ , antiquato jam præcepto , non ampliùs necessariò servanda erant ; eorumque usum resumens , quoties inter Judæos versabatur , quoniam adhuc vetita non fuerant : iisque ita redactis ad naturam actûs per se indifferentis , prout magis ad Fidei incrementum conducere noverat , iisdem abstinebat , vel utebatur .

XI. Ecclesiæ Annales percurrentibus tria occurrunt genera libellatorum : quorum alii , sævientibus

persecutionibus , Fidem negabant , eaque de re obtinebant à magistratibus libellum , seu litteris consignatum testimonium , se idolis sacrificasse , Fidemque Christi negasse : alii verò numeratâ pecuniâ emebant securitatis libellum , quem fidem publicam , sive recentiori vocabulo *salvum conductum* appellare licet , eoque pacto obligationem declinabant se se sistendi , et Christi Fidem publicè ac palàm profitendi ; alii denique nec Fidem negabant , nec quidquam illi contrarium actu exercebant , sed , ut securitate gauderent , à magistratibus impetrabant libellos quosdam , seu scripta testimonia , quibus dicebantur idolis sacrificasse , quamvis id esset à veritate alienum. Petrus Annatus *in suo Apparatu ad Theologiam positivam lib. 3. art. 7. tit. de lapsis à Fide* hæc habet : *Duo fuerunt libellaticorum genera : alii qui Fidem negabant ; alii verò qui non negabant , sed palàm profiteri non audebant , et , ne ad id cogerentur , id pecuniâ redimebant , securitatis accipiendo libellos , ut supplicia evaderent : ubi cùm Annatus de primo tantùm , et secundo libellaticorum genere mentionem faciat , nos de duobus hisce nunc disserendo , primum quidem improbatum , alterum verò toleratum fuisse affirmabimus ; quemadmodum etiam pluribus demonstravimus in nostro Opere de Canonizatione Sanctorum lib. 1. cap. 2. hos quippe novissimos assimilare licet iis , qui de propria constantia dubitantes , sævientibus persecutionibus , fugam arripiebant , vel latitabant. At non minùs , quàm primum illud , improbatum quoque fuit tertium genus libellaticorum , eorum scilicet , qui neque verbo , neque scripto declaraverant , se quidquam impiè aut fecisse , aut facturos esse contra Fidem , sed solummodo ad securitatem sibi asserendam passi fuerant , ut in attestationis libello à magistratibus dato assereretur , ipsos sacrificasse , ac negasse Christum ; veluti ad rem nostram scribit*

Auctor Vitæ S. Cypriani, quæ editioni Baluzianæ præmissa legitur, *sub num. 6. Existimo itaque, libellaticos nec voce, nec scripto impiè quidquam aut facturos promisisse, aut à se factum declarasse, sed idcirco vituperatos, et justæ pœnitentiæ addictos fuisse, quòd securitatis libellos à magistratibus impetrassent eâ lege, et conditione, ut in Actis publicis scriberetur, eos sacrificasse, et Christum negasse, quamvis neutrum commisissent: quod etiam animadvertit Sylvius in 2. 2. quæst. 3. art. 2. conclus. 2. Sequitur secundò, excusari non posse libellaticos, de quibus Cyprianus epist. 35. 51. 52. et in tractatu de Lapsis, qui cùm scirent, sibi non licere idolis sacrificare, pecuniâ libellum obtinebant, testantem saltem in effectu, quòd sacrificassent, ut sic evaderent tormenta, quæ ceteri cogebantur sufferre. Quamvis enim liceat vectigal pendere, ne quis urgeatur aut idolis sacrificare, aut aliter Fidem Catholicam deserere, non tamen licet accipere testimonium sacrificii, quasi per te facti, etsi non feceris. Ex quibus satis colligi potest, Ecclesiæ spiritum eos aversari, qui quamvis Fidem intrinsecùs veluti occlusam servant, faciunt tamen ipsi, vel suo nomine aliquid fieri patiuntur, quòd legitimam inducat suspicionem, eosdem à Fide defecisse.*

XII. Consentiant alii quoque Theologi, ex quibus Cardinalis Cajetanus in *Commentar. ad 2. 2. quæst. 3. art. 2. §. 1.* hæc tradit: *Aliud est occultare propriam Fidem, et aliud profiteri alienam fidem, sive accidat utrumque verbo, sive alio signo. Et profiteri alienam fidem nullo pacto licet. Et propterea, sicut mortaliter peccaret, si quis diceret, se esse Judæum, aut Mahumetanum: ita mortaliter peccaret, si uteretur veste, aut bireto, aut quocumque alio signo proprio Judæis, aut Mahumetanis.* Cardinalis Toletus in *Instruct. Sacerdot. lib. 4. cap. 2. de modo et necessitate Fidei num. 3.* id ipsum affirmat: *Quamvis*

autem semper non sit necessaria Fidei exterior confessio, tamen semper est necessarium non manifestare aliquam sectam; non enim idem est, non ostendere se esse Christianum, et ostendere se esse infidelem. Illud enim non semper est illicitum, sed tantum in duobus casibus positis, etc. hoc autem semper illicitum. Unde qui transiens per infidelium terras, vestiret se vestibus, quibus soli infideles utuntur, ut ab aliis distingueretur, peccaret mortaliter, secundum communem sententiam: ut qui in terris Turcarum ligaret caput tobaleâ albâ, ne à Turcis occideretur, vel comprehenderetur: similiter qui Romæ, vel in aliis similibus locis, Judæorum pileo uteretur, ut occultari posset: qui etiam aliis similibus uteretur, usu communi, vel lege solis infidelibus deputatis. Ipseque præcitatus Sylvius, post firmatum sequens ceteroquin tutissimum effatum Theologicum: Eodem præcepto, quo jubetur assensus veræ Fidei, etiam jubetur ejusdem Fidei professio exterior. Ergo similiter, quo præcepto prohibetur assensus falsæ fidei, etiam prohibetur istius fidei exterior professio. Qui autem simularet falsam fidem exteriùs, profiteretur illam: ergo peccaret contra præceptum Fidei: illud in rem nostram deducit consequens: Ex his sequitur, non licere Christiano uti illis rebus, vestibus, et signis, ex quorum usu meritò colligi posset esse desertor veræ Fidei, vel alienæ professor. Quare, cum pro diversitate gentium, locorum, et temporum, diversa inveniantur signa sive per legem, sive per consuetudinem significantia, videndum est, an significant distinctionem nationis à natione, an religionis à religione. Si prius dumtaxat, licet eis uti absque periculo Fidei, sicut licitum est linguâ, seu idiomate nationis illius uti: si posterius, non licet. Ratio prioris est, quia usus talium signorum neque ex sua natura, neque ex institutione, neque ex consuetudine significat professionem alicujus sectæ.

Considerandum tamen est , ne ex tali usu sequatur scandalum , neve tunc signa illa assumantur , quando Fides est profitenda. Ratio posterioris est , quia uti talibus signis , est profiteri , se esse illius sectæ , ad quam significandam sunt per legem , aut consuetudinem instituta. Sic olim signum erat infidelitatis , jurare per fortunam Cæsaris , apud Eusebium lib. 4. cap. 14. thus ad imperium ethnici Imperatoris adolere , etiamsi coram idolo non fieret , apud Nazianzenum Orat. 3. sacros Codices tradere , apud Augustin. lib. 7. de Baptismo cap. 2.

XIII. Et quamvis nomina ad designandas , secernendasque personas , non autem religionis , inventa sint , ideoque affirmari posse videatur , Christifidelem nomina Turcica assumentem vel retinentem , nullam ingerere suspicionem defectionis à Christi Fide ; quemadmodum Christianus viator , vel incola , in regionibus Turcico imperio subjectis , Turcicas induit vestes , ne irrideatur , atque vexetur , absque eo quòd possit eum quisquam redarguere ; neque enim vulgares communesque vestes in usum inductæ fuerunt , ut à religione religio secernatur , sed ad contegendam corporis nuditatem , uti tuetur Valens in *Concordia Juris Pontificii cum Cæsareo sect. 4. pag. 382. : Quando actiones , vel signa habent alium usum , et in alium finem præcipuè de se , vel ex usu , seu institutione , referuntur ; verbi gratiâ vestes gestare , quibus ad tegendum corpus Turcæ uti solent , etc. adhuc intelligi potest , quòd illis utatur bonâ intentione , ac fine ; et tunc qui decipitur , existimans , talem personam esse infidelem , non habet sufficiens fundamentum ad id prudenter judicandum : haud tamen magnopere adlaborandum est , ut hujusmodi animadversionis infirmitas detegatur.*

XIV. Quidquid enim sit de primitiva nominum institutione , illud in nostri casûs hypothesi certum est , Turcicum nomen esse signum et notam , quâ

non modò homo ab homine, sed à religione religio distinguatur ac discernatur. Turcæ sodales suos Turcas noscere volunt, ut possint ab iis, qui Turcæ non sunt, tributum exigere, certòque scire, qui secum in religione consentiant; utque has sibi notiones comparent, hoc statuerunt systema, habendi pro Turcis eos, qui Turcico nomine compellantur. Et sanè, si Christifideles, dum tributum pensationem volunt evadere, vel minimè videri à Mahumetana secta ad Christi Fidem transisse, Turcicum nomen aut assumunt, aut retinent: nihil præterea desiderari posse videtur, ut tutò concludere liceat, nominum institutioni, ad secernendas hominum personas primitùs excogitatae, ex communi tacitaque consensione aliam accessisse vim, secernendi nimirum religionem à religione, Christianam videlicet à Mahumetana; atque in praxi idem omninò esse Turcicum sibi nomen imponere, vel præhabitum retinere, ac se Mahumetanæ sectæ addictum, si minùs verbo, at facto quidem certè profiteri.

XV. Huc autem re perductâ, incongruum illicò detegitur præallegatum Turcicæ vestis exemplum. Quandoquidem, semotâ quâlibet aliâ quæstione, si quod adsit indumenti genus, quod ex forma, usu, aliisque adhærentibus circumstantiis, habeatur veluti tessera, sive nota, quæ religionem à religione secernat, nunquam eo uti licebit, quantumvis allegari posset superiori similis exceptio, nimirum vestes primitùs compositas contextasque fuisse ad obtegendam nuditatem, frigusque depellendum: uti scitè observat Cardinalis de Lugo *in suo Tractatu de Fide quæst. 14. sect. 5. §. 1. num. 82. Si ergo esset vestis, quæ propter circumstantias, vel institutionem, ita esset determinata ad significandam negationem Fidei, sicut sunt verba, vel voces ex natura sua ad significandam mentem, idem omninò*

dicendum esset de veste illa, quod de vocibus dicitur: atque ideo, sicut nullo casu fideli licet proferre voces, quibus significetur, ipsum esse alterius sectæ, ita nunquam licebit ei usus talis vestis habentis æquè determinatam significationem, ac habent voces. Non repugnat autem, quòd circumstantiæ tales sint, in quibus vestis possit habere significationem æquè determinatam, ac habent voces, et à qua non possit abstrahi.

XVI. Hæc, aliaque plura, expensa fuerunt, antequam publicaretur, et ad interrogantes Episcopos transmitteretur præmemorata Epistola, cui initium *Quod Provinciale Concilium*. Quin etiam sapienter animadversum fuit, quòd, si simulatio istiusmodi diutiùs protraheretur, eaque subinde à Turcis, quod satis superque facilè esset, detegeretur, præter obventurum sanctæ Religionis nostræ dedecus apud ipsosmet Turcas, hi rectè ex hoc ipso occasionem arriperent, eandem acriùs iniquiùsque insectandi, ac persecuendi: *Unde opportuna præbetur Turcis ipsis occasio Christifideles omnes tamquam hypocritas et deceptores existimandi, atque adeo jure ac merito persecuendi:* sunt ipsa Encyclicæ verba. Illud insuper adnotatum fuit, permissio Christifidelibus Turcici nominis usu, latiore exinde iis, qui se hoc pacto pro Turcis exhibent, aditum patefieri, ut seu ex prava voluntate, seu ex dura rerum conditione, ad alios progrediantur actus Mahumetanæ sectæ protestationem includentes, servatâ abditiore animo Christi Fide, atque ita se pro Christianis inter Christifideles, pro Turcis verò cum Mahumetanis gerere non reformident: quemadmodum aliàs non nemo asseruit fieri à Christianis Chium Insulam incolentibus, prolatis quibusdam monumentis, quæ anno 1710. typis impressa circumferebantur.

XVII. Ad Fidei nostræ professionem similiter per-

tinet alterum exhibitum postulatum circa Christianos illos, qui cùm antea ad Mahumetanam impietatem deflexerint, inde reduces, ad sanctam Christi Fidem iterùm revertuntur; an scilicet hi, non solùm errores detestari debeant in congregationes Christifidelium, cum inviolabili promissione in posterum abstinendi à quibuscumque actibus falsæ sectæ professionem præferentibus, sed insuper debeant Turcis, etiam cum vitæ periculo, reditum suum ad Christi Fidem significare. Extat hac de re Decretum Congregationis Sacræ Inquisitionis editum die 18. Julii 1630. quod penes Cardinalem Albitium *de Inconstantia in Fide cap. 8. num. 29.* impressum et sequentibus verbis conceptum legitur: *Utrùm apostatæ à Fide, ad pœnitentiam redeuntes, cogendi sint ad retractandum explicitè et publicè coram infidelibus, cum periculo vitæ, sicut negarunt Fidem; an verò sufficiat coram fidelibus publicè abjurare apostasiam in propriis balneis, quæ sunt captivorum carceres, et implicitè apud infideles, abstinendo ab actibus infidelitatis, et deponendo habitum: Sacra Congregatio censuit, apostatas à Fide redeuntes ad pœnitentiam, omninò debere abjurare apostasiam coram fidelibus captivis, quibus dederunt scandalum, in propriis carceribus, publicè et explicitè. At coram infidelibus non videtur hoc necessarium: sed sufficit, ut coram ipsis abstineant ab actibus infidelitatis, deponantque habitum protestativum falsæ religionis: et current, ut successu temporis cognoscant etiam infideles vel ab ipsis, vel ab aliis, eorum abjuratiorem, licèt id etiam cum periculo vitæ.*

XVIII. In Concilio tamen Provinciali Albano, superius memorato, *cap. 2.* dum agitur de hujusmodi apostatis ad Fidem redeuntibus, sancitur quidem, ne Sacramentorum fiant participes, *nisi, factâ prius abjuratiore, publicè se more Christianorum gerant,*

iisdemque interdicitur, ne in posterum quidquam agant, quod Mahumetanæ sectæ professionem includat; at nihil additur, quo iidem obstringantur efficere, ut eorum resipiscentia, et abjuratio progressu temporis infidelibus perspecta fiat, etiam cum propriæ vitæ discrimine. Insuper cum in veteri, tum in recentiori Ecclesiæ disciplina nihil planè occurrit de huiusmodi onere, sive obligatione; adnotantque opportunè Theologi, præceptum extrinsecæ Fidei professionis, qualis esset manifestatio illa emissæ abjuratiōis, infidelibus facienda, recenseri inter præcepta affirmativa, quæ utique non semper neque ad semper obstringunt. Accedit denique, quòd verba illa Decreti à Cardinali Albitio allati: *et curent, ut successu temporis cognoscant etiam infideles vel ab ipsis, vel ab aliis, eorum abjuratiōem, licèt id etiam cum periculo vitæ: nîl aliud sunt, quàm verba Theologorum, qui tunc sententiam suam rogati fuerunt; quæ tamen minimè exscripta leguntur in Decreto, quod in Archivo Sacræ Inquisitionis asservatur, et hâc formulâ conceptum est: In generali Congregatione habita die 18. Julii 1630. relato casu transmissio à Congregatione de Propaganda Fide, proposito à Fratre Francisco Longobardo Ordinis Minimorum Missionario Tuneti in Africa, videlicet an apostatæ à Fide Christiana, ad pœnitentiam redeuntes, cogendi sint ad retractandum explicitè et publicè coram infidelibus cum periculo vitæ, sicut negarunt Fidem, an verò sufficiat coram fidelibus publicè et explicitè abjurare apostasiam in propriis balneis, quæ sunt captivorum carceres, et implicitè apud infideles, abstinendo ab actibus infidelitatis, et deponendo habitum; Sanctissimus Dominus noster censuit, apostatas à Fide, redeuntes ad pœnitentiam, non teneri ad abjurandam apostasiam publicè coram infidelibus, sed sufficere, ut eam ab-*

jurent in balneo coram fidelibus, abstinendo ab actibus infidelitatis, ac deponendo habitum infidelium, quatenus sit protestaticus falsæ religionis; si verò sit æquivocus, posse illum deferre. Quòd si ex illa delatione, ratione personæ, aliqua oriatur suspicio; teneri aufugere, cùm primùm poterit. Itaque allato genuino Decreti contextu, proposito postulato fit satis.

CAPUT VIGESIMUM PRIMUM.

De postulato proposito circa Matrimonia in infidelitate contracta ab iis, qui postea ad Christianam religionem convertuntur.

MATRIMONII inter infideles contracti vinculum solvitur, ubi aliter ex conjugibus ad Christi Fidem convertitur, alter verò requisitus, ut vel eamdem Fidem amplectatur, vel thori societatem sine contumelia Creatoris servare consentiat, utramque conditionem obfirmatè recusat. De hac materia actum à nobis est *superiore lib. 6. cap. 4. num. 3.* Nec omittendum hìc esse ducimus id, quod die 23. Januarii 1603. responsum fuit Episcopo hac ipsa de re sciscitanti; sicuti videri potest *lib. 10. Decret. pag. 55. Sacra Congregatio censuit ita respondendum, minimè posse prædictos ad veram Fidem conversos accipere alias fideles uxores, nisi priùs constiterit, utrùm primæ voluerint cum eis permanere, vel non. Quòd si noluerint cohabitare, vel si voluerint, non tamen absque contumelia Creatoris, vel ut conversos ad mortale peccatum pertrahant, tunc posse eos alias fideles accipere uxores. Si cohabitare absque Creatoris contumelia velint, et absque eo quòd conversos ad mortale peccatum pertrahant, quamvis veram agnoscere Fidem noluerint, non posse conversos alias fideles accipere uxores. Non*

sufficere ea , quæ proponuntur , nempe loci distantiam , difficultatem , ac præsumptionem , cùm constare debeat de voluntate ipsarum uxorum infidelium. Neque aliud hac in re addendum remanet , nisi quòd Superiori Ecclesiastico onus incumbit adhibendi vigilem curam , ne , infideli conjuge in societatem thori consentiente , id mali sequatur , ut neophytus ad vomitum redeat , et in pristinas infidelitatis tenebras prolabatur. Cohabitatio cum infideli conjuge , etiam remotâ Creatoris contumeliâ , videtur vetita à Concilio Toletano IV. in *Can. Judæi qui Christianas* , 28. quæst. 1. Eadem tamen expressè permittitur *Cap. Quanto* , et *Cap. Gaudemus* , de *divortiis* , quæ multo tempore post Toletanum canonem edita fuisse constat. Non desunt tamen Theologi clari nominis , qui , gravi spectato periculo , cui ex societate cum infideli conjux fidelis exponitur , etiamsi ille sine Creatoris contumelia se cohabitaturum polliceatur , adhuc tamen societatem hujusmodi illicitam esse contendunt. Videri hac de re possunt Pontius *de Matrim. lib. 7. cap. 48. num. 8. et seq.* à Breno in *Manual. Missionarior. Oriental. tom. 2. lib. 3. cap. 5. quæst. 1. num. 16.* At satis rectè sentire videtur Cabassutius , qui in *Theor. et Prax. Jur. Canon. lib. 3. cap. 23. num. 10. et 11.* hujus dubii resolutionem pendere affirmat à casuum circumstantiis , et moribus regionum.

II. In relationibus Episcoporum , atque Missionariorum , sequentes duo casus sæpè reperti sunt occasionem præbuisse , ut postulata proponerentur Congregationi de Propaganda Fide , et ab hac deinde , ut moris est , ad Congregationem Concilii , vel ad alteram universalis Inquisitionis transmitterentur. Primus videlicet de infideli aliquo ad Christi Fidem converso , qui , propriæ sectæ errorem sequendo , plures duxit , et habet adhuc uxores : cùmque ignoretur , an prima ex istis Christianam

Religionem amplecti velit, secunda verò, aut tertia ad id promptam se exhibeat; dubitatur, an permitti possit marito, ut, priore illâ relictâ, posteriori, de cujus animo ad conversionem parato satis constat, deinceps adhæreat, etiamsi prima dumtaxat justa uxor ex omnibus censeri debeat, uti docet Sanctus Thomas *in 4. sent. dist. 39. quæst. unic. art. 3. ad 4.* quem passim sequuntur alii Theologi, sicuti videre est apud Sanchez *de Matrim. lib. 2. disput. 73. num. 4. et 5.* Alter casus est, cùm aliqui, qui in statu infidelitatis matrimonio juncti erant, Christianam Religionem amplexi, Christianum conjugem accipere cupiunt, sed penitùs ignorant, ubinam gentium sit primus conjux, et utrùm adhuc sit inter vivos, cùm in captivitatem incidere à multo tempore, et in longinquas remotasque regiones abductus fuerit. His itaque evenientibus casibus, incerti quid concilii caperent, quamque agendi rationem et regulam sequerentur, tum Ordinarii Præsules, tum Missionarii, prædictæ Congregationis, et Sedis Apostolicæ sententiam exquisierunt.

III. Duo summi Pontifices, S. Pius V. et Gregorius XIII. oportunas hoc in genere agendi regulas statuere non omiserunt, juxta quas efformatæ semper exinde sunt responsiones ad ejusmodi postulata, quoties ab iis regionibus transmissa fuerunt, de quibus in Apostolicis dictorum Pontificum litteris actum fuit. Cùm enim hæ certas quasdam regiones unicè respiciant, minimè possunt ad alias extendi, quantumvis id suadere videretur identitas, aut paritas rationis; quemadmodum paulò post observabimus. Et quidem S. Pius V. in Apostolicis suis litteris, quarum initium est *Romani Pontificis*, impressis *in 5. part. Constitutionum Apostolicarum pro Missionibus Sinarum, et Tunkini, etc. edit. Paris. 1676.* exponit, quòd Indis, qui plures in in-

fidelitate uxores habuerant, si quando ad Fidem convertebantur, in more positum erat, ut eam quisque uxorem retineret, quæ secum unà Christum Deum agnoscere, ejusque Fidem amplecti consentiebat. Id verò magnas secum ferebat difficultates; cùm et sæpissimè contingeret, ut illæ, quæ cum maritis Christianam Religionem amplectebantur, uxores primæ non essent; et aliunde arduum nimis esset eosdem Indos ab iis mulieribus delibere, quæ unà cum ipsis ad Baptismum se se offerebant. Itaque, ut his difficultatibus, malisque occurreret, Sanctus Pontifex sequentem edidit declarationem: *Ideo Nos, statui dictorum Indorum paterno affectu benignè consulere, atque ipsos Episcopos, et Ministros hujusmodi scrupulis eximere volentes, motu proprio, et ex certa scientia, ac de Apostolicæ potestatis plenitudine, ut Indi, sicut præfertur, baptizati, et in futurum baptizandi, cum uxore, quæ cum ipsis fuerit baptizata, et baptizabitur, remanere valeant, tamquam cum uxore legitima, aliis dimissis, Apostolicâ auctoritate, tenore præsentium, declaramus matrimonium hujusmodi inter eos consistere.* Gregorius verò XIII. in suis litteris incipientibus *Quoniam sæpè contingit*, quæ impressæ habentur apud Pontium *de Matrim. lib. 7. cap. 48. num. 23.* cùm exposuisset, persæpè contingere, ut ab Angola, et Æthiopia, ac Brasilia in captivitatem abducerentur, et in remotas longè regiones deferrentur homines uxorem habentes, fœminæque conjugali nexu conjunctæ; qui autem, vel quæ in propriis regionibus remanebant, se se dispositos, vel dispositas exhiberent, ut Christianæ Religioni nomen darent, et Christifidelem conjugem accipere se velle ostenderent; magnas illicò excitari solere difficultates, utrùm matrimonium, sine quo Baptismum fortasse non sumerent, inire possent: propterea quòd ignoraretur, num primus

conjug, cum quo in infidelitatis statu matrimonium contraxerant, adhuc in vivis esset : his omnibus expositis, opportunum comparare volens remedium, Episcopis, Parochis, et Societatis Jesu Presbyteris ad excipiendas Sacramentales Confessiones approbatis, qui in iis regionibus degerent, facultatem et auctoritatem concessit *dispensandi cum quibuscumque utriusque sexûs Christifidelibus incolis dictarum regionum, et servis ad Fidem conversis, qui ante Baptismum matrimonia contraxerant, ut eorum quilibet, etiam superstite conjuge infideli, et ejus consensu minimè requisito, responso non expectato, matrimonia cum quovis fidei, aliâ tamen ritè, contrahere, et in eis postea carnali copulâ consummatis, quoad vixerint, remanere licitè valeant.* Cùmque idem Pontifex animadvertisset, fieri posse, ut post secundum initum matrimonium primus conjug repenti prodiret, affirmans, se præpeditum fuisse, quominus voluntatem suam de amplectenda Religione Christiana manifestaret, vel etiam se jampridem Christianos ritus amplexum fuisse, antequam secundum illud matrimonium celebraretur; idcirco in iisdem litteris hoc additum, expressumque voluit, ut, his non obstantibus, secundum matrimonium validum et firmum haberetur : *Quæ quidem matrimonia, etiamsi postea innotuerit, conjuges priores infideles suam voluntatem justè impeditos declarare non potuisse, et ad Fidem etiam, tempore transacti secundi matrimonii, conversos fuisse, nihilominus rescindi nunquam debere, sed valida et firma esse.*

IV. Apostolicarum hujusmodi Constitutionum tenorem perpendentes, nonnulli arbitrati sunt, prædictos Romanos Pontifices, in favorem Fidei, extraordinariâ suâ auctoritate uti voluisse, quâ matrimonium in infidelitate consummatum dissolvere

valebant. Sunt enim Theologi, et quidem magni nominis, qui in Romano Pontifice hujusmodi potestatem agnoscunt, eâ potissimum adducti ratione. quòd vinculum matrimonii rati inter fideles multò fortius sit matrimonio inter infideles consummato: unde, cùm Pontifex illud auctoritate suâ dirimere possit, multò magis hoc alterum dissolvere valebit. Ita ratiocinatur Navarrus *consil. 3. lib. 3. à num. 12. tit. de conversione infidelium*, quem sequuntur Sanchez *de Matrimonio lib. 2. disput. 17. per. tot.* et Layman *Theol. moral. tom. 2. lib. 5. tract. 10. part. 2. cap. 3. sub num. 2.* Verùm negari nequit, complures alios esse huic opinioni contrarios; qui scilicet negant, matrimonii rati vinculum inter fideles fortius esse vinculo matrimonii, quod inter infideles fuerit consummatum: matrimonium enim ratum eam Christi Domini unionem significat, quâ se per gratiam animabus justorum communicat; matrimonium verò consummatum eam repræsentat unionem, quâ idem Dominus noster per Incarnationem cum Ecclesia se se conjunxit, juxta Innocentii III. responsum *in Cap. Debitum, de bigamis*: ex quo sequitur, minimè certum esse principium illud, quòd scilicet matrimonium inter fideles ratum fortius sit vinculo matrimonii inter infideles consummati. Legi potest Ven. Cardinalis Bellarminus *Controv. tom. 2. lib. 2. de Monachis cap. 38. §. Ad primam rationem*, et *tom. 3. lib. 1. de Sacramento Matrimonii cap. 4. §. 1. et seq.* Et quidem matrimonium etiam inter infideles consummatum unionem illam significat Christi cum Ecclesia per Incarnationem; sicuti egregiè advertit Cardinalis de Lauræa *de Matrimon. disput. 16. art. 11. §. 6. num. 231.* Quod adeo veritati conforme censuit Vasquez *in 3. part. D. Thomæ tom. 4. disput. 2. sub num. 57.* ut absque erroris nota id negari non posse docuerit: *Habet ergo hujusmodi infidelium matrimonium quidquid necessa-*

rium est, ut sit signum conjunctionis Christi, et Ecclesiæ: idque usque adeo verum est, ut sine nota aliqua negari non posse censeam. De hac materia fusè nos ipsi egimus, cùm in minoribus officio Secretarii Congregationis Concilii fungeremur, in Discursu, quem exaravimus in elucidationem cujusdam causæ Florentinæ, propositæ die 29. Martii 1727. quique editus legitur tom. 4. *Thesauri Resolutionum*. Itaque ad ea, quæ ibi diximus, hîc nihil addemus: sententiam verò nostram de præmissis Constitutionibus declarantes, dicimus, duos illos summos Pontifices expositis sibi difficultatibus consulturos, nihil aliud egisse, quàm canonicarum legum rigorem temperare in eo quod pertinet ad judicialem interpellationem, quæ infideli conjugii facienda esset, utrùm velit ad Fidem converti, illius mentis declarationem expectando per congruum tempus ab ipsa lege, aut à Superiore Ecclesiastico constitutum. Id satis apertè colligitur ex ipso Brevis S. Pii Papæ V. ubi leguntur hæc verba: *Maximè quia difficilissimum foret primum conjugem reperire*. Idemque clarè etiam infertur ex aliis Gregorii XIII. litteris, in quibus inter cetera hæc habentur: *Dummodo constet, etiam summarè, et extrajudicialiter, conjugem absentem moneri legitimè non posse, aut monitum, intra tempus eidem monitioni præfixum, suam voluntatem non significasse*. Matrimonium ab infidelibus in statu infidelitatis initum, et consummatum Divina lex solvit, cùm, altero conjugum ad Fidem converso, alter neque converti vult, neque sine contumelia Creatoris cohabitare consentit; juxta præceptum Apostoli in epistola 1. ad Corinthios cap. 7. Ex hoc principio alterum veluti consequens deductum fuit, ut conjux conversus conjugem infidelem requirere, ac interpellare debeat, ut mentem suam super ea re apertè declaret. Verùm, si aut ignoretur, ubinam infidelis degat, ac moraliter impossibile judicetur

in hujusmodi cognitionem venire, aut si, ejusdem habitâ notitiâ, legitima interpellatio eidem fieri non posse dignoscatur; cùm in hisce circumstantiis aliqui magnæ æstimationis Auctores interpellationem omitti posse censeant, plenamque fidei conjugii libertatem esse dicant, ut novas nuptias, dummodo cum persona Catholica, contrahat: nemo non videt, quanto majori jure, iisdem urgentibus circumstantiis, summus Pontifex ab ea interpellatione facienda eximere possit fidelem recens conversum, eique liberas nuptias cum alio fidei permittit. Id autem est, quod in Apostolicis suis litteris duo illi Romani Pontifices præstiterunt; admittendo scilicet, in favorem Fidei, loco formalis et rigorosæ interpellationis, extrajudicialem illam notitiam, quòd vel omninò ignoretur, ubinam gentium degat infidelis conjux, vel saltem ratio non suppetat eundem judicialiter interpellandi, atque huic interpellationi præfatam notitiam subrogando. In quo profectò nullus extraordinariæ illius potestatis usus apparet, quâ vinculum matrimonii in infidelitatis statu consummati dissolvere in animo habuerint: sicuti egregiè animadvertit Pontius *de Matrim. lib. 7. cap. 48. num. 22. Dispensavit certè, ac supplevit* (loquitur de S. Pio V.) *monitionem Jure præscriptam. Similem etiam dispensationem concessit Gregorius XIII. etc. Nec vero ex ea dispensatione colligitur, dissolvisse Pontificem matrimonium consummatum infidelium; sed cùm Pontifex possit Jus Divinum interpretari, et ex Divino privilegio dissolvatur matrimonium in favorem Fidei, cùm infidelis non vult cohabitare cum fidei, declarat Pontifex, eum casum verificari, quando tanto tempore fidei non requiritur ab infidei, et tanta terrarum spatia impediunt, atque adeo jam tunc posse uti Divinâ concessione, et ad secundas transire nuptias.*

V. Verricellus in suo Tractatu *de Apostolicis Mis-*
15..

sionibus tit. 4. de privilegiis Regularium quæst. 98. dub. 16. diversæ videtur esse sententiæ, et in eam propendere, ut prædictæ Apostolicæ Constitutiones solutionem vinculi matrimonii in infidelitate consummati reverà importent: etenim animadvertit, Gregorium XIII. in suis litteris usum esse sequentibus verbis: *Nos attendentes, hujusmodi connubia inter infideles contracta, vera quidem non tamen adeo rata censi, ut, necessitate suadente, dissolvi non possint*: præterea eundem concessisse Episcopis, Parochis, et Missionariis facultatem dispensandi cum neophytis, ut cum fidei possint matrimonio conjungi, *etiam superstite conjuge infideli, et ejus consensu minimè requisito, responso non expectato.* Verùm ex his inferri rectè non potest, voluisse Pontificem matrimonia in infidelitate contracta, et consummata, Apostolicæ auctoritatis plenitudine dirimere. Siquidem in iisdem Gregorii litteris expressa mentio fit Juris Divini, quo matrimonii vinculum tollitur, si conjux infidelis ad viam veritatis venire renuat: nec alia Episcopis, Parochis, et Missionariis dispensandi facultas conceditur, quàm super judicialis interpellationis rigore, ut suprâ observavimus. Quod majorem videtur involvere difficultatem, illud est, quòd, ex Gregorii Pontificis definitione, conjux ille, qui post fidem susceptam novo se connubio cum fidei sociavit, jubetur in eo perseverare, etiamsi primus ille infidelis repentè compareat, ostendatque, se justis ex causis præpeditum fuisse, quominus voluntatem suam de eadem Fide amplectenda manifestaret, et, quod magis est, etiamsi affirmet, et probet, se jam fuisse Christianis sacris initiatum, quo tempore alter conjux, se absente, et ignorante, secundum matrimonium contraxit; quod quidem non videtur fieri aliter posse, nisi vinculum matrimonii in infidelitate initi, et consummati, dissolvatur et auferatur. Sed eadem

semper recurrit superiùs allatâ responsio : primum scilicet matrimonium nequaquam dici posse solum à summo Pontifice , benè verò à Jure Divino ; nihilque in hac re à Pontifice fieri , quàm peculiaribus ita suadentibus circumstantiis , rigorem judicialis interpellationis auferre. Non inficiamur , soluto matrimonio ex capite impotentiae , quæ judicetur esse perpetua , si fortè contingat , ut , post novas nuptias à non impedito conjuge celebratas , conjux ille , qui perpetuò impotens credebatur , subeundis matrimonii oneribus reddatur idoneus , debere alterum illum conjugem , secundo thoro relicto , ad primi jura redire , juxta sanctiones canonicas in *Cap. Laudabilem* , et *Cap. Fraternitatis* , de *frigidis* , et *maleficiatis* , et *Can. Requisivisti* , 33. *quæst.* 1. præter alia plura , quæ legi possunt apud S. Thomam in *4. sent. dist. 34. quæst.* 1. *art.* 2. Sed hoc ad rem nostram non facit. Matrimonium enim , ab impotente impeditoque contractum , non alia de causa dirimitur , nisi ratione impotentiae , impedimentique perpetui ; nam , si hæc perpetua non essent , sed temporaria , nullus profectò fuisset locus matrimonii vinculo dissolvendo : itaque , impotentia , impedimentoque cessantibus , secundi matrimonii nullitas detegitur , et primi stabilitas reviviscit. Contrà verò , cùm dirimitur matrimonium , vel quia judicialiter interpellatus primus conjux actu recusavit Christianam Fidem amplecti , aut saltem sine contumelia Creatoris cohabitare , vel quia hujusmodi judiciali interpellationi , Apostolicâ auctoritate , et ratione circumstantiarum , subrogatæ fuerunt ad eundem effectum extrajudiciales notitiæ , de quibus suprâ ; in hisce casibus , si conversus alteri nubat , secundum hoc matrimonium ita validum et firmum est , ut et ipse ad priorem conjugem amplius reverti nequeat , et primus conjux jus illud omne perdiderit , quod in contrahendo

priore matrimonio acquisierat. Primum enim matrimonium eo ipso momento, et quidem irrevocabiliter, solutum remanet, quo conjux conversus ad alias nuptias cum fidei transivit; sive quia in hanc libertatem vindicatus fuerit Jure Divino, propterea quòd infidelis conjux, judicialiter interpellatus, evangelicæ veritati, aut innocuæ cohabitationi se denegaverit; sive quia peculiare rerum circumstantiæ viam aperuerint Indulto Apostolico, quo sublata fuit interpellandi necessitas: quod quidem Indultum, cùm nulli conditioni sit alligatum, secundi matrimonii validitatem et firmitatem perpetuò asserit, et reditum intercludit ad prima conubia, etiamsi quis probare contenderet, primo conjugii interpellato non fuisse liberum respondere, vel eum jam tunc Christianæ Religionis amplectendæ paratum fuisse, imò ante illam diem, quâ secundum matrimonium à conjuge converso celebratum fuit, ipsum quoque Christo nomen dedisse, et Baptismum suscepisse.

VI. Quemadmodum suprâ diximus, duæ illæ S. Pii V. et Gregorii XIII. Constitutiones certas quasdam regiones tantummodo complectuntur: neque verò, ut superius pariter asseruimus, extendi possunt ad alias, quantumvis rationis, et circumstantiarum paritas, aut identitas id suadere videatur: quod etiam animadvertit Verricellus *de Apostolicis Missionibus tit. 4. de Privileg. Regular. quæst. 98. num. 181.* Porro inter facultates, quæ Episcopis, et Vicariis Apostolicis Asiæ, Africæ, et Americæ, necnon Præfectis Missionum in iisdem partibus tribuuntur, hanc etiam, quæ sequitur, legere est, his verbis expressam: *Dispensandi cum Gentilibus, et infidelibus plures uxores habentibus, ut post conversionem, et Baptismum, quam ex illis maluerint, si etiam ipsa fidelis fiat, retinere possint, nisi prima voluerit converti.* In qua quidem formula

nulla fit mentio de facultate dispensandi super juridica illa, et formali interpellatione, quæ primo conjugum fieri debet, ut mentem suam de Christi Fide amplectenda declaret, et subrogandi in illius locum aut extrajudiciales notitias, aut alias circumstantias, et argumenta, quæ suadeant, improbabile omninò esse primum conjugem ad Christianam Religionem converti velle: id quod expressè concessum legitur in duabus illis Apostolicis Constitutionibus S. Pii V. et Gregorii XIII. Itaque locus est inquirendi, quâ ratione se gerere debeant illi, quibus permissus est ejus formulæ usus, si ignorari contingat, quas regiones incolat primus conjugum, et maxima appareat probabilitas, eundem, si juridicè interPELLARETUR, Religioni Christianæ minimè consensurum. Facile est huic malo remedium, eum casus in iis regionibus accidit, quæ non magno à nobis intervallo distant; ut colligitur ex Decreto Congregationis Concilii edito die 8. Junii anni 1611. *lib. 11. Decret. pag. 100.* Decreti verba sunt hæc: *Hoc supplicii libello in Sacra Congregatione Concilii Tridentini proposito, ac deinde ad Sanctissimum D. N. Paulum V. relato, Sua Sanctitas die 21. Junii 1611. ex sententia Congregationis facultatem fecit Illustrissimo Ordinario Neapolitano, ut possit dispensare cum hac Juvene, quæ ante susceptum Baptismum in partibus Turcarum matrimonium contraxerat, ut, superstite etiam conjugate Turcâ, et consensu ipsius minimè requisito, et responso non expectato, matrimonium cum quovis fidei contrahere possit, ita ut etiam postea, si ipse infidelis vel ad Christianam Religionem converteretur, vel cum ea cohabitare paratus esset sine injuria Creatoris, tamen hoc matrimonium posterius ratum, et indissolubile maneat, dummodo tamen ipsi Illustrissimo Ordinario summarie, et extrajudicialiter constet, conjugem absentem moneri legi-*

timè non posse. Cùm verò casus in aliqua à nobis remotissima regione contingit, tunc ea necessitas, quâ facultatem illam à Romano Pontifice petere, eamque ab Urbe expectare coguntur Episcopi, et Missionarii, ut Christianos recens conversos ab hujusmodi juris solemnitatibus eximere valeant, res est profectò, ob immensas locorum distantias, gravissimis subjecta molestiis, atque difficultatibus. Opportunum igitur foret, præmissæ formulæ illud ipsum adjungere, quod de omittenda interpellatione primi infidelis conjugis in laudatis duorum Pontificum litteris continetur; ne Missionarii in eas adducantur angustias, ut, periculo proprio, opinionem illam non satis tutam in praxi sequantur, quæ scilicet ponit, judicialem interpellationem licitè omitti posse, quoties aut fieri re ipsâ nequit, aut, si fieret, nullius utilitatis fore reputatur; de qua opinione actum à nobis est *superiore lib. 6. cap. 4. num. 3.* Illud autem procul dubio necessarium existimamus, ut, cùm responsa dantur interrogationibus et postulatis, quæ circa hanc materiam ex variis Orbis partibus ad Congregationes Urbis deferuntur, percunctantibus apertè significetur, ut, cùm à neophyto matrimonium contrahitur cum secundo, vel tertio conjugè eandem Christi Fidem amplexo, propterea quòd primus in infidelitatis tenebris remansit, omninò curent, ut consensus inter eos sub debita forma renovetur: nullius enim roboris, Divinâ æquè ac naturali lege, fuit consensus ille, quem ipsi antea in infidelitate sibi mutuò præstiterunt, prioribus nuptiis constantibus. Quòd si in Apostolicis litteris, aut in prædicta formula, de eo consensu iterando nulla fit mentio; satis tamen id ex sacrarum legum sanctionibus apertè deducitur: nec ullus esse potest locus dispensationi, quæ à consensûs renovatione in hujusmodi casibus eximat. De hac re vi-

dendi sunt Sanchez *de Matrim. lib. 2. disput. 35. et Sylvius in Supplemento, seu Additionibus ad 3. part. quæst. 45. art. 2. quæst. 2.* ubi pluribus probant, etiam tunc à conjugibus renovandum esse consensum, cùm summus Pontifex talem dispensationem concedit, cujus vi revalidatur aliquod matrimonium, quod initio, propter impedimentum dirimens, fuit nullum et irritum; cùm enim invalidus fuerit consensus ille, quem in primo contractu conjuges præstiterunt, nullam omninò vim habere potest pro eodem postea revalidando.

VII. In supradicto autem casu nullum asseruimus esse locum dispensationi, per quam ab iterando, renovandoque consensu conjuges eximantur. Quamvis enim in aliquibus circumstantiis concedantur quædam dispensationes, quæ dicuntur *in radice matrimonii*, per quas renovandi consensûs necessitas tollitur, sicuti Auctores docent, et sicuti factum observamus in Apostolicis Clementis XI. litteris, incipientibus *Apostolicæ dignitatis*, datis die 2. Aprilis 1701. aliisque Clementis XII. quarum initium est *Cùm dudum*, et quæ impressæ leguntur *num. 142. §. 3. tom. 14. novi Bullarii*; certum tamen est hujusmodi dispensationes, quibus matrimonium redditur validum, et proles, ex eo genita, legitima nuntiatur, absque ulla renovandi consensûs necessitate, concedi quidem aliquando, gravissimis urgentibus causis, et quatenus conjunctio conjugum extrinsecam speciem habuerit justî matrimonii, neque copula fuerit manifestè fornicaria; sed tunc solùm, cùm impedimentum, propter quod matrimonium irritum fuit, nequaquam ortum habuit à Jure Divino, vel naturali, sed à Lege dumtaxat Ecclesiastica, quam positivam vocant, et cui summus Pontifex derogare potest; non sanè agendo, ut matrimonium nulliter contractum, non ita contractum fuerit sed effectus illos de medio tol-

lendo, qui ob hujusmodi matrimonii nullitatem, ante indultam dispensationem, ac etiam in ipso contrahendi matrimonii actu producti fuerunt: juxta Clementinam *Quoniam, de immunitate Ecclesiarum*. De his copiosè actum à nobis est in Foliis, quæ olim in minoribus, à Secretis Congregationi Concilii operam nostram navantes, edidimus in causa *Pragen. Matrimonii*, proposita die 13. Julii 1720. 16. Januarii 1723. 28. Augusti ejusdem anni, et tandem resoluta die 18. sequentis Septembris, sicuti videri potest *tom. 1. et 2. Thesauri Resolutionum*. Satis hîc sit, quæ tunc ibi retulimus atque firmavimus, innuisse: quibus inhærentes, concludimus, omninò renovandum esse consensum, cùm alter conjugum conversus ad Fidem in matrimonii societate remanere vult cum secundo, vel tertio conjuge, qui eandem Fidem susceperit: etenim matrimonium cum his in infidelitate contractum, propter impedimentum Juris Divini, et naturalis, omninò irritum fuit, et in hoc casu locus non est concedendæ dispensationi, quæ à renovando consensu eximere conjuges possit: eò vel magis quòd, cùm ambo in thori societatem consentiant, nullum esse potest illius generis periculum, quale animarum directoribus sæpè objicitur, ubi impedimentum aliquod dirimens, quod uni solùm ex conjugibus notum est, alteri verò prorsùs ignotum, debet huic etiam aliquâ ratione manifestari, ut novus ab utroque assensus opportunè obtineatur; sicuti præscribitur in illis dispensationum Litteris, quæ à Pœnitentiaria Apostolica in hujusmodi casibus expediri solent, eo conjuge postulante, quem non latet impedimentum. Tunc enim illi, cui cura commissa est manifestandi impedimentum, et matrimonii contracti nullitatem, jure ac merito timendum est, ne conjux alter, qui impedimentum dirimens ignorabat, renovare consensum negat, atque ita matrimonium solutum re-

maneat. De hoc casu nos fusiore calamo egimus in nostra Institutione 87. Latinæ editionis.

VIII. At ea itaque, quæ hucusque diximus, extra omnem dubitationis aleam collocanda, nil aliud remanet, nisi ut ostendamus, matrimonium, infidelitatis tempore à viro cum fœmina celebratum, vivente aliâ, cum qua anteriori se conjugio obstrinxerat, nullum et irritum extitisse tum Lege Divinâ, tum naturali. Non ita institutum fuit à Deo matrimonium, ut unus vir cum pluribus fœminis, sed ut unus cum una dumtaxat conjungeretur. *Vir adhærebit uxori suæ.* Ita legitur *Geneseos cap. 2.* Quemadmodum etiam : *Erunt duo in carne una.* Quòd si *ejusdem Genesis cap. 4.* legimus, Lamech duos eodem tempore uxores habuisse, Adam, et Sellam; ejusque postea exemplum plurimos secutos fuisse, adeo ut *Deuteronomii cap. 21.* de mulierum pluralitate sermo habeatur tamquam de re, quæ jam in morem transierat, ideoque habebatur tamquam legitima consuetudo, quam unusquisque tutâ conscientîâ, et sine ullius reprehensione sequebatur : *Si habuerit homo uxores duas, unam dilectam, et alteram odiosam, etc.* : factum id fuerat ex indulto Divino, post diluvium, præsertim Patriarchæ Noë concesso, ut majori, quâ fieri poterat, celeritate multiplicaretur humanum genus. Sed, cùm Christus Dominus in *Evangeliio Matthæi cap. 19.* matrimonium ad pristinum monogamiæ statum conditionemque restitutum esse voluerit, præmissa *Geneseos* verba resumens : *Erunt duo in carne una* : atque ita concludens : *Itaque jam non sunt duo, sed una caro. Quod ergo Deus conjunxit, homo non separet* : ex hoc satis superque probatum remanet, non posse quemlibet virum, nisi cum una fœmina, matrimonium habere; adeoque ex Lege Divina matrimonium illud irritum et nullum esse, quod, primâ uxore non adhuc morte sublatâ, cum alia aliqua muliere celebretur, quem-

admodum rectè animadvertit Innocentius III. *in Cap. Gaudemus, de divortiiis*, et confirmavit Concilium Tridentinum *sess. 24. de Matrimonio can. 2.* ubi ita definiendo decrevit: *Si quis dixerit, licere Christianis plures simul habere uxores, et hoc nullâ Lege Divinâ esse prohibitum; anathema sit.*

IX. Juri Divino jus naturale succedit in iis matrimoniis irritis faciendis, quæ, primâ uxore vivente, cum alia, vel aliis pluribus ineuntur. Et, quamvis huic veritati objiciatur, quòd olim à Deo, sicuti dictum est, permissa fuit polygamia, ideoque hæc dici non posse videatur naturæ lege prohibita; facilis tamen est, et clara responsio: bifariam scilicet, ac in duo veluti genera, naturæ præcepta distingui; et eorum quidem aliqua esse tamquam primigenia aliorum principia; alia verò veluti consequentia, quæ à primis illis oriuntur. Prima illa invariabilem quamdam rectitudinis regulam in se continent, quæ nullius mutationis, aut dispensationis est capax: ùt est præceptum amandi Deum, abstinendi à mendacio, aliaque Divinæ Legis capita, quæ in Decalogo exponuntur. Posteriora verò regulam pariter continent rectitudinis, ita tamen, ut, circumstantiis rerum et personarum mutatis, et ipsa mutari possint, mediante dispensatione, quæ tamen à sola potest auctoritate Divina procedere. Tale est præceptum de innocente non occidendo, à quo Deum legimus dispensasse, cùm imperavit Abrahamo, ut filium unigenitum Isaac sibi in sacrificium offerret. Itaque ad hanc secundam naturalium præceptorum classem referenda est lex monogamiæ, circa quam aliquando Deus ad tempus indulgit, ut, eâ non obstante, plures, ùt suprâ diximus, duci possent uxores. Ita docent graviores inter Theologos S. Thomas *in supplement. ad 3. part. quæst. 65. art. 1.* Ven. Cardinalis Bellarminus *de Sac. Matrimonii lib. 1. cap. 10. et seq.* Estius *in lib.*

4. sent. dist. 33. §. 1. et seq. Sylvius in supplem. ad 3. part. S. Thomæ quæst. 65. art. 1. et seq. Docent quidem Durandus, et Abulensis, juri naturæ polygamiam non repugnare. Quamvis autem singularis hæc eorum opinio dici non possit à Tridentino Concilio fuisse proscripta; cùm in eo damnata unicè fuerit eorum sententia, qui polygamiam Jure Divino vetitam non esse contenderent, sicuti in allato Concilii canone apertè conspicitur: censuram tamen non fugit doctrinæ improbabilis, et alienæ à communi sententia aliorum Theologorum, docentium polygamiam Divino æquè, ac naturali juri, eo modo, quem suprâ innuimus, esse contrariam. Imò non deest, qui solidis fundamentis innixus, post recensitam monogamiam ex parte viri inter præcepta naturalia secundæ classis, eandem contendat, ex parte fœminæ, inter præcepta primæ classis adnumerandam: tum quia una mulier pluribus nupta maritis difficilè admodum fœcundatur, et proles obnoxia est multis in educatione periculis: tum quia in veteri Testamento multi quidem leguntur homines sancti pluribus uxoribus eodem tempore copulati; sed nullam omninò reperire est inter sanctas fœminas, quæ plures maritos uno eodemque tempore habuerit.

CAPUT VIGESIMUM SECUNDUM.

De postulato proposito circa Matrimonium inter duos Calvinistas in Transylvania contractum, cùm alter ex iis, ejuratâ hæresi, ad fidem Catholicam conversus esset.

FORMULA, quâ hæretici Calvinistæ in celebrandis matrimoniis utuntur, ex eorum rituali libro, seu formulario desumpta, hæc est: *Dicat minister ad contrahentes: Jungite manus: et dicat: Vir, inter-*

rogo te , primò , præter hanc personam , quam manu tenes , alteri causâ matrimonii dedistine manum , fidem , ac donum , vel non ? Resp. Non dedi. Secundò : Amasne illam ? Resp. Amo. Tertiò : Accipisne illam in uxorem ? Resp. Accipio. Ad fœminam inde conversus , eodem modo de iisdem etiam interrogat. Habitisque ab utroque conjugè responsionibus , minister ita prosequitur : Dic Vir : Verus Deus , qui est Pater , et Filius , et Spiritus Sanctus , perfecta Sancta Trinitas , unus verè æternus Deus , ita te adjuvet in tua vera fide , quòd personam , quam manu tenes , amas , ex amore illam accipis in perpetuam uxorem , illa contentaberis , cum illa patieris , nec illam , tuâ et illius vitâ durante , nec in sanitate , nec in infirmitate , nec in felici , nec in infelici statu , nec in ulla illius œrumna deseres , quoadusque in sua honestate , et puritate permanserit. Ita te Deus adjuvet. Eadem postea , conversus ad fœminam , repetit.

II. Cùm autem inter virum et fœminam Calvinistas in Transylvania initum fuisset modo prædicto matrimonium , factum postea fuit , ut fœmina , ejuratis illius sectæ erroribus , Religioni Catholicæ nomen daret , et , primò marito Calvinistas in vivis adhuc agente , alteri viro Catholico nuberet. Hoc matrimonium occasionem dedit Transylvaniæ Episcopis interrogandi , num matrimonium , quod mulier recens conversa cum viro Catholico celebraverat , validum habendum esset , an nullum. Quod quidem dubium solvi non posse dignoscitur , nisi prius certò constiterit , an primum matrimonium , ab eadem muliere cum viro Calvinista contractum , quo tempore et ipsa in eadem hæresi versabatur , verum firmumque fuerit , an potius nullum et irritum.

III. Scholasticis disputationibus prætermisissis , illius videlicet quæstionis omisso examine , utrùm

insolubilitas matrimonii consummati, donec uterque conjux vixerit, procedat à jure naturali, necne; id certum est, perpetuam illius firmitatem à Jure Divino scripto profluere: sicuti evidenter infertur ex cap. 2. *Genesis*, et ex cap. 19. *Sancti Matthæi*, quemadmodum advertit summus Pontifex Bonifacius VIII. in *Cap. de voto et voti redemptione*, in sexto, et post eum egregiè observarunt Patres Concilii Tridentini in *Doctrina de Sacramento Matrimonii*. Nec minus certum haberi debet, matrimonii vinculum nequaquam dissolvi, si ab alterutro conjugum fides conjugalis adulterio frangatur. Quod enim à Christo Domino dicitur apud Sanctum Matthæum *cit. cap. 19. : Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, nisi ob fornicationem, et aliam duxerit, mœchatur: et qui dimissam duxerit, mœchatur*: non ita debet intelligi, ut, interveniente fornicatione, locus esse possit ejusmodi dimissioni, quâ matrimonii vinculum dissolvatur; sed divortio dumtaxat, seu dimissioni, quæ cohabitationem tollat, intacto conjugali vinculo remanente: sicuti explicat Tridentinum Concilium *can. 7. sess. 24. de Sacramento Matrimonii*. Ex his planè consequitur, matrimonium inter virum et fœminam contractum, quo tempore ambo Calvinianæ sectæ adhærebant, validum firmumque censendum esse, tametsi cum ceteris ejusdem hæresis sectatoribus falsò opinati fuerint, matrimonium etiam quoad vinculum, adulterio interveniente, dissolvi; siquidem credendum est, eos generali voluntate contrahere voluisse matrimonium validum, juxta Christi legem, ideoque etiam adulterii causâ non dissolvendum. Privatus enim error nec anteponi debet, nec præjudicium afferre potest generali, quam diximus, voluntati, ex qua contracti matrimonii validitas, et perpetuitas pendet, et consequenter inducitur nullitas secundi matrimonii, quo fœmina, post susceptam Catholicam

Fidem , primo adhuc vivente marito , alteri se conjunxit.

IV. Evidens hac de re videtur esse Innocentii III. textus in Decretali *Gaudemus de divortis* , ubi ita legitur : *Qui autem secundum ritum suum legitimam repudiavit uxorem , cum tale repudium veritas in Evangelio reprobaverit , nunquam , eâ vivente , licitè poterit aliam etiam ad Fidem Christi conversus habere.* Sanè Moyses *Deuteronomii cap. 24.* propter Hebræorum cordis duritiem , eisdem permisit , ut possent uxores suas repudiare. Quidquid autem sit de ea controversia , quæ inter Theologos agitur , utrùm , concesso per Moysem , ut majus malum evitaretur , libello repudii , quicumque illum darent , quique reciperent , à pœna quidem liberarentur , sed non à culpa ; an verò , hujusmodi indulti vigore , ab utraque immunes evaderent ; de qua quæstione nos egimus in nostra Constitutione 38. quæ incipit *Apostolici ministerii , tom. 2. nostri Bullarii* : quidquid (inquam) sit de ea quæstione , hoc certum est , sublato per Christum Dominum Mosaïcæ legis indulto , sicuti legimus apud Sanctum Matthæum *cap. 19.* et apud Sanctum Marcum *cap. 10.* matrimonioque ad pristinum insolubilitatis statum redacto , sublato quoque fuisse , prohibitumque libellum repudii. Quo tempore nos à Secretis eramus Congregationis Concilii , ex parte cujusdam Græci Catholici propositum fuit dubium , an ipsi permittendum esset , ut secundam uxorem duceret , adhuc primâ vivente , quam repudiaverat ex causa adulterii in judicio manifestè probati , impetratâ præterea à Judicibus facultate , ut novum cum altera matrimonium iniret : Græcorum enim opinio est , quam vel maximè in praxi tuentur , adulterii causâ matrimonii vinculum solvi , quantumvis contra definitum fuerit tum in Decreto de unione Armenorum , edito à

summo Pontifice Eugenio IV. in publica Concilii Florentini sessione, habita anno 1439. tum *in cit. can. 7.* Concilii Tridentini *de Sacramento Matrimonii*, tum etiam in Fidei professione pro Græcis Orientalibus stabilita, tum denique in Instructione Clementis VIII. pro Italo-Græcis, quam nos confirmavimus in nostra Constitutione *Etsi Pastoralis*, quæ est 57. §. 8. *Bullarii nostri tom. 1.* in quibus omnibus locis solemniter assertum fuit Catholicum dogma adversus errorem Græcorum, qui ob adulterium contendunt matrimonii vinculum dirimi, nec satis habent, thori divortium, aut habitationis discidium fieri. Prædicto autem proposito dubio, et re maturè discussâ, responsum fuit, Græcum illum, vivente primâ uxore quantumvis adulterâ, ad alias nuptias transire non posse; sicuti legi potest *tom. 3. Thesaur. Resol.* in Congregatione habita die 15. Januarii 1724. in causa, cui titulus *dubium Matrimonii*, cujus elucidandi gratiâ nos tunc Discursum edidimus, distribuendumque curavimus, qui *indicato loco* reperitur impressus. Præterea eodem anno sub die 13. Aprilis admissum pro valido reperimus matrimonium, quod inter virum et mulierem in Helvetia coram ministro hæretico celebratum fuerat; etiamsi pro certo haberi posset, utrumque conjugem in eodem errore versari, quòd scilicet, perpetrato adulterio, matrimonii vinculum solvi posset. Videatur etiam hac de re Schmalzgrueber *ad tit. Decretal. de conditionibus appositis* §. 5. num. 129.

V. Sed casus hic non omninò coincidit cum cásu nostro. Non enim nunc sermo est de matrimonio inito inter duos Calvinistas, quibus hoc per errorem tantummodo persuasum fuerit, matrimonii vinculum adulterii causâ dissolvi; sed agitur de ejusmodi matrimonio, quòd à duobus Calvinistis ita fuerit celebratum, ut, præter errorem supra-

dictum, id etiam in pactum, conditionemque deduxerint, et expressè in ipsa matrimonii stipulatione convenirent, quòd, si ab alterutro conjugalis fides fracta fuerit per adulterium, conjugii societas etiam quoad vinculum soluta remaneat. In quo rerum statu locum habet celebris Decretalis Gregorii IX. *in Cap. Si conditiones, de conditionibus appositis*, cujus hæc sunt verba: *Si conditiones contra substantiam conjugii inserantur, putà si alter dicat alteri: Contraho tecum, si generationem proli evites, vel donec inveniam aliam honore, vel facultatibus ditiozem, aut si pro quæstu adulterandam te tradas: matrimonialis contractus, quantumcumque sit favorabilis, caret effectu; licèt aliæ conditiones oppositæ in matrimonio, si turpes, aut impossibiles fuerint, debeant, propter ejus favorem, pro non adjectis haberi.* Cui conformis est alia ejusdem Gregorii IX. Decretalis, quæ legitur in novo Bullario Ordinis Prædicatorum tom. 1. num. 130. ubi hæc habentur: *Cùm in Sclavoniæ partibus consuetudinem pessimam, quæ dicenda est veriùs corruptela, esse proponas, juxta quam sub ea conditione mulier jungitur viro, si sibi placuerit, in matrimonio retinenda, alioquin reddenda parentibus sine mutilatione, vel fractione membrorum; Nos tibi super hoc propter animarum periculum consilium postulanti, taliter respondemus, quòd, cùm contra substantiam matrimonii talis conditio inseratur, pro eo quòd ad tempus nec debet, nec potest matrimonium celebrari, sic contrahentes monendi sunt propensè, et hortandi, ut de novo inter se matrimonialiter contrahant secundùm formam Ecclesiæ consuetam. Quod si fortè non fecerint, deunciari debet eisdem, quòd non matrimonia, sed contubernia sunt potiùs inter eos, nec legitimè, sed fornicariè commiscantur.*

VI. In laudata Decretali *Si Conditiones*, animad-

vertendum est, duo à Pontifice distingui genera conditionum : primum videlicet earum, quæ sunt contra substantiam matrimonii; alterum verò illarum, quæ aut turpes sunt, aut executioni mandari non possunt; et impossibiles nominantur. Et quidem, quod spectat ad conditiones primi generis, si illæ in matrimonii contractu apponantur, declarat summus Pontifex, matrimonium per eas nullum et irritum reddi : si verò in matrimonio contrahendo appositæ solùm fuerint conditiones secundi generis, illicitum quidem fieri matrimonium, at minimè nullum; conditiones autem pro non apposis haberi. Porro, licèt inter primi generis conditiones eam non recensuerit summus Pontifex, quâ conjuges de matrimonio solvendo conveniunt, si alter eorum adulterii crimen patraverit; attamen, cùm hæc conditio reverà contraria sit substantiæ matrimonii, cujus, ubi consummatum fuerit, perpetuum esse debet vinculum, et, ambobus conjugibus viventibus, insolubile; hoc satis profectò est, ut, si hujusmodi conditio, seu pactum in matrimonii contractu apponatur, matrimonium illud nullum et irritum censi debeat. Celebriores enim Canonistæ, super laudatum textum scribentes, docent, omnes quidem conditiones, quæ in ea Decretali à summo Pontifice recensitæ sunt, matrimonii substantiæ repugnare, sed eas minimè solas esse : cùm præter illas aliæ non desint, quæ, si in matrimonii fœdere contrahendo inserantur, nullitatis vitium in illud inducunt. Ita docet Abbas *in dictum Cap. Si conditiones, num. 2. Et licèt textus hic ponat tria exempla istarum conditionum contra substantiam, tamen multa alia possunt reperiri. Et super eundem textum ita prosequitur Ancharanus num. 2. Adverte, quòd ista tria ponuntur in textu, gratiâ exempli; nam idem esset, ubicumque esset eadem ratio. Consentiant Joannes Andreas, Henricus Boich num. 5.*

Alexander de Nevo *num.* 3. Fagnanus *num.* 2. in *dictum Cap. Si conditiones, de conditionibus appositis.*

VII. Præterea Theologi, et Canonistæ non solum rationem inquirunt, cur nullum remaneat matrimonium, in cujus contractu insertæ fuerint conditiones ipsius substantiæ, ac naturæ contrariæ, sed etiam quæ sit ratio illius discriminis, unde fit, ut validum firmumque haberi debeat matrimonium eorum, qui, nullâ appositâ conditione hujusmodi, alteri nubunt, etiamsi falsam illam opinionem foveant, quâ putent, matrimonium ipsum, fractâ per adulterium fide, solutum iri; contrâ verò nullum et irritum censendum sit matrimonium eorum, qui, præter eum errorem, quo inbuti sunt, conventionem etiam adjiciunt de matrimonii dissolutione quoad vinculum, interveniente adulterio. Super quo ita ratiocinantur. Quicumque contractum vult, necesse est, ut ejusdem substantiam velit; ideoque, si contrahentes, in matrimonii fœdere ineundo, conditionem apponunt illius substantiæ contrariam, certissimum hoc est argumentum, nequaquam eos in veri matrimonii contractum consentire: sine contrahentium autem consensu, matrimonium esse non potest. Quòd si expressa illa conditio de matrimonio ob adulterium dissolvendo apposita minimè fuerit, quantumvis contrahentes in eo fuerint errore, ut matrimonii vinculum per adulterium dissolvi posset, nihilominus locus est præsumptioni, ut, dum matrimonium, prout à Christo institutum fuit, inire voluerunt, illud omninò perpetuum, ac, interveniente etiam adulterio, insolubile contrahere voluerint; prævalente nimirum generali, quam diximus, voluntate de matrimonio juxta Christi institutionem ineundo, eâque privatum illum errorem quodam modo absorbente: quo fit, ut matrimonium ita con-

tractum, validum firmumque maneat. At, ubi contrahentes in ipso matrimonii contractu expressam apposuerunt conditionem de dissolvendo quoad vinculum matrimonio in casu adulterii: jam fieri nequit, ut error particularis absorptus maneat à generali voluntate contrahendi matrimonium, prout à Christo Domino institutum fuit: sed potius voluntas generalis ejusmodi extinguitur et suffocatur ab errore particulari, qui manifestè prævalet ac dominatur: atque hinc oritur nullitas matrimonii, in quo contrahendo apposita fuit conditio ipsius substantiæ contraria. Ita casum à casu distinguentes docent Cardinalis de Lugo *de Sacramentis disput. 8. sect. 8. num. 125. et seq.* Sanchez *de Matrimonio lib. 2. disput. 29. num. 11.* Marin. *in Theol. specul. et moral. tom. 3. tract. 23. disput. 5. sect. 4. num. 37.* Gobat *tract. 10. cas. 19. num. 707.* Cardinalis de Lauræa *de Matrimonio disput. 17. art. 10. num. 185.* Salmanticenses *in Cursu morali tom. 2. tract. 9. de Matrim. cap. 4. dub. 2. num. 26.* et fusiùs Schmalzgrueber *in lib. 4. decretal. tit. 19. de divortis à num. 64. ad 76.* et ante ceteros egregiè advertit Auctor Glossæ *in Cap. De infidelibus, verb. Esse matrimonium, de consanguinitate, et affinitate.* En ejus verba: *Ipsi (videlicet ii, qui eâ voluntate ineunt matrimonium, ut, concurrentibus repudii causis, se illud solvere posse arbitrantur) contrahunt, eo proposito, ut, cùm voluerint, separentur, dato libello repudii; sed hoc est contra substantiam matrimonii. Respondeo, si hoc pactum exprimat in ipso contractu, nec inter eos, nec inter Christianos esset matrimonium; sed non copulantur ex pacto, licèt postea abjiciant uxores de facto.* Videri etiam potest, et relegi, quod à nobis deductum est *superiori libro 7. cap. 6. num. 9.*

VIII. Doctrinam hanc secuta est semper, atque constanter Congregatio Sancti Officii, quoties eidem

examinanda se obtulit validitas matrimonii vel inter duos Calvinistas, vel inter Catholicum et Calvinistam contracti, cùm scilicet vel ambo conjuges, vel alter eorum in ea opinione versaretur, ut matrimonii vinculum adulterii causâ dissolvendum foret. Ita colligitur ex responsione data ad dubium olim ab Episcopo Bosnensi propositum, quod ita conceptum fuit: *An sit validum matrimonium contractum inter Catholicam, et schismaticum hæreticum, cum intentione fœdandi, vel solvendi matrimonium* : ac die 2. Octobris 1680. ita resolutum : *Si ista sint deducta in pactum, seu cum ista conditione sint contracta matrimonia, sunt nulla : sin aliter, sunt valida.* Hoc idem confirmatur ex quadam decisione solemni, quam eadem Congregatio nobis præsentibus edidit die primâ Augusti 1748. cujus hoc erat subjectum : *Sempronius Calvinista Diœcesis Albensis Transylvaniæ, ante quinque annos, coram Curione suo Calvinista (nam ipsimet admittunt clandestina matrimonia valida) sub conditione : Contraho tecum, si, vel quamdiu manseris in honestate conjugali, vel si fidem thori servaveris : contraxit matrimonium cum Sempronia Calviniana. Hæc Sempronium aliquoties infideliter deseruit : redire noluit. Sempronius tædio affectus, et ut animæ saluti consulere, Fidem Catholicam suscepit. Angitur nunc, et dubitat, num recipere teneatur in hæresi Calviniana remanentem veram, an putativam uxorem? Item quis forus ejusdem in causa divortii quoad vinculum? Calvinistarum, an Catholicorum?* Primo huic casui secundus subjectus erat his verbis expressus : *Titius Calvinista coram ministro ejusdem sectæ, et testibus, in Diœcesi Albensi Transylvaniæ, contraxit matrimonium cum Titia Calviniana ante annos viginti sub prædictis conditionibus. Idem nunc recenter conversi ad Fidem Catholicam dubitant, an ad hoc, ut simul manere possint, consensum, et*

quidem coram Parocho et testibus , renovare teneantur. His autem dicta Congregatio ita satisfecit : Matrimonia in utroque dubio relata , nulla prorsùs esse. Et ad primum dubium specialiter , Sempronium non teneri ad recipiendam uxorem in hæresi Calviniana manentem ; imò nec teneri ad recipiendam eam , si ad Catholicam Fidem converteretur : posse tamen ad Catholicam Fidem conversam recipere , si velit , in uxorem , renovato coram Parocho et testibus utriusque consensu , si nullum aliàs inter eos intercedat impedimentum. Indignum prorsùs esse , recurrere ad Calvinistas pro declaratione divortii quoad vinculum. Stante veritate expositorum , matrimonium illud nullum suâ natura corruere : nec simpliciter , et absolutè indigere Sempronium declaratione fori Ecclesiastici , ut possit ab asserta uxore separari. Et ad secundum dubium , debere recenter conversos renovare consensum coram Parocho et testibus , ut tamquam legitimi conjuges in conjugio remanere possint.

IX. His igitur principiis positis , videlicet nullum atque irritum esse matrimonium , in quo contrahendo apposita fuerit conditio aliqua ejusdem substantiæ contraria ; conditionem autem de matrimonio ob adulterii causam dissolvendo , ejusdem matrimonii substantiæ quammaximè repugnare ; valida verò censenda esse matrimonia ab iis contracta , qui licèt falsò sibi persuadeant , adulterio interveniente , matrimonii vinculum solvendum esse , id ipsum tamen nullo modo in pactum conditionemque deducunt ; at irrita et nulla esse connubia , in quibus id expressum consultò fuerit tamquam pactum , atque conditio hisce (inquam) principiis positis , dubium illud , quod à Transylvanis Episcopis propositum fuerat , de matrimonio à viro et fœmina Calvinistis cum expressa illa conditione contracto , facilè solutum fuit , editâ responsione die 20. Maji

præsentis anni 1754. nimirùm fuisse nullum, omnique effectu carere debuisse. Quia tamen ex aliquibus documentis, quæ transmissa tunc sunt, et examini subjecta, nonnemo argui posse putabat, eam conditionem non ita in Calvinistarum matrimoniis apponi, ut, conjugali fide violatâ, dirimendum foret conjugii vinculum, sed ut divortium tantummodo faciendum esset, quoad thorum; alii verò, supradicto Calvinistarum Rituali considerato, et admissio etiam, hunc esse verum illius conditionis sensum, ut solutionem matrimonii quoad vinculum importet, tamen dici posse contendebant, eandem in contrahendi matrimonii actu non ita apponi, ut contractum ipsum, et contrahentium consensum conditionalem efficiat; sed potius eidem contractui superaddi, postquam perfectum jam et completum fuit per mutuam illam responsionem *Accipio*: hinc, antequam super proposito postulato responsum ederetur, opportunæ adhibitæ fuerunt diligentiæ, ut eorum omnium haberetur clara et certa cognitio, ex quibus negotii resolutio pendebat. Acceptis autem indubiis documentis, perspectum fuit et exploratum, eam desertionem, de qua paciscuntur in celebrandis matrimoniis Calvinistæ, si datam fidem fregerint adulterio, nequaquam dici posse simplicem thori separationem, seu divortium, sed veram matrimonialis vinculi solutionem. Si enim eorum quis fuerit de adulterio convictus, alter innocens conjux ad novas nuptias liberè transire solet: ipsique hæretici Judices, ubi de unius crimine legitimas probationes adesse cognoverint, potestatem innocenti conjugi faciunt, ut novo matrimonio cum alio conjuge jungatur. Quod verò spectat ad formam contrahendi in Calviniano Rituali descriptam, licèt conditio de conjuge tamdiu non deserendo, donec ipse in honestate permanserit, non immediatè legatur apposita post verbum illud *Accipio*,

sed in subsequenti dumtaxat juramento inseratur; nihilominus, cum hoc jusjurandum non alia de causa proferatur, nisi ut præmissum illud verbum *Accipio* debitam ex eo firmitatem accipiat, facile intelligitur, unum eundemque esse actum, qui ex superioribus responsionibus, et ex subsequenti jurejurando efformatur, quique paucis verbis sic exprimi potest: *Accipio te, et juro, quòd non deseram, donec in honestate permanseris.* Contrà verò non satis percipi valet quomodo conditio illa matrimonii solutionem importans, ab ipso contractu ita divelli possit, ut non illius pars constitutiva dicenda sit, sed quædam potius appendix, quæ eidem jam completo perfectoque adjiciatur.

X. Ut autem ea magis magisque confirmentur, quæ paulò antè diximus de nullitate illius matrimonii, cui apposita fuerit conditio aliqua illius substantiæ contraria, ad textum in *Cap. Si conditiones, de conditionibus apposis*; haud inopportunum erit aliqua hîc verba facere de casu quodam olim in quæstionem adducto, cum nos in minoribus constituti, Secretarii Congregationis Concilii munere fungeremur, quæmque tunc expendentes, satis longum Discursum de more edidimus, qui typis impressus legitur *tom. 3. Thesauri Resolutionum* in causa *Ulyssiponen. Occidental.* proposita, et resoluta die 8. Julii anni 1724. Vir et fœmina sequenti modo matrimonio se junxerant. In hoc ambo convenerant, ut matrimonium quidem coram Ecclesia celebrarent, at illud nequaquam consummare deberent, sed post quindecim dies mulier monasterium ingressa, Monialis habitum susciperet, deindeque evoluta probationis anno Regularem Professionem solemniter nuncuparet, omni juri renuntians, quod in mariti personam ex matrimonio sibi acquirere potuisset. Et quidem mulier declaraverat, se id plenâ libertate fecisse ac promisisse, consenseratque, ut, si

ab his pactis et conditionibus defecisset, matrimonium nullum, irritumque declararetur. Concors per omnia fuit reciproca stipulatio viri, omniaque scriptis consignata fuerunt, et significata testibus, qui matrimonii celebrationi præsentes esse debebant, ipsique Parocho, coram quo ineundæ erant nuptiæ. Quamvis verò in ipso celebrandi matrimonii actu nequaquam iteratæ, aut expressæ fuissent ejusmodi conditiones; attamen, omnibus præcedentibus et subsequenter simul junctis, simulque perpensis, nullus erat locus suspicandi, conjuges ab iis promissis, et conditionibus, de quibus invicem convenerant, recessisse: sicuti multis ostendit celebris tunc Advocatus Pitonius, qui matrimonium illud totis viribus impugnabat; ut videre est in ejus disceptatione typis impressa *tom. 3. disceptationum ejusdem discept. 58.* Celebrato juxta modum hucusque expositum matrimonio, validum illud firmumque fuisse contendebat fœmina, ac vehementer instabat, ut sibi à viro matrimonialia obsequia præstarentur. Contrà vir pro matrimonii nullitate pugnavat, affirmans, se ab omni matrimoniali onere prorsus immunem, sibi que liberum esse novo connubio cum altera se copulare. Variæ fuerunt Ulyssiponensium tribunalium sententiæ; sed, causâ ad Congregationem Concilii delatâ, matrimonium illud declaratum fuit nullum, per eundem sæpè laudatum textum *in Cap. Si conditiones, de conditionibus appositis.* Ea enim conventio, in pactum expressè deducta, quâ mulier à se abdicavit potestatem in corpus viri, et vir similiter potestatem in corpus mulieris, apertò contraria est substantiæ matrimonii: sicuti docet Sanctus Thomas *in 4. sent. dist. 28. quæst. unic. art. 4. ad 3.* cui consentiunt Sanctus Bonaventura, Hadrianus Pontifex, Richardus, alique inter antiquos, quos memorat sequiturque Sotus *in 4. sent. dist. 29. quæst. 2. art. 3.* neque dissentiunt

recentiores, Sanchez *de Matrimonio lib. 5. disput. 10. per tot.* Layman *lib. 5. tract. 10. part. 2. cap. 7. num. 9.* Gonzalez *in Cap. Si conditiones, sub. num. 8. de conditionibus appositis*, Salmanticenses *Operum moral. tom. 2. tract. 9. de Matrimonio cap. 7. dub. 3. per tot. et præcipuè §. 95.*

XI. Quia verò ii, à quibus illius matrimonii validitas propugnabatur, ad ostendendum, eam conditionem non esse contra substantiam matrimonii, nonnulla exempla ab Ecclesiastica Historia petita proferebant, eorum scilicet, qui matrimonio se junxerant, simulque inter se convenerant de castitate in conjugali statu servanda, et matrimonio non consummando, præter id, quod ex Evangelico textu didicimus de matrimonio Sanctissimæ Virginis cum sponso suo castissimo Sancto Joseph, animadversum fuit, virginitatem in matrimonio à multis quidem piè et religiosè fuisse servatam, qui tamen usui abrenuntiarunt, non potestati; ideoque dici non poterant apposuisse in nuptiarum contractu conditionem matrimonii substantiæ contrariam. Non enim matrimonii substantiæ repugnant, matrimonio non uti, sed uti non posse; sicuti ostendit Mastrius, *in 4. disput. 7. num. 162.* ubi sic scribit: *Essentia matrimonii consistit in mutuo dominio, et subjectione corporum per ordinem ad usum matrimonii; sed potest subsistere dominium, et subjectio corporum, cum prædicta obligatione. Cum enim dominium distinguatur ab usu, potest verum dominium subsistere, cum obligatione, seu conditione non utendi re ipsâ.* Mastrio adhæret Clericus *de Sacramento Matrimonii decis. 20. num. 21.*

XII. Negari non potest, huic responsioni multum probabilitatis inesse, præsertim cum plures alii, præter laudatos Auctores recenseantur, qui eam sententiam propugnant. Sed et illud etiam negari non potest, complures alios esse tum Theologos,

tum Canonistas, qui oppositum doceant, contententes, utramque conditionem esse contra substantiam matrimonii, tam eam scilicet, quâ contrahentes mutuæ corporum potestati in antecessum renuntiant, quàm illam, quâ hujusmodi potestatis actum et usum sibimet ipsi interdiciunt. Videndus est hac de re Schmalzgrueber *ad tit. de conditionibus appositis* §. 5. num. 119. et seq. Porro, ut dubium de Ulyssiponensi matrimonio propositum solveretur, minimè necesse fuit inquirere, quænam ex duabus relatis opinionibus prævalere deberet: in utraque enim rectè pronuciari poterat pro nullitate matrimonii, de quo tunc agebatur, quemadmodum Congregatio re ipsâ pronuciavit. At iis, qui valida agnoscunt superiùs enuntiata matrimonia, de quibus Ecclesiasticæ Historiæ loquuntur, celebrata nimirum inter virum et fœminam, quibus ex Christianæ perfectionis studio propositum erat, quique etiam mutuâ promissione conveniant, ut à matrimonii consummatione abstinerent, uti factum narrant à Sancta Pulcheria Imperatrice, dum Marcianum Augustum in conjugem simul, et Imperii consortem accepit, et inter alios plures; iis, inquam, necesse omninò est de viribus et subsistentia secundæ ex præfatis opinionibus studiosè disquirere. Ne sermonem hunc nostrum extraneis quæstionibus abrumpamus, ab hac abstinendum nobis esse censemus. Sed, cùm in nostro Tractatu *de Festis Beatissimæ Virginis Mariæ*, satis multa dixerimus de matrimonio ab ea inito cum Sancto Josepho, cujus commemorationem facit Ecclesia die 23. Januarii, paucis hîc complectemur ea, quæ in prædicto Opere nostro fusiùs exposuimus; quo intelligere quisque possit, ex hoc sancto Beatissimæ Virginis matrimonio nihil inferri posse contra suprâ expositam firmatamque veritatem, matrimonium nempe illud irritum esse, in quo aliqua condi-

lio apposita fuerit, quæ ejusdem substantiæ repugnet.

XIII. Qui affirmant, Beatissimæ Virginis matrimonium cum Sancto Josepho in solis sponsalibus constituisse, ii temerè falsòque opinantur. Itaque pro certo tenendum est, primò, matrimonium inter eos contractum, fuisse verum et ratum: secundò, Beatissimam Virginem, antequam cum Sancto Josepho matrimonio conjungeretur, votum quidem emisisse castitatis perpetuò servandæ, eâ tamen additâ conditione, si ita Domino placuisset; nam sub Mosaïca lege oportebat generationi insistere tam mulieres, quàm viros: tertiò, cùm eadem Beatissima Virgo, ante celebrationem matrimonii, ex peculiari revelatione intellexisset, suum conservandæ castitatis propositum Divinæ voluntatis assensu comprobari, hujusmodi voto jam se absolutè obstrinxisse: quartò, ante ipsum quoque matrimonium, Deo pariter revelante, manifestatum Beatissimæ Virgini fuisse simile Sancti Josephi propositum de servanda in matrimonio virginitate: denique, cùm Beatissima Virgo, Sanctusque Joseph matrimonio se se conjunxerunt, nullam omninò apposuisse conditionem: idque satis est, ut affirmemus, nihil ex eo matrimonio colligi posse, quod veritatem illam evertat, scilicet nullum et irritum esse matrimonium, in quo contrahendo adjicitur conditio aliqua illius substantiæ contraria. Hæc est Sancti Thomæ doctrina in 4. Sent. dist. 30. quæst. 2. art. 1. quæst. 2. ad 2. En ejus verba: *Beata Virgo, antequam contraheret cum Joseph, fuit certificata divinitus, quòd Joseph in simili proposito erat; et ideo non se commisit periculo nubens: nec tamen propter hoc aliquid veritati deperit; quia illud propositum non fuit conditionaliter in consensu appositum: talis enim conditio, cùm sit contra matrimonii bonum, scilicet prolem procreandam, matrimonium tolleret.*

CAPUT VIGESIMUM TERTIUM.

De postulatis aliquando propositis circa præsentiam Parochi in matrimonii celebratione : et de matrimoniis conscientie nuncupatis.

TRIDENTINI Concilii decretum *cap. 1. sess. 24. de reformatione matrimonii*, quo statutum fuit, ut matrimonium coram proprio Parocho, aut alio Sacerdote de ejusdem Parochi, aut Episcopi licentia, et duobus testibus celebretur, ita ut matrimonium aliter celebratum, irritum sit, occasionem aliquando dedit Episcopis postulandi, quinam verus nubentium Parochus esse intelligatur. Porro nos olim decreta Congregationis Concilii, ejusdemque responsa hac de re edita, collegimus *in nostra Institutione 33. et 46. Latinæ editionis*. Quare, ne hic eadem, quæ dicta jam sunt, repetamus, quædam tantummodo responsa hoc loco adjiciemus, quæ data fuerunt Episcopo Giennensi anno 1581. et relata habentur *lib. 3. decretorum pag. 59. et seq.* Episcopus siquidem, Ecclesiæ suæ statum referens, nonnulla dubia discutienda proposuit, quorum hoc primum fuit: *Utrùm prohibitione factâ ab Ordinario, ne Parochus aliquos desponsaret, ita tollatur jurisdictio ipsius Parochi, ut ad contrahendum matrimonium contra talem prohibitionem, non sit legitimus Parochus.* Huic autem talis fuit data responsio: *Valere matrimonium contractum coram Parocho, cui interdictum est ab Episcopo, ne interveniat.* Secundum: *Utrùm matrimonium, in quo intervenerit Vicarius Parochi, non invitus, sed volens, contra prohibitionem tantum Ordinarii, sit validum, vel potius invalidum, quia non intervenit Sacerdos habens jurisdictionem, cum sit sublata ab Ordinario.* Se-

cundò : *Esse validum*. Tertium : *Si invitus , et compulsus per vim adsit Sacerdos , dum contrahitur matrimonium , præcedente , vel non præcedente dictâ prohibitione , utrùm tale matrimonium subsistat*. Tertio : *Subsistere*. Quartum : *Si Sacerdos adfuerit , nihil tamen eorum , quæ agebantur , vidit , neque audivit , utrùm tale matrimonium validè contrahatur , vel potius , tamquam sine Sacerdote , nullius sit ponderis et momenti*. Quarto : *Non valere , si Sacerdos non intellexit : nisi tamen affectasset non intelligere*. Quintum : *Si adsit Sacerdos , dum contrahitur matrimonium , casu non cogitans , se esse ad id vocatum ; sed aliud agens , audit duos inter se contrahentes matrimonium , utrùm sit validum tale matrimonium , in quo fuit præsens , non tamen certioratus , nec ad id expressè vocatus , neque interponens suam auctoritatem dicto vel facto ; vel potius sit nullum , quasi assistentia auctoritativa per Concilium requiratur , et non nuda , vel causalis præsentia*. Quintò : *Valere , etiamsi Parochus aliam ob causam adhibitus sit ad illum actum*. Hujus responsionis summa à Fagnano refertur in *Cap. Quoniam , num. 29. et seq. de constitutionibus , et in Cap. Litteræ , num 5. et seq. de matrim. contracto contra interdictum Ecclesiæ*. Quæ verò ad quartum dubium fuit data responsio , cum alio convenit ejusdem Congregationis judicio , edito die 29. Aprilis 1593. ut *ex lib. 7. decret. pag. 106. à tergo in quadam Causa Ulyssiponensi : S. Congregatio censuit , si vera sint , quæ narrantur , et Parochus affectaverit non intelligere , matrimonium valere*.

II. Multiplex hoc relegentes Congregationis Decretum , quo dubiis Giennensis Episcopi satisfecit , opportunum maximè duximus alia quædam hinc observanda proponere , quæ et aliquando subministrarunt , et subministrare in posterum materiam possunt ad respondendum postulatis Episcoporum ,

in Ecclesiarum relationibus interrogantium circa Parochorum præsentiam in matrimoniorum celebratione à Tridentino præscriptam.

III. In eo Decreto inter alia statuitur, validum esse matrimonium, quod fuerit initum, vel coram Parocho, vel coram Parochi Vicario, etiamsi illis ab Episcopo interdictum fuerit, ne matrimonii celebrationi assistentiam præstarent. Super quo sanè nulla videtur excitari posse gravioris momenti difficultas. Cùm enim ea non sit Episcopo auctoritas, ut possit inducere impedimentum dirimens, quod non est, aut aliquod matrimonium, quod ex canonum præscripto nullum irritumque non sit, nullum irritumque statuere, ut firmiter Barbosa *de offic. et potest. Episcopi part. 2. allegat. 32. num. 93.* et Natalis Alexander *in Theologia Dogmat. et Moral. tom. 2. lib. 2. de Sacram. Matrim. in consecrariis articuli, seu in regulis proxim spectantibus, reg. 9.* illicitum quidem erit matrimonium, si celebretur coram eo, cui Episcopus hujusmodi celebrationi adesse vetuerit; graviter etiam peccabit is, qui, spretâ Superioris prohibitione, eidem assistentiam præbebit: at nullâ ratione dici poterit, matrimonium ipsum nullitatis vitio subiacere.

IV. Statuitur etiam in eo Decreto, validum et firmum esse matrimonium, cui legitimus Sacerdos, non spontè, sed invitus, et coactus adfuerit. In quam opinionem conveniunt Scriptores uno excepto Segurâ, cui contraria sententia magis arridet. Videndi Barbosa *de offic. et potest. Parochi part. 1. cap. 21. num. 46.* Cardinalis de Lauræa *in 4. lib. sentent. tom. 3. de matrim. disput. 22. art. 10. num. 244.* et fusè Schmalzgrueber *ad tit. Decretal. de clandestina desponsatione §. 5. num. 237. et seq.* ubi Auctores, qui sunt ejusdem opinionis, enumerat. Et reverà, cùm Parochi præsentia verificetur, etiamsi per vim inducta sit, idemque Parochus fidem facere

possit Ecclesiæ, celebratum verè fuisse coram se matrimonium, etiamsi illius celebrationi spontè non interfuerit, sed coactus; nihil videtur in hoc casu deesse, quod necessarium ad matrimonii validitatem judicatur. Unde *in l. Coram Titio 209. ff. de verbor. significat.* ita legitur: *Scire autem, non etiam velle is debet; cùm, eo invito, rectè fit.*

V. Definitum etiam legimus in eodem Decreto, validum fore matrimonium, cui interfuerit Parochus, licèt non accersitus ad eum finem, sed falso aliquo nomine ad id fraudulenter inductus. Neque id generaliter inficiari quis poterit. Aliqui tamen sunt, qui ad matrimonii validitatem satis esse putant ejusmodi præsentiam Parochi, quâ contrahentium verba ita audiat, intelligatque, ut testimonium certum de matrimonio coram se inito ferre possit: cujus sententiæ patroni videri possunt relati à Giraldo *de Sacramento Matrimonii tract. 10. cap. 7. dub. 12. à num. 98. usque ad num. 101.* Alii verò, probabiliùs opinantes, admittunt quidem, validum fore matrimonium celebratum coram Parocho, qui alio, quàm matrimonii obtentu, vocatus fuerit; sed nihilominùs necessarium putant, eundem Parochum antea moneri, accersitum eum quidem fuisse diverso nomine, reverà autem ut matrimonii celebrationi interesset. Videantur Pontius *de Matrim. lib. 5. cap. 21. num. 4.* Cabassutius *in Theor. et Prax. Jur. Can. lib. 3. cap. 26. num. 12.* Schinalzgrueber *loco citato num. 234. et seq. præcipuè num. 236.* ubi affert resolutionem Congregationis Concilii sequentibus verbis conceptum: *An sit matrimonium, si duo contrahant per verba de præsentì, proprio Parocho præsentè, et aliis requisitis non omissis, cui contractui Parochus formaliter adhibitus non fuit, sed, dum fortè convivii, vel confabulationis, vel aliud tractandi causâ adesset, audit hujusmodi contractum geri, et postea alter contrahentium velit*

ab hujusmodi contractu ratione defectûs resilire? Sacra Congregatio respondit, posse, nisi alia intervenerint, quæ Parochum à contrahentibus adhibitum fuisse arguant. Eadem resolutio refertur à Pontio loco citato, qui deindè ita subdit: Quare de hoc amplius dubitare non licet. Concordat Natalis Alexander loco supradicto. reg. 10. Videri etiam potest eadem resolutio in Opere Joannis Gallemart ad Concilium Tridentinum, edito Tridenti anno 1737. nimirum ad sess. 24. cap. 1. de reformat. matrimonii pag. 256. §. An sit matrimonium.

VI. In suprâ relato Decreto matrimonium illud effectum carere statuitur, cui Parochus ita sit præsens, ut neque videat contrahentes, neque auribus eorum verba percipiat: eo enim casu præsentia Parochi tamquam merè physica considerari debet, quæ ad matrimonii validitatem non sufficit, juxta id, quod in eadem Congregatione definitum fuit in Causa Romana super dubiis matrimoniorum die 7. Martii 1700. in qua, cùm ea res Innocentii XII. Pontificis jussu diligenti examine discussa fuisset, eorum improbata fuit opinio, qui contendebant, ad validitatem matrimonii præsentiam Parochi merè physicam satis esse. Parochus enim interest matrimonio tamquam testis auctorizabilis pro Ecclesia; quæ, cùm in aliis duobus, aut tribus testibus, ad matrimonium ritè contrahendum necessariis, non eas qualitates requirat, quæ illos omni exceptione majores constituent, uti fusè demonstrat Sylvius *Opusculum tom. 5. edit. Antverp. in var. resolut. verb. Matrimonium X. §. Ad secundum*, idcirco Parochi præsentiam voluit, ut in illius probitate maximum veritatis fundamentum statuerit: uti colligitur ex Historia dicti Concilii scripta à Cardinali Pallavicino *lib. 22. cap. 4. num. 3. et num. 12.* Parochus autem non potest testem agere tantæ in Ecclesiæ auctoritatis, nisi et videat contrahentes, et vel eorum

audiat verba , vel , ea non percipiens , signa saltem videat , et intelligat , quæ mutuam significant utriusque partis consensum , juxta textum *in cit. lib. Coram* , ff. *de verb. sign.* cujus verba sunt hæc : *Coram Titio aliquid facere jussus , non videtur præsentem eo fecisse , nisi is intelligat. Itaque si furiosus , aut infans sit , aut dormiat , non videtur coram fecisse.* Cui conformis est *Can. Testes* , 3. quæst. 9. ubi Glossa *in verb. Præsentia* , inquit : *Dum tamen intelligant ; nam aliter non dicuntur præsentem : et Can. In primis* , 2. quæst. 1. ubi eadem Glossa *verb. Præsentem* , subdit : *Et intelligente : aliàs non diceretur præsentem* : præter multò plura , quæ videri possunt apud Ferosinum *in tract. 2. tom. 2. de offic. et Sac. Eccl. in cap. 2. et 3. de Officio Archipresbyteri quæst. 1. num. 63. et seq.* et apud Cardinalem de Lauræa *loc. cit. art. 10. num. 240. et seq.*

VII. Quamvis verò in dubium aliqui revocaverint , utrùm Parochus in matrimonio partes agat testis auctorizabilis pro Ecclesia , cùm non desint Theologi clari nominis , qui Parochum volunt esse Sacramenti Ministrum , eidemque tamquam ministrantem assistere , juxta ea , quæ vidimus *in superiori lib. 8. cap. 13.* alii verò contenderint , non eam fuisse Concilii mentem , ut ad validitatem matrimonii Parochus propriis oculis conjuges intueri , et propriis auribus mutui eorum consensûs verba percipere deberet ; alioquin ea matrimonia penitè sustulisset , quæ fiunt aut per interpretem ; cùm Parochus contrahentium idioma non intelligit , aut per procuratorem , utroque , vel altero conjugum longè absente ; siquidem in primo casu Parochus verborum , quæ à contrahentibus proferuntur , significationem minimè percipit , sed ad ea se refert , quæ ait interpretis ; in secundo verò neque contrahentium excipit verba , neque personas aspicit , sed solum intuetur procuratorem , ejusque intelligit

verba : attamen istorum ratiocinationes satis profectò non sunt ad evertendam rectè constitutam firmatamque sententiam de necessaria ejusmodi præsentia Parochi in matrimonii celebratione , quâ et contrahentes oculis suis aspiciat , et mutuum eorum consensum auribus suis excipiat.

VIII. Quæstio enim fieri solita, quam nos innuimus *superiore lib. 8. cap. 13.* quamque insolutam , uti par erat , reliquimus , in eo sita est , utrùm matrimonii Minister sit Parochus , an potius ipsimet contrahentes , sicuti magis communiter Auctores docent , sint matrimonii Ministri. Sed , esto sit Parochus , numquid ex hoc inferri poterit , eundem non etiam agere partes testis auctorizabilis ejusdem Sacramenti ? Sicuti fieri videmus in Sacramentis Ordinis , Pœnitentiæ , Eucharistiæ , extremæ Unctionis , quorum Sacerdotes ita ministri sunt , ut etiam testium munere apud Ecclesiam fungantur , si fortè opus sit , ut eorundem administratio comprobetur. Ubi autem Sacerdos non solùm matrimonii Minister , sed simul etiam illius testis auctorizabilis censeatur , necessariò fatendum est , quod superiùs diximus ; nimirùm eundem et contrahentes videre , et eorum verba intelligere omninò debere.

IX. Quòd autem pertinet ad ea matrimonia , quæ per procuratorem , aut per interpretem fiunt , cùm nullum nobis onus incumbat expendendi , utrùm , quæ per interpretem contrahuntur , valida et firma sint ; et solùm innuere sufficiat , nequaquam deesse , qui eorum validitatem impugnent , sicuti videri potest apud Clericatum *decis. 35. de Sacramento Matrimonii num. 6.* et apud Pontium *in Tractatu de Matrimonio lib. 5. cap. 21. num. 9. et seq.* idcirco sermonem redigentes ad ea matrimonia, quæ per procuratorem fiunt , hoc primum asserimus , reperiri in veteri Testamento matrimonium Isaac cura Rebecca per procuratorem Eliezer initum , sicuti le-

gitur *Genesis cap. 24.* insuper statutas esse in Jure Canonico conditiones ad validitatem matrimonii per procuratorem celebrandi necessariò servandas, quæ leguntur *in Cap. Procurator, de Procuratoribus, in 6.* Præterea communem hanc esse opinionem, matrimonia, quæ per procuratorem fiunt, etiam post Tridentinum Concilium valida esse; eademque nostris etiam temporibus celebrari, et antehac celebrata fuisse, præsertim inter Principes: quomodo Henricus IV. Galliarum Rex Mariam Mediceam duxit; et Hispaniarum Regis filia cum Austriæ Archiduce per procuratorem Ferrariæ coram Clemente Papa VIII. matrimonium inivit. Theologos quidem prudenter consulere, ut, qui matrimonio per procuratorem conjuncti sunt, vel iterùm ipsimet coram Parocho et testibus matrimonio jungantur, vel saltem, quod ipsis absentibus actum est, præsentibus ipsi coram Ecclesia ratum habere declarent: sicuti videre est apud Salmanticenses *in Cursu Morali tract. 9. de Matrimonio cap. 3. dub. 4. num. 84.* At hoc minimè necessarium reputari, sed majoris dumtaxat cautelæ gratiâ faciendum suaderi; sicuti post Sotum, Sanchez, Gutierrez, Rebellium, Bonacinam, aliosque, fatetur Rosignolius *de Matrimonio part. 1. tom. 6. contract. 15. disquisit. 1. §. 21. num. 3.* Verùm id satis non est, ut asseramus, ad validitatem matrimonii, quod ab ipsis conjugibus præsentibus coram Parocho, et testibus celebratur, nullam esse necessitatem, ut Parochus ipsos contrahentes oculis videat, suisque auribus eorum verba percipiat. Cùm enim Concilium ea matrimonia, quæ per procuratorem fiunt, de medio tollere noluerit, necesse fuit, ut liberum antiquo systemati cursum relinqueret; ideoque permetteret, ut, *qui per alium facit, per se ipsum facere videatur; et ut possit quis per alium, quod potest facere per se ipsum*: sicuti videtur *in Cap. Potest quis, et in*

Cap. Qui facit, de regulis Juris in 6. Sed tamen ex eo, quòd Concilium ratum esse voluerit matrimonium per procuratorem celebratum, in quo Parochus neque conjuges ipsos oculis suis conspiciat, neque ex eorum ore mutuam percipit auribus suis assensum, inferri non potest, definitum, aut permissum ab eo fuisse, ut, ubi vir et fœmina coram Parocho per se ipsos matrimonio conjungi volunt, quælibet ejusdem Parochi præsentia sufficiat ad matrimonii validitatem, etiam non visis ab eo contrahentibus, et eorum non percepto consensu.

X. Hoc igitur posito, videndos esse omninò à Parocho contrahentes, eorumque percipiendum esse consensum; aliqua tantummodo difficultas oriri potest ex iis verbis, quæ in laudato Decreto leguntur: *nisi tamen affectasset non intelligere*: cum enim antea veluti pro regula statuatur, irritum esse matrimonium, si Parochus conjuges non intellexerit, ea deinde subditur limitatio: *nisi tamen affectasset non intelligere*. Cujus limitationis ut verus sensus intelligatur, opus non est, intimam, propriamque hujus verbi *affectasset* significationem studiosiùs inquirere, et penetrare, quemadmodum Juris Civilis interpretes faciunt in *l. Quod ait lex, §. 2. ff. ad legem Juliam de adulteriis*; sed, quoniam totum Decretum iis verbis expressum est, quibus passim utitur Curia, opportuniùs esse videtur prædicti verbi sensum, juxta communem, et usitatum in Curia loquendi modum, interpretari. Affirmarunt nonnulli, Decretum illud de eo Parocho intelligendum esse, qui et videt, et audit, sed se nec videre, nec audire simulat. Ita sentit Neesen in *suis Tractatibus de justitia et jure tract. 8. quæst. 6. de Sacram. Matrim. dub. 4. Petes, quid, si Pastor occludat aures, et oculos, et nolit intelligere quid agatur, an matrimonium sic contractum erit validum? Respondeo, si non intellexerit, nec*

adverterit quid actum sit, tunc matrimonium non valere, quia tunc reverà non est moraliter præsens, ita ut possit testificari de matrimonio contrahendo: secus dic, si advertat quid agatur, sed affectat non intelligere, aut datâ operâ fingit se non intelligere. Hæc tamen verbi intelligentia minimè probatur à Pontio *in Tratu de Matrimonio lib. 5. cap. 21. num. 12.* et quidem meritò; neque enim necesse fuerat Decretum condere ad id stabiliendum, de quo nullum est dubium, verum scilicet et validum matrimonium iniri, ubi Parochus et videt, et intelligit, etiamsi se nec vidisse, nec audisse mentiatur. Alii verò matrimonium irritum esse dicunt, quoties Parochus reverà non videt, neque intelligit contrahentes; etiamsi ideo non videat, neque intelligat, quia ipsemet consultò videre et intelligere noluit, ipseque sibi videndi et intelligendi modum ademit: ex ea nimirum ratione, quòd minimè poterit earum rerum, quas reverà non vidit, nec intellexit, auctorizabile testimonium Ecclesiæ ferre, quantumvis ipse sibi impedimentum creaverit, ut non videret, nec intelligeret. Ita ratiocinantur inter nostros Cardinalis de Lauræa *in 4. lib. sentent. tom. 3. disput. 22. art. 10. num. 266.* Monacellus *in Formul. legal. pract. 3. part. tit. 2. formul. 5. num. 10. et 11.* Giribaldus *tract. 10. de Sacramento Matrimonii cap. 7. dub. 12. num. 102.* Hæc igitur est horum Auctorum opinio, irritum semper et nullum esse matrimonium, si conjuges nec videantur, nec audiantur à Parocho; idque non solum si ab extrinseca aliqua causa, externoque impedimento adempta fuerit Parocho videndi audiendique potestas, verum etiam si ipse sibi impedimentum ultrò creaverit, ne videret, neque intelligeret. Itaque, re benè consideratâ, istorum opinio cum ea, quam superius exposuimus, sententia convenit; ut scilicet exceptio illa: *nisi af-*

fectasset non intelligere: de eo dumtaxat casu accipienda sit, quo Parochus re ipsâ viderit, et audiverit, sed simulet, falsòque asserat, se nec vidisse, nec audivisse. Alii denique affirmant, matrimonium validum fore, quod celebratum fuerit coram Parocho, qui si nec vidit, nec intellexit, ipse sibi in causa fuit, ut non videret, nec intelligeret; propterea quòd vel aures sibi obstruxerit, vel faciem velaverit, ne audire et aspicere cogatur. Et hic verus videtur esse illius Decreti sensus, sicuti colligitur ex Fagnano *in Cap. Quoniam*, num. 25. *de constitutionibus*, et *in Cap. Quæsitam*, num. 7. et 8. *de pœnit. et remissionibus*. Neque enim ulla haberi debet ratio affectatæ ignorantiaë illius, qui cum videre, et audire commodè posset, ipse sibi voluntarium posuit impedimentum, ne videret audiretque, juxta regulam textûs *in Cap. Inhibitio* §. *Si quis verò, de clandestina desponsatione*, et §. *final. et Can. seq. dist. 37*. Neque porro æquum est, ut ab arbitrio, factòque Parochi pendeat, libertatem matrimonii impedire. Illud autem objicere minimè prodest, adhibendam esse a Parocho industriam omnem et diligentiam ad impedienda hujusmodi matrimonia; eumque canonicas pœnas incurrere, et signanter in suspensionem ab officio ad triennium incidere, si præsentiâ præstet alicui matrimonio, quod fieri præsumatur vel sine præscriptis denuntiationibus, vel sine prævia dispensatione illius, qui super observantia earundem denuntiationum dispensare potest: juxta Decretalem *in Cap. Cum inhibitio, de clandestina desponsatione*. Quamvis enim verum sit, adnitendum esse Parocho pro viribus, ut hujusmodi matrimonia fieri prohibeat; multòque magis eidem cavendum esse, ne eorum celebrationi voluntariam præsentiam exhibeat: ex his tamen hoc tantummodo sequitur, ut ipse datâ operâ non debeat iis interesse, ut occar-

sionem præstandæ iisdem assistentiæ, quantum fas est, evitare teneatur; ut, etiamsi fortè circumventus, aliòve obtentu accersitus fuerit, contrahentes seriò monere debeat, matrimonia hujusmodi sine gravi culpa celebrari non posse; sibi autem dictam esse legem, ut eosdem contrahentes, si id, quod deliberarunt, re ipsâ perfecerint, ad Superiorem deferat, à quo gravi pœnâ plectendi erunt; præterea se et animo, et voluntate à præstanda eorum nuptiis præsentia longè abhorrere, cum hujusmodi contrahendi ratio à sacris canonibus improbetur: at nihil necesse est aures obturare, velare faciem, aliaque hujus generis facere, quæ ad id solùm valent, ut animos contrahentium aliquando scrupulis torqueant: qui scilicet, quamvis ut plurimùm nesciant illicita ab invalidis distinguere, adhuc tamen non solùm matrimonium, uti destinaverant, contrahere, sed etiam consummare non prætermittunt; utrumque enim perficere in animo habent, quoties circumvento, aut deprehenso Parocho, coram eo proferunt verba ad mutuam consensum significandum idonea. Neque timendum profectò est ne occultum remaneat matrimonium eâ ratione perfectum, indeque aditus aperiatur ad celebrandum alterum matrimonium, primo illo adhuc constante, atque vigente. Quamvis enim hujusmodi matrimonium sit clandestinum *de jure*, utpote astutè atque dolosè sine præviis denuntiationibus celebratum, sicuti docet Sanchez *de matrimonio lib. 5. disput. 1. quæst. 1.* probaturque ex sequentibus verbis textûs *in Cap. final. de clandestin. desponsat: Si quis verò hujusmodi clandestina conjugia inire præsumpserit: attamen fieri nequit, ut re ipsâ, et, ut ajunt, de facto occultum remaneat: cum et Parochus illud ad Episcopum deferre, et Episcopus adversus contrahentes judicialiter procedere debeat. Et sanè quicumque humanarum re-*

rum ignarus non est, poterit ex propria experientia testari, pleraque matrimonia, quæ in Parochiali Ecclesia præviis denuntiationibus publicè et ritè celebrantur, nisi conjuges fuerint alicujus spectatæ familiæ vel dignitatis, ut plurimùm ignorari; at nullum fuisse clandestinum hujusmodi matrimonium coram Parocho dolosè accito, aut malitiosè deprehenso, sine præviis denuntiationibus initum, cujus rumor et fama per universam parœciam et civitatem pervagata non fuerint tum propter conatus à Parocho ad illud impediendum adhibitos, tum propter ipsius matrimonii delationem Episcopali Curiaë ab eodem Parocho factam, tum denique propter judiciales processus ab Episcopo adversus contrahentes institutos.

XI. Ex hactenùs dictis rectè colligitur, prædicta verba: *nisi affectasset non intelligere*: de eo casu accipienda esse, quo Parochus invitus ad matrimonii contractum adhibitus, ideo nec videt, nec percipit, quia datâ operâ neque videre voluit, neque percipere, cùm tamen et videre, et percipere naturaliter potuisset eâdem ratione, quâ testes ad eum ipsum actum adhibiti, et vidisse se, et percepisse fâtentur. Celebris fuit anno præterito 1753. causa *Carthaginen. Matrimonii*, in Concilii Congregatione agitata, et judicata, in qua agebatur de quodam matrimonio contracto coram Parocho domi suæ inopinatè deprehenso, qui virum quidem aspexerat, ejusque verba perceperat, fœminam verò nec viderat, nec audiverat. Porro, cùm ex iis, qui controversiæ judices sedebant, totidem ex una parte pro matrimonii validitate, totidem verò ex alia pro illius nullitate opinati fuerint, opportunum nobis visum est Congregationem ipsam coram nobis indicere; jussis priùs Theologis aliquot, aliisque Juris Canonici professoribus sententias suas hac de re scriptis exponere: qui sanè, maximâ diligentia,

æ labore collatis inter se tum Theologorum , et Canonistarum placitis , tum decretis ejusdem Congregationis , et actis similium causarum , quæ aliàs coram ipsa agitatæ fuerunt , et ab ea definitæ , in hoc facilè convenerunt , ut ad matrimonii validitatem necessarium omninò esset , contrahentes à Parocho videri , eorumque verba mutuum consensum exprimentia ab eodem audiri : eo scilicet principio præ oculis habito , quòd , si Parochus matrimonio interest tamquam testis Ecclesiæ auctorizabilis , nullo modo poterit de matrimonio contracto fidem facere , ubi nec utrumque viderit conjugem , nec utriusque consensum audierit. Sed , cùm factum ipsum , de quo agebatur , accuratè perpensum fuerit , ejusque circumstantiæ omnes diligenter excussæ , manifestò compertum est , quòd , si Parochus mulierem non vidit , ejusque verba non intellexit , hoc ideo evenit , quia ipse obfirmato animo eandem videre et audire noluit , cùm eam facilè videre et audire potuisset , quemadmodum benè viderant , rectèque audierant testes ad eum actum adhibiti. Itaque pronunciatum fuit , nobisque annuentibus sententia pro matrimonii validitate.

XII. Magnam aliquando præbuère materiam Episcoporum interrogationibus et postulatis ea matrimonia , quæ *conscientiæ* appellantur ; quærentibus scilicet iis , in quorum diœcesibus frequentior ejusmodi matrimoniorum consuetudo inoleverat , quâ ratione circa illa se gerere deberent. Matrimonia *conscientiæ* ea olim esse intelligebantur , quæ inter virum et fœminam absque ulla solemnitate celebrabantur : quæque hoc modo ducebatur fœmina , *concubinæ* nomine appellabatur : sicuti videre est in *Can. Christiano* , *dist. 34. et Can. Is qui* , *eád. dist.* et in hoc ipso Opere nostro *superiore lib. 9. cap. 12. num. 2. et seq.* ubi hanc materiam prolixè tractavimus. Matrimonium etiam *conscientiæ* illud fuit ,

de quo sermo est *in Cap. Quod nobis, de clandest. despons.* matrimonium videlicet occultè initum, quod evulgari et manifestari non debebat, quamdiu conjugibus ipsis illud publicare non placuisset. Hujusmodi matrimonii probatio, sicuti et legitimorum natalium proles ex eo susceptæ, à solo testimonio pendebat viri et mulieris, affirmantium, sese vero matrimonio conjunctos esse. Hoc tamen testimonium nullius erat roboris et momenti, si fortè comper- tum fuisset aliud matrimonium ab altero ex conjugibus publicè celebratum, multòque magis si re- perti fuissent filii ex hoc publico matrimonio suscepti; nam tunc ex solo duorum conjugum testimonio ne- que occultum illud matrimonium satis probatum, neque legitima conditio proles ex eo matrimonio susceptæ satis asserta dici potuisset: sicuti in lau- datum textum scribendo affirmant Innocentius, Osti- ensis, Joannes Andreas, Abbas, et Fagnanus. In plu- ribus Germaniæ locis, etiamnum sæpè contingit, quædam fieri matrimonia, quæ dicuntur *ad Mor- ganaticam*; eaque sunt, quibus vir nobilis, post susceptos ex prima uxore itidem nobili liberos, eâ defunctâ, cùm continentiæ leges sine uxore obser- vare non possit, coram Parocho et testibus, obtentâ priùs à proclamationibus opportunâ dispensatione, alteram ex humiliori ordine ducit, additâ condi- tione, ut tam mulier, quàm filii ex eo matrimonio nascituri, nihil sibi juris ex eo acquirere possint, præterquam ad ea, quæ ad victum sunt necessaria. Hujus conditionis vi et mulier à participanda mariti dignitate excluditur, et filii ab omnibus titulis, muneribus, et paternorum, avitorumque bonorum successione extranei censentur. De his matrimoniis Germani Scriptores tam Juristæ, quàm Theologi, passim loquuntur; eaque legitimè contrahi tuentur tum *quoad substantiam*, ut dicunt, tum *quoad mo- dum*: primum, quod ad substantiam pertinet, quia

ineuntur, ut incontinentiæ peccatis aditus intercludatur: secundum, quod spectat ad adjectas conditiones et pacta, quia hæc eò tendunt, ut filii ex prima nobili uxore suscepti, aliique, qui ad hæreditatem, et bona, deficientibus iisdem filiis, jus habent, ab omni præjudicio reddantur immunes. De his ipsis matrimoniis *ad Morganaticam* à nobis actum est alibi, in loco scilicet mox à nobis significando. In tomo 3. *Institutionum Juris publici*, aliquibus notis illustratarum per Joannem Fridericum Pfeffingerum, pag. 1310. sermo est de his matrimoniis *ad Morganaticam*. At nostris hisce temporibus ea dicuntur matrimonia *conscientiæ*, quibus vir et fœmina coram Parocho, aut altero Sacerdote ab eo, cui hæc sit auctoritas, deputato, et duobus testibus familiaribus, sed omissis, ex indulto, denuntiationibus, connubio junguntur. Omnis cura adhibetur, ut hæc matrimonia occulta remaneant, ad evitanda hominum improbantium dicteria, aliasque molestias, quas facilè subirent conjuges, propterea quòd alter ex iis nobilis sit, ignobilis alter, obscuræque familiæ; et, quia non palam innotescunt, matrimonia *conscientiæ* dicuntur. Cùm nos munere Secretarii Congregationis Concilii fungeremur, die 9. Septembris anni 1724. Episcopis quibusdam instantibus, propositum fuit dubium, utrùm matrimonia hujusmodi, *conscientiæ* nuncupata, licita censenda essent; eâque arreptâ occasione exarare non prætermisimus, et in publicam lucem edere quasdam Adnotationes, quibus materiam hanc totam illustrare curavimus; quæ typis impressæ leguntur in *Thesauro Resolutionum tom. 3. in causa, cui titulus Dubium Matrimoniorum*, quæ proposita quidem fuerat anno, et die, qui suprâ, sed non judicata; sicuti neque definita fuit in ea Congregatione, quæ habita est die 2. Decembris ejusdem anni, propterea quòd Sacra Congregatio differendum censuit judi-

cium, donec maturè perpensa et constituta fuissent, quæ necessariò requirerentur ad hæc matrimonia licitè perficienda : si enim ad recti normam exacta non fuerint, culpâ non vacant; quantumvis, celebrata cùm fuerint coram Parocho, et testibus, vâlda et rata procul dubio debeant reputari.

XIII. Inficiari nemo poterit, hunc esse Ecclesiæ spiritum, ut publica inter Fideles matrimonia celebrentur; ideoque eam occultis hujusmodi nuptiis nequaquam favere : sicuti eruitur ex sex primis Canonibus à Gratiano collectis *in causa 30. quæst. 5.* præter tot alia Conciliorum decreta relata in Collationibus Ecclesiasticis Parisiensibus *de Matrimonio tom. 1. lib. 1. collat. 4. §. 2.* Hic autem Ecclesiæ spiritus et præteritis semper temporibus viguit, et nostris quoque etiamnum durat, cùm à Tridentina Synodo renovatum fuerit Lateranensis Concilii decretum de publicis denuntiationibus pluries ante matrimonii celebrationem in Ecclesia faciendis. Omnibus etiam clarè patent certa quædam mala et absurda, quæ ab occultis matrimoniis, et *conscientiæ* nuncupatis, nascuntur, de quibus fusè agitur in dictis Collationibus *loco cit.* et à Giberto *Consultat. Canonic. de Sacramento Matrimonii tom. 2. consultat. 63. quæst. 1.* et in nostra Constitutione quam paulò pòst indicabimus. Equidem Sainte-beuve *tom. 1. resolut. 161.* adduci non potest, ut matrimonia *conscientiæ* licita fateatur, nisi cùm conjuges inter se vivere consentiant, non uti conjuges, sed ut frater et soror. Hæc tamen opinionis est à communi sensu remota, cùm casus alii certè non desint, in quibus Superior dispensare necessariò debet à publicis denuntiationibus, et matrimonia *conscientiæ* permittere, quæ scilicet coram Parocho, et duobus testibus familiarissimis ineantur, eo quidem fine, ut occulta maneant, sed simul etiam ut conjuges, non uti frater et soror,

sed uti vir et uxor inter se conversentur. Nonnulli ex hujusmodi casibus recensentur in prædicta collatione Parisiensi, et in citata consultatione Gilberti; aliosque nos ipsi innuimus in nostra Constitutione, quæ incipit *Satis Vobis*, in tom. 1. nostri Bullarii num. 35. Et quidem in ea Constitutione, quæ in forma Brevis epistolaris directa est et transmissa ad omnes Episcopos, nos ea resumpsimus, quæ in Concilii Congregatione tunc minimè definita adhuc pendebant. Cùmque maturo et diligenti examine ea omnia perpendissemus, quæ visa sunt necessariò requirenda, ut matrimonia *conscientiæ* possent aliquando permitti, quæque sint adhibendæ cautiones, ut proles, ex his matrimoniis nascitura, et ritè educetur, et nullum accipiat detrimentum sive in his quæ pertinent ad vitæ sustentationem, sive in probatione legitimorum natalium, quos ex hujusmodi matrimoniis reverà sortietur; ea omnia in dicta Epistola distinctè exponere non omisimus, opportunas regulas indicando, quibus in hujusmodi casibus rectè procedi valeat. Quare, si in posterum dubia et postulata circa hæc matrimonia *conscientiæ* ab Episcopis proponantur, nihil aliud videre esse præstandum, quàm eos monere de observanda et executioni mandanda prædicta Constitutione nostra: quâ etiam Apostolicæ Pœnitentiariæ Officium pro norma utitur, quoties de matrimoniis hujusmodi agitur: ut videre est in alia Constitutione nostra, ejus initium est *Pastor bonus*, §. 39. Bullarii nostri tom. 1. num. 95.

CAPUT VIGESIMUM QUARTUM.

De nonnullis postulatis ad rem beneficiariam spectantibus.

Non hîc sanè propositum nobis est, ut omnia recenseamus postulata ab Episcopis Apostolicæ Sedi proposita, et singulas iisdem redditas responsiones: hoc enim opus esset, non unâ alterâve capituli paginâ, sed vix pluribus voluminibus concludendum. Superioribus capitibus nonnulla gravioris momenti retulimus, et expendimus postulata ex iis, quæ nobis præ manibus habere contigit; unde liceret Episcopis apertè deprehendere, Sedem Apostolicam nunquam cessare, quin et perspicua dubiis in rebus exhibeat responsa, et opportunam, quoad fieri potest, opem, auxiliumque afferat ad eos levandos assiduis gravibusque sollicitudinibus, quibus satis superque obsidentur, ac veluti opprimuntur, qui curæ præsent animarum. Hoc itaque capitulo agemus, ut ipsa pandit illius inscriptio, de aliquibus postulatis ad rem Beneficiariam spectantibus; deinde operam opusque hoc nostrum concludemus proximo novissimoque capitulo, expendentibus regulas, quas sequi debent Episcopi, dum suis in Diœcesibus Missarum reductiones faciunt: animadvertimus enim, quamvis ab Episcopis etiam extra relationem statûs suarum Ecclesiarum hujusmodi facultas postuletur imminuendi per Diœcesim Missarum onera; tamen sæpè sæpiùs id ipsum in memorata relatione præstari.

II. Cùm sanctæ memoriæ Pontifici Pio V. innotuisset, complura identidem in Beneficiorum resignationes, ac permutationes, irrepere absurda, secundo Pontificatûs sui anno Constitutionem evulgavit incipientem *Officium*, quæ est *num. 42.* inter ejus-

dem Pontificis Constitutiones *in antiquo Bullario edit. ann. 1586. pag. 992.* quâ Ordinariis suspendit ad tempus auctoritatem admittendi Beneficiorum resignationes, et permutationes, usquedum ipse de eadem re opportuniùs statuisset. Proximo autem anno alteram edidit Constitutionem, incipientem *Quanta*, quæ est 58. *Bullar. veter. tom. 2.*, in qua postquam nonnullas statuerat moderationes, ac declarationes circa tempus et modum, quibus in posterum admittendæ essent ab Ordinariis Beneficiorum renuntiationes, quæ à Beneficiatis in ipsorum manibus fiunt; prohibuit Episcopis, aliisque collatoribus, in quorum manibus cujuslibet Beneficii resignatio fieret, ne idem Beneficium, cujus resignationem admisissent, aut suis, aut resignantis consanguineis, affinibus, vel familiaribus conferrent. In editionibus memoratæ Constitutionis S. Pii V. incipientis, uti dictum est, *Quanta*, hæc leguntur verba: *Ceterum præcipimus, atque interdicens, ne ipsi Episcopi, aut alii collatores, de Beneficiis et Officiis resignandis prædictis, aut suis, aut admittentium consanguineis, affinibus, vel familiaribus, etiam per fallacem circuitum multiplicatarum in extraneos collationum, audeant providere*: ubi deprehenditur sanè manifestus typographi error: neque enim legendum est *admittentium consanguineis*; sed utique *dimittentium consanguineis*: uti optimè notavit Fagnanus *in Cap. Non sine, num. 45. de Arbitris*, et latius persequitur doctus Præsul Marcellus Severolus, quem tum honoris causâ, tum amoris, quo illum, dum viveret, prosecuti fuimus, libenter hic nominamus. Videatur ipsius Allegatio typis edita, quæ est ordine trigesima inter Allegationes Hieronymi Palma junioris, *ante num. 1. Juvat* et illud animadvertere, in septimo Decretalium libro, qui sub Pontifice Clemente VIII. in publicam lucem emittendus erat, sed, ut alibi diximus, ideo

evulgatus non fuit, quia, cùm in ipsum identidem inserta fuerint Tridentini Concilii Decreta, sicuti prohiberi non poterant Canonistæ, quin ea interpretarentur, ita aditus patefactus fuisset violandæ Summi Pontificis Pii IV. Constitutioni, quâ vetantur privati homines Sacrum Tridentinum Concilium commentari atque interpretari, cùm id Sacræ Cardinalium Congregationi, ejusdem Concilii Interpreti, privativè sit reservatum; in hoc (inquam) septimo Decretalium libro *Cap. 1. de renuntiatione*, animadvertere juvat insertam S. Pii V. Bullam, in qua verbo *admittentium* substitutum legitur *dimittentium*. Videri etiam potest *nostra Institutio 91. Latinæ editionis*, §. *Attamen licet*.

III. Præstitutis itaque in laudata S. Pii V. Constitutione finibus, quibus vel nunc licet Episcopis Beneficiorum renuntiationes admittere, firmâ tamen semper prohibitione, ne eadem Beneficia suis, aut resignantium consanguineis, affinibus, vel familiaribus conferant; Cremonensis Episcopus in relatione statûs Ecclesiæ suæ, sequens Congregationi Concilii quæsitum, proposuit: an videlicet, si Parochus Parœciam in Episcopi manibus renunciaret, Episcopus verò, concurrentibus omnibus, quæ in Piana Constitutione requiruntur, renuntiationem admitteret; cùm ad eam ritè conferendam concursus debeat indicere, licitum ei esset, suos, aut resignantis Parochi consanguineos, affines, et familiares, ad concursum admittere, et alicui ex ipsis Parœciam conferre, quatenùs dignior præ ceteris deprehensus fuisset. Congregatio autem rescripsit, id Episcopo minimè licere, nec debere ad concursum admittere præmemoratos suos, vel resignantis consanguineos, affines, vel familiares: quod rescriptum Gregorius XIII. Pontifex suâ auctoritate comprobavit.

IV. Ejusmodi Congregationis responsum innuitur

à Fagnano in Cap. Non sine, num. 53. de Arbitris, nosque hìc illud per extensum referemus exscriptum ex libro primo Decretorum pag. 145. et seq. ad annum 1573. quod ipsum præstitimus in memorata nostra Institutione 91. præcitato loco : Quærit à Sacra Congregatione Sacri Concilii Tridentini Episcopus Cremonensis, an Constitutio Sanctissimi Domini Nostri Pii Papæ V. felicitis recordationis, data Romæ sub die prima Aprilis 1568. super relaxatione prohibitionis de non admittendis resignationibus per Ordinarios, dum prohibet, ne Beneficia per resignationem per Episcopum, vel alium collatorem, etiam ex justa causa admissam, vacantia, conferantur consanguineis, vel familiaribus Episcopi, vel resignantis, habeat locum in Ecclesiis Parochialibus, et Beneficiis curam animarum habentibus, quæ per concursum magis idoneis conferri debent ex decreto Concilii Tridentini Cap. 18. sess. 24; ita ut, si familiaris aliquis Episcopi, vel consanguineus resignantis comparuerit, et in concursu ad hujusmodi Beneficium curatum, ut supra vacans, cum aliis se examinari petierit, admitti non possit, et, si admissus ad examen, et uti idoneus ab Examinatoribus relatus fuerit, ei Beneficium conferri non possit. Sanctissimus Dominus Noster, etiam ex sententia S. Congregationis Concilii, declaravit, locum habere, et ideo monendum Episcopum, ne hujusmodi familiares, vel consanguineos admittat ad concursum.

V. Haud ita multò post contigit Patavii vacasse Parœciam, non quidem ex Parochi resignatione, qualis erat facti species à Cremonensi Episcopo proposita, sed ob ipsiusmet Parochi obitum; cùmque Episcopus concursum indixisset, et ad illum admississet familiarem suum, eique etiam, quoniam dignior judicatus fuerat, Parœciam contulisset, excitata est quæstio, an hujusmodi Episcopi factum Pianæ Constitutioni adversaretur. Congregatio verò, innixa

potissimùm præindicatæ resolutioni à Gregorio XIII. confirmatæ, affirmativè respondere non dubitavit. At, cùm providus Secretarius animadvertisset, casum vacationis per obitum, longè differre à casu vacationis per resignationem, durumque nimis et asperum fore, unum casum alteri exæquare, id namque esset Sancti Pii V. Constitutionem, et Gregorii XIII. responsum non tam declarare, quàm ampliari; communicatâ re cum Rotæ Auditoribus, quos in suam sententiam proclives deprehendit, rem totam detulit ad Sixtum V. Pontificem, qui, omnibus accuratissimè perpensis, iisque confirmatis, quæ statuta fuerant à Gregorio XIII. declaravit, Bullam Pianam locum sibi vindicare in Parochialibus per resignationem vacantibus, et Episcopum quidem in hoc casu ad concursum recipere non posse suos, aut resignantis consanguineos, affines, vel familiares: at quoties Parœcia vacaret per obitum, Bullam Pianam nihil obsistere, quin ad concursum præfati consanguinei, affines, et familiares admitterentur, et alicui etiam ex ipsis, si quidem dignior fuisset deprehensus, Parochialis Ecclesia conferretur. Hæc, quæ à Summo Pontifice sapienter constituta fuerant, Congregationi referri Secretarius non destitit: Congregatio verò omnia commendavit, iussitque, ut deinceps Pontificium mandatum religiosè executioni mandaretur.

VI. Habentur hæc omnia *in libro memorialium* 107. pag. 248. En verba: *Consideratis suprascriptis resolutionibus Congregationis ad constitutiones in casu Cremonensi, et Patavino, manu bon. mem. Cardinalis Alciati annotatis, animadversum fuit, primam declarationem Congregationis emanasse circa Constitutionem felicis recordationis Pii V. sub dat. 1. Aprilis 1568. quæ prohibet, ne Beneficia per resignationem, ab Episcopo, vel ab alio inferiori admissam, vacantia, conferantur consanguineis, vel fami-*

liaribus Episcopi, vel resignantis; et in his terminis fuisse à felicis recordationis Gregorio XIII. approbatam: sed eandem postea in casu Patavino fuisse applicatam, et extensam ad Parochiales vacantes etiam per obitum, ut ad eas non possint concurrere familiares Episcoporum. Quæ extensio cùm visa esset durior, nec appareret, super ea solitas discussiones Congregationem fecisse, minusque ad iudicium Sanctissimi fuisse relatam; volui, antequam in generalem observantiam deduceretur, ex qua periclitari potuissent plurimæ provisiones aliàs factæ, et quæ in posterum fieri contingeret, cùm ex hoc capite aliquot provisiones in Rotæ Auditorio impugnantur, ab ipsa Kota, quid sentiret, exquirere: cui pariter visa fuit extensio potius, quàm declaratio, satis dura; præsertim quia in vacationibus per obitum cessat illa ratio suspectarum pactionum, et fraudum, quæ in resignationibus facilius intervenire possunt. Quamobrem dictarum resolutionum cum præmissis motivis factâ relatione Sanctissimo Domino Nostro, ut dictaret, quid vellet observari; Sanctitas Sua decrevit, declarationem Congregationis, approbatam à felicis recordationis Gregorio XIII. retinendam esse juxta terminos Constitutionis piæ memoriæ Pii V. in Parochialibus vacantibus per resignationem admissam per Episcopum, et inferiores collatores: occurrente autem vacatione Parochialium per obitum, non esse arcendos à concursu familiares, aut consanguineos ipsorum Ordinariorum, sed iisdem conditionibus et legibus censendos esse cum aliis concurrentibus, ex forma Concilii Tridentini, et Constitutionis ejusdem Pii V. de provisionibus Parochialium, etc. Quod Decretum in Congregatione habita die 15. Junii 1589. cùm retulissem, fuit ab Illustrissimis Dominis commendatum; et juxta illud in posterum respondendum erit in casibus occurrentibus, etc. Quoties igitur Parœcia per resignationem vaca-

verit, si eandem suo, vel resignantis consanguineo, aut familiari conferat Episcopus, apertè peccat in litteram Pianæ Constitutionis, prohibentis, ne Beneficia, in Episcoporum manibus resignata, personis supradictis conferantur: at, si iisdem conferat Parœciam quæ per obitum vacaverit, nullatenus Pianam Bullam lædit, quippe quæ non nisi de vacationibus per resignationem loquitur. Etenim in vacationibus per resignationem facilè irreperere possunt eæ fraudes, dolosique circuitus, qui aut nullo modò, aut saltem difficiliùs in vacationibus per obitum possunt occurrere. Itaque patet primò, quàm prudenter constitutum fuerit discrimen inter unum et alterum vacationis modum; deinde quomodo gerere se debeant Episcopi, cùm hujusmodi casus contigerint, absque eo quòd Congregationem de illis consulant; denique cui regulæ tutò adhærere debeat eadem Congregatio in responsionibus dandis ad ejusmodi postulata, si quæ fortè proponi contingat. Legatur Corradus *in Praxi Beneficiaria lib. 3. cap. 4. sub num. 10. §. Nec tamen*, ubi etiam testatur, ita respondisse Cardinalem Lancelottum, Congregationis Concilii Præfectum, Episcopo Castrensi die 3. Junii 1617. atque ita pariter firmasse Rotam *in decisione coram Corduba*, quam ibi integram affert. Videri etiam potest Ventriglia *in Praxi adnot. 2. §. 2. num. 11. et num. 13.*

VII. Concursus, quem Tridentinum Concilium præscripsit, nunc temporis non solùm obtinet quoad Beneficia, quibus animarum cura annexa est, quæque digniori inter concurrentes ab Episcopo conferri debent, sed etiam quoad reliqua Beneficia curata, quæ conferuntur à Romano Pontifice, eò quòd aut ob secutam in mense Apostolico eorundem vacationem, aut ex alio reservationis, vel affectionis titulo, ejusdem dispositioni sunt reser-

vata. Id nos ipsi statuimus in nostra Constitutione incipiente *Cùm illud*, quæ est 68. §. 19. et 20. nostri *Bullarii tom. 1.* ubi Episcopis mandavimus, ut, quoties vacaverit aliquod Beneficium Sanctæ Sedi reservatum, cui annexa sit animarum cura, opportunâ facultate sibi per nos directè collata, concursum indicere non prætermittant; et, siquidem agatur de Beneficiis reservatis ratione mensis, in quem incidit vacatio, hujusmodi concursûs acta ad Datariam Apostolicam minimè transmittant, sed tamen significare non negligant, quem ipsi magis idoneum in Domino censeant: quo verò ad cetera omnia Beneficia curata, ex alio quocumque titulo, præterquam ratione mensis, Sanctæ Sedi reservata, acta concursûs ad Datariam mittant, se se abstinentes à judicio ferendo, quisnam sit ceteris dignior et aptior; facultate tamen ipsis factâ significandi per familiares litteras, ad Pontificis Datarium conscriptas, quem ipsi censeant digniorem, et an quispiam ex iis, qui ad concursum admissi sunt, occultâ aliquâ notâ laboret. Quod autem nuper asseruimus, Bullam S. Pii V. nequaquam obstare consanguineis, et familiaribus Episcopi, quin ad Beneficia curata per obitum vacantia, et ab ipso met Episcopo conferenda, possint concurrere; id multo potiori jure affirmandum erit de Beneficiis curam animarum annexam habentibus, et Apostolicæ Sedis dispositioni reservatis. Diximus potiori jure, cùm pro iis stet regula, quæ docet, Piam Constitutionem locum non habere in iis Beneficiis, quæ licèt in manibus Episcopi resignentur, eorum tamen collatio, non ad ipsum Episcopum, sed ad alium spectat; quæ regula à Gregorio XIII. fertur etiam comprobata fuisse. Videatur *Additio ad decis. 35. num. 25.* Præsulis Ansaldi, qui obiit Rotæ Decanus, quemque libenter nominamus, non tam mutui amoris gratiâ, qui inter nos, et

ipsum, dum viveret, intercessit, quàm ejusdem meritorum titulo.

VIII. Eadem Constitutio 58. S. Pii V. de qua hactenus disseruimus, occasionem præbuit gravi controversiæ ab Archiepiscopo Mechliniensi anno 1683. ad Congregationem Concilii delatæ; an videlicet, quæ in illa continetur, prohibitio conferendi Beneficia, in manibus Episcopi resignata, ejusdem Episcopi aut resignantis consanguineis, affinibus, vel familiaribus, vim quoque habeat in Beneficiorum permutationibus. Reperta tunc fuit quædam resolutio edita in causâ *Feretrana* die 25. Februarii 1673. in qua Congregatio affirmativè responderat. At, cùm novo instaurato examine deprehensum fuisset, memoratam resolutionem propositæ quæstioni minimè congruere; cùmque insigniores in Romana Curia Canonistæ plures in causa disceptationes elucubrassent, ipseque Altovitus Secretarius in suis votis multa collegisset: ea videtur fuisse Congregationis sententia, ut Beneficiorum permutationes, quæ coram Ordinariis fiunt, dummodo bona fides intercedat, et fraus omnis absit, sub Pianæ Constitutionis dispositione minimè comprehendendi debeant.

IX. Permutationes Beneficiorum non complectitur Bulla S. Pii V. quia, licèt ipse in sua Constitutione 42. suspensam voluerit, quousque aliter stauisset, facultatem, quâ Ordinarii gaudebant, admittendi Beneficiorum resignationes, et permutationes, cùm tamen subinde in sua Constitutione 58. eandem suspensam facultatem Ordinariis restituerit, de resignationibus ita locutus est, ut opportuniore quasdã, novasque restrictiones, et cautelas circa illas induxerit, ac statuerit; at de permutationibus ita indefinitè decrevit: *Ad hæc Beneficiorum, et officiorum permutationes, admit-*

tere, quæ canonicis sanctionibus, et Apostolicis Constitutionibus permittuntur.

X. Complectitur tamen Piana Constitutio permutationes, quæ malâ fide, ac fraudulenter coram Ordinariis fiunt, quia Sanctus Pontifex in eadem Constitutione, uti suprâ dictum est, eas tantum permutationes admitti concedit, quæ sint sanctionibus canonicis consonæ; quod perinde est ac dicere, quæ respiciant utilitatem, vel necessitatem Ecclesiæ, aut in quibus permutantium utilitas quodammodo in utilitatem vergat Ecclesiæ. Quapropter, si quæ permutantur Beneficia, valdè disparis sint redditus, si is, qui pinguius Beneficium obtinet, provectâ jam est ætate ac infirmâ valetudine, illudque permutare velit cum Beneficio tenuioris redditûs, quod suus, vel Episcopi consanguineus obtinet; hujusmodi permutatio non est ad canonum normam exacta: quin imò dolosa est, ideoque Pianæ Constitutioni adversatur. Atque hæc in terminis edita fuerat memorata resolutio anni 1673. Ad confirmanda verò quæ hactenus dicta sunt, facilè nobis esset alia plura hîc congerere: sed, ne quid detractum videatur iis, qui tanta cum laude in id ipsum operam studiumque suum impenderunt, ablegamus lectorem *ad citat. allegationem* 30. Præsulis Severoli, editam *tom. 3. Allegationum* Palmæ, ad Additionem Præsulis Ansaldi *decis.* 35. ad disceptationem denique 29. celebris Pitonii, ubi omnia optimè comprobata atque firmata leguntur.

XI. Qui illegitimos natales sortitus est, ex sacrorum canonum lege irregularitati subjacet; ita ut nec Ecclesiæ Ordinibus initiari, nec ullum Ecclesiasticum Beneficium consequi possit. Quapropter dispensatione ipsi opus est ad Ordines, æquè ac ad Beneficia obtinenda. Sed, si de minoribus Ordinibus agatur, ac de Beneficiis animarum curam

annexam non habentibus, Episcopus potest propriâ auctoritate cum illegitimo dispensare. Ut autem illegitimus Ordines majores, et Beneficia, quibus cura immineat animarum, obtineat, solius Romani Pontificis dispensatione fieri potest. Perspicua est Decretalis Bonifacii VIII. *in Cap. Is qui, de filiis Presbyterorum, et aliis illegitimè natis, in 6.* Irregularitas autem, quæ illegitimos obstringit, haud provenit ex eorum culpa, sed, ut Jurisperiti ajunt, ex defectu; quemadmodum latè disserit Gonzalez *in Cap. Ut filii, num. 8. de filiis Presbyterorum.* Porrò qualis sit hujusmodi defectus egregiè declaratur à S. Thoma *in 4. sentent. dist. 25. quæst. 2. art. 2. quæst. 3. Ordinati in quadam dignitate præ aliis constituuntur. Ideo ex quadam honestate requiritur in eis claritas quædam, non de necessitate Sacramenti, sed de necessitate præcepti; ut scilicet sint bonæ famæ, bonis moribus ornati, non publicè pœnitentes. Et, quia obscuratur hominis claritas ex vitiosa origine, ideo etiam de illegitimo thoro nati, à susceptione Ordinum repelluntur, nisi cum eis dispensetur: et tantò est difficilior dispensatio, quantò eorum origo est turpior.*

XII. Hæc planè est disciplina, quæ nunc temporis obtinet; sed alia aliis temporibus obtinuisse dignoscitur: quippe *can. 15. Nicephori Confessoris tom. 7. Conciliorum Labbeanæ Collectionis col. 1299.* sequentia verba leguntur: *Qui ex concubina, et scorto, et ex bigamis, et trigamis nati sunt, si virtutibus præditi appareant, et sint Sacerdotio digni, ordinentur.* In ipso Decreto Gratiani *dist. 56.* plures collectæ inveniuntur auctoritates veterum Ecclesiæ Patrum, qui parùm solliciti de ordinandorum origine et natalibus, eos tantummodo ab Ordinibus repellunt, qui propriis improbis moribus constituuntur indigni. Et, quamvis *Can. 1. cit. dist. 56.* qui desumptus est ex Concilio Claromontano, ha-

bito sub Urbano II. Pontifice, hæc legantur verba : *Presbyterorum filios à sacris Altaris ministeriis removemus* : subdit tamen Gratianus : *Sed hoc intelligendum est de illis, qui paternæ incontinentiæ imitatores fuerint. Verùm, si morum honestas eos commendabiles fecerit, exemplis, et auctoritatibus, non solum Sacerdotes, sed etiam summi Sacerdotes fieri possunt.* Haud ita facilè est statuere tempus, quo primùm inducta, et recepta fuerit disciplina repellendi ab Ordinibus æquè ac à Beneficiis illegitimos, ob solam natalium maculam. Quod probabili conjecturâ affirmari potest, illud est, hujusmodi disciplinam initium duxisse ab exclusione illegitimæ Sacerdotum prolis : idque in eum finem, ut quodam quasi fræno cohiberetur parentum incontinentia : inde verò ad filios quoque illegitimos laïcorum ampliata fuisse : ac demùm ex una in aliam provinciam, gentemque propagatam, processu temporis, et præsertim post publicationem Decretalium Gregorii IX. vim auctoritatemque disciplinæ, ac juris communis in universa Ecclesia obtinuisse. Videndus est Christianus Lupus *tom. 3. in Synodos Generales et Provinciales cap. 12. dissertationis 1. procæmialis*, ubi fusiori calamo expressa reperiuntur omnia, quæ paucis collegit Van Espen *Jur. Eccles. univers. part. 2. tit. 10. cap. 3.*

XIII. Tridentini Concilii Patres, totos ad reformationem morum, et maximè Clericorum curandam intentos, minimè fugit caput hoc de illegitimis filiis Clericorum : ideoque *sess. 25. cap. 15. de reformatione*, ut opportuniori quo poterat modo cohiberetur Clericorum incontinentia, Ecclesiarumque decori consuleretur ; sanxerunt, ne filii Clericorum illegitimi possent Beneficia consequi in iis Ecclesiis, in quibus eorum parentes obtinuissent, obtinerentve Beneficium aliquod, licèt dissimile, neque in iisdem Ecclesiis ministrare possent, nec etiam pensionem

ullam habere super fructibus Beneficiorum , quæ possidentur , fueruntve ab eorum parentibus possessa : *Ut paternæ incontinentiæ memoria à locis Deo consecratis , quos maximè puritas , sanctitasque decet , longissimè arceatur , non liceat filiis Clericorum , qui non ex legitimo nati sunt matrimonio , in Ecclesiis , ubi eorum patres Beneficium aliquod Ecclesiasticum habent , aut habuerunt , quodcumque etiam dissimile Beneficium obtinere , nec in dictis Ecclesiis quoquo modo ministrare , nec pensiones super fructibus Beneficiorum , quæ parentes eorum obtinent , vel aliàs obtinuerunt , habere.* Et , quia optimè prospexerunt , saluberrimam hanc legem perfacilè fraudari posse , factâ inter patrem , et filium Beneficiorum resignatione ; declararunt , hujusmodi resignationes nullas censi debere , nullasque pariter , et omni effectu vacuas collationes , quæ fraudulentas hujusmodi resignationes fuissent consecutæ : *Ad hæc , reciprocarum resignationes , si quæ posthac à parentibus Clericis in favorem filiorum fient , ut alter alterius Beneficium consequatur , in fraudem hujus decreti , et canonicarum sanctionum factæ omninò censeantur : nec collationes secutæ vigore hujusmodi resignationum , seu aliarum quarumcumque , quæ in fraudem factæ fuerint , ipsis Clericorum filiis suffragentur.*

XIV. Ex hujusmodi Conciliari sanctione effectum est , ut nonnulla postulata fuerint ab Episcopis in relatione statûs Ecclesiarum proposita : quorum aliqua spectant ad Beneficia , atque officia , quorum consecutio interdicta dicenda sit à Concilio filiis illegitimis Clericorum ; alia verò respiciunt personas ipsas Clericorum , eorumque filiorum extra legitimas nuptias procreatorum. Et primò quæsitum fuit , an filius illegitimus Parochi jam defuncti munus Confessarii obire posset in ea Ecclesia , quam pater ,

utì Parochus , obtinuit : et quidem inspectis verbis illis Concilii : *quoquo modo ministrare* : negativum responsum redditum fuit Episcopo Oritano , utì colligitur ex rescripto dato 4. Julii 1648. *lib. 18. decret. pag. 492. à tergo* : *Quæritur , an filius illegitimus Parochi jam defuncti possit audire confessiones in Ecclesia , in qua pater fuit Parochus , vel saltem sit locus dispensationi. Sacra , etc. respondit , non posse.* Quæsierunt itidem Calaguritanus , et Pampilonensis Episcopi , an , cùm pater fuisset in quadam Ecclesia Capellanus ad nutum amovibilis , posset illius filius illegitimus in eadem Ecclesia Capellaniam ad nutum pariter amovibilem obtinere. Rescriptum verò fuit , hoc minimè interdictum esse ; fortasse ex eo , quòd Concilium loquatur de Beneficiis , et pensionibus : hujusmodi autem Capellanix ad nutum amovibiles Beneficia proprii nominis , et in titulum collativa non sint , multòque minùs pensiones : *Sacra , etc. censuit , oratorem non prohiberi per decretum Concilii sess. 25. cap. 15. quominùs tamquam Capellanus ad nutum amovibilis possit inservire eidem Ecclesix , cui itidem ut Capellanus pater olim suus inservierit.* Ita rescriptum fuit Calaguritano Episcopo sub annum 1585. *lib. 4. decretor. pag. 40.* Nec absimilis fuit responsio data ad Episcopum Pampilonensem anno 1587. utì videre est *lib. 4. decretor. pag. 226. à tergo.* Est autem planè singulare responsum datum Ostunensi Episcopo. Quidam Dignitatem obtinens in Ostunensi Ecclesia , susceperat filium illegitimum , qui , cùm Apostolico Indulto ad sacros , etiam Presbyteratùs , Ordines suscipiendos , et ad Sacrificium celebrandum , tam superstite patre , quàm eo defuncto , habilitatus fuisset , semper in Cathedrali Ecclesia Sacrum fecerat , ideoque , ex quadam inibi vigente consuetudine , contendebat , se fieri debere participem nonnullorum proventuum , et emolumentorum , quæ

Sacerdotibus eidem Ecclesiæ inservientibus post certum servitii tempus præstare consueverant. Proposito itaque, ac discusso dubio, responsum fuit, prætensum jus nequaquam competere filio illegitimo, nec posse hunc ad ejusmodi participationem admitti. Hoc enim intercedit discriminis inter superiorem facti speciem à Calaguritano, et Pampilonensi Episcopis propositam, et hanc de qua loquimur, quòd, juxta illam, pater Beneficium propriè dictum in ea Ecclesia non obtinuerat, Concilium autem de casu loquitur, quo pater filii illegitimi Ecclesiasticum Beneficium in eadem Ecclesia possederit: *ubi eorum patres Beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, vel habuerunt*: in casu verò Ostunensis Presbyteri, pater verum in Ecclesia obtinuerat Beneficium; quo posito, vetat Sancta Synodus, filium quoquo modo ministrare in Ecclesia, ubi pater Beneficium Ecclesiasticum habet, habuitve. Rescriptum, quod redditum fuit Ostunensi Episcopo, legitur in registis Congregationis ad diem 15. Aprilis 1684. idemque confirmatum fuit die 22. Junii 1686. Videri quoque possunt hac ipsa de re Pirhing in lib. 1. *Decretal. tit. 17. §. 4. num. 55. Fermosin. ad Cap. 1. et seq. quæst. 1. num. 19. et seq. de filiis Presbyterorum*, Garcias de *Beneficiis part. 1. cap. 3. num. 18. et seq.* Fagnanus autem in *Cap. Ad extirpandas, num. 19. de filiis Presbyterorum*, rectè ad rem nostram animadvertit, quòd, quamvis filius illegitimus possit esse Capellanus amovibilis in ea ipsa Ecclesia, ubi pater quoque Capellaniam amovibilem obtinuit, hoc tamen ipsi filio non licebit, si pater Beneficium Ecclesiasticum in eadem Ecclesia obtinuerit: *Concilium Tridentinum disertis verbis prohibet, ne illegitimi in Ecclesiis, ubi eorum patres Beneficium aliquod Ecclesiasticum habent, vel habuerunt, possint quoquo modo ministrare. Unde ex Concilio illegitimus prohibetur esse*

Capellanus amovibilis in Ecclesia, in qua pater fuit intitulatus.

XV. Gradum nunc facimus ad postulata, quæ ipsas parentum, filiorumque personas attingunt; et primò de iis disseremus, quæ ad parentes spectant. Quæsitum itaque olim fuit, an possit pater consequi Beneficium à filio dimissum: quoniam cautum est quidem, ne filio liceat obtinere Beneficium, quod pater possedit; at nullibi statutum reperitur, patrem repelli debere à consecutione Beneficii, quod habuit filius. Si sermo sit de filio legitimo, non potest is consequi Beneficium à patre præhabitu, ne in Beneficiis deferendis species hæreditariæ successionis inducatur: at non prohibetur pater obtinere Beneficium, quod filius antea habuerat, cum hic cesset memorata species hæreditariæ successionis; quandoquidem, juxta usitatum naturæ ordinem, filius solet esse hæres patri, non pater filio. Adnotata reperitur hujusce quæstionis resolutio *lib. 9. decret. pag. 87. Sacra, etc. re diligenter examinata, censuit, quamvis filius legitimus prohibeatur immediatè obtinere Ecclesiam patris; non tamen patrem prohiberi etiam immediatè obtinere Ecclesiam filii.* Quod autem definitum est de patre legitimo, ipsum videlicet consequi posse Beneficium, quod ejusdem filius legitimus proximè possedit, locum quoque habet quoad patrem filii illegitimi: potest quippe ipsi deferri Beneficium, quod præmemoratus ejusdem filius illegitimus proximè obtinuit; tum quia et ab hoc casu procul abest species hæreditariæ successionis; tum quia paternæ incontinentiæ memoria revocatur, si filius patri, non ita si pater filio succedat. Videatur Sanctarellus *variar. resolut. quæst. 79. num. 11. et seq.* Consona quoque est Congregationis resolutio relata *lib. 13. decretorum pag. 567. Dubitatur, an pater possit immediatè obtinere Beneficium filii ille-*

gitimi defuncti, quod est de jure patronatûs laïcorum. Die 2. Decembris 1628. Sacra, etc. censuit, patrem legitimum posse utique absque dispensatione obtinere immediatè Beneficium filii illegitimi.

XVI. Sequuntur postulata, quæ filiorum personas respiciunt. In quodam olim proposito postulato quæsitum fuit, an Conciliare interdictum loquens de filiis illegitimis, afficiat etiam filios illegitimè quidem natos, sed legitimatos : sed facilis fuit responsio, Conciliarem sanctionem protendi quoque ad filios legitimatos, exceptis iis, qui, illegitimè nati, per subsequens matrimonium legitimi fuerint; juxta Decretalem *in Cap. Conquestus, et in Cap. Tanta, qui filii sint legitimi*: quibus addenda sunt ea, quæ nos ipsi collegimus, ac digessimus in Epistola nostra incipiente *Redditæ nobis, Bullarii nostri tom. 1. num. 113.* Quapropter rectè Fagnanus *in præcit. Cap. Ad extirpandas, num. 33.* hæc scripsit: *Quæro, an prohibitio Concilii cap. 15. sess. 25. extendatur etiam ad filium legitimatum. Cardinalis Alicatus hæc adnotavit: Concilium dicit: filiis Clericorum, qui non ex legitimo matrimonio nati sunt: et sic excluduntur legitimi, qui non sunt nati ex legitimo matrimonio. Hoc credo verum in legitimato per rescriptum Principis; secus, si filius esset legitimatus per subsequens matrimonium; quia talis venit appellatione nati ex legitimo matrimonio, etiam in materia stricta.*

XVII. Dubitatum quoque fuit, num filius illegitimus obtinere valeat Beneficium, quod ejus pater antea possedit, ubi hujusmodi Beneficium, non rectè, ac proximè à patre transferatur in filium. sed à patre dimissum, collatum fuit tertio alicui, qui illud re ipsâ possederit, subinde verò iterum vacaverit. In Jure communi, sive in Decretalibus statutum est, Clerici filium, quamvis legitimum, consequi non posse Beneficium patris, nisi in viam

Apostolicæ dispensationis; eo tamen excepto casu, quo Beneficium à patre in aliam personam translatum priùs fuerit : si enim exinde persona hæc obierit, vel quocumque alio modo vacaverit Beneficium, utique licet filio legitimo Beneficium patris habere; in hac enim casu hypothesis oculos non perstringit invisæ illa species hæreditariæ successionis ab Ecclesiasticis Beneficiis meritò arcenda. Perspicuus est textus in *Cap. Ad extirpandas, de filiis Presbyterorum*, ubi hæc leguntur: *Fraternitati tuæ mandamus, quatenus, si qui filii Presbyterorum provinciæ tuæ teneant Ecclesias, in quibus patres eorum, tamquam personæ, vel vicarii, nullâ personâ mediâ ministrarunt, eos (sive geniti sint in Sacerdotio, sive non) ab eisdem Ecclesiis non differas amovere*: ibique Glossa *verb. amovere*, inquit, vetitum id fuisse, ne videantur Beneficia per quamdam veluti hæreditariam successionem deferri; proindeque, dum intermedia aliqua persona Beneficium obtinuit, cum tunc evanescat species illa hæreditariæ successionis, nihil amplius obstare filio, quin, si legitimus sit, et idoneus, Beneficium assequatur. Consona quoque est definitio alterius *Cap. Dilectus filius, eodem titulo*, ubi decernitur, solum Pontificem dispensare posse cum filio legitimo, ut Beneficium proximè à patre possessum valeat obtinere. Rem hanc videre est latè discussam à Sanctarello *variar. resolut. quæst. 79. num. 1. et 2.*

XVIII. Habent hæc quidem locum quoad filios legitimos tantùm. Nihilominus summus Pontifex Clemens VII. existimans, fieri posse, ut, quæ à sacris canonibus statuta fuerant in favorem filiorum legitimorum (quos diximus patris Beneficium consequi posse, quoties intermedia aliqua persona idem Beneficium jure obtinuerit), traduci possent ad filios quoque illegitimos; Constitutionem primus evulgavit, quæ est *num. 30. veter. Bullar. tom. 1.,*

quâ ad hujusmodi latiore interpretationem eliminandam, præmemoratis canonicis sanctionibus in hac parte latè derogavit. Inspectâ autem hujusmodi Constitutione, multòque magis expensis Concilii Tridentini verbis, indicato superiùs postulato rescriptum fuit, non licere filio illegitimo habere Beneficium, quod ejus pater præhabuit, licèt intermedia aliqua persona Beneficium ipsum possederit: uti deprehenditur ex veteri resolutione anni 1589. *lib. 6. decret. pag. 27. Sacra, etc. censuit, prohibitionem cap. 5. sess. 25. habere locum, etiamsi medio tempore Beneficium ab extraneo obtentum fuerit: et ex altera anni 1606. lib. 11. decret. pag. 157. Sacra, etc. censuit, Fabium prædictum, utpote illegitimum, nullo pacto obtinere, aut possidere posse Beneficium M. Martini, olim ab ejus patre, ut proponitur, obtentum, quamvis alius medio tempore illud obtinuerit: ac denique ex iis, quæ scripsit Fagnanus in cit. Cap. Ad extirpandas, num. 7. et seq. de filiis Presbyterorum, ubi sedulò animadvertit, post Concilium locum amplius non esse distinctioni, an filius proximè, an potiùs mediâ aliquâ intercedente personâ in Beneficium patris succedat, nisi ubi de filio legitimo agatur.*

XIX. Magis ambiguum, proindeque accuratiori investigatione dignum fuit aliud postulatum; videlicet an nepos legitimus, ex patre tamen illegitimo progenitus, capax sit Beneficii, quod avus antea possedit; et an, positâ nepotis legitimi capacitate, illud ipsum obtinere valeat, etiam superstite avo. Actum fuit hac de re non solùm in Congregatione Concilii, sed etiam in Rotæ Auditorio; et, quamvis in Congregatione Concilii semel, et iterùm scissa fuerint suffragia, nihilominùs tandem sententia frequentiori congregatorum calculò comprobata, atque etiam Rotali judicio consona, prodiit favore nepotis legitimi ex patre illegitimo progeniti, quamvis

avus, qui Beneficium antea obtinuerat, adhuc viveret: ipseque Pontifex Gregorius XIII. qui rem per se iterato examini subicere voluit, Congregationis resolutionem approbavit. Hæc omnia accuratè referuntur à Fagnano *in cit. Cap. Ad extirpandas. à num. 35. ad finem, de filiis Presbyterorum.* Congruunt quoque sequentium temporum resolutiones: uti videre est in causa *Nullius*, diei 17. Martii 1593. *lib. 7. decretor. pag. 99. Sacra, etc. censuit, nepotem legitimum ex filio illegitimo non comprehendi decreto cap. 15. sess. 25.* et in alia causa *Tricaricen.* 23. Januarii 1610. *lib. 11. decretor. pag. 73. à terg. Sacra, etc. respondendum censuit, prohibitionem Concilii, quæ habetur cap. 15. sess. 25. non comprehendere nepotes legitimos ex filio illegitimo: iisdemque conceptis verbis rescripsit Congregatio in alia causa sub die 11. Decembris 1621. lib. 12. decretor. pag. 83.* Quod quidem potiori jure obtinere debet, cùm pater illegitimus legitimatus fuit; uti eadem Congregatio rescripsit postulato, quod exhibitum fuerat à Cardinali Facchinetto, Senogalliensi Episcopo, die 9. Novembris 1647. *lib. 18. Decretor. pag. 413. à terg. Eminentissimus Cardinalis Facchinettus Episcopus Senogallien. supplicat hanc Sacram Congregationem pro declaratione infrascripti casûs: An contra filium legitimè natum ex patre naturali legitimato adsit repugnantia Sacri Concilii Tridentini cap. 15. sess. 25. de reformat. ita ut non potuerit præsentari ad Ecclesiam Parochialem de jure patronatûs suæ familiæ. Sacra, etc. respondit, non adesse repugnantiam Sacri Concilii, quominus filius legitimè natus ex patre naturali legitimato potuerit ad Ecclesiam Parochialem de jure patronatûs præsentari.*

XX. Perpensum etenim primò fuit, loqui Concilium de paterna incontinentia: *ut paternæ incontinentiæ memoria, etc. longissimè arceatur: in proposita verò facti specie nullam offendi paternam,*

sed avitam tantummodo incontinentiam , de qua non loquitur Concilium. Secundò , quamvis Jure Civili prohibeatur pater filium spurium sibi hæredem scribere , nihilominùs non interdici avo , hæredem instituere nepotem legitimum ex suo filio spurio , modò id non fiat in fraudem legis , et ut filius spurius hoc pacto indirectè consequatur id , quod directè assequi non valeret. Videatur Cardinalis Palæotus *de nothis spurisque cap. 53*. Tertiò tandem , quoties lex durior esse videtur , ùt in proposito casu , quamlibet æquiores interpretationem esse recipiendam , ut quoad fieri potest , ejusdem legis asperitas temperetur.

XXI. In Concilio Lateranensi , habito sub Innocentio III. conditum fuit decretum relatum *in Cap. In quibusdam , de pœnis* , quo indefinitè sancitum est , si fortè is , qui jus patronatûs obtinet alicujus Ecclesiæ , ejusdem Rectorem interficiat , non modò ipsum , reliquosque omnes , ad patronatûs jura vocatos , ab hujusmodi juribus cadere , sed insuper ejusdem interfectoris descendentes ad quartum usque gradum , utpote irregulares à Clericorum ordine repellendos : *Sed etiam usque ad quartam generationem posteritates talium in Clericorum collegium nullatenùs admittantur* : quod rectè notarunt Pirhing *in lib. 5. Decretal. tit. 37. §. 6. num. 26*. Gibalinus *in Synopsi Censurarum verb. Homicidium num. 3*. Thesaurus *de pœnis Eccles. part. 2. verb. Homicidium cap. 4. num. 4*. Gutierr. *Canonic. Quæst. lib. 2. cap. 30. num. 7*. At celebris Joannes Andreas *ad præcit. text. in Cap. In quibusdam , num 8. de pœnis* , dubium proposuit , an memorata Conciliaris sanctio afficeret quoque filios natos , antequam interficeretur Rector ; cupiensque legis rigorem æquiore interpretatione temperare , amplexus est defenditque negativam sententiam. Quamvis verò eidem contradictorem sese præstiterit Zabarella *in citat. Cap.*

num. 5. afferens tamquam sibi consentientem Cardinalem Ostiensem (qui tamen nihil planè habet ea de re); nihilominùs affirmari potest, sententiam Joannis Andreæ, qui asperitatem legis æquiore interpretatione moderatur, eique minimè subjicit filios ante patratum homicidium progenitos, nunc temporis esse receptam, omniumque propemodum calculo comprobata: quemadmodum latè demonstrant Chartarius *de pœnis innocentium art. 1. num. 188. vers. Hæc tamen, cum pluribus. seqq.* et Sanchez *super præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 27. à num. 6. ad finem.* Hanc ipsam sententiam amplexa est quoque Congregatio Concilii in quodam dubio super petita dispensatione proposito, ac definito die 2. Augusti 1628. Irregulares præterea sunt filii ex hæretico patre geniti; uti deprehenditur *ex Cap. Quicumque §. Hæretici, et ex Cap. Statutum, 15. de hæreticis, in sexto.* Et quidem pater etiam post ejuratam hæresim irregularitate tenetur, ideoque dispensatione indiget ad Ordines suscipiendos; uti patet ex plenè deductis per Sanctarellum *de hæresi cap. 25. dub. 1.* At, relictâ à patre hæresi, eoque ad Ecclesiæ sinum reverso, filii, juxta æquiores, et magis receptam interpretationem scribentium in præindicatos textus, irregularitate solvuntur. Ita etiam docet Suarez *de Censuris disput. 43. sect. 3.* latèque pergit Cardinalis Albitius *de Inconstantia in Fide cap. 24. num. 75. et seq.* Idemque præterea admissum fuit à sæpè dicta Congregatione Concilii, uti videre est in quadam Epistola, illius auctoritate et nomine conscripta anno 1591. *lib. 7. epistolarum pag. 277.* atque insuper ex responso reddito in quadam causa *Romana* 21. Maji 1718. dum nos, in minoribus constituti, ejusdem Secretarii munere fungeremur. Sed ad confirmandam propositam sententiam, nepoti legitimo ex filio spurio faventem, magis etiam conferre videtur exemplum Bullæ S.

Pii V. incipientis *Quæ ordini*, num. 117. tom. 2. *veteris Bullarii*, quâ Pontifex vetat Clericis hæredes scribere suos filios illegitimos, aut quidquam testamento relinquere iisdem, eorumque filiis, ac descendantibus, consanguineis, et affinibus, sive ipsi filii illegitimi superstites sint, sive antea obierint, et sive relinquenda bona ex Ecclesiæ redditibus, sive ex patrimonialibus bonis fuerint comparata. Dici planè nequit, quos, quantosque excitarit motus hujusmodi Constitutio. Et quidem, omisso examine illius quæstionis, quam plures tunc agitarunt, an scilicet Constitutio obstet legato alimentorum, quæ pater etiam Ecclesiasticus suis filiis illegitimis præstare tenetur; plerisque tuentibus, et acriter propugnantibus, hanc mentem Pontifici nequaquam fuisse: quod ad rem nostram propiùs facit, non defuerunt, qui, eandem Constitutionem interpretantes, fusiori calamo docuerint, ac defenderint indefinitam illam prohibitionem in ea adscriptam, ne ulla dispositio in commodum filiorum, descendantium, consanguineorum, ac etiam affinium filii illegitimi, ab Ecclesiastico patre fieri possit, ita accipi, et temperari debere, ut tunc solùm obtineat, cùm dispositio expressè quidem in favorem hujusmodi personarum fuerit exarata, sed tamen eâ mente, eoque proposito fine, ut per eam juvetur filius ipse illegitimus, atque ita indirectè, et per circuitum eò perveniatur, quò directè pertingi non potuisset. Videatur Lucidorus *in suo Tractatu de illegitimis cap. 15.* ubi pluribus demonstrat, filiis illegitimis Clericorum deberi alimenta non minùs ex bonis patrimonialibus patris, quàm ex redditibus Ecclesiasticis; deinde *sequenti cap. 29. num. 20.* ostendit, officii hujus implemento nullatenùs obstare Bullam Pianam; ac denique *cap. 30. num. 2.* pluribus evincit Bullam Pianam, adimentem patri Clerico facultatem legandi consanguineis sui filii illegitimi, intel-

ligendam esse de legato, sive dispositione, quæ in memoratos quidem consanguineos confertur, sed eo consilio, ut in ejusdem filii illegitimi commodum cedat. Porrò decretum illud Concilii Tridentini *sess. 25. cap. 15. de reform.* editum, de quo hucusque disseruimus, fusè illustrat Passerinus in suo Tractatu *de electione cap. 25. num. 231. et seq.* ubi, collectis concordantium Doctorum auctoritatibus in eandem sententiam concludit, quam nos, uti Conciliaris sanctionis intelligentiæ magis consentaneum, attulimus. Mentionem quoque facit resolutionum Congregationis ejusdem Concilii Interpretis; sed, cum nec earum verba transcripserit, nec loca indicaverit, unde desumi possent, occasionem nobis præbuit easdem opportunè afferendi, ut inquirunt, *per extensum*, indicatis registis, ex quibus eas excerptimus.

XXII. Cum aliquando Romanus Pontifex justis de causis dispensationem indulgeat illegitimè natis, ut ad Sacros Ordines valeant promoveri, in ipsis dispensationum litteris inseritur clausula: *dummodo paternæ incontinentiæ imitator non sit.* Avenionensis Archiepiscopus anno 1653. quæsivit, quonam modo se gerere deberet designatus executor, ut, expressam clausulam verificando, ejusdem legi se conformaret. Congregatio autem rescripsit, postulatam planè simile propositum olim fuisse ab Episcopo Sarzanensi, ipsique redditum fuisse responsum die 23. Decembris 1596. hisce verbis conceptum: *Sacra, etc. respondit clausulæ illi: dummodo paternæ incontinentiæ imitator non sit, etc.: in litteris dispensationis appositæ, non aliter per Episcopum satisfieri, quàm in quærendo, quòd nihil bonis moribus indignum compererit: quòd si integro decennio dispensandus probè vixit, debere exequi litteras dispensationis, quamvis priùs incontinentiæ nomine suspectus esset; sed hoc casu debere Epi-*

scopum accuratiùs inquirere, ad diluendam priori vitæ suspicionem. Ita legitur *lib. 19. decret. pag. 296. à terg.*

XXIII. Aliquando etiam ob justas tamen et graves causas, à summo Pontifice dispensatur cum filio illegitimo, ut Beneficium olim à patre possessum, sive pensionem aliquam super illius fructibus consequi possit: cùmque in litteris dispensationis, quæ super hoc dari solent, apposita non legatur expressa derogatio Tridentino Concilio, antiquioribus temporibus nonnemo ex Episcopis interrogando quæsivit, an dispensationem deberet executioni demandare. Neque porrò negari potest, quin in ipsis Urbis tribunalibus hac ipsa de re in utramque partem disputatum fuerit. Verùm, cùm idem Tridentinum Concilium *sess. 25. cap. final.* perspicuè declaraverit, *omnia et singula sub quibuscumque clausulis et verbis, quæ de morum reformatione, atque Ecclesiastica disciplina in eo statuta fuerunt, ita statuta et decreta intelligi debere, ut in his salva semper auctoritas Sedis Apostolicæ et sit, et esse intelligatur;* hoc satis est, ut removeatur necessitas expressæ derogationis; proindeque sufficiat, ad hoc ut derogatum censeatur oppositæ Conciliari sanctioni, si Pontifex aliquid ipsi contrarium indulserit, aut decreverit, supplicemque libellum, seu aliàs archetypum litterarum Apostolicarum exemplar, suâ ipse manu signaverit: juxta definitionem editam à S. Pio V. per schedulam sui Motûs proprii relatam à Garcia *de Beneficiis part. 4. cap. 5. num. 32. et 33.* Atque hæc est sententia, in quam, post longas disputationes, communi consensu convenerunt tum Abbreviatores Cancellariæ Apostolicæ, et Rotæ Romanæ Auditores, tum etiam Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum. Videatur Fagnanus *in Cap. Nulla, num. 86. de concessione præbendæ.*

CAPUT ULTIMUM.

De facultate imminuendi, seu reducendi legata Missarum, quam Episcopi sæpè in relatione statûs suarum Ecclesiarum sibi concedi postulant.

INTER Episcopalis sollicitudinis onera haud sanè novissimum locum tenere censendum est illud, quo sacri Pastores obstringuntur, majori quâ possunt curâ advigilare, ut suis in Diœcesibus pia legata debitæ executioni mandentur, præscriptæ celebrentur Missæ, eademque juxta piorum fundatorum voluntatem applicentur. In decretali epistola S. Gregorii Papæ, relata *in Cap. Nos quidem, de testamentis*, Sanctissimus Pontifex Calaritano Episcopo studiosè injungit, ut det operam, quo religiosæ cujusdam mulieris, cui nomen Theodosia, impleatur voluntas, quæ ab illius hærede nondum fuerat executioni demandata: *Volumus, ut Fraternitatis tuæ ædificetur studio* (de monasterio loquitur, quod pia testatrix jusserat ædificari) *ordinatisque omnibus, res, atque redditus, qui relictî sunt, per te loco ipsi venerabili sine imminutione aliqua socientur. Sic enim et ante tremendum Judicem tuum sententiam remissionis effugies, et, secundùm piissimas leges, dilatas defunctorum pias voluntates Episcopali supplebis studio.* Similia planè præcepta habentur in Moguntina Synodo, relata *in Cap. Si hæredes, de testamentis.* Celebre est rescriptum Gregorii Papæ IX. *in Cap. Tua nobis, eodem tit.* ubi asserit, id oneris esse Episcopi, ut legata pia curet impleri, etiamsi cavisset testator, ne Episcopus se ei rei quomodocumque immisce- ret: *licèt etiam à testatoribus id contingeret interdici*: propterea quòd nequeat privata testatoris dispositio generalem canonis, vel legis sanctionem

immutare, ejusque effectum impedire; ut constat *ex l. Nemo potest, ff. de legatis primo*: nec aliud datum est pii operis fundatori, quàm ut certum aliquem designare, ac constituere valeat executores, seu etiam huic concreditum munus segniter obeunti alium subrogare; tunc enim Episcopus interponere se nequit, nisi cùm substitutus quoque segnis, ac negligens deprehendatur: sed hoc demùm casu ad Episcopum devolvitur onus, ac cura exequendi, quod alii neglexerunt: *Verùm omnibus exequi detrectantibus, tandem fiet devolutio ad Episcopum, neque hoc prohiberi poterit à testatore.* Ita in Commentariis ad præcitatum textum in *Cap. Tua nobis*, adnotat Fagnanus *num. 3. de testamentis*. His consonat Concilium Tridentinum in *Cap. 8. sess. 22. de refor.* ubi agens de executione piarum voluntatum et dispositionum, quæ sive inter vivos, sive per ultimam voluntatem prodierint, ita cavet: *Episcopi etiam tamquam Sedis Apostolicæ delegati, in casibus à jure concessis, quibus verbis innuitur ea facti species, quâ alter in alterius supplementum datus fuerit executor, omnium piarum dispositionum tam in ultima voluntate, quàm inter vivos, sint executores.* Quod autem spectat ad Missarum celebrationem, in Decretis Urbani Papæ VIII. confirmatis ab Innocentio XII. per suam Constitutionem, cui initium, *Nuper à Congregatione*, hæc verba leguntur: *Meminerint igitur, et satagant Ordinarii, ut à personis, et in Ecclesiis quoquo modo, etiam in vim decretorum Concilii Tridentini, sibi subjectis, Missæ eâ, quâ par est, fide et diligentia celebrentur, et cuncta et singula decreta hujusmodi omnimodæ executioni demandentur; nedum justitiam recurrentibus, seu instantibus reddentes, sed ex officio tum in visitationibus, tum in aliis actibus, et modis, quos expedire et convenire toties, quoties judicaverint, inquirentes, ne*

aliquid committatur , pervertatur , differatur , vel omittatur , quod his omnibus et singulis decretis adversetur.

II. Hæc autem omnia comprehendunt quoque Prælatos inferiores , habentes territorium separatum , et jurisdictionem quasi Episcopalem in diœcesi sibi assignata : in qua videlicet possunt quidquid potest in sua diœcesi Episcopus , iis tantummodo exceptis , quæ pendent ab Ordinis potestate. Ad cujus rei probationem , in materia de qua agimus , illud retulisse sufficiat. Cùm vacasset Milevitana Ecclesia , voluissetque Vicarius Capitularis , ad instantiam Procuratoris Fiscalis , aggredi examen implementi oneris Missarum , excitatâ controversiâ , an id ab eo præstari jure potuisset , Congregatio Concilii rescripsit , Vicarium Capitularem non potuisse modo , sed et debuisse etiam ex officio hujusmodi investigationem assumere ; quemadmodum videri est ex resolutione edita 15. Aprilis 1684. cùm Vicarius Capitularis , vacante Sede , succedat in omnem jurisdictionem , quæ *jure ordinario* Episcopo competit , uti etiam firmatum fuit *in superiore lib. 2. cap. 9.*

III. Neque ad hujusmodi onus à se amovendum licet Episcopis ad ea confugere , quæ aliquis eorum allegasse deprehenditur ; suam nimirum auctoritatem coërceri , ac præpediri à tribunali Fabricæ S. Petri in Vaticano. Neque enim illius tribunalis auctoritas ad omnes æquè regiones protenditur , ita ut possit quoscumque negligentes , vel contumaces ad legata pia , Missarumque onera implenda cogere. Quare in locis tribunali Fabricæ non subjectis integra profectò , et absolutissima manet Episcopis hujusmodi rerum potestas. Neque verò memoratum tribunal in ipsismet sibi subjectis locis jurisdictionem suam exercere potest , nisi ad supplendam Episcoporum negligentiam : ab obitu namque piorum testa-

torum datum est Episcopis integrum anni spatium , quo labente , nihil planè aggredi potest Fabricæ tribunal , juxta Constitutiones 3. et 9. Clementis VII. uti rectè advertit quoque Ursaya in Compendio Privilegiorum Reverendæ Fabricæ , adnexo suis disceptationibus Ecclesiasticis tom. 1. num. 65. *Quæres , an intra annum remaneat illæsa jurisdictio Episcoporum , etc. circa executionem piarum dispositionum. Respondeo affirmativè , etc. Post annum verò statim cessat Episcoporum jurisdictio , et subintrat Fabrica , etiamsi judicium terminatum non fuerit.* Itaque Fabrica , nonnisi post evolutum ab obitu testatoris annum , illius piarum voluntatum executioni se immiscet ; veluti etiam animadvertunt Maranta resp. 20. num. 75. et 76. part. 1. et resp. 68. num. 1. et seq. part. 3. Rubeus de testam. cap. 8. num. 284. et seq. Ursaya præcit. loc. Raynaldus in suo voto 178. et Rota decis. 122. num. 2. et seq. part. 6. recent. eo planè modo , quo in aliquibus Synodis decimi quarti , et decimi quinti seculi cautum legitur , ut , si intra annum executores , à testatore designati , illius voluntatem non impleverint , hujus executionis cura ad Episcopum devolvatur ; quemadmodum videre est apud Thomassinum de Beneficiis part. 3. lib. 1. cap. 24. num. 10. et 11. Si autem nec Episcopus intra anni spatium legatorum piarum , onerumque Missarum executionem aggressus fuerit ; neque post annum tribunal Fabricæ quidquam ea in re præstiterit , et rebus sic utrinque quiescentibus longius effluxerit temporis spatium ; locus adhuc est cumulativæ , seu concursui inter Episcopum et Fabricam , rei que notio penes eum relinquitur , qui ipsam præoccupaverit.

IV. Onera Missarum , uti cuique perspectum est , diverso jure censentur , prout variis ex principiis , sive causis profluunt. Primum sanè meritò habetur earum Missarum onus , quæ celebrandæ sunt , et

applicandæ , quia ita lege cautum est. Alterum est earum , quæ ideo celebrari et applicari debent , quia ita mandarunt pii fundatores per suam dispositionem vel inter vivos stipulatam , vel supremis tabulis consignatam. Ad primam classem referenda est Missa , quam quisque Parochorum singulis diebus festis pro populo celebrare et applicare jubetur ; item Missæ conventuales , quas Capitula Ecclesiarum Metropolitanarum , Cathedralium , et Collegiatarum , omninò debent singulis diebus , pro suis universim benefactoribus celebrare , et applicare. Videatur nostra Constitutio , cui initium *Cùm semper oblatas* , 103. tom. I. nostri Bullarii , ubi pluribus agitur de obligatione enuntiatis Missas celebrandi , et applicandi. Secundæ verò classis , uti dictum est , sunt Missæ , quæ vel perpetuò , vel ad longum , remotumque temporis spatium celebrandæ sunt , et applicandæ , propterea quòd ita jusserunt pii fundatores , quarum proinde onera *perpetua* dicuntur ; item illæ , quæ semel celebratæ , et applicatæ , nequaquam iterantur , aut ad summum certis quibusdam vicibus iterantur , ad implendum numerum à pio testatore designatum ; proindeque *adventitiæ* , seu *manuales* vocitantur. De hujusmodi Missarum implemento fusiùs disseruimus in nostra Institutione 56. *Latinæ editionis* , ad quam , ne actum agere videamur , nos omninò referimus. Hic verò satis erit innuere , in præmemorata Constitutione Innocentii XII. incipiente *Nuper à Congregatione* , sanciri , ut in singulis Ecclesiis secularibus ac Regularibus adsit catalogus , sive tabella onerum , quæ ad perpetuum , vel ad certum definitumque tempus imposita ipsis , ac respectivè acceptata fuerunt ; utque itidem in Sacratio duo asserventur libri , in quorum altero perpetua hujusmodi , sive temporaria onera , in altero verò Missæ manuales et adventitiæ inscribantur , unà cum

fideli , ac distincta adnotatione subsecuti utrorum-
 que implementi. Auctor Operis , cui titulus *Ichno-*
graphia , sive delineatio , exemplumque vitæ , et
officii Episcopalis , à pio et docto Sacerdote sub
 annum 1719. Romæ editi , postquam monuerat ,
 Episcopum jure suo , atque , ut ajunt , *ex officio*
 esse piorum legatorum cognitorem , judicem , exe-
 cutorem , eumque propterea debere omnem curam
 et sollicitudinem adhibere , ne eadem occultentur ,
 neve ipsorum oblitteretur memoria , §. 29. *pag.* 164.
 magnopere commendat cautiones hac de re adhibi-
 tas in Concilio Provinciali Mediolanensi quinto ,
 reliquasque Romæ initas , et institutas à felicis re-
 cordationis Clemente Papa XI. ad perpetua Missarum
 onera vindicanda , et exequenda , uti videre est in
 ejus Bullario , quas quidem ait omninò dignas , quæ
 in singulis diœcesibus , sedulâ Episcoporum imita-
 tione , observentur ; quod sanè à nobis libenti animo
 confirmatur. Itaque hæc est hujusmodi cautionum
 summa , ut conficiatur index , sive tabella , distin-
 ctim adnotata , præferens perpetua et temporaria
 Missarum onera , unâ cum indicatione testamenti ,
 aut alterius legalis actûs à pio testatore exarati , et
 designatione loci , Ecclesiæ nimirum , in qua pera-
 genda sint Sacra , sicuti etiam numeri Missarum , ac
 temporis , quo eas celebrari oporteat. Hujus enim
 tantummodo indicis , sive tabellæ præsidio , si recto
 ordine , et cum exacta monumentorum indicatione
 confecta fuerit , facilè ac tutò deprehendere lice-
 bit , an onera fuerint ex fide adimpleta : id quod
 ex solis libris constare certò non potest , ut-
 pote quibus demonstrari quidem poterit subsecuta
 celebratio , juxta decisionem 372. Riccii *part.* 3. vel
 etiam oblati Sacrificii applicatio , si qui illud obtu-
 lit Sacerdos , adnotavit , se etiam illud applicasse ,
 juxta Instructionem quintam impressam penes Mo-
 nacellum *tom.* 3. *pag.* 217. *num.* 14 ; sed ex his non

evincitur , celebrata fuisse , et applicata ea omnia Sacrificia , quæ celebranda sunt , et applicanda , ut piis fundatorum dispositionibus integrè satisfiat. Præter libros ergo opus est etiam tabella , quæ cum illis conferatur : tabella autem nullam fidem obtinere potest , nisi concordet cum publico documento , in quo pius fundator suam voluntatem expresserit.

V. Cùm Regularium Ecclesiæ plerumque sint ab Episcopi jurisdictione exemptæ , eas ipse visitationi non subdit : dumque in eas visitandi jus non exercet , levatur onere disquirendi , an Missarum onera fuerint sedulò et accuratè adimpleta ; idque Superiorum Regularium curæ et sollicitudini relinquitur. At satis id non fuit ad præcavendas , tollendasque omnes controversias , quibus ceteroquin Congregatio Concilii non destitit opportuna afferre remedia. Potest Episcopus , ex Conciliari sanctione , et ex satis nota Constitutione Gregorii XV. Pontificis , uti jurisdictione delegatâ in Ecclesiis Parochialibus Regularium quoad ea , quæ curam animarum concernunt. Hac ipsa de re nos quoque Constitutionem edidimus incipientem *Firmandis* , num. 109. *Bullarii nostri tom. 1.* in qua adnotatum est quidquid præstari potest ab Episcopo sacram visitationem obeunte in Ecclesiis Regularium , quibus annexa sit animarum cura. Porrò regesta Congregationis Concilii percurrentes , invenimus , in quadam causa *Lucana* , proposita 31. Januarii 1682. disputatum fuisse dubium , an in hujusmodi Regularium Ecclesiis , annexam habentibus animarum curam , liceret Episcopo recognoscere rationes onerum Missarum , propterea quòd hujusmodi rationum dispunctio ad curam pertineat animarum ; et , quamvis ii , qui jura Episcopi tuebantur , antiquam quamdam afferrent resolutionem editam in causa *Vulturarien.* 17. Maji 1653. confirmatam in alia causa *Narnien.* die

13. Julii 1669. *lib. 26. decretor. fol. 257.* ubi inter cetera ab Episcopo peragenda dum Parochiales Ecclesias Regularium visitat, recensetur etiam vigilantia circa implementum onerum Missarum, et anniversariorum ex piis dispositionibus; censuit nihilominus Congregatio, non esse sibi cœcis oculis inhærendum ejusmodi verbis, quæ quasi per transennam in decretum irrepsisse potuerant: sed rescripsit, ut audirentur Regulares. Causa autem, hoc edito rescripto, conticuit; fortasse quia defensores Episcopi Lucani augurati sunt fore, ut auctoritas explorandi ac recognoscendi tabulas onerum Missarum in Ecclesiis Parochialibus Regularium, huic tantummodo rationi innixa, quòd possit Episcopus ejusmodi Ecclesias visitare *in concernentibus curam animarum*, coerceretur ad Missam Parochialem, quam Parochus, uti præmonuimus, singulis diebus festis pro populo sibi concredito celebrare et applicare debet.

VI. In Regularium domibus, et Ecclesiis erectæ quandoque reperiuntur laïcorum Confraternitates, quibus proprium est Altare, sive Capella in ipsis Regularium Ecclesiis. Innumeræ superioribus temporibus de his excitatæ fuerunt quæstiones, an scilicet Episcopis liceret memoratas Capellas, seu Altaria visitare, et, quatenus id possent, quid subjiciendum esset, aut non esset visitationi Decreta his de rebus edita à Congregatione Cardinalium negotiis Episcoporum et Regularium præposita, impressa reperiuntur penes Matthæuccium *in Officiali Curiae cap. 14. num. 16.* Lantuscam *in Theatr. Regular. verb. Confraternitas num. 13.* Bassium *in suo Tractatu de Sodalitiis quæst. 13.* Verùm perspicua satis, et juri consentanea est resolutio Congregationis Concilii, in quadam causa *Nucerina Paganorum*, proposita et decisa 23. Junii 1629. uti videre est *lib. 14. decretor. fol. 115. à tergo*, quam

hic afferremus, propterea quòd in ipsa peculiari-
ter statuitur de rationibus Missarum revidendis
recognoscendisque, de quo nunc nobis est sermo :
Sacra, etc. inhærendo declarationibus aliàs factis, censuit, Confraternitates laïcorum in Ecclesiis Regularium exemptorum institutas, subesse jurisdictioni, et visitationi Episcopi, illasque ab eo visitari posse, necnon illarum Capellas in iisdem Ecclesiis Regularium existentes, in his tamen, quæ Confraternitatum administrationem respiciunt, et, si Confraternitatibus incumbit onus manutenendi Altare, et illius cultum, Episcopum posse visitare circa ea, quæ respiciunt ipsam manutentionem, cultum, et ornamenta Altaris, seu Capellæ, onera Missarum, atque Divinorum officiorum ibidem celebrandorum, et circa ea omnia, quæ ad obligationem eorundem Confratrum relationem habent. Huic consona sunt reliqua decreta relata eodem lib. 14. pag. 13. lib. 19. pag. 205. lib. 21. pag. 308. lib. 40. pag. 658.

VII. Et, quoniam de Missis in Ecclesiis Regularium celebrandis disseruimus, non erit abs re alterius quæstionis resolutionem hîc superaddere. Cùm pius fundator jussisset, ut aliquot Missæ quotannis pro expiatione animæ suæ celebrarentur in quadam Regularium Ecclesia ab eo Sacerdote, quem suus hæres, sive legatarius designasset; cùmque hic vellet Presbyterum secularem eligere, exhibens tamen Regularium Sacratio quidquid opus est, et conferri solet pro consumptione sacrorum utensilium, aliisque expensis ad Missarum celebrationem necessariis: orta hinc fuit occasio, ut in causa *Sancti Miniati*, proposita die 13. Novembris 1683. sequentia dubia efformarentur, et dirimenda proponerentur. *Primò, an legatarii possint deputare Sacerdotes seculares, qui Missas à testatore præscriptas celebrent in Ecclesia Regulari,*

præstitâ conventui congruâ contributione pro usu sacrorum indumentorum, et aliis ad celebrationem Missæ necessariis. Secundò, an dicti Regulares, præstitâ eis contributione præfatâ, teneantur præstare patientiam, ut prædictæ Missæ in eorum Ecclesia celebrentur. Tertiò, an casu quo Regulares ex rationabili causa id negent, liceat legatariis onus Missarum in alia Ecclesia arbitrio Ordinarii impleri facere. Et ad omnia affirmativum redditum fuit responsum; quod quidem consentaneum est iis, quæ adnotavit Cardinalis de Luca de Legatis discurs. 25. per tot.

VIII. Episcopale onus advigilandi, ut piæ dispositiones respicientes Missarum celebrationem, et applicationem, de qua hoc capite agitur, religiosæ executioni committantur, subsequitur earumdem Missarum reductio, sive earum numeri imminutio. Verùm, ne quid ambiguum in hujus materiæ intelligentiam irrepat, prænotandum est, nonnullos actus aliquando minus rectè appellari reductiones Missarum; alios verò et dici, et reverà esse Missarum reductiones: aliquos etiam ordinariâ Episcopi auctoritate perfici posse; alios autem peragi non posse, nisi præobtentâ in id Apostolicæ Sedis facultate, quæ, ex recepto in Curia usu, dicitur facultas reducendi Missas; de qua, postquam nonnulla adnotaverimus, quæ prænovisse oportet ad ambiguitatis, errorisque periculum removendum, hoc capitulo fusiùs disseremus.

IX. Atque, ut exemplis res clarior fiat, si quis fortè contenderet, testamentum, in quo scriptum est legatum Missarum, imperfectum esse, non quidem in iis, quæ solemnitates respiciunt, cùm factum fuerit ad formam *Cap. relatum de testamentis*, sed in eo quod pertinet ad completam absolutamque testatoris voluntatem, quam abfuisse affirmet, et super eo conformem votis suis referat senten-

tiam; tollitur quidem ab hujusmodi sententia onus celebrandi Missas legato demandatas; at nihilominus judicium hoc non nisi improprie reductionem Missarum appellaveris. Si tueatur hæres, non potuisse testatorem onera Missarum imponere, propterea quod nihil proprium haberet, quod scripti oneris implemento posset addicere, aut si testator, cum satis in bonis haberet, pro dote Missarum celebrandarum designavit quidem, constituitque fundum aliquem, aut debitoris nomen legitimum tutumque, sed medio tempore inter testamentum, et subsecutum obitum, voluntaria alienatione prædium, nomenve debitoris in dotem constitutum distraxit; ita ut fiat locus controversiæ, an Juris regula, quæ docet, legatum perimi, quando res legata, non necessariò et coactè, sed voluntaria alienatione distrahitur, uti cautum legitur *l. Rem legatam, et l. Legatum, §. Pater, ff. de adimend. vel transfer. legat.* obtineat quoque in legatis piis; qua quidem in re nonnulli adhærent sententiæ neganti, Jason *l. Qui post testamentum, Cod. de legatis*, Tiraquell. *de privilegiis causæ piæ, privil. 41. Genuen. Pract. Eccl. quæst. 267. Amostaz de causis piis lib. 1. cap. 13. n. 41. Pasqualig. de Sacrificio novæ legis quæst. 110. per tot. alii verò opinionem affirmantem tuentur, Mantica de conjectur. ultim. volunt. lib. 12. tit. 6. num. 5. Menoch. de præsumptionibus lib. 4. præsumpt. 167. num. 15. et seq. Ciarlin. Controv. forens. lib. 1. cap. 69. num. 25. et seq. in his rerum circumstantiis, si hæres ex alterutro capite absolvatur ab implemento oneris Missarum, actus hujusmodi dicitur quidem, sed minus rectè, reductio Missarum. Non absimilis est altera facti species, quâ quis contenderet, extinctam peremptamque esse obligationem celebrationis Missarum, non ideo quod annum legatum, in animæ expiationem scriptum, ultra decennium non*

protendatur; hæc quippe propositio est 43. inter proscriptas ab Alexandro VII. Pontifice 18. Martii 1666. : *Annuum legatum , pro anima relictum , non durat plus quàm per decem annos : eademque doctè admodum refellitur à Viva , et à Milante in notis ad ipsam propositionem ;* sed quia elapsum sit tempus, quod implemento , seu celebrationi Missarum statuerat pius fundator, vel definiverant alicujus Ordinis Regularis Constitutiones, veluti definitum est in Constitutionibus Fratrum Minimorum Sancti Francisci de Paula, quibus sancitur, ut Missarum onera non assumantur ultra quinquagesimum annum implenda, sed ita dumtaxat, ut, quinquagesimo elapso anno, hujusmodi onerum fundatores adjuventur communibus suffragiis Missarum, quæ à Religiosis indefinitè, ac universim pro benefactoribus celebrantur, quod à nobis etiam approbatum fuit in nostris Apostolicis litteris, incipientibus *Paternæ sollicitudinis*, editis anno 1749. in quibus recensetur universa rei series, unâ cum rationibus, opportunisque cautelis adhibitis : si itaque ostendatur, re ipsâ præterlapsam esse tempus à testatore, vel à Constitutionibus Ordinis præfinitum, atque ideo decernatur, cessasse obligationem celebrationis Missarum, actus hic etiam impropriè dicitur Missarum reductio. Neque enim aut hic, aut ceteri superiùs allati actus, si rectè loqui velimus, eo nomine designari possunt; sed potius dicendi sunt declarationes, ac judicata, quibus definitur, onus Missarum vel nulliter impositum, vel resolutum, irritumque factum, vel denique satis impletum fuisse. Ut autem præfatos actus omnes præstare possit Episcopus, haud opus est, ut sibi Apostolicam auctoritatem impleret; quandoquidem ea omnia limites ordinariæ jurisdictionis nequaquam excedunt.

X. Utque hanc prosequamur tractationem de Mis-

sarum imminutionibus, quæ minùs rectè ac propriè reductiones appellantur; observare juvat, incredibili planè zelo semper advigilasse Apostolicam Sedem, ne pia benefactorum vota fraudentur, neve acceptentur redditus, aut recipiantur manuales eleemosynæ pro celebratione, et applicatione Missarum, absque eo quòd Missæ re ipsâ celebrentur, et applicentur, ne ita immensus veluti acervus fiat Missarum, quæ celebratæ non fuerint, nec applicatæ, quæque nec possint in posterum celebrari et applicari. Ut veritas hæc manifestè cognoscatur, satis est, ut legantur Urbani VIII. Decreta, confirmata ab Innocentio XII. in præcitata sua Constitutione, ubi, ad præcavendum ejusmodi absurdum, statuitur, ne cui liceat acceptare onera perpetua Missarum, antequam ab Episcopo quoad Ecclesias sibi subjectas, quo verò ad exemptas ab earum Superioribus præhabitum fuerit diligens opportunarum rerum examen, ad hoc ut novorum onerum implementum in tuto collocetur; item ne aliæ recipiantur adventitiæ eleemosynæ Missarum, quoties jam celebratæ non fuerint Missæ, pro quibus antea oblata fuerat ac recepta eleemosyna; vel saltem ne nova acceptentur stipendia, nisi Missæ celebrari possint *infra modicum tempus*, quod, juxta interpretationem subsequen-
tium decretorum Congregationis Concilii, unius mensis spatio continetur: uti videre est *in nostra Institut. 56. §. Non minorem*. Sancitur insuper, ut sedulâ investigatione supputentur annui monasteriorum redditus, et quoad monasteria, quæ res soli non possident, accurato calculo expendantur eleemosynæ, quæ annuatim ut plurimum colligi solent; idque, ut justâ ratione definiri possit numerus Religiosorum, qui in monasterio, sive conventu ali possunt, ne ceteroquin, statuto in ipsis Religiosorum numero superexcedente conventûs, aut monasterii vires,

aditus patefiat oneribus assumendis, recipiendisque eleēmosynis Missarum, quæ subinde nullâ ratione impleri valeant.

XI. Cùm aliquando relatum fuerit, eousque excrevisse piorum offerentium liberalitatem, ut nullâ omninò ratione celebrari possent Sacrificia, pro quibus eleēmosynas offerebant; quæ tamen si recusarentur, exinde ut minimum consecuturas hominum offensiones, et animorum discordias, fidelium verò pietati ac religioni multum detractum iri: his nihilominùs parvipensis, illud semper inculcatum fuit, ut omni studio ac sollicitudine assumptorum onerum implementum curaretur; adaugeretur Capellanorum numerus; et, si id fieri non posset, monerentur saltem pii offerentes, tot Missas celebratum iri, quot re ipsâ celebrari posse contingeret; eos verò, pro quibus celebrari nequivissent Missæ, quas sibi eleēmosynam offerentes deposcebant, futuros participes fructûs Missarum, quæ in Ecclesia pro benefactoribus in genere offeruntur: vel saltem id actum iri, ut Missæ per eos optatæ, in alia Ecclesia juxta eorum intentionem celebrentur; idque, publico patentique loco apensâ tabellâ, omnibus nunciaretur.

XII. Patet id ex subsequenti decreto, quod in causa *Senogallien.* edidit Congregatio Concilii: *Sacra Congregatio, etc. censuit, secundùm ea, quæ proponuntur, Confratres Societatis Consaloni Sanctæ Virginis Mariæ nuncupatæ dell' Incancellata, Terræ Corinaldi. Senogallien. Diœcesis, onus Missarum præteritarum supplere debere per alios Capellanos. De cetero verò non suscipienda esse nova onera Missarum, nisi Sacrista, vel alius minister, Missarum numero describendo, atque eleēmosynis accipiendis pro tempore præficiendus, admonuerit singulos, qui eleēmosynas offerunt, tam magno Missarum numero celebrandarum, illorumque intentioni*

*satisfieri non posse ipsâ Missarum celebratione, ac Sacrificii applicatione, sed tamen eos participes fore Missarum, quæ singulis diebus in dicta Ecclesia pro benefactoribus celebrantur. Id verò ut commodiùs præstare valeant, loco, quo ponuntur eleëmodynæ, palam affigatur tabella, in qua eademmet declaratio distinctè et clarè descripta sit, adeo ut Sacrista, vel minister, ut suprâ, accipiens oblationes, præmittat declarationem, vel tabellam indicet offerentibus; quibus cautionibus adhibitis, accipi tutò posse quas-cumque eleëmodynas. Die 13. Junii 1626. lib. 13. decretor. pag. 22. et 23. cui consonum est aliud decretum editum in causa Lancianen. 14. Novembris ejusdem anni 1626. lib. 13. decret. pag. 142. à terg. et seq. Quod verò spectat ad alterum modum, qui subinde frequentiùs in praxim deductus fuit, monendi nimirum pios offerentes per tabellam publicè propositam, Missas, quæ celebrari nequissent in Ecclesia, vel ad Altare, ubi eas offerri oportuisset, ut eorum menti, ac peculiari devotioni satisfaceret, vel tractu temporis celebratum iri, cum primùm id fieri licebit, vel ad aliam Ecclesiam delegatum iri, inibi celebrandas; extat hac de re ejusdem Congregationis decretum, quod hìc attexere peropportunum est: *Sacra, etc. censuit, Missas, pro quibus usque in hanc diem receptæ fuerunt eleëmodynæ, esse quantocitiùs in eadem Ecclesia, juxta oblatores intentionem, celebrandas; in posterum verò novas eleëmodynas nullo modo recipi debere, nisi præviâ expressâ et clarâ monitione, per Sacristam, seu per alium ipsis eleëmodynis recipiendis præpositum, faciendâ offerentibus, non posse tam magnum numerum Missarum in eadem Ecclesia, seu Altari confestim celebrari, sed quòd vel tractu temporis ibidem, cum commodè fieri poterit, vel in alia Ecclesia celebrabuntur. Id verò ut faciliùs innotescat, loco, ubi eleëmodynæ**

mosynæ pro Missis offeruntur , affigendam esse tabellam , in qua prænarrata admonitio dilucidè descripta sit , adeo ut Sacrista , vel præfatus præpositus eleëmosynis colligendis , aut offerentes , ut suprâ , expressè admoneat , vel tabellam indicet. Quòd si nihilominùs Christifideles eleëmosynas elargiri voluerint , posse eas recipi , et Missarum celebrationi ad formam antedictæ monitionis et diligenter , et quamprimùm fieri possit , satisfaciendum. Die 8. Martii 1659. lib. 21. decr. pag. 570. à terg. et seq.

XIII. Innituntur hujusmodi resolutiones , seu decreta , præfati Urbani VIII. Decretis , in quibus hæc leguntur : *Quamvis onera suscepta infra modicum tempus adimpleri nequeant , si tamen tribuens eleëmosynam pro aliarum Missarum celebratione , id sciat , et consentiat , ut illæ tunc demùm celebrentur , cùm susceptis oneribus satisfactum fuerit ; Decretum non prohibere , quominus eo casu eleëmosyna accipiatur pro iisdem Missis , juxta benefactoris consensum celebrandis.* Hæc autem vestigia nos ipsi sectantes , postquam , inhærendo iis , quæ præscripta jam fuerant in Constitutionibus Ordinis Fratrum Minimorum S. Francisci de Paula , iisdem concessimus , ut perpetua Missarum onera in eorum Ecclesiis ultra quinquagesimum annum non durarent , quo tempore elapso , pii benefactores participes fierent Sacrificiorum , quæ in universo Ordine pro benefactoribus in genere offeruntur ; non prætermisimus hoc superaddere , ut de his certiores fierent quicumque constituissent onera perpetua Missarum Religiosis ipsius Ordinis demandare : quemadmodum noscere licet ex præcitata nostra Apostolica Constitutione , cui initium *Paternæ sollicitudinis.*

XIV. Satis notum est singulare privilegium , quo in Hispaniarum , et Lusitaniæ Regnis fruuntur Sacerdotes omnes , sive Seculares , sive Regulares , ut

die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum possint singuli tres Missas celebrare. De hoc privilegio egimus in nostra Constitutione incipiente *Quod expensis*, Bullar. nostr. tom. 2. num. 61. in eaque definitum est, Sacerdoti tres Missas celebranti non licere quocumque titulo, præter unius Missæ eleēmosynam, aliud quidquam recipere. Ne autem per hoc saltem aditus patefieret eleēmosynis recipiendis, quarum Missæ subinde offerri negligenterentur, eâ mente videlicet, ut possent aliquando in assumpti oneris implementum addici reliquæ duæ Missæ, quæ præter primam celebrantur die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum, ideo et hoc expressâ sanctione vetitum fuit: *Neque porrò Missarum onera non adimpleta, pro quibus eleēmosynæ jam receptæ, aut attributi redditus jam percepti fuerint; Nos enim nolumus, hujusmodi onera impleri per celebrationem Missarum, quæ indulto nostro permittuntur.* Neque silentio prætereundum est, quòd. cùm singuli Sacerdotes Societatis Jesu singulis hebdomadis unam Missam celebrare teneantur juxta intentionem Præpositi Generalis, cui peculiaris reservata est facultas applicandi hujusmodi Missas, in ejusdem Societatis Congregatione Generali XII. habita anno 1682. editum fuit sequens Decretum, numero octavum: *Postulatum ab ipso (scilicet Præposito Generali) item fuit, ut Congregatio definiret, sitne Societatis menti consentaneum, Missas, quas singuli singulis hebdomadis jubentur ad intentionem Generalis celebrare, posse ita ab eo applicari, ut per illas satisfiat obligationi, quam alii quicumque susceperint, aut suscepturi, sint, recipiendo eleēmosynas pro Missis celebrandis? Unanimi consensu responsum est, id non censendum deinceps Societati nostræ consentaneum, nec debere ullâ ratione Præpositum Generalem Sacra, quæ à nobis celebrantur, ita applicare, ut, quicumque*

tandem illi sint, quidquam inde sibi, aut aliis lucrentur, seque, aut alios ab onere, quod, accepto stipendio aut eleëmosynâ, nunc aut aliàs, vel ipsi vel alii contraxerint, liberos præstent. Congruit hoc Decretum communi regulæ, quæ jubet, ut qui eleëmosynam recepit, celebret, applicetque Missam pro offerente: ac semper, quoad fieri potest, interclusum sit iter iis, qui omnia meditantur, ut et justissimæ huic legi, et piorum offerentium voluntati fraudem faciant. Cùm autem Collegium quoddam memoratæ Societatis, quod scriptum fuerat hæres, adjecto onere habendi aliquot Capellanos amovibiles, qui pro testatoris anima singulis hebdomadis certum Missarum numerum offerrent, per anni spatium, ex mera oblivione, ab impositi oneris implemento cessasset, quæsitum fuit, an id, quod intermissum fuerat, suppleri posset per applicationem à Præposito Generali faciendam earum Missarum, quas suprâ diximus ab eo applicari posse. Sed Cardinalis de Lugo *dub. 30. lib. 4. suorum Respons. moral.* respondit, ac firmissimis rationibus defendit, id minimè licere.

XV. Et tamen, quis credat? adhibitis licèt omnibus hucusque expressis curis, et diligentis, aliisque quamplurimis, quæ recensere longum est; vix credi potest, quot afferantur instantiæ ad obtinendam remissionem, seu condonationem, Missarum non celebratarum, pro quibus tamen recepta est eleëmosyna, vel percepti fructus in charitativum stipendium pro earum celebratione, et applicatione semel addicti. Et quidem hujusmodi quoque condonationes, sive remissiones, ab aliquibus dicuntur reductiones Missarum; sed minùs rectè, et omninò impropriè: cùm hæ præteritum tempus solummodo respiciant; veræ autem et propriè dictæ reductiones futuro tempore provideant. Condonationibus faciendis immisceri se ne-

quit Episcopus , utpote quæ privativè reservatæ sunt auctoritati Romani Pontificis , qui vel immediatè per se ipsum , vel per organum Pœnitentiariæ Apostolicæ , et nonnunquam Congregationis Concilii , sed frequentius per organum Congregationis Fabricæ S. Petri , examinatis priùs omissionum causis , opportunè providet , prout in Domino magis expedire judicat , ex spirituali thesauro Ecclesiæ supplendo quidquid in oneribus implendis peccatum est ; in suffragium autem , et expiationem animarum , pro quibus omissa Sacrificia offerri debuerant , congruum Missarum numerum celebrari quotidie mandat ab aliquibus Capellanis huic muneri addictis in Vaticana Basilica , cujus Fabricæ , veluti Ecclesiæ Catholicorum omnium studiis ac devotione meritò semper celebratæ , modica illa eleēmosyna , *Compositio* dicta , præter reliqua pia opera , pro facti circumstantiis , ac pro prætermisso Sacrificiorum numero persolvenda imponitur iis , qui condonationes exposcunt : quarum insuper rescripta et decreta , ut omnibus fraudibus occurratur , sequenti clausulâ debent esse munita , juxta Constitutionem Innocentii XII. *Monitos esse voluit , condonationes , et reductiones ab eadem Sede , nonnisi ex rationabili causa , seu æqua commiseratione , compositiones verò à dicta Fabrica , utente suis facultatibus , et privilegiis , nonnisi ex causa pariter rationabili , et cum clausulis opportunis , et præsertim cum illa : dummodo malitiosè non omiserint , animo habendi compositionem , aliàs gratia nullo modo suffragetur : admitti consuevisse et solere.*

XVI. Missarum itaque reductio , propriè loquendo , ea est , quæ futurum tempus respicit ; de qua nunc plura disserenda , et investiganda sunt. Primum est , an ejus statuendæ facultas Episcopis proprio jure competat : alterum , an Sancta Sedes , quatenùs Episcopi eâ facultate carere deprehendantur , consue-

verit illis eamdem indulgere : tertium , quonam modo hujusmodi concessionis indultum expediatur : quartum denique , quam methodum sequi debeant Episcopi , dum delegatis facultatibus uti debent.

XVII. In Decretali , cui initium est *Ex parte* , 12. *sub tit. de constitutionibus* , cùm Eduensis Ecclesiæ Canonici Præbendarum numerum imminuissent , quamvis ejusdem Ecclesiæ proventus nullum penitus detrimentum subiissent , Honorius III. mandavit Cabilonensi Episcopo , ut auctoritate Apostolicæ Sedis , ac de consilio Eduensis Episcopi , suppressas Præbendas restitueret , abrogatis omnibus , quæ fuerant à Capitulo attentata. Ex hoc textu , Abbas *num. 2.* et Imola post Glossam *verb. Diminuti* , eam eliciunt consequentiam , videlicet Canonicos , etiam sine Apostolicæ Sedis indulto , et ex propria tantummodo auctoritate , id ipsum , quod fecerant , jure præstituros fuisse , si Ecclesiæ redditus fuissent imminuti. Huic autem sententiæ inhærentes complures Doctores , quos colligit , sequiturque Pasqualigus *de Sacrificio novæ legis* , *quæst. 1163.* absolutè docent , posse Episcopum ordinariâ suâ auctoritate Missarum reductionem , seu imminutionem decernere , atque perficere , quotiescumque fundorum redditus , pro Missarum celebrandarum eleëmosynis assignati , decrementum subierint. Alii verò ad hoc ipsum statuendum hâc animadversione utuntur ; nimirum , quamvis pias fundatorum voluntates immutare , iisque derogare nequeat Episcopus , cùm id supremæ Sanctæ Sedis auctoritati reservatum sit , ex textu in *Clementin. Quia contingit* , *tit. de Religiosis domibus* , ubi Glossa *verb. Sedis Apostolicæ* , hæc habet : *Nota per hanc litteram , solum Papam alterare posse usum illorum , quæ per Fideles donata sunt , vel relicta : nihilominus dici non posse , pias fundatorum voluntates immutari , iisque derogari , si , dum proventus imminuti sunt , fiat quoque ab Episcopo*

onerum impositorum, hoc est Missarum, consentanea reductio : uti disserit Fagnanus *in Cap. Ex parte, num. 41. et seq. de constitutionibus*. Sed Adversa quæst. II. *de Eucharistia, sect. 19. vers. Item aliqui*, oppositam sententiam tuetur, eâ potissimum ratione nixus, quòd Sacrum Tridentinum Concilium, loco mox infrà indicando, Episcopis facultatem concesserit reducendi, seu imminuendi Missarum numerum; id quod nullatenus prætitisset, si Episcopis hujusmodi facultatem quasi nativam, et ex jure ordinario competere existimasset. Voluit insuper Tridentinum, ut ab Episcopo reductiones fierent in Synodo Diœcesana; quod item multò minùs Episcopis præscripsisset, si putasset, eorum ordinariæ jurisdictioni inesse potestatem reducendi Missas: constat enim, Concilium haudquaquam de coarctanda, sed de amplificanda adaugendaque jurisdictione Episcoporum cogitasse.

XVIII. Postquam memorati Concilii Patres *sess. 25. de reform. cap. 4.* retulerunt, eousque excrevisse numerum Missarum, quas pii fundatores celebrandas reliquerant, ut eorum voluntati nullo modo satisfieri posset, constitutam verò eleëmosynam adeo esse tenuem, ut nemo reperiretur, qui tam exiguo proposito stipendio injunctum onus subire vellet; ita demùm decreverunt: *Sancta Synodus, cupiens, hæc ad pios usus relicta, quo pleniùs et utiliùs potest, impleri, facultatem dat Episcopis, ut in Synodo Diœcesana, itemque Abbatibus, et Generalibus Ordinum, ut in suis Capitulis Generalibus, re diligenter perspectâ, possint pro sua conscientia in prædictis Ecclesiis, quas hâc provisione indigere cognoverint, statuere circa hæc quidquid magis ad Dei honorem, et cultum, atque Ecclesiarum utilitatem viderint expedire; ita tamen, ut eorum semper defunctorum commemoratio fiat, qui pro suarum animarum salute legata ea ad pios usus reliquerunt.*

Nos hîc missas faciemus quæstiones excitatas circa præmissi textûs Conciliaris interpretationem; ac tantummodo paucis monebimus, constantem atque perpetuam fuisse sententiam Congregationis, ejusdem Concilii Interpretis, facultatem hujusmodi, Episcopis à Concilio tributam, nullum sibi locum vindicare quoad Missas, quas pii testatores in Beneficiorum foundationibus statuerunt; uti colligitur ex rescripto Episcopo Ferrariensi reddito die 3. Martii 1597. *lib. 9. decretorum pag. 7. à terg. Sacra, etc. censuit, ex decreto Concilii cap. 4. sess. 25. de reform. non licere Episcopo reducere onera Missarum Beneficio in fundatione imposita*: itidemque ex altero ad Archiepiscopum Mediolanensem dato mense Octobris ejusdem anni, quod legitur *lib. 5. decretor. pag. 38. quemadmodum etiam inferiùs adnotabimus*: sed vim habere dumtaxat quoad reliquas Missas, vel testamento, vel factâ inter vivos bonorum assignatione præscriptas, dummodo tamen injunctum onus, ante Concilium, acceptatum fuisset, ipsaque reductio fieret in proxima Diœcesana Synodo, post expletum Concilium Tridentinum habenda: *Sacra, etc. dubio per manus delato, ac maturè perpenso, censuit, facultatem reducendi onera Missarum, tributam Episcopis ex decreto cap. 4. sess. 25. de reformatione, intelligi tantùm de prima Synodo post idem Concilium celebrata, ac de oneribus Missarum celebrandarum, ante idem Concilium impositis*. Quia autem Archiepiscopus Florentinus, prætermissis quidem hisce regulis, sed bonâ fide, ad nonnullarum Missarum reductionem processerat; eadem Sacra Congregatio, attentâ bonâ fide Archiepiscopi, reductionem jam factam convalidavit: addidit tamen, ne de prædicti Conciliaris textûs interpretatione redintegraretur quæstio; sed, si quod unquam de eo dubium proponeretur, exscriptum superiùs decretum sciscitantibus traderetur: *Et Illustrissimi Pa-*

tres mandarunt, D. Secretarium dare hoc decretum omnibus petentibus, absque eo quòd amplius fiat verbum in Congregatione. Ita constitutum fuit die 15. Decembris 1629. quemadmodum legere est lib. 14. decret. pag. 206. à terg.

XIX. Hæc sunt, quæ ex Jure communi desumi possunt, et in Concilio Tridentino statuta reperiuntur. Verùm, cùm deindè superaccesserint Decreta Urbani VIII. confirmata, uti sæpè monuimus, in Constitutione Innocentii XII. omnis jam conticescit quæstio, et Missarum reductiones procul dubio Apostolicæ Sedis auctoritati privativè reservatæ sunt; quemadmodum expressè cautum legitur in præcitis Decretis: *Districtè prohibet, atque interdicit, ne Episcopi in Diæcesana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel aliàs quoquo modo reducant onera ulla Missarum celebrandarum, aut post idem Concilium imposita, aut in limine foundationis; sed pro his omnibus reducendis, aut moderandis, vel commutandis, ad Apostolicam Sedem recurratur, quæ, re diligenter perspectâ, id statuet, quod magis in Domino expedire arbitrabitur: alioquin reductiones, moderationes, et commutationes hujusmodi, si quas contra hujus prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit.* Quia autem nonnemo, subtiliùs commentando, in quæstionem revocaverat, an Urbani Pontificis Decretum, agens de oneribus acceptatis, afficeret quoque onera nondum acceptata; adeo ut non quidem liceret Episcopo reducere, seu imminuere onera, quæ per acceptationem ratihabita fuissent, sed tamen posset eadem reducere, antequam agnoscantur, et acceptentur, si reditus in eorum implementum assignatos impares deprehenderit: ideo definitum, rescriptumque fuit, ne id quidem licere Episcopo, ipsique nullam hodie relictam esse facultatem re-

ducendi Missas, exceptâ dumtaxat eâ facti specie, quâ testator ipse hanc facultatem Episcopo tribuisse dignoscatur, cùm illius voluntas sit religiosè custodienda; quemadmodum licet agnoscere *ex superiore lib. 5. cap. 10. num. 2.* ubi decreta, ex quibus hæc omnia comprobantur, attulimus. Adeatur quoque Pasqualigus *de Sacrificio novæ legis quæst. 1168.*

XX. Missarum itaque reductione Apostolicæ Sedis auctoritati reservatâ, vix dici potest, quantâ rerum farragine ex hoc uno capite obrueretur Congregatio Concilii, cui hujusmodi reductionum cognitio committebatur; quæque proinde, ut aliquâ hujus oneris parte se se levaret, id demùm consilii cepit, ut Episcopis sæpè delegaret facultatem reducendi Missas in eorum Diœcesibus, traditâ tamen simul Instructione, cui se in peragenda reductione conformare deberent. De hac Instructione postea redibit sermo: interea verò adnotabimus, id hodie frequenter usuvenire, ut Episcopis communicatâ hujusmodi Instructione committatur Missarum reductio, reservato tamen Congregationi jure admittendi recursus, ac de iis cognoscendi, quotiescumque aliquis contendat, vel nullatenùs imminuendum fuisse onus, vel saltem reduci non debuisse eâ ratione ac formâ, quæ in illius reductione adhibita fuit.

XXI. At, si magnum negotium facessebant reductiones Missarum, quas per diœceses, et in Ecclesiis ordinariæ Episcoporum jurisdictioni subjectis peragi oportebat; maximum profectò illud erat, quod oriebatur ex reductione Missarum, quam Regulares in suis Ecclesiis ac monasteriis fieri postulabant: ex quo videlicet Urbanus Pontifex in suis Decretis facultatem reducendi Missas non solum Episcopis, sed etiam Regularium Ordinum Generalibus ademerat; itaque illius successores Alexan-

der VII. Clemens X. et Clemens XI. nonnullis Regularibus Ordinibus indulserunt, ut à suis Generalibus, in Ecclesiis et monasteriis Ordinis, Missarum reductiones peragi possent. Cùm verò nos ipsi, dum in minoribus constituti munere Secretarii Congregationis Concilii fungeremur, Innocentio XIII. Prædecessori nostro exposuerimus, valdè opportunum fore, si, quæ aliquibus tantummodo Generalibus Ordinum data fuerat facultas, ad omnes protenderetur, simulque statueretur, quosnam in consilium adhibere deberent Generales in ipsa reductione conficienda; utque etiam definiretur non modò temporis spatium, intra quod reductio absolvenda esset, sed etiam quantitas, ad quam exigenda, ac constituenda foret Missæ perpetuæ eleemosyna, ac denique prohiberentur Regulares nova Missarum onera acceptare, nisi præhabitâ facultate à Superioribus majoribus proprii cujusque Ordinis: Pontifex omnia probavit, atque Decreto super his edito cautum fuit, ut Generales Ordinum in qualibet sibi subjecta provincia duos, pluresve idoneos Religiosos designarent, qui singula ad accuratum examen revocarent, suamque de tota re sententiam transmitterent ad ipsum Generalem, qui, adhibitis in consilium suis Assistantibus, seu aliis sibi benè visis, reductionem perficeret, statutâ pro singulis Missis perpetuis eleemosynâ annuorum scutorum sexaginta monetæ Romanæ; hoc autem indultum ad triennium tantummodo perduraret. Innocentii XIII. Decretum insertum legitur in alio Decreto Benedicti Papæ XIII. impresso in Conc. Romano, quod anno 1725. celebratum fuit, *tit. 15. cap. 8.* ubi Benedictus Pontifex Innocentianum Decretum, pro Regularium Ordinum Generalibus confectum, ampliavit ad omnes Episcopos, qui eidem Concilio Romano interfuerunt, ac etiam ad eos, qui justo impedimento detenti, certum Procura-

tozem suum ad illud ablegaverant. Neque hîc aliud addendum superest, nisi quòd deinceps frequentes fuerunt, ac etiam adhuc esse non desinunt tam prorogationes statuti temporis, concessæ Regularibus, qui intra triennium Missarum reductiones facere, aut omni ex parte absolvere non potuerunt, quàm extensiones præfati indulti, quo donati fuerunt Episcopi, qui Concilio Romano interfuerunt, favore aliorum Episcoporum, qui eam facultatem sibi communicari petierunt, quamvis Concilio Romano non interfuerint, quique illam identidem postulare pergunt; quemadmodum agnoscere licet *ex præcitate hujusmet Oper. lib. 5. cap. 10. num. 3.*

XXII. Cùm itaque facultates Episcoporum, quoad Missarum reductiones, non aliunde nunc deriventur, quàm vel ex ampliacione indulti, quo donati fuerunt Episcopi, qui Concilio Romano interfuerunt, vel ex Instructione, quam Congregatio Concilii dat ad eos Episcopos, quibus, summo Pontifice annuente, hujusmodi reductionis peragendæ delegat facultatem; hoc primùm statuendum est, quocumque ex his duobus capitibus profluat memorata facultas, circumscriptam eam esse ad Missas tantummodo, neque protendi ad reliqua pia legata, piasve dispositiones inter vivos, quibus, exempli causâ, eleëmosynas pauperibus distribui, aut inopes virgines dotari præcipiatur. Et, quamvis in ipsa Instructione legantur hæc verba : *pia legata, et Missarum onera* : si tamen integra Instructio percurratur, satis apertè deprehendetur, cohiberi eandem ad onera Missarum, de quibus subinde semper, deque earum eleëmosyna ibidem agitur, atque disponitur. Cùm autem Concilium Romanum, æquè ac Instructio, Missarum oneribus dumtaxat provideant; non debet Episcopus se extendere vel ad dotalia subsidia, vel ad eleëmosynas, vel ad quamlibet aliam dispositionem, ex ea juris

regula, quæ docet, facultatem ad certas res datam, ad alias diversi generis produci non oportere: uti rectè animadvertit Navarrus *in Manual. cap. 12. num. 79.* et in rem nostram pergît Fagnanus *in Cap. Ex parte, num. 32. de constitutionibus.*

XXIII. Quòd si aliqua proponeretur dispositio, quæ simul et Missarum onera, et eleēmosynarum distributionem, aliave pia opera comprehenderet, et quidem, ob redditum tenuitatem, necessarium dignosceretur ad aliquam impositorum onerum reductionem devenire; reducenda potiùs sunt reliqua opera, non autem Missarum numerus; juxta praxim apud Congregationem Concilii receptam, de qua Fagnanus *in cit. Cap. Ex parte, num. 34. de constitutionibus*, pluribusque resolutionibus comprobata, et præsertim in quadam resolutione, sive rescripto, quod redditum fuit litteris Episcopi Cremonensis mense Junio anni 1586. et legitur *lib. 4. decretor. pag. 161. à terg. et 162. Quatenus ab habente potestatem reductio facienda sit, reducendas potiùs eleēmosynas, quàm Missas.* Tunc autem tantummodo locus fieri posset reductioni Missarum, integris manentibus reliquis piis operibus, cùm eorum communis fundator in sua dispositione certum fundum pro celebratione Missarum, ac certum itidem fundum ad reliquorum piorum operum implementum designasset, fundus autem Missarum celebrationi addictus imminutionem, aut detrimentum aliquod subiisset: uti rectè adnotat Pasqualigus *de Sacrificio novæ legis quæst. 1191.* vel cùm ex ipsis dispositionis verbis, totoque contextu colligi posset, eam fuisse testatoris mentem, ac desiderium, ut, si quando, ob imminutos bonorum redditus, onera quoque deberent imminui, reduceretur potiùs Missarum numerus, quàm eleēmosynæ, et reliqua pia opera; veluti pergît Passerinus *de statu hominum tom. 2. quæst. 187. num. 1101.* Nam,

23..

cùm superiùs memorata regula , ut scilicet , quoties reductionis peragendæ urgeat necessitas , integro relicto Missarum numero , reducantur potiùs reliqua pia onera , innitatur præsumptæ menti ac voluntati fundatoris , qui proclivior fuisse censendus est in illud pium opus , ex quo majora animæ suæ suffragia obventura prospicere , quale est incruentum Altaris Sacrificium ; idcirco , si conjiciatur , et ex ipsis illius verbis , totaque perlustrata dispositione eruatur , ipsum propensiori affectu ac voluntate exoptasse reliquorum piorum operum implementum , quàm celebrationem Missarum , quandoquidem et reliqua pia opera sunt Deo accepta , et animæ valdè proficua ; mirum videri non debet , si in hac facti specie , cùm factus fuerit locus reductioni , seu piorum onerum imminutioni , huic potiùs Missæ , quàm reliqua pia opera subjiciantur : eo vel magis , quòd , juxta graves , receptasque sententias , sancta et salubris consuetudo multiplicandi suffragia , et Sacrificia pro defunctis , minimè efficere debet , ut obsolescat æquè sanctus et salutaris usus eleēmosynas pro pauperibus erogandi ; sed exoptandum summopere est , ut et illa servetur , et alter non negligatur : quemadmodum licet quoque addiscere ex auctoritatibus , Patrum , quas collegit Muratorius *ad fin. cap. 12. sui Operis de Christiana Charitate*.

XXIV. Et hæc quidem dicta sint , ut propositi argumenti tractatio plenior evadat. Ceterùm , si pro reductionibus faciendis omnis Episcoporum auctoritas vel ex ampliacione indulti in Concilio Romano concessi , vel ex memorata Instructione profluens , ad Missarum onera cohibetur ; perfacile captu est , quoties ita res ferant , ut vel Missarum numerus , vel reliqua onera sint imminuenda , ab horum onerum reductione debere Episcopos abstinere , et Congregationem Concilii adire , ipsi rem

universam deferentes , ejusdemque definitionem expectantes.

XXV. Eadem verò facultas , Episcopis alterutro ex indicatis modis collata , quamvis ad Missarum tantummodo reductionem contracta , complectitur tamen et anniversaria , juxta Congregationis judicium hac ipsa de re pansom in pluribus resolutionibus quas collegit Fagnanus *in sæpiùs cit. Cap. Ex parte , num. 30. de constitutionibus* ; ac etiam protenditur ad Missas solemnes , et cum cantu celebrandas , quemadmodum mox infrà adnotabimus : non autem ad eas porrigitur Missas , quarum celebrationi Ecclesia , vel Sodalitium , sive Collegium , ex inito contractu , sese obstrinxerunt. Et , quamvis de hac exceptione nullum fiat verbum in Concilio Romano , perspicua tamen sunt Instructionis verba : *Exceptis instrumentis , seu contractibus , super quibus manus apponere non debeat , nisi in casu judicialis instantiæ pro illorum rescissione , titulo læsionis*. Et hæc planè affirmari potest non modò antiquioribus , sed etiam proximis temporibus post idem Concilium Romanum , fuisse Congregationis Concilii sententia , semper retenta , et manifestata , quotiescumque casus tulit , ut hujusmodi quæstio discutienda , ac definienda proponeretur.

XXVI. Adnotatum fuit etiam superiùs , si res exigenda foret ad normam sanctionis Concilii Tridentini , à quo tributa fuit Episcopis facultas reducendi Missas in proxima Synodo Diœcesana post ipsum Concilium habenda , non licuisse Episcopo immnuere , seu reducere Missarum numerum in Beneficiorum fundatione constitutum : cujus rei hæc afferri posset ratio , quòd scilicet non immeritò dici potest , acceptatum fuisse Missarum onus per quemdam quasi contractum utrinque obstringentem : *Fundatio , et donatio illa habet se per modum quasi contractus ultrò citròque obligatorii , seu*

donationis sub modo; quam cùm Episcopus admiserit, et provisos, dum institueretur, non recusaverit, non potest modò onus detractare. Sunt hæc ipsa Fagnani verba, quibus in rem nostram utitur in sæpè cit. *Commentar. ad Cap. Ex parte, num. 24. de constitutionibus.* Consonum his est Congregationis rescriptum redditum relationi, quam olim, occasione visitationis sacrorum Liminum, exhibuit Episcopus Burgi S. Domnini. Rescriptum die 11. Maji 1630. signatum apparet, et legitur *lib. 14. decret. pag. 288. à terg. Sacra, etc. libellum remisit ad Ordinarium Burgi S. Domnini, qui, regionis more perspecto, supradicta Missarum celebrandarum onera, non tamen vigore contractus, vel conventionis suscepta, aut in fundatione apposita, ad proportionatam reddituum quantitatem, pro suo arbitrio, et conscientia moderetur.* Nec difformes sunt reliquæ in similibus quæstionibus editæ resolutiones; uti videre est in *Maceraten. Oneris Missarum. 15. Novembris 1687. lib. 73. decretor. pag. 636.* et in *Montis Politiani 3. Septembris 1716. lib. 66. decretor. pag. 429.* Cùmque nos ipsi, aliquâ etiam adhibitâ diligentîâ, perlustraverimus decreta post Concilium Romanum à Congregatione emanata, ut agnosceremus, an ipsa, exceptas non videns Missas per contractum acceptatas à reducendi facultate per sæpè dictum Concilium tributa, novum sibi systema, novamque judicandi regulam statuisset; certò deprehendimus, quoties suborta fuit controversia super Missarum reductionibus per Generales Ordinum factis in vim prædictæ facultatis à Concilio Romano ipsis tributæ, ex eo quòd ad minorem numerum reducerint Missas per contractum acceptatas, Congregationem nullas irritasque hujusmodi reductiones declarasse: quemadmodum videre est in *Romana Reductionis onerum Missarum 18. Aprilis 1733. lib. 83. decretor. pag. 166. à terg. in Faventina*

Oneris Missarum 27. Februarii 1734. *lib. 84. decretor. pag. 94. à terg. in Nolana Reductionis Missarum* 14. Martii 1739. *lib. 89. decretor. pag. 53. et 73. à terg.* Quapropter tutò concludi posse censemus, Episcopos, quibus facultas est reducendi Missarum onera vel ex Concilii Romani ampliacione, vel ex sæpiùs memorata Instructione, non posse Missarum numerum in contractu præscriptum, ac vicissim acceptatum minuere, seu reducere, quamvis imminuti fuissent redditus ob eum finem assignati; sed, hâc fortè propositâ facti specie, oportere, ut Judicis partes assumant, investigantes, an talis sit, quæ obvenit, reddituum imminutio, ut, juxta recepti juris regulas, sufficiat ad rescindendum contractum, vel saltem ad eundem ad justum et æquum normam redigendum: quod etiam satis rectè tuetur *Monacel. tom. 4. formul. legal. pag. 83. editionis Romanæ num. 466.*

XXVII. Postquam demonstratum est, quænam Missarum onera reduci possint, disserendum superest de causis, ob quas reductionem peragere liceat; necnon de circumstantiis, in quibus locum sibi vindicare potest reductio, ac de quodam quasi limite, ultra quem protendi nequit ipsa reductio: uno verbo, de reliquis omnibus, quæ necessaria sunt ad hujusmodi opus ritè rectèque absolvendum, et ne peractæ ab Episcopis reductiones censuris, molestisque investigationibus obnoxie fiant.

XXVIII. Causas itaque, ob quas fas est reductionem aggredi, plerumque, imò fortasse semper suppeditat decrementum reddituum, qui fuerant pro onerum implemento assignati; aliquando verò adacta per Episcopos in suis Synodis Missarum eleemosyna: quo nimirum fit, ut, quamvis initio id, quod constituit fundator in præscripti oneris supportationem, ad illius implementum satis haberetur; nihilominus, auctis subinde Missarum eleë-

mosynis , impar deprehendatur , nec ullus reperiri valeat Sacerdos , qui , oblatâ juxta veterem taxam eleëmosynâ , Missam celebrare velit , proindeque is , cui onus est curandi hujuscemodi Missarum celebrationem , si velit imposito sibi oneri satisfacere , cogatur Sacerdotibus celebraturis pinguiorem eleëmosynam largiri : et has quidem causas indigitavit quoque Tridentinum Concilium *præcitat. cap. 4. sess. 25. de reformatione.*

XXIX. Sed quamvis præmonstratæ causæ non modò re ipsâ adsint , sed etiam fuerint plenè comprobatæ , non tamen illicò fas est Missarum perpetuarum reductioni manus admovere. Diximus autem Missarum perpetuarum : cùm enim res est de Missis manualibus , pro quibus nimirùm celebrandis receptæ sunt eleëmosynæ , si earum celebratio neglecta sit , locum obtinere non potest reductio ; sed condonatione , aut compositione opus est , quæ , uti suprâ monuimus , supremo Sanctæ Sedis judicio , et auctoritati reservatæ sunt. Disserendo itaque de Missis perpetuis , ut hæ jure reducantur , aliquid amplius inspicere opus est ; nimirùm , an adsit quispiam , qui contingentem reddituum imminutionem supplere teneatur : si enim inveniat aliquis hâc obligatione obstrictus , non debet Episcopus de Missarum reductione peragenda cogitare , sed potius hunc cogere , ut , quod contigit , decrementum suppleat , et emendet , quo injuncta à pio fundatore Missarum onera cumulatè impleantur.

XXX. Si aliquis levissimam hanc simulque saluberrimam curam assumeret percunctandi ex iis , qui testamento , vel codicillis , seu etiam quocumque actu inter vivos , perpetua Missarum onera imponunt , et fundum pro eorum implemento constituunt , an , eveniente casu , quo minuantur hujusmodi fundi redditus , seu ex alia causa impares evadant eleëmosynæ præstandæ pro singulis Missis ,

testamento , vel alio actu præscriptis , an , inquam , velint , ut id , quod deerit , ex reliquo suo patrimonio suppleatur ; an potiùs consentiant , ut Missarum numerus reducatur ad mensuram reliquorum ejusdem constituti fundi reddituum ; acceptumque super hoc à pio benefactore responsum referretur in actum illum , quem ipse exarari jubet : præcideretur sanè perniciosissima seges tot litium , quæ et olim agitatae fuerunt , et nunc quoque apud Judicum tribunalia effervescere conspiciuntur. Verùm , cùm id hactenùs præstitum non fuerit , jure pertimescendum est , ne in posterum etiam negligi peragat ; atque hinc est illa necessitas , ut Superiori Ecclesiastico perspectæ sint receptæ judicandi regulæ , quas sequi debet , ut justâ interpretatione piorum benefactorum voluntati se se conformet , rectoque judicio definiat , an , ubi redditus per eos relictis ad perpetui Missarum oneris implementum impares reperiantur , debeant ipsorum hæredes ad supplementum ex reliquo patrimonio conferendum urgeri , vel potiùs factus sit locus demandati oneris réductioni.

XXXI. Jam illu dinficiari non posse videtur , si pius fundator numerum expresserit Missarum in animæ suæ expiationem celebrandarum , exempli causâ , unam , pluresve in dies singulos , vel tot Missas in annum , licèt in eum finem nominatim hunc , aut illum fundum addixerit , nihilominùs in favorem animæ amplectendam esse præsumptionem , sive conjecturam , per quam præscriptus Missarum numerus integer , nihilque imminutus relinqui debet ; quidquid verò ad earum implementum desideratur , supplendum , præstandumque est ab hærede , quem admodum satis rectè adnotant Genuensis *in Praxi quæst.* 180. *per tot.* et nominatim *num.* 5. Pasqualig. *de Sacrificio novæ legis quæst.* 1023. *num.* 4. et *per tot.* Passerinus *de statu hominum tom.* 2. *quæst.* 187.

art. 4. num. 984. Pax. Jordan. Elucubrat. Eccles. tom. 2. lib. 4. tit. 1. num. 574. Rota decis. 117. à num. 7. usque ad fin. part. 17. recent. Sed, cùm præsumptio, seu conjectura cedere debeat non solum veritati, sed etiam aliis oppositis fortioribus præsumptionibus; mirum nemini videri debet, si, ad accuratè investigandam pii benefactoris voluntatem, monentur Episcopi, ut diligenter expendant tum singula, tum universa dispositionis verba: hæc enim est tutissima regula, per quam voluntates disponentium faciliùs assequi, et certius interpretari poterunt.

XXXII. Opinati sunt nonnulli, quoties testator uno eodemque verborum contextu præscripserit Sacrificiorum offerendorum numerum, simulque fundum pro necessariis ad id eleëmosynis designaverit, hujusmodi fundum non quidem *demonstrativè*, ut ajunt, sed *taxativè* designatum censeri debere; adeo ut, eo imminuto, locus non sit coactivo supplemento, sed potiùs Missarum reduendarum facultate uti oporteat. Ita docent Roman. in *Singular. 430. Mantica de Conjecturis lib. 12. tit. 6. num. 24. et 25. Menoch. de Præsumptionibus lib. 4. præsumpt. 147. num. 48. et seq. Castell. Controvers. Juris lib. 4. cap. 54. num. 20. et seq. Rota decis. 456. num. 34. et seq. coram Merlino.* Alii verò, non plene huic conjecturæ fidentes, suadent, ut pii fundatoris dispositio sub alio veluti aspectu consideretur; observando nimirum, an exordiat ab oneris impositione, vel potiùs à fundi designatione: et, si quidem dispositio exordiat à designatione fundi, seu dotis, cujus redditus in præscripti oneris implementum sint erogandi, indeque progrediatur ad exprimendum, definiendumque Missarum onus, tunc ajunt dotalis fundi constitutionem videri *taxativè* factam; ita ut, eo evicto, seu aliàs redditibus imminutis, vel auctâ stipendii taxâ, non ad

supplementum, sed ad reductionem Missarum Superioris cura converti debeat : si autem ab onere incipiat dispositio, indeque pergat ad fundum constituendum, tunc obstringi debere hæredes ad supplendum, quod deest; juxta theoricam Felini in *Cap. Super litteris, de rescriptis*, quam optimè illustratam videre est ab olim Congregationis Secretario de Vecchis in suo voto impresso apud Crispin. in *Visitatione Pastoralis part. 2. §. 18. num. 6.* et à qua nihil deflectere debet Episcopus, quoniam in ipsa etiam Instructione, per Congregationem transmitti solita, cùm alicui facultas conceditur reducendi Missarum onera, eadem pro regula præscribitur; ut ex sequentibus verbis apparet : *Quomodo autem se gerere debeat in executione quoad legata taxativè, vel demonstrativè concepta, Sanctitas Sua Amplitudini tuæ notificandum jussit, quòd, maturè pensatis, ac perlectis dispositionibus, et foundationibus quibuscumque, quibus præfata Missarum onera annexa reperiuntur (exceptis instrumentis, seu contractibus, super quibus manus apponere non debeat, nisi in casu judicialis instantiæ pro illorum rescissione, titulo læsionis), illa legata, seu foundationes, erunt taxativè conceptæ, si fundatores, legando aut aliquo modo disponendo, orationem, seu dispositionem priùs inchoaverint ab assignatione fundi, et subinde Missarum onus adjecerint, et hoc casu hujusmodi onera, ad rationem eleëmosynæ manualis, ut supra, moderari possit; secus verò, si fundatores orationem, seu dispositionem inceperint ab impositione oneris, et subinde fundum assignaverint; tunc enim onus dicitur demonstrativè conceptum, ac fundatorum hæredes per Amplitudinem tuam cogendi sunt ad perpetuam dicti oneris manutentionem, et ad supplendam summam deficientem tam pro præterito, quàm pro futuro tempore.* Nec etiam ab hujusmodi regula rece-

dere licet iis , qui ad reductiones faciendas facultatem obtinuerunt ex ampliatione indulti in Concilio Romano concessi , quantumvis de ea in ipso Concilio nullum verbum fiat ; est enim hæc instar juris regulæ , atque ideo semper interposita censeri debet , quamvis litteris expressa non legatur .

XXXIII. Si autem pius testator jubeat , suum hæredem dare legatario , non fundi redditus , sed fundum ipsum , ut ex fructibus inde obvenientibus Missarum celebrandarum stipendia desumat , ad nihil ultrà cogitur hæres , quàm ad ipsum fundum , seu bona legata extradenda ; nec potest ullâ ratione urgeri , ut suppleat , quod succedentibus temporibus ad integrum absolutumque Missarum oneris implementum deesse contingat : veluti fusiùs demonstrat Pasqualig. *de Sacrificio novæ legis quæst.* 1026. *num.* 3. confirmatque Rota *decis.* 433. *per tot. coram Cerro.* Hæres quippe id tantummodo præstare debet , quod ei demandatum est à testatore . Quòd si , progrediente tempore , traditi fundi redditus imminuatur , ad legatarium pertinet , omisso hærede , apud legitimum Superiorem instare pro oneris reductione ; ad eamque obtinendam , docere tum de obveniente sibi damno , tum de reddituum imminutione , cui ipse propriâ culpâ causam non dederit , tum denique ostendere , integrum sibi non esse urgere hæredem , ut præstet id , quod deesse compertum est , ad hoc ut piæ testatoris voluntati cumulatè satisfiat . Legimus , et sedulò quidem , vota Præsulis Altoviti , qui per plures annos magna cum sui nominis laude munus Secretarii Congregationis Concilii sustinuit , et cujus sententiæ ac judicio ipsa quoque Congregatio in variis causis discutiendis , ac definiendis plurimùm detulit ; ubique agnovimus superiùs allatam distinctionem pro norma propositam , et solidè assertam .

Ita in quodam illius voto elucubrato in causa *Firmana Reductionis Missarum*, proposita die 24. Augusti 1686. hæc habentur : *Ubi legatur species, per hæredem consignanda legatario, si ista pereat vel diminuatur, postquam fuit consignata, peremptio, et diminutio hujusmodi cedit damno legatarii, neque hæres ad aliud quidpiam tenetur : si verò pereat, vel diminuatur penes hæredem, antequam legatario tradatur, peremptio, et diminutio cedit damno hæredis, qui proinde tenetur supplere.* Atque alio in voto exarato in causa *Brixien.* proposita primâ Decembris 1685. postquam pro regula posuerat, in dubio existimandum esse, fundum demonstrativè, non autem taxativè, designatum fuisse, ita pergit : *Attamen hæc regula procedit, vel quando fuit legata quantitas, vel quando fuit legata res in genere, vel quando fuit legata res in specie, quæ remanet penes hæredem habentem onus curandi celebrationem; vel quando res legata fuit ab hærede consignata legatario, non quidem ex præcepto testatoris, sed ex propria voluntate, et ad effectum tantummodo se eximendi à præfato onere curandi celebrationem. At secus est, quando testator gravavit hæredem ad tradendam legatario rem legatam, et eidem legatario injunxit onus curandi celebrationem : hoc enim casu hæres, consignata legatario re legata, liberatur, et eveniente casu, quo illius annuus redditus evadat impar oneri Missarum, non tenetur supplere.* Consultò autem superiùs diximus, immunem hæredem fieri ab onere præstandi supplementi, si morem gesserit testatori, qui jusserit, designatum fundum tradi legatario : nam, si testator mandasset, ut legatario tot præstarentur fructus, quot satis essent ad injunctam Missarum celebrationem, quantumvis hæres bona stabilia redditûs satis idonei semel tradidisset, attamen supplementi onus declinare non posset,

si fortè subinde contingeret, ut, ob subsecutam fructuum imminutionem, vel ob augmentum taxæ, traditi fundi redditus imposito oneri sustinendo impares evaderent: uti subdit idem Præsul Altovitus in voto, quod ipse conscripsit, et Congregatio probavit in quadam causa *Lucana Reductionis Missarum*, proposita die 15. Decembris 1685. *Quando enim testator mandat, ab hærede suo consignari tot bona, quorum redditus sufficiant pro celebrando certo numero Missarum, tunc dicitur legata species, quæ stat in obligatione taxativè, cui satisfit per consignationem. Quando verò mandat, consignari tot fructus, qui sufficiant pro dicta celebratione, tunc dicitur legatum genus; et fructus sufficientes, sunt in obligatione demonstrativè: unde, licèt hæres assignet tot bona, quorum redditus de tempore assignationis sufficiant, attamen, illis perentibus, vel ad minorem quantitatem redactis, tenetur hæres supplere ex redditu aliorum bonorum.* Novimus quidem, has esse subtiliores forensium disquisitionum commentationes: nihilo tamen minùs ab iis afferendis abstinendum nobis esse non duximus, cùm usui esse possint Episcopis ad hoc, ut, in reductionibus Missarum peragendis, hujusmodi regulis, ac veluti recepti juris principiis insistentes, tutas, et à quacumque cavillatione immunes præstare valeant Missarum reductiones, quas ipsi suis decretis statuerint.

XXXIV. In qualibet rectè constituta ordinataque diœcesi, certâ taxatione definitæ sunt Missarum eleemosynæ, quemadmodum monuimus quoque *superiori lib. 5. cap. 8. num. 11.* et alia quidem perpetuis Missarum oneribus constituta est taxatio; alia verò Missis manualibus: si autem pro eleëmosyna Missæ cantatæ nulla extat synodalis taxatio, aderit tamen, vel certè adesse debet in unaquaque diœcesi recepta quædam consuetudo, ad cujus nor-

mam eleēmosynæ quantitas determinetur. Qui perpetuas Missas reducunt vigore facultatum sibi indultarum per viam ampliacionis Concilii Romani, Missarum reductionem ita componunt, ut pro quotidiana Missa perpetua annuam statuam eleēmosynam sexaginta scutorum monetæ Romanæ: *Unamquamque Missam perpetuam moderari valeat, et reducere ad rationem scutorum sexaginta monetæ Romanæ pro qualibet.* Cùm autem inter Missas reducendas reperiuntur Missæ cum cantu celebrandæ, Congregatio Concilii in Causa Romana 3. Februarii 1725. ita providè rescripsit, uti videre est lib. 75. decretorum pag. 75. à terg. et seq. *Sacra Congregatio, etc. censuit, quoad Missas cantatas, quæ habent redditus sufficientes ad rationem eleēmosynæ currentis pro Missa cantata, juxta morem regionis, et cujuscumque diœcesis, in qua siti sunt conventus, esse omninò celebrandas, et applicandas, juxta præscripta in legatis, seu foundationibus: quo verò ad alias Missas cantatas, quæ non habent redditus sufficientes, ut suprà, juxta morem cujuscumque diœcesis, faciendam esse illarum reductionem in unoquoque conventu ad eum numerum, qui celebrari poterit, habitâ ratione reddituum cuilibet legato, seu foundationi assignatorum, et supradictæ eleēmosynæ de præsentis vigentis in unaquaque diœcesi pro Missis cantatis: factâque modo præmisso reductione, quidquid ex redditibus cuicumque legato, seu foundationi assignatis supererit, erogandum esse in celebrationem tot Missarum lectarum; et tam Missas cantatas reductas, quàm lectas, esse collectivè applicandas pro animabus, et juxta intentionem eorum, qui Missas cantatas reliquerunt.* Verùm, quia nonnulla reperiuntur onera Missarum cum cantu celebrandarum, quibus aliud adnexum est onus, ut aliquot præterea celebrentur Missæ privatæ, seu lectæ; ideo, propositâ quæstione, quænam adhibenda

esset methodus in reductione peragenda, ubi eleēmosyna pro Missis cantatis addicta magnam relictorum fructuum partem absorberet, eadem Congregatio die 4. Augusti memorati anni rescripsit : *Sacra Congregatio censuit, quando aliquod legatum est complexivum Missæ cantatæ, et Missarum lectarum, tunc omnes legati redditus, si non sufficiant pro utroque onere adimplendo, erogandos esse in celebrationem tot Missarum lectarum, deleto onere Missæ cantatæ : uti videre est lib. 75. decretorum pag. 431. à terg.* Insuper, cùm reductio fit in vim præmemoratae Concilii Romani ampliationis, magnâ quoque animadversione dignum occurrit aliud, quod in concessis facultatibus continetur; nimirum, ut remitti, seu condonari possint Missæ retroacto tempore nec celebratæ, nec applicatæ, hâc tamen adjectâ lege, ut infra Octavam Commemorationis omnium Fidelium defunctorum singulis annis anniversarium celebretur in expiationem animæ illorum, pro quibus, ex lege perpetuarum foundationum, offerri, et applicari debuissent memorata Sacrificia præcedenti tempore omissa : *Ab hactenùs omissa Missarum perpetuarum celebratione misericorditer absolvit, etc. Uno die infra Octavam Commemorationis omnium Fidelium defunctorum unum anniversarium, in tabella onerum monasteriorum describendum, celebretur, et applicetur pro animabus illorum, pro quibus præfatæ Missæ perpetuæ erant celebrandæ et applicandæ, et hactenùs non fuerunt celebratæ et applicatæ.*

XXXV. Cùm verò Missarum perpetuarum reductio, ob insufficientiam reddituum, ab Episcopo fit vigore facultatum in sæpè dicta Instructione contentarum, tunc sanè reductio componi debet *ad manualem*, ut inquit : nimirum statuendum est, ut tot in posterum celebrentur Missæ, quot celebrari possunt, non quidem constitutâ pro iis eleēmosynâ ad

eam mensuram, quâ Missarum perpetuarum eleëmosyna in Concilii Romani indulto taxatur, sed juxta eam quantitatem, quæ vel ex Synodali taxatione, vel ex recepta regionis consuetudine præstatur pro singulis Missis, quas fideles dietim, ad manus traditâ Sacerdotibus eleëmosynâ, celebrari curant: *Juxta proportionatam cujuscumque legati reddituum quantitatem, ad rationem eleëmosynæ manualis, inspecto regionis more, pro suo arbitrio, et conscientia, reducere ac moderari possit et valeat*: idque etiam faciendum decernitur, quamvis ea esset piæ dispositionis forma, ut vel expressè, vel tacitè impostum psæseferret onus supplendi reditus casu aliquo imminutos; si, opportunis adhibitis diligentis, vel hæredes ad id obstricti, vel bona ab ipso fundatore provenientia reperiri non possint: *In casu verò, quo, factis judicialibus, et possibilibus diligentis, etiam per edictum sub pæna censurarum, vel hæredes cogendi, vel fundatorum bona non reperiantur, aut foundationes ipsæ haberi nequeant, tunc onera ipsa ad eandem rationem eleëmosynæ manualis reducere possit*. Hujusmodi autem reductioni peractæ, et absolutæ, nulla alia adjungitur clausula, præter hanc unam: *Quòd si reditus augeantur, augeri quoque debeat Missarum numerus*. Denique has omnes reductiones aggredi, et perficere potest Episcopus, non solùm dum, sacrâ institutâ Visitatione, diœcesim perlustrat, sed etiam cùm ab ea cessaverit: *tam in actu Visitationis, quàm extra*: ùt habent ipsa Instructionis verba. Quærit tandem Pasqualigus *de Sacrificio novæ legis quæst.* 1182. an Episcopus, qui ab Apostolica Sede obtinuit facultatem reducendi Missas suæ diœcesis, possit etiam reducere perpetua Missarum onera Regularibus in eadem diœcesi commorantibus imposita; idque eidem licere non dubitat, quotiescumque Regulares ipsi hac in re illius delegatam auctoritatem implorent: neque id putat

aut ipsorum Regularium exemptionem, aut Sanctæ Sedis jura ullo modo lædere : *Possunt in hoc se subdicere, neque præjudicant Romanæ Sedi; quia possunt se subdicere cum consensu ejusdem Romanæ Sedis. Dum autem Pontifex concedit Episcopo, ut possit reducere onera Missarum suæ diœcesis, concedit etiam implicitè, quòd Regulares diœcesis possint se subdicere Episcopo in ordine ad obtinendam reductionem.*

FINIS

INSTRUCTIO

SACRÆ CONGREGATIONIS CONCILII

PRO EPISCOPIS , ARCHIEPISCOPIS , PRIMATIBUS
ET PATRIARCHIS ,

Super modo conficiendi relationes statuum suarum Ecclesiarum , quas , occasione visitationis sacrorum Liminum , eidem Sacræ Congregationi exhibere tenentur.

SUMMUS Pontifex Sixtus Papa Quintus , qui tempora statuit , quibus singuli Episcopi , Archiepiscopi , Primates , et Patriarchæ per se ipsos , vel per eorum certum Nuntium , visitare tenentur Limina Beatissimorum Apostolorum Petri , et Pauli , antiquissimæ observantiæ inhærendo , nedum voluit , ut , ultra sacrorum Liminum visitationem , Romano pro tempore Pontifici de toto eorum Pastoralis officio , et de rebus omnibus ad ipsarum , quibus præsumt , Ecclesiarum statum ad Cleri , et populi disciplinam , animarum denique , quæ illorum fidei creditæ sunt , salutem , quovis modo pertinentibus , rationem redderent ; uti fusiùs habetur in prædicti Pontificis Constitutione , quæ incipit *Romanus Pontifex* ; sed in alia etiam Constitutione , quæ incipit *Immensa æterni Dei* , Sacræ Congregationi , præpositæ interpretationi Sacrosancti Concilii Tridentini , curam demandavit , prædictam rationem , quæ dicitur *Relatio statûs Ecclesiæ* , perpendendi , et examinandi , ac postulatis in eadem proponendis respondendi.

Sixtinæ hæ Constitutiones suo non caruerunt effectu tum quoad sacrorum Liminum visitationem, tum quoad relationem statuum Ecclesiarum : sed , cum nulla unquam edita fuerit Instructio pro dictis relationibus exarandis , factum hinc est , ut aliquæ ex eis aliquando fuerint exhibitæ abundantes in superfluis , et aliquæ aliquando deficientes in necessariis : cùmque , ad hæc avertenda , in Synodo Romana, hoc anno 1725. à Sanctissimo Domino Nostro Benedicto Papa XIII. habita in Basilica Lateranensi , præscriptum sit , ut Instructio hactenùs omissa , à Sacra Concilii Congregatione ederetur ; hæc idcirco Instructio publici juris fit , ut in relationibus statuum suarum Ecclesiarum , ad eandem Sacram Congregationem in posterum transmittendis , curent Episcopi , Archiepiscopi , Primate , et Patriarchæ , ipsi se conformare , et suas relationes ad quædam distincta capita reducere : quorum primum ad statum Ecclesiæ materialem ; secundum ad personam ipsius referentis ; tertium ad Clerum secularem ; quartum ad Clerum Regularem ; quintum ad Moniales ; sextum ad Seminarium ; septimum ad Ecclesias , Confraternitates , et Loca pia ; octavum ad populum ; et ultimum denique referatur ad postulata , quæ ab ipso referente Sacræ Congregationi proponuntur.

§. I.

De primo relationis capite , pertinente ad statum Ecclesiæ materialem.

In hoc primo relationis capite sequentia erunt exponenda :

I. Institutio.

II. Confinia.

III. Privilegia , et prærogativæ Episcopatûs , Archiepiscopatûs , aut Patriarchatûs.

IV. Numerus civitatum , oppidorum , aut locorum , qui Episcopatus , Archiepiscopatus , aut Patriarchatus subjecti sunt.

V. Status Cathedralis , Metropolitanæ , aut Patriarchalis Ecclesiæ , unà cum numero Canonorum , et aliorum servitio Chori addictorum ; et an erectæ fuerint Præbendæ Pœnitentiaria , et Theologalis.

VI. Status Ecclesiarum Collegiatarum , unà cum numero pariter Canonorum , et ceterorum , qui Choris earum intersunt , et an in Collegiatis erecta sit Præbenda Theologalis.

VII. Status , et numerus Ecclesiarum Parochialium , necnon aliarum Ecclesiarum , et Oratoriorum in Episcopatu , Archiepiscopatu aut Patriarchatu existentium ; referendo signanter , an Cathedralis , Metropolitana , aut Patriarchalis , et Collegiatæ , Oratoria , necnon Parochiales , ceteræque Ecclesiæ sint sacris suppellectilibus instructæ , et quænam ex eis habeant redditus pro fabrica assignatos.

VIII. Numerus monasteriorum tam virorum , quàm mulierum ; exprimendo , an aliqua ex monasteriis virorum sint subjecta suæ jurisdictioni ; et an , et quæ mulierum monasteria sibi subjecta sint , vel Prælati Regularibus.

IX. An adsit in diœcesi Seminarium Clericorum , quot Clerici in eodem alantur , an fuerit statuta taxa , et in qua quantitate , et an aliqua Beneficia fuerint eidem unita , et in universum quinam , et quot sint redditus prædicti Seminarii.

X. Numerus Hospitalium , Collegiorum , Confraternitatum , et aliorum locorum piorum , quæ sunt in Episcopatu , Archiepiscopatu , aut Patriarchatu , et quinam sint eorum redditus.

XI. An adsint Montes Pietatis , et quot sint , unà cum aliis consimilibus ad statum materiale Ecclesiæ spectantibus ; cum advertentia tamen , ut

plena statûs materialis relatio in prima relatione tantûm , quæ fit ab Episcopo , Archiepiscopo , aut Patriarcha , exhibeatur : in subsequentibus etenim relationibus , satis erit , quòd ipsi se referant ad primam , nisi aliquid novi , pertinens ad dictum statum materiale , contigisset , quod referens notificandum Sacræ Congregationi existimaret.

§. II.

De secundo relationis capite , pertinente ad ipsum Episcopum , Archiepiscopum , Primate , et Patriarcham.

In hoc capite exponi debet :

I. An residentiæ præceptum , à sacris canonibus , Concilio Tridentino , et Constitutione Urbana præscriptum , adimpleverit : et an aliquo , et quo tempore abfuerit , et an ultra menses Conciliares , et an cum , vel sine Sedis Apostolicæ licentia.

II. An , et quoties diœcesis sibi commissæ Visitationem expleverit.

III. An per se , vel per alium Episcopum sacras Ordinationes , expleverit , et Sacramentum Confirmationis administraverit.

IV. An , et quoties Synodum Diœcesanam coegerit : et , si Episcopus nulli Archiepiscopo subjectus sit , an ad Synodum Provinciale ejus Archiepiscopi , quem ad tramites Tridentini eligere tenetur , ut ejus Synodo Provinciali intersit , accesserit ; et , si sit Archiepiscopus , an Synodum Provinciale habuerit , et quinam Suffraganei eidem interfuerint.

V. An verbum Dei per se ipsum prædicaverit , et an , legitimo concurrente impedimento , viros idoneos assumpserit ad hujusmodi prædicationis officium salubriter exequendum.

VI. An habeat depositarium pœnarum , et multa-

rum pecuniarum , et an eadem fuerint piis usibus applicatæ.

VII. Quænam taxa , et an Innocentiana in sua Cancellaria observetur.

VIII. An aliquod habeat , quod sibi obstet circa exercitium Episcopalis officii , jurisdictionis Ecclesiasticæ , necnon tuendæ libertatis , et immunitatis Ecclesiarum.

IX. An aliquod pium opus peregerit pro Ecclesia , pro populo , aut pro Clero.

§. III.

De tertio capite , ad Clerum secularem pertinente.

In hoc capite exponendum erit

I. An Canonici , ceterique Choro addicti Cathedralis , Metropolitanæ , aut Patriarchalis Ecclesiæ , necnon Collegiatarum , Choro jugiter intersint.

II. An , ultra Matutinum , Laudes , ceterasque alias Horas Canonicas , quolibet die celebrent Missam Conventualem.

III. An quolibet die eam applicent pro benefactoribus.

IV. An suas habeant Constitutiones , et eas punctualiter observent.

V. An qui obtinent Præbendam Pœnitentiarum , aut Theologalem , adimpleant , quæ adimplenda sunt , et quomodo.

VI. An Parochi in suis Parochiis resideant.

VII. An librum Matrimonii , et Baptizatorum , aliosque libros , quos ad normam Ritualis Romani retinere debent , retineant.

VIII. An aliqui ipsorum indigeant aliorum Sacerdotum operâ , ut Sacramenta populo administrent.

IX. An iidem per se , vel per alios idoneos , si legitime impediti fuerint , diebus saltem Dominicis ,

et Festis solemnibus , plebes sibi commissas pro sua , et earum capacitate pascant salutaribus verbis , docendo , quæ scire omnibus necessarium est ad salutem , juxta monitum Tridentini , et præcitati Concilii Romani.

X. An saltem Dominicis , et aliis festis diebus , in suis Parochiis , Fidei rudimenta , et obedientiam erga Deum , et parentes , pueros , ceterosque hoc adjutorio indigentes , doceant ; et an , et qui eis operam præstent in hoc opere adimplendo , et an fructuosè hoc opus adeo necessarium in singulis Parochiis proficiat.

XI. An singuli Parochi , ceterique curam animarum exercentes , singulis Dominicis Festisque de præcepto Missam applicent pro populo eorum curæ commisso.

XII. An , et quæ præmittantur , antequam quis ad primam Tonsuram , et Minores Ordines admittatur , et an Sacris Ordinibus initiandi , ante cujuscumque Ordinis Sacri receptionem , piis meditationibus , vulgò Spiritualibus Exercitiis , vacent per aliquot dies in aliqua Domo Religiosa.

XIII. An omnes prædicti vestes jugiter deferant Clericales , et an , quoad fori privilegium , serventur disposita à sacrosancta Synodo Tridentina sess. 23. cap. 6. de reformat. et à Constitutione Sanctissimi Domini Nostri Benedicti Papæ XIII. in eodem Concilio Romano emanata.

XIV. An habeantur Conferentiæ Theologiæ Moralibus , seu Casuum conscientiæ , et etiam sacrorum Rituum , et quot vicibus habeantur , et qui illis intersint , et quinam profectus ex illis habeatur.

XV. Quinam sint mores Cleri secularis , et an aliquod in eo adsit scandalum , quod remedio indigeat potentiori.

§. IV.

De quarto capite, ad Clerum Regularem pertinente.

In hoc capite exponendum erit

I. An Regulares curam animarum exercentes, qui Episcopali jurisdictioni, visitationi, et correctioni subsunt in iis, quæ ad curam pertinent, et administrationem Sacramentorum, munus sibi commissum fideliter adimpleant, juxta ea, quæ in præcedenti capite dicta sunt de Parochis secularibus.

II. An aliquis Regularis extra monasterium deget: an aliqui adsint in diœcesi, à suis Superioribus servatis servandis, ejecti, vel aliquis fuerit Regularis intra claustra monasterii degens, sed qui extra ea ita notoriè deliquerit, ut populo scandalo fuerit: et quomodo in hisce casibus in sic delinquentes animadvertit.

III. An suâ jurisdictione delegatâ usus sit in explenda Visitatione conventuum, et Granciarum monasteriorum, in quibus Religiosi non aluntur in numero à sacris Constitutionibus præfixo; et quinam sint Religiosorum mores, in dictis conventibus, et Granciis degentium.

IV. Denique an aliquod habeat cum Regularibus offendiculum in exercitio jurisdictionis delegatæ in illis casibus, in quibus eadem ipsi tributa est à Sacro Concilio Tridentino, vel à summorum Pontificum Constitutionibus, signanter à Bulla Clementis Papæ X. quæ incipit *Superna*.

§. V.

De quinto relationis capite, ad Moniales pertinente.

In hoc capite exponendum erit

I. An Moniales, Episcopo subjectæ, suas servant Constitutiones.

II. An Clausura in earum monasteriis inviolatè custodiatur.

III. An aliqui abusus in iisdem monasteriis irrepperint, qui consilio, aut auxilio Sacræ Congregationis indigeant.

IV. An, præter ordinarium Confessorem, alius extraordinarius ab ipso bis, aut ter in anno fuerit oblatus.

V. An ditorum monasteriorum redditus fideliter administrentur, et Monialium dotes fuerint persolutæ, et quomodo erogatæ.

VI. An in monasteriis Monialium, quæ sunt Prælati Regularibus subjecta, curaverit, ut Clausura dictarum Sanctimonialium fuerit exactè observata; et an contra inobedientes, et contradictores, per censuras Ecclesiasticas, et alia juris remedia processerit.

VII. An harum Monialium Confessarii Regulares sive ordinarii, sive extraordinarii, fuerint ab ipso approbati, antequam earum confessiones exceperint.

VIII. An, adhibitis Superioribus Regularibus, singulis annis exegerit rationem administrationis ab his, qui administrarunt bona pertinentia ad hæc Monialium monasteria Regularibus subjecta: et an fideliter eorum redditus administrentur, et alia fuerint adimpleta, quæ præscribuntur in Bulla Gregorii XV. quæ incipit *Inscrutabili*.

§. VI.

De sexto relationis capite, pertinente ad Seminarium.

In hoc capite exponendum erit

I. Quot sint in Seminario Alumni.

II. An in Ecclesiastica disciplina rectè instituantur.

III. Quibusnam studiis vacent, et quo profectu.

IV. An Cathedrali, et aliis locis Ecclesiæ, diebus festis inserviant.

V. An cum consilio duorum Canonorum seniorum, à se electorum, necessaria pro recto regimine statuerit.

VI. An illud aliquando visitet, et operam det, ut Constitutiones adimpleantur.

VII. An statuta sit taxa ad tramites Concilii Tridentini, eademque exigatur; et an aliqui sint morosi in ejus solutione.

§. VII.

De septimo capite, ad Ecclesias, Confraternitates, et Loca pia pertinente.

In hoc capite exponendum erit

I. An in Sacrificiis omnium, et singularum Ecclesiarum exposita sit tabella onerum Missarum, et anniversariorum, ad tramites Decretorum san. mem. Urbani VIII. et an eis punctualiter satisfactum sit.

II. An in Confraternitatibus, Scholis, aliisque Locis piis, punctualiter executioni mandentur pia opera, à testatoribus injuncta.

III. An quolibet anno sibi fecerit reddi rationes ab horum locorum administratoribus.

IV. An Montem Pietatis, sive Charitatis visitaverit; et an idem habeat redditus, qui superabundent sustentationi ministrorum, aliisque necessariis expensis; et in quas causas redditus illi erogentur; et si quid exigatur ab illis, qui pecuniam, aut frumentum, si agatur de Monte frumentario, ab eo recipiunt.

V. An infirmorum Hospitalia visitaverit, reddituum rationes ab administratoribus exegerit, et an

infirmis necessaria , quoad salutem animæ , et corporis , in eis subministrentur.

§. VIII.

De octavo relationis capite , ad populum pertinente.

In hoc capite exponendum erit

I. Quinam sint populi mores , et an in pietate proficiat.

II. An aliquis irreperit abusus , aut prava quædam in eodem inoluerit consuetudo , quæ consilio indigeant , et Sedis Apostolicæ adjutorio.

§. IX.

De ultimo capite , ad postulata pertinente.

Ultimo loco Episcopi , Archiepiscopi , Primates , et Patriarchæ , qui suarum Ecclesiarum relationes ad Sacram transmittunt Congregationem , si quæ habent postulata proponenda pro suarum regimine Ecclesiarum , proponere poterunt , cum clara facti , et omnium circumstantiarum expressione ; et , quatenus postulata spectent ad negotia forensia , exponant , an ea sint in aliis tribunalibus introducta , an adsint super iisdem aliorum tribunalium sententiæ , ut , omnibus maturè pensatis , possit Sacra Congregatio congruum suppeditare prædictis postulatis responsum.

Et hæc sunt , quæ opportuna visa fuerunt , ut in hac Instrukione inserantur. Quòd si aliqua fuerint , quæ Episcopi , Archiepiscopi , Primates , et Patriarchæ pro suarum indigentia Ecclesiarum , atque diœcesium , addenda existimaverint , sciant , sibi liberum esse addere quæ ipsis addenda vide-

buntur , et ad notitiam Sacræ Congregationis deferre ; quæ ex charitatis et justitiæ norma per se expediet , quæ poterit ; et majora ad summum Pontificem deferet , qui Fratribus suis Episcopis , quantum cum Domino licet , gratificari semper exoptabit.

C. Card. Origus Præfectus.

Loco † Sigilli.

P. Archiepisc. Theodosiæ Secret.

INDEX

LIBRORUM ET CAPITUM

TOMI IV.

LIBER XIII.

	Pag.
CAP. XIII. <i>De postulatis, quæ in relatione statûs Ecclesiæ ab Episcopis proponi solent: et primò de iis, quæ ad ipsos Episcopos spectant, quatenus in Ordinem Episcopalem ingressi sunt, Ecclesiæque regimen susceperunt.</i>	5
CAP. XIV. <i>De postulatis, quæ spectant ad Episcopos in Ecclesiarum suarum administratione versantes, et ad rectum eorum muneris implementum: ubi de petitione Coadjutoris, aut Episcopi suffraganei.</i>	26
CAP. XV. <i>De postulatis, quibus alia extraordinaria subsidia in Episcoporum levamen, seu aliqua honoris insignia, ad Ecclesiarum decus augendum, petuntur.</i>	41
CAP. XVI. <i>De postulatis Episcoporum, qui aliquando in relatione statûs Ecclesiæ facultatem petunt abdicandi Episcopatum, aut se ad aliam Ecclesiam transferri rogant: deque nonnullis controversiis occasione translationum hujusmodi excitatis, et à sacra Congregatione definitis.</i>	64
CAP. XVII. <i>De postulatis respicientibus absurda quædam, seu scandala è Diœcesi eliminanda.</i>	81
CAP. XVIII. <i>De postulatis ad Indulgentias, festo-</i>	

INDEX LIBRORUM ET CAPITUM.	297
<i>rumque dierum cultum pertinentibus.</i>	93
CAP. XIX. <i>De postulato proposito quoad onus ministrandi Sacramenta Fidelibus peste infectis, dum ea grassatur; ac de modo ministrationis tunc temporis peragendæ.</i>	113
CAP. XX. <i>De postulatis spectantibus ad Christifideles Turcarum imperio subjectos.</i>	148
CAP. XXI. <i>De postulato proposito circa matrimonia in infidelitate contracta ab iis, qui postea ad Christianam Religionem convertuntur.</i>	166
CAP. XXII. <i>De postulato proposito circa matrimonium inter duos Calvinistas in Transylvania contractum, cùm alter ex iis, ejuratâ hæresi, ad fidem Catholicam conversus esset.</i>	183
CAP. XXIII. <i>De postulatis aliquando propositis circa præsentiam Parochi in matrimonii celebratione: et de matrimoniis conscientie nuncupatis.</i>	200
CAP. XXIV. <i>De nonnullis postulatis ad rem beneficiariam spectantibus.</i>	218
CAP. ULT. <i>De facultate imminuendi, seu reducendi legata Missarum, quam Episcopi sæpè in relatione statûs suarum Ecclesiarum sibi concedi postulant.</i>	243

INDEX RERUM.

NUMERUS ROMANUS INDICAT TOMUM, ARABICUS PAGINAM.

A

ABBAS S. Barbaræ Diœcesis Mantuanæ. I. 141. et 144. ejus prærogativæ, atque exemptio. 160.

Abbas Corbejensis plures ex Indulto Apostolico Ecclesias consecravit. IV. 46.

Abbas S. Nicæ. I. 223.

Abbas Panormitanus (Nicolaus de Tudeschis) citatur. I. 52. II. 309. IV. 189.

*Abbat*es an teneantur Synodo interesse. I. 158. et seqq. et 185. an acquisierint jus interveniendi Conciliis OEcumenicis. III. 260. quinam accedere debeant Provinciali Concilio. I. 85. *Abbat*es, aliique Prælati Nullius Diœcesis habentes jurisdictionem quasi Episcopalem, verumque territorium separatum, an, et cui Synodo interesse teneantur. I. 169. et III. 337. vocantur ad Synodum Provinciale cum jure suffragii decisivi. 259. an adigantur ad sacra Limina visitanda, et ad exhibendam relationem suarum Ecclesiarum. IV. 58. *Abbat*es quo ordine sedent in Synodo. I. 225. quis eorum alteri honore antecellat, et præcedere debeat. *ibid.* quis privilegio gaudeat dimissorias relaxandi. 149. quando, et quibus Tonsuram, vel minores Ordines conferre possint. 130. et seq. an habeant jus indicendi concursum ad Parochiales. 137. et seq. *Abbat*es nonnulli rogarunt, ut sibi liceret subjectas sibi met Ecclesias solemniter ritu dedicare. IV. 45. *Abbatibus* quando incumbat onus elargiendi quartam partem suorum proventuum pauperibus, et Ecclesiæ fabricæ. II. 13. *Abbat*es ad verbalem Clerici degradationem adhibiti votum habent decisivum. 310. *Abbat*es Regulares quandonam sint exempti ab obligatione accedendi ad Synodum. I. 163. *Abbat*es Regulares nullam gerentes animarum curam, non tenentur accedere ad Synodum Diœcesanam. III. 162. *Abbat*es Regulares parvorum monasteriorum an teneantur interesse Synodo. I. 175. *Abbat*es Regulares perpetui intra annum Episcopalem benedictionem suscipere debent. 141. *Abbat*es seculares an possint Tonsuram, vel minores Ordines conferre. *ibid.* Vid. *Anglia, Prælati.*

*Abbat*es Carthusienses. I. 338.

*Abbat*es Einsidlenses. IV. 45.

*Abbat*es Franciæ, eorumque Statuta. I. 390.

Abbatia Campidonensis monasterii quàm antiqua, et quantis prærogativis, ac privilegiis illustrata. IV. 46.

Abbatia Fuldensis in Episcopatum erecta. 39.

Abbatialis Ecclesiæ Coadjutoria cum jure futuræ successionis justificatur. III. 405.

Abbatissa Vid. *Pacta*.

Abbatissarum Regularibus subjectarum electionibus Episcopus præsidere potest. I. 397.

Abbreviatores Cancellariæ Apostolicæ. IV. 252.

Abelly Ludovicus Episcopus Ruthenensis. 81.

Abjuratio necessariò facienda ab apostatis ad pœnitentiam redeuntibus. 164.

Ablutio. Vid. *Purificatio*.

Abortus fœtus animati procuratio, effectu secuto, est casus Episcopis reservatus, et in foro externo pœnâ degradationis punitur. II. 316.

Abraham Patriarcha, eique Isaaci sacrificium indictum. IV. 182.

Abrahamus Echellensis. I. 387.

Absolutio Sacramentalis quando conferenda, quando neganda, et quando differenda sit. III. 37. an, et quando impertiri possit sub conditione. II. 135. et seqq. à Confessario absente impertita an licita sit. 129. an impendi possit, vel potius suspendi debeat pœnitenti, qui aliàs perfectè dispositus, sed pravâ consuetudine peccandi contra castitatem eo usque irretitus, animum suum Confessario declaret suscipiendi quamprimùm Ordines sacros. III. 33. et seqq. *Absolutione* donari nequit pœnitens sollicitatus, nisi expletâ denuntiatione, aut datâ fide de ea adimplenda. I. 493. *Absolutio* complicitis aliàs penitens interdicta, quando permittatur in articulo mortis. II. 122. *Absolutio* impertiri debet moribundis, qui aliqua pœnitentiæ signa dederint aut ipsi Confessario, aut aliis saltem ante adventum ipsius Confessarii. 129. quid de illis moribundis qui nulla dederint, aut dare valeant hujusmodi signa? 132. et seq. *Absolutio* à casibus Apostolicæ Sedi reservatis. I. 535. *Absolutio* ab hæresi an, et quando sit reservata Pontifici. II. 290. et seq. Regulares præsertim Mendicantes an gaudeant facultate *absolvendi* à reservatis Episcopo. I. 345. et seq. *Absolutio* à reservatis data iis qui se in alienam diœcesim transtulerunt, an valeat. 347. *Absolutionis* à pœna, et à culpa, aut alia æquivalens formula, suspectam reddit Indulgentiam. IV. 101. Vid. *Censura*, *Confessarius*.

Abstinencia ab usu conjugii certis diebus indicta, ut orationi meliùs vacaretur. I. 310.

Absurdum. Vid. *Abusus*.

Abulensis Vid. *Tostatus*.

Abulensis Episcopus. 292.

Abulensis anni 1557. Synodus. II. 439. III. 221.

Abusus sustineri nequit vetustatis argumento. 49. injuriosa res est *Abusum* condemnare, ubi non est. I. 485. et seqq. *Abusus*, qui sub specie severioris disciplinæ eam labefactat, statim præcidendus. 485. non omnes *Abusus* novis condendis legibus causam præbent. 488. in *Abusibus* extirpandis procedendum est remediis tantùm canonicis. 492. et seq. *Abusus* à rebus sacris non sunt removendi ab Episcopis, quidquam constituendo contra jus commune. III. 193. et seq. ad *Abusus* propulsandos non est derogandum juri communi, quando aliis juris remediis possunt arceri, 179. ad *Abusus* provenientes ex

immunitate Ecclesiarum extirpandos, quanta adhibita remedia. IV. 108. et seqq. *Abusus* in materia Fidei, Religionis, ac Christianæ disciplinæ, quibus remediis præcidendi. 83. et seqq. *Abusus* in Indulgentiarum materia inveci, quanta cum prudentia, et cautela tollendi sint. 93. et seqq. *Abusus* contra Ecclesiasticam jurisdictionem, ad evitanda majora mala, dissimulati, et tolerati. II. 352. *Abusus*, de quibus Episcopi queruntur, quia Ecclesiastici Congregationum Rescriptis, et Brevibus Apostolicis se obtegunt. III. 377. *Abusus*, qui vigeat in Collegiata Ecclesia S. Joannis in Haugis Civitatis Herbipolensis. 43. et 47. *Abusus* quidam in materia clausuræ Monialium auctoritate Sanctissimi Domini omnino sublatus. 492. *Abusus*, seu absurdum, quod in Germaniæ Capitulis inolevit. quasdam ineundi pactiones, conventionesque etiam juratas cum Episcopo mox eligendo. IV. 11. *Abusus* nonnulli occasione translationum Episcoporum olim in Polonia introducti, deinde extirpati. 79. et 80.

Acceptio personarum quàm abhorrenda, præsertim in Sacramentorum administratione. II. 87.

Accessus Regularium ad Moniales, et allocutiones cum eisdem qualiter interdictæ. 395. ad quæ spectet permittere *Accessum* ad colloquium cum Monialibus Regularium subjectis. III. 487. et seqq.

Acclamations in fine Synodi fieri solitæ. I. 312. et seqq. *Acclamations* quædam Græcorum in Sicilia interdictæ. 415.

Accusator qualiter de impacta calumnia puniendus. 323.

Acheruntina. Vid. *Matheranensis*.

Acolythi fit expressa mentio ab Ecclesiæ primordiis. II. 207. et seqq. et 215.

Acta Ecclesiæ Mediolanensis. I. 327. Ecclesiæ Tarantasiensis citantur. II. 25. SS. Martyrum. I. 202.

Actus suscipientis Sacramentum extremæ Unctionis ad ejus effectum consequendum necessarii. II. 192. *Actus* merè internos neque præcipere, neque punire potest Ecclesia. 310.

Ada uxor Lamech. IV. 181.

Adelphiani hæretici Sabbatho jejunabant. III. 66.

Adhortationes Synodo inserere quando oporteat. I. 405.

Adjacensis Episcopus in Corsica. 155.

Adjacensis Synodus. II. 25.

Adjunctos adhibere an, et quomodo debeat Episcopus in visitatione, aut extra visitationem. III. 351. et seqq.

Administratio Ecclesiæ quando, et quamdiu transeat in Capitulum, et quando remaneat penes superstitem Episcopum. IV. 74.

Administrator Ecclesiæ, cui præfectus sit Regius aliquis Princeps in legitima ætate constitutus, an sacra Limina visitare, et statum Ecclesiæ repræsentare teneatur. III. 297. *Administratores* redituum Seminarii. I. 391. et seqq.

Admonere. Hoc verbum, non præceptum, sed merum importat consilium. III. 70.

Admonitio facienda Clero ab Episcopo sub finem Synodi. I. 308.

- Adolescentes* ubi olim litteris , atque Ecclesiasticis disciplinis instituerentur. 388. et seq.
- Adoptio* quid sit , ejus antiqui ritus , et formulæ. II. 356. duplex ejus species. 357. an ex ea inducatur impedimentum ad matrimonium. 359. *Adoptionis* spiritualis quoddam genus. III. 56.
- Adrianus*. Vid. *Hadrianus*.
- Adriensis* Episcopus. II. 455.
- Adriensis* , seu Pennensis Synodus. I. 64.
- Adrogatio* quid sit. II. 357. an ex ea sola oriatur impedimentum ad matrimonium. 359.
- Adulterium* , ejusque gravitas. 376. quàm gravi censurâ primis Ecclesiæ seculis puniretur. 394. *Adulterii* lex æquali vinculo virum ; atque uxorem obligat. 368. *Adulterio* alterutrius conjugis an solvatur matrimonii vinculum. IV. 185. et seq. si uxor admissi *Adulterii* pœnitens religiosam in monasterio vitam eligat , an vir florens ætate Religionem ingredi ipse quoque teneatur. III. 470. et seq. an in aliquo casu liceat occidere quemquam *Adulterii* causâ. II. 375.
- Adultus* , qui post usum rationis in phrenesim , aut amentiam incidit , an sit capax extremæ Unctionis. 185. et seq.
- Advocationis* exercitium an Ecclesiasticis permittatur. III. 386.
- Eduensis* Ecclesiæ Statuta Synodalia. I. 402. II. 169.
- Egrotus* an confiteri possit cuilibet Regulari approbato. III. 153. quanta sit de *Egrotis* habenda ratio à Parochis. I. 242.
- Egydiensis* Diœcesis in Lusitania. III. 77.
- Eliæ* , seu Hierosolymæ Episcopus , ejusque præcedentia. I. 94.
- Emilianus* Joannes Tudetanus Episcopus. II. 115.
- Eneas* Sylvius Vid. *Piccolomineus*.
- Enhamensis* anni 1009. Synodus. 374.
- Equitas* laudabilis in tolerandis quibusdam usibus , seu consuetudinibus ; in quibus abolendis magnæ occurrere possent difficultates. III. 88. *Equitas* , et respectus ad humani corporis imbecillitatem , rationabile fundamentum præbent asserendæ dispensationis tacitæ à jejunio naturali pro Cardinale celebrante in Nocte Nativitatis. I. 468.
- Equitas* , et prudentia , quâ S. Congregationis resolutiones refertæ sunt in determinando , quid vitæ communis exercitium , aut paupertatis votum exposcat. III. 481. et seqq.
- Æris* , et cæli mutatione indigenti Moniali an , et quomodo permittendus egressus è monasterio. 492. et 494.
- Ærius* Presbyter Arianus. 245.
- Esina* anni 1683. Synodus. III. 218. altera anni 1685. 143.
- Ætas* apta ad Confirmationis Sacramentum recipiendum. II. 72. et seq. et 81. et seq. et ad muniendos pueros morituros sacro Viatico. 102. aut extremâ Unctione. 183.
- Æthiopes* , si ad Fidem convertantur , cum quolibet Fideli matrimonium contrahere possunt. IV. 169. *Æthiopum* Liturgia. I. 367.
- Affectans* Parochus non intelligere ea , quæ ipso præsentem à contrahentibus aguntur , an reddat matrimonium nullum. IV. 200. et 208.
- Affectus*. Ex *Affectu* humano in carnem et sanguinem Deus non

exiguam utilitatem, et commoda in suam Ecclesiam derivare solet. III. 395.

Affinitas juxta leges canonicas non parit *Affinitatem*. II. 378. ejus triplex genus. 379. ejus species orta ex adoptione. 357. quo jure dirimat matrimonium. 380. proveniens ex copula licita quandonam sit impedimentum dirimens matrimonium. 377. et seq.

Africa. Vid. *Dispensatio*.

Africana Ecclesia, ejusque varietas circa cultum Sabbathi. III. 68. ejus Canones. I. 367. citantur. III. 40. *Africanarum* Ecclesiarum consuetudo. II. 416.

Africana Synodus tempore Honorii Imp. III. 13. altera anni 401. II. 44. altera anni 418. in quo sensu plenaria appelletur. I. 34.

Africani Episcopi, eorumque epistola ad S. Cælestinum I. citatur. I. 266. altera ad Theodorum Papam citatur. 57.

Agamemnon inter Græcos idem Rex erat, et idem Dux. 77.

Agar Abrahæ concubina, et uxor. II. 371.

Agapetæ quodnam mulierum genus esset. III. 56. et seq.

Agapius Cordubensis Episc. à Concilio Hispalens. reprehensus. II. 69. IV. 44.

S. Agathæ Ecclesia Collegiata Cremonæ. I. 160. et 238.

Agathensis anni 506. Synodus. I. 309, 417, 429, II. 445. III. 115. 123. 129.

Agitatio taurorum quàm periculosa, adeoque interdicta. IV. 88.

Agnanus Regius Physicus in Gallia. III. 380.

De Aguirre Card. Josephus citatur. II. 145.

Ahylo Episcopus Basileensis. 365.

Alanus Episcopus Avenionensis. I. 363.

Alapis, atque injuriis emancipabantur liberi apud Romanos. III. 47.

Alatrinæ Civitatis abusus detestandus 40.

Alatrinus Episcopus. 43.

Albæ Regalis Præpositus Ecclesiæ Collegiatae B. Mariæ. I. 147.

De Albalato Andreas Episcopus Valentinus citatur. 242.

Albania regio Græciæ. *Albana* anni 1703. Synodus. II. 78. IV. 155. et 164. *Albanenses* Archiepiscopi, Episcopi, Parochi, ac Missionarii. 148. 153. et 155.

Albanum Civitas, ejusque Seminarium. I. 395. *Albanensis* Episcopus. II. 10. III. 298, 324. huic concessus aliquando Suffraganeus. IV. 52.

Albanus Card. Hannibal S. Clementis, Episcopus Sabinensis. I. 364. II. 138, 258. et 391.

Alberstadiensis Ecclesia Moguntinæ Metropoli Suffraganea. IV. 55.

Albiensis anni 1254. Synodus. I. 418. II. 452. III. 124.

Albinus Acolythus. II. 207.

Aldobrandinus Card. Petrus Archiep. Ravennatens. III. 276.

Aldrovandi Card. Pompeji Votum decisivum. I. 202.

Alea omnibus Christianis præsertim Clericis interdicta, et quare. III. 117. et seqq. Vid. *Ludere*.

Aleriensis Episcopus. 229.

Aleriensis Synodus. II. 25.

De Alex. Vid. Sales.

S. Alexander Patriarcha Alexandrinus. II. 30.

S. Alexander in Cappadocia primùm Episcopus, deinde S. Narcisso Hierosolymorum Episcopo Coadjutor ac Coëpiscopus cum jure successionis datus. III. 399.

Alexander II. Papa. I. 103, 373. II. 341, 425. III. 510. IV. 51.

Alexander III. Papa. I. 105, 107, 237, 266, 352, 361. II. 45, 47, 168, 329, 343, 355, 360, 376, 465, 485. III. 28, 83, 95, 113, 139, 186, 188, 225, 249, 311, 313, 349, 380, 384, 387, 449, 468, 469, 494. IV. 86, 87, 92, 105. quam Indulgentiam concesserit Anconitanis. 103. ejus Decretales citantur, et explicantur. III. 195. et 464.

Alexander IV. Papa. I. 106. II. 494. III. 305, 314. et seq.

Alexander V. Papa. III. 150.

Alexander VI. Papa. I. 459.

Alexander VII. Papa. 42, 88, 129, 172, 251, 325, 345, 378, 381, 386, 433. II. 116, 295, 300, 375, 401, 408. III. 32, 220, 299, 300, 325. IV. 8, 10, 14, 67, 267. ejus Decisio habita in Congr. S. Officii explicatur. I. 489. et 490. Propositio ab eo damnata explicatur. III. 77.

Alexander VIII. Papa. I. 131. II. 33, 316. III. 116.

Alexander Natalis. III. 246. citatur. I. 34. II. 121, 225, 275, 278, 288, 336. III. 396. refellitur. II. 21, 44.

Alexandrina Synodus. I. 214. III. 379.

Alexandrinus Patriarcha. I. 96. *Alexandrinus* titularis Patriarcha Pallii honore non fruitur. IV. 56. *Alexandrinus* Patriarcha Orientalis Græci ritûs Pallio Latino decoratus. 57. et seqq.

Algeri. Vid. Julia Cesarea.

Alienatio rerum Ecclesiæ, inconsultâ Sede Apostolicâ, an possit fieri licitè, et validè. III. 234. et seq.

Alimenta filiis illegitimis pater etiam Ecclesiasticus præstare debet. IV. 249.

Allatius Leo citatur. I. 75.

De Alliaco Petrus Card. Cameracens. citatur. 212.

Allocutio Benedicti XIV. die 23. Sept. anni 1750. in Consistorio habita, IV. 58. et seqq.

Allocutiones quorundam Antistitum suis Synodis præmissæ. I. 393. et seqq.

Allocutiones, seu colloquia. Vid. *Accessus*.

De Almeyda Card. Thomas Patriarcha Ulyssiponensis. III. 476.

Alpharus Josephus Sacræ Pœnitentiariæ Theologus. 205.

Altare portatile extra Ecclesiam adhibere sacrificanti minimè licet. II. 393. *Altaria* erigere, aut consecrare simplici Presbytero non licet. IV. 44. imò neque consecrari possunt à Vicario Generali, licèt Episcopus sit. I. 113. *Altaris* ministerium an comprehendat etiam officium Diaconi, aut Subdiaconi in Missa. III. 95. Vid. *Calices*.

Alteserra Antonius Dadinus citatur. I. 115, 122, 159. II. 343, 345.

Allisiodorensis, seu Antisiodorensis, vel Autisiodorensis anni 578. Synodus. I. 40, 189.

Allovitus Antonius Archiepisc. Florentinus. II. 353.

- Altoivitus* Congregationis Concilii Secretarius. III. 122, 255. citatur. I. 137, 206. II. 453. et seq. citatur, et simul laudatur. III. 236. IV. 278. leniter refellitur. II. 469. quàm fuerit alienus à censuris multiplicandis. 454.
- Aluredus* Rex Anglorum. 484.
- Amalarius* Fortunatus Episcopus Trevirensis. II. 221. citatur. 214. III. 10.
- Amalphitana* anni 1639. Synodus. 114.
- Amasiæ* Archiepiscopi titulus Papiensi Episcopatu unitus. III. 338. IV. 57.
- Ambianensis* Ecclesiæ anni 1464. Statuta Synodalia. I. 403.
- Ambianensis* Episcopus. III. 343.
- Ambianensis* anni 1411. Synodus. II. 289.
- Ambitio*, et ostentatio potestatis vitanda ab Episcopo in suis Constitutionibus. III. 252.
- Ambrosiana* forma extremæ Unctionis. II. 160. *Ambrosianæ* Ecclesiæ disciplina in conferendo Baptismate infantibus. IV. 133.
- S. Ambrosius* Episcopus quàm serò fuerit baptizatus. III. 214. citatur. II. 19, 368, 445, 447. III. 68, 100.
- Amentes* perpetui, et furiosi ab infantia an sint capaces Sacramenti extremæ Unctionis. II. 183.
- America*. In ejus provinciis quàm strictè prohibita sit Ecclesiasticis quæcumque negotiatio. II. 441. Vid. *Dispensatio*.
- Amerina* Synodus anni 1595. I. 304. II. 391. III. 136, 143, 268, 292. laudatur. I. 405.
- Amerinæ* Diocesis contractus *collaticus* nuncupatus. II. 478.
- Amerinus* Episcopus Apostolicus Delegatus. IV. 13.
- Amor* initialis quid sit. II. 111. *Amor* populorum quàm necessarius sit Episcopo ad munus suum utiliter gerendum. III. 97.
- Ampuriensis*, seu Civitatis Synodus. I. 63.
- Ananias* Saulo manus imposuit, non confirmationis, sed sanationis gratiâ. II. 59.
- S. Anastasia* matrimonium contrahit cum Publico idololatra. 287. }
- Anastasius* IV. Papa. I. 87.
- Anastasius* Bibliothecarius citatur. II. 357.
- Anastasius* Imperator. 383.
- Anathema*, hoc est solemnior excommunicatio, in quo olim differret à simplici excommunicatione. II. 309. 430. Vid. *Excommunicatio*.
- Anatolius* Magister militum. I. 212.
- Ancharanus* Petrus citatur. IV. 189.
- Ancillæ*, concubinarum genus. II. 373.
- Anconitana* anni 1738. Synodus. 120.
- Anconitanis* concessa Indulgentia ab Alexandro III. IV. 103.
- Ancyrana* Synodus. III. 421.
- Andegavenses* Synodi. I. 158.
- Andegavensis* anni 1216. Synodus. II. 289. altera anni 1283. 171. alia anni 1493. 289.
- Andegavensis* Ecclesiæ Statuta Synodalia. I. 402.

- Andreas* antiqui Epiri Metropolitæ. IV. 59.
Andreas Minorita Episcopus Megarensis. II. 138.
Andreucci Andreas Hieronymus modestè refellitur. I. 291.
Angilbertus Abbas Centulensis. III. 343.
S. Angeli, et Bisaciarum Episcopus. I. 193.
De Angelis Card. Jacobus. II. 22. III. 143.
Angelopolitanus Archiepiscopus. III. 456.
Angelramnus Metensis Archiepiscopus. I. 95.
Angliæ Reges à quo inungerentur. III. 313. *Angliæ* Regina quædam hoc solùm nomine, quòd esset vidua, sibi fas esse judicavit ad Papam provocare in causa Feudali. II. 351. quæ communicatio cum hæreticis interdicta hujus Regni Catholicis. I. 427. *Angliæ* Episcopi. II. 304. eorum nonnullis concessa, et revocata privilegia circa Regis unctionem. III. 313. hujus Regni Cathedralis Ecclesiæ, in quibus, qui in Abbatem eligebatur, idem intelligebatur electus Episcopus. III. 317. *Angliæ* Constitutiones. II. 169. baptizati ab *Angliæ* hæreticis an sint rebaptizandi. 52. veterum *Angliæ* populorum solemnitates, et sacrificia. IV. 85.
Anglicana anni 1248. Synodus. II. 484.
Anglicanæ Ecclesiæ Vicarii Apostolici. 409.
Anglicani Cleri reformatio. I. 390.
Anglonensis Episcopus. II. 491.
Angolæ populi, si ad Fidem convertantur, cum quolibet Fidei matrimonium contrahere possunt. IV. 169.
Anianus, qui Theodosii Codicem tempore Alarici notis illustravit. II. 365.
Animæ. Qui curam *Animarum* gerit, an pestis tempore fugere, et alium substituere possit. IV. 113. et seqq. error proscriptus circa *Animas* in Cælum non recipiendas ante diem Judicii. I. 415.
Animalium interiora, et extremitates, an diebus Sabbathi comedi possint in Hispania, ubi nulla piscium penuria. III. 64, 71. et seq.
Annatus Petrus citatur. IV. 158.
Annus Sanctus, ejusque prima Indulgentia. 104.
Ansaldus Rotæ Decanus laudatur. 225.
S. Anselmus Episcopus Cantuariensis citatur. III. 421.
Ansideus Card. Marcus Antonius. 340.
S. Anterus Papa. I. 460.
Anthemii Imperatoris Lex. III. 13.
Antibarensis Episcopus. I. 241.
Antiochena Synodus. 66.
Antiocheni Patres citantur. III. 56.
Antiochenus Patriarcha. I. 96, 189. quarto quoque anno visitare Apostolorum Limina, suæque Ecclesiæ relationem facere tenebatur. III. 305. Pallio donatur. IV. 63. *Antiochenus* titularis Patriarcha Pallii honore non fruitur. 56. *Antiochenus* Patriarcha Maronitarum. I. 364.
Antiochi pœnitentia quare salutaris non fuit. II. 109.
Antiquam disciplinam, sive methodum non semper congruit servare inviolatam. I. 398, 404, 408. et seq.

- Antisiodorensis*. Vid. *Altisiodorensis*.
- Antistitum* quorundam testimonia de Synodi utilitate. 42. et seq. eorumdem monita, et allocutiones suis Synodis præmissæ. 401. et seq.
- S. Antoninus* Archiepisc. Florentinus. III. 197. citatur. 141.
- S. Antonius* Abbas, quàm scrupulosè consortia hæreticorum vitaret. I. 425.
- Antonius* Ephesinus Episcopus. 56.
- Antonius* Monachus Lirinensis. II. 210.
- Aperitio* oris quàm facilè concedatur cuique. 329.
- Aphthonius* Abbas. Quod genus vitæ ducerent ejus Monachi. 466.
- Apochrisiarii* quodnam munus obirent. 212.
- Apocryphæ* Indulgentiæ qualiter dignoscendæ, et secernendæ à veris. IV. 96. et 104. *Apocryphis* Indulgentiis Indulgentias veras substituere sanius remedium videtur. 96. et 98.
- S. Apollinaris* Episcopi Mart. Corpus. I. 285. in hujus Sancti per vigilio servatum jejunium Ravennæ. III. 276. et seq.
- Apostasia* quid sit. III. 417. et 427. et quotuplex ejus species. 420. an *Apostasiæ* rei fierent Monachi *ad succurrendum* nuncupati, qui, si convaluissent, non manebant perpetuò Religioni addicti. 462. an matrimonium dissolvatur per *Apostasiam* à Religione Catholica. I. 440. filii oblato deserere non poterant monasterium sine *Apostasiæ* nota. 408. et seq.
- Apostatæ* à Fide, ob Ordine, aut à Religione. III. 417. et seqq.
- Apostatæ* à Fide, redeuntes ad pœnitentiam, utrum cogendi sint retractare explicitè coram Infidelibus, apud quos negarunt Fidem. IV. 164. et seqq. quis *Apostatarum* pœnis subjaceat. III. 425.
- Apostoli* multa constituerunt ad Ecclesiæ utilitatem, non quidem à Christo immediatè tradita, sed tamen potestate ab eodem Christo accepta. II. 208. quàm districtè ad se pertinere existimaverint prædicationis Evangelicæ ministerium. 415. quo ritu Confirmationem ministraverint. IV. 150.
- Apostolica* Sedes. Vid. *Sedes Apostolica*.
- Appellare* ab inferiori ad superiorem omnibus concessum est. I. 265. *Appellare* secularem Principem neque inutile est, neque insuetum Ecclesiasticæ potestati. IV. 83. et 91.
- Appellatio*, quibus in casibus admittatur in suspensivo, et quando in devolutivo. III. 289. *Appellatio* suspensiva in causis Beneficialibus an, et quando admittatur, et an possit ab Episcopo improbari. 165.
- Appellatio* ad Sedem Apostolicam. 258. *Appellationum* jus est necessariò connexum cum Romani Pontificis primatu jurisdictionis in universam Ecclesiam. I. 266. *Appellatio* à Vicario ad Episcopum non datur. 113. an detur à Vicario Foraneo ad Episcopum 179. et 184. à Constitutionibus Synodalibus an, et quomodo admitti possit. III. 289. et 290. à sententia Episcopi circa majorem idoneitatem eorum, qui ab Examinatoribus sunt approbati, qualiter admittenda. I. 301. an, et quomodo interponi possit contra Episcopum ab eo, qui in concursu fuit postpositus. III. 369. et seq. nulla competit Clerico, cui Ordines conferre Episcopus renuat. 230. Vid. *Ejecti*, *Recursus*.

Appendix Synodi. l. 315.

Applicatio Sacrificii pro illo, qui eleemosynam largitus est, an sit improbanda. 371. et seq. an ad plures se extendens, æquè singulis prosit, ac si ad unum tantùm se extenderet. 380. an fieri possit pro eo, qui oblaturus est eleemosynam. 381. an propter *Applicationem* partis specialissimæ fructus Sacrificii novam eleemosynam possit percipere Sacerdos. 380.

Approbatio injustè denegata an habeatur pro præstita. 291.

Approbatio Episcopi ad confessiones excipiendas necessaria Regularibus. II. 408. *Approbatio* Decretorum Synodaliũ. III. 246. in *Approbatione* Indulgentiarum quantà Episcopi cautelà uti debeant. IV. 100. et 104. Vid. *Capuccini, Confessio.*

Aqua ad reconciliandam Ecclesiam necessaria. 43. et 47. *Aquæ* frigidæ experimentum. 87. facultas eundi ad balnea, et *Aquarum* mineralium haustum, an, et quomodo Monialibus concedenda. III. 492. et 496.

Aquarii quid essent. II. 386.

Aquaviva Claudius Generalis Soc. Jesu. I. 594.

Aquensis anni 1585. Synodus. I. 452. II. 176, 488. III. 120, 129, 151.

Aquilejense monasterium Monialium S. Sedi immediatè subjectum. 495.

Aquilejensis Ecclesia Metropolitana. I. 81.

Aquilejensis Patriarcha. III. 347.

Aquilejensis anni 1596. Synodus. II. 9.

Aquisgranensia Capitularia citantur. I. 68.

Aquisgranensis Abbatum Franciæ anni 817. Conventus. 390.

Aquisgranensis anni 789. Synodus. I. 389. III. 485. altera anni 816. *ibid.* alia anni 836. II. 154. alia anni 862. 341.

Arausicana prima anni 441. Synodus. II. 67, 69, 185. altera anni 529. I. 51. III. 264.

Arca ad eleemosynas colligendas olim exposita in singulis Ecclesiis. I. 368. et seq.

Arcadius Imperator. II. 348.

Archidiaconatus an sit dignitas. I. 177.

Archidiaconi Chorepiscopi suffedti. 181. eorum antiquitas, et auctoritas in Italia. 182. et seq. eorum jura. 350. et seqq. consulendi ante Synodum. 398. in foro externo jurisdictionem exercebant, atque in delicta animadvertent. II. 485. Clericos, qui comam nutriebant, et barbam, etiam invitos tondebant. III. 113. ipsis Ordinandorum scrutinium committebatur. I. 323. an attestatio *Archidiaconi* de probitate Ordinandorum culpà vacet, etiamsi temerè proferatur. 325.

Archidiaconus major *de Rogationibus* nuncupatus. 118.

Archidiaconus Metensis Vicarius natus Episcopi. 116.

Archiepiscopale Bononiense citatur. II. 257.

Archiepiscopus præest Synodo Provinciali. I. 34. attamen est illà inferior. III. 286. *Archiepiscopi* Vicarii Apostolici munere fungebantur. IV. 48. alii unum, alii nullum habent Suffraganeum. I. 92. qui nullum habent, an sint propriè *Archiepiscopi.* 93. cur olim qui-

busdam *Archiepiscopis*. Pallium concessum. IV. 48. *Archiepiscopis in partibus* Pallii honore non fruuntur, *Archiepiscopi* nihilominus appellari possunt. 56. *Archiepiscopi* ante receptionem Pallii ligatam habent jurisdictionem. I. 101. quando gestare possint Pallium. 234. eorum jus prægestandæ Crucis. 105. electi, sed nondum confirmati, unctionem Regis administrare nequeunt. III. 314. aliqui titulo Patriarchæ insigniti. I. 95. *Archiepiscopi* titulo non solent insigniri Suffraganei. IV. 35. *Archiepiscopi* titulum an sibi arrogare possint Episcopi post consecutionem Pallii. 49. Vid. *Pallium*.

Archiepiscopus Nazarenus non est merè titularis, I. 111.

Archimandritæ Messanensis cum Archiepiscopo concordia. 138. et seq. ejus jurisdictione, et privilegia. *ibid.*

Archimandritæ Rutheni. 216.

Archipresbyteri, et Decani rurales jurisdictionem contentiosam administrant. II. 485. quo ordine sedeant in Synodo. I. 227. quibus vestibibus uti debeant, cùm intersunt Synodo. 256. ex *Archipresbyteris* assumpti Vicarii Foranei. 183.

Arcudius Petrus citatur. II. 76.

Arelatensis Archiepiscopus solus in Gallia Pallium habebat. IV. 48. *Arelatensis* Episcopi Vicarii Apostolici. I. 127.

Arelatensis prima anni 314. Synodus. II. 51, 362, 446. III. 19, 259. secunda anni 452. I. 246. II. 464. III. 58, 164.

Areragia. Vid. *Areragia*.

Aretini Episcopi prærogativa. I. 104.

De Aretio Card. Paulus Episcopus Placentinus. III. 137.

Argentinesis Ecclesiæ Rituale. II. 154.

Arigonius Card. Pompejus. III. 266.

Ariminensis Ecclesia. I. 82.

Ariminensis anni 359. Synodus; ejus numerus quare contemnedus. III. 257. altera anni 1724. II. 258.

Arma, aliaque similia deferre ad Turcas, an liceat. IV. 148. et seqq. *Armorum* usus qualiter Clericis, aut Monachis sit interdictus. II. 435.

Armenorum Patriarcha Pallio decoratus. IV. 58. *Armenorum* ritus in administranda extrema unctione. II. 154. eorum instructio Eugenii IV. decreto firmata. 161. eorum error circa Communionem. 139. Vid. *Eugenius IV.*

Arnoldus Abbas Lubecensis citatur. I. 352.

Areragia, seu *Areragia*, h. e. debitum temporis lapsi. 363.

S. Artemius Episcopus Arvernensis à S. Nepotiano visitatus. II. 169.

Arvernensis prima anni 535. Synodus. III. 58. secunda anni 549. II. 423.

Ascensus ad Ordines. Vid. *Episcopus*.

Asculana anni 1718. Synodus. III. 115.

Asia. Vid. *Dispensatio*.

Asiatici Episcopi singulis decenniis ad sacrorum Liminum visitationem adiguntur. III. 296.

- Assassinium* degradationis pœnâ puniendum est. II. 315.
- Asemani* Josephus Simonius Apostolicæ Sedis Ablegatus. I. 216.
- Assessores* Papæ sunt Cardinales. III. 250.
- Assisiensis* Episcopus. I. 361. II. 488.
- Assistentia* duorum Episcoporum, vel Sacerdotum, an sit necessaria ad validitatem consecrationis Episcopalis. IV. 6. et seq.
- De Asle* Card. Marcellus Episcopus Anconitan. II. 462.
- De Astorga* Card. Didacus Archiepiscopus Toletanus. III. 323.
- Asyli* Ecclesiastici jus indefinitum cur deinde tam multipliciter coarctatum. IV. 110. et seq.
- S. Athanasius*. Ejus pueriliter ludentis factum de Baptismo collato examinatur. II. 30. ejus persecutiones. I. 214. citatur. *ibid.* et 425.
- Atheniensium* indoles, et character. III. 98.
- Atrebatense* Manuale. II. 164.
- Atrebatenses* Synodi ann. 1680. 1686. 1692. 1697. I. 407.
- Atrebatensis* Episcopatus ab Ecclesia Cameracensi avulsus, cui olim unitus fuerat. III. 341.
- Atrebatensis* Episcopus. 152. *Atrebatensis* Episcopi tres Epistolæ de reservatione Casuum. I. 331. *Atrebatensis* Episcopus anno 1636. Synodum auctoritate Apostolicæ Sedis celebrat. III. 143.
- Attestationis* formula de probitate Clericorum. I. 326.
- Atto* II. Episcopus Vercellensis citatur. 42.
- Attritio*, seu Contritio imperfecta, quid, et quotuplex sit, et quanti valoris. II. 108. et seq.
- Avalos* Card. Innicus in spiritualibus et temporalibus Romæ Vicarius. I. 87.
- Avaritia* Sacerdotum redarguitur, ac perstringitur. I. 372. et seqq. II. 171. et 483. ad *Avaritiam* Monachorum compescendam plures ab Ecclesia leges promulgatæ. III. 82. ab omni *Avaritiæ* specie quàm abhorreat Ecclesia. I. 383. à foro Ecclesiastico penitens arcenda. II. 494. et seqq.
- Auctor* Topographiæ magni Hungariæ Regni citatur. IV. 54.
- Auctor* Vitæ S. Thomæ Cantuariensis citatur. I. 373.
- Auctoritas* reservandi Casus existens in Romano Pontifice, et in Episcopis. 329. et seqq.
- Audientes* quid essent. II. 231. tempore oblationis adesse Sacrificio prohibebantur. *ibid.*
- S. Audoenus* citatur. I. 287.
- Audomarensis* anni 1583. Synodus. 403.
- Aversanus* Episcopus. 291.
- Avenionensis* Archiepiscopus. III. 497. IV. 241.
- Avenionensis* Ecclesiæ Statuta. I. 185. et 194.
- Avenionensis* anni 1326. Synodus. I. 354, 418. altera anni 1366. 353, 362. alia anni 1457. sub Alano Episcopo. 363. alia anni 1594. 258. III. 85, 91. alia anni 1725. 267.
- Avenionens.* Universitatis Judices Conservatores. I. 279.
- Aves.* An jejunii tempore vesci liceat earum carnibus. III. 74. et seq.
- Augustensis* anni 1548. Synodus. I. 339.

- S. Augustini* Eremitæ. Vid. *S. Benedictus*.
- S. Augustinus* Episcopus, et Doctor Ecclesiæ. II. 221. III. 68. IV. 115. quàm serò Baptismum receperit. III. 213. nondum Episcopus coram Episcopo concionatur. II. 416. per vim ordinatur. III. 183. Coëpiscopus, et Coadjutor Valerio datur cum jure successionis. 402. et 403. Eraclium sibi successorem eligit. 402. citatur. I. 285, 369, 426, 457. II. 35, 38, 105, 307, 352, 374, 445, III. 6, 18, 21, 264, 281. citatur, et explicatur. 308.
- S. Augustinus* Episcopus, Anglorum Apostolus. III. 76, 101. IV. 85.
- Augustinus* Antonius citatur. II. 146. ejus Juris Canonici Epitome, et Notæ in Libros Pœnitentiales. III. 133.
- Augustodunensis* Ecclesiæ prærogativa. I. 102. et seq. et 117.
- Augustodunensis* Episcopus. II. 485. Episcopi *Augustodunenses* Pallii honore condecorati. I. 102.
- Avienus* Rufus Festus citatur. III. 113.
- Avitus* Episcopus Viennensis citatur. I. 246.
- Aulus* Gellius citatur. III. 100.
- Aurelianensis* prima anni 511. Synodus. I. 61, 158. II. 429. III. 422. altera anni 533. I. 117. tertia anni 538. II. 307. quarta anni 541. 564. III. 123. quinta anni 549. I. 409. II. 423.
- Aurelius* Confessor ordinatus Lector à S. Cypriano. II. 207.
- Auriensis* Episcopus. IV. 54. an spectet ad Civitatem Orani. III. 322.
- Aurora*. Ubi ejus punctum fermè nullum est, ibi Ecclesiasticorum dierum initia unde petenda sint. I. 466.
- Austriæ* Archidux per procuratorem ducit uxorem Regis Hispaniarum filiam. IV. 207. an habeat jus nominandi Episcopum Gurgensem. III. 311.
- Autisiodorensis*. Vid. *Altisiodorensis*.
- Auxiliaris* Episcopus. III. 253.
- Auximana* anni 1593. Synodus. 218. *Auximanæ* et *Cingulanæ* anni 1734. 1735. 1736. Synodi. I. 407.
- Auxitanus* Archiepiscopus. 106.
- Ayala* refellitur à Raynaudo. II. 427.
- Ayrmannus* auctor heterodoxus citatur. III. 421.

B

- BACCHANALIA unde dicta, eorumque abusus, si non eliminare, saltem aliqua ex parte corrigere curandum est. IV. 89. *Bacchanalium* Oratores. III. 16.
- Bacchinius* Benedictus citatur. I. 81.
- De Bacchia* Fabianus Ord. Minorum facultatem obtinet non solum Chrismate consignandi Fideles, sed ipsum etiam Chrisma conficiendi. II. 65.
- Badoarius* Cord. Joannes Albertus Episcopus Brixienensis. IV. 37.
- Bagottus* S. J. Presbyter librum scripsit à Clero Gallicano approbatum. III. 152.

- Bajocensis* anni 1300. Synodus. I. 486.
- Bala* III. Hungariæ Rex. IV. 54.
- Balandi* consuetudo ante Sanctorum Basilicas. III. 41.
- Balduinus* Comes Bizantii Imperator. I. 151.
- Baldus*, et Bartolus componuntur. III. 287.
- Ballerini* Petrus laudatur. IV. 115.
- Balnea*. Vid. *Aqua*.
- Balsami* admixtio infirmorum Oleo facta an detrahat validitati illius Sacramenti. II. 154.
- Bambergensis* Episcopatus erectio, et prærogativæ confirmatio. IV. 52. et 56.
- Bambergensis* Episcopus Pallii honore decoratur. I. 104. quare à S. Leone IX. talis illi honor concessus. IV. 52. *Bambergensis* Episcopi juramentum quoddam arctissimum, irritum pronunciatur. 14.
- Bantini* Monasterii Ecclesiæ. 95.
- Baptisma* solemne in Paschate celebratum. I. 367.
- Baptismus* est ad salutem simpliciter necessarius. IV. 120. ad illum ministrandum pestis tempore, an teneantur Parochi, et Episcopi. *ibid.* nemo ad *Baptismum* admittebatur, nisi emissâ sub conceptis verbis Professione Fidei. I. 320. ejus collatio, seu ablutio, quid requiratur ut sit Sacramentalis. II. 29. quænam pars corporis abluere debeat. 39. et seq. *Baptismus* collatus uno aquam fundente, altero formam pronunciante, an sit validus. 52. an satius sit, si ad ætatem adultam differatur. III. 213. cur olim ab aliquibus tamdiu differerebatur. *ibid.* *Baptismus* infantium. IV. 133. collatus infanti nondum nato. II. 36. et seq. conferendus sub conditione, et iterandus. 34, 39. et seq. et 49. et seq. ejus forma conditionata. 43. ne passim, ac temerè adhibeatur. 46. et seqq. *Baptismus* quare iterari nequit. 198. neque sub conditione sine causa, ullo modo iterari licet. 43. et seqq. pænæ graves contra ita rebaptizantes. 44, 47, et 53. et contra eos, qui sub dubiis reviviscentiæ signis ita baptizant infantes jam mortuos. 55. in *Baptismi* collatione nulla munera accipienda. I. 349. summopere reprehensibile est à *Baptismo* ritu Latino collato abhorreere. II. 84. Vid. *Infans*.
- Baptistellius* Josaphat Episcopus Fulginatensis. II. 120. III. 64, 109, 143, 291.
- Baptizare*. Munus *Baptizandi* quare ab Episcopis possit aliis committi. II. 417. Hebræorum infantes an possint *Baptizari* etiam invitis parentibus. I. 419. *Baptizatis* à sacro fonte egressis mel et lac dari consueverat. 367.
- Barbam* nutrire an Clericis liceat. III. 114.
- S. Barbara*. Vid. *Abbas*.
- Barbari* quo ritu adoptionem perficerent. II. 556.
- Barberinus* Card. Antonius senior Episcopus Senogalliensis. 27.
- Barberinus* Card. Antonius junior Archiepiscopus Remensis. III. 250.
- Barberinus* Card. Carolus Abbas Farfensis. I. 141, 313, 414. II. 27, 257. III. 143.
- Barbosa* Augustinus citatur. I. 270.

- Barchinonenses* Constitutiones Synodales. III. 45.
- Barchinonensis* anni 599. Synodus. I. 49.
- S. Barnabæ* Ordinatio. II. 231.
- Barnabitæ* Clerici Regulares S. Pauli. I. 395.
- Baronius* Card. Cæsar citatur. I. 32, 97, 207. II. 334, 335, 385. III. 121. IV. 82.
- Barses* nullius urbis, sed honoris causâ Episcopus. III. 334.
- Bartolus*, et *Baldus* conciliantur. 287.
- Basileensis* Synodus. I. 426, 471.
- Basilica* Vaticana. Vid. *Vaticana Basilica*.
- A. Basilica* Petri Carolus Episcopus Novariensis. III. 481.
- S. Basilii* Magnus. 387. citatur. II. 307, 364, 445.
- Basilii* II. Imperator. I. 312.
- Bassi* Jo. Baptista Episcopus Anagninæ citatur. 134.
- Bathoniensis* Episcopatus Monachorum S. Benedicti. III. 317.
- Beatæ*, *Beguinae*, *Tertiariæ*, et *Bizochæ*. I. 412.
- Beda* venerabilis citatur. 84.
- Beguinae*. Vid. *Beatæ*, *Tertiariæ*.
- De Beja* Ludovicus. II. 480.
- Belgii* Episcopi. 277. *Belgii* consuetudo circa Judices, ad quos remittendæ sunt causæ Beneficiales, Decimarum, et similibus. 344. provisiones quædam circa *Belgii* matrimonia in Synodis illius Regionis non omittendæ. I. 432. et seqq.
- Belial* idem est ac apostata. III. 420.
- Bellarminus* Card. Robertus. I. 478. citatur. II. 24, 203. III. 18, 325. IV. 64, 67. ejus Constitutio Synodalis in quo sensu defendatur. III. 208.
- Bellelli* Fulgentius. I. 479.
- Bellicastrensis* Episcopus. 341.
- Bellovacensis* in Gallia Capitulum. III. 349.
- Bellum* sacrum pro Terræ Sanctæ recuperatione. II. 482. *Belli* simulacrum, et præludium est venatio. III. 125.
- Bellunensis* Episcopus. 488.
- De Belsunce*. Vid. *Massiliensis Episcopus*.
- Beltraminus* Paravicinus Episcopus Bononiensis. I. 46.
- Benedictio* Episcopalis, quo jure necessaria sit, ut oleum infirmorum fiat apta materia Sacramenti. II. 155. an Abbates ante *Benedictionem* Episcopi possint conferre Tonsuram, aut Minores Ordines. I. 140. *Benedictio* Sacerdotalis an unquam fuerit de essentia Sacramenti matrimonii. II. 239, 240, 245. et seqq. an impendenda matrimoniis Catholicorum cum hæreticis. I. 450.
- S. Benedictus*. Monachorum *S. Benedicti* privilegium, ut in eorum monasteriis quorundam Episcopatum Cathedræ sitæ essent. III. 317. Regula *S. Benedicti* citatur. 433. *S. Benedicti*, Cisterciensium, Eremitarum S. Augustini, et Carmelitarum Discalceatorum Regulæ quàm mites in apostatas redeuntes. III. 422.
- Benedictus* II. Papa. II. 357.
- B. Benedictus* XI. Papa. I. 343. II. 408. 418.
- Benedictus* XII. (aliàs XI.) Papa. 139. III. 355.

Benedictus XIII. Papa (antea Card. Vincentius Maria Ursinus.) l. 45, 93, 141, 149, 169, 203, 235, 237 et 238, 282, 328, 386, 414. ll. 26, 62, 173, 326, 382, 408, 437. ll. 21, 24, 27, 147, 258, 267, 302, 307, 320, 338, 342, 367, 376, 419, 426, 437, 445. IV. 22, 40, 66, 107, 111, 267. ejus, cùm esset Archiepiscopus, Concilia. l. 92. cur Synodum Provinciale Romæ coëgerit. 84. laudatur. 465.

Benedictus XIII. Antipapa. Vid. *de Luna*.

Benedictus XIV. Papa. Cùm in minoribus esset ejus correctioni, et consilio multi Antistites suas Synodos subjecerunt. ll. 270. eidem tunc commissa est cura examinandi, utrùm privilegium unguendi Regem Ulyssiponensi Patriarchæ concedi deberet. 313. et seq. suam navavit operam ad concinnandam Instructionem pro Missionariis circa communicationem Catholicorum cum hæreticis. l. 427. fuit Advocatus Consistorialis. IV. 57. in Consistorio semipublico postulat Pallium pro patriarcha Alexandrino. *ibid.* fuit Consultor S. Officii ac supremæ Inquisitionis Romanæ. l. 434. ll. 230. ll. 204.

Fuit Secretarius Congregationis Concilii. l. 89, 123, 140, 147, 161, 188, 208, 270, 279, 345, 379, 387, 395, 397, 422, 434. ll. 6, 78, 377, 402, 433, 455. ll. 52. 79, 89, 111, 143, 147, 233, 266, 291, 297, 302, 303, 340, 347, 362, 368, 374, 413, 416, 445, 454, 474, 475. IV. 6, 106, 172, 180, 186, 195, 215, 239, 267. tunc, si difficilior occurreret examinandus causæ articulus diligentem semper exaravit dissertationem. ll. 243. amicè admonet Præsulem quemdam de suscepto errore. ll. 6.

Fuit Doctor in Decretis in Officio Pœnitentiariæ. l. 434. interfuit Concilio Romano anni 1725. tamquam Canonista, non tamquam Archiepiscopus Theodosiæ. l. 84, 386. ll. 302, 307. interfuit etiam Congregationibus Præ-Synodalibus ejusdem Concilii. I. 328. ejus prudentia, et justitia in eo Concilio adhibita, ne cujusquam jus læderetur. *ibid.*

De juribus Abbatis S. Barbaræ civitatis Mantuanæ plura scripsit. 141. materiam de Prælatibus inferioribus, eorumque jurisdictione accuratè digessit. 135. in Causa *Melphitensi* rationes adducit, propter quas coma fictitia jure ac merito Ecclesiasticis interdicitur. ll. 111. et 116. ejus suffragium in Causa *Ordinationis* ab Episcopo factæ in Missa, non à se, sed ab alio Sacerdote celebrata. ll. 234. ejus *Dissertationes* super Archiepiscopi Calaritani postulatis. ll. 179. in Causa *Wratislaviens.* Congregationis Concilii. l. 140. in Causa *Mantuanæ.* 161. circa intermedios actus conjugum post sui præsentationem coram ministro hæretico exercitos, ante celebrationem matrimonii coram Parocho Catholico, et testibus. 447. et seqq. in casu difficili de matrimonio utriusque conjugis Hebræi ad Fidem alius post aliam conversi. 421. et seqq. de affinitatis impedimento matrimonium dirimente. ll. 379. circa Commendas Ordinis Hierosolymitani, an sint propriè Ecclesiastica Beneficia. ll. 204. et seqq. circa Missarum stipendia. l. 379. de Canonica portione, seu Quarta Episcopali, in Causa *Argentina.* 364. ejus Discursus circa matrimonia in infidelitate contracta ab iis, qui postea ad Christianam Religionem convertuntur. IV. 169. et seqq. in dubio *Matrimonii.* 186. circa Canonici Theologi officium. ll. 367. ejus Adnotationes circa matrimonia conscientia. IV. 213. ejus

Folia exarata circa controversias inter Episcopos, et Prælatos Regulares excitatas, quoad electiones Abbatissarum his subjectarum. I. 397. in Causa *Veneta* circa celebrationem Missarum Vespere Vigiliæ Nativitatis. I. 459. Opusculum ad Indulgentiam Portiunculæ spectans. IV. 98.

Fuit Secretarius peculiaris Congregationis à Clemente XI. deputatæ. I. 279. item sub Innocentio XIII. alterius similis Congregationis, in qua approbata fuit Synodus Fulginatensis. III. 64. alterius quoque circa quarundam Monialium querelas. 477. denique illius, quæ deputata fuit ad examen circa plura disciplinæ capita pro Regnis Hispaniarum. II. 399. consilium dat Congregationi Concilii circa examen scripto consignandum in concursu ad Parochiales. III. 371. aliud simile Congregationi Consistoriali respectu Suffraganei Episcopo Brixiensi concedendi. IV. 37. aliud Innocentio XIII. de facultate Regularibus concedenda circa Missarum reductionem. 268. aliud denique Benedicto XIII. Benefactori suo circa dispensationem matrimonialem impedimenti affinitatis in primo gradu. II. 382. Instructionem conficit pro Episcopis super modo faciendæ Relationis statûs Ecclesiarum. III. 302. et 307.

Fit Episcopus Anconæ, S. R. E. Cardinalis, et Archiepiscopus Bononiæ. I. 386. et 435. quàm cautè tunc uteretur suo privilegio in Missarum oneribus reducendis. 386. ejus Institutiones tunc editæ. I. 264, 318, 379, 381, 383, 388, 391, 412, 457. II. 47, 48, 49, 51, 85, 137, 295, 353, 392, 402, 409, 414. III. 18, 31, 32, 51, 73, 104, 109, 119, 151, 150, 194, 209, 217, 239, 279, 293, 357, 360, 362, 363, 373, 376, 477. IV. 111, 129, 181, 200, 220, 221, 247, 255. ejus Opus de Canonizatione. II. 36, 91, 127, 332. III. 43, 216. IV. 87, 115, 142, 158. Tractatus de Sacrificio Missæ. I. 382, 455, 461, 471, 474, II. 92, 93, 229. III. 184. IV. 142. Tractatus de Festis. III. 359. IV. 84. et 198.

Ad summum Pontificatum evehitur. I. 436. maximâ nunc afficitur omnium Ecclesiarum sollicitudine. III. 377. ejus Constitutiones. I. 88, 106, 135, 149, 151, 153, 279, 382, 424, 445, 485, 488. II. 10, 253, 289, 316, 400, 471. III. 191, 290, 301, 338, 341, 344, 350, 357, 360, 376, 413, 416, 418, 423, 426, 475, 478, 493. IV. 22, 89, 91, 155, 187, 217, 225, 247, 249, 254, 258, 259. ejus Litteræ Apostolicæ, et Encyclicæ. I. 273, 295, 298, 325, 348, 391, 400, 419. II. 26, 28, 258, 410, 439, 450. III. 18, 51, 91, 97, 193. IV. 74, 156, 163. nonnullæ aliæ ejusdem Litteræ. I. 300, 447. III. 184, 334. IV. 234. ejus Decreta, Decisiones, et Edicta. I. 153, 210, 452, 436. II. 173. III. 63, 109, 448. Scriptum circa imminutionem Festorum, et causæ unde permotus ad eorumdem reductionem devenit. IV. 108. Allocutio in Consisterio die 23. Sept. 1750. habita. 58. Congregationem instituit ad Relationes Ecclesiarum examinandas, reddendaque opportuna responsa deputatam, eique summa cum diligentia, et labore ipsemet assistit. III. 302. de Residentiæ lege servanda Episcopos edocet. 323. et 326. quid egerit in Congregatione de Propaganda Fide pro reductione regionis Malabaricæ. I. 129. Vicarium Apostolicum in Peguviæ regno constituit. 131. veras Indulgentias dubiis, et apocryphis Indulgentiis substituit. IV. 94. et 98. loco

quarundam oblationum subsidium charitativum assignat Patriarchæ Maronitarum. I. 364. abusum quemdam in materia Clausuræ Monialium tollit. III. 492. prohibet cuicumque Sacerdoti absolvere, etiam in articulo mortis, complicem in peccato contra sextum præceptum commisso. excepto casu necessitatis, qui casus explicatur quâ limitatione intelligi debeat. II. 119. vetat, unctionem ullam injungi à Sacerdotibus, loco satisfactionis Sacramentalis. 181. concedit Card. Sylvio Valenti Archimandritæ Messanens. privilegium celebrandi Synodum. I. 138. Amasiens. Archiepiscopi titulum Episcopatus Papiensi perpetuò unit. III. 538. IV. 57. Pallium defert Patriarchæ Armenorum in Sicilia. 58. aliisque nonnullis Patriarchis Orientalibus. 57. transfert Episcopalem Cathedram ab Insula Sancti Thomæ in Africa ad Castrum S. Antonii in Insula Principis. III. 319. Abbatiam Fuldensem in Episcopatum erigit. 316. Pallii usum, et Crucem sublimem præferendi privilegium concedit Episcopis Eystetensi, Warmiensi ac Sambieni, et Herbipolensi. I. 107. IV. 51. facultatem concedit Campidonensi Abbati consecrandi Ecclesiam. 46. Custodi S. Sepulchri Confirmationem administrandi. II. 62. et seq. et Chrismate ante annum benedicto utendi. 66. Archiepiscopo Limano, et Episcopo Qui-tensi ad decennium, ut deputare possint Confirmationis Ministros. IV. 43. Hispaniarum, et Portugalliæ Regnis celebrandi tres Missas in die Commemorationis Defunctorum. I. 470. Calicis usum negat nobili mulieri Lutheranæ, quæ ad Fidem Catholicam accesserat. 475. dispensat Regna Castellæ, Legionis, et Indiarum ab abstinentia carnis in die Sabbathi. III. 73. facultatem quamdam Nuntio Apostolico Venetiarum impertitur. I. 421. nonnulla privilegia Capitulo et Canonicis Ecclesiæ Veronensis concedit. III. 51. quibus clausulis Dignitates, et Canonicos Cathedralis Patavinæ Protonotarios Apostolicos declaraverit. I. 206. approbat, variisque privilegiis ditat Confraternitatem *B. Mariæ de Succursu contra Infideles*. 348. Synodum Bononiensem anni 1634. emendat. II. 258. Oscensis Episcopi Constitutionem Synodalem suâ definitione confirmat. I. 455. Herbipolensis Episcopi decretum laudat, et confirmat. III. 48. Synodum Maronitarum in Monte Libano coactam confirmat. II. 78. III. 267. interdicit Sacerdotibus Italo-Græcis, ne baptizatos Chrismate consignent. II. 76. Cophtis tamen permittit. 77. et 84. confirmat Decretum Clementis VIII. in favorem Italo-Græcorum. 156. et seq. restaurat Triclinium Leonianum. I. 66. Seminarii Bononiensis regimen dedit Barnabitis. I. 595. Pergulæ Oppidum in Civitatem erigit. III. 321.

Ejus humilitas, seu abjecta sui ipsius opinio. IV. 90. quantâ modestiâ proprium judicium suspendat in rebus dubiis, ad aliorum se judicium referens. III. 77. cum quanta reverentia ab aliorum opinione recedat. I. 284. II. 196. personarum acceptionem præsertim in Sacramentorum administratione abhorrendam ostendit. II. 88. nullius partis studio unquam abripitur. 21. in controversiis Theologicis neutri se parti addicit. 128. quantam habeat opinionem de Episcopis. IV. 108. quàm benè sentiat de Religiosorum cætibus. III. 420. ejus studium, ne sine causa ouera imponantur Regularibus. 274.

Theologos morales nonnullos blandè corrigit. I. 311. in quo sensu defendat Constitutionem Synodalem Cardinalis Bellarmini. III. 290. ejus modestia, urbanitas, moderatio, ac lenitas in refellendis, curandis, reprehendendis, seu potiùs excusandis Auctoribus, eorumque erroribus, sententiis, doctrinis, opinionibus sibi contrariis, aut in praxi etiam minùs tutis, ac falsis. I. 72, 74, et seq. 182, 194, 243. et seq. 291, 328, 591. 426. et seq. 461, 467. II. 20, 37, 45. et seqq. 59, 149, 181. et seqq. 277, 302. et seq. 366, 470. III. 68, 269, 308. IV. 139, 144, 151, 160, 182, 199. quàm moderatè aliorum improbet consilium. I. 493. imò quantà renitentià aliorum gesta, aut opiniones reprobet. 292. ejus modestia in reprehendendis aliorum factis. 478. æquitas in excusanda intentione, ubi factum excusare nequit. III. 191. non sine excusatione quorumdam negligentiam perstringit. I. 270. et seq. hæreticorum obloquentium iniqua os obstruit. 320. et seq. Opus de SYNODO in utilitatem, et commodum omnium Episcoporum exaravit. II. 57. amicissimus fuit Ansaldi Rotæ Decani. IV. 225. Josephi Rigantii. II. 325. et Marcelli Severoli. 453. IV. 219.

Beneficia. Eorum nomen olim incognitum. I. 260. *Beneficii* fundatori permittitur in fundatione leges apponere etiam juri communi adversantes. III. 164. *Beneficia* curata Sedi Apostolicæ reservata, non nisi prævio concursu, conferenda. IV. 224. in *Beneficiorum* Ecclesiasticorum distributione faciendâ ab Episcopo quinam præferendi. III. 28. *Beneficia* vacantia ab eo tempore, quo Episcopus ab Ecclesiæ suæ vinculo fuit solutus, nondum expeditis litteris super provisione alterius Ecclesiæ, an possit idem Episcopus conferre. IV. 72, 73. et 76. *Beneficia* conferre, suppressere, unire, separare etc. an possit Vicarius Generalis. I. 113. et 178. assequi, aut extorquere mediante secularium patrociniis, et favore studentes Clerici quo rigore puniendi. III. 147. in *Beneficiis* Ecclesiasticis hæreditaria successio improbata. 390. et 392. in *Beneficiis* inferioribus an admitti possint coadjutoria cum futura successione. 406. et seqq. *Beneficia* Ecclesiastica Apostolicæ Sedi affecta, et quorum collatio est reservata Romano Pontifici, an possint uniri Seminario. II. 320. et seq. quæ *Beneficiorum* uniones, quando et qualiter faciendæ sint Seminario. 321. et seq. *Beneficiorum* fructus quid sint. I. 318. fructus primi anni an defuncti Beneficiati hæredibus obvenire possint. III. 222. *Beneficiorum* resignationes, seu renuntiationes, et permutationes qualiter faciendæ à Beneficiatis, aut admittendæ ab Episcopis, seu Ordinariis. IV. 218. et seqq. quænam resignationes omnino interdictæ. 230. titulus, quem *Beneficia* Ecclesiastica suppeditant, est verus titulus Ordinationis. III. 30. quanta esse debeat *Beneficii* taxa, ut ad ejus titulum ordinari quis possit. 240. qui obtinent *Beneficia* Ecclesiastica, an ad Ordines suscipiendos compelli possint. 184. et seq. quænam decimæ solvendæ à *Beneficiorum* prædiis alteri locatis. 221. *Beneficium* Ecclesiasticum possidentes an medicam artem exercere queant. 379. *Beneficiorum* quinam capaces sint, et quinam incapaces. IV. 228. et seqq. an sint incapaces descendentes ex Judæis. III. 164. à *Beneficiis* Ecclesiasticis excluduntur ejecti à

Religione. 441. non item dimissi à Soc. Jesu. 442. à *Beneficiis* an, quare, et quatenus repellantur illegitimi. IV. 227. et seqq. *Beneficiis* Ecclesiasticis an olim gaudere possent personæ divites. II. 12. *Beneficia* Ecclesiastica simplicia. III. 22. et 28. Residentialia quænam sint. 22. qui plura ex his obtinet, in quonam residere teneatur. 332. quis instituendus de *Beneficio* juris patronatus, si Patronorum suffragia discissa fuerint. 225. quoad *Beneficia* etiam Protonotarii subduntur Episcopis. I. 203. et seq. Vid. *Capellania*, *Missæ*, *Resignationes*, *Suffraganeus*, *Vexatio*.

Beneficiales Causæ ad quem Judicem sint remittendæ. II. 344. usquequo se extendat Vicarii Generalis facultas in materia *Beneficiali*. I. 114. et seq. Vid. *Appellatio*.

Beneficarii omnes an teneantur Fidei professionem emittere. 318. et seq. quæ pœna inflictæ in *Beneficarios* non residentes, aut debito tempore professionem non emittentes. II. 18. *Beneficarii* utrum sint domini, an meri administratores fructuum suorum Beneficiorum. 12. et seq. quanta sit eorum obligatio erogandi in pauperes superflua reddituum Ecclesiasticorum. 13. et seq. an, et quomodo consanguineorum inopiæ possint ex illis redditibus subvenire. 14. quotidianas distributiones condonare nequeunt, neque restituere in favorem absentium. I. 261. quando Synodo interesse teneantur, etiamsi alibi domicilium habeant. 194. *Beneficarii* Ecclesiæ Cathedralis quatenus interesse debeant Synodo Diœcesanæ. 187. *Beneficarii* simplices an Synodo interesse teneantur. 193. quo ordine sedeant in Synodo, 227. et seq. Cathedralicum solvendum ab omnibus *Beneficariis*. 357. et 359. *Beneficarii* Ecclesiæ in solo Lateranensi fundatæ, quâ fruuntur exemptione. 201. *Beneficarius* jubilatus, an possit ab Episcopo ad Ecclesiæ servitium revocari. III. 366.

Beneficiati quâ viâ canonicè coercendi, ne muneri desint suo. 277. Vid. *Clerici*.

Beneventana Ecclesia, ejusque Dignitates, et Canonici. I. 237.

Beneventana anni 1091. Synodus II. 213. III. 10. altera anni 1351. 490. alia anni 1378. *ibid.* alia anni 1656. 218. alia anni 1693. 267. alia anni 1698. *ibid.*

Beneventanus Archiepiscopus. I. 168. II. 317.

Bentivolus Card. Guido. I. 433.

Berengarii, post ejuratam hæresim, professio Fidei jurata. 321.

Berghamstedensis anni 697. Synodus. II. 484.

A *Bergis* Maximilianus Archiepisc. Cameracensis. I. 433.

Berlendi Franciscus. 370.

S. *Bernardus* Abbas. 409. III. 342. citatur. I. 265. II. 16. III. 250, 382.

Bernardus Lemovicensis Episcopus Bononiensis. II. 137.

Besotius Card. Joachim. III. 448.

Bethlehemiticus Episcopus in Gallia an possit Synodum cogere. I. 112.

Biblia Sacra. Vid. *Scriptura Sacra*.

Bifaciatæ Missæ quid essent. 373.

Binghamus Josephus citatur. III. 247.

407, 408, 418. III. 165, 184, 278, 285, 228.

5. et seq.

ensis. II. 45.

ocusatores. I. 285.

consuetudo. 296.

ica. I. 82.

, et privilegium, ut Clericus etiam
 quis laicum conveniat coram Judice
 censis contractus, qui *pactum fran-*

I. 46. altera anni 1574. II. 137. alia

II. 256. corrigitur. 258. alia sub

edita. I. 172. alia anni 1698. II. 120.

Patriarcha. 533.

irmanus citatur. IV. 67.

epus Meldensis. II. 451.

99, explicatur. 61. modestè rejicitur.

aglis in sacrificium, ab iisdem postea
 ar in convivium. IV. 85.

Bracarense Archiepiscopi jus un-
 ebant. 513. et seq.

es Parochialium irritæ, quare à S.
 100.

is prima. II. 64. secunda anni 572.

ularis imploratum auxilium ab Eccle-

ra Veronensis. II. 451.

Maria. III. 298. IV. 19. citatur. I. 50.

em convertantur, cum quovis Fidei
 ant. IV. 169. Religiosis Soc. Jesu in

firmationem administrandi. II. 62.

is Ord. Prædicat. IV. 66.

scopus.

147.

modo concessus Suffraganeus. IV. 37.

55.

siæ Collegiæ SS. Nazarii, et Celsi,
 IV. 37.

ompla, et numerosa. *ibid.*

Colonienses.

lammatus in Synodo Landavensi. I. 252.

ur. II. 567.

- Binius* Severinus citatur. II. 68.
- Bisaciarum* Episcopus. Vid. *S. Angeli*.
- Bisinianensis* Diœcesis in Calabria Collegium Græcum. I. 150.
- Bissexturnum*, unum ex juribus Episcopalibus. 353.
- De Byssa* Card. Henricus Episc. Tullensis. II. 134. et 451.
- Bisuntinæ* Ecclesiæ Statuta Synodalia. 54.
- Biterrensis* Ecclesiæ Statuta Synodalia anno 1342. edita. 41. renovata anno 1368. I. 61, 195, 240.
- Biterrensis* anni 1255. Synodus. III. 119. altera anni 1368. I. 353.
- Bituntinus* Episcopus. 208.
- Bituricenses* Archiepiscopi titulo Patriarchæ insigniti. 95. et 96.
- Bituricensis* Ecclesiæ Capitulum, ejusque prærogativæ. III. 348.
- Bituricensis* anni 1336. Synodus. II. 412. III. 490. ejus Decretum reformatur. II. 412. altera anni 1528. I. 96. alia anni 1583. III. 129. alia anni 1584. I. 355. et 480. II. 192. III. 114.
- Bizochæ*. Vid. *Beatæ*.
- Blanchinus* Franciscus citatur. I. 110.
- Blancus* Franciscus Archiepisc. Compostellanus. II. 88.
- Blesensia* Comitum, et Constitutiones. 566.
- Blesensis* Vid. *Petrus Blesensis*.
- Blondellus* David frustra conatur S. Hieronymum in suas partes trahere. III. 247.
- Bobiensis* Monasterii Liber Pœnitentialis. 134.
- Bohemiæ* leges de servorum connubiis explicantur. II. 366. *Bohemiæ* Reges, à quo inuncti. III. 314. ex concessione facta *Bohemiæ* Regno laicis olim permissus liber usus Calicis I. 473.
- Bona* Card. Joannes citatur. I. 367. II. 205., 428. III. 159. IV. 107.
- Bona* Ecclesiastica à quo olim, et quomodo destriberentur. I. 253. et seq. cur dicantur *Res Ecclesiæ, Christi, et pauperum patrimonium*. II. 16, 18. et seq. an in Diœcesi Mediolanensi, sine recurso ad Apostolicam Sedem, fieri possint alienationes *Bonorum* Ecclesiasticorum. 337.
- S. Bonaventura* citatur. 158.
- Bonaventura* Sebastianus Pompilius Episcopus Montis Falisci. I. 313, 399. II. 477.
- Boncompagnus* Card. Hieronymus Archiepiscopus Bononiensis I. 172. II. 258.
- Boncompagnus* Card. Jacobus Archiepiscopus Bononiensis. II. 120. III. 157.
- Boncompagnus* Card. Philippus. I. 217.
- Bonhomius* Jo. Franciscus Vercellensis Episcopus. I. 269. citatur. 44, 183, 226, 258. III. 135.
- S. Bonifacius* Episcopus Moguntinus, et Germanorum Apostolus. II. 45. III. 76, 107. citatur. II. 43. ejus Professio Fidei jurata. II. 43.
- Bonifacius* II. Papa. I. 51. III. 264.
- Bonifacius* IV. Papa. I. 84.
- Bonifacius* VIII. Papa. I. 60, 101, 261, 266, 276, 277, 411, 429, II. 18.

291, 310, 311, 313, 318, 385, 394, 407, 408, 418. III. 163, 184, 278, 451, 490, 491, 494, 497. IV. 104, 185, 228.

Bonifacius IX. Papa. I. 90. II. 263. et seq.

Bonifacius Episcopus Carthaginensis. II. 45.

Bonifacius Presbyter, ejusque accusatores. I. 285.

Bononiense Seminarium. 395.

Bononiensis Archiepiscopatus consuetudo. 296.

Bononiensis Ecclesia Metropolitana. I. 82.

Bononiensis Diœcesis consuetudo, et privilegium, ut Clericus etiam in Causis merè civilibus, et profanis laïcum conveniat coram Judice Ecclesiastico. II. 353. ejusdem Diœcesis contractus, qui *pactum francandi* dicitur. 478. et 480.

Bononiensis anni 1341. Synodus. I. 46. altera anni 1374. II. 137. alia anni 1586. I. 269. alia anni 1634. II. 256. corrigitur. 258. alia sub Card. Hieronymo Boncompagno edita. I. 172. alia anni 1698. II. 120. 258. III. 115.

Borgia Card. Carolus Indiarum Patriarcha. 333.

Borgia Alexander Archiepisc. Firmanus citatur. IV. 67.

Bosnensis Episcopus. 192.

Bossuet Jacobus Benignus Episcopus Meldensis. II. 451.

Bottus Henricus citatur. I. 37, 99. explicatur. 61. modestè rejicitur. 244. et 247.

Boves, qui occidebantur ab Anglis in sacrificium, ab iisdem postea ab Fidem conversis occidebantur in convivium. IV. 85.

Bracarensis Episcopus. III. 71. *Bracarense* Archiepiscopi jus ungentorum Lusitaniæ Regum habebant. 313. et seq.

Bracarensis Diœcesis collationes Parochialium irritæ, quare à S. Congregatione convalidatæ. I. 290.

Bracarensis anni 561. Synodus prima. II. 64. secunda anni 572. I. 349. et 352.

Brachii, seu Magistratus secularis imploratum auxilium ab Ecclesiasticis. III. 41. et 63.

Bragadinus Joannes Episcopus Veronensis. II. 451.

Brancaïus Card. Franciscus Maria. III. 298. IV. 19. citatur. I. 50.

Brasiliæ populi, si ad Fidem convertantur, cum quovis Fidei matrimonium contrahere possunt. IV. 169. Religiosis Soc. Jesu in *Brasilia* concessa facultas Confirmationem administrandi. II. 62.

Bremond Antoninus Generalis Ord. Prædicat. IV. 66.

Breve Apostolicum. Vid. *Episcopus*.

Briclinoriensis Episcopus. I. 147.

Brixiensi Episcopatu quomodo concessus Suffraganeus. IV. 37.

Brixiensis Episcopus. III. 355.

Brixiensis Præpositus Ecclesiæ Collegiatæ SS. Nazarii, et Celsi, Mitræ, et Baculi usu gaudet. IV. 37.

Brixiensis Diœcesis quàm ampla, et numerosa. *ibid.*

Brixinenses Canonici. Vid. *Colonienses*.

Brochvail Rex quâ pœnâ damnatus in Synodo Landavensi. I. 252.

Brodeus à Cabassutio carpitur. II. 367.

- Brugensis* Synodus. I. 480.
Brundusina Synodus. II. 489.
Brunechildes Regina. I. 102.
Brunsvicensis, et *Luneburgensis* Dux. 128.
Budensis anni 1279. Synodus. 230.
Bulganensis Oppidi Regulares. 333.
Bulgari quid scripserint ad Nicolaum Papam. II. 244. *Bulgari* confirmati à Presbyteris Græcis cur fuerint declarati inaniter confirmati. 72. et 75. *Bulgaris* cur jejunium Sabbathi noluerit indicere Nicolaus. III. 68.
Bulgaria pertinebat ad Patriarchatum Occidentalem. II. 75. Provincia *Bulgaricæ* utrum pertineret ad Romanam Ecclesiam, an ad Constantinopolitanam. 335. et seq.
Bulgaricæ Archiepiscopi. I. 106.
Bulla, quæ in die Cænæ Domini singulis annis promulgatur. II. 295, 500, 502. IV. 149. et seqq. an quælibet *Bulla* Cænæ munita sit hæc clausulâ *Non obstantibus cujuslibet Concilii decretis*. II. 305.
Bulla Cruciatæ Hispaniarum Regnis concedi solita. III. 167. per *Bullam* Cruciatæ non intelligitur concessa facultas, ut quisquam possit solvi à censura, in quam propter hæresim incidit. II. 295.
Bulla, quæ vocatur *Mare magnum*. I. 343.
Bullarium Basilicæ Vaticanæ. 65.
Burcardus Episcopus Alberstadiensis. IV. 53.
Burchardus Episcopus Wormatiensis. I. 326. citatur. 253. III. 132.
Burchardus, Auctor Chronici Alberstadiensis, citatur. I. 103.
Burdigalensis Archiepiscopus. I. 106. II. 404. III. 152.
Burdigalensis anni 1583. Synodus. II. 189, 192, 412. III. 109, 120, 129, 261. ejus decretum reformatur. II. 412. altera anni 1624. I. 313. III. 261.
Burgensis Synodus. I. 61. et 111.
Burgi S. Domnini Episcopus. IV. 272.
Burgundus Nicolaus. I. 433.
Buscoducensis Synodus. II. 27.

C

- CABASSUTIUS* Joannes citatur. II. 272, 280. III. 86, 395.
Cabilonensis anni 813. Synodus. II. 154, 365.
Cadavera exenterare, et concidere, quale peccatum sit. II. 438. quantum tempus effluere debeat, antequam *Cadavera* sepulturæ mandentur. III. 215.
Caddi in Regno Servicæ. An coram eo renovari possint matrimonia à Catholicis ritè celebrata. I. 445.
Cadurcense Rituale. II. 168.
Cadurcensis Ecclesiæ Statuta Synodalia. 169, 182.
S. Cæcilia matrimonium contrahit cum Valeriano adhuc infideli. 287.
Cælestinus. Vid. *Cælestinus*.

- Cælestius*. Vid. *Cælestius*.
Cæremoniæ in actuali Clericorum degradatione adhibendæ. 312.
Cæremoniale Episcoporum citatur. I. 218, 225, 248.
Cæremoniarum Magistri Synodo necessarii, ut cuncta ritè peragantur. 152.
Cæsarea sectio. III. 102. et 103.
S. Cæsarius Arelatensis Episcopus. 132. et 264.
Cæsenatensis anni 1693. Synodus. II. 27, 257, 391.
Cagliares Episcopus Melitensis. I. 157.
Cahil Patritius, Parochus Dublinensis. II. 406.
Cajetanus Card. Bonifacius Archiepiscopus Tarentinus. III. 137.
Cajetanus Card. Thomas de Vio citatur. II. 224. IV. 143, 159. à censura Ambrosii Catharini defenditur. 144. *
Cajus ex Romano Presbytero Episcopus Titularis. I. 110.
Calaguritanæ Diœcesis Beneficia. III. 221.
Calaguritanus Episcopus, seu Archiepiscopus. IV. 251. solus in Sardinia Pallium habebat. 48.
Calanus Episcopus Quinquecclesiensis. 53.
Calaritani Presbyteri. An iis concessa facultas à S. Gregorio Magno Confirmationem administrandi. II. 60.
Calaritanus Episcopus, seu Archiepiscopus. I. 203. III. 182. IV. 243. ejus instantia, utpote juri communi contraria, rejecta. III. 179.
Calceamenta pretiosis fibulis adornata Clericis interdicta. III. 52.
Calfannus Petrus. IV. 98.
Calices, Patenas, atque Altaria portatilia cum Oleis tamen ab Episcopo benedictis, possunt Sede vacante consecrare Vicarii Generales ab Episcopo Vicario Apostolico in Indiis Orientalibus constituti. 75.
Calicis usus Laïcis, Clericis, et Sacerdotibus non sacrificantibus aliquando permissus. I. 471. et seq.
Callistus II. Papa. I. 160. II. 10, 341. IV. 103.
Callistus III. Papa. II. 456.
Calmet Augustinus Episcopatum spontè oblatum recusat, et laudatur. IV. 40.
Calvinistæ hæretici. I. 480. refelluntur. 372. baptizati ab illis, an sint rebaptizandi. II. 53. eorum in Transylvania formula in matrimoniis celebrandis. IV. 183.
Calvinus Joannes. I. 288. II. 29, 32, 188. III. 245. ejus error circa usuras refellitur. II. 443. et seq.
Calumnia gravis proprio Episcopo illata, an degradationis pœnâ punienda sit. 314.
Calumniator qualiter puniendus. I. 323.
Camaldulenses Eremitæ. 413.
Cambium quid, et quotuplex sit, et quid requiratur, ne sit usurarium. II. 460. et seqq. *Cambium* activum à Clerico initum, quamvis illicitum, validum tamen est. 468. an per interpositam personam possit à Clerico *Cambium* activum exerceri. 469.
Cameracense Manuale. 164.
Cameracensis Episcopi querelæ. III. 341.

- Cameracensis* Archiepiscopus. 152.
Cameracensis anni 1565. Synodus. I. 433. explicatur. III. 84. altera anni 1586. I. 312, 480. II. 26, 83, 183, 199. III. 151. approbatur à S. Congregatione cum declaratione tamen, ut corrigatur quidquid per illam adversaretur Privilegiis Regularium. II. 390.
Camerinensis Episcopus. III. 489.
Campanus Jo. Antonius Episcopus Aprutinus. II. 197.
Campegius Card. Laurentius Legatus Apostolicus. I. 339. II. 138.
Campidonensis Abbas. IV. 46.
Campioni Franciscus Maria. II. 117.
De Campo Alexander Episcopus Granganorensis. I. 130.
De Campo Thomas senior Archidiaconus Granganorensis. 129.
De Campo Thomas junior schismaticæ factionis Antesignanus. 130.
De Camus Card. Stephanus Episcopus Gratianopolitanus. II. 451.
Canariensis Episcopi impossibilitas cogendi Synodum qualiter compensanda. I. 47.
Cancellarius Episcopi solet esse Notarius Synodi. 249.
Canere in Choro an, et sub qua pœna teneantur Canonici. III. 49, 357. et seq. Vid. *Cantus*.
Canes. Peccatores designantur *Canum* nomine. II. 93. et 96.
Cangiamila Franciscus Emmanuel. III. 103.
Canon quid sit, et quibus Constitutionibus hoc nomen tribuendum. I. 51. et seqq. *Canones*, qui aliquid servandum statuunt, non omnes nullitatis vitium statim inducunt iis actibus, qui aliter gesti fuerint. IV. 9. Episcopus nunquam licet contra *Canones* quidquam decernere. III. 229. et 234. ad restituendam *Canonum* disciplinam missi Protonotarii in longinquas Provincias. I. 203.
Canones Apostolorum, seu qui dicuntur Apostolici. II. 44, 446. III. 92. citantur. I. 68, 366, 426. II. 13, 307, 463. III. 66, 117, 248. ab hodiernis Criticis rejiciuntur. II. 208.
Canones Ecclesiæ Africanæ. I. 367. III. 40.
Canones Pœnitentiales. 123. editi post Decretum Gratiani. 133. quidam *Canon* Pœnitentialis laxitatis nomine reprehensus explicatur. 138. et seq.
Canonica portio debita Episcopo Cathedralici naturam imitatur. I. 363. et seq.
Canonicatus Ecclesiarum Collegiatarum. III. 187. Vid. *Suffraganeus*.
Canonici Ecclesiæ Cathedralis, et Collegiatæ. I. 185. et seqq. *Canonici* Cathedralis sunt Consilarii Episcopi. III. 249. et seq. et interrogati ab ipso tenentur sub gravi suum consilium ingenuè manifestare. 250. *Canonici* veteres tyrocinium subibant sub cura Præpositi, antequam suis Capitulis insererentur. 44. in quo differrent à Monachis. 45. cui vitæ communis instituto essent obstricti. 486. cur à Pontifice privilegia exemptionis petierint. 348. *Canonici* Cathedralium, seu Collegiatarum quando, et coram quo, et quomodo Fidei Professionem edere teneantur. I. 318. et 319. an præter præsentiam in Choro teneantur etiam canere. III. 49. et 357. quandonam liceat ipsis vicariâ aliorum sacerdotum operâ in Choro uti. 358. *Canonico* inhabili effecto

an utile sit coadjutorem dare cum spē futuræ successionis. 403. et 404. *Canonici* jubilati licèt non teneantur residere, tamen vocati tenentur Synodo interesse. I. 188. et possunt revocari ad servitium Ecclesiæ. *ibid.* *Canonici* alicujus Cathedralis Ecclesiæ usu Pontificalium condecorati. 238. *Canonicorum* consilium an sit frustraneum, etsi illud non sequatur Episcopus. III. 250. *Canonici*, sive alii quilibet ex Præbendatis, dum visitationem sacrorum Liminum de mandato sui Episcopi explent, distributiones perinde lucrantur, ac si Choro interessent. 293. *Canonici* sunt domini choralium distributionum. 486. suorum Canonicatum possessionem, aut fructus adepturi, an possint quidquam persolvere sine periculo simoniæ. 88. *Canonici* Ecclesiæ Cathedralis ab illicitis venationibus, et aucupiis abstinere debent. 127. *Canonici* Cathedralium vocati an teneantur Synodo Provinciali interesse. I. 185. *Canonici* Ecclesiæ Collegiatæ an invitari, et adesse debeant Concilio Provinciali, aut Synodo Diœcesanæ. 187. *Canonici* utrum vocentur ad Synodum tamquam meri consilarii, an verò etiam ut Judices. III. 256. et 261. an possint excludi à Congregationibus Præsynodalibus. *ibidem.* an habeant jus subscribendi Synodo Diœcesanæ. 255. et 256. unus ex *Canonicis* Missam solemniter die secundâ, et tertiâ Synodi celebrare solet. I. 507. supra *Canonicos* potissimum cadit scrutinium generale faciendum in Synodo. 326. *Canonici* Cathedralis quo ordine sedere debeant in Synodo. 224. an cedant locum Vicario Generali. 222. et seq. quibus vestibus uti debeant, cùm intersunt Synodo *Canonici* Ecclesiæ Cathedralis. 236. et seq. et Collegiatæ. *ibid.* Vid. *Horæ Canonice*, *Pacta*.

Canonici Cathedralis Patavinæ Protonotariis Apostolicis adscripti. 206.

Canonici Cathedralis Veronensis nonnullis privilegiis ornantur à BENEDICTO XIV. III. 51. eorum exemptio ab Episcopo. 348.

Canonici Novitii, seu Domicellares, aut Domicelli. III. 46. et seq.

Canonici Regulares non comprehenduntur sub Monachorum nomine, licèt in aliquibus confundantur. II. 435. *Canonicorum* Regularium Collegium anno 1090. institutum. I. 553.

Canonici Regulares Lateranensis. 106. et 225.

Canonici Scholastici in Germania. III. 45.

Canonicus Pœnitentiarius, ejusque officium, ac facultates. I. 186. an jure suo habeat facultatem absolvendi à reservatis Episcopo. 346.

Canonicus Theologus qualis esse debeat, et quodnam ejus officium. III. 367.

Cantelmus Card. Jacobus Archiepiscopus Neapolitanus. I. 305, 517. II. 258, 391. III. 219.

Cantores, inter inferiores Clericos. I. 429. *Cantorum*, seu Psalmistarum ordo, vel potiùs officium. II. 209. et seqq.

Cantuariensis Archiepiscopus Monachorum S. Benedicti. III. 517.

Cantuariensis Archiepiscopus jus habebat ungendi Reges Angliæ. 313.

Canus Ecclesiasticus quo pacto reformandus. III. 96. et seqq.

Canus Melchior citatur. II. 208. III. 256. ejusque sententia exami-

natur. II. 247, 249, 250. et 254. licet ejus opinio de ministro Sacramenti Matrimonii sit valde probabilis, et cuique fas sit eandem amplecti, tamen opposita est communior. 250. sufficientiam attritionis defendit. 112. et seq.

Capasulis Samuel Patriarcha Alexandrinus. IV. 59.

Capassi Gerardus. III. 205.

Capellæ, seu altaria Confraternitatum laicalium erectarum in Ecclesiis Regularium an subjaceant visitationi Episcopi. IV. 250.

Capellani. Vid. *Fratres*.

Capellani majores Regum variis titulis insigniti. III. 333. et seq.

Capellani Ecclesiæ in solo Lateranensi fundatæ quâ exemptione gaudeant. I. 102.

Capellania ad nutum amovibilis non est Beneficium propriè tale, multò minùs pensio. IV. 132. an *Capellaniæ* omnes solvere debeant Cathedraticum. I. 359.

Capillos fictos, calamistratos, ac retortos habere an Clericis liceat. III. 113. et seq.

Capitula ex variis Synodis à Sirmondo excerpta, et vulgata citantur. I. 287.

Capitula, seu Monasteria in suis Parochiis deputare solent Vicarios ad nutum amovibiles. III. 162.

Capitulare Ahytonis Episcopi. II. 365. Theodulphi Episcopi Aurelianensis. III. 134.

Capitulares an extraneum Procuratorem possint admittere. I. 244.

Capitularia anno 803. edita. I. 287. Aquisgranensia anni 789. 68. III. 44. Caroli Magni. I. 367. II. 348. Regum Franciæ. 238. Theodori Cantuariensis. 146.

Capitulationes. Vid. *Pacta*.

Capitulum. Ejus obligatio celebrandi Missam Conventualem quotidianam pro benefactoribus. IV. 247. ejus consensus irrationabiliter denegatus circa approbationem Examinatoris Synodalis, quomodo suppleri possit. I. 290. et seq. *Capitulum* Ecclesiæ Cathedralis præcedere debet *Capitulo* Collegiatæ. III. 162. quando *Capitulum* Ecclesiæ Metropolitanæ supplere debeat defectum Ecclesiæ suffraganeæ vacantis. I. 119. quando transeat in *Capitulum* jurisdictio ordinaria Ecclesiæ vacantis. IV. 72. quanta sit hæc jurisdictio. I. 118. 123. et 302. *Capitulum* tamen tenetur Vicarium constituere, per quem hæc jurisdictio exerceatur. 119. an *Capitulum* sede vacante possit multas pecuniarias in suos usus convertere. II. 493. statuta edita à *Capitulo* sede vacante an durent in perpetuum. III. 280. *Capitulum* quomodo debeat consuli ante promulgationem Constitutionum Synodaliū. 254. *Capitula* Canonicalia ab Episcopi jurisdictione exempta, aut aliter privilegiata. 347. et seqq. verè exempta à jurisdictione Episcopi quænam sint, et in quibus casibus Episcopali jurisdictioni adhuc subjaceant. 350. et seqq. aut Synodalibus Constitutionibus obnoxia remaneant. 277. *Capitula* Cathedralium Apostolicæ Sedi immediatè subjecta, cui Synodo Provinciali parere tencantur. III. 335. *Capitula*

in Germania jus habent eligendi Episcopum. IV. 11. Vid. *Canonici, Pacta, Vicarius Capitularis.*

Capitulum Lateranense, ejusque privilegia. I. 201.

Capitulum Sancti Petri de Urbe, ejusque prærogativa. 147. et 148.

Cappæ magnæ usus concessus Collegiatæ Ecclesiæ recentiori nul- lam causat præminentiam. 226.

Cappella, Cappellani, Cappellaniæ. Vid. *Capella etc.*

Capponius Cardinalis Aloysius Archiepiscopus Ravennatensis. III. 276.

Capritanus Episcopus. 250.

Captivorum redemptio quibus olim eleemosynis procurari debe- ret. II. 481.

Capuccini. III. 437. excipientes in Pontificiis triremibus confes- siones à quo approbari debeant. I. 89. eorum Constitutiones cita- tur. III. 414.

Caputaquensis Episcopus. I. 208.

Carafa Cardinalis Antonius Præfectus Congregationis Concilii cita- tur. III. 270.

Carafa Cardinalis Marius Archiepisc. Neapolitanus. 77.

Carcer statutus, antequam ad incorrigibilium Religiosorum expul- sionem deveniri debeat. 435. et 436. *Carceres*, in quos criminosi Monachi detrudebantur. 421.

Cardinales. Eorum munus proprium quale sit. IV. 67. et seq. sunt consiliarii Papæ. I. 221. et à Pontifice interrogati tenentur sub gravi consilium suum ingenuè manifestare. III. 250. eorum insignis præro- gativa. I. 101. sedent in Synodis supra Episcopos. 220. eorum inter- ventus an Synodos de Provincialibus Generales efficiat. 85. eos hosti- liter insectantes, aut percutientes, cujus criminis rei sint. II. 318. eorum familiaritas reddit Beneficia Apostolicæ Sedi omnino affecta. 325. eorum Congregationes à Sixto V. institutæ. I. 91. in *Cardinali* an improbandum sit venationis studium. III. 125. *Cardinalis* nocte Nati- vitatis celebraturus an quotannis per Breve Pontificium dispensetur à jejuniis. I. 465. facultas absolvendi ab hæresi multis limitationibus circumscripta etiam *Cardinali* summo Pœnitentiario. II. 298. *Cardi- nalis* sacri Collegii Decanus plerumque est Ostiensis, ac Veliternensis Episcopus. IV. 31. *Cardinalis* Vicarius. Vid. *Vicarius*. *Cardinalis* Episcopus habens indultum an possit unire Seminario, ante vaca- tionem, ea Beneficia, quæ si eodem *Cardinali* vivente vacarent, ad suam collationem pertinerent. II. 324. *Cardinales* Episcopi subur- bicarii. I. 91. II. 10. *Cardinales* Episcopi ad Episcopatum suburbica- rium ascendentes, an priore Ecclesiâ se abdicare teneantur. III. 299. aut in quo sensu à prioris Ecclesiæ vinculo absolvantur in admi- nistrationem eam retinentes. 325. et seq. et tunc in quarum ultra residere debeant. 324. *Cardinales* Episcopi suburbicarii à perpetuæ residentię onere eximuntur. IV. 31. et quare. III. 298. quomodo se gerere debeant relatè ad Ordinationes suorum subditorum. I. 88. an teneantur ad visitationem sacrorum Liminum, et relationem statu- tus propriæ Ecclesiæ. III. 300. an habere soleant Episcopum suffraga-

neum. IV. 32. an eodem privilegio gaudeant *Cardinales* Episcopatum, sed non ex suburbicariis, obtinentes. 28, 29. et 32. Vid. *Pontifex*,

Cardinalis Atrebatensis Joannes Lofredus. III. 125.

Cardinalis Papiensis Jacobus Piccolomineus. II. 197. IV. 18. accusatus, suum excusat venandi studium. III. 125.

Cardinalis S. Clementis. Vid. *Albanus*.

Cardinalis S. Hadriani. Vid. *Othobonus*.

Cardinalis S. Severinæ Julius Antonius Sanctorius. II. 473. et 475. Vid. *Sanctorius*.

Carmelitæ Discalceati. Vid. *S. Benedictus*.

Carnis esus ei, qui extremam Unctionem receperat, olim putabatur interdictus. 187.

Carnotensis anni 1526. Synodus. I. 338, 486. II. 200. *S. Carolus* Borromæus Archiepiscopus Mediolanensis. I. 45, 182, 220, 228, 235, 262, 263, 282, 288, 304, 305, 315, 328, 344, 346, 355, 405. II. 83, 96, 125, 172, 174. 185, 195, 418, 484. III. 37, 55, 61, 65, 89, 61, 103, 108, 119, 127, 129, 134, 158, 213, 217, 266, 325, 408, 481. citatur. I. 44, 67, 116, 262, 263, 382, 403. II. 121, 181, 185, 191, 257. IV. 156. ejus prudentia laudatur. I. 481. ejus auctoritas quanta sit. III. 144. ejus Concilia. I. 93. admonitiones ad Clerum mirificè utiles. 308. monita ad Beneficiarios. II. 21. Constitutiones pro reformatione Ecclesiæ Mediolanensis. III. 6. et seq. singula Tridentini verba diligentissimè perscrutatus est. 159. neque certè fuit plus æquo indulgens, neque Ecclesiasticæ disciplinæ minùs studiosus. 148. ejus legibus inhærentes Episcopos immodicæ severitatis arguere temerarium est. 145. justa de causa aliquando à veteri Ambrosianæ Ecclesiæ disciplina deflexit. IV. 133. velut novator palam traducitur. III. 15. et seq. dum se defendit, suis accusatoribus totam accusandi libertatem relinquit. *ibid.* quanta cum reverentia ad Apostolicam Sedem pro suis tuendis juribus recursum fecerit. II. 337. et quanta cum prudentia ejusdem nutibus paruerit. III. 235. ejus zelus insignis, et charitas erga suum gregem mortalitatis tempore IV. 113. et seq. quid circa ornatum mulierum statuerit. III. 143. ejus elogium. 84.

Carolus Magnus Imperator. I. 215. II. 348. ejus Capitularia. I. 367.

Carolus V. Imperator. IV. 12. dispensatur à jejuniis naturali ante sumptionem Eucharistiæ. I. 468.

Carolus I. Britannia Rex. 431.

Carolus Calvus Francorum Rex. II. 259.

Carolus III. Gallia Rex. 482.

Carolus VII. Gallia Rex. 344.

Carolus IX. Gallia Rex. 340.

Carolus Martellus Francorum Princeps. 357.

Carolus à S. Paulo citatur. I. 82.

Carpineus Cardinalis Gaspar Urbis Vicarius. 90. III. 134.

Carpentoractensis Episcopus singulis tantùm quadrienniis Apostolorum Limina tenetur visitare. III. 296.

Carpzovius Benedictus citatur. II. 379.

Carthaginensis Ecclesiæ Synodales Constitutiones à Leone X. rejectæ et damnatæ. 263.

Carthaginensis Episcopus. I. 293. ejus Cathedra Primatialis. III. 400.

Carthaginensis anni 348. prima Synodus. II. 449. secunda anni 390. 64. et 310. tertia anni 397. I. 54, 65, 323, 367. II. 44, 64, 209, 310, 362, 464. III. 13, 59. quarta anni 398. I. 65, 426. II. 128, 207, 208, 221, 224, 238, 438, 466. III. 53, 58, 248. quinta, aliis sexta anni 401. I. 65. II. 45, 211, 350. alia anni 416. III. 262. alia anni 418. I. 51. sexta anni 419. 65. alia anni 525. II. 45.

Carthusiani. Effrenis casuum reservatio facta ab Abbatibus *Carthusianis*. I. 338. Vid. *Transitus*.

Casalensis Civitatis Præfecti Montis Pietatis. II. 455.

Casinenses, seu *Cassinenses* Monachi. I. 225. an gaudeant privilegio non accedendi ad Synodum. 167.

Casinensis Episcopatus erectio, et deinde suppressio. III. 318.

Casinensis Abbas, ejusque prærogativa. I. 148. donatur facultate Confirmationem conferendi. II. 62. et privilegio celebrandi Synodum. I. 139.

Cassanensis Diœcesis Parochi, et Beneficarii Græcoritui addicti. 358.

Cassationes pensionum, quæ Episcopis suffraganeis destinantur, omninò interdictæ. IV. 30.

Cassianus Joannes citatur. III. 7.

Castellæ Regni consuetudo circa observantiam Sabbathi. 71. et seqq.

Castellanus Albertus citatur. II. 124, 126. et 149. laudatur. 127.

Castitas in conjugali statu servanda an possit apponi tamquam conditio in nuptiarum contractu. IV. 195. et seqq. *Castitatis* votum, sacris Ordinibus adnexum, solemne haberi debet. III. 472. an illud eliciant Oblati. I. 410. servandum ab ejectis à Religione. III. 440. et 447. *Castitatis* votum simplex an non solùm illicitum, sed aliquando etiam irritum reddat matrimonium. 452. *Castitatis* virtus in Clericis quàm necessaria. 34. et 246.

Castrare. Vid. *Eviratio*.

Castrensis Episcopus. IV. 224.

De Castro Card. Rodericus Archiepisc. Hispalensis. I. 178.

Casula, seu vestis talaris Clericorum propria, unde sic appellatur. III. 104.

Casum infrequentem jura non respiciunt. 242.

Casus conscientiæ. Vid. *Congregatio*.

Casus Apostolicæ Sedi reservati. I. 334. in *Casibus* quibuscumque occultis, etiam Sedi Apostolicæ reservatis, an, et quomodo absolvere possit Episcopus. II. 294. et seq. *Casus* reservandus etiam Confessariis Synodalibus. I. 250. et seq. *Casus* non sunt tam facilè reservandi ab Ordinariis. 340. notas *Casuum* Episcopo reservatorum tenentur Regulares affigere Confessionalibus. 344. an mortuo Episcopo duret *Casuum* reservatio. III. 280. Vid. *Reservatio*.

Catalanus Josephus citatur. I. 232, 306. III. 315.

Catalaunensis Ecclesiæ Liber Sacramentorum. II. 160.

Catalaunensis Synodus. I. 240.

Catechismus Romanus citatur. II. 46, 83, 192, 195. III. 136, et 214. explicatur, et concordatur cum Pontificali Romano. II. 81. et 83.

Catechistæ an specialem gradum constituerent in Ecclesia. 211.

Catechumeni oblationi Sacrificii adesse prohibebantur. 232. eorum pius locus Venetiis. I. 421.

Catechumenia quid essent. 66.

Catharensis Episcopus. 241.

Catharinus Ambrosius citatur, et reprehenditur. IV. 144. ejus sententia de intentione Ministri examinatur. II. 31. et seq.

Cathedralis Ecclesiæ Canonici, et Beneficarii. I. 185. et seqq. Canonici, et Dignitates quando, et coram quo, et quomodo edere Professionem Fidei teneantur. 317. et seq. an in *Cathedrali* Ecclesia tantum celebranda sit Synodus. 67. et, si duæ sint *Cathedrales*, in quarum utra celebranda sit. 62. et 63.

Cathedraticum Episcopo solvendum. 251, 351. et 359. et seqq. à quibus solvendum. 358. et seqq. quotuplex solvendum 362. et seq. an ab eo solvendo acquiri possit exemptio. 360. ejus quantitas. 352 et seqq. et 356. methodus servanda in eo exigendo. 363. an quandoque in hoc peccarint Episcopi. I. 354. *Cathedraticum*, et subsidium charitativum quatenus teneantur solvere Subcollectores spoliatorum. 210. *Cathedratici* naturam imitatur Canonica portio, seu Quarta Episcopalis. 364.

Catholicus, obtentâ dispensatione, contrahens matrimonium cum hæretica, an peccet, personæ indignæ Sacramentum ministrando. II. 284. et seq. *Catholicorum* matrimonia in Fœderatis Belgii Provinciis inita non coram Parocho *Catholico*, et duobus testibus, an sint valida, et an dispensationi locus sit in hoc casu. I. 442. et seq. *Catholici* matrimonio juncti coram Parocho, et testibus *Catholicis*, an possint coram Ministro hæretico rursus conjungi ad evitanda gravia damna. 443. et seq. et an, postquam se hæretico Ministro præsentaverint, possint intermedios quosdam actus matrimoniales exercere, ante celebrationem matrimonii coram Parocho *Catholico*, et duobus testibus. 443. et seq. *Catholicus* Procurator personam gerens Principis hæretici, quemodo se gerat in externis cæremoniis matrimonii. 431. an liceat *Catholicis* communicare cum hæreticis in rebus sacris. 425. et seq. ubi *Catholicus* præstò est, non sunt admittendi hæretici ad baptizandum. II. 52.

Cavalchinus Card. Carolus Albertus Guidobonus. I. 435. III. 448.

Cavensis Abbatis prærogativa. I. 148.

Causa requisita ad concessionem, ut simplex Sacerdos sit minister Confirmationis, an ex necessitate simpliciter tali desumenda sit. IV. 42. *Causæ* legitimæ impediens accessum ad Synodum excusant à culpa, et pœna. I. 241. sunt tamen Episcopo significandæ. 243. *Causæ* propter quas Synodi congregantur. 401. et seqq.

Causæ Beneficiales. Vid. *Appellatio*, *Vexatio*.

Causæ Ecclesiasticæ, ratione sui tales, an in solo foro Ecclesiastico sint pertractandæ. II. 339. et seqq. quid de *Causis* eidem foro addictis ratione personarum, quas tangunt? 345. *Causæ* improprie spiritua-

les, sed cum re spirituali connexæ, ad quem Judicem sint deferendæ. 342. et seqq. *Causa* Feudalis Viduarum an ad Tribunal Ecclesiasticum deferenda. 349. et seqq. *Causæ* non solum civiles, sed etiam criminales ad Episcopales Synodos deferebantur. I. 252. *Causæ* criminales, et aliquando civiles etiam, et mixtæ, ad locorum Ordinarios pertinent, non ad Conservatores. 278. et seqq.

Cautela, et parsimonia adhibenda in ferendis Censuris. III. 110. *Cautela* adhibenda ab Episcopis, ne in suas Constitutiones quidquam obrepere sinant, quod Apostolicæ Sedis aut auctoritati injuriam irroget, aut jurâ imminuat. II. *à pag.* 260. *usque ad pag.* 323. *Cautelæ*, et remedia adhibenda ab Episcopis, et Parochis ad arcendum periculum imbibendæ pestis, dum Sacramenta administrant. IV. 124. et seqq.

Celidonius in Gallia Episcopus. II. 532.

Censura quid sit, et quàm sobriè, ac circumspectè infligenda, non illa solum, quæ est latæ sententiæ, sed comminatoria, et ferendæ sententiæ. II. 352, 422. et seqq. 441. III. 109. et seqq. et 291. *Censura* latæ sententiæ an à transgressoribus incuratur ante sententiam Judicis. II. 426 eas decernere non fuit primis Ecclesiæ Pastoribus inusitatum. 427. et seqq. nunc eorum numerus pene infinitus esset moderandus. 432. cur *Censuræ* minùs timeantur, quàm pænæ pecuniariæ. 486. absolutio ab hæresi est reservata Pontifici solum ratione *Censuræ*. 293. non irretitur *Censuris*, qui est reus merè internus, aut qui est hæreticus merè externus. *ibid.* facultas absolvendi à *Censuris* concessa per Bullam Cruciatæ an prosit in utroque foro. III. 167. si *Censura* non sit reservata, ejus relaxatio fieri potest ab inferiore. II. 268. in quibus circumstantiis *Censuras* imponere, et reservare nequeant Prælati Regulares. I. 342. Regulares tenentur promulgare *Censuras* jussu Episcopi denuntiandas. II. 400. Episcopus potest *Censuris* coercere Regulares inobedientes suis præceptis. 420. *Censurarum* pænâ non est interdicens usus Tabaci ante Communionem. III. 146. Vid. *Episcopus*.

Census sive realis, sive personalis, natura, conditiones, et differentiæ examinantur. II. 456. et seqq.

Centulensis Abbatis, et monasterii jurisdictio ordinaria, et exemptio ab omni jurisdictione Ordinarii. III. 345.

Cerinthus hæreticus. I. 425.

Cerrus Carolus. III. 340.

Cetura Abrahamæ concubina, et uxor. II. 371.

Chalcedonensis Episcopus, ejusque prærogativa. I. 94.

Chalcedonensis Synodus. I. 65, 94, 96, 211, 312, 316, 349, 429, II. 212, 283, 288, 464. III. 19, 21, 23, 27, 83, 212, 380.

Chapeaville Joannes. IV. 128.

Charitatis sibi debita lex obligat quemlibet ad audiendum verbum Dei. III. 160.

Chartis ludere Clericis interdictum. 119.

Chemnitius Vid. *Kemnitius*.

Chiemensis Episcopus à quo eligatur, et consecretur. 310. et 311.

Childebertus Rex Galliæ. IV. 117.

- Chiloe*, Provincia in America. 41.
- Chirulus* Amedeus modestè refellitur. I. 194.
- Chirurgiæ* exercendæ facultas, quanta cum cautela Ecclesiasticis concedatur. III. 585. Vid. *Medicus*, *Sacerdos*.
- Chium* Insulam Christiani incolentes. IV. 165.
- Chokier* Erasmus citatur. I. 401.
- Choreæ*, aliæque corporis jactationes in solemnitatibus ad valvas præsertim Ecclesiarum omninò eliminandæ. III. 40. *Choreæ* Ecclesiasticis interdictæ. 128.
- Chorepiscopi*, quinam fuerint, eorumque auctoritas. I. 180. iis extinctis successerunt Vicarii foranei, Archipresbyteri, Archidiaconi, Decani rurales. 181.
- Choreutæ* hæretici Sabbatho jejunabant. III. 66.
- Chori* servitium quale à Canonicis præstari debeat. 357. et seqq.
- Chrisma* sacrum quid sit, et qualis materia Sacramenti Confirmationis. IV. 128. et 130. an semper importet admixtionem balsami. II. 153. confici nequit à Vicario Generali, licèt Episcopus sit. I. 113. an consecrari possit à simplici Presbytero. II. 64. et seqq. usus *Chrysmatis* ante annum benedicti an permittatur. *ibid.* sub *Chrysmatis* nomine designatur etiam Oleum infirmorum. 153.
- Christi* Domini præcepta non possunt esse obnoxia mutationibus. 208. *Christi* Domini verba: *Mutum data, nihil inde sperantes*: in suo vero sensu explicata. 446.
- Christiani* omnes cur dicti Sacerdotes. I. 365. primi *Christiani* vitam communem servabant. III. 479. *Christianorum* spiritualis quædam adoptionis species, et ritus. II. 356. an liceat *Christianis* alienam sectam fingere. IV. 156. et seqq. *Christianorum* cum Judæis familiaritas quàm religiosè vitanda. I. 417. an peccent *Christiani* Turcarum imperio subjecti, si ipsis imperantibus arma suppeditent, aut in triribus remum agant, cùm Turcicæ in *Christianorum* naves impelluntur. IV. 153. et seqq. quid, si Mahumetanum aliquod nomen sibi imponant ad evitandum tributum, aut persecutiones Turcarum? 154. et seqq.
- Chrodegangus* Episcopus Metensis citatur. I. 370.
- Cincinnati* Clericis interdicti. III. 114.
- Cinerum* quatuor dies cur, et quando quadragesimali jejunio addicti 8, 65.
- Cingulana* anni 1736. Synodus. II. 391, 393. et 460.
- Cingurianus* Frater laicus, Oleo sancto inungitur, mox decensus. 175.
- Circada*, seu Circata, quæ debetur in Synodis. I. 351. quid esset. 255.
- Circenses* ludi festis diebus interdicti. IV. 88.
- Circuitores* Diæcesis. I. 255.
- Circumspectio* à Tridentino adhibita, ne in suis concinnandis decretis ullam Catholicorum opinionem vulnerarent. II. 152.
- Circumstantiæ* sive aggravantes, sive mutantes speciem, an sint aperiendæ in confessione. I. 484. mutatio *Circumstantiarum* mutationem inducit in disciplinæ Ecclesiasticæ observantiam. III. 25. et 26.

Cironius Innocentius citatur. IV. 86.

De Cisneros. Vid. *Ximenes*.

Cistercienses an gaudeant privilegio nullatenus accedendi ad Synodum. I. 167. apud eos extrema Unctio præmittitur Viatico. II. 196.

Cistercienses Conversi. III. 448. Vid. *S. Benedictus*.

Cisterciensis Ordinis exordium. 449.

Civile Concilium quid sit. I. 37.

Civitas. An hoc nomine appellari possit Oppidum, in quo non sedet Episcopus, et vice versa an Oppidum, in quo Episcopalis Sedes stabilitur, ad *Civitalis* gradum assurgat. III. 320. et seqq.

Civitatensis. Vid. *Ampuriensis*.

Clandestina Matrimonia. Vid. *Matrimonium*.

Claritas est necessaria in legibus condendis. I. 407.

Claramontana anni 1095. Synodus. III. 341. IV. 228. ejus canonis IX. vera lectio vindicatur. III. 10. altera Synodus anni 1538, 151.

Claramontensis Ecclesiæ anni 1268. Statuta, et Constitutiones. I. 69, 229, 242.

Clavium potestas quibus concessa. II. 141, 145, 149.

Clausula, quæ adjungitur reductioni Missarum factæ per Episcopum. IV. 282. et seqq.

Clausuræ lex à quo primùm introducta. III. 490. et 491. non solum monasteriorum ingressum prohibet, sed etiam egressum, exceptis quibusdam casibus. 490. *Clausuræ* custodia Monialium quarumcumque Episcopis omninò committitur. II. 394. quid de monasterio Monialium Regularibus subjectarum? III. 487. Lex *Clausuræ* servanda in permittendo Monialibus transitu ad aliud monasterium. 494.

Clastra deferens Religiosus sine licentia, ut ad aliam Religionem transeat, an apostasiæ pænis obnoxius fiat. 426. et seqq.

S. Clemens I. Papa. I. 202. fuit ante Pontificatum Episcopus Titularis. 110.

Clemens II. Papa. IV. 53.

Clemens III. Papa. II. 308, 355. III. 85. IV. 103.

Clemens IV. Papa. I. 259. II. 20.

Clemens V. Papa. I. 106, 184, 215, 343, 411. II. 268, 405, 408, 418, 465. III. 313, 396.

Clemens VI. Papa. II. 71. III. 315. IV. 104.

Clemens VII. Papa. I. 464. II. 264. III. 312. IV. 235, 246.

Clemens VII. Antipapa. II. 263.

Clemens VIII. Papa. I. 87, 111, 142, 250, 278, 288, 306, 325, 344, 417, 418, 431. II. 76, 81, 153, 222, 253, 299, 314, 324. et seqq. 331, 400, 413. et seqq. 475. III. 152, 153, 165, 221, 268, 297, 325, 419, 479. IV. 14, 64, 65, 67, 89, 105, 128, 207, 219. quàm sollicitus fuerit de optimo Italo-Græcorum regimine, ac disciplina. I. 149. et seqq. ejus Instructio, et Decretum pro iisdem. II. 156. IV. 187. ejus Decretum circa reservationes Casuum faciendas à Prælatibus Regularibus. I. 342. ejus Decretum de confessione, et absolutione per litteras, seu internuncium expenditur. II. 151. et 150. alia ejusdem Constitutio explicatur. III. 156. et seqq.

Clemens IX. Papa. II. 396. 441. IV. 95.

Clemens X. Papa. I. 345. et seq. 386. II. 398, 408. III. 155, 267, 279, 381. IV. 56, 267. confirmat Constitutiones Concilii Sinensis. I. 152.

Clemens XI. Papa. I. 90, 237, 383, 386, 419. II. 26, 62, 117, 234, 258, 286. III. 32, 144, 204, 206, 209, 277, 312, 315, 340, 373, 396, 412. IV. 17, 57, 58, 63, 67, 117, 179, 248, 267. cur post suam in Pontificem electionem, non ab Ostiensi, sed à Portuensi Episcopo consecrationem acceperit. III. 309. in celebri Constitutione *Unigenitus* cur aliquas propositiones inter ceteras proscripserit. I. 479. ejus Litteræ 26. Nov. 1718. datæ IV. 10.

Clemens XII. Papa. I. 104, 150, 363, 386, 436. II. 437. III. 299, 500, 526, 533, 381, 437. IV. 179. suis decretis moderatur facilitatem concedendi eligibilitatem ad plures Episcopatus. III. 329. et seqq.

Clemens Alexandrinus citatur. 112.

Clerici vocabantur quotquot litteris operam dabant. I. 389. *Clericorum* adolescentium educatio olim non omissa. *ibid.* an *Clerici* seculares educarentur intra septa monasterii. *ibid.* ex diversis *Clericorum* officiis non rectè inferitur Ecclesiasticorum Ordinum diversitas. II. 211. et seq. *Clerici* minores an possint ad Ordines majores suscipiendos compelli ab Episcopo. III. 182. *Clerici* quâ viâ canonicè coarctandi, ut muneri suo debitè satisfaciant. 192. *Clericus* jure suo potest ad secularem statum redire, quandocunque libuerit, et vicissim potest ad Ecclesiasticum inde reverti. 176. *Clerici* resumentes habitum Clericalem an ad pristina restituantur Clericalis Ordinis privilegia. 174. in quo sensu *Clerici* nihil possint testamento relinquere filiis illegitimis, eorumque descendantibus, consanguineis, et affinibus. IV. 240. quæ ornamenta, et vestes *Clericis* interdicanur. III. 52. et seqq. *Clerici* quinque prioribus seculis in vestitu nihil discernebantur à laïcis. 106. deinde veste longâ, demùm veste longâ, et nigrâ uti coacti sunt. III. 104. et seqq. semper attonso capite incedere tenebantur. 113. comam nutrices quale peccatum committant. II. 438. omnis secularis cura, et quæstiosa negotia *Clericis* interdicta. 463. et seqq. *Clerici* cambium activum contrahentes per interpositam personam an pœnæ, et culpæ reatum effugiant. 469. an *Clericus* fiat irregularis si vacans venationi occidat hominem casualiter. III. 126. *Clericorum* Ordinationes, qui nulli Ecclesiæ addicerentur, an omnino interdictæ. 19. et seq. *Clerici* deserentes servitium Ecclesiæ, cui sunt mancipati, quâ pœnâ multandi. II. 488. III. 211. et seqq. *Clerici* Patrimoniales quinam sint. 221. et seq. *Clerici* quando gaudeant privilegio Fori, et an eodem privari possint. I. 396. judicia secularia adeuntes quibus pœnis olim essent obnoxii. II. 546. quo jure in causis merè temporalibus exempti sint à jurisdictione seculari. *ibid.* in flagitio deprehensi, atque à secularis fori administris detenti, Ecclesiastico Judici illicò tradendi. 538. eos à Judice laïco comprehensos semper repetere potest Ordinarius. III. 172. et seq. reus à Curia seculari deprehensus in habitu, et Tonsura Clericali, reputandus est *Clericus*, donec constet de contrario. II. 386. *Clericus* conveniens laïcum in causa merè civili, et profana, coram quo Judice illum convenire

debeat. 353. *Clerici* quàm facilè possint evitare *Collectorum* importunam exactionem. I. 207. *Clerici* Beneficiati ligari consueverunt iisdem legibus Canonicis, quibus ligantur *Clerici* sacris initiati. III. 192. an *Clericis* Beneficiatis interdicta venatio. 128 *Clerici* simplices an Synodo interesse teneantur, et an omnes et singuli ad illam evocari possint. I. 192. et seq. et 314. quo ordine sedeant in Synodo. 227. *Clericorum* cohabitatio cum mulieribus. III. 55. et seq. *Clerici* conjugati. 171. et seqq. 174, 179, 182, 184. quandonam fruuntur privilegio Fori. 169. et seqq. 211. et seq. an, et quando absolvi possit *Clericus* recidivus, et consuetudinarius, qui ad sacros Ordines promoveri intendit. 33. et seqq. *Clerici* delinquentes graviter quàm pœnâ olim puniti. II. 429. Ecclesia in *Clericis* severiùs punit delicta, quæ etiam in laicis execratur. 448. incontinentiæ *Clericorum* qualiter provisum. IV. 229. et seq. *Clerici* concubinarij quàm pœnâ multati. II. 487. hæc multa ad quem usum applicanda. 490. *Clerici* Ordinum minorum an degradari soleant. 312. *Clerici* exauctorati, seu degradati, quare olim vilibus tantùm ministeriis in curia addicti. 513. differentia inter *Clericum* degradatum, et depositum. 508. et seq. injiciens manus violentas in *Clericum* solùm verbaliter degradatum, et nondum actu traditum curiæ seculari, incidit in excommunicationem. *ibid.* non item qui manus injecerit in *Clericum* cum uxore, matre, sorore, vel filia propria turpiter inventum. II. 375. Vid. *Arma*, *Beneficia*, *Degradatio*, *Depositio*, *Episcopus*, *Privilegium*, *Reditus*.

Clerici Regulares S. Pauli. III. 430.

Clerus Gallicanus benedicendas non esse contendit nuptias Catholicorum cum hæreticis. I. 451. ejus Conventus anni 1529. II. 485.

Clerus Romanus. Vid. *Constitutiones*, *Statuta*

Cleri Secularis scrutinium generale faciendum in Synodo. I. 326.

Clinicorum Baptismus an sit validus. II. 44.

Coadjutor, in quo differat à Jubilato. III. 366. *Coadjutor* idoneus, qui sine congrua, aut saltem futuræ successionis præmio debitam Ecclesiæ servitutem exhibere velit, difficilè inveniri potest. 398. et 404. *Coadjutor* cum futura successione in Episcopatum an deputetur transalpinis tantummodo Episcopis. IV. 27. et seq. *Coadjutor* Episcopi debet esse Episcopus *in partibus*, et quare. *ibid.* et 35. potest ejus nomine visitationem explere, et relationem statûs Ecclesiæ exhibere. III. 297. *Coadjutores* cum futura successione Episcoporum in Indiis Orientalibus Vicariorum Apostolicorum. IV. 75 non semper *Coadjutor* Sacerdos senescentibus, et malâ valetudine affectis Parochis adjungitur. III. 391. *Coadjutor*, seu Socius Secretarii Synodi. I. 249. *Coadjutores* Canonicorum an teneantur adesse Synodo Diœcesanæ. 186. et 187. *Coadjutores* Canonicorum Ecclesiæ Cathedralis quo ordine sedeant in Synodo. 224. quibus vestibis tunc uti debeant. 236. *Coadjutores* Papæ sunt Cardinales. III. 250.

Coadjutores formati Societatis Jesu. 442.

Coadjutoriæ in quo differant ab expectativis. 404. *Coadjutoriæ* cum futura successione, earumque origo, utilitas, et conditiones. 388, 398. et seqq.

- Coccinus* Jo. Baptista Rotæ Auditor. II. 474.
De Cocco David Palmerius Episcopus Melitensis. I. 157.
Codex Canonum Ecclesiæ Africanæ. III. 189.
Codreos Petrus Archiepiscopus Hydruntinus. I. 156.
S. Cælestinus I. Papa citatur. III. 106.
Cælestinus III. Papa. I. 106. II. 509, 555. III. 341. ejus Decretalis explicatur. II. 317.
Cælestius, ejusque errores proscripti. III. 262.
Coepiscopus quando possit cogere Synodum Provinciale. I. 71.
Coepiscopus cum jure successionis. III. 399. et seq.
Cognatio spiritualis est unum ex impedimentis matrimonii, et *Cognatio* legalis quale impedimentum sit ad nuptias validè contrahendas. II. 557. et seqq.
Cohabitatio Clericorum, et mulierum. III. 55. et seqq. utriusque sponsi ante contractum matrimonium sub gravissimis pœnis interdicta. 209.
Cohertio, seu Coercitio, quam habent Archidiaconi. I. 351.
Collaterales Episcopi. 82. *Collaterales* Papæ sunt Cardinales. III. 250.
Collaticus contractus quid sit. II. 477.
Collatio Parochialis quando sit invalida, et devolvatur ad Sedem Apostolicam. I. 284, 289, 293. et seq.
Collecta de Spiritu S. recitanda ante Synodum. 504.
Collectores Spoliorum. 207.
Collegiatæ Ecclesiæ Canonici an teneantur Fidei Professionem emittere. 518. et seq. an invitari, et adesse debeant Synodo Provinciali, aut Diœcesanæ. 187. quo ordine sedere debeant in Synodo. 226.
Collegium an cogi possit ad Procuratorem extraneum admittendum. 244. *Collegia* Clericorum erecta intra monasterii claustra. 389.
Collegium Græcum Romæ, et in Bisinianensi Diœcesi constitutum. 150. Vid. *Pacta*.
Colloredus Card. Leander. 465.
Colocensis Archiepiscopus. 152.
Coloniense in Germania Capitulum. III. 349. et seq.
Colonienses, Brixinenses, et Uratislavienses Canonici eorumque capitulationes cum suis Episcopis ante electionem initæ obliterantur à Pontificibus. IV. 14.
Coloniensis Archiepiscopus et Elector. I. 105, 128, 339, 345. III. 279.
Coloniensis anni 1266. Synodus. I. 182. altera anni 1310. III. 490. I. anni 1536. I. 559, 599. II. 84, 193, 246, 423. IV. 13. laudatur. I. 599. II. anni 1549. I. 43. II. 194.
Columbus Joannes citatur. I. 552.
Columna Card. Joannes. II. 382.
Coma supposititia. Vid. *Parrucca*.
Comensis Episcopus. 441.
Comitalis morbus occultatus an Professionem religiosam irritet. III. 412.
De Comitibus Odo citatur. I. 50.
Comitis, ac Judicis appellationes promiscuè usurpatæ. 212.

Comitolus Paulus citatur. II. 115. et 475.

Commemorationis omnium fidelium defunctorum dies. Vid. *Missa*.

Commendæ. Vid. *Prioratus*.

Commendatarius monasterii S. Salvatoris de lingua Phari. I. 138.

Commendatarius Hospitalis S. Spiritûs in Saxia habet jus, ut ejus auctoritate fieri possit adoptio. II. 360.

Communicatio in divinis cum hæreticis an liceat. I. 425. et seqq.

Communio. Hoc nomine intelligitur aliquando *Communio* civilis, non Eucharistica. II. 372.

Communio Eucharistica quoties in anno sumenda. I. 472. ejus frequentia quantum per gradus remiserit à primitivæ Ecclesiæ fervore. 309. quantum hisce temporibus excreverit. III. 22. frequens, aut quotidiana, an olim fuerit de præcepto, et an nunc sit consulenda. II. 104. et seq. à primis fidelibus Sacrificio assistentibus nunquam ommissa, deinde pro certis diebus solum præcepta. I. 369. suadenda populo ante Synodi coactionem. 336. *Communio* spiritualis. II. 139. *Communio* Paschalis præceptum. 404. III. 218. quando urgere incipiat. II. 100. *Communio* sub utraque specie. I. 471. et seqq. Vid. *Eucharistia*.

Communitas. In ea tolerari non debet, quod in paucis dissimulare prudentia dictat. II. 458.

Comædiæ Ecclesiasticis interdictæ. III. 128. et seqq.

Compendiæ anni 1501. Synodus II. 548.

Complex peccati cujuscumque, præsertim carnalis, an possit auferri, et absolvi à Confessario, qui fuit culpæ socius. 118. et seqq. an pœnitens obligari possit in Confessione ad manifestandum complicem peccati. I. 484. et seqq.

Compositio cum Fabrica S. Petri. IV. 261. et seq.

Compostellanæ Synodi decretum reprobatum. I. 292.

Compostellanus Archiepiscopus. 383. II. 439.

Conceptionis Civitatis in America Episcopus. I. 394. IV. 41.

Concessio. Vid. *Causa*.

Concilium quid significat. I. 31. *Concilium* Generale, seu OEcumenicum. 33. huic Sancti titulus debetur. 49. et 53. an necessarium. 46. huic interveniendi jus cur habeant Abbates. III. 259. ejus decreta quo nomine inscribenda. I. 51. sunt infallibilia. 247. *Concilium* Nationale. 33. *Concilium* Provinciale. *ibid.* an illud possit cogere Romanus Pontifex. 78. et seq. an unquam coegerit. 84. et seqq. à quo cogendum in defectu Metropolitanæ. 71. quoties celebrandum. 68. et seq. quinam Episcopi huic interesse debeant. 82. et quinam alii interesse debeant, aut possint. 84. *Concilium* Diœcesanum. 33. et 36. et seqq. tam Diœcesanum, quam Provinciale potest Metropolitanus celebrare. 92. *Concilium* civile. 37. *Concilium* mixtum. 55. Vid. *Synodus*.

Concio an audienda sit à secularibus in propria Parochiali Ecclesia. III. 149. et seqq. præsertim diebus festis. 157. et seq. *Concionis* tempore de auditorio egredi quale peccatum sit. II. 458.

Concionari quando teneantur animarum Rectores. 488.

Concionatores Synodales. I. 251.

Conclave. Vid. *Pontifex.*

Concordatum inter Nicolaum V. et Fridericum. III. ac Germanicam Nationem initum. IV. 11.

Concors sententia importat unanimem omnium consensum. II. 312.

Concubina in quotuplo sensu accipiatur, et quo differat à pellice. 570. et seq. uxores quæ nunc appellantur conscientiæ, dicebantur *Concubinæ*. IV. 215.

Concubinatus in quo sensu non improbatus. II. 268. et seqq.

Concursus ad Ecclesias Parochiales, et ad Præbendam Theologalem, et Pœnitentiariam, et ad quæcumque Beneficia curata obtinenda præmittendus. I. 280. et seq. III. 390, 391. IV. 224. et seq. qualis esse debeat. III. 369. et seq. an requiratur etiam ad Parochiales juris patronatûs laïci, aut mixti. I. 301. quandonam sit illegitimus ita, ut collationem Beneficii reddat invalidam. 284, 289, 293. et seq.

Conditio de futuro reddit irritam absolutionem, ad quam requiritur Ministri voluntas efficax de præsentis. II. 125. in forma conditionata tum Baptismi, tum Pœnitentiæ sufficit, si *Conditio* mente concipiatur. 126. quæ *Conditiones* matrimonium irritum reddant, et quæ tamquam non appositæ haberi debeant. IV. 188. et seqq. casus quidam in hoc proposito singularis discutitur, et examinatur. 195. et seqq. *Conditiones* requisitæ ad hoc, ut conjuges post matrimonium consummatum possint in monasterium se recipere, ibique se Deo devovere. III. 467. et seqq.

Conductores alienæ rei au possint esse, qui Clerici sunt. II. 465. et seq.

Confesentiæ de Casibus moralibus. III. 220.

Confessarius non est approbandus, nisi constet de ejus idoneitate. I. 280. an approbatus possit absolvere à reservatis in aliena diœcesi. III. 279. an peste infectis absolutionem impertiri possit, licet nondum integram confessionem expleverint, quoties probabiliter vereatur, ne pestilentem morbum ipse contrahat. IV. 154. medici partes quomodo explere debeat. III. 38. quibus prohibere debeat frequentem ad Eucharistiam accessum. II. 106. quem usum facere debeat antiquorum Canonum Pœnitentialium. III. 134. et seq. quam nunc pœnitentiam præscribere debeat pœnitenti. 137. si pro pœnitentia Missas injunxerit, ne sibi, aut Ecclesiæ suæ dicendas addicat. I. 382. neque eleemosynas, quas pœnitenti præscribit, sibimet elargiendas suadeat. II. 483.

Confessarius extraordinarius liberaliter concedendus Monialibus. III. 477. qualis, et quoties in anno assignandus Monialibus sibi subditis à Prælatibus Regularibus. II. 599. *Confessarii* Monialium consulendi ante Synodum. I. 598. *Confessarii* pro Synodo destinati. 249.

Confessarii sollicitantes ad turpia qualiter sint denunciandi. 488. et seq. sollicitantes ad alia crimina an denunciandi sint. 492. et seq. *Confessarius* sollicitans ad turpia, si ad se accusandum compareat coram tribunali, salutaribus solum multatus pœnis dimittitur. 490. *Confessarius* confessionem audiens personæ sollicitatæ ad turpia, eam adigere debet ad denunciandum *Confessarium* sollicitantem. 488.

Confessio facta soli Deo. II. 146. facta proprio Sacerdoti. 138. Diacono. 142. et seq. laïco, et mulieri. 158. et seq. facta laïco, an sit Sacramentalis. 147. an sufficiat. *ibid.* quando obsoleverit. 149. nunc esset graviter peccaminosa. *ibid.* facta Sacerdoti, qui fuit in opere carnali complex criminis cum pœnitente peracti, quàm sit periculosa. 120. an sit licita, et valida. 118. et seq. *Confessio* per litteras, seu per internuntium, an liceat. 129. et 150. *Confessionis* Sacramentalis præceptum quanda urgeat. III. 220. quæ discretio sufficit ad *Confessionem*, non sufficit ad Eucharistiam. II. 100. *Confessionum* frequentia quantum hisce temporibus excreverit. III. 22. *Confessiones* secularium nequeunt excipere Regulares sine prævia Episcopi licentia, imò nec Monialium sibi subjectarum, sine prævia Episcopi approbatione. II. 398. secularium ægrotantium *Confessiones* an excipere possint Regulares approbati sine licentia Parochi. 410. quando pœnitens excusetur ab integritate *Confessionis*. IV. 135. ejus exceptio facta à non Sacerdote pœnâ degradationis punienda est. II. 314. eleëmosyna exhibita pro *Confessione*. I. 569. et 582. Vid. *Approbatio, Parochus, Privilegia, Sacerdos.*

Confessionalibus sedibus tenentur Regulares affigere notas casuum Episcopo reservatorum. 345.

Confirmatio legis, seu statuti, alia essentialis, alia accidentalis. III. 287. alia in forma communi, alia in forma specifica. 288. *Confirmatio* Apostolica in forma specifica, et in forma communi. 203. *Confirmatio* Apostolica in forma specifica cur denegetur Statutis Synodalibus, quæ Juri communi, et Constitutionibus Apostolicis sint contraria. *ibid.*

Confirmationis Sacramentum. I. 55. ejus Minister est Episcopus. IV. 118. confici nequit à Vicario Generali, licèt Episcopus sit. I. 113. illud conferendi facultas aliquando impertita simplici Sacerdoti. IV. 42. quam delegandi facultatem sibi reservavit Sedes Apostolica. II. 70. Abbas S. Barbaræ Mantuæ quibus conferre possit hoc Sacramentum. I. 161. quibus anni temporibus alicubi conferretur. II. 88. ejus ritus. IV. 128. et seqq. licèt non sit Sacramentum absolutè ad æternam salutem necessarium, an, et quo ritu conferendum sit ab Episcopo pestis tempore. IV. 118, 128. et seq. *Confirmationis* Sacramentum relatè ad Græcos. II. 57. et seq. an sit irritum, et an exulet ab Ecclesia Græca. 73. et seqq. *Confirmatio* quare iterari nequit. 198. quandonam iteranda aut absolutè, aut sub conditione. 76. et 77. Vid. *Minister.*

Confraternitatis Laïcorum an debeant solvere Cathedraticum. I. 358. *Confraternitates* Laïcorum erectæ in domibus, et Ecclesiis Regularium. IV. 250.

Confratres quidam an possint suorum privilegiorum virtute absolvi aliquando à casibus Episcopo reservatis. I. 346. *Confratrum* nomine appellati Oblati. 410.

Congregatio Synodi ad quam legem, jurisdictionisne, an Diœcesanæ pertineat. 58.

Congregatio Concilii, ejusque acta, rescripta, litteræ, resolutiones, responsa, decisiones, decreta, consilia, et declarationes. I. 47, 49, 63, 71, 83, 89, 93, 106, 115, 117, 119, 136, 138, 143, 146, 147, 148, 160, 164, 167, 173, 174, 175, 187, 188, 189, 192, 193, 194, 195, 197, 198, 199, 200, 202, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 217, 218, 222, 224, 238, 240, 246, 263, 269, 270, 271, 272, 275, 276, 277, 282, 285, 284, 290, 291, 294, 296, 298, 299, 302, 303, 318, 331, 333, 341, 343, 346, 347, 358, 359, 360, 361, 362, 376, 378, 379, 381, 385, 392, 397, 411, 421, 422, 424, 435, 436, 460. II. 49, 51, 226, 274, 299, 302, 321, 322, 324, 360, 379, 390, 392, 393, 494, 396, 404, 405, 407, 413, 414, 419, 421, 433, 435, 436, 457, 454, 455, 478, 489. et seq. III. 30, 43, 78, 79, 87, 89, 110, 126, 147, 148, 149, 159, 166, 168, 170, 171, 173, 174, 175, 177, 178, 179, 190, 194, 198, 199, 200, 201, 210, 211, 212, 219, 223, 224, 227, 228, 229, 230, 232, 233, 236, 238, 239, 240, 243, 252, 253, 255, 268, 269, 291, 294, 336, 347, 351, 353, 355, 363, 364, 368, 371, 374, 375, 413, 426, 429, 487. IV. 8, 70, 71, 74, 77, 114, 121, 166, 167, 177, 196, 198, 200, 205, 204, 212, 215, 220, 221, 245, 249, 250, 251, 263, 270, 271, 277, 281. *Congregatio Concilii sola est interpres Tridentini*. 220. ejus facultates circa Missarum condonationes. 261. et reductiones. 266. etiam Missarum Conventualium. III. 359. et seq. ipsa Synodus Provinciales revidere, et approbare debet. 269. earumque decreta expendere. 265. quando recognoscat Synodos Diœcesanas. 270. cur indiscussam, et indecisam quamdam causam reliquerit. I. 291. cur decreta Concilii Toletani noluerit approbare. 217. mandat cuidam Archiepiscopo, ut quantocius certam revocet Constitutionem. III. 194. ejus prudentia in consiliis tum capiendis, tum dandis. I. 284. et 289. IV. 106. ejus regula in admittendis Regularibus ad curam animarum in Parœciis secularibus. III. 191. circumscriptio in facultate impertienda Episcopis verè pauperibus, et pœnas pecuniarias sibi applicent. II. 490. ejus officium est discutere postulata, quæ in relationibus statûs Ecclesiarum ab Episcopis proponuntur. III. 208. quid respondere debeat postulatis, ad quæ ejus non se extendit auctoritas IV. 27, 34, 41, 47. vel postulatis de abdicanda Ecclesia. 64. vel spectantibus transitum de una ad aliam Ecclesiam. 67. et 70. ejus epistola ad Patriarcham Venetiarum. III. 253. et ad Episcopum Oriolanum. 253. explicantur ejus resolutiones, et decreta. I. 63. III. 431. et seq. IV. 195. et 226. ejus prudens inconstantia in suis decisionibus, ac judiciis ferendis. I. 238. II. 441. III. 84, 175. seu recedendo à decisis. I. 62, 142, 360. IV. 232. ejus Secretarius quomodo se gerere debeat in admittendis appellationibus adversus Synodales Constitutiones. III. 291.

Congregatio Consistorialis. IV. 27, 65, 68. ejus officium, et acta. 33. ejus decreta. 21, 68. ejus concessiones. 34. et seqq.

Congregatio Episcoporum, et Regularium. III. 497. ejus auctoritas, et facultates. I. 132. præsertim permittendi Monialibus transitum ad aliud monasterium. III. 495. ejus monita, declarationes, decisiones, et decreta. I. 121, 174, 188, 341, 343, 344. II. 392, 494, 495. III. 40. IV. 260. quàm benignè excipiat fugitivos, et apostatas, III. 422. et 424.

Congregatio Episcoporum , et universi Cleri Gallicani , ejusque declaratio. II. 279.

Congregatio Fabricæ S. Petri. Vid. *Fabrica*.

Congregatio Indulgentiar., ejusque auctoritas. IV. 95.

Congregatio Immunitatis. III. 178.

Congregatio S. Officii , seu supremæ Inquisitionis Romanæ. I. 428. II. 277. III. 77. IV. 155, 167. ejus decisiones, declarationes, et decreta. II. 55, 254, 274, 284, 299, 317. IV. 191. ejus decreti genuina lectio. 164. et 165. ejus epistola ad Collectorem Regni Portugalliæ. III. 165. ejus, aliorumque Ecclesiasticorum Tribunalium consueta pietas. I. 489, et 490. Vid. *Inquisitio*.

Congregatio de Propaganda Fide. I. 428. II. 156, 277. III. 148, 200, 266. IV. 57, 155, 167. ejus Regesta. 63. et Decretum. III. 381.

Congregatio Sacrorum Rituum , ejusque decreta , ac decisiones. III. 116, 212, 226.

Congregatio ad relationes Ecclesiarum examiuandas, reddendaque opportuna responsa deputata. 302.

Congregatio peculiaris pro Ecclesiastica disciplina in Hispaniarum Regnis instauranda. 477.

Congregatio particularis in Romana Synodo anni 1725. instituta , ejusque decreta. III. 356. et seq.

Congregatio casuum conscientiaë , et an illi interesse teneantur Ecclesiastici. II. 457.

Congregationes , quæ Synodo præmitti solent , seu Præsynodales. I. 66, 231, 328, 399. an ab illis possint excludi Canonici Cathedralium. III. 261.

Congregationes Cardinalium à Sixto V. institutæ. I. 91, quæ illarum decreta legenda in Synodis. 315. earum responsa , et decreta locum non habent , ubi Episcopus in Synodo , aut etiam extra Synodum justis de causis contrarium jusserit. III. 227.

Congregationes Generales Societatis Jesu. I. 394.

Congrua Suffraganeis destinata. IV. 28. et seqq.

Conjugatus. Vid. *Ordo Sacer*.

Conjux simplici castitatis voto obstrictus an teneatur reddere debitum alteri *Conjugi* petenti. III. 452. *Conjux* nolens ingredi Religionem an possit ad alia vota migrare , statim ac alter re ipsa Professionem emisit. 459. et 466. *Conjux* jam professus an , et quomodo possit è claustris revocari ab altero *Conjuge* 468. an *Conjugibus* aliquando interdictus usus matrimonii. I. 510. an *Conjux* infidelis possit alium *Conjugem* Christianum accipere , si ad Fidem convertatur , et ignoret ubinam gentium sit alter *Conjux* , et utrum adhuc sit inter vivos. IV. 167. et seq.

Conniventia sola , et tolerantia Romani Pontificis , privilegii præsumptionem inducit. II. 76. et 78.

Consanguinei. Eorum inopia , quando , et quomodo sublevari possit à Beneficiis Ecclesiasticis habentibus. 13. et 14. Beneficia conferri nequeunt *Consanguineis* , affinis , vel familiaribus resignantis , aut Episcopi resignationem admittentis. IV. 250. et seq. Vid. *Pontifex*.

Conscientia. Vid. *Matrimonium*.

Consecrare Ecclesias, aut Altaria nequit Vicarius Generalis. licet Episcopus sit. I. 113. an delegari possit simplici Sacerdoti. IV. 45. et seqq.

Consecratio Episcopi ab uno Episcopo facta an sit licita, et valida. 5. et seqq. *Consecratio* Olei infirmorum an sit necessaria. II. 154. et seq. et an possit committi simplici Sacerdoti. *ibid.*

Consensus non est idem ac consilium. III. 250. injustè denegatus an habeatur pro præstito I. 291. ejus renovatio inter conjuges necessaria ob defectum validitatis in matrimonio. IV. 192. et seq. an semper necessaria sit, quando matrimonium nulliter contractum per dispensationem revalidatur. 177. et seq. *Consensus* alterius conjugis necessarius ad hoc, ut alter possit ad religiosa claustra se recipere. III. 468. et seqq. *Consensus* Episcopi necessarius ad validitatem alicujus actûs non excludit necessitatem *Consensûs* etiam Pontificis, si hic sibi reservavit jus privativum ejusdem actûs II. 269. et seq. à singulis, qui Synodo adsunt, exquirendus est *Consensus* Constitutionibus Synodalibus. III. 244. Vid. *Nuptiæ*.

Conservator. Vid. *Judex Conservator*.

Consignare idem est, ac Confirmationem administrare II. 72.

Consiliarii, qui non sunt simul Judices, non solent judicio subscribere. III. 256. *Consiliarii* Episcopi erant Presbyteri. 248. nunc Canonici Cathedralis tantùm. 249.

Consilium non est idem, ac consensus. 250. Episcopus tenetur exquirere, non tamen sequi *Consilium* Capituli. *ibid.* an aliquando debeat exquirere *Consilium* Presbyterorum. 248.

Consilium delectorum Cardinalium, et Præsulum sub Paulo III. pro reformatione Ecclesiæ. I. 324.

Consolator Armenorum Patriarcha. II. 71.

Consortia hæreticorum vitanda. I. 425. et seqq.

Conspiratio in necem proprii Episcopi an degradationis penam puniendi sit. II. 314.

Constans Imperator. IV. 83.

Constantiensis Ecclesiæ Beneficiorum Judex. I. 351. et seq.

Constantiensis Synodus. I. 211, 426, 471. II. 58, 263. III. 197, 260.

Constantiensis Ecclesiæ Statuta. I. 243.

Constantinopolis Francorum, Venetorumque armis expugnata. 151. turbæ ab hæreticis ibi excitatæ. 205.

Constantinopolitana Basilica S. Petri. 287.

Constantinopolitana Fidei Formula. 316.

Constantinopolitana quasi perpetua Synodus. 56. secunda *Constantinopolitana*, et quinta Generalis. IV. 422. quarta *Constantinopolitana* anni 869. et octava Generalis. I. 65, 213, 512. II. 72, 354. *Constantinopolitana* anni 556. Synodus. I. 36. altera in Baptisterio S. Sophiæ celebrata. 65.

Constantinopolitana Pseudo-Synodus. 213.

Constantinopolitanus Patriarcha. 96. ejus in Regulares plenum dominium. 56. Pallio donatur. IV. 63. *Constantinopolitanus* Patriarcha

Latinus. I. 151 *Constantinopolitanus* Patriarcha Titularis Pallii honore non fruitur. IV. 56.

Constantinus Magnus Imperator. I. 31, 211, 214. II. 347, 348, 361. IV. 83, 87. quo anno fuerit baptizatus. III. 213. Indulgentiam Basilicæ Lateranensis à S. Silvestro impetrat. IV. 99. vetuit, ne ullum signum in hominum vultu imprimeretur. II. 387.

Constantinus VIII. Imperator. I. 312.

Constantius Imperator. I. 214. IV. 83. quo anno Baptismum receperit. III. 213.

Constitutio Pontificis in materia disciplinæ ferè ubique utilis, potest alicubi esse inopportuna. II. 328. quid in hoc casu facere debeat Episcopus. 350. et seq. in *Constitutionibus* dogmaticis irreformabile est Romani Pontificis iudicium. 329. *Constitutiones* Apostolicæ, quæ respiciunt sacros ritus, cæremonias, Sacramenta, Clericorum vitam, nullo modo inferiorum iudicio, ac censuræ subjici debent. *ibid.* ne obtentu quidem removendi abusus à rebus sacris, nihil statuendum est ab Episcopis, quod *Constitutionibus* Apostolicis adverteatur. III. 203, 228, 234. *Constitutiones* Apostolicas probè callere debet Episcopus. I. 487. *Constitutiones* legendæ in Synodis. 315. Vid. *Statuta*.

Constitutiones, quæ dicuntur *Apostolicæ*, citantur, et explicantur. II. 371. ab hodiernis Criticis rejiciuntur. 208.

Constitutiones Angliæ citantur. 169. Claromontensis Ecclesiæ. I. 229. et 242. Cardinalis Campegii. 338. Cleri Romani anno 1461. editæ. 90. Joannis Matthæi Giberti, seu Gibertinæ, 344. citantur. III. 135. laudantur. II. 260 Odonis Parisiensis Episc. 169, 182. citantur. 145. Othoboni Cardinalis. 484. Sabinensis Ecclesiæ. 150. Walteri Episcopi Dunelmensis citantur. 145.

Constitutiones Synodales. Decretis Synodalibus cum omni proprietate aptari potest *Constitutiones* vocabulum. I. 54. *Constitutiones* novæ an semper in Synodis faciendæ sint. 73. non omnes omni loco, et tempori conveniunt. 487. quibus methodo, et stylo conscribendæ sint. 404. et seqq. quam habeant obligandi vim. III. 272. *Constitutiones* Synodi Diæcesanæ non solent à Summo Pontifice confirmari. 287. *Constitutio* Synodalis corroborata Apostolicâ confirmatione an prævaleat Juri communi, cui ceteroqui sit contraria. 203. *Constitutiones* Synodales promulgaturus Episcopus cujus debeat sententiam, aut consilium exposcere. 252. et seqq. *Constitutiones* Synodales per Synodum approbandæ. 244. editæ inconsulto Capitulo an sint validæ. 255. quando obligare incipiant. 271. quas personas obligent. 274. an semper in suo robore permaneant, et quomodo relaxari possint. 280. et seqq. *Constitutiones* ad Oblatos, ad Beguinas, et Eremitas, et Græcos pertinentes, quando condendæ, aut Synodo inserendæ ab Episcopo. I. 412. et seqq. *Constitutiones* Synodales respicientes Regulares cur non omnino omittendæ ab Episcopo. II. 391. et 402. modus in ipsis adhibendus. *ibid.* et seqq. *Constitutio*, cui Juris communis sanctiones, et S. Caroli Borromæi auctoritas patrocinator, non nisi temerè reprehenditur. III. 128. à *Constitutionibus* Synodalibus, unde possint lites

excitari, omninò abstinendum. II. 421. *Constitutio* Synodalis unice innixa Juris civilis sanctionibus jam correctis, et abrogatis à Jure Canonico, nihil facienda est. 379. et seqq. nullius sunt roboris *Constitutiones* Synodales contra Jus commune, et Apostolicas sanctiones. III. 179. et 166. aut prohibentes Clericis ad secularem statum pro libito redire, aut inde ad Ecclesiasticum pariter pro libito reverti. 177. non est ab Episcopo injungendum Clericis sub censurarum pœna, ut *Constitutionum* Synodaliu codicem sibi emant. 291.

Constitutiones Synodales Bononiensis Ecclesiæ. II. 150. citantur. 157. et seq. Cæsaraugustanæ. III. 162. S. Francisci Salesii. 24. Germani Valentis Guellii reprobantur. II. 183. Gerundenses impugnantur. 256. Midensis Episcopi corriguntur, et reformantur. 406. et 407. Pampilonenses. III. 162, 167, 225. Sabinenses. I. 364. Salamantinæ. III. 167. Tarantasienses juxta ordinem Decretalium distributæ. I. 405. *Constitutio* Synodalis quædam nimis offendens Regulares temperatur à S. Congregatione. II. 411.

Consuetudinarius an, et quando absolvi possit. III. 54. et seqq.

Consuetudo, quæ viget in toto Orbe, jam induit naturam Juris communis. 157. quas habere debeat conditiones, ut sit legitima. II. 279. diuturna, et ab Ecclesia tolerata, facit jus. II. 344. legitima, quâ Fori Ecclesiastici limites aliquando ultra Juris communis sanctiones ampliati sunt, quàm religiosè custodienda. 553. *Consuetudo* obligat aliquando sub gravi. III. 77. et seqq. recepta in quolibet loco religiosè servanda. I. 237, 296, 305, 313, 357, 363, 392, 457. II. 233. III. 251. et seq. et 489. nisi positivo decreto legitimè destruat. 487. et seq. illi quantum sit deferendum. I. 218. 223. eadem præsertim immemorabilis quanti sit roboris. 94, 247. et seq. 264. III. 344. aliquando vim habet inducendi legis obligationem. 276. *Consuetudini* quantum insit auctoritatis ad rectam legum intelligentiam assequendam. 408. *Consuetudine* contrariâ legitimè præscriptâ quælibet lex humana etiam canonica abrogari potest. 234. *Consuetudo* prava facit, ut quæ legis prævaricatio est, pro lege haberi cœperit. 5. *Consuetudo* communis cohonestat aliquando nonnulla, quæ antea turpitudinem, indecentiam, et scandalum præseferbant. 147. *Consuetudinis* contrariæ vis. II. 240. habet vim abrogandi legem. III. 282. et seqq. quas conditiones habere debeat ad hunc effectum. *ibid.* et seq. habet vim derogandi præcepto. II. 178. et Juri communi. III. 155, 157. et 159. *Consuetudo* tacito Papæ consensu roborata. II. 301. et seq. Pontificibus nota, neque improbata, an veræ dispensationi æquivalet. II. 328. mutare *Consuetudinem* antiquam aliquando prudentia est. I. 328. *Consuetudo* peculiaris ab antiquo recepta, et justis de causis tolerata, non est temerè præcidenda. III. 64. et seqq. quandoam sit benignè toleranda *Consuetudo* antiqua, in qua abolenda magnæ occurrere possunt difficultates. 89. in dubio an alicujus animantis carnibus vesci liceat, necne, standum est *Consuetudini*. 74. et 75. qualis debeat esse hujusmodi *Consuetudo*. *ibid.* *Consuetudo* præsumpta ab Episcopis præsertim Gallicanis, quâ jus sibi vindicant dispensandi super aliqua impedimenta matrimonium dirimentia, an probari possit. II. 301. et seq.

Consuetudo non eximit à culpa Clericos nimium ludo indulgentes. III. 122. an ex *Consuetudine* acquiri possit exemptio à Cathedralico. I. 560. *Consuetudines*, quæ apud Paganos idololatrias in usu erant, quomodo nuper ad Fidem conversis aliquando permissæ. IV. 84.

Contagioso morbo laborans Monialis è monasterio egredi potest. III. 591. et seqq.

Contemnere an idem sit, ac *respuere*. II. 194.

Contemptus Ecclesiæ Parochialis per auditionem Sacri in aliena Ecclesia quid importet. III. 156.

Continentia. Vid. *Tertiariæ*.

Contractus cujuslibet Diœcesis proprii, et peculiare qualiter examinandi. II. 477. et seqq. in *Contractibus* tenentur Regulares servare æqualitatem statutam à legibus loci. I. 577. *Contractus* quidam speciales, de quibus dubitari potest, utrum occultâ usuræ tabe sordeant, II. 453. et seqq. *Contractus* fœneratitii qualiter ab Episcopis proscribendi. 442. et seqq. *Contractus* usurarii nequitia in quo consistat. 459. *Contractus* correspectivus, si quoad alterum ex contrahentibus nullus remanet, quomodo possit non esse itidem nullus respectu alterius. III. 415. *Contractus* trium *Contractuum*. II. 471. et seqq. Vid. *Lucrum*.

Contritio quando sufficiat sine Confessione ad percipiendam Eucharistiam. 146. *Contritionis* duplex genus. 108. et seq.

Controversia, quæ in materia jurisdictionis vertatur inter potestatem Ecclesiasticam, et secularem, non decidenda in Synodis. 338. et seqq.

Contumelia gravis proprio Episcopo illata an degradationis pœnâ punienda sit. 314.

Conventiones. Vid. *Pacta*.

Conventus idem est, ac Missa solemnis, in qua populus cum suo Pastore unum efficit cœtum. III. 155. *Conventus* hæreticorum an frequentare liceat. I. 425. et seqq.

Conventus Abbatum Aquisgrani habitus. 390.

Conversi. Matrimonia, quæ fiunt à *Conversis* post Professionem, nulla sunt. III. 448. et seqq.

Coptis Presbyteris concessum perseverare in ritu Græco circa collationem Confirmationis. II. 77. et 84.

Copiatæ quid essent. 209. et 210.

Copula inter sponsos ante matrimonium contractum inita, an sit punienda pœnâ stupri. III. 209. *Copula* carnalis etiam cum uxore legitima post extremam Unctionem olim putabatur interdicta. II. 187.

Corbejensis Abbas. IV. 46.

Coriolanus Fridericus Furius modestè reprehenditur. I. 478.

S. *Cornelius* Papa. I. 68. II. 210. citatur. I. 55. II. 207.

Cornelius Flaminius laudatur. I. 459.

Coronensis Episcopus Suffraganeus Moguntini. IV. 54.

Corpus. Vitium *Corporis* per fraudem occultatum an, et quomodo Professionem Religiosam irritam reddat. III. 415. et seq.

Corpus Christi. Vid. *Solemnitas*.

- Corradinus* Card. Petrus Marcellinus. II. 528. III. 510.
- Correctio* fraterna an judiciali denuntiatione semper sit præmittenda. I. 489. *Correctionis* naturale, et simul denuntiationis positivum præceptum quomodo adimpleatur. 491.
- Corsica* Insula. Græcorum Colonia ibi introducta. 154. et seqq.
- A Costa* Janus citatur. 96. et 102. ab ejus opinione receditur. 225.
- Covarruvias* Didacus citatur. II. 259.
- Coventrensis* Episcopatus Monachorum S. Benedicti. III. 517.
- Coyacensis* anni 1050. Synodus. 70.
- Cracoviensis* Synodus à Paulo V. correctæ. II. 390.
- De Crassis* Paris Magister Cæremoniarum Pontificius. I. 464.
- Cremonensis* Ecclesia Collegiata S. Agathæ. 160. ejus Præpositus. 258.
- Cremonensis* Episcopus. IV. 250.
- Cremonensis* anni 1727. Synodus. I. 160.
- Crimina* dicuntur graviora flagitia. II. 507.
- Crodegandus* Metensis Archiepiscopus. I. 95. Canonicorum Collegia ad imaginem Monachorum efformavit, introductâ vitâ communi, et regulari observantiâ. III. 44. Canonicos arctiori vinculo Episcopo devinxit. 249.
- Cruciatæ*, seu *Crucesignatorum* expeditiones ad Terram Sanctam ex Turcarum manibus vindicandam. IV. 149.
- Cruciferi*. Vid. *Diaconi*.
- Crucis* erectæ prælatio. 47, 50, et 65. hoc privilegium quibus concessum. I. 105. et seqq.
- Cujacius* Jacobus citatur. II. 380. explicatur. 370.
- Culpa*, quæ in se spectata levis est, ob adjunctas circumstantias fieri potest gravis. 457. et seqq. nemo Sanctorum, exceptâ B. Virgine, caruit omni culpâ. 335.
- Cultus* Divinus non potest dici labefactatus ex imminutione festorum. IV. 108. et seqq. Causæ *Cultûs* Divini pertinent ad solum Forum Ecclesiasticum, II. 339.
- A Cunha* Rodericus Archiepiscopus Bracharensis citatur. III. 315.
- Curati* quo ordine sedeant in Synodo. I. 228.
- Curia*, id est Collegium civitatis. II. 313.
- Curia* Ordinariorum notificandi sunt Judices Conservatores à Regularibus electi. I. 275. et seqq.
- Cusanus* Card. Nicolaus. IV. 102. refellitur, seu potiùs excusatur. II. 182.
- Custodes* Martyrum an constituerent Ordinem specialem in Ecclesia. 235.
- Cybo* Card. Camillus Episcopus Veliternus. I. 414. II. 22, 120. III. 157.
- Cypri* Regni Archiepiscopi. I. 106. Episcopi Græci. II. 75. Episcopi Latini. 75. *Cypri* Regni Sacerdotibus adempta facultas consignandi baptizatos. 76. et seqq.
- S. Cyprianus* Episcopus M. I. 86. nihil sine consilio Presbyterorum, et sine consensu plebis aggrediebatur. III. 248. ejus charitas, et zelus erga suum gregem mortalitatis tempore. IV. 116. citatur. I.

522, 565. II. 44, 82, 142, 144, 422, 463. III. 6, 247. ejus liber Pœnitentialis. 133. ejus Vitæ Auctor citatur. IV. 159.

S. Cyrillus Episcopus Hierosolymitanus. I. 426.

S. Cyrillus Monachus, et Episcopus in Moravia. I. 483.

Cyrillus Patriarcha Antiochenus Græcorum Melchitarum Pallio donatur. IV. 60.

Cyrillus Physicus egregius. III. 99.

D

DÆMON. Arrepti à *Dæmone* curati per manuum impositionem. II. 59.

Damacenus Archiepiscopus (Joseph Maria Ferroni) Congregationis Episcoporum, et Regularium Secretarius. III. 448. et seqq.

S. Damasus Papa. I. 126. citatur. III. 257.

Damasus II. Papa. I. 181.

Damnatio simplex ad triremes, an importet infamiam. III. 453.

Damnatis ad mortem cur denegetur extrema Unctio. II. 174.

Daniël Nannetensis Episcopus. II. 199.

Dataria non intelligitur quare dispensationes Apostolicas Ordinariis committendas nunquam Vicario Capitulari committat. I. 120. provisum est, ne *Dataria* Apostolicæ juribus fraudes fiant, aut damna. II. 324.

Davidis saltantis exemplum an sufficiat ad cohonestandas choreas alicubi in Sanctorum solemnitatibus fieri solitas. III. 40.

Debet. Hoc verbum plerumque denotat necessitatem non tantum præcepti, sed etiam Sacramenti. II. 179.

Decani interesse debent Synodo Diœcesanæ. I. 185. *Decani*, hoc est Vicarii Foranei. 260. *Decani* rurales, eorum antiquitas, et auctoritas 181. et 182. consulendi ante Synodum. 598. Vid. *Archipresbyteri*.

Decennium vitæ laudabiliter ductæ probitatem personæ, de qua inquiritur, manifestat. IV. 251. annum legatum pro anima relictum an duret ultra decennium. 253.

Decentius Episcopus Eugubinus. II. 58, 68, 166. III. 67.

Decimæ à Clericis solvendæ è suorum beneficiorum prædiis alteri locatis. 221. quando solvendæ etiam à Regularibus. I. 411. ad quem Judicem remittendæ sint *Decimarum* causæ. II. 344.

De Decio Card. Bertrandus Episcopus Sabinensis. I. 46.

Decreta Synodi Diœcesanæ quo nomine appellanda. 51. et seqq. *Decreta* Synodi postremæ, si adversentur anterioribus, quibus inhærendum. III. 281. *Decreta* Synodorum Provincialium à Pontifice approbata, quam vim obligandi habeant, et an ad universam Ecclesiam se extendant. 267. *Decreta* Synodi Diœcesanæ possunt statim ab Episcopo publicari. quin ad Congregationem Concilii transmitti debeant, *ibid.* *Decretorum* Synodaliū revisio, et approbatio. 262. *Decreta* Episcopi, et Priorum Hierosolymitanorum in visitationibus Parochiarum si discrepent, quænam prævaleant. I. 198.

Decretalium liber septimus. II. 475. cur non evulgatus sub Clemente VIII. IV. 229.

Decretalis Innocentii III. suppletur. II. 75.

Decretum Tridentini de matrimoniis clandestinis non obligat, nisi ubi fuit publicatum. 251, et ubi constat de illius publicatione in Ecclesia Parochiali facta. III. 199. et quidem in forma legitima. 201. Decretum de frequenti Communione. II. 105.

Defensio, ne sit inefficax, debet esse conjuncta cum jurisdictione. 350.

Defensores pauperum, et *Defensores* Ecclesiarum an assumerentur ex ordine Clericali. 212.

Definitio. Ubi nulla emanavit Pontificia *Definitio*, ibi periculosum est opinioni subscribere, quæ in materia Sacramentorum aliquid decernat. III. 472.

Defuncti. Denarii pro *Defunctis* oblati tempore Sacrificii. I. 369. in die Commemorationis *Defunctorum* tres Missæ celebrantur in Regnis Hispaniæ, et Portugalliæ. 470.

Degradationis pœna Clericis inflictæ. II. 507. alia est verbalis, alia actualis. 510. et 511. ad actualem an possit procedi, præter casus à Jure expressos. 518, et seqq.

Delegationes, unde sit, quod à Sede Apostolica fiant aliquando personis minùs idoneis. I. 271.

Delictum. Clerici, qui post *Delictum* patratum Clericalem vestem resumpserunt, an possint à Judice laïco coerceri. III. 174.

Delphinus Card. Daniel Patriarcha. 51.

Denarii oblati tempore Missæ. I. 369.

Denhoff Card. Joannes Casimirus Episcopus Cæsenatensis. II. 27, 117, 257, 391.

Denuntiatio Confessarii sollicitantis ad turpia apud quod Tribunal faciendæ. I. 488. an fieri debeat, quin priùs Confessarius fraternè admoneatur, ut sibi consulere possit. 489. et 490. *Denuntiationes* secretæ de vita, et moribus, qualiter excipiendæ. 522. *Denuntiationes* publicæ ante matrimonii celebrationem faciendæ. III. 207. IV. 216. earum omissio an possit reddere matrimonium nullum. 194. et an puniri possit excommunicatione, vi cujus contrahentes sint evitandi. 196.

Depositio non est idem, ac degradatio. II. 509. quandonam Clerici *deponendi* sint, seu verbaliter tantùm degradandi. 517.

Deprecatio, seu forma *deprecativa*, an sit de essentia Sacramenti extremæ Unctionis. 158.

Deputati curæ Seminariorum. I. 591. et seq. II. 521. et 522.

Derogationes nonnullæ Decretis Concilii Tridentini factæ à summis Pontificibus. III. 408.

Desertores idem sunt, ac apostatæ. 417, 420.

Detonderi olim erat idem, ac Clericum fieri. 113.

Deus. Potestas Ordinis Episcopalis promanat immediatè à Deo, et probabilìus etiam potestas jurisdictionis. I. 56. et 57.

Diaconatus an sit verum Sacramentum. II. 205, 215, 214. et 215. quidem viri sancti per totum vitæ cùrsus in *Diaconatu* perseverarunt. III. 185.

Diaconi olim cur magis honorabiles, quàm Presbyteri, 17. eorum electio facta per Apostolos. II. 416. cujusnam instrumenti traditione ordinarentur ab Apostolis. 217. et 218. an ipsis unquam delegata potestas confirmandi. 59. *Diaconis* facta confessio. 142. et seqq. *Diaconi* subscripsisse inveniuntur Synodis Provincialibus. III. 259. Vid. *Allare*.

Diaconi Cruciferi, eorumque præeminentia. I. 221.

Diaconicum, seu *Diaconicum magnum*, quid sit. 66. et 254.

Diaconissarum officium. III. 14.

Diamperitana anni 1599. Synodus. I. 228.

Diana Antoninus modestè rejicitur. IV. 140.

Didrachma Cathedralicum. I. 354.

Dies olim assignati ad celebrandam quotannis Synodum Diæcesanam. 69.

Dieta. An quis trahi possit ad iudicium ultra *Dietam* extra Diæcesim. 266.

Dignitas quid sit. 177. de novo erigi non potest in Ecclesia, nisi ab Apostolica Sede; suppressa verò potest redintegrari ab Episcopo. III. 168. *Dignitates* alicujus Cathedralis usu Pontificalium condecoratæ. I. 237. *Dignitates* Ecclesiæ Cathedralis quibus vestibus uti debeant, cùm intersunt Synodo. 238. et seq. quo ordine ibi sedere debeant. 224. an cedant locum Vicario Generali in Synodi sessione. 222. et seq. *Dignitates* Cathedralis Patavinæ inter Protonotarios Apostolicos adscriptæ. 206. an *Dignitatem* dimittens transferat in successorum munus etiam Examinatoris Synodalis, ad quod sub nomine *Dignitatis* tantùm fuerat deputatus. 283. Vid. *Personæ*.

Dilectio. Necessitas aliqualis *Dilectionis* Dei in attritione potest in utramque partem defendi, nec potest sine piaculo alterutra sententia taxari. II. 116.

Dimissoriæ, seu *Dimissoriales* litteræ ad Ordines. Quis eas concedere possit. I. 146. et seqq. an possit concedere Vicarius Generalis. 113. quas concedunt suis subditis Prælati Regulares, ad quem Episcopum dirigi debeant. II. 415. ad Tonsuram, minoresve Ordines recipiendos, ad quos dirigi possint. I. 142. *Dimissoriales* litteras, aut Ordines suis subditis secularibus conferre nequeunt Prælati Regulares. II. 400. Vid. *Episcopus*.

Diodorus Siculus citatur. 356.

Diæcesana Concilia quid sint. I. 32. et 37. et seq. Vid. *Synodus*.

Diæcesis est etiam plurium Provincialium tractus. 92. qui extra *Diæcesim* sunt, an absentia tempore Diæcesanis. Constitutionibus obstringantur. III. 277. et 278. Vid. *Visitatio*.

S. Dionysius Papa. 56. et 308.

S. Dionysius Areopagita. Ejus liber de *Ecclesiastica Hierarchia* ab hodiernis Criticis rejicitur. II. 208.

S. Dionysius Corinthiorum Episcopus citatur. III. 246.

Dionysius Exconsularis. I. 214.

Directorum spiritualium prudentia in quibusdam rebus fidere debent Episcopi. 490.

Disciplina varia est pro locorum , et temporum ratione. II. 528. *Disciplina* Ecclesiastica quotidie consenescit. I. 73. et 74. *Disciplina* antiquæ memoria servanda. 254. ejus vestigia conservata per ritum , et cæremoniam in Ordinatione. 325. *Disciplinæ* antiquæ severitas , aliquando mitigata 336. ejus pristinos ritus restituere sine ulla purioris Ethices jactura jam obsoletos , periculosum est , et minus laudabile. III. 52. multò magis in illis rebus , in quibus antiquæ *Disciplinæ* rigor posterioribus legibus expressè mitigatus dignoscitur. 55. *Disciplina* olim utilis , potest deinde fieri inutilis , imò perniciosa. I. 528.

Dismembratio , seu detractio fructuum mensæ Episcopalis , et Capituli , et Beneficiorum quorumcumque facienda pro sustentatione Seminarii jam erecti. II. 321.

Dispensare super impedimento affinitatis in primo gradu , etiam lineæ rectæ , an possit Pontifex. 382. in iis , quæ sunt de jure Divino , quomodo dispensare posset Pontifex. 11.

Dispensatio , quid requiratur , ut sit valida , et licita. III. 285. ex quibus conjecturis deducatur *Dispensatio* tacita. I. 466. et seq. et II. 11. quàm præclara lenitatis exempla reliquerit S. Pius V. in *Dispensationibus* concedendis. III. 410. *Dispensatio* ab irregularitate. II. 294. quare non rarò à Pontifice *Dispensationes* concessæ , ut consecratio alicujus ab uno tantùm Episcopo expleretur. IV. 2. et seqq. *Dispensationes* matrimoniales quàm rarò concedendæ. III. 410. post *Dispensationem* , cujus vi matrimonium inter partes Catholicam unam , alteram hæreticam licitum reddatur , quid agere debeat Episcopus I. 450. *Dispensationes in radice matrimonii* concessæ. IV. 179. quæ facultas *Dispensationum* matrimonialium concessa Episcopis , Parochis , et Soc. Jesu Presbyteris in Angola , et Æthiopia , ac Brasilia. 169. et seq. et 174. necnon Episcopis , Vicariis Apostolici Asiæ , Atricæ , Americæ , et Missionum Præfectis. 176. Vid. *Consuetudo* , *Illegitimi* , *Impedimenta* , *Irregularitas* , *Ordines Sacri* , *Tridentina Synodus*.

Dissidium. Ex *dissidiis* , quæ inter eximie sanctitatis Episcopos , et Apostolicæ Sedis Pontifices intercesserunt , quid inferre possint reliqui Episcopi. II. 352. et seq.

Dissimulare. In hoc verbo inest vis verè permittendi , et approbandi. III. 470.

Distributiones chorales , seu quotidianæ , quæ Canonicis distribuuntur. 486. non veniunt sub fructuum nomine. I. 318. cui tantummodo competant. 260. et seq. an , et quando percipi possint ab absentibus. III. 163. an ad *Distributiones* augendas possit Episcopus partem reddituum mensæ Episcopalis applicare in perpetuum Capitulo Ecclesiæ Cathedralis. 257. Vid. *Canonici*.

Divisio virorum à mulieribus in publicis templis à primis Ecclesiæ seculis usitata. III. 15.

Divites an olim Beneficiis Ecclesiasticis gaudere possent. II. 12.

Divortium fornicationis causâ permissum. IV. 85. et seq. fieri nequit ob lepram. III. 494. *Divortii* jus æquè competit uxori , atque

viro. II. 368. Causæ excitatæ super jure *Divortium* instituendi ad solum Judicem Ecclesiasticum deferendæ. 342.

Doctor in Jure Canonico an possit consequi Præbendam Theologalem. III. 368. et seq. ubi *Doctorum* magna discrepantia est, integrum erit eam sententiam amplecti, quæ magis arriserit. II. 91.

Doctoratus. Antepoenendi sunt, qui sine *Doctoratu* doctiores reputantur. I. 285.

Doctrina Christiana. An Episcopus à matrimonio arcere debeat contrahentes, ob ignorantiam *Doctrinæ* Christianæ. II. 256. et seqq. quid, si hæc ignorantia oriatur ex defectu memoriæ, et nimis hebeti ingenio. 260.

Dogma, et Canon in quo differant. I. 51.

Dolor merè naturalis non est sufficiens materia Sacramenti Pœnitentiæ. II. 109: et 111. B. Mariæ Virginis *Dolorum* de Urbe mulieres Oblatæ. I. 410.

Dolus, et fraus nemini patrocinator ad evadendum legis vinculum. III. 278. quando præsumatur *Dolus* in delinquenti, qui resumat habitum Clericalem. 174. et seqq.

Domicellares, seu Domicelli, quasi Dominuli Canonici. 46. et seq.

Domini appellabantur Canonici. 46.

Dominicale quid esset. IV. 142.

S. Dominici Moniales Novitiæ. III. 460.

De *Dominis* Marcus Antonius apostata. II. 53. III. 421.

Dominium nullum sui peculii habere possunt Moniales. 483. et seqq.

Donati, idem ac Oblati. I. 421. et seq.

Dormire in eodem lecto pueris diversi sexûs septennio majoribus nullo modo permittendum. III. 63.

Dos cur exigatur à puella matrimonio conjungenda. 82. an sit simoniaca, aut ex alio titulo interdicta dos consueta, quæ exigitur à puellis se Deo in monasterio devoventibus. 78. et seqq.

Dositheus Patriarcha Hierosolymitanus. I. 480.

Drogo Metensis Archiepiscopus. 95.

Le Drou Petrus Lambertus Episc. Porphyriensis Apostolici Sacrarii Præfectus. II. 117.

Drovet Ord. Prædicat. citatur. 84.

Dubium. In *Dubio* mutationis morbi in quam partem propendere debeant Parochi Oleum sacrum iterum ministraturi. II. 200. et 201. quid faciendum in *Dubio*, an esus carniû alicujus animalis jejunii tempore licitus sit. III. 75. et 76.

Dubois Gerardus citatur. I. 390.

Duella quàm severè interdicta. IV. 92.

Dunelmensis Episcopatus Monachorum S. Benedicti. III. 347.

Durandus Guillelmus junior, Episcopus Mimatensis citatur. I. 215. II. 351. 354. III. 490. ejus consilium approbatum à Tridentino. 491.

Durandus de S. Portiano. Ejus opinio de polygamia rejicitur. IV. 183.

Durinus Card. Carolus Franciscus Episc. Papiensis. 57.

Tom. IV.

30

Duvallius Andreas citatur. I. 215.

Duziacensis anni 871. Synodus. II. 265. et 385.

E

EBORACENSIS Archiepiscopus. III. 315.

Eboracensis anni 1195. Synodus. I. 354. II. 145. altera anni 1567. I. 375.

Eborensis Diœcesis in Lusitania. III. 77.

Ebredunensis anni 1727. Synodus. 267.

Ebroicensis anni 1576. Synodus. II. 53.

Ecclesia errare non potest in interpretanda Sacra Scriptura. 447. habet potestatem mutandi ritum, non verò substantiam Sacramentorum. 224. ejus sola auctoritas ad Sacramentum de novo instituendum non protenditur. 206. an, et cur additamenta quædam sacræ Ordinationi fieri præceperit. 222. et seq. actus merè internos præcipere nequit, aut prohibere. 593. à primis usque temporibus usa est potestate sibi à Christo traditâ concedendi Indulgentias. IV. 93. et 100. *Ecclesia* pia mater humanæ infirmitati indulgens, quomodo certas paganorum consuetudines permiserit aliquando nuper ad Fidem conversis. 84. ejus summa indulgentia, et commiseratio erga profugos, et apostatas. III. 422. et seq. *Ecclesiæ* Latinæ, et *Ecclesiæ* Orientalis diversa disciplina quoad collationem Confirmationis. II. 83.

Ecclesia paucos et bonos potiùs, quàm multos, et pravos ministros exoptat. III. 17. *Ecclesiæ* non sunt institutæ propter Episcopos, sed Episcopi propter *Ecclesias*. IV. 67. *Ecclesiæ*, et Diœceses an civilium Magistratuum formas sint imitatæ. I. 81. Defensores, aut Oeconomii *Ecclesiarum* undenam assumerentur. II. 212. existimabantur veri Judices cum potestate coercitiva. 350. quando propriè, et rigorosè dicatur vacare *Ecclesia*, à qua quis transfertur. IV. 70. et seq. *Ecclesiâ* vacante Episcopus vicinior illius curam olim assumebat. I. 117. *Ecclesiarum*, sive monasteriorum occurrente vacatione, omnia pacta ante electionem, vel postulationem interduntur. IV. 22. et seqq. Vid. *Pacta*. Quâ ratione quis præesse possit duabus *Ecclesiis* Episcopalibus. III. 524. et seqq. *ab Ecclesiis*, quas de novo acquirit Episcopus, Cathedriticum potest exigere. I. 352. Vicarii, seu Suffraganei apponendi *Ecclesiis* Cathedralibus commendatis. IV. 29. quicumque Ordinem aliquem suscipiunt, an *Ecclesiæ* alicujus servitio mancipandi sint. III. 19. quænam esse debeat, aut possit *Ecclesia*, cui debet inservire Clericus, ut gaudeat privilegio Fori. 211. et seqq. *Ecclesiæ* necessitas potest esse causa sufficiens, ut ad Sacerdotium ipsum ascendere compellatur, qui aliàs ad id non teneretur. 189. à quibus *Ecclesiis* solvendum Cathedriticum. I. 357. indigentium nomine comprehenduntur etiam *Ecclesiæ* Ministri. 368. *Ecclesiæ* Suburbicariæ quænam sint. 80. *Ecclesiæ* in solo Lateranensi fundatæ quænam dicantur, et quâ gaudeant exemptione. 201. *Ecclesiæ* filiales et aggregatæ Basilicæ Lateranensi. IV. 96. Præfecti Sacrariis *Ecclesiarum* Toletanæ Diœcesis. III. 223. Vid. *Exemptio*.

Ecclesia simpliciter benedicta reconciliari potest à simplici Sacerdote. IV. 44. *Ecclesias* consecrare, aut reconciliare an privativè spectet ad Episcopum. *ibid.* et seq. eas consecrare nequit Vicarius Generalis, licèt Episcopus sit. l. 113. Episcopus concionari potest in *Ecclesia* quacumque suæ Diœcesis, etiam Regularium. II. 420. *Ecclesiæ* fabrica. Vid. *Abbates*. *Ecclesiis* debitus honor per immunitatem Ecclesiasticam conciliatus. IV. 109. et seqq. innumeræ res profanæ translatae in *Ecclesiarum* sacros usus, et ornamenta. 84. *Ecclesiæ* Christianorum aliquando Concilia, et Synodi nuncupatae. l. 31. Vid. *Templum*.

Ecclesia Abbatialis Campidonensis ab Hadriano I. consecrata. IV. 46.

Ecclesia Collegiata S. Mariæ in Cosmedin de Urbe. III. 187.

Ecclesia Episcopalis B. Mariæ de Bethlehem. l. 112.

Ecclesiasticam jurisdictionem qui impediunt, vel immunitatem lædunt, quibus censuris sint obnoxii. II. 337.

Ecclesiastici vilia ministeria exercentes quomodo corrigendi. III. 376. cur *Ecclesiasticis* interdicta mercatura. II. 440.

Ecgbertus Archiepiscopus Eboracensis citatur. 374.

Edictum, ne quis canonico impedimento irretitus, aut ficto patrimonii titulo ad Ordines accedat. 227.

Educatio Clericorum adolescentium olim non omissa. l. 389.

Eduensis Ecclesiæ Canonici. IV. 262.

Egila Archiepiscopus Toletanus. III. 70.

Egressus è claustris quando Monialibus permitti debeat. 492. et seqq.

Ejecti, seu Ejiciendi à Religione. 417. et seq. quibus oneribus post ejectionem obstricti maneant. 437. et seqq. et quibus pœnis. *ibid.* si à sententia suæ ejectionis appellent, quid faciendum sit. 455. an, et quando iterum recipiendi in Religionem. 457. et seqq. et 453.

Einsidlenses Abbates facultate donati consecrandi Ecclesias, Oratoria, etc. IV. 45.

Eleazarus sanctissimus senex, et in suæ Fidei confessione constantissimus. 156.

Electi, à patronis ad Beneficia an possint confirmari à Vicario Generali. l. 114.

Electio Episcopi in Germania spectat ad Canonicos. IV. 11. ad quem spectat *Electio* dignioris in consursu ad Parochiales. l. 297. et seqq. in *Electionibus* Ecclesiasticis qualis Procurator constitui possit ab impeditis. 245. Episcopus præsidere potest *Electioni* Abbatissæ Regularibus subjecta. 397.

Eleemosyna pro Missa, vel pro Confessione, vel pro Defunctis, etc. 369. et seq. pro Missa quanta esse debeat. 376. ejus taxatio. 365. et seq. IV. 280. eam taxare pertinet ad Episcopum. 272. *Eleemosynæ* adventitiæ Missarum qualiter recipi debeant. 255. si numerus *Eleemosynarum* pro Missis celebrandis nimium excrescat, quid agendum. 256. et seq. *Eleemosyna* uberior sponte oblata pro Missæ sacrificio an possit accipi. l. 377. et seq. an eadem possit alteri erogari, parte sibi retentâ. 378. et contrâ an minori, ac tenuissimâ *Eleemosynd*

contentus possit quis ad Missam celebrandam se obligare. *ibid.* ex taxata *Eleëmosyna* an quid detrahi possit in commodum Ecclesiæ. 379. quibus artibus quidam plures *Eleëmosynas*, vel unam multo majorem pro eadem Missa lucrarentur. 375. et seq. quale peccatum committat, qui delinquit in hac materia 377. usus erogandi *Eleëmosynas* non est negligendus, ut suffragia et sacrificia pro defunctis multiplicentur. IV. 269. olim fas erat *Eleëmosynis* pœnas canonicas redimere. II. 481. peccata non *Eleëmosynis* solis, sed simul aliis pœnis afflictivis redimenda. 485.

Eleëmosynarius magnus Regum. III. 354. et seq.

Eliberitana, seu Illiberitana anni 305. Synodus. I. 349, 417. II. 145, 207, 362, 449. III. 117. explicatur. II. 145, 470. III. 69.

Eliensis Episcopatus Monachorum S. Benedicti. 317.

Eligibilitas ad plures Episcopatus qualiter moderanda. III. 329. et seqq.

S. Eligius Episcopus Noviomensis. I. 287.

Elisabetha Imperatrix dispensatur à jejuniis naturali ante Eucharistiam pro die suæ Coronationis in Bohemiæ Reginam. 468. et seq.

Elnensis Vicarius Capitularis. II. 493.

Elvensis Ecclesiæ Cathedralis. I. 303.

Emancipatio liberorum à patria potestate quomodo perficeretur apud veteres Romanos. III. 47.

Emericus Hungariæ Rex. IV. 54.

Emolumenta, sede vacante, obvenientia ad quem spectent. II. 495.

Encyclicis litteris debent Episcopi gregem pascere, vel aliter supplere. I. 406.

Ennodius Episcopus Ticinensis. 53.

Enriquez Card. Henricus. III. 75. IV. 95.

Epaonensis anni 517. Synodus. I. 215, 246, 417. II. 67, 69. III. 125.

Ephesina anni 431. Synodus. II. 212.

Epidemia laborans Monialis egredi potest è clausura. III. 491. et 497.

Epikeja, quid sit, et quando eâ uti liceat. 228. et seqq. quid requiratur, ut per *Epikejam* relaxari possit lex superioris. 285. et seq.

S. Epiphanius Episcopus. 245. Paulinianum reluctantem ordinat in Diaconum, et Presbyterum. II. 231.

Episcopalis dignitas non statuenda, nisi in urbibus. III. 520. *Episcopalia* jura à subditis adversus Episcopos nunquam præscribi possunt. I. 360. inter *Episcopalia* jura recensetur Synodaticum. 351, 352, et 360.

Episcopatus an sit verum Sacramentum. II. 203. utrum differat à Presbyteratu. III. 245. quænam sit ejus adæquata materia. II. 219. *Episcopatus* Romanus, et Pontificatus non distinguuntur. I. 74. et seqq. *Episcopatum* electio, et collatio. 98. mores promovendorum ad *Episcopatum* semper minutissimo scrutinio subjecerunt. 522 unire, aut dismembrare *Episcopatus* ad solum Pontificem pertinet. III. 341. et seqq. quanta cum moderatione concedenda plurium *Episcopatum* in una persona coacervatio. 524. et seqq. *Episcopatum* resignationes.

IV. 64. et seqq. *Episcopatus* in partibus. III. 534. *Episcopatus*, ad quos olim in Britannia soli Monachi eligebantur. 317.

• *Episcopi* septem Auctores Articulorum Reformationis Parisiensis anno 1586. editæ. I. 281.

Episcopus est Caput, et princeps Senatûs Ecclesiastici. III. 248. solus in sua Diœcesi est Doctor, et Magister. II. 419. *Episcopi* in Apostolorum vices, et munus successerunt. 415. immeritò se credunt postpositos inquisitoribus. 505. *Episcopus* debet probè callere Constitutiones Apostolicas. I. 487. debet se loco, et tempori aliquando accommodare. 528. *Episcopi* quàm præcipuum munus sit opus prædicationis. II. 415. et seqq. eligi non poterat in *Episcopum*, nisi qui esset in sacris constitutus. 213. et 214. *Episcopi* in sua electione pacta cujuscumque generis ineuntes quem culpæ ac pœnæ reatum incurrant. IV. 25. et seq. quid possit et quid non possit *Episcopus* electus, et confirmatus, non tamen consecratus. I. 99. et 100. *Episcopus* cùm consecratur, accipit à Deo ordinariam potestatem Ordinis. 55. et 56. ejus duplex consideratur potestas. *ibid.* *Episcopi*, quibus Rocheti, et Mozettæ usus non conceditur, quam pœnam, aut culpam incurrant, si illis utantur. 232. ubinam sacras vestes induerent Ecclesiam ingressuri. 234. ex Ordinibus Monasticis, aut Mendicantibus assumpti, quâ veste uti debeant. 252. *Episcopi* associatio facta à Clero habet speciem quamdam processionis. 505. *Episcopi* per Pallii consecutionem non subtrahuntur à jurisdictione Metropolitanæ. IV. 49. et seq. omnium *Episcoporum* jura, et titulos complectitur summus Pontifex. I. 77. quàm deceat, ut *Episcopi* Romanæ Sedis prærogativas sedulò defendant. II. 264. expedit aliquando, ut ab Apostolica Sede consilium, ac præsidium quærant. I. 485. debent suas rationes Pontifici repræsentare, si qua Constitutio Apostolica in sua Diœcesi noxium aliquem effectum producere posse intellexerint. II. 550. et 551. quâ ratione id agere debeant. 551. cur nunc minùs frequentur quàm olim Romam à summo Pontifice advocentur. I. 91. quando, et ubi Professionem Fidei emittere teneantur. 516. *Episcopis* novis Professio Fidei sub certa formula olim exigebatur. 520. *Episcopi* non debent recipi, qui antea non exhibuerint Apostolicas litteras. II. 585. sunt custodes, et vindices sacrorum Canonum. 412. 434. III. 51. 161. qualiter jus commune adjuvare queant, pœnasque augere ab illo inflictas. II. 436. an possint in sua Diœcesi quidquid Papa sibi specialiter non reservavit. 265. et seq. et 279. et seq. residendi obligatione obstringuntur etiam pestis tempore. IV. 113. et seqq. sine causa à suis Diœcesibus absentes, quâ pœnâ multati. II. 487. singuli statis temporibus visitationem sacrorum Liminum explere debent. III. 292. duo sedere in eadem Episcopali Sede nequeunt. 400. et seqq. an in eadem civitate duo, alter Græcus, Latinus alter haberi possint. I. 150, 151, et 154. et an plures Ecclesias retinere unus et idem *Episcopus* possit. III. 409. si *Episcopus* à civibus interficiatur, ea civitas Sede Episcopali perpetuò privatur. 520.

Quæ differentia intercedat inter *Episcopos*, et Parochos quoad obligationem Sacramenta populo administrandi. IV. 120. et seqq.

Episcopi iudicio relinquitur stabilire peculiare quosdam ritus tempore necessitatis, sine Sacramentorum irreverentia exercendos. 140. et seqq. *Episcopus* est minister ordinarius Confirmationis. II. 58. an possit simplici Sacerdoti committere, ut Chrismate à se confecto Fideles consignet. 67. et 68. ejus proprium munus est Chrisma consecrare. 64. illi non est permittendum cooperto capite in Altari ministrare. III. 116. pœnam potest decernere in Parochos, qui Viaticum iteratò ægrotis deferre obstinatè detrectant. II. 104. in sua Diœcesi est proprius Sacerdos, qui Fidelium confessiones excipere, et facultatem illas excipiendi alteri delegare potest. III. 150. an, et quando habeat facultatem absolventi ab hæresi. II. 289. et seqq. ejus proprium munus est in hæreticos inquirere, eosque Ecclesiæ reconciliare. 290. et 291. an possit absolvere à casibus reservatis in sua Diœcesi à Concilio Provinciali. I. 335. *Episcoporum* auctoritas reservandi casus. 529. et seqq. *Episcopus* cavere debet omninò à decernenda sive attritionis merè servilis sufficientia, sive amoris initialis necessitate. II. 116. ad quem finem antiquorum Canonum Pœnitentialium studium, et cognitionem Sacerdotibus suadere debeat. III. 135. et 136. unde habeat jus elargiendi Indulgentias. I. 125. eas indicere ad solos *Episcopos*, et Ordinarios locorum olim spectabat. IV. 93. *Episcopi* tam Græci, quàm Latini, Oleum infirmorum consecrant. II. 156. *Episcopi* an possint conferre extremam Unctionem. 166. possunt aliquando interdicerè Sacerdoti, ne concessis in Brevi facultatibus utatur. III. 386. *Episcopus* ob occultum crimen etiam extrajudicialiter, seu ex informata conscientia cognitum, potest non solùm Clericis prohibere ascensum ad Ordines, sed etiam ab Ordinibus jam susceptis eosdem suspendere. 229. ad quid teneatur, si Clericus ad Sedem Apostolicam recurrat. 230. prudens consilium datum *Episcopo* in hac materia. 231.

Quas diligentias præmittere, quam vigilantiam, et quos respectus habere debeat in Ordinationibus admittendis. 20. et seq. ordinans subditos seculares alterius Diœcesis cum dimissoriis attestantibus eos examinatos fuisse, et idoneos repertos, an teneatur huic attestationi deferre, vel possit eosdem ordinandos examinare. 252. quid, si talis *Episcopus* sit suffraganeus, et auxiliaris *Episcopi* dimittentis? *ibid.* *Episcopi* edictum sub pœna excommunicationis, ne quis canonico impedimento irretitus, aut ficto patrimonii titulo ad Ordines suscipiendos accedere audeat, est laudabile. II. 227. et seq. cur non itidem laudabilis videatur protestatio, per quam *Episcopus* declarat se intentionem non habere ordinandi irregulares, aut canonico impedimento irretitos. *ibid.* facultas aliquem ex justa causa ab interstitiorum lege eximendi an competat soli *Episcopo* Ordines collaturo. 407. ad quem *Episcopum* spectet Ordinatio subditorum secularium Prælati inferioris. I. 145. *Episcopus* quâ methodo suos Clericos allicere debeat ad Seminarii disciplinam subeundam, antequam ad Ordines promoveantur. III. 25. et ad servitium Ecclesiæ præstandum post receptos Ordines. 27. quâ viâ licitè obviare possit incommodis, quæ oriuntur ex libera habitûs et Tonsuræ dimissione,

et libera potestate utrumque Clericorum insigne quodcumque resumendi. 178. et seq. quâ cautelâ dispensare possit super Interstitiorum observantia. 21. quandonam possit cum illegitimo dispensare. IV. 257. et seq.

Episcopus in quibus causis matrimonialibus sit iudex. II. 340. non est in ejus potestate novum statuere impedimentum dirimens matrimonium. III. 194. et 195. neque matrimonium, quod ex canonum præscripto validum est, nullum irritumque facere. IV. 202. neque reddere licita matrimonia inter unam partem Catholicam, et alteram hæreticam. II. 283. an in materia matrimoniali eas dispensationes indulgere possit, quas à suis prædecessoribus concessas deprehenderit. 275. quam declarationem facere deberent *Episcopi* circa matrimonia filiorumfamilias. 366.

Episcoporum jurisdictio in Germania per Capitulationes, et pacta constringitur. IV. 14, 15, et 20. *Episcopi* veram habent jurisdictionem in suas oves. III. 272. liberam habent facultatem ferendi leges, quas opportunas duxerint ad rectam suæ Diœcesis administrationem, absque ulla superioris confirmatione. 268, cautela ab ipsis servanda in quibusdam decisionibus. 220. Vid. *Cautela*. Non debet sibi *Episcopus* arrogare partes Judicis inter gravissimos secum contententes Theologos. II. 92. nequit quæstiones ad Fidei doctrinam pertinentes definire. I. 415. neque relaxare legem à Concilio Generali, aut à Pontifice rogatam. II. 265. et seqq. et 269. nec relaxare legem à superiore latam, aut alteri licentiam impertiri, quam sibimet ipse concedere nequit. III. 116. neque per sua decreta delere consuetudinem, quæ vigeat in toto Orbe. 157. cavere debet, ne suo zelo, suisque statutis populorum animos à se abalienet. 97. prohibere potest, quod plerique contendunt esse à jure communi permissum. II. 24. et seq. hinc poterat olim ad unicam comestionem præcepto obstringere, quos adversa valetudo ab abstinentia à carnibus absolvebat. *ibid.* potest præterea nundinas, et mercatus diebus festis interdicere. 26. et 27. an possit aliquas appellationes suspensivas de medio tollere. III. 163. an possit in propria Diœcesi festa in universa Ecclesia recepta tollere, Officii Divini recitationem, et jejunia transferre. IV. 107. ad ejus tribunal provocare cuilibet concessum. II. 347. et seqq. quando, et qualiter visitandi jus habeat Ecclesias etiam exemptas. I. 198. quem in Presbyteros dominatum habeat. III. 245. ut superior Presbyteris potestate jurisdictionis potest legibus eos ligare etiam invitos. 246. nequit adigere suos subditos ad Missam parochialem diebus festis, aut concionem auscultandam in Parochia. 157. et 160. an teneatur instituere eum, quem patronus Ecclesiasticus digniorem judicaverit, et ipsi præsentaverit. I. 297. et seqq. admittere potest idoneum à minori Patronorum numero præsentatum, ad eum tamen admittendum nullo juro compellitur. III. 225.

Episcopi quàm solliciti semper fuerint immunitatis, et exemptionis Ecclesiasticæ tuendæ. II. 347. quid agere debeant, ne indiscreto zelo discordias imprudenter excitent inter Sacerdotium, et Imperium. 359. in quo sensu non ultima eorum cura sit viduis, orpha-

nis, pupillis, aliisque miserabilibus personis opitulari. 548 quantâ charitate fugitivos, et apostatas ad reditum in Religionem allicere debeant. III. 422. et qualiter se gerere, dum pestis grassatur. IV. 116. et seqq. vel ut eos emendent, atque coerceant, qui reprehensione digni reperiuntur. 81. vel ut Clericorum immoderatâ aviditati obsistant. II. 568. et 471 et usuras in Montibus Pietatis impediunt. 455. quanta prudentia, et circumspectio adhibenda ab *Episcopo* in tollendis abusibus, ne cum populi scandalo aut delictum, quod latet, patefiat, aut qui innocentes sunt, suspecti habeantur. III. 61. quando explicare se debeat *Episcopus* peracto examine uni ex concurrentibus accedere volens. I. 296. an possit extra casum concursus ad Parochiales eligere Examinatores, quos vult. 281. quâ cautelâ et comam fictitiam Clericis interdiceret, et eandem gestandi facultatem illis largiri debeat. III. 115. ejus judicio relinquatur determinare, quinam sint ludi illiciti Clericis interdicti. 119. et stabilire Ecclesiam, et qualitatem servitii à Clerico ibi præstandi, sed cum diverso effectu in casu contraventionis. 211. et seqq. quale onus *Episcopis* incumbat Seminarium instituendi, et sustentandi. I. 390. et quartam partem suorum proventuum pauperibus, ac fabricæ Ecclesiæ enlargiendi. II. 13. an liceat *Episcopo* exigere à Clericis Cathedriticum, licet non præmatur inopiâ. I. 361. Vid. *Cathedriticum*. An possit *Episcopus*, si verè egeat, vindicare sibi multas Ecclesiasticas pro criminibus inflictas. II. 489. et seq. ejus licentia an sit necessaria, ut quis castrari possit. III. 96. qualiter se gerere debeat, quando vacant Beneficia curata Sedi Apostolicæ reservata. IV. 257. olim ad solos *Episcopos* pertinebat honorum Ecclesiasticorum administratio. I. 260.

Episcopi in suis relationibus non debent conqueri de exemptione Capituli, sed potiùs exponere, an Canonici ea præstiterint, quæ Concilium Tridentinum à Capitulis exemptis exigenda mandavit. III. 350. olim suam jurisdictionem exercebant cum consulto, consensuque suæ Ecclesiæ Canonorum. 347. nunc non licet ipsis gravis momenti negotium aggredi inconsulto Capitulo. 249. an semper teneantur facere quod Capitulum concludit faciendum esse. *ibid.* in fin. et seq. an aliquando soluti sint hæc obligatione requirendi sui Capituli consilium, aut consensum. 252. si *Episcopus* captivus fiat, an statim ejus jurisdictio intelligatur suspensa, et devoluta in Capitulum. IV. 73.

Episcopi quantum abstinere debeant à pœnis pecuniariis imponendis. II. 488. et quàm cauti esse in ferenda excommunicationis sententia. 308. quomodo uti debeant ordinariâ, quam habent potestate ferendi censuras, et præcipiendi, aut prohibendi aliquid sub mortali. 424. et seq. non debent suâ auctoritate in Clericos cujuscumque enormis criminis reos degradationis pœnam decernere, præter casus à Jure nominatim expressos. 319. an possint Clericum reum puniendum relinquere Judici seculari. III. 171. et an sit in ipsorum arbitrio abdicare jura Episcopalia, à Jure communi ipsis concessa. 172.

Episcopus etiam per censuras potest Regulares compellere in his, in quibus ipsi tributa est jurisdictio in eosdem. II. 595. ejus juris-

dictionem impediētes Regulāres subsunt iudicio ipsius *Episcopi*. 400. quando esse debeat conjudex in causa de nullitate Professionis III. 415. et seqq. in hoc iudicio quibus fundamentis niti debeat. 416. *Episcopus* debet statim certior fieri à Superioribus Regularibus de sententia expulsionis alicujus Religiosi. 438. *Episcopus* an possit nuptæ mulieri facultatem facere se Deo dicandi in monasterio, dummodo vir Sacerdotio inter seculares initiatur. 471. et seq. quā prudentiā, et zelo se gerere debeat in præfnienda Monialium dote, aut in præcidendis superfluis sumptibus in eārum ingressu, ac professione fieri solitis. 86. et seqq. necnon in reprobandis, abolendisque receptis quibusdam usibus antiquā consuetudine firmatis. 88. quā liberalis, et facilis esse debeat in concedendo sine hæsitatione Confessario extraordinario certæ alicui Moniali. 477. et seq. quam auctoritatem habeat circa Confessarium extraordinarium dandum Monialibus Regulari Prælato subjectis. II. 599. III. 477. antequam vitam communem in sua monasteria introducat, quid prius facere debeat, ut incommoda, et difficultates occurrentes evitet. 485. an Eremitas possit compellere ad habitum dimittendum. I. 415. quas debeat regulas præscribere ab istis servandas. *ibid.* quomodo se gerere debeat cum Religionis, qui ad triremes damnati pœnam absolverunt. III. 455.

Episcopus ex Suffraganeis antiquior supplet negligentiam, seu defectum Capituli Ecclesiæ Metropolitanæ vacantis. I. 119. an emolumenta, sede vacante, percepta reserventur ad *Episcopum* successorem. II. 493. olim *Episcopus* vicinior Ecclesiæ vacantis curam assumebat. I. 117. quis sit *Episcopus* vicinior. 192. *Episcopis* quænam aliquando concessa privilegia. 102. et seqq. *Episcopus* alterius Diœcesis an eligi possit in Judicem Conservatorem 275. *Episcoporum* translationes de una Ecclesia ad aliam. IV. 67. et seqq.

Qualis esse debeat *Episcopi* sollicitudo, ut legata pia, Missarumque onera expleantur. 253. et seqq. *Episcopus* an ordinariā suā potestate Missarum reductionem facere possit. 261. et seqq. an moderari queat numerum Missarum, quarum obligationem nemo adhuc suscepit, aut subire vult. I. 385. *Episcopus*, qui obtinuit facultatem reducendi onera Missarum, an possit uti hac facultate etiam respectu Regularium. IV. 285. *Episcopus* delegatus ad reductionem Missarum faciendam non potest suam facultatem extendere ad alia pia Legata, neque ad omnia Missarum onera. 269. et seqq.

Episcopus impeditus an, et qualem Procuratorem mittere possit ad Concilium. I. 245. et seq. *Episcopi* in Concilio Generali assident, non tamquam meri consilarii, sed tamquam iudices. III. 256. et 257. quibus Conciliis subscribant definiētes. 258. et 259. *Episcopus* est inferior Concilio Provinciali. 286. *Episcopi* nulli Archiepiscopo subjecti cui Provinciali Synodo interesse debeant. I. 81. 93. 169 III. 555. et seqq. *Episcopi*, qui Capuanam, et Pisanam Provinciales interjacent, an teneantur eligere Metropolitanum cujus Provinciali Synodo intersint. III. 337. et seq. *Episcopus* jure suo Diœcesan. Synodum cogere potest. I. 91. etiam per alium. 71, 115, 116. quando illam celebrare possit. 99. et 107. et in quo loco. 60. ante receptionem

Pallii potest Synodum cogere, et Pontificalia exercere. 107. siue causa omittens Synodum facere, quâ culpâ, et pœnâ reus sit. 73. in Synodi convocatione exprimere debet causam, cur eos ad Synodum advocet, qui aliàs adesse non tenerentur. 193. et 194. an possit laïcos ad Synodum admittere. 218. formula olim *Episcopo* præscripta Presbyteros alloquendi initio Synodi. 253. *Episcopus* primo Synodi die an debeat ipse per se celebrare. 237. et 306. Synodum faciens quibus uti debeat indumentis. 232. et seq. quo loco sedere debet in Synodo. 220. temperamenta ad *Episcopo* adhibenda in Synodo ad evitandas præcedentiæ lites in congregatis. 228. *Episcopus* sub finem Synodi monere debet Clerum de iis, quæ correctione indigent. 308. et de iis, quæ omitti non debent. 309. et seq. *Episcopus* solus habet jurisdictionem in Synodo Diœcesana. III. 255. solus est Judex. I. 247. *Episcopi* in Synodis, quando Theologi dissident inter se, neutri parti se addicere deberent. II. 128. et 136. *Episcopi* olim in Synodo Diœcesana poterant onera Missarum contrahere. I. 384. quomodo aliqui eandem facultatem postea recuperaverint. 386. aliqui ex cautela, non ex debito, sua Synodalia decreta ad aliquem virum doctrinâ, vel dignitate eminentem corrigenda transmittunt. III. 270. quibusdam in rebus abstinere debent à statutis, et Synodalibus Constitutionibus condendis. I. 490. cur non debeant in sua Synodo Constitutionem edere conformem consuetudini canonicis institutis contrariæ, licèt legitimè præscriptæ. III. 254. quanta *Episcopis* cautela opus sit, ut unum, aut alterum muliebrem ornatum Synodalibus Constitutionibus proscribant. 142. an *Episcopis* fas sit Synodali decreto declarare irregulares, qui ad superiorem Ordinem ascendunt alicujus censuræ vinculo irretiti. 180. quare non debeant *Episcopi* præsertim in Synodo omnem de Regularibus sermonem omittere. II. 390. et 402. in Synodo generatim declarent, se velle Abbatissarum exemptarum electionibus semper interesse. I. 397. *Episcoporum* incuria in non transmittendis ad summum Pontificem nominationibus Judicium Synodaliū perstringitur. 269. non tamen sine aliqua excusatione. 271. *Episcopi* statuta extra Synodum facta an cessent ejusdem morte. III. 280. *Episcopi* Latini an possint Synodum peculiarem celebrare cum Græcis Sacerdotibus suis subditis. I. 150. et 156.

Quantam opinionem de *Episcopis* habeat BENEDICTUS XIV. IV. 108. et seq. *Episcopi* quare Sanctitatis titulo honorentur. I. 49. olim *Papæ* appellati. 53. et quare. *ibid.* aliqui titulo Archiepiscopi, aut Patriarchæ insigniti. 94. et 95. *Episcopis* Italis cur tam rarò coadjutor datus cum futura successione. IV. 27. et seq.

Episcopi Collaterales. I. 82. *Episcopi* gentium quinam dicerentur. 110. *Episcopi* Novatiani, et Meletiani ad Catholicam Ecclesiam redeuntes qualiter excepti. 180.

Episcopi Suburbicarii. II. 10. Vid. *Cardinales* Residentiæ legem adimplent etiam Romæ residendo. III. 324. non sunt exempti à sacris Liminibus visitandis, et à relatione suarum Ecclesiarum exhibenda. 308.

Episcopi Papæ Suffraganei quinam sint. I. 82. *Episcopi* suffraganei

Pontificalia in alienis Diœcesibus neque de Ordinarii licentia exercere possunt. IV. 29. et 30. *Episcopi* olim consecrati honoris causâ, nullius Ecclesiæ titulo illis tributo. III. 334. an destinandi *Episcopi* in partibus, ut potestatem Ordinis exercent in locis omnino exemptis, et S. Sedi immediatè subjectis. IV. 38. et seq. *Episcopi* Titulares quinam sint, quænam eorum dignitas, officium, ac jurisdictio. I. 109. et seqq. an teneantur ad visitationem sacrorum Liminum. III. 397. non habuerunt aditum ad Romanum anni 1725. Concilium. I. 386. titulus *Episcopi* Titularis cur immutetur, nec idem successivè concedatur *Episcopis* Suffraganeis ejusdem Ecclesiæ. IV. 35.

Episcopus Græcus Romæ, et in Calabria destinatus ad Ordinationes Græcorum. I. 150.

Vid. *Abusus*, *Beneficium*, *Capitulum*, *Consecratio*, *Dispensatio*, *Dissidium*, *Distributiones*, *Exemptio*, *Hæresis*, *Hæretici*, *Juramentum*, *Monasterium*, *Ordinarius*, *Ordinatio*, *Pallium*, *Pontifex*, *Prælatas*, *Prudentia*, *Sedes Apostolica*, *Suffraganeus*, *Visitatio*.

Episcopus Bethlehemiticus non potest Synodum Diœsanam celebrare, et quare. I. 112.

Epistola Synodalis cur olim ad Pontificem transmissa cum actis Concilii à Patribus Synodorum Provincialium. III. 262.

Epistolæ Decretales ab Isidoro productæ quam habeant auctoritatem. II. 241.

Eremitæ, seu *Eremicolæ*. I. 413. et seq. quando gaudeant privilegio fori. *ibid.* quàm periculosa eorum vitæ ratio. 414.

Error privatus præjudicium afferre nequit voluntati generali, quam quis habet, matrimonium ritè, et rectè contrahendi. IV. 185. jubere potest *Episcopus* cavendos *errores* contra Fidem jam proscriptos. I. 416.

Esau, quia peccator, ideo venator erat. III. 128.

Estius Guillelmus citatur. II. 46. et 109.

Ethnicæ superstitionis reliquiæ quædam in celebritatibus Sanctorum. III. 40. et seqq.

Etruria. Vid. *Hetruria*.

Evander instituit Lupercalia. IV. 84.

S. Evaristus Papa, seu potiùs Pseudo-Evaristus citatur. II. 239. et explicatur. 241.

Evasensis Abbas. I. 162.

Eucharistia infantibus post Baptismum ministrata. 456. II. 81. et 98. hic ritus quando cessaverit apud Latinos. 99.

Eucharistia an per accidens causet primam gratiam. 88. et seq. et an sub utraque specie sumpta causet majorem gratiam. *ibid.* quæstiones de ejus effectibus, quæ moventur à Scholasticis, ne attingendæ quidem in Synodo. *ibid.* ad *Eucharistiam* ritè participandam cur major requiratur judicii maturitas, quàm ad Pœnitentiam, aut extremam Uctionem. 182. *Eucharistia* an possit à Laïcis tangi, et apud se retineri. IV. 141. et seqq. an unquam ministrata fuerit non jejunis. I. 456. et 462. ad eam accedere nemo peccati lethalis conscius potest, nisi præmissa sacramentali confessione. III. 220. quoties in

anno sumenda. I. 309. die festo Paschæ in propria Parochia à proprio Parocho sumenda. III. 152. et 218. eam administrare sine licentia Parochi an possint Regulares, II. 402. et 403. in mortis periculis sumenda vel re ipsâ, vel spiritualiter, et in voto. 159. quomodo ministranda peste correptis. IV. 155. et seqq. an deneganda peccatoribus. II. 93. et seq. præsertim peccatori occulto publicè petenti. I. 453. an administranda capite damnatis. II. 92. *Eucharistiæ* loco terra sumpta. 159. et 140. *Eucharistia* qualiter custodienda, aut publicæ venerationi exponenda. 392. furtum sacrilegum *Eucharistiæ* degradationis pœnâ puniendum est. 316. Vid. *Communio*, *Mulieres*, *Solemnitas*, *Tabacum*.

Eudoxia Imperatrix. I. 312.

S. Eugendus Abbas. II. 169.

Eugenius II. Papa. III. 118.

Eugenius III. Papa. S. Bernardi discipulus. I. 87, 105, 160. III. 449. IV. 87. et 103.

Eugenius IV. Papa. I. 66, 221, II. 28, 58, 62, *ibid.* 65, 142, 154, 174, 189. III. 213, 218, 257, 313, 314. IV. 151. 187. ejus Decretum pro instructione Armenorum. II. 161. 217. explicatur. 178, 179. et 225.

Eugenius Ostiensis Episcopus Legatus Agostolicæ Sedis. 335.

Eugubinus Episcopus. III. 321.

Eviratio hominis ultronea an excusari possit à peccato. 93. et seq.

Eulogius nullius Urbis, sed honoris causâ Episcopus. 354.

Eunuchi an irregulares sint, et quare 92. et seq. Vid. *Matrimonium*.

Ereptius Episcopus Ptolemaidis. II. 238.

S. Eusebius Episcopus Vercellensis fuit Medicus. III. 379.

Eusebius Ancyranus Episcopus. I. 349.

Eusebius Spado. 214.

Fustatius Antiochenus Episcopus. III. 94.

Eustolia puella à Leontio minùs honestè amata. *ibid.*

Eutrapelia. Ad virtutem *Eutrapeliæ* pertinet ludus. II. 454. III. 122.

S. Eutyckianus Papa. I. 460.

Exactio Cathedralici, et methodus servanda in hac *exactione*. 363.

Exactores spoliorum. 207.

Examen, seu concursus ad Ecclesias Parochiales. 280, 281. et 301. an requiratur ad Parochiales juris patronatûs laïci, aut mixti. 302. an consignandum sit scripto potiùs, quàm voce. III. 371. an, et quando liceat Episcopo ad *examen* revocare Parochos jam approbatos. 374. quid de Sacerdotibus ad Confessiones approbatis; 375. et seq. *Examen* Ordinandorum quale esse debeat. 31. Vid. *Episcopus*. *Examen*, quod subire debet Resignatarius ad Beneficium Parochiale admittendus. 397.

Examinatores Synodales. I. 280. et seqq. quot, et quales, et quomodo proponi, aut eligi queant. 283. et 284. quatenus, et quamdiu subrogandi. 289. et 290. eorum officium, 293. et seqq. quale ab illis juramentum præstandum. 285. *Examinatores* ad Ordines, aut ad Confessiones, quinam eligi queant. 281.

Exceptores, seu Notarii Ecclesiastici. 210.

Excestrensis anni 1287. Synodus. I. 182. II. 484.

Excommunicatio quæ pœna sit, quàm gravis, et quàm sobriè, ac circumspectè infligenda, præsertim latæ sententiæ. II. 308, 388, 422. et seqq. 488. III. 110, 122. *Excommunicatio* est major pœna, quàm degradatio. II. 308. triplex genus *excommunicationis* majoris. 450. *Excommunicationes* severissimæ primis Ecclesiæ seculis criminibus quibusdam inflictæ. 428. qualis sit *excommunicatio*, vi cujus reus sit statim evitandus. III. 196. *Excommunicatio* aliquando solam importat privationem Eucharistiæ. II. 458. *Excommunicationis* sententia an jure ordinario ferri possit à Parocho. I. 352. Vid. *Clericus*.

Excommunicatus quando possit absolvi à Diacono. II. 144. *Excommunicatum* occidens an ullâ pœnitentiâ puniendus sit. III. 138.

Excusationes falsæ coram Deo, non illico falsæ probari possunt in facie Ecclesiæ. II. 415. *Excusationum* Judices Synodales. I. 249.

Executores à testatore designati, si voluntatem illius non impleant, hujus executionis cura ad Episcopum devolvitur. IV. 253. et 255. et seq.

Exemptio personalis Clericorum quàm antiqua sit, et continuata in Ecclesia. II. 346. *Exemptio* sive activa, sive passiva, qualiter acquiratur. III. 345. *Exemptio* à suo Ordinario, quàm rarò, et quibus de causis concedatur. 411. *Exemptiones* Ecclesiis, earumque administris concessæ. II. 384. *Exemptio* quæcumque à jurisdictione Episcopi cessat quoad hoc, quando exemptus tenetur ad Synodum accedere. I. 240. qualis *Exemptio* liberet ab onere accedendi ad Synodum. 160, 166. et seq. *Exemptio* à Cathedralico. 358. an acquiri possit ex privilegio, vel consuetudine. 360. *Exemptio* Regularibus concessa. 159. II. 412. IV. 258. quando cœpta. I. 258. et quousque se extendat. 259. et seq. nullo modo vulneranda à Prælati Papæ inferioribus. II. 389. et seq. et 402. *Exemptio* ab Interstitiis Regularium Ordinum aliquibus Institutis concessa. 407. *Exemptio* parvis Cœnobiis, seu Conventibus concessa, quamdiu duret, et qualiter attendenda, I. 170. et seqq. quâ olim *Exemptione* gauderent monasteria. 162. *Exemptiones* concessæ Ordini Hierosolymitano. 196. quando competat Oblatis *Exemptio* à jurisdictione Episcopi. 410. *Exemptio* Capituli in quo sita sit. III. 277. *Exemptio* Capituli ab Episcopali jurisdictione debet apertè concedi, neque enuntiativè, aut relativè, seu suppositivè tautùm, seu dispositivè declarari. 349. *Exemptio* à Chori servitio, seu Jubilatio. 364. an *Exemptio* competat Protonotariis proprium habitum non gestantibus. I. 205. et 206. *Exemptio*, quâ gaudent Collectores spoliatorum. 207. quid, si in una Diœcesi plures sint? 208. *Exemptio* Græcorum in Latinis Diœcesibus degentium. 153. *Exemptio* sive activa, sive passiva monasterii Centuleusis. III. 343. *Exemptio* competens uni parti propter individuitatem contractûs ad alteram etiam extenditur. I. 441.

Exercitia spiritualia, quibus vacare debent Ordinandi ante sacrorum Ordinum susceptionem. III. 32. domus *Exercitiorum* ad hunc finem destinata. 39.

Exomologesis nomen quia significaret. II. 145.

Exoniensis anni 1287. Synodus. 187.

Exorcistæ subscripti inveniuntur Synodis Provincialibus. III. 259. eorum fit expressa mentio ab Ecclesiæ primordiis. II. 207. et seqq.

Expectativæ in quo differant à Coadjutoriis. III. 404. interdictæ à Tridentino. 396. et 406. et seqq.

Experimentum triennale conjugibus præscriptum, quando de impedimento ex capite impotentiae dubitatur. II. 355.

Expulsio Religiosi non contumacis an licita sit; et incorrigibilis an sit condemnanda. III. 432. quid requiratur, ut ad hoc remedium deveniri possit. 435. et seq.

Extensio manuum super confirmandos. IV. 130. et seqq. *Extensio* à casu ad casum in re pœnali, etiamsi utrinque militet eadem ratio, laudari nequit. I. 493.

Extraordinarii Protonotarii. 204.

Extrema Unctio est verum Sacramentum novæ legis. II. 151. ejus materia remota. 153. ejus forma. *ibid.* 158, 161, 164. unctiones corporis quot, et quales esse debeant. 161. et seqq. IV. 145. ejus minister. II. 165. an unus tantùm sufficiat. 168. eam administrare sine licentia Parochi an possint Regulares. 403. ejus subjectum. 174. et seq. an ministrari debeat à Parocho moribundis peste laborantibus. IV. 122. et seqq. et quomodo. 135. et seq. 145. et seqq. an in ea ministranda licitus sit usus penicilli, aut alicujus instrumenti. IV. 131, 146. et seq. ejus effectus. II. 186, 189. et seq. ejus administrationis tempus. 186. et seqq. rationes quibus allici debent Fideles ad eam celeriter petendam. 188. et seq. an sit necessaria. 192. quo ordine administranda. 194. seqq. an, et quoties iterari queat. 197. et seqq. quare iterari queat. *ibid.* post *Extremam Unctionem* semel receptam, carnis esus, nudis pedibus incessus, copula carnalis etiam cum uxore legitima sibi fore penitus interdicta, et ademptam sibi facultatem testamenti condendi, sive spem recuperandæ salutis, olim quidam putabant. 187. et seqq.

Eystelensis Episcopus Pallio utendi, et Crucem sublimem præseferendi privilegio donatur. I. 107. IV. 56.

F

FABER Antonius citatur. II. 378.

S. Fabianus Papa, eique decretum attributum. I. 309.

Fabius Episcopus Antiochenus. II. 207.

Fabricæ S. Petri in Vaticano prærogativæ, ejusque Tribunal quam habeat jurisdictionem. IV. 255. et 261.

Fabricenses quid essent. II. 387.

Facchinettus Card. Cæsar Episcopus Senogalliensis. IV. 69. et 247.

Facilitas concedendi aditum petendi *facilitati* et audaciæ patefacit. III. 498.

Facultas ad certas res data, ad alias diversi generis produci non

debet. IV. 268. *Facultatibus* concessis à Tridentino non possunt uti Episcopi, ubi Tridentinum non est receptum. II. 302.

Fagnanus Prosper Congreg. Concilii Secretarius citatur. I. 145, 172. *ibid.* 243. II. 1, 266. *ibid.* 299, 338, 354, 487. III. 30, 80, 164, 208, 228, 288, 431, 432, 459. IV. 242, 271. citantur ejus Mss. I. 319. explicatur. II. 389. et 442. laudatur. III. 23, 229. IV. 31, 77.

Faidæ quid essent, et quomodo paulatim extirpatæ. III. 139. IV. 86.

Familiaritas Pontificis, et Cardinalium, reddit Beneficia Sedi Apostolicæ omnimodè affecta. II. 323.

Famulus, qui scalam admovet, aut quid aliud ejusmodi præstat, ut herum prava machinantem adjuvet, an peccet. IV. 453.

Farfensis Abbas Commendatarius, ejusque prærogativæ. I. 141. et 148. Synodum celebrandi privilegio donatur. 159.

Farfensis anni 1685. Synodus. I. 141, 148, 313, 414, II. 27, 257. III. 143.

Farlatus Daniel citatur. I. 242.

Fasani Subcollector. 208.

De Fatinellis Fatinellus Advocatus. III. 40. laudatur. II. 469.

Faventina Ecclesia. I. 118.

Faventinus Episcopus. III. 355.

De Faugeriis Card. Arnaldus Episcopus Sabinensis. I. 46. II. 138.

Fax ante quos prælata. I. 106.

S. Felicis Nolensis Corpus. 285.

S. Felicis de Guixols Castrum. IV. 106.

S. Felix IV. Papa. III. 264.

Feltriæ anni 1727. Synodus. II. 137.

Feltrius de Ruëre Card. Julius. III. 218.

Femina. Vid. *Fœmina*.

Ferdinandus I. Imperator. 311.

Ferdinandus Rex Castellæ. 70.

Feretranus Episcopus. 190.

Feria V. in Cœna Domini an olim liceret communicare post prandium. I. 456. et 462. et seq.

Ferrandus Ecclesiæ Carthaginensis Diaconus citatur. II. 54.

Ferrariensis Episcopus. IV. 264.

Ferraris Lucius citatur. III. 428. reprehenditur. 129.

Ferroni. Vid. *Damascenus*.

Festi Dies ab Episcopo præcepti, à Regularibus servari debent. II. 400. III. 275. *Festorum dierum* observantia, reductio, et immunitio. III. 43. IV. 105. et seq. *Festis diebus* spectacula, venationes, et publici ludi interdicti. III. 12. IV. 87. et seq.

Festivitates Sanctorum Ethnicis ritibus minimè profanandæ. III. 40.

Festus. Vid. *Avienus*.

Feudalis Causa. In ea provocare potest vidua ad Judicem Ecclesiasticum. II. 351.

Fibulæ quod genus ornamenti esset, et carum usus in calceis an debeat Clericis interdici. III. 52.

Fides. Facere aliquid, quod legitimam inducat suspicionem pro-

fitendi alienam *Fidem*, nunquam licet. IV. 158. et seqq. *Fidei* externa professio omnibus Christianis indicta. 155. et seqq. *Fidei* professio à quibus, et quando, et ubi emittenda. I. 315. et seqq. *Fidei* professio pro Græcis Orientalibus stabilita. IV. 186. *Fidei* causæ ad solum pertinent forum Ecclesiasticum. II. 339. quæstiones tamen ad *Fidei* doctrinam pertinentes nequit Episcopus definire. I. 415. *Fidei* formulæ quàm antiquæ in Ecclesia. 320. Vid. *Abusus*.

Fides. Formularia quid sit. *ibid*.

Fides. Bona *Fides* excusat à culpa, sed non disponit ad gratiam in Sacramento assequendam, supplendo defectum materiæ. II. 112.

Filii. Apud veteres eorum conditio durior servili. 363. eorum sub patria potestate existentium conjugia. 362. et seqq. et 376. *Filii* impuberes Deo, et monasterio olim obliti. I. 408. et seqq. et ad Tonsuram, atque Lectoratum. III. 183. *Filii* an possint in patris Beneficia succedere personâ aliquâ intermediâ. IV. 244. quid, si filii sint illegitimi? 245. *Filii* illegitimi nequeunt neque Officia obtinere, neque ministrare in Ecclesia, in qua pater Beneficium Ecclesiasticum habeat, vel habuerit. 239. et seqq. an possint succedere patri in Capellania ad nutum amovibili. 242. *Filius* legitimus patris legitimated an sit capax Beneficii, quod avus antea possedit. 246. et an *Filius* spurius possit hæres à parte institui. 248.

Firmana Ecclesia Metropolitana. I. 82.

Fiscales Episcoporum, et Decani, seu Vicarii Foranei. I. 260.

Fiscalia conducere nequeunt Judæi. 418.

Fiscus. Delinquentium nonnullorum bona *Fisco* addicta. II. 385.

Flaccius. Vid. *Illyricus*.

Flagellantium error circa Ministrum Sacramenti Pœnitentiæ. 120.

Flodoardus, seu Frodoardus, Abbas Remensis, citatur. I. 127. III. 393.

Florentiæ diu permansit abusus purgationum vulgarium. IV. 87.

Florentina Ecclesia Metropolitana. I. 82.

Florentina anni 1439. Synodus. 221. II. 28, 60, 74, 178, 180, 204, 217, 222, 247. III. 260. huic solus subscripsit definiens Eugenius Papa. 257. aliæ annorum 1508. et 1517. II. 353. alia anni 1518. à Leone X. confirmata. III. 136. alia anni 1563. II. 353. alia anni 1589. III. 55. aliæ annorum 1666, 1710. et 1752. II. 353. et 354.

Florentinus Archiepiscopus. I. 300. III. 120. IV. 264.

Fœminæ olim alienis capillis caput exornabant. III. 111. ex hoc unice, quòd sint partui proximæ, extremâ Uctione muniri nequeunt. II. 175. Vid. *Mulier*.

Fœnus trapeziticum. 444. Vid. *Usura*.

Fonseca Ludovicus. 62.

Fontana Jacobus. I. 479. et 480.

Fori Privilegium. Vid. *Forum*.

Forma adæquata trium Ordinum hierarchicorum. II. 217. et seqq. *Forma* extremæ Uctionis. 157. et seqq. 161. et 162. *Forma* matrimonii quænam sit. 246. et seqq. et 252. *Forma* conditionata adhibenda in Sacramentis, quæ imprimunt Characterem. 125. *Forma* conditio-

nata Baptismatis. 43. quàm cautè adhibenda. 46. et seq. an liceat uti *Forma* conditionatà in Sacramento Pœnitentiæ. 123. et seqq.

Formosus Portuensis Episcopus. 72.

Formula admonitionis faciendæ Clero ab Episcopo. I. 508. et seqq.

Formula attestationis de probitate Clericorum. 325. *Formulæ* Fidei, quàm antiquæ in Ecclesia. 520. et 521. *Formula* Fidei Nicæna, Constantinopolitana, et Pii IV. 316. interpellationis à conjugè converso alteri infideli faciendæ. 424. Juramenti præstandi ab Episcopo electo, qualis sit, et à quo instituta. III. 505. Juramenti à Punctatoribus præstandi. I. 263. præstandi à Testibus Synodalibus. 258. præstandi ad Sanctorum reliquias. 285. litterarum quibus deputantur Vicarii Apostolici. 132. matrimonii celebrandi inter Calvinistas in Transylvania. IV. 183. et seq. oblationis Oblatorum, et Oblatarum. I. 409. Synodi celebrandæ. 189. et 253.

Forojuliensis anni 791. Synodus. III. 59.

Forti Petrus Maria. An ejus de Judice Conservatore Regularium Tractatui fidendum sit. I. 279.

Forum. An Clerici privari possint privilegiis *Fori*. 395. et 396.

Fossarii quid essent. II. 210. et seqq.

Francandi Pactum. Vid. *Pactum francandi*.

Franci quo ritu adoptionem perficerent. 357.

S. Franciscus Assisias Indulgentiam Portiunculæ à Deo qualiter imploravit. IV. 97.

S. Franciscus Borgia, Soc. Jesu Generalis. I. 394.

S. Franciscus de Paula. Fratres Minimi *S. Francisci* de Paula Misarum onera non assumunt ultra quinquagesimum annum. IV. 254. et 258.

S. Franciscus Salesius. 231, 305. III. 24, 37, 129. ad Episcopatum promotus, in examine, quod propterea subiit, quid responderit, et qualiter correctus fuerit à Pontifice. II. 299.

Franciscus I. Rex Galliæ. 340.

Francofordiensis anni 794. Synodus. I. 181, 287. III. 85. altera anni 1006. IV. 51. et seq.

Francs Maçons. Vid. *Secta*.

Frangipanius Octavius Episcopus Tricariensis. II. 164.

Frassen Claudius. 116.

Fratres Cappellani Ordinis Hierosolymitani, animarum curam habentes, an Synodo interesse debeant. I. 196. et seq.

Fratres Mendicantes. Vid. *Regulares*.

Fratres Prædicatores, et Minores an gaudeant privilegio non accedendi ad Synodum. 167.

Fraus quando præsumatur in delinquente, qui habitum Clericalem resumat. III. 175. unde oriatur præsumptio *fraudis*. II. 414.

Fridericus II. Imperator. IV. 11.

Fridericus III. Imperator. *ibid*.

Fridericus Carolus Episcopus Bambergensis. III. 43. et 48.

Frodoardus Vid. *Flodoardus*.

S. Fructuosus Episcopus citatur. 45. et 433.

Fructus Sacrificii quotuplex sit. I. 379. et seq. an pluribus applicatus æquè singulis prosit, ac si uni tantùm applicaretur. *ibid.*

Fructus terræ quo loco, et tempore possent offerri Ecclesiæ. 366. *Fructus Beneficiorum* quid sint. 318. quid significet, facere *Fructus* suos. II. 18. *Fructus* habere nequit, qui ad id legitimo titulo destituitur. IV. 70. et 71. *Fructus Ecclesiæ*, à qua transfertur, usque ad quam diem liceat Episcopo translato percipere. *ibid.* et 75. et seqq. Vid. *Beneficium*.

Fucus. An peccatum sit *fucō* faciem pingere. III. 141.

Fuga justa, vel injusta, quam Pastores animarum subortis persecutionibus arripiunt. IV. 114. et seq.

Fugitivi, seu profugi à Religione. III. 417. et seq. in quo differant ab apostatis. 421. et seq. Vid. *Apostatæ*.

Fuldensis Abbatia qualiter in Episcopatum erecta. 516.

Fuldensis Abbatis controversiæ cum Episcopo Herhipolensi. IV. 59.

Fulminatensis anni 1722. Synodus. II. 120. III. 64, 109, 145, 216, 291.

Fundator potest etiam contra legis positivæ præscriptum aliquid in fundatione statuere. III. 49. an Episcopus mutare possit *Fundatorum* voluntates. IV. 262.

G

GADICENSIS Episcopus. III. 356.

De Gaëtanis Benedictus. II. 157. et 161. laudatur. 157.

Galizia Climensis Episcopus, et Vicarius Apostolicus. I. 151.

Gallæciæ Regni consuetudo circa observantiam Sabbathi. III. 71.

Galli. Eorum solidus aureus, et argenteus. I. 331.

Galliæ Regni Optimates Ecclesiasticæ jurisdictioni nonnihil infensi. II. 340. in *Gallia* indulgeri non solent Suffraganeorum concessionibus. IV. 36. *Galliæ* mos non exigendi Cathedraticum, nisi Episcopus prematur inopiâ. I. 361. *Galliæ* Clerici olim ludo nimium addicti. III. 122. cur in *Gallia* interdictum, ne juramento firmentur contractus. II. 346. in quibusdam *Galliarum* Diocæsisibus consuetudo circa Sabbathi observantiam. III. 71. *Galliæ* consuetudo circa causas matrimoniales accessorias, quæ ad iudices seculares pertinent. II. 342. et circa causas jurispatronatûs merè laicalis. 343. et circa causas possessorias Beneficiorum. 344. quid sentiant *Galliæ* tribunalia circa impedimentum affinitatis. 378. *Galliæ* Oratores in Concilio Tridentino procurarunt abrogationem resignationum in favorem. III. 396. *Galliarum* Regni laus. II. 277. et seq.

Gallicana Synodus sub Pipino Rege celebrata. I. 116.

Gallicani Cleri anni 1585. Comitia. II. 303. *Gallicani* Cleri sententia circa Confessionem annuam proprio Sacerdoti faciendam. III. 151.

Gallicani Doctores à calumnia vindicantur. II. 340. confutantur, et falsitatis redarguuntur. 356.

Gallicani Episcopi. 276. III. 68. et 71. singulis tantùm quadrienniis Apostolorum Limina tenentur visitare. 296. facultas absolvendi ab

hæresi aliis ablata, an intacta perseveret in *Gallicanis* Episcopis. II. 301. et seqq.

Gallerus Archiepiscopus Senonensis. I. 158.

Gamachæus Philippus citatur. II. 113.

Gandavensis Episcopi prærogativa. I. 116.

Gandavensis Synodus. 480.

Gangrensis Synodus. II. 431.

Garampius Josephus laudatur. III. 486.

Gargallus Episcopus Melitensis. I. 157.

Gavantus Bartholomæus citatur. 236, 248. et seq. 313. et 317. laudatur. 469. modestè rejicitur. 285.

Gazophylazium in Ecclesiis singulis expositum ad colligendas elemosynas. 368. et 369.

Gebeardus Archiepiscopus Salisburgensis. III. 510.

Gelant Nicolaus Episcopus Andegavensis. 124.

S. Gelasius I. Papa. II. 349. IV. 84. citatur. I. 265. II. 383. et 465.

Gellius. Vid. *Aulus*.

Geminus Faustinus Presbyter. II. 464.

Geminus Victor quâ pœnâ damnatus fuerit à S. Cypriano, quia tutorem testamento nominaverat Presbyterum. II. 463. et seq.

Genam percutiendi ritus in Confirmatione. IV. 128. et seq.

Generales. Vid. *Regulares*.

Generalia Concilia quid sint. I. 33.

S. Genesii Mart. Sepulcrum. 286.

Genettus Franciscus citatur. II. 20.

Gennadius Massiliensis citatur. 82.

Gentiles. Vid. *Ritus*.

De Gentilibus Card. Antonius Xaverius. III. 448.

Genuensis Republica Græcos in Corsicam admittit. I. 154. et seqq.

Genuensis Capituli exemptio. III. 547.

Geraldus Episcopus Cadurcensis. I. 553.

Gerhohus Præpositus Reicherpergens. laudatur. III. 485.

Germaniæ Principum querimoniam Hadriano VI. prolata. II. 511.

Germaniæ Concordata. III. 311. et seq. *Germaniæ* Episcopi. II. 504.

eliguntur à Canonicis. IV. 11. et seq. cur illis plures Episcopatus retinere indulgeatur. III. 329. et seq. in *Germania* frequentes occurrunt Suffraganeorum concessionibus. IV. 35. et seq. *Germaniæ* Capitula

immunia à jurisdictione Episcopi. III. 349. Vid. *Concordatum*.

Germanica anni 742. Synodus. 106. et 123.

Germanus Abbas. 7.

Germonius Anastasius Archiepiscopus Tarantasiensis. I. 405. II. 25. citatur. I. 53. et 184.

Gerontius Nicomediensis Episcopus. 36.

Gersonius Joannes citatur. 372. II. 425. III. 246. explicatur. II. 426. ejus querelæ. 423. invehit contra immoderatam casuum reservationem. I. 358.

Gervasius Franciscus. 398.

Gerundensis Ecclesiæ, sede vacante, dispositio. 118.

- Gerundensis* Diæcesis. III. 252.
Gerundensis Episcopus. I. 414.
Geruntina Synodus. 62.
De Gherardesca Thomas Bonaventura Archiepiscopus Florentinus. II. 354.
Gibalinus Josephus citatur. III. 454. laudatur. 494.
Gibert Joannes Petrus. 245. impugnatur. II. 301. et 302.
Gibertus Joannes Matthæus Episcopus Veronensis. I. 544. citatur. II. 260. laudatur. I. 47. III. 135, 480. ejus Constitutiones quoties editæ. I. 185.
Giennensis Episcopus. IV. 200.
S. Gildasius Abbas. II. 176.
Gislerius Episcopus Auximanus. III. 462.
Giussanus Jo. Petrus citatur. IV. 118.
Glossæ Auctor citatur. I. 52. IV. 191. explicatur. II. 253.
Gnesnensis Archiepisc. Poloniæ Regni Primas. I. 221.
Goæ Archiepisc. Alexius de Menezes. 129.
Goarius Jacobus citatur. II. 156.
Gonzalez Telles Emmanuel citatur. I. 332. refellitur. 209.
S. Gotthardus Episcopus. II. 167.
Gothi quo ritu adoptionem perficerent. 356. Episcopi apud *Gothos* Patriarchi appellati. I. 97.
Gothofredus Jacobus citatur, et refellitur. 79. et 81.
Gottus Card. Vincentius Ludovicus. II. 116.
Gozzadinus Card. Ulysses Joseph. Episcopus Imolensis. 391.
Græci in Latinis Diæcesibus degentes. I. 149. et seqq. aliquando exempti, et Romano Pontifici immediatè subjecti. 155. *Græci*, seu *Italo-Græci* Catholici Latino Episcopo subjecti. 415. Parochi, et Beneficiarii in Diæcesi Latina *Græco* ritui addicti. 358. *Græcorum* Collegium Romæ, et in Bisinianensi Diæcesi constitutum. 159. cur Romana, et Latina Ecclesia calumnietur à *Græcis*. II. 70. III. 200. *Græcorum* consuetudo circa administrationem Confirmationis. II. 72. et seqq. *Græci* Presbyteri, in Latinis Diæcesibus habitantes, an sint Ministri Sacramenti Confirmationis. 57. et seqq. Fideles, qui *Græco* ritu utuntur, à quo possint Confirmationis Sacramentum recipere. 62. *Græcorum* consuetudo Eucharistiam infantibus administrandi. 99. *Græci* Episcopi feriâ V. majoris hebdomadæ solemniter consecrant Oleum infirmorum. 156. quod tamen totum statim consumitur. 177. *Græcorum* ritus in administranda extrema Unctione. 156, 163, 172, 177. *Græci* quot Ordines admittant infra Diaconatum. 209. et seqq. *Græcorum* ritus proprii in sacris Ordinationibus faciendis adhibiti. 222. *Græci* in Italia ad quos Episcopos pro Ordinationibus accedere debeant. I. 159. *Græcorum* opinio de matrimonialis vinculi solutione adulterii causâ. IV. 186. *Græcorum* error circa lucrum ex mutuo. II. 443. Vid. *Sacerdotes*, *Horæ Canonicæ*.
Granganorensis Archidianus. I. 129.
Gratiam æqualemne, an majorem conferat ex opere operato Eucharistia iis, qui eam sumunt sub utraque specie. II. 88.

Gratianus Auctor Decreti. III. 133. citatur. II. 242, 371, 445. IV. 238. ejus Decretum quantam faciat auctoritatem. II. 127. ejus error impugnatur. III. 272.

Gratianus Antonius Maria Episcopus Amerinus. I. 527. II. 591. III. 136, 143. citatur. 269. laudatur. I. 304, 405. III. 291. et seq.

S. Gregorius Magnus Papa. I. 58, 102, 203, 350. II. 51, 383. III. 8, 101. IV. 116. citatur. I. 104, 234, 235, 285, 456. II. 60, 388, 389. III. 8, 304. IV. 58, 82, 253. ejus benignitas in Anglos recens conversos. 85. ejus insignis moderatio in suo jure tuendo. II. 385. an concesserit Presbyteris Calaritanis facultatem ministrandi Confirmationem. II. 60. ejus Sacramentarium. 163. et 189.

S. Gregorius II. Papa. I. 84, 321. II. 458. III. 9, 259. citatur. II. 45.

S. Gregorius VII. Papa. I. 54, 321. III. 70, 305.

Gregorius IX. Papa. I. 106, 167, 189, 418. II. 225, 355, 360. III. 6, 61, 88, 93, 104, 123, 155, 281, 305, 366, 422. IV. 44, 59, 239, 253 citatur, ejusque textus lectio explicatur. II. 476. ejus Decretalis *Si conditiones*, citatur, et explicatur. IV. 188. et seq.

B. Gregorius X. Papa. I. 220. III. 186. citatur. IV. 150.

Gregorius XIII. Papa. I. 82, 197, 199, 207, 217, 250, 344, 418, 421, 423, 464, 472. II. 78, 295, 298, 303, 320, 401, 420. III. 77, 266, 268, 306, 353, 364, 442, 444, 445, 452, 461, 463. IV. 14, 15, 114, 151, 230, 232, 253, *ibid.* 247. S. Caroli constitutiones, et edicta confirmat. III. 15. litteræ per ipsum scribendæ ad S. Carolum decretæ à Congr. Concilii. 10. Sept. 1576. an unquam fuerint conscriptæ. IV. 122. ejus Constitutio circa matrimonia in infidelitate contracta ab iis, qui postea convertuntur. 168. explicatur. 172. et seq.

Gregorius XIV. Papa. I. 223. II. 315. III. 442. ejus decisio. I. 178. an facta injuria ejus Bullæ per hoc, quod Ecclesiarum immunitatis limites ex justis causis sint coarctati. IV. 109, 110. et seq.

Gregorius XV. Papa. I. 274. et seqq. 397, 488. II. 133, 316, 353, 394, 398, 400, 403. IV. 259. ejus Constitutio contra sollicitantes explicatur. II. 315.

S. Gregorius Nazianzenus. 230.

Gregorius Palama Archiepisc. Thessalonicensis. I. 415.

Gregorius Protosyncellus Patriarcha Constantinopolitanus citatur. II. 74.

Gregorius V. Patriarcha Hierosolymitanus schismaticus. I. 130.

S. Gregorius Turonensis citatur. I. 286. III. 106. IV. 117.

Grimaldus Card, Hieronymus junior, Archiepisc. Aquensis, seu Aquissexiensis. III. 116, 335.

Grimaldus Card. Hieronymus ultimus. I. 216. III. 266.

Grotius Hugo. II. 446.

Guadicensis Episcopus in Concilio Tridentino. III. 310.

Guadicensis Episcopus F. Michael à S. Joseph. I. 478. II. 333.

Gualdrada uxor Lotharii. 239. et 243.

Gualdus Gabriel laudatur. 36. citatur. 39.

Gualterus Episcopus Pictaviensis. I. 353.

Guellius Germanus Valens Episc. Aurelianensis. II. 183.

- Guerrerus* Alphonsus citatur. I. 35. et 39.
Guerrerus Petrus Archiepiscopus Granatensis. II. 25.
Guglielmi Petrus Hieronymus Romanæ Inquisitionis Assessor I. 419.
Guido (Auctor *Disciplinæ Farsensis*) citatur, et explicatur. 165.
Guido laicus, notorius adulter, et sæpiùs excommunicatus, quâ pœnâ tandem emendatus. 486.
Guilbertus Tornacensis citatur. I. 45.
Guillelmus Parisiensis citatur. II. 245.
Guillelmus Archiepiscopus Senonensis. I. 243.
Guillelmus Major Episcopus Andegavensis. 158.
Guillelmus Episcopus Biterrensis. II. 41.
Guillelmus II. Rex Angliæ. III. 112.
Guillelmus de Monasteriolo. II. 341.
Gurgense Capitulum an habeat jus eligendi Episcopum. III. 311.
Gurgensis Episcopus à quo constituatur, aut nominetur. 311. et seq.
De Gullenberg Jo. Godefridus Episcopus Herbipolensis. IV. 15.

H

- HARERTUS* Isaacus Episcopus Vabrensis citatur. II. 567.
Habitus diversus à Christianorum *habitu* deferendus à Judæis. I. 418. *Habitus* Clericalis reassumptio an possit esse arbitraria, et an per eam semper ad fori privilegium restituantur Clerici. 396. et seqq. quisque præsumitur talis, qualis ex *habitu* esse dignoscitur. II. 586.
Hadrianus I. Papa. 210, 365. III. 70. IV. 46.
Hadrianus II. Papa. I. 37, 312. II. 73, 265, 334.
Hadrianus VI. Papa. I. 381, 464. IV. 12. citatur. III. 151. ejus interpretatio in 4. Sent. rejicitur à Suarez. II. 61. recedit à sententia, quam antea docuerat. 62.
Hæreditaria successio in Beneficiis reprobata. III. 389. et seqq.
Hæresis etiam occulta ad spirituales tendit proximorum perniciem. I. 489. ab *Hæresi* externa neque Episcopus absolvere potest. 250. *Hæresis* mentalis an possit reservari. 341. et seq. impedimentum Matrimonii proveniens ex *Hæresi* à quo removeri possit. II. 271. et seqq. Vid. *Absolutio*.
Hæretici quâ pœnâ multandi. 494. degradationis pœnâ omnino puniendi. 314. eorum bona confiscanda. 385. ex *Hæretico* patre geniti an sint irregulares. IV. 259. quàm præcipuum Episcoporum munus sit in *Hæreticos* inquirere, eosque Ecclesiæ reconciliare. II. 290. an, et quibus cautelis assistere debeat Parochus matrimoniis *Hæretici* occulti cum Catholica persona. I. 451. et seq. *Hæretici* ad Ecclesiam redeuntes olim sacrâ quâdam unctione signabantur. II. 69. ab *Hæreticis* ad Ecclesiam redeuntibus Fidei professio, sub certa formula olim exigebatur. I. 320. an expediat concedere *Hæreticis* usum Calicis, quo fruuntur post abjuratam hæresim. 474. an semper rebaptizandi baptizati ab *Hæreticis*. II. 50. et seqq. Vid. *Consortium*.

- Halberstadiensis* Ecclesiæ prærogativæ. I. 103.
Halberstadiensis Episcopus. *ibid.*
De Hales Alexander citatur. II. 452.
Hallier Franciscus citatur. 232. et 234.
Harduinus Episcopus Andegavensis citatur. I. 402.
De Harrac Card. Ernestus Albertus Episcopus Pragensis. III. 137.
Harduinus Archiepiscopus Bremensis. I. 353.
Hebræi ab omni ferè Romanæ Ecclesiæ ditione expulsi. 416. Decreta emanata ad cavendam nimiam Christianorum cum illis familiaritatem. 417. *Hebræorum* Christi fidem amplectentium indemnitati prospicitur. 419. *Hebræorum* matrimonium quomodo, et quando dirimatur. 420. et seq. an *Hebræorum* infantes baptizandi etiam invitis parentibus. 419. an *Hebræis* liceat fœnerari Christianis. II. 451. *Vid. Ritus.*
S. Hedwigis, priusquam ægrotare cœpisset, extremâ Unctione muniri voluit. 176.
Helvidii errores proscripti. III. 264.
Henaus Gabriel citatur. IV. 145.
Henricheta Galliæ Princeps, mox Regina Britanniæ. I. 431.
S. Henricus I. Imperator, Bambergensis Episcopatus fundator. IV. 52.
Henricus II. Imperator. *ibid.*
Henricus II. Francorum Rex. I. 477. II. 340.
Henricus III. Rex Galliæ. Ejus edictum in Comitibus Blesensibus promulgatum explicatur. 366.
Henricus IV. Rex Galliæ. 340. per procuratorem Mariam Mediceam ducit uxorem. IV. 207.
Henricus I. Rex Angliæ. III. 112.
Henricus II. Anglorum Rex. 313.
Henricus VIII. Rex Angliæ. 318. citatur. I. 330. II. 140.
Henricus I. Archiepiscopus Bituricensis, et Cardinalis. I. 95.
Henricus Archiepiscopus Cantuariensis, Regni Primas, et Legatus natus. 221.
Henricus Episcopus Sistaricensis. II. 100.
Henricus Gandavensis. 126.
Henschenius Godefridus citatur. 334.
Herbipolensis Episcopus. II. 286. IV. 14, ei Pallii honor delatus. 51. ejus cum Abbate Fuldensi controversiæ. 39.
Herbipolensis anni 1453. Synodus. 13.
Herbipolensium Canonicorum abusus sublatus. III. 44.
Hercurbertus Mindensis Episcopus. I. 103.
Herimannus Comes Odiliæ Pater. II. 175.
Hermannus Archiepiscopus Coloniensis. I. 399. propter apostasiam privatur Archiepiscopatu. *ibid.* citatur. II. 275.
Hermeneutæ, idem ac Interpretes, 212.
Heterodoxi quoad Matrimonii impedimentum Jus canonicum sectantur. 378.
Hetruria. Consuetudo ab antiquo tempore in *Hetruria* introducta,

ut Clericus etiam in causis merè civilibus, et profanis laicum conveniat coram Judice Ecclesiastico. 353.

Hibernensis anni 450. Synodus. III. 115.

Hiberniæ Episcopi. II. 304. eorum indultum, ut singulis decenniis tantùm sacra Limina visitarent. III. 296.

Hierarchia Ecclesiastica Divinà ordinatione instituta. II. 203. et 214.

Hieremias Patriarcha Constantinopolitanus. 177. et 178.

S. Hieronymus citatur. 16, 19, 422, 445, 448, 464. III. 17, 112, 128, defenditur. 247. et 248.

Hierosolymæ Episcopus, ejusque prærogativa. I. 94.

Hierosolymitana Synodus sub Jacobo Apostolo, an verum Concilium fuerit. 38. *Hierosolymitana* Synodus conficta. 306. *Hierosolymitana* anni 1672 Synodus. 480.

Hierosolymitanæ Ecclesiæ Presbyteri. II. 78.

Hierosolymitanus Patriarcha. I. 96. III. 249. *Hierosolymitanus* Patriarcha Græci ritûs Pallio donatus. IV. 63. *Hierosolymitanus* titularis Patriarcha Pallii honore non fruitur. 56.

Hierosolymitanus Ordo, ejusque privilegia, et exemptiones. I. 196. et seq. ejus dignitates, atque Commendæ an inter Beneficia Ecclesiastica recenseantur. III. 205. et seq. ejus equites sunt verè Religiosi, et Professionem solemnem emittunt. 467.

S. Hilarius Arelatensis Episcopus reprehenditur ob initam cum S. Leone Magno contentionem. II. 332. ejus pœnitentia. *ibid.*

S. Hilarius Papa S. Mamerti factum condemnat. 333.

Hildebrandus Romanæ Ecclesiæ Archidiaconus, idem ac S. Gregorius VII. 482.

Hildegardes Comitissa Pictavorum. 341.

Himerius Tarraconensis Episcopus. 429.

Hincmarus Archiepiscopus Remensis. I. 354. II. 383. citatur. I. 256. III. 395. explicatur. II. 389.

Hincmarus Episcopus Laudunensis. II. 383.

Hirsaugiensium Monachorum error circa extremam unctionem. 197.

Hispalense Capitulum. III. 253. et 255. cedere debet Vicario Generali. I. 225.

Hispalenses aliquæ Synodi indeterminatæ. III. 255.

Hispalensis II. anni 619. Synodus. I. 181. II. 69. 311. IV. 44. altera anni 1512. II. 459.

- *Hispalensis* Diœcesis. Cur in ejus Ecclesiis interdictus olim tabaci usus. 439. III. 146. et seq.

Hispalensis Archiepiscopus solus in Hispaniis Pallium habebat. IV. 48. *Hispalensis* Episcopus Vicarius Apostolicus. I. 126.

Hispalensis Vicarii Generalis controversia. 178.

Hispani quàm rigidè gravitatem servare soleant. III. 42.

Hispaniæ Reges à quo inungendi. 315. reformatio Ecclesiastica disciplinæ in Regnis *Hispaniarum*. 21. 376. et 477. *Hispaniarum* consuetudo circa observantiam Sabbathi. 64. *Hispaniarum* Regis Capellanus major, ejusque magnus Eleemosynarius Patriarchæ Indiarum titulo decoratur. 333. in Regnis *Hispaniarum* tres Missæ à singulis

Sacerdotibus celebrantur die Commemorationis Defunctorum. I. 470. IV. 258. provisiones quædam in Regnis *Hispaniarum* stabilitæ. II. 599. in *Hispaniis* frequentes occurrunt Episcoporum Suffraganeorum concessionibus. IV. 55. quomodo in *Hispaniarum* Regnis temperata tourorum agitatio. 88. Episcopi constituti per *Hispanias* III. 166. *Hispaniarum* Regis decretum circa translationes Episcoporum. IV. 68. *Hispaniæ* Inquisitores an habeant facultatem absolvendi in foro Sacramentali ab hæresi occulta. II. 305.

Hispaniensis anni 1215. Synodus. 358.

Hispaniensium Capitulorum undenam orta exemptio. III. 348.

Hollandiæ Episcopi. II. 504. baptizati ab *Hollandiæ* hæreticis an sint rebaptizandi. 51. provisiones quædam circa *Hollandiæ* matrimonia in Synodis illius regionis non omittendæ. I. 432. et seqq.

Holstenius Lucas Canonicus Basilicæ Vaticanæ. IV. 9. modestè rejicitur. II. 59.

Homicidium quàm gravi censurâ primis Ecclesiæ sæculis punitum. 428. alicubi olim irremissibile. I. 335. et seq. voluntarium reservatur etiam Confessariis Synodalibus. 250. merè casuale perpetratum ab eo, qui operam rei licitæ, an causet irregularitatem. III. 126. Vid. *Irregularis*.

Homines proprii quid sint. II. 366.

Honestæ, ac justæ pactiones an prohiberi possint. IV. 21. et 22.

Honestatis publicæ impedimentum dirimens matrimonium. II. 368. et seqq. unde emergat. 372.

Honorarii Archiepiscopi. I. 95.

Honorarii Protonotarii. 202.

S. Honoratus Massiliensis Episcopus. II. 352.

Honoratus Episcopus Thiavensis. IV. 115.

Honoratus Agnellus Canonicus Aversanus. III. 18. et 20. laudatur. 193.

Honoris insignia nullam denotant præeminentiam. I. 226.

Honorius III. Papa. I. 351, 357, 358, 373. II. 351, 382, 485. III. 312, 380, 433. IV. 98, 99, 262.

Honorius Imperator, ejusque Leges citantur. II. 313. III. 57.

Honorius Augustodunensis citatur. I. 369.

Horas Canonicas integras in Choro recitare, et Missas Conventuales quotidie canere an Canonici teneantur. III. 357. et seqq. de *Horarum* Canonicarum recitatione in Hydruntina Diœcesi pro Græcis Sacerdotibus nonnulla stabilita in Synodo. I. 157.

S. Hormisda Papa citatur. 127.

Hosius Cardinalis Stanislaus. 477.

Hospitalaris Ordo. An Religiosis detur transitus ad illum. III. 426.

Hospitale S. Spiritûs in Saxia. II. 360.

Hospitium simplex pro Regularium iter habentium commodo ædificari potest, solâ Episcopi licentiâ obtentâ. 270.

Hostiæ plures in eadem Missa olim consecratæ ad supplendam pluralitatem Missarum, quæ interdicta erat. I. 375.

Hottomanus Franciscus sugillatur. II. 456.

Tom. IV.

- Hubertus* Episcopus Bononiensis. l. 46.
Hubertus frater Lotharii. ll. 259.
S. Hugo Lincolniensis Episcopus parùm approbat factum *S. Thomæ* Cantuariensis. 486.
Hugo Episcopus Biterrensis. l. 61. et 69.
Hugo à *S. Victore* citatur. ll. 222.
Huguccionus, seu *Hugutio* citatur. l. 59.
Humbertus Generalis Ordinis Prædicatorum citatur. 553.
Hussitæ hæretici. 471.
Hydrophilacæ, seu *Aquarii*, quid essent. ll. 386.
Hydruntina Græcorum Synodus. l. 156.
Hydruntini Archiepiscopi litteræ circa paupertatem Græcorum Sacerdotum explicantur. *ibid.*
Hypodiaconus, hoc est *Subdiaconus*. ll. 207.

I

- S. JACOBUS* Minor, Apostolus, Hierosolymitanus Episcopus. l. 38. ejus *epist. cap. 5.* verba explicantur. ll. 153, 166. et 168.
S. Jacobus de Compostella. Ejus Sacerdotes Confessionibus addicti. l. 583.
S. Jacobus de Spatha. Ejus Militaris ordinis instantia pro obtinendo Episcopo Suffraganeo. IV. 39.
Januarius Episcopus Calaritanus. ll. 61.
Januenses an privilegio donati asportandi ad Turcas arma, et similia. IV. 150.
Januensis Archiepiscopus. l. 272. IV. 28.
Januensis Confraternitas *B. Mariæ de Succursu contra Infideles*. l. 348.
Iconoclastarum hæresis. 287.
Idololatria quàm gravi censurâ primis Ecclesiæ seculis punita. ll. 428.
Idoneitas major inter approbatos in concursu à quo recognosci debeat. l. 297. et seq.
Jejunium Ecclesiasticum juxta rationem tum antiquæ severioris, tum modernæ disciplinæ. III. 75. in ejus observantia consuetudini aliquando standum est. *ibid.* et seq. *Jejunio* Ecclesiastico an ille teneatur, cui valetudinis causâ esus carniū indulgetur. ll. 25. *Jejuniorum* diebus an olim liceret iis, qui carnibus vescerentur, pisces simul comedere. 459. *Jejunium* quadragesimale quamdiu, et quomodo olim observaretur. III. 7. et 8. et 75. *Jejunium* Sabbathi variè pro varietate temporum observatum. 64. et seqq. *Jejunia* ab Episcopo indicta an servari debeant à Regularibus. 275. et 276. *Jejunium* à Synodo Provinciali indictum nequit relaxari ab Episcopo, aut Archiepiscopo. 286. *Jejunium* matutinum indictum intrantibus in Synodum. l. 229. Vid. *Episcopus*.
Jejunium naturale servandum à sumentibus Eucharistiam. 460. à

quo tempore inchoandum , et an admittat parvitatem materiæ. 461. et 470. an frangatur per tabaci fumum , aut pulverem naribus attractum , aut masticationem. III. 146. et 147. ab eo non dispensatur , qui geminum Sacrificium celebrat eodem die. I. 454. et 455. aut qui ex privilegio in Vigilia Nativitatis celebrat ante dimidium noctis. 456. et seq.

Jeremias Patriarcha Maronitarum. IV. 62.

Jesse Ambianensis Episcopus. III. 543.

Jesuitæ. Vid. *Societas Jesu*.

Jesus Christus Judæ occulto peccatori Eucharistiam dare non recusavit. II. 93.

S. Ignatius Episcopus Martyr citatur. II. 237. ejus epistola ad Antiochenos ab hodiernis Criticis rejecta. 208.

S. Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus. I. 213. et 312. ejus de Bulgarorum Diœcesi contentio an sit excusabilis. II. 335.

S. Ignatius Societatis Jesu Fundator. I. 394.

Ignorantia Doctrinæ Christianæ quando sit peccatum grave. II. 259.

Ilerdensis Episcopus. I. 186.

Ilerdensis anni 524. Synodus. III. 58.

Illegitimi an , quare , et quatenus sint irregulares , et incapaces Beneficii Ecclesiastici , pensionis etc. IV. 229. et seqq. dispensationes , quæ super hoc conceduntur à Sede Apostolica. 241. *Illegitimi* , sed legitimi , an , et quando excludantur à consecutione Beneficii Ecclesiastici. 234. Vid. *Clerici*.

Illiberitana Synodus. Vid. *Eliberitana*.

Illyricum tam Orientale , quàm Occidentale , Romanæ Sedi immediate subjectum. II. 334. Orientales *Illyrici* Ecclesiæ. IV. 58.

Illyricus Mathias Flaccius. II. 202.

Imago insolita ab Episcopo non approbata exponi nequit in Ecclesia. 394.

Immunitas Ecclesiastica personarum quàm antiqua sit , et continuata in Ecclesia. 346. *Immunitas* localis Ecclesiarum coarctata ex justissimis causis. IV. 109 et seqq.

Imolensis Synodus. II. 391.

Impedimenta matrimonii nequit Episcopus statuere. 256. et seqq. impedire tamen matrimonium ad tempus potest ex rationabili causa. 259. *Impedimenta* matrimonium dirimentia à quo statui possint. III. 194. et 195. an possint de novo induci ab Episcopo. IV. 202. et an removeri. II. 271. et seqq. aut relaxari. 274. in casu matrimonii jam contracti , vel proximè contrahendi , quibus in circumstantiis possint relaxari ab Episcopo. 271. et seqq. et quamdiu prosit hæc dispensatio. *ibid.* *Impedimenta* matrimonium dirimentia à nulla possunt Synodo induci. III. 201. et 202. in *Impedimentis* quibusdam matrimonium merè impredientibus à quo fieri possit dispensatio. II. 269. et 271. *Impedimentum* matrimonii ortum ex capite impotentia. 354. ortum ex cognatione legali. 358. et seqq. ortum ex cognatione spiritali quandonam introductum. 360. Vid. *Affinitas* , *Heterodoxi* , *Honestas publica* , *Impotentia* , *Matrimonium* , *Uxor*.

Impedimenta, quibus Episcopi à personali sacrorum Liminum visitatione excusantur, à quibus examinanda. III. 294. *Impedimentum* justum an excuset eos, qui se promovere non faciunt ad Ordines suis Beneficiis annexos. 188.

Imperator Catholicus Filius est, non Præsul Ecclesiæ. II. 339. *Imperatores* qualiter aliquando adstiterint Conciliis. I. 211. et seqq. per *Imperatorum* Christianorum leges quanta concedatur parentibus in filios impuberes potestas. 408. et seqq.

Imperium Romanum à Græcis ad Francos translatum. III. 342.

Impetratorius. Cui plus prosit Sacrificium Missæ quàm *impetratorium*. I. 371.

Impositio manuum in collatione trium Ordinum Hierarchicorum est necessaria. IV. 132.

Impotentia perpetua recensetur inter impedimenta matrimonium dirimentia. II. 354. soluto matrimonio ex *Impotentia* capite, an ejus stabilitas reviviscat, si cesset impotentia, et impedimentum. IV. 175. et seqq.

Imprudencia esset, si Episcopus publicà protestatione se obstringeret ad nunquam exercendam facultatem, quàm ceteroquin potitur. III. 172.

Impunitas delinquendi sibi à Canonicis in Germania ante electionem Episcopi procurata. IV. 11. et seqq. *Impunitatis* species, quæ Clericis majoribus concessa prætendebatur, omnino sublata. II. 310.

Incendii causâ Moniales è clausura egredi possunt. III. 492. et 497.

Incensum oblatum ad Altare tempore Sacrificii. I. 366.

Incommoda, quæ ex vita communi aut introducenda, aut restituenda, provenire possunt. III. 480. et seqq.

Incontinentia. Ab ejus periculo an possit quis dici procul abesse per Ordines sacros in seculo susceptos. 472.

Incorrigibilis à Religione ejectus. 422. et 431. et seqq. quinam sit talis in rigore. 435. et quomodo probandus, antequam expelli possit à Religione. 436.

Indi, qui ad Fidem convertuntur, quam ex pluribus retinere uxorem possint. IV. 168. et seqq. *Indi* infideles cur offendantur videntes ministros Evangelicos negotiationi operam dantes. II. 440. descendentes ab *Indis*, Mauris, Nigris, alteriusve nationis infidelibus, an excludendi ab Ordinibus. III. 165.

Indiarum Patriarcha ad merum redigitur honoris titulum. 333. et 334. *Indiarum* Episcopi. 165. *Indiarum* Orientalium Vicarii Apostolici. IV. 74. *Indiarum* consuetudo circa observantiam Sabbathi. III. 73. et 74.

Indicis Librorum prohibitorum Regulæ. I. 482.

Indigentium nomine etiam Ecclesiæ ministri intelliguntur. 368.

Induciæ. Vid. *Treugæ*.

Indulgentia piæ Matris Ecclesiæ, quàm humanæ fragilitati aliquando consequitur. IV. 84.

Indulgentiæ, nonnullaque circa illas discussa dubia. IV. 93. et seqq. jus illas elargiendi in quo resideat. I. 123. et seqq. prima *Indul-*

gentiæ plenariæ concessio qualis fuerit. IV. 100. et 103. *Indulgentiæ* concedendæ ab Episcopo, vel eâ occasione impetrandæ à Pontifice sub finem Synodi. I. 307. *Indulgentias* 40. dierum an concedere possit Vicarius Capitularis. 124. *Indulgentiarum* quædam formulæ explicantur. IV. 101. Vid. *Apocryphæ Indulgentiæ*, *Lateranensis Basilicæ*, *Portiunculæ*, *Indulgentia*.

Indullarii an possint unire Seminario ante vacationem ea Beneficia, quæ, si illis viventibus vacarent, ad suam collationem pertinerent II. 325.

Indultum exercendi medicinam à quo, et quomodo concedatur. III. 379. et seq. *Indulta* Pontificia sunt latè interpretanda, ne illud sequatur, ea nihil specialis privilegii continere. 157.

Indumenta adhibenda ab iis, qui Synodo intersunt. I. 229. et seqq.

Industriæ substituendæ Synodo, cùm hæc fieri nequit. 47.

Infamare se sine causa non licet. II. 149.

Infans mortuâ matre an extrahendus per sectionem cæsaream, ut possit baptizari. III. 102. et seq. *Infantium* Baptismus an ultra octo dies differri deceat. 213. an *Infantes* Hebræorum baptizandi etiam invitis parentibus. I. 419. Baptismus *Infantium* peste laborantium, vel à matre pestifero morbo infecta progenitorum. IV. 153. de *Infantis* Baptismo in materno utero latitantis. II. 35. et seqq. necnon *Infantis*, qui aliquam sui partem ex utero matris emisit. 39. et seqq. an sub dubiis reviviscentiæ signis baptizare liceat *Infantes* mortuos. 54. et seqq. *Infantes* expositi, ad hospitale delati, an sint conditionatè rebaptizandi. 49. et 50. *Infantibus* etiam non jejunis statim post Baptismum Communio porrigebatur. I. 456, 463. II. 98. et 99. hic ritus quando cessaverit apud Latinos. 99. *Infantes* an sint capaces Olei sancti. 181. et seqq. *Infantes* spurii, seu projecti, quomodo lacte nutriendi. III. 98.

Inferior superioris legem tollere nequit. 163. neque privilegiis derogare à superiore concessis. II. 389.

Infideles. Eorum matrimonia rata significant unionem Christi cum Ecclesia. IV. 171. quomodo, et quando dirimantur. I. 420. et seqq. Vid. *Dispensatio*, *Indi*, *Judæi*, *Matrimonium*.

Infirmi absque ulla aut Episcopi, aut Parochi licentia cuilibet ex Regularibus approbatis confiteri possunt. III. 152. non jejuni communicari possunt per modum Viatici. I. 460. an ipsi soli sint capaces extremæ Unctionis. II. 174. et 177. *Infirmi* sensibus destituti, qui aliorum Sacramentorum sunt incapaces, cur debeant muniri extremâ Unctione. 185.

Ingenuus. Vid. *Nobilis*.

Inimicitia, seu bella privatorum, unde olim tot strages, et devastationes oriebantur. III. 139.

S. Innocentius I. Papa. I. 51. II. 58, 59, 68, 153, 154, 175. III. 262. citatur. I. 56, 91, 483. II. 369. III. 262. et 304. explicatur. II. 165. et seqq. III. 67. et 68.

Innocentius II. Papa. III. 449. IV. 87.

Innocentius III. Papa. I. 69, 82, 106, 152, 162, 190, 205, 262, 266,

309, 326, 351, 360, 373, 418, 420, 479. II. 73, 213, 235, 244, 251, 280, 291, 309, 318, 339, 348, 351, 375, 378. et seqq. 385, 387, 391. III. 6, 17, 33, 81, 83, 108, 119, 149, 184, 186, 207, 218, 237, 260, 271, 288, 305, 312, 338, 367, 383, 433, 468. IV. 13, 54, 57, 59, 62, 93, 103, 171, 182, 186, 238. citatur. I. 82, 88, 257. *ibid.* 440, 462. II. 104, 418, 482. III. 122, 385. ejus præceptum de communione Paschali. II. 100. explicatur. III. 149. et seqq. ejus Decretalis legitima lectio affertur. II. 268. interpretatio cujusdam juramenti ab ipso facta III. 466. ejus Decretalis vera intelligentia, et interpretatio. 53. ejus responsa, et Decretales explicantur. II. 75. III. 60, 61. et 71.

Innocentius IV. Papa. I. 185, 220, 277. II. 76. III. 274. IV. 47. citatur. II. 73. explicatur. 76.

Innocentius X. Papa. I. 129, 278. II. 270, 440. III. 146, 152, 342, 376, 473. IV. 14. Religiosorum exemptionem restringit in quibusdam casibus. I. 170. et seq.

Innocentius XI. Papa. 207. II. 106, 109, 316, 409, 440, 494. III. 32, 144, 146, 417. IV. 153. ejus declaratio. I. 155.

Innocentius XII. Papa. 151. II. 258, 410. III. 89, 117, 154, 222, 240, 418, 432, 436, 453, 455, 479. IV. 14, 17, 18, 21, 244, 247, 255, 261, 265. refellitur erronea interpretatio ejus Constitutionis, incipiens *Ecclesiæ Catholicæ*. 17.

Innocentius XIII. Papa. I. 149, 325, 386. II. 26, 235, 392, 399, 408. III. 21, 27, 376, 419, 477. IV. 267. dispensat à jejuniis naturali ante Eucharistiam Regem Galliæ, et Imperatricem Elisabetham pro die eorumdem coronationis. I. 468.

Innodatio placiti quid significet. 521.

Inquisitio, seu admonitio facienda Clero. 508.

Inquisitionis tribunal quando institutum. II. 291. *Inquisitionis* Romanæ responsum. 150.

Inquisitor nequit absolvere in foro conscientiæ hæreticum occultum. 305. *Inquisitores*, et Episcopi pari gaudent facultate tam inquirendi in hæreticos, quàm eosdem Ecclesiæ reconciliandi. II. 292. et 305.

Insidia proprio Episcopo structæ an degradationis pœnâ puniendæ sint. 314.

Institutio Parochialium jurispatronatûs Ecclesiastici. I. 298. et seqq.

Instructio super modo conficiendi relationem tam materialis, quàm formalis statûs Ecclesiarum. III. 301. et 307. et seq. *Instructio* pro Episcopis, quibus reductionis Missarum peragendæ facultas delegatur. IV. 266. et seq. quando congruat *Instructiones* Synodo inserere I. 405.

Instrumentorum porrectio an sit idem, ac manuum impositio requisita ad essentiam Ordinum hierarchicorum. II. 224. et 225. an sit tamquam materia Sacramenti stabilita ab Ecclesia ex potestate à Christo Domino accepta. *ibid.*

Intentio requisita in Ministro, ut validum Sacramentum conficiat. 28. et seq. *Intentio* generalis Ministri, faciendi quod fit in vera Ecclesia Christi, si prævalet errori privato ejusdem Ministri, suf-

ficat ad valorem Sacramenti. 53. *Intentio* Episcopi conferentis Ordinem debet esse omnino absoluta. 227. et seqq.

Interdictum an ferri possit ob levem culpam. 424. Iatum, seu promulgatum ab Episcopo, servari debet à Regularibus. 400. III. 274.

Interna peccata an sint reservanda I. 541.

Interpellatio alterius conjugis infidelis facta ab altero conjuge, qui Religioni Christianæ nomen dedit, quàm sit necessaria ante rescissionem matrimonii. 420. et 425. an possit omitti à fidei recens converso, præsertim si alter in infidelitate relictus ignoretur ubinam sit. IV. 172. et seqq.

Interpres. Matrimonia contracta per *Interpretem* an sint valida. 206.

Interpretatio. Vid. *Lex*.

Interpres Ecclesiæ Ministris accensiti. II. 212.

Interstitia ad Ordines à Tridentino præscripta. II. 407. III. 33.

De Joanne Joannes laudatur. I. 395.

S. Joannes Apostolus hæreticorum fugit consortia, et ad id alios hortatur. 425.

S. Joannes Presbyter, et Martyr, ejusque sepulcrum 32.

S. Joannes Chrysostomus. 36. citatur. III. 14. nondum Episcopus vices agit Episcopi in prædicatione. II. 416.

S. Joannes de Deo. Ejus Religiosi an medicinam extra eorum hospitalia exercere possint. III. 381.

B. Joannes Episcopus Teroanensis. II. 486.

Joannes VIII. Papa. I. 103, 111. II. 339. III. 348. citatur. II. 388. acriter S. Ignatio Patriarchæ Constantinopolitano resistit. 334. et 335.

Joannes XVIII. aliàs XVI. Papa. IV. 52.

Joannes XXI. aliàs XXII. Papa. III. 318.

Joannes XXII. Papa. II. 46, 62, 268. III. 150, 222, 341, 472. citatur. II. 156.

Joannes Patriarcha Alexandrinus. I. 70. et 71.

Joannes Patriarcha Armeniæ citatur. IV. 59.

Joannes Archiepiscopus Eboracensis. I. 375.

Joannes Archiepiscopus primæ Justinianæ. IV. 59.

Joannes III. Episcopus Constantinopolitanus. III. 66.

Joannes Corinthiorum Episcopus, Metropolita Helladiæ. IV. 59.

Joannes Episcopus Ficolensis. II. 240.

Joannes Episcopus Leodiensis. I. 185.

Joannes Episcopus Ravennæ. 285. reprehenditur à S. Gregorio Magno. 234. et seqq.

Joannes Episcopus Trecorensis citatur. 400.

Joannes Abbas S. Pauli Romæ Vicarius Generalis. 90.

Joannes Andreæ. Ejus sententia benigna legis rigorem æquiore interpretatione temperans comprobatur. IV. 258.

Joannes Bohemiæ Rex. III. 315.

Joannes Defensor. II. 388.

Joannes Diaconus citatur. 66.

Joannes Monachus, Auctor Vitæ S. Petri Damiani, citatur. I. 370.

Joannes Nathanael OEconomus Cretensis. II. 177.

- Joannes* Notarius Apostolicæ Sedis. I. 203.
Jocus. Sacramenta per *jocum* administrata an sint valida: II. 29. et seq.
Jonas Propheta. 101.
Jordanus Pax citatur. I. 72, 187. ejus sententia urbanè rejicitur. 327.
S. Joseph. Ejus matrimonium cum B. Virgine. IV. 197. et seqq.
Joseph à S. Maria Hierosolymitanus, deinde Bisinianensis, postremò Tiphernas Episcopus. I. 129. et seq.
Josephus Lusitaniæ, et Algarbiorum Rex. III. 318.
Jovinianus cum sua hæresi damnatur. I. 40.
De Joyosa Card. Franciscus. II. 49.
Iprensis. Vid. *Yprensis*.
S. Irenæus citatur. III. 246.
Irregularitas quando incurritur, et à quo induci possit. 179. et seq. incurritur ex nimia dilatione, et negligentia in Baptismo suscipiendo. 213. et seq. *Irregularitas* orta ex homicidio voluntario. 409. *Irregularitas* ex defectu explicatur. IV. 228. et seq. *Irregularitas*, quæ incurritur à filiis illegitimis. 227. clausula: *dummodo paternæ incontinentiæ imitator non sit*: adjecta dispensationibus ab hujusmodi *Irregularitate*, explicatur. 241. *Irregularitas*, quæ incurritur à filiis hæretici, aut descendantibus ab eo, qui interfecit Rectorem Ecclesiæ sui juris patronatùs. 238. an incurrat *Irregularitatem* qui ob occultam causam suspensus ab Episcopo, appellatione interposità, suum Ordinem solemniter exercet. III. 231. an ullà *Irregularitate* innodentur Medici, vel Chirurghi. 378. à quam *Irregularitate* dispensare possit Episcopus. II. 294. Vid. *Sacerdotes*.
Isaac innocentis sacrificium indictum Abrahamo. 182. *Isaac* matrimonium cum Rebecca per procurationem initum. 206.
Isaac Episcopus Lingonensis. II. 43.
Isclana anni 1716. Synodus. 137.
S. Isidorus Hispalensis Episcopus. IV. 44. citatur. II. 38. et 371. ejus effatum pulcherrimum. IV. 83.
S. Isidorus Pelusiota citatur. III. 433.
Itali Episcopi. Vid. *Episcopus*.
Italia. Olim nullus in *Italia* Metropolitanus præter Romanum Pontificem. I. 81. Vicarii Foranei quandonam in *Italia* introducti. 182. cur in *Italia* rarò occurrant exempla Suffraganeorum cum assignatione congruæ. IV. 36.
Italo-Græci Sacerdotes. II. 57. illis adempta facultas baptizatos Chrismate consignandi. 74. et seqq. *Italo-Græci* Catholici. I. 149. et seqq. circa jejunium, aut abstinentiam Sabbathi quem ritum observent. III. 66. cur Oleum infirmorum ab Episcopis Latinis Diœcesanis non accipiant. II. 155.
Iterare Ordinationem an liceat, quando aliquid in ea omissum est. 225.
Jubilæum, et indulgentiæ concessæ in forma *jubilæi*. IV. 104. *Jubilæi* tempore concessæ facultas amplissima quemlibet à quolibet

absolvendi, non se extendit ad hæresis crimen, nisi specialiter exprimatur. II. 295.

Jubilatio. Vid. *Exemptio*.

Judæ occulto peccatori non denegata Communio. 93.

Judæi. Descendentes à *Judæis*, aut Infidelibus, an sint Ordinum, et Beneficiorum incapaces. III. 164. quomodo, et à quibus extraneis permissum *Judæis* usuras exigere. II. 451. Vid. *Hebræi*.

Judex in causa propria an quis esse possit. 118. non semper requiritur *Judicis* sententia, ut quis publici peccatoris censurâ notetur. 97. *Judex* in causa nullitatis Professionis non potest judicare secundum opinionem minùs probabilem. III. 417. *Judex* Ecclesiasticus non tenetur illi petitorium decernere, cui Regius *Judex* possessorium antea adjudicaverit. II. 344. *Judex* secularis in causis de re merè temporali, et accessoriis ad Matrimonium, quomodo se continere debeat, ad differentiam *Judicis* Ecclesiastici. 342. *Judex* laïcus an possit realiter procedere contra Clerici delinquentis bona, qui resumptâ veste clericali ejus tribunal evasit. III. 175. in quo sensu quidam nobiles Laïci in Concilio Chalcedonensi vocentur *Judices*. I. 211. *Judices* delegati à summo Pontifice pro causis levioris momenti eorum, qui Sedi Apostolicæ sunt immediatè subjecti. 266. quales esse, et ubi judicium exercere debeant. 267. et seq. Vid. *Censura*, *Seculares Potestates*.

Judices Synodales. 265. et seqq. eorum deputatio in Synodo, vel cum consilio Capituli ab Episcopo facienda, et summo Pontifici notificanda. *ibid.* ante delegationem nullam habent jurisdictionem. 271. cur illis nunquam causas committat Sedes Apostolica. 269. quale ab iis juramentum præstandum. 285. *Judices Synodales* querelarum, et excusationum. 252. et seqq.

Judices Conservatores Regularium. 273. et seqq. an *Judices Conservatores* desumendi tantum ex *Judicum Synodali*um cœtu. 273. et 276. neque unus pro aliena Diœcesi, neque pro diversis Diœcesibus idem constitui potest *Judex Conservator*. *ibid.*

De Judice Card. Franciscus. III. 340.

Judicium supremum in Ecclesia commissum est soli Christi Vicario. 256.

Juenin Gaspar citatur. I. 377. leniter carpitur. II. 367. refellitur. 178. et seq. III. 152. et seq. et 156.

Julia Cæsarea, nunc vulgo Algeri, ejus Vicarius Apostolicus. IV. 113, 127, 136. et 141.

S. Juliani Martyris sepulcrum. I. 286.

Julianus Card. Apostolicæ Sedis Legatus. IV. 13.

Julianus Auditor Generalis Cameræ Apostolicæ, deinde Cardinalis, laudatur. III. 198.

Julianus ante apostasiam fuit Lector Ecclesiæ. II. 207.

Julius II. Papa. IV. 150.

Julius III. Papa. I. 237, 464, 472. III. 408, 442. dispensat Carolum V. à rigore jejunii naturalis ante sumptionem Eucharistiæ. I. 468.

Julius Firmicus Maternus. Ejus Commentarium laudatur. IV. 83.

S. Ivo, seu *Yvo* Episcopus Carnotensis explicatur. II. 389.

Juramentum an habeat vim pertrahendi quamlibet causam ad forum Ecclesiasticum. 345. *Juramenta*, quæ contra Ecclesiasticam utilitatem attentantur, non *Juramenta*, sed perjuria dicenda sunt. IV. 13. *Juramentum* quoddam arctissimum Bambergensis Episcopi irritum pronuntiatur. 14. *Juramentum* consummandi matrimonium an impediatur, quominus mulier ad Religionem se recipere possit. III. 464. et seq. *Juramentum* ab Episcopo electo præstandum de visitandis SS. Apostolorum Liminibus. 305. *Juramentum* à singulis Episcopis præstandum, antequam consecrationem suscipiant, aut Pallium assequantur, aut suæ Ecclesiæ administrationi se immisceant. 293. *Juramentum* ab Episcopis in sui consecratione præstitum. 238. *Juramentum* præstandum à Testibus, Judicibus. I. 288. Examinatoribus Synodalibus. 280. et 288. et à Punctatoribus. 263. formula *Juramenti* præstandi à Testibus Synodalibus. 259. Vid. *Pacta, Passavienses*.

Jurandi mos ad Sanctorum Lipsana. 263. et 285.

Jurisdictio Ecclesiastica se extendit etiam ad temporales pœnas irrogandas. 252. *Jurisditionis* potestas. 329. *Jurisditionis* potestas Episcopalis utrum sit immediatè à Christo, an à summo Pontifice. 56. sive sit à Christo, sive à Pontifice, ita semper huic subest, ut ab eo limitari, imò et auferri possit. II. 71. *Jurisditionis* potestate Episcopi superiores sunt Presbyteris. III. 245. *Jurisdictio* ad Diœcesis regimen necessaria in suspenso manere nequit. IV. 73. apud quem resideat per id temporis spatium, quod inter solutionem vinculi (Episcopi scil. cum sua Ecclesia) in Consistorio peractam, allatumque de secuta hujusmodi solutione nuncium intercedit. 72. *Jurisditionis* Prælatorum nonnullæ species. I. 134. *Jurisditionem* indubitanter propriam tueri debent Ecclesiastici, alienam invadere minimè debent. II. 338. *Jurisditionis* lex quid sit. I. 58. et in quo differat à lege Diœcesana. *ibid.* qualis *Jurisdictio* ordinaria competat Parochis. 331. *Jurisditionem* propriam in subditos quantum quisque dilatare gestit, tantum alienam in se tentat omnimodis restringere. 343.

Jurisdictio ordinaria, et quasi Episcopalis. Vid. *Prælati inferior*.

Jurispatronatûs Causæ ad quem Judicem sint deferendæ. II. 343. Beneficia, quæ sunt *Juris Patronatûs*. 344. Ecclesiæ Parochiales *Jurispatronatûs* Ecclesiastici, laïci, et mixti. I. 299. et seqq.

Jus certum defendere, aut vindicare, controversum minimè sibi asserere debent Ecclesiastici. II. 338. *Jus* annexum rei spirituali in quo tribunali sit discutiendum. 343. *Jus* posterius derogat priori. III. 281. *Jura* non respiciunt casum infrequentem. 243. *Jurium* contrarietas est evitanda, nec facilè in Canonum collectione admittenda. 61. *Juris* naturalis præcepta in duplici genere distinguuntur. IV. 182. et seq. *Juris* Canonici cum Civili summa connexio. III. 387. *Juris* Canonici Professor an possit consequi Præbendam Theologalem. 367. *Juri* communi nullus præter summum Legislatorem potest derogare. 164. Sedes Apostolica cavere solet, ne quid sine gravi causa contra *Jus* commune decernat. 203. et seq. nihil statuendum

ab Episcopis, quod *Juri* communi adversetur, ne obtentu quidem removendi abusus à rebus sacris. 193. et seqq. 209, 218, 225, 228, 234. secus dicendum, si, quæ statuuntur, sint tantum præter *Jus commune*, sive à *Jure* communi prætermissa. 207. et seq. *Jus* incendi concursus ad Parochiales, et *Jus* convocandi Synodum, an sint inter se connexa. I. 137. et seq. Vid. *Episcopus*.

† *Justinianus* Imperator. Ejus leges citantur. I. 523. II. 313, 361, 363. III. 118.

S. Justinus citatur. I. 368. III. 246.

Justitia vindicativa an patiatu detrimētum, si fraterna admonitio præcedat denuntiationem Confessarii sollicitantis. I. 490. et 492.

Justitia stricta quandonam lædatur à Beneficiariis. II. 13. et seq.

S. Juvenalis Narniensis Episcopus fuit Medicus. III. 379.

K

KEMNITIUS, seu Chemnitiu Martinus. II. 220.

Kemp Card. Archiepisc. Eboracensis. I. 221.

Kinam Provincia. III. 266.

Kioviensis Archiepiscopus totius Russiæ Metropolitā. I. 216. laudatur simul, et suaviter reprehenditur. III. 202.

Kioviensis Diœcesis. 199.

Kioviensis anni 1619. Synodus, ejusque Constitutiones circa matrimonia clandestina rescissæ. 200. et seq.

L

LABOR. Minimè interdicitur Clericis *labore* manuum suarum, et honesto artificio sibi victum comparare. II. 465. et 486.

Laborantes quid essent. 210.

Lac præbendum infantibus an possit esse caprinum, aut vaccæ. III. 98.

Lactare filios Hebræorum nequeunt nutrices Christianæ. I. 418.

Lacticinia diebus jejunii an interdicta. III. 73, 76, 77.

Laici quibus Conciliis, et qualiter interveniant. I. 211. et seqq. in quo sensu vocentur *Judices* in Concilio Chalcedonensi. *ibid.* *Laicis* olim concessa ampla facultas deferendi suas causas ad iudicium Episcoporum. II. 347. an liceat *Laicis* Eucharistiā propriis manibus tangere. IV. 141. et seqq.

Laicis facta confessio. II. 140. et seq.

De Lamberg Card. Jo. Philippus Episcopus Passaviensis. IV. 16.

Lambethensis, seu Lambethana anni 1261. Synodus. I. 182. altera anni 1281, 334, 337, 380.

Lamech uxores duas habuit. IV. 181.

Lampetiani hæretici Sabbatho jejunabant. III. 66.

Lancellottus Card. Horatius, Congregationis Concilii Præfectus. 266. IV. 224.

- Lancetta* Cyriacus. III. 340.
Lancianensis Archiepiscopus. I. 93.
Lancianensis anni 1694. Synodus. *ibid.*
Landavenses quinque Synodi sine anno. 252. tres item anno 560. et 597. celebratæ. 40.
Landavensis anni 887. Synodus. 252.
Lanfredinus Card. Jacobus Episcopus Auximanus, et Cingulanus. I. 407. II. 391. 393, 460. citatur. III. 104.
Lantes Card. Marcellus Episcopus Tudertinus. II. 525.
Laodicena anni circiter 372. Synodus. I. 426, 429. II. 51, 207, 251, III. 129, 164.
Lapsus in quo differat ab apostata. 421. *Lapsorum* insolentia tempore S. Cypriani. I. 86.
Larinensis anni 1728. Synodus. III. 168. ejus rigor moderatur. II. 437.
Larius Joannes Dominicus. I. 332.
Lateranenses Synodi Generales quinque. 84.
Lateranensis II. anni 1159. Synodus sub Innocentio II. III. 380. et 449. *III.* anni 1179. sub Alexandro III. I. 361, III. 28, 83, 225. *IV.* 87. et 92. *IV.* anni 1215. sub Innocentio III. I. 69, 152, 257, 266, 309. II. 7, 244, 291, 418, 419. III. 17, 108, 119, 207, 218, 367, *IV.* 93, 216, 238. *V.* anni 1512. sub Leone X. I. 202, 401, 427. II. 454. III. 197, 328. *IV.* 28. Vid. *Romana Synodus.*
Lateranensis Basilicæ Indulgentiæ. 96. marmorea tabula in qua istæ Indulgentiæ describuntur. 99. Vid. *Visitatio.*
Lateranensis Capituli Privilegia. I. 201.
Latina Ecclesia cur à Græcis calumniatur. II. 70.
Latrocinia. Clerici deprehensi in *Latrocinis* qualiter puniendi. 318.
Lavantinus Episcopus à quo eligatur, et consecratur. III. 311.
Laudunensis Episcopus, nepos Hincmari Remensis. 393.
Lauretana anni 1626. Synodus. II. 27.
Lauretana Domus. Ecclesiastici huic addicti quâ exemptione gaudeant. I. 210.
Lauretanus Episcopus. Vid. *Recinetensis.*
Laynez Didacus. II. 242.
Lectio Divinæ Scripturæ in lingua vernacula an sit permittenda. I. 477. et seqq.
Lector, inter inferiores Clericos. 429. ejus fit expressa mentio ab Ecclesiæ primordiis. II. 207, 208. et 214. ejus Ordinatio. 251. et seqq.
Lector, seu Socius, ac Coadjutor Secretarii Synodi. I. 249.
Lectoratus. Vid. *Filii.*
Ledesma Petrus modestè refellitur. 462.
Legatarius. Vid. *Onera.*
Legati Pontificii jus habent prægestandæ Crucis. 105. eorum statuta an perseverent, etiam postquam jurisdictio extincta est per egressum è provincia. III. 281.
Legati Principum suâ absentiam nihil detrahunt auctoritati Conciliorum. I. 212.
Legatum an perimatur, etiam in *Legatis* piis, si res legata volun-

tariâ alienatione distrahatur. IV. 253. quandonam intelligendum sit, *Legata* demonstrativè, aut potiùs taxativè concepta esse. 276. et seqq. ut *Legata* pia debitæ executioni mandentur, unum est ex præcipuis Episcopi oneribus, etiamsi à testatoribus excludatur. 243. et seq. ad alia *Legata* pia nullo modo se extendit facultas Episcopi delegata reducendi onera Missarum. 268. et seqq. si reductio facienda sit, an reliqua *Legata* pia reducenda sint potiùs, quàm Missæ. 269.

Legenda in Synodo. I. 314. et seq.

Legionensis Episcopus. III. 374.

Legionis Regni consuetudo circa observantiam Sabbathi. 72. et 73.

Legislator singulos peculiare casus prævidere, omnesque suâ lege complecti nequit. 115.

Legitimatus per subsequens matrimonium venit sub appellatione nati ex legitimo matrimonio. IV. 234.

Lemovicenses Abbates. I. 167.

Lemovicensis Ecclesiæ Capitulum, ejusque prærogativa. III. 348.

Lemovicensis anni 1031, Synodus, 132. altera anni 1620. II. 134.

Lenitatis exempla in dispensationibus concedendis à S. Pio. V. relicta. III. 410.

Lenius Card. Jo. Baptista Episcopus Ferrariensis. 137.

S. Leo Magnus Papa I. 203. II. 45, 128, 367. III. 8, 9, 264. citatur. I. 57, 65, 68. II. 142, 384, 449. explicatur. 373. III. 9. ejus epistola dubia. I. 181. dissidia inter illum, et S. Hilarium Arelatensem. II. 332.

S. Leo II. Papa. III. 309.

S. Leo III. Papa. I. 66, 181. III. 542.

S. Leo IV. Papa. I. 312.

S. Leo IX. Papa. III. 462. IV. 52.

Leo X. Papa. I. 202, 401, 464. II. 30, 62, 127, 142, 160, 264, 454. III. 136, 328. 342. IV. 28. ejus Constitutio explicatur. III. 155. et seq. Petro Maronitarum Patriarchæ Pallium concedit, et sacra Paramenta Romano more elaborata transmittit. IV. 62.

Leo Imperator, ejusque leges citantur. II. 244. III. 13.

Leodienses Episcopi. II. 277. et 280.

Leodiensis Synodus non indicato anno. I. 480. altera anni 1405, 486. alia anni 1662. II. 120.

Leonina Societas unde dicta. 472.

Leontius Arelatensis Metropolitae. 333.

Leontius Presbyter an licitè se ipsum absciderit. III. 94.

Lepra laborans Monialis egredi potest è clausura. 491. et seq. ob *lepram* nequeunt conjuges se jungi. 494.

Leprosi quo remedio ab ejusmodi morbo liberentur. 94.

Levitæ ab Apostolis ordinati. II. 214.

Leurentius Petrus citatur, et explicatur. I. 122. et seq.

Lex Mosaica utrum à D. Paulo penitè abolita. 58. *Lex* jurisdictionis quid sit. 58. et in quo differat à *Lege* diocesana. 59. quale discrimen intercedat inter *Legem*, et præceptum. III. 278. *Lex* obscurè prolata an obliget. I. 407. an peccet qui unum ex multis sensibus, quos *Lex* obscura præsefert, sequitur, licèt postea, eo rejecto,

alius sensus sit legitimè receptus. *ibid.* *Legis* promulgatio pertinet ad ejus substantiam. III. 271. in quo sensu perpetuitas sit de essentia *Legis*. 280. quoties *Lex* videtur esse durior, quælibet æquior interpretatio est recipienda, ut, quoad fieri possit, ejus *Legis* æquitas temperetur. IV. 238. et seq. *Leges* nequeunt universaliter cuicumque loco, et tempori congruere. I. 398. et 408. et seq. *Lex* humana non potest omnia mala punire, vel prohibere. IV. 82. *Lex* nunquam usu recepta, quandonam, seu post quot transgressionis actus censeri debeat abrogata. III. 282. quid, si agatur de *Lege* jam populi moribus firmata? 283. qui in *Legis* fraudem è loco se subducit, ubi ea viget, sub *Lege* nihilominus comprehensus manet. 278. *Leges* an obligent post mortem Legislatoris. 280. *Lex* prohibens abusus, qui nondum invaluerunt, solet magis esse perniciosa, quàm utilis. I. 481. quàm sit injuriosa *Lex* condemnans abusum, ubi non est. 485. *Legem* superioris nequit inferior abrogare, aut relaxare. I. 535. II. 266. et seq. 271. 389. III. 164. distinguitur duplex *Legis* confirmatio facta à Superiore. 287. et seqq. *Leges* novæ non semper sunt condendæ, sed antiquæ restaurandæ. I. 400. *Leges* potissimùm Ecclesiasticæ, et ab Episcopis latæ, minimè pendent à populi acceptance. III. 273. et 282. *Leges* sive Pontificiæ, sive Imperiales, sive aliæ, quando obligare incipiant. 272. *Legi*, quam Pontifex in suo Brevi indicit, non debet credi major inesse vis, et efficacia, quàm quæ canonum sanctionibus passim tribuitur. IV. 9. *Leges* canonicæ, et civiles in quibusdam rebus inter se discordes, ac discrepantes. II. 361. et seqq. *Legum* civilium præ Ecclesiasticis severitas longè major. 387. *Leges* civiles quâ moderatione, et delectu allegandæ in Synodis. 354. et seq. *Leges* civiles à Jure Canonico expressè approbatæ. *ibid.* aliæ expressè correctæ, et abrogatæ. *ibid.* et 361. et seq. aliæ neque abrogatæ, neque approbatæ, sed silentio prætermittæ. 354. quem usum habeant in foro Ecclesiastico. 382. et seq. *Leges* pœnales non complectuntur delicta, quæ non exprimunt, licèt sint expressa graviora. 318. *Lex* Tridentini de præsentia Parochi, et duorum testium ad valorem matrimonii, quandonam obligare cœperit. I. 438. et seqq. *Leges* Ecclesiasticæ Aluredi Regis Anglorum. II. 484. Vid. *Constitutiones*, *Consuetudo*, *Superior*.

Libellaticorum tria genera. IV. 157.

Libellus repudii juxta ritum Judaicum quibus interdicitur. I. 424.

Liber, cui titulus *Patriarchium Bituricense*, cujus Auctoris sit. 95.

Liberi Muratori. Vid. *Secta*.

Liberii Papa responsum. 214.

Libri Pœnitentiales nonnullarum Diœcesium. I. 41. quàm varii sint, et quàm utiles. III. 131. et seqq.

Libri Prohibiti, eorumque Index cum Regulis. I. 481.

Licentia præsumpta Pontificis, per quam Episcopo in quibusdam casibus delegatur potestas dispensandi in impedimentis dirimentibus. II. 273. et seqq.

Licentia ad Confessiones. Vid. *Confessio*.

Lielbertus Episcopus Cameracensis. 221.

- Ligorio* Alphonsus citatur cum laude. III. 35.
Limana, seu *Limensis* anni 1582. Synodus. II. 440. altera anni 1583. III. 441. alia anni 1590. I. 259. alia anni 1592. IV. 158. alia nullo anno indicato. II. 261. et 381.
Limanus Archiepiscopus. IV. 43.
Lingonensis anni 1404. Synodus. I. 486. II. 200. altera anni 1452. 54. alia nullo anno indicato. 279.
S. Linus Papa. IV. 48. fuit antea Episcopus Titularis. I. 110.
Liparitani Episcopi dependentia à Sede Apostolica cum magna prudentia conjuncta. III. 237.
Liptinensis anni 743. Synodus. I. 190. III. 107.
Litteræ Apostolicæ an executione carere debeant, nisi sint ab Ordinariis loci, seu illorum Officialibus, aut aliis quibuscumque antea examinatæ, et approbatæ. II. 263. et 264. non intelligitur, quare *Litteræ* Apostolicæ à Dataria nunquam Vicario Capitulari dirigantur. I. 120. *Litterarum* Apostolicarum falsificatores degradationis pœnæ rei sunt. 314. *Litteræ* Apostolicæ Conservatoriæ. 277.
Lites motæ super possessione juris annexi rei spirituali in quo tribunali sint dirimendæ. II. 343.
Litta Card. Dominicus Archiepiscopus Mediolanensis. III. 236.
Litteræ. Vid. *Literæ*.
Liturgia antiquissima Æthiopum. I. 367.
Livellum, seu certa annua præstatio Monialibus exhibita à consanguineis. III. 480. et seqq.
De Loaisa Garcias. 315.
De Loases Ferdinandus Archiepisc. Valentinus. I. 49.
Locus. Prærogativa loci in sedendo aliquando Episcopis concessa. 104. Judæi habitare debent in loco separato, et clauso. 417.
Lofredus Joannes. Vid. *Cardinalis Atrebatensis*.
Lombardus Antonius Archiepisc. Messanensis. 157.
Lombardus Petrus Archiepisc. Armacanus. III. 130.
Lombardus Petrus Episcopus Parisiensis citatur. 215. et 222.
Londinensis Episcopus. 318.
Londinensis anni 1142. Synodus. I. 335. altera anni 1237. 182. alia anni 1342. II. 484.
Londoniensis anni 1075. Synodus. III. 260.
Longobardorum solidus quid esset. I. 357.
Longobardus Franciscus Missionarius Tuneti in Africa. IV. 165.
Lopis Dionysius Paulus laudatur. I. 49.
Lorca Petrus refellitur. II. 15.
A Lotharingia Cardinalis Carolus. I. 312.
A Lotharingia Cardinalis Ludovicus Archiepiscopus Remensis. II. 23.
Lotharius Rex, Imperatoris Lotharii filius, maritus Teuthbergæ 341. III. 469. eâ repudiatâ Waldradam uxorem ducit. II. 259. et 243.
Lovetus in Parisiensi Senatu Consiliarius. 366.
De Luca Cardinalis Joannes Baptista modestè refellitur. 469. III. 269.
Lucana, seu *Lucensis* anni 1625. Synodus. 114. altera anni 1736. II. 396. alia nullo anno indicato. 25. et 120.

- Lucanus* Poëta citatur. III. 112.
S. Lucas Evangelista fuit Medicus. III. 379.
Lucensis Episcopatus in Archiepiscopatum erectus. 338.
Lucensis Episcopi prærogativa. I. 104. et 106.
Lucensis Cathedralis Dignitates, et Canonici. 237.
Lucensis Synodus. Vid. *Lucana*.
Lucensis monetæ solidus. 352. et 357.
Lucilius Poëta citatur. III. 111.
S. Lucius Papa. II. 290.
Lucius III. Papa. I. 106, 237. II. 354. III. 217, 311.
Lucius Constantinopoli Innocentii III. Vicarius. II. 73. et 75.
Lucrum omne ex mutuo præcisè ratione mutui an sit usurarium. 443. et seqq. *Lucrum*, certè non usurarium, ultra sortem receptum in Montibus Pietatis, quâ auctoritate, et mensurâ decernendum, aut moderandum sit. 453. et seqq. quantitas *Lucri* percipiendi ex contractibus Hebræorum præscribi deberet ab Episcopis, et Christianis Principibus. 451. et seqq.
Ludere aleis, vel taxillis, an liceat Sacerdotibus. 455. Vid. *Ludus*.
Ludovicus Pius Imperator. I. 215. citatur. II. 417.
Ludovicus XIII. Rex Galliæ. Ejus edictum circa matrimonia filiorum-familias renovatum explicatur. 366.
Ludovicus XV. Rex Galliæ dispensatur à jejunio naturali ante Eucharistiam pro die suæ Coronationis. I. 468.
Ludovicus Abbas Einsidlensis. IV. 45.
Ludovicus Comes Leodiensis Christianæ virgini suæ peccata confite-tur. II. 148.
Ludus pertinere potest ad virtutem Eutrapeliæ. III. 121. an possit prohiberi sub gravi. II. 434. *Ludi* omnes sive à fortuna, sive ab arte pendent, an Clericis prohibiti. III. 119. et seqq. ne *Ludis* quidem interesse, aut ludentes spectare, olim Clericis permissum. *ibid.* *Ludi* publici festis diebus olim interdicti. Vid. *Circenses*.
Lugdunensis Ecclesiæ sede vacante prærogativa. I. 117. ejus statuta Synodalia. II. 54. usus musicorum instrumentorum in ejus Metropo-litana nunquam receptus. III. 97.
Lugdunensis prima anni 1245. Synodus. I. 220. secunda anni 1274. *ibid.* et II. 222. altera anni 1577. III. 151.
Lugdunensis Archiepiscopus. Ei Suffraganeus concessus. IV. 36.
De Lugo Card. Joannes Protector Ordinis B. Mariæ de Mercede. III. 436. citatur. II. 130, 228, 300. III. 447. IV. 42, 162. urbanè refel-litur. I. 466. laudatur. 453.
Luitprandus Longobardorum Rex. II. 357.
De Luna Petrus, seu Benedictus XIII. Antipapa. 263.
Lunensis Ecclesia. I. 82.
Lupercalia quâ arte à S. Gelasio proscripita fuerint. IV. 84.
Lupus Ferrariensis citatur. III. 392.
Lupus Christianus modestè refellitur. 69. defenditur. 81. et seqq.
Lusitani an obtinuerint privilegium asportandi arma ad Turcas. IV. 151.

Lusitaniæ Regni privilegium pro die Commemorationis Defunctorum. 258. cur in *Lusitania* interdictum, ne juramento firmarentur contractus, pacta, aliaque negotia. II. 346. frequentes occurrunt in *Lusitania* Suffraganeorum concessionem. IV. 35.

Lusitaniæ Major Inquisitor. II. 130. Inquisitores *Lusitaniæ* an in foro Sacramentali possint absolvere ab hæresi occulta. 306.

Lusitanorum Rex Fidelissimus. IV. 35. ejus inunctio sacra ad quem spectet. III. 312. et seq. ejus merita insignia. 314.

Lutheranorum hæresis. II. 150.

Lutherani refelluntur. I. 372. an indulgeri ullo modo expediat Calicis usus *Lutheranis*, qui abjurata hæresi Catholicam Religionem amplectuntur? 474.

Lutherus Martinus. 288. II. 29, 32, 142, 202. confutatur. I. 329. et seq. etiam ab Henrico Angliæ Rege. II. 140.

Lyndewode Guillelmus. 169. citatur. I. 37, 177. II. 148.

M

MABILONIUS Joannes citatur. I. 162, 389. III. 387. refellitur. I. 370.

Macedonius Anachoreta ordinatus per vim. II. 231. III. 183.

Macionus Valerius postulatur in Vicarium Apostolicum à Duce Brunsvicensi. I. 128.

Madrutius Card. Ludovicus Legatus à Latere. IV. 14.

Magdeburgensis Synodus. 102.

Magistratus laïci, qui non patiebantur laïcos in foro Ecclesiastico conveniri, fulminati. II. 348. et seq.

Magistri Cæremoniarum Synodales. I. 251.

Magnates, qui interfuerunt Synodo Montis Libani. 216.

Mahumetana nomina assumere Christianis interdictum. IV. 155.

Majoricæ Regni consuetudo circa observantiam Sabbathi. III. 71.

Malabarica regio Nestorianâ labe semel, atque iterum infecta. I. 129. quis ibi Religionis status. 130. et seq.

Malacitanus Episcopus. III. 64. et 72. ejus dubia cur non decisa à S. Congregatione. 186. et seq.

Maldonatus Joannes refellitur, seu potius excusatur. II. 182.

Maleficium, seu sortilegium, ex quo alicujus mors secuta comprobetur, an pœnâ degradationis puniendum sit. 316.

S. Mamertus Viennensis in Gallia Episcopus, reprehensus à S. Hilario, an Apostolicis decretis restiterit. 333.

Mandata de providendo, interdicta. III. 396. Vid. *Rescripta*.

Manila. Hujus Ecclesiæ sede vacante dispositio. I. 117.

Mansionarii Ecclesiæ Cathedralis quo ordine sedeant in Synodo. 224.

Mantuanæ Civitatis Abbas S. Barbaræ. 141, 144, 161.

Manualia Atrebatense, et Cameracense. II. 164.

Manuel Patricius. 73.

Manuum impositio non semper est confirmatoria, sed aliquando

- curatoria. 59. gratiam significat, et causat. 215. an in ea sola consistat adæquata materia Ordinationis sacræ. 217. et seqq. *Manuum* extensio super confirmandos utrum sit idem, ac impositio, et *manuum* impositio qualis materia sit Sacramenti Confirmationis. IV. 130. et seqq.
- Maranatha* quid anathemati superadderet. II. 450.
- Marangonius* Joannes. IV. 84.
- De Marca* Petrus citatur. III. 140. et 401.
- Marcellus* Episcopus Diensis II. 333.
- De Marchis* Archiepiscopus Smyrnæ. IV. 139.
- Marcianistæ* hæretici, à Marciano Trapezita dicti, Sabbatho jejunabant. III. 66.
- Marcianus* Imperator. I. 211. ejus matrimonium. IV. 198.
- Marcion* hæreticus. I. 425. cur Sabbatho jejunandum docuerit. III. 65.
- S. Marcus* Papa. 508. IV. 49.
- Marcus* Ephesinus. II. 74.
- Mare magnum* Bulla Regularibus concessa. I. 343.
- Margarita* Parmensis Ducissa Belgii Gubernatrix. 433.
- Maria* Virgo Beatissima quomodo omnis peccati fuerit expers. II. 184. ejus matrimonium. IV. 197. et seqq. an Sacramenti extremæ Unctionis fuerit capax. II. 184. *B. Mariæ de Succursu contra infideles* Confraternitas Januæ erecta. I. 348. et seq. *B. Mariæ Virginis Dolorum* de Urbe mulieres Oblatæ. 410.
- Maria Medicea* uxor Henrici IV. IV. 207.
- Maria* Scotorum Regina propriis manibus se ipsam communicavit. 141.
- Maria* Theresia Hungariæ Regina, et Romanorum Imperatrix electa. I. 152. IV. 56.
- Martinianus* Episcopus Ravennatens. I. 234.
- Maritus* Infidelis plures habens uxores, si ad Fidem convertatur, cui uxori adhærere debeat. IV. 167. et seqq.
- Maronitæ* subduntur Ecclesiæ Hierosolymitanæ. II. 78. eorum consuetudo circa collationem Confirmationis. 85. in sacris Indumentis Latinos ritus sequuntur. IV. 62.
- Maronitarum* Synodus tempore Gregorii XIII. II. 78. altera anni 1736. I. 216. II. 79.
- Maronitarum* Patriarcha. I. 364. III. 306. IV. 62.
- Martellius* Joseph Maria Archiepiscopus Florentinus. II. 354.
- Martens* Edmundus citatur. 252.
- Martialis* Poëta citatur. III. 114.
- S. Martinus* I. Papa. I. 51.
- Martinus* V. Papa. 82, 257, 426, 471. II. 263, 264, 298, 345, 456. IV. 13, 150. ejus celebris Constitutio *Ad evitanda*. III. 196.
- Martinus* Archiepisc. Bracarensis. 113. citatur. II. 68.
- Martyrum* libelli, seu litteræ. 142. ad *SS. Martyrum* sepulcra perjuri puniti. I. 285. et seq. *Martyrum* Concilia quid sint. 51.
- Massæjus* Card. Bartholomæus Episcopus Anconitanus. II. 120. et 462.
- Massarellus* Angelus citatur. I. 70.

Massiliensis Civitas dirâ lue penè deleta, ejusque Episcopi eâ occasione mira charitas, et zelus. IV. 117.

Massiliensis Episcopus (Henricus Xaverius de Belsunce) Pallio decoratus. I. 104.

Massobrius Joannes Antonius citatur. 61.

Mastrius Bartholomæus citatur. IV. 197.

Mater. Baptismus collatus *Matri* an prosit infanti nondum nato. II. 35. *Matres* an proprios filios suis uberibus lactare teneantur. III. 100. et seq.

Materia. In *materia* pœnali, odiosa, et restrictiva Juris communis, verba legis non sunt extendenda ultra id, quod exprimunt. 170. neque censetur cadere sub lege, quod nonnisi improprie legis verba comprehendunt. 170. *Materiæ*, quæ tractari solent in Synodis Diœcesanis. I. 186.

Materia Sacramenti Confirmationis qualis sit. IV. 130. Sacramenti Pœnitentiæ an sint actus pœnitentis. II. 132. et 135. *Materia* adæquata trium Ordinum hierarchicorum. 216. et seqq. remota extremæ Unctionis qualis sit. 155. *Materia* Sacramenti Matrimonii quænam sit. 248.

Matheranensis, seu Acheruntina Synodus. I. 64.

Mathildes Comitissa Odiliæ mater. II. 175.

Matisconensis prima anni 581. Synodus. I. 409, 417. III. 53. altera anni 585. I. 96. et 365. citatur. II. 349. et explicatur. *ibid.*

Matrimonium spirituale, seu Professio Religiosa. III. 82. *Matrimonium* carnale dupliciter consideratum, in ratione scilicet Sacramenti, et in ratione contractûs civilis. 81. est institutum in officium naturæ, adeoque nemini sine propria culpa est denegandum. II. 260. ejus substantiæ non repugnat *Matrimonio* non uti, sed uti non posse. IV. 197. ejus usus an aliquando interdictus conjugibus. I. 310. est verum Sacramentum. II. 237. et quidem vivorum. 259. ejus materia, et forma. 247. et seq. et 252. in eo an contractus sejungi possit à Sacramento. I. 445. et seqq. II. 235. et seqq. validum in ratione contractûs solùm, an possit deinde renovari, ut assequatur virtutem Sacramenti. 254. si benedictione Sacerdotali careat, an possit esse verum Sacramentum. 236. et 240. etiam à primordiis Ecclesiæ celebratur coram Sacerdote suâ benedictione illud obsignante. 237. et seqq. et 245. et 246. utrum sit unicum Sacramentum, an duo in eodem partialia Sacramenta interveniant 285. et seq.

Matrimonia clandestina. III. 199. et seqq. clandestina *de jure* et clandestina *de facto*. IV. 211. ex clandestinis *Matrimoniis* quæ damna proveniant. II. 242. et 244. *Matrimonia* clandestina semper ab Ecclesia vetita. 239. et seq. 246. et seq. non tamen irrita semper habita. 251. deinde per Tridentinum omnino irrita declarata. 236, 239. et 244. hoc decretum Tridentini non obligat, nisi ubi fuit publicatum. 251. *Matrimonium* clandestinum ab iis celebratum, qui hoc solo animo se ad locum contulerunt, in quo Tridentinum promulgatum non est, an sit validum. III. 278. an possint declarari irrita *Matrimonia*, quibus non præcesserint denuntiationes. 194.

An sit validum *Matrimonium* contractum coram Parocho vel invito,

vel nihil videntes, aut intelligente, vel nil tale cogitante, et fraudulenter adducto, cui Parocho Episcopus interdixerit, ne interveniat. IV. 200. et seqq. *Matrimonium* bonâ fide coram Parocho, et unico teste, vel coram duobus testibus sine Parocho contractum, an sustineri possit pro valido. III. 198. *Matrimonia* furtivè coram Parocho inopinante, vel clandestinè in locis, ubi Tridentinum non est publicatum, inita, cur non renoventur in Ecclesia adhibitis sacris ritibus. II. 254. *Matrimonii* contractum renovare coram Ministro hæretico, ad evitanda gravia damna, utrùm possint Catholici. I. 443. et seqq. *Matrimonia* solemnizare sine licentia Parochi an possint Regulares. II. 403. *Matrimonia* inita à filiisfamilias, et servis sine consensu parentum, aut dominorum, an valida sint, et licita. II. 362. et seqq. an contrahentes arceri debeant à *Matrimonio* ob ignorantiam Doctrinæ Christianæ. 256. et seqq. quid, si hæc ignorantia proveniat ex nimia ingenii, memoriæve inbecillitate? 260. *Matrimonii* impedimentum ortum ex cognatione legali. 358. et seqq. *Matrimonium* an contrahi possit inter vitricum et uxorem privigni, et vice versa inter novercam et maritum privignæ. 377. et seqq. contractum cum noverca, vel nuru, an sit jure naturæ irritum. 381. *Matrimonia* Eunuchorum, et Spadonum utroque teste carentium nulla sunt, et irrita. I. 487. quæ fiunt à Conversis Cisterciensibus ejectis à Religione, an sint valida. III. 453. et seqq. inita ab expulsis à Religione, an sint nulla. 447. et 452. Oblati an sint incapaces. *Matrimonii*. I. 409.

Post contractum *Matrimonium*, sed nondum consummatum, indulgetur conjugum Religionem ingredi volente bimestre spatium ad deliberandum. III. 459. ad eamque se de facto recipere potest, dummodo sit aliqua ex approbatis Religionibus. 466. post *Matrimonium* consummatum an, et quo pacto liceat conjugatis Religionem ingredi. 467. et seqq. *Matrimonii* rati, non consummati vinculum an dissolvat Professio Religiosa. 466. et 472. et an etiam Ordinis sacri assumptio. *ibid.*

Matrimonium irritum propter impedimentum dirimens, si obtineatur dispensatio Pontificia, an revalidetur, quin renovetur consensus inter conjuges. IV. 178. et seqq. an *Matrimonium* inter Fideles ratum fortius sit *Matrimonio* inter infideles consummato. 171. *Matrimonium* legitimum et non ratum communiter intelligitur *Matrimonium* Infidelium. II. 242. et 251. olim quoque alia *Matrimonia* dicebantur legitima et rata, sed non legitima. 242. *Matrimonia* Hebræorum, et Infidelium quomodo, et quando dirimantur. I. 420. et seqq. *Matrimonium* inter Infideles contractum an solvatur, ubi alter ex conjugibus ad Fidem convertitur. IV. 166. et seqq. *Matrimonia* Catholicorum cum hæreticis. I. 428. et seqq. an celebranda in Ecclesia. 430. inita inter unam partem Catholicam, et alteram hæreticam, an licita esse possint. II. 282. et seqq. *Matrimonia* Calvinistarum in Transylvania an irrita sint, et nulla. IV. 183. et seqq. provisiones quædam circa *Matrimonia* Hollandiæ, et Belgii, in Synodis earum regionum non omittendæ. I. 432. et seqq. *Matrimonii* insolubilitas à

quo jure procedat. IV. 184. et seq. *Matrimonii* dissolutio ex capite impotentiae. II. 354. *Matrimonium* an dissolvatur per alterius conjugis à Catholica Religione apostasiam I. 440. *Matrimonia*, quæ contrahuntur per interpretem, vel procuratorem. IV. 205. et seq. *Matrimonium ad Morganaticam*. 215. *Matrimonia* occulta et conscientiae nuncupata. IV. 213. et seqq. parum ab Ecclesia approbantur. 216. *Matrimonium* secundum an sit verum Sacramentum. II. 253. quænam causæ *Matrimonii* ad solam spectent jurisdictionem Ecclesiasticam. 340. et seqq. *Matrimonialium* causarum triplex genus. 341. quænam ad Judices seculares pertineant. 342.

Vid. *Conditio*, *Denuntiatio*, *Dispensatio*, *Impotentia*, *Neophytus*.

Matthæus Card. Gaspar citatur cum laude. I. 50.

Matthæus de Marignano. IV. 98.

Mauri. Eorum Legati. II. 44. Vid. *Indi*.

SS. Mauriti, et Lazari Ordo Militaris. I. 200.

Maurus Silvester laudatur. II. 95. citatur. 287.

Maximianus Ostiensis Episcopus. III. 308.

Maximus Cynicus Constantinopolitanæ Sedis invasor. II. 250.

Mazarienses Canonici. 492.

Mechliniense Pastorale citatur. 164.

Mechliniensis Archiepiscopus. I. 433.

Mechliniensis anni 1570. Synodus. *ibid.* II. 26. III. 108. altera anni 1574. I. 185. et 187. alia anni 1607. II. 51, 188. III. 105, 267. alia nullo anno indicato. I. 480. III. 277.

Media nox. Ubi ejus punctum statui nequit, ibi unde petenda sint initia Ecclesiasticorum dierum. I. 466.

Medica ars, seu Medicina Sacerdotibus, Clericis, et Monachis an interdicta. III. 377. et seq. quibus conditionibus ejus exercendæ facultas Clericis, ac Monachis concedatur. 383.

Mediceus Card. Julius Archiepisc. Florentinus. II. 353. fuit deinde Clemens VII. *ibid.*

Medici quàm sint faciles in testificationibus subscribendis. III. 498.

Medici, et Chirurghi an sint capaces sacrorum Ordinum. 378. non licet Christianis arcessere *Medicum* Judæum. I. 418.

Mediolanenses Legati contra S. Carolum Romam missi. III. 15.

Mediolanensis Provinciæ Episcopi. 210.

Mediolanensis Archiepiscopus. I. 82. quâ methodo illi Suffraganeus concessus. IV. 38.

Mediolanensis Diœcesis. An sit ibi recepta Constitutio de non alienandis rebus Ecclesiæ III. 235. et seq.

Mediolanensis Ecclesiæ Acta. I. 327. III. 215. mos circa jejunium Sabbathi. 68. abusus, et antiquæ corruptelæ 6, 11. et seq.

Mediolanensis I. anni 1565. Synodus. I. 262, 481. II. 21, 192, 418. III. 11, 62, 84, 91, 108, 114, 119, 127, 129, 143, 148, 217. citatur. II. 83. et explicatur. 86. II. anni 1569. III. 85. III. anni 1573. I. 308. et 344. IV. anni 1576. 258, 263, 304, 307, 314. II. 174, 176. III. 65, 266, 268 V. anni 1579. I. 195, 228, 269, 282, 304, 308, 313, 315, 344, 346. II. 86, 172, 257. III. 11, 55, 127, 266, 268. IV. 135, 134, 136. fuit

- ab Apostolica Sede approbata. 125, 127, 136. *VI.* anni 1582. III. 158. et 159. *XI.* anni 1584. I. 403. III. 127.
- Megalius* Episcopus Calamensis, Numidiæ Primas. 400.
- Mel*, et lac offerri ad Altare minimè permittebatur, nisi in die Paschatis. I. 367.
- Meldensis* Ecclesiæ Statuta. 185, 190, 220, 230. II. 182.
- Meldensis* anni 845. Synodus. 423. altera anni 1365. II. 338.
- Meletius*, ritûs Græci Episcopus, Suffraganeus Veradinens. I. 155.
- Meliaporensis* Episcopatus erectio. 151.
- Melitenis* Ecclesiæ Archidiaconus, Canonici, et Dignitates præcedunt Vicario Generali. 224.
- Melitenis* Episcopus. II. 436.
- Melitenis* anni 1703. Synodus. I. 157. III. 110. aliæ nullo anno indicato. I. 157.
- Mellitus* Episcopus Londinensis. 84.
- Melphitensis* Episcopus. 175. III. 110.
- Membrorum* abscissio an, et quando fieri possit sine peccato. 92. et seqq.
- Mendicantes* an gaudeant facultate absolventi à reservatis Ordinario. I. 343. et seqq.
- De Mendoza* Card. Alvarus Patriarcha. III. 333.
- De Mendoza* Ferdinandus citatur. I. 65.
- De Menezes* Alexius Goæ Archiepiscopus. 129.
- Mengonius* Petrus meritò confutatus. 332.
- Menna* Patriarcha Constantinopolitanus. 36.
- Menochius* Jacobus confutatur. 222.
- Mensurna* divisio honorum Ecclesiasticorum. 260.
- Merati* Cajetanus laudatur. 469.
- Mercatura* Clericis interdicta. II. 463. et seqq. et quare. 440. et seqq. an liceat exercere *Mercaturam* cum Turcis. IV. 150.
- Mercatus*. Vid. *Nundinæ*.
- Merces*, aut stipendium petendum non est pro extrema Unctione. II. 170. et 177. an recipi queat à Clericis, qui medicam artem exercent. III. 383. an Examinatoribus danda sit ex redditibus Ecclesiæ vacantis. I. 280.
- Mercimonium* quoddam circa Missarum eleemosynas damnatum. 379.
- Messalinus*. Vid. *Salmasius*.
- Messanam* Græci incolentes. I. 157.
- Messanensis* Archiepiscopus. 106. ejus cum Archimandrita concordia. 158. et seqq.
- Messanensis* Archimandritæ privilegia, et jurisdictio. *ibidem*.
- Metenses* Episcopi Archiepiscopi titulo decorati. 94. eorum prærogativæ. 103.
- Metensis* sub Nicolao I. Synodus. II. 259. et 341. altera anni 880. III. 60. alia non indicato anno citatur. I. 16.
- De Meteren* Emmanuel. 433.
- S. Methodius* Monachus, et Episc. in Moravia. 483.

Methodus, quâ conscribendæ sunt Constitutiones Synodales. 404. et seqq.

Melis facta Divinarum Scripturarum translatio in linguam Gallicam. 479.

Metrophanes Metropolita Smyrnensis. II. 73.

Metropolitanus, seu Metropolita, olim nullus in Italia præter Romanum Pontificem. I. 81. *Metropolitanus* Provinciæ est etiam Episcopus suæ civitatis. 92. *Metropolitani* juribus, aut præeminentiis, nihil detrahit Pallii gestandi obtenta facultas. IV. 49, et seqq. nonnulli *Metropolitæ* titulo Patriarchæ insigniti. I. 95. *Metropolita* præest Synodo Provinciali. 34. eo impedito, quis Synodum cogere debeât. 71. *Metropolitanus* supplet Capituli Ecclesiæ Suffraganeæ vacantis negligentiam, aut defectum. 119.

Metropolitici juris duplex auctoritas. III. 512.

Meursius Joannes. I. 433.

Mexicana anni 1585. Synodus. III. 166. et 266. à Sixto V. confirmata. 121. et 144.

Michael Imperator. I. 213. II. 266.

Michael à S. Joseph Guadicensis Episc. I. 478. II. 333.

Michol an rationabiliter despexerit in corde suo Davidem saltantem. III. 42.

Midensis Episcopus. II. 403. et 407. ejus Decreta Synodalia nimio rigore conspersa improbantur. III. 147, 149. et seqq.

Milante Pius Thomas. 485.

Milevitana anni 416. Synodus. 262. et 304.

Milevitane Ecclesiæ Vicarius Capitularis. IV. 245.

Militaris Ordo. An ad illum pateat transitus Religiosis. III. 426.

Militia dimissa, cui nomen dederant, qui Clerici vestes Clericales resumunt, an ad pristina restituantur Clericalis ordinis privilegia. 174.

Millenorum annorum Indulgentiæ incredibiles, et improbables. IV. 103.

Millinus Card. Joannes Garsia Urbis Vicarius. I. 90.

Minimi S. Francisci de Paula Missarum onera non assumunt ultra quinquagesimum annum. IV. 254. et 258.

Minister Sacramenti Baptismi. III. 214. Confirmationis quinam sit. II. 57. et seqq. 64. et seqq. et 80. ordinarius est Episcopus. IV. 42. et seqq. extraordinarius quandonam delegandus simplex Sacerdos. *ibid.* Sacramenti Eucharistiæ an esse debeat diversus à suscipiente. 141. et seqq. Sacramenti Pœnitentiæ quinam sit. II. 140. et seqq. quinam extremæ Unctionis. 165. et seqq. an multiplex esse possit, aut unus sufficiat. 168. et seqq. nullâ petitâ mercede suum debet ministerium præstare. 170. idem qui ungit, debet formam pronunciare. 174. quinam *Minister* Sacramenti Matrimonii. I. 428. II. 236, 246. et seqq. 259. IV. 205. et seqq. *Minister* Sacramenti per quem consecratur Episcopus, non impedit immediatam derivationem potestatis Episcopalis à Deo. I. 55. *Ministri* Ordinis, Pœnitentiæ, Eucharistiæ, et extremæ Unctionis, etiam testium munere apud Ecclesiam funguntur, si opus sit. IV. 206. Vid. *Intentio*.

Minister ordinarius quando per se ipsum agere valet, tunc non est opera *Ministri* extraordinarii expetenda. 42. etiam *Ministri* Ecclesiæ indigentium nomine comprehenduntur. I. 368. *Ministri* deputandi à Conservationibus. 278.

Ministeria vilia Ecclesiasticis indecora. III. 377. quomodo coercendi Ecclesiastici ea exercentes. 376.

Ministerium idem est, ac Sacrificium. II. 231.

Minores, seu Ordo *Minorum* S. Francisci. I. 343. privilegio donati Confirmationem administrandi. II. 62.

Minores Conventuales. III. 437.

Minores de Observantia. *ibid.*

Minores de strictiori Observantia. IV. 43.

Miserabiles personæ ad tribunal Ecclesiasticum provocare semper possunt. II. 348.

Missæ Sacrificium an offerri expediat vulgari idiomate. I. 482. curandum est ab Episcopis quàm diligenter, ut omni quâ par est decentiâ perficiatur. II. 392. ad illud Fideles singuli in suam partem, h. e. panem et vinum, offerrent. I. 365. ejus tempore etiam denarii oblati. 369. *Missæ* eleëmosyna, seu stipendium. 370. taxanda ab Episcopo. 374. præsertim in Synodo. 375. *Missæ* Sacrificium an uni plus prosit, pro quo specialiter offertur, quàm universo cœtui Fidelium. 371: quale tempus definitum sit ad *Missarum* privatam celebrationem. 357.

Missam iterare eodem die olim nequaquam interdictum. 372. post prohibitionem an, et quando liceat Sacerdoti. 454. et seqq. præsertim Parocho. II. 94. variæ artes introductæ, quibus malitiosi Sacerdotes hanc prohibitionem eludere conati sunt. I. 372. tres *Missas* singulis Sacerdotibus in Hispaniarum, et Lusitaniæ Regnis celebrare conceditur pro die Commemorationis omnium Fidelium defunctorum. IV. 258. *Missæ* Sacerdotis concubinari non est assistendum. II. 96.

Missæ celebratio facta à non Sacerdote, pœnâ degradationis punienda est. 315. *Missæ* extra Ecclesiam, cui fuerunt eleëmosynæ oblata, aut in alio Altari, quàm à Benefactoribus designato, quando celebrari possint. III. 224. an celebrari possint in publicis Oratoriis ante *Missam* Parochialem. 227. *Missæ* Parochialis die Dominico solemniter celebrata, quare dicatur *Conventus*. 155. *Missæ* Conventualis celebranda à Capitulo quotidie pro benefactoribus, et Parochialis celebranda diebus festis à Parocho pro populo. IV. 247. et seqq. *Missæ* an audienda sit à secularibus in Ecclesia Parochiali omnibus diebus festis. III. 149. et 154. et seqq. an celebranda in nuptiis Catholicorum cum hæreticis. I. 450. qui tenetur *Missas* celebrare per se ipsum, an tempore infirmitatis, aut legitimi impedimenti, absolvatur ab obligatione celebrandi per alium. III. 242. et seqq. cur *Missæ*, non ab alio, sed ab eo celebrari debeat, à quo Ordines conferuntur. II. 232. et seqq.

Missarum onera in duplici classe considerata, deque eorumdem adimplemento. IV. 246. et seqq. *Missarum* onera minuenda. I. 385. et seqq. an *Missarum* onera sint, necne detrahenda ex redditibus

Beneficii, è quibus ordinandus honestam sustentationem est percepturus. III. 242. et seq. *Missarum* onera perpetua. IV. 247. et 255. *Missarum* onera in Beneficii fundatione imposita reducere non licet Episcopo. 264. et 271. neque earum onera, quarum celebrationi Ecclesia, vel Sodalitium inuito contractu se obstrinxerunt. 271. solæ *Missæ* perpetuæ sunt capaces reductionis, manuales verò condonatione, aut compositione supplentur. 273. et 274. *Missarum* reductiones qualiter faciendæ, et quâ facultate, aut limitatione eas facere possint Episcopi. 218. et 252. et seq. *Missæ* cantatæ pro mortuis quomodo reducendæ. 281. et 282. *Missarum* condonationes, seu remissiones, quæ omnino improprie dicuntur reductiones *Missarum*, à quo, et quibus conditionibus fiant. 260, 274. et 281.

Missæ adventitiæ, seu manuales. 247. et 255. *Missæ* bifaciatæ, seu trifaciatæ quid essent. I. 375. consuetudo celebrandi *Missas* vespertinas. 456. et seq. *Missa* in prima die Synodi celebrari ne, et quidem solemniter, an audiri debeat ab Episcopo. 306. *Missa* de Spiritu Sancto celebranda ante Synodum. 304. et in die prima Synodi. 305. pro Defunctis secundâ die Synodi, et tertiâ die de SS. Trinitate. 307. Vid. *Eleëmossyna*, *Horæ Canonicæ*, *Obligatio*, *Onera*, *Tabella*.

Missionarii Regulares in Anglia an possint audire secularium Confessiones absque approbatione à Vicariis Apostolicis impetrata. II. 410. Vid. *Societas Jesu*.

Missionum Præfecti. Vid. *Dispensatio*.

Mitræ usus concessus Dignitatibus, aliisque Canonicis quarundam Cathedralium. I. 237. et seqq.

Mitylenensis Episcopus. II. 74.

Mixta ex Provincialibus, et Diœcesanis Concilia. I. 35.

Moderatio servanda in casuum reservatione. 538. et 539. adhibenda in concedendis Indulgentiis. IV. 93. et 103. quanta olim adhiberetur. 100.

Modestia in respondendo prudentibus arridere debet. II. 127.

Modestinus Jurisconsultus citatur. 378.

Mæchis olim omnis venia alicubi denegata. I. 356.

Moguntina anni 813. Synodus. III. 59. et 485. altera anni 847. I. 164. alia anni 888. III. 60. et 61. alia anni 1022. I. 253. cur Salegungstadiensis dicatur. 189. alia anni 1549. sub Paulo III. IV. 13. alia nullo anno indicato. 243.

Moguntinus Archiepiscopus jus habet Reges Bohemiæ inungendi. III. 314. et 315. ejus Suffraganei Episcopi Herbipolensis, et Alberstadiensis. IV. 51. et 52. ei cur alter Suffraganeus concessus. 34.

Molinæus Carolus erroris historici convincitur. III. 305. ejus error circa usuras refellitur. II. 443. et seq.

Monacellus Franciscus. I. 72.

Monachatus apostasia quàm grave crimen putandum sit. III. 420.

Monachi olim subditi omnino Episcoporum juri. I. 58. nunc non item. *ibid.* *Monachi* ad succurrendum quinam dicerentur, et qualis eorum Professio. III. 461. et 462. Vid. *Arma*.

Monachus quidam sanus sacro oleo inungitur acceptâ revelatione imminentis decessus. II. 175.

Monasterium novum in sua Diœcesi construere volens Episcopus, quid donare eidem possit ex redditibus Ecclesiæ suæ. III. 257. erectio novorum *Monasteriorum* fieri nequit sine Pontificis auctoritate, et Episcopi licentia. II. 269. et seq. *Monasteriorum* inopiam quot mala comitentur. III. 86. Clericorum Collegia erecta intra *Monasteriorum* claustra. I. 388. *Monasteriorum* qualis olim exemptio. 162. *Monasteria* inferiora uni principali quomodo olim subessent. *ibid.* *Monasteria* parva qualiter, et quamdiu subjecta, aut exempta remaneant. 170. et seqq. *Monasterii* Monialium septa ingrediendi oppórtunam facultatem quis largiri debeat. III. 487. Vid. *Ecclesiæ*, *Oblati*.

Monasticum habitum in articulo mortis induere, quam obligationem olim importaret. III. 462.

Monetæ aureæ, aut argenteæ adulteratio, etc. pœnâ degradationis punienda est. II. 316.

Moniales an possint sine labe simoniæ dotem consuetam monasterio persolvere. III. 78. et seqq. *Moniales* novitiæ S. Dominici an in mortis articulo Professionis vota emittere possint. 460. *Moniales* perinde, ac reliqui Religiosi, à Tridentino comprehenduntur in iis, quæ spectant ad Professionem. 457. quomodo vitam communem servare debeant. 478. et seqq. earum vita communis alia esse debet, ac vita communis, quæ inter Canonicos olim vigeat. 486. quis opportunam facultatem largiri debeat cupientibus alloqui *Moniales* Regularibus subjectas. 487. *Monialibus* Confessarii extraordinarii facillè concedendi. 477. *Moniales* quando egredi è clausura possint. 491. et seq. *Monialis* etiam è monasterio egrediens monasticum habitum exuere nunquam debet. 497. Regularium regimini subjecta à quo habere debeat facultatem egrediendi è monasterio. 492. *Monialium* translatio de uno ad aliud monasterium, et egrediendi è monasterio facultas Sedi Apostolicæ est reservata, exceptis quibusdam casibus. II. 596. et seq. Vid. *Accessus*, *Clausura*, *Confessarius*.

S. Monica Mater S. Augustini. III. 68. matrimonium contrahit cum Patritio Ethnico. II. 287.

Monita quorundam Antistitum suis Synodis præmissa. I. 402. et seqq. *Monita* ad Ordinarios locorum servanda circa reservationem casuum. 302.

Monitio unica, quæ tribus æquivalet, non sufficit, sed trina requiritur, ut Clerici tamquam contumaces declarari possint Clericalibus privilegiis expoliati. III. 178.

Monitiones nonnullæ faciendæ in Synodo. I. 595. et seqq.

Monogamia à Christo inviolabiliter restituta. IV. 181. an, et cujus dispensationis capax sit. 182.

Mons Pietatis, et *Mons* Frumentarius. 293. *Montes* Pietatis an sint usurarii. II. 453. et seqq. inter Loca pia enumerantur, et Episcopi visitationi subjiciuntur. 455.

Montanistæ hæretici, si in Ecclesiæ Catholicæ gremium se recipiebant, rebaptizabantur. 51.

- Montanus** Episcopus Toletanus citatur. 64.
De Monte Robertus citatur. IV. 49.
Montenerus Didacus Episcopus Conceptionis in America. 41.
Montis Alti Oppidum in Civitatem erectum. III. 321.
Montis Falisci, et Corneti anni 1710. Synodus. I. 315, 399. II. 136, 477. III. 110.
Montis Libani Maronitarum Synodus. II. 79.
Montis Pessulani anni 1215. Synodus. III. 124. altera anni 1258. II. 455.
Montis Regalis Archiepiscopus. III. 489.
Montis Regalis Synodus. I. 415.
Monumentum aliquod temporis injuriâ deperire, non est inauditum. IV. 31.
Moravia. Ibi Missæ celebratæ Sclavonico sermone. I. 483.
Morbi, pravæque animi affectiones, an simul cum lacte infantibus communicentur. III. 98.
Ad Morganaticam celebrata matrimonia quid sint. IV. 214.
Mores. Eorum corruptela an epidemico morbo æquiparanda. II. 397. scrutinium de *moribus* promovendorum præsertim ad Sacerdotium, et Episcopatum, semper factum fuit. I. 322. et seqq.
Moribundis. Vid. *Absolutio*.
Morinus Joannes citatur. II. 112, 133, 205. modestè rejicitur. 59. ejus doctrina de Ordinibus infra Diaconatum ad trutinam revocatur. 205, 209, 220.
Mortis alienæ votum an insurgat ex coadjutoriis. III. 403. et seq.
Motivum pœnitentiæ non confundendum cum occasione, quâ quis excitatur ad pœnitentiam. II. 109. et seq.
Moses an licitè permiserit Judæis libellum repudii. 284. et seqq. et IV. 186.
Mozellæ usus omnibus Episcopis communis. I. 233.
Mulati. Descendentes ab iis an ab Ordinibus arcendi. III. 165.
Mulier, quæ hæretico scienter nupserit, dote privanda. I. 428. et seq. **Mulier** post sponsalia inita, ac etiam juramento firmata, an possit ad Religionem migrare, antequam matrimonium contrahat. III. 464. et seq. an in Religionem ex approbatis se recipere possit matrimonio rato, et nondum consummato. 459. et 466. **Mulier** an ex dispensatione Divina plures habere maritos possit. IV. 182.
Mulieres an propriis manibus tangere Eucharistiam possint. 141.
Mulieres cogere, ut se Religioni devoveant, interdicitur sub pœna excommunicationis. III. 38. **Mulierum** habita ratio in casuum reservatione. I. 338. **Mulierum** vanus luxus. III. 110. et seq. quantâ modestiâ et decentiâ vestitæ **Mulieres** accedere debeant ad Ecclesiam, et præsertim ad Sacramenta Eucharistiæ, et Pœnitentiæ. 142. et seqq. **Mulieres** subintroductæ. 56. et seqq.
Multæ, seu pœnæ pecuniariæ pro patris criminibus à Judice Ecclesiastico inflictæ. II. 484. et seqq. harum triplex genus. II. 489. et seqq. penes quem deponendæ. 494. cur neque extrajudicialiter,

neque frequentur exigendæ. 487. et seq. inflictæ à Judice Ecclesiastico ad quem usum applicandæ. 489. et seqq.

Munus quodcumque accipere interdictum penitus Examinatoribus. I. 280. 281. et 292. *Munus ab obsequio, aut à lingua*, an ultra sortem exigi possit à mutuuario. II. 466. nulla *munera* in Ordinationibus, et in Baptimo accipienda à conferente. I. 549.

Munus vile exercere Ecclesiasticis interdictum, et indecorum. III. 376. et seq. ab omnibus *Muneribus* Ecclesiasticis obeundis excluduntur ejecti à Religione. 441. non item dimissi à Societate Jesu. 442.

Muralarius Ludovicus Antonius. I. 485. citatur. IV. 140.

Murga Petrus refellitur. I. 167.

Muscettola Franciscus Maria. II. 259.

Musica in Ecclesiis qualiter moderanda. III. 91.

Musica instrumenta an interdicens in Ecclesiis. 97.

Musici Eunuchi an excludendi à Musica Ecclesiastica. 92.

Mutatio antiquæ disciplinæ, seu consuetudinis, quando laudabiliter tolerari possit. 52.

Mutilatio membrorum an, et quando fieri possit sine peccato. 92. et seqq.

Mutui duplex genus secundum aliquos, II. 444. Vid. *Lucrum*.

Mysterium unitatis dicitur Ordinatio præsertim Episcopi, et Presbyteri. II. 253.

Mysticæ significationes Matrimonii rati, et Matrimonii consummati. IV. 171.

N

NAMURCENSIS Synodus. I. 480. III. 277.

Nankinensis Episcopatus erectio. I. 151.

Nannetensis Ecclesiæ Statuta. 230, 240. II. 182.

Nannetensis incertæ ætatis, sed anni vel 658. vel 900. Synodus. I. 324. altera omnino incerti anni citatur, et explicatur. III. 60. et 61. alia item non indicato anno. 155.

Narbonense Pontificale citatur. II. 160.

Narbonensis anni 1607. Synodus. III. 120. altera anni 1609, 109, 258. et 266.

S. Narcissus Hierosolymorum Episcopus. 599.

Natalis Alexander. Vid. *Alexander*.

Nationalia Concilia quid sint, et in quo sensu aliquando vocata universalialia. I. 33.

Nativitas Domini. Eâ die olim singuli communicabant. I. 509. Missæ nocturnæ ejus diei qualiter celebrantur 458. et seqq.

Navagerius Card. Bernardus Episcopus Veronensis. III. 408. et 481.

Navarre Nicolaus Suffraganeus Lugdunensis. IV. 56.

Navarrus Martinus citatur. II. 185, 216, 432. III. 87. ejus opinio nimis severa rejicitur. II. 171. ejus discordia cum Dominico Soto ob trinum contractum. 472. et 475.

Nausea Fredericus Episcopus Viennensis in Austria. 115. et 182.

- Nazarenus* Archiepiscopus non merè Titularis. I. 111.
- Nazianzenus* Archiepiscopus (Card. Henricus Enriquez) Nuntius Apostolicus in Hispania. III. 75.
- Neapolitana* anni 1576. Synodus à Gregorio. XIII. confirmata. 77. altera anni 1683. 218. alia anni 1694. I. 305, 317. II. 257, 391. III. 219. alia anni 1726. I. 305. II. 24, 258, 391, 392. III. 77, 219.
- Neapolitanus* Archiepiscopus. II. 393, 455. III. 172, 489. IV. 177.
- Neapolitanus* Senatus. Ejus Constitutio circa causas Matrimoniales accessorias, quæ ad Judices seculares pertinent. II. 342.
- Nebiensis* Episcopus. 394.
- Necessitas* rationabilis excusans ab interveniendo Divinis Officiis quænam sit. I. 261.
- Nectarius* Constantinopolitanus Episcopus. 36.
- Neesen* Laurentius citatur. IV. 208.
- Negotiatio* cur Ecclesiasticis interdicta. II. 440. et seq. an Clericis interdicta *Negotiatio* quæstiosa etiam per interpositam personam inita. 464. et seqq. *Negotiationes* improprie tales Clericis minimè interdictæ. 465. et seq. quælibet *Negotiatio* diebus festis interdicta. III. 43.
- Nemausensis* Ecclesiæ Statuta. I. 191.
- Nemausensis* anni 1284. Synodus. 418. II. 129.
- Neonas* Ravennatensis Episcopus. 45.
- Neophytus* si matrimonium contrahat cum secunda, vel tertia conjuge eandem Christi Fidem amplexa, propterea quòd prima in infidelitate permansit, quare debeat consensus mutuus renovari. IV. 176. et seqq. *Neophyti* sunt irregulares, et inter sacros Ecclesiæ ministros nunquam cooptati, nisi antea probati, certum suæ fidei dedissent testimonium. III. 164. et 166. quamdiu eorum filii ab Ordinibus arceri debeant. 166.
- Neophytus* Rhodinus citatur. II. 156.
- Nepos* legitimus ex filio spurio an possit hæres ab avo institui. IV. 238. *Nepos* legitimus ex patre illegitimo natus, an sit capax Beneficii, quod antea avus possedit. 236.
- S. Nepotianus* Episcopus Arvernensis. II. 169.
- S. Nicæ* Abbas, ejusque prærogativæ. I. 223.
- Nicæna* prima anni 325. Synodus. 68, 94, 180, 211. II. 51, 310, 446, III. 19, 56, 57, 59, 60, 92, 164, 166, 401. explicatur. I. 80. III. 401. ejus Epistola Synodica. I. 180. secunda anni 787. et septima Generalis. 69. III. 82.
- Nicæna* Fidei Formula. I. 316.
- Nicæni* Canones suspectæ fidei. 387.
- Nicænus* Episcopus, ejusque prærogativa. 94.
- Nicephorus* Callistus citatur. II. 347. III. 334.
- Nicephorus* Confessor citatur. IV. 228.
- S. Nicelius* Episc. Treviorum miraculis clarus. I. 286.
- S. Nicolaus* I. Papa. 96, 213, 265, 311. II. 70, 266, 341, 359, 389. III. 469. citatur. II. 239, 243, 376. III. 5, 67, 68, 127, 153. explicatur. II. 245. ejus responsa ad Bulgarorum consulta. *ibid.* et IV. 109. et 112.

cur declaraverit inaniter confirmatos Bulgaros à Presbyteris Græcis confirmatos. II. 72. et 75. qualiter Archiepiscopo Bituricensi titulum Patriarchæ concesserit. I. 96.

Nicolaus II. Papa. 221.

Nicolaus III. Papa. III. 250.

Nicolaus IV. Papa. II. 62.

Nicolaus V. Papa. I. 222. III. 312. IV. 11.

Nicosiani pulveris usus cur interdictus in aliquibus Ecclesiis. II. 439.

Nicosiensis Ecclesiæ Statuta. I. 230.

Nicosiensis Archiepiscopus. II. 73.

Nicylla fœmina vana. III. 111.

Nigri. Vid. *Indi*.

Ninivitæ veram contritionem habuerunt, licet commoti mortis timore. II. 110. et 114.

Nivernensis Dux. I. 112.

Nobilis nemo esse potest, qui ingenuus non sit. III. 322.

Noë Patriarchæ quare concessum indultum polygamix. IV. 181.

Nomen Mahumetanum assumere an liceat ad facilius occultandum Christianorum Religionem. 154. et seq. *Nominum* institutio ad quid significandum excogitata. 161.

Nominatio regia ad alium Episcopatum non liberat Episcopum à vinculo prioris Ecclesiæ. 77.

Nonantulana anni 1688. Synodus. II. 22. III. 143.

Nonantulani Abbates, eorumque prærogativa. I. 148. Synodum celebrandi privilegio donati. 139.

Nordoviensis Episcopatus Monachorum S. Benedicti. III. 317.

Norimbergensis Germanorum Principum Conventus. I. 380.

Notarii Apostolicæ Sedis. Vid. *Protonotarii*.

Notarius Synodi quinam eligendus. 249. *Notarii* an peculiarem constituerent Clericorum Ordinem. II. 208. et seqq. *Notarii* Curix Episcopalis adhibendi à Judicibus Synodalibus. I. 271.

Notorius. Vid. *Scandalum*.

Novam Disciplinam introducere aliquando prudentia est. I. 328.

Novariensis Episcopus. II. 488. et 490.

Noverca. Vid. *Matrimonium*.

Novitas an, et quando evitanda. III. 5. et seqq. *Novitatis* nota quando meritò, et quando immeritò impacta. 13. et seqq. *Novitas* in Diæcesim non inducenda, qualis sit. 52. hujus ætatis homines sunt *Novitatis* nimium studiosi. 98.

Novitatus annalis contrahi nequit, nisi ex dispensatione summi Pontificis. 459.

Novitii quo delectu recipiendi, et quomodo eorum spiritus explorandus. 418. quomodo probandi. 44. et 46. an emittere possint Professionis vota in articulo mortis, et si convalescant, an eadem rata habere debeant evoluta probationis anno. 460.

De Noyelle Carolus Generalis Soc. Jesu. I. 394.

Nullitatis vitium an statim inducatur iis actibus, qui ab Ecclesia prohibentur. IV. 9.

Nullius. Quinam Prælati dicantur *Nullius*. I. 135. et seq. et 145. qualitas *Nullius* quas habeat annexas prærogativas. 148. et seq. competit Territorio Messanensis Archimandritæ. 158. Territorium *Nullius* à quo visitari debeat. 191. Abbates *Nullius* an, et cui Synodo teneantur interesse. 169.

Numerus pluralis pro singulari adhibitus in sacris Litteris. II. 168.

Nuncii Apostolici pro restituendo laïcis Calicis usu instarunt, sed incassum. I. 472. ipsis aliquando auctoritas delegata illum permittendi. 472.

Nundinæ, seu Mercatus, in diebus festis an tolerandæ ab Episcopo. II. 26. et seq.

Nuptiæ. Earum validitas à solo pendet contrahentium consensu, nequaquam autem à nutu eorum, sub quorum dominio, vel potestate contrahentes existunt. 364. cognatio spiritualis eas irritas reddit. 360. an earum conviviis interesse liceat Ecclesiasticis. III. 129. secundæ *Nuptiæ* non benedicuntur, et quare. II. 255. *Nuptiæ* inter Henrichetam Galliæ Principem, et Carolum I. Britannia Regem quibus ritibus celebratæ. I. 431. quàm dedecet *Nuptias* spirituales omnis mundana pompa, et profanus luxus. III. 87.

Nuptiales ritus olim in Ecclesia usitati. II. 237.

Nurus. Vid. *Matrimonium*.

Nutrices Christianæ nequeunt adhiberi ad lactandos filios Hebræorum. I. 418.

O

OBEDIENTIA an Superiori Regulari exhibenda ab ejectis. III. 437. et 447.

Obedientiales olim dicti Punctatores. I. 262.

Oblatæ clausuræ lege non obstringuntur. III. 495. domus *Oblatarum* minùs periculosa ægrotanti mulieri, quàm domus consanguineorum. 497. B. Mariæ Virginis de Urbe mulieres *Oblatæ*. I. 410. Vid. *Tertiariæ*.

Oblati Deo, et monasterio filii impuberes. 408. *Oblati* monasteriorum quinam sint, et an incapaces matrimonii. 410. an censeantur personæ Ecclesiasticæ, et an gaudeant privilegio fori. 410.

Oblatio aliqua pecuniæ exigebatur à Patriarcha Maronitarum. 364. *Oblationes* panis, et vini, quæ olim fiebant à Fidelibus convenientibus ad Sacrificium Missæ. 365. an aliæ interdictæ. 366. *Oblationum* quæ fiebant ad Altare, duplex genus. 367. *Oblationes* pro Defunctis. 369.

Obligatio celebrationis Missarum an ultra decennium protendatur. IV. 252.

Oblivio Mysteriorum Fidei, et Doctrinæ Christianæ, orta ex hebeti ingenio, an esse debeat impedimentum matrimonii contrahendi. II. 260.

Obstetricum cura pro recta administratione Baptismi, quando iustus periclitatur. 59. et 48.

Occasio, quâ quis excitatur ad pœnitentiam, non confundenda cum motivo pœnitentiæ. 110.

Occidens. Archiepiscopi in Occidente, Patriarchæ titulo appellati. I. 97.

Occidere. Lex de non *occidendo* innocentem an possit à Deo dispensari. IV. 182. qui *occidit* Rectorem Ecclesiæ sui juris patronatûs, quas pœnas ipse, ejusque successores incurrant. 258. Vid. *Adu'terium*, *Uxor*.

Occulta crimina an sint reservanda. I. 338. et seqq. Vid. *Episcopus*.

Occultare propriam Fidem quatenus liceat. IV. 158. et seqq.

Octavianus Antipapa. I. 107.

Odespun Ludovicus. I. 480.

Odilia, filia Comitum Herimanni, Oleo sancto sana inungitur, acceptâ instantis mortis revelatione. II. 175.

Odiosa materia, et pœnalis. In ea Constitutiones pontificiæ, et Canonum dispositiones non sunt extendendæ à casu ad casum. 435. et seq.

Odo Episcopus Parisiensis. I. 219. II. 145, 169, 171, 182.

OEconomus Ecclesiarum undenam assumerentur. 212.

OEconomus Synodalis. I. 251.

Offensio populi quanto studio præcavenda. III. 6.

Offertorii tempore quæ oblationes fierent à populo. I. 366. et seqq.

Officia Clericorum diversa non semper indicant diversitatem Ordinis. II. 210. *Officiis* publicis præfici nequeunt Judæi. I. 417.

Officialis quisnam dicatur. 178. idem est, ac Vicarius Generalis Episcopi. 115. qui dicitur *Officialis* principalis; sicuti Vicarius Foraneus dicitur *Officialis* Foraneus. 185. *Officiales* Sedis Apostolicæ, de quibus extravag. *Cùm Matthæus, de hæreticis*, et *Divina in eminenti, de privilegiis*. 208. reddunt sua Beneficia omnimodè affecta. II. 323. *Officiales* suam operam Synodo præstantes. I. 248. et seq.

Officium quid sit. 177. *Officia*, aut dignitates Ecclesiasticas habere, an et quatenus interdictum sit filiis illegitimis. IV. 227. et seqq. *Officium* simplex potest de novo erigi ab Episcopo. III. 168. an dimit-tens *Officium* transferat in successorem etiam munus Examinatoris Synodalis, ad quod sub *Officij* tantùm nomine fuerat deputatus. I. 283.

S. Officium. Vid. *Congregatio S. Officii*.

Officium Divinum. Vid. *Episcopus*.

Officium parvum B. Mariæ Virg. aut Defunctorum, quando recitanda sint in Choro. III. 359.

Officium Gregorii Palamæ. Ejus recitatio interdicta. I. 415.

Olchiniensis Episcopus. 241.

Olesnicus. Vid. *Sbigneus*.

Oleum sacrum, quod etiam sanis ministratur apud Græcos, an haberi possit pro vero Sacramento. II. 177. et seqq. in *Olei* sacri distributione aliqua pecuniæ oblatio exigebatur à Patriarcha Maronitarum, I. 364. *Oleum* balsamo immixtum qualis materia sit Sacramenti confirmationis. IV. 130. *Oleum* Confirmationis debet esse ab Episcopo benedictum. 42. sicuti etiam *Olea* sacra ad consecrationem

sacrorum utensilium. 75. *Oleum*, materia extremæ Uctionis, quale esse debeat. II. 153. et seqq. *Oleum* sacrum ad consecrationem Ecclesiarum requisitum. IV. 43. et 45. *Oleum* sacrum adhibitum ad sui, aliorumque curandas infirmitates. II. 167. 177. et 181. *Oleum* ad luminaria oblatum ad Altare tempore Sacrificii. I. 366.

Olomucensi Episcopo quàm cautè commissa Regis Bohemiæ inunctio. III. 314.

Onera Missarum in Ecclesia Regularium adimplenda per Sacerdotem à legatario designandum, an possint adimpleri per Sacerdotem secularem, et casu quo Regulares id nolint, an liceat onus Missarum in aliam Ecclesiam transferre IV. 251. *Onera* Missarum minuenda. I. 383. et seqq. *Onera* perpetua Missarum qualiter acceptari debeant. IV. 255.

Operæ serviles quatenus diebus festis interdictæ. 105. et seqq.

Opinio, quam amplexi sunt, et in praxim redegerunt Pontifices in Sacramentorum materia, probabilior dici debet, et magis plausibilis. 8. Sedes Apostolica cavere solet, ne quid contra receptas Theologorum *Opiniones* decernat. III. 203. et 207. *Opinio* asserens Episcopis auctoritatem absolvendi ab hæresi, an sit damnata ab Alexandro VII. II. 289.

Optatus ex Lectore Doctor audientium, seu Catechista constituitur. 211.

Optio ad Episcopatus Cardinalitios. III. 525. et seqq.

Orani Civitas subjecta jurisdictioni Archiepiscopi Toletani. 322.

Oratio. A quibus abstinendum certis temporibus, ut *Orationi* meliùs vacetur. I. 310.

Oratores Bacchanalium cur dicti Mediolanenses Legati. III. 15.

Oratorium. An liceat diebus festis audire Sacrum in *Oratorio* privato. 157. abusus introducti in Regno Poloniæ circa *Oratoria* domestica. I. 400.

Ordinandi non initiabantur, nisi post probationem. III. 44. olim in convictu, et veluti Seminario Episcopi educabantur. 18. nunc in aliquibus locis, nisi certo temporis spatio in Seminario fuerint, non admittuntur. 24. quod ut ubique servaretur, ab Episcopis curandum esset. 25. *Ordinandorum* delectus ab Episcopo qualiter faciendus. 191. quos minùs dignos invenit sacrâ Ordinatione, repellere debet Episcopus. 31. et seq. *Ordinandorum* mores minutissimo scrutineo semper subjacuerunt. I. 322. et seqq. *Ordinandorum* multitudini cur, et quomodo modus imponendus. III. 16. et seqq.

Ordinarius. Ejus jurisdictio quo se extendat. I. 198. et seqq. ab eo quæ moderatio servanda in casuum reservatione. 340. et seq. contra ejus sævitiem quali remedia utatur S. Congregatio. III. 411. quam jurisditionem habeat *Ordinarius*, seu Episcopus loci, in Religiosos parvorum Conventuum. I. 170. et seqq. quando habeat facultatem procedendi contra Religiosum tamquam apostatam. III. 423. et seqq. et quando eâ uti juxta leges æquitatis minimè debeat. 426. sine nimii rigoris, ac etiam injustitiæ nota negare nequit ejecto à Religione testimonium emendatæ vitæ, propterea quòd is ejectionis tempore

non omnia exactè servaverit, quæ ipsius Ordinis Constitutionibus caventur. 438. Vid. *Beneficium*, *Episcopus*.

Ordinatio facta ab Episcopo in Missa, non ab ipso, sed ab alio Sacerdote celebrata, an sit licita, et valida. II. 252. et seqq. Missa præsertim Episcopi ordinantis an sit de *Ordinationis* substantia. 234. *Ordinatio* quando absolutè iteranda. 229. et quando conditionatè. 226. et 229. an potiùs supplendum, id quod est omissum. 225. *Ordinationum* sacrarum delectus. III. 19. et seq. *Ordinationes* sacræ non nisi in Ecclesia celebratæ. II. 250. et quidem tempore Sacrificii. 251. quod ultimum nunc quoque servandum est de præcepto. 252. *Ordinationis* sacræ titulus. III. 259. et seqq. *Ordinationes* ad titulum Patrimonii unde originem suam repetant. 29. jura *Ordinationis* olim soluta in honoris, et subjectionis significationem. I. 549. ad quem spectet *Ordinatio* subditorum secularium Prælati inferioris. 145. qualiter se continere debeant Episcopi circa *Ordinationes* Regularium. II. 414. et seq. an valida, et licita sit *Ordinatio*, si Episcopus ab uno Episcopo consecratur, altero tantùm seculari Presbytero assistente. IV. 6. et seq. *Ordinationes* coactæ an sit licitæ, et validæ. III. 183. et seqq. et 189. et seq. *Ordinatio* Episcopalis Celidonii cur reprobata à S. Hilario. II. 332. et Marcelli Diensis cur reprobata à S. Hilario Papa. I. 53. Vid. *Cardinales*.

Ordinatus à Pontifice ceteris præfertur. I. 227.

Ordines Militares, exceptà Religione Hierosolymitanà, non emittunt Professionem solemnem, vi cujus matrimonii rati, non consummati, vinculum dissolvatur. III. 467.

Ordo S. Hieronymi. Ejus Oblati. I. 410.

Ordo Hierosolymitanus. 197. et seqq. III. 204. et seqq. et 467.

Ordo S. Jacobi de Spatha. Ejus jurisdictio spiritualis. IV. 59.

Ordo SS. Mauriti, et Lazari. I. 200.

Ordo sacer est verum Sacramentum. II. 202. et seqq. utrùm in cujuslibet *Ordinis* minoris collatione verum conficiatur Sacramentum. 201. et seq. in *Ordinibus* minoribus an conferatur gratia. 213, 216. et 220. qui *Ordines* etiam minores suscipit in peccato, quale novum peccatum, et an sacrilegium committat. 201. et 215. ascendens ad *Ordinem* cum alicujus censuræ vinculo an incurrat irregularitatem. III. 180. et seq. *Ordo* quare iterari nequit. II. 197. *Ordinis* Minister est Episcopus. IV. 118. Episcopi destinati ad *Ordines* Græcis conferendos. I. 150. Vicarius Generalis an possit concedere litteras dimissorias ad *Ordines*. 114. qui ad *Ordines* sacros extra tempora, vel absque litteris dimissorialibus, vel ante legitimam ætatem promoventur, quas pœnas incurrant. II. 331. *Ordines* quâ præviâ informatione conferendi ab Episcopo. I. 280. ad *Ordines* minores quinam promovendi. III. 184. qui ad *Ordines* etiam minores aliquem promovebat minus idoneum, aut ante legitimam ætatem, aut sine Patrimonio, quas pœnas olim incurreret. II. 331. conjugati an, et quibus conditionibus possint ad *Ordines* sacros promoveri, et variè in hac materia dispensationes concessæ. III. 474. à sacris *Ordinibus* arcentur Neophyti. 164. et 166. et spurii. II. 388. an, quare, et qua-

tenus etiam illegitimi. IV. 227. et seqq. descendentes ex Judæis, Mauris, Nigris, Indis, aliisque infidelibus, an sint *Ordinum* incapaces. III. 164. et seqq. quibus culpis immunes esse debeant *Ordinibus* sacris initiandi. II. 306. *Ordinem* aliquem suscepturi an alicujus Ecclesiæ servitio semper mancipandi. III. 19. et seq. in *Ordinum* collatione nulla munera accipienda. I. 349. *Ordinum* numerus infra Diaconatum. II. 209. et seqq. eorum origo, seu singulorum institutio. 206. et seqq. eorum quænam sit materia. 219. et 223. intra Missarum solemnias, sed extra sanctuarium, et Altare conferebantur. 231. congruum est, ut in Missa nunc item conferantur. 216. et 232. an possint simul cum Subdiaconatu eadem die uni eidemque personæ conferri. III. 179. quibus, et quando eos conferre possint Abbates. I. 140. et seqq. præsertim Mantuæ Abbas S. Barbaræ. 161. eorum collatio facta ab Abbate personis in suo privilegio non comprehensis an sit valida. 143. in *Ordinibus* minoribus constitutus quando fruatur privilegio fori. III. 169. et 210. et seq. ad *Ordines* sacros nemo Religiosus ante Professionem promoveri potest, nisi habens Patrimonium, vel Beneficium Ecclesiasticum, exceptis Religiosis Soc. Jesu. 444. et seqq. *Ordines* hierarchici quinam sint. IV. 152. quæ conditiones ad eos ritè suscipiendos prærequirantur. III. 184. et quæ dispositiones præviæ. 35. an ad eos suscipiendos quispiam adigi possit. 186. et seqq. trium *Ordinum* hierarchicorum, i. e. Episcopatus, Presbyteratus, et Diaconatus, quænam sit adæquata materia, et forma. II. 216. et seqq. *Ordo* sacer est impedimentum dirimens matrimonium. III. 472. et seq. *Ordinis* sacri assumptio an dissolvat vinculum matrimonii rati non consummati. *ibid.* per *Ordines* sacros in seculo susceptos an possit quis dici ab incontinentiæ periculo procul abesse. *ibid.* Episcopus renuens *Ordines* alicui conferre, non tenetur causam manifestare. 230.

Episcopalis *Ordinis* potestas. I. 55. Episcopi *Ordinis* potestate superiores sunt Presbyteris. III. 356. quæ spectant ad *Ordinis* potestatem, à Vicario Generali, etsi Episcopali *Ordine* sit insignitus, expleri nequeunt, aut alteri Episcopo committi. I. 113. et seq. *Ordinis* apostasia. III. 420.

Vid. *Castitas*, *Dimissoriæ*, *Episcopus*.

Ordo sedendi in Synodo. I. 220. et seqq.

Ordo Officii Divini Romæ editus anno 1645. citatur. 470. alter pariter Ecclesiæ Patriarchalis Venetiarum citatur. *ibid.*

Ordo Ecclesiæ Apamiensis. 457.

Ordo Romanus citatur. *ibid.*

Organa, aliaque instrumenta musica, an ab Ecclesiis eliminanda III. 97.

Orientalis Ecclesiæ an Pallii prærogativâ gauderent. IV. 57. et seqq. earum consuetudo circa Confirmationis administrationem. II. 72.

Orientalis. Eorum ritus in administratione extremæ *Unctionis*. 155, 163, 173, 176. et circa jejunium Sabbathi III. 65. et seq. eorum controversiæ circa cibos diebus esurialibus licitos. 74. *Orientalium* quorundam error circa secundas nuptias. II. 253.

- Origenes* à sacra Ordinatione repulsus , quia se eunuchum fecerat. III. 94. citatur. 247. et seqq.
Oriolana anni 1600. Synodus. II. 492.
Oriolanus Episcopus. III. 253.
Orilanus Episcopus. IV. 251.
Ornamenta Clericis interdicta. III. 53.
Ornatus muliebris an , et quale peccatum sit. 140. et seqq.
Orphani ad tribunalia Ecclesiastica provocare semper possunt. II. 351.
Oscensis Episcopus. I. 455.
Oscensis anni 598. Synodus. 49, 61, 158. altera non indicato anno. 455.
Osculum pacis an accipiendum à Metropolitano in Conciliis Provincialibus. 313. et seqq.
Osius Episcopus Cordubensis. III. 154.
Osnabrugensis anni 1628. Synodus. 137.
Ossinius Armenorum Rex. II. 156.
Ostiarum fit mentio expressa ab Ecclesiæ primordiis. 208. et 210.
Ostiariorum officium. III. 14.
Ostiarum Synodales. I. 251.
Ostiensis Card. Henricus de Segusio. IV. 239. citatur. II. 147. IV. 55.
Ostiensis , et Veliternensis Episcopus. II. 10. III. 298. et 324. ejus duplex prærogativa et Pallium gestandi , et consecrandi Pontificem. I. 104. III. 308. IV. 48. Suffraganeum habere solet. III. 328. IV. 31.
Ostiensis , et Veliterna anni 1698. Synodus. I. 414. II. 22. et 120.
Ostunensis Episcopus. IV. 252.
Otho IV. Imperator. 11.
Othobonus Card. S. Hadriani ad Regnum Angliæ Legatus. II. 484.
Otto Card. Tusculanus. 73.
Ovidius Poëta citatur. III. 111.
Oxonienis anni 1408. Synodus. I. 480.

P

PACIS Osculum. Vid. *Osculum*.

Pacta circa suas pensiones Episcopis Suffraganeis omnino interdicta. IV. 30. *Pacta* , et conventiones , seu capitulationes , seu concordata ab Episcopis etiam præstito juramento inita cum Canonicis eos mox electuris , an sint irrita. 11. et seq. quid , si eadem post electionem fiant ab ipsis Episcopis ? 15. et 20. et seq. si honesta sint , et in publicam utilitatem tantummodo vergant. 18. et seq. si fiant à Cardinalibus in Conclavi ante Pontificis electionem. *ibid.* si fiant à Capitulis , et Collegiis , quæ unius Abbatissæ , seu Præpositæ regimini subjaceant. 21.

Pactum francandi , cujus naturæ contractus sit , et quas conditiones habere debeat , ne sit usurarius. II. 478. et seqq.

Palæotus Card. Gabriel primus Archiepiscopus Bononiæ. I. 269, 296. II. 257. IV. 133. citatur cum laude. I. 327. II. 480.

Palestinæ Episcopi S. Alexandrum coadjutorem dant S. Narcisso cum jure successionis. III. 399.

Palama. Vid. *Gregorius*.

Palentina anni 1322. Synodus. I. 70.

Palladius Galata citatur. 36.

Palladius Præfectus Prætorio. 212.

Pallavicinus Card. Sfortia citatur. 438. II. 32. et 114.

Pallium, quod etiam *Palleum* dicitur, ejusque mystica significatio. IV. 57. et seq. quis Pontifex illud primus concesserit. 48. ejus usus quibus competat, et quibus aliquando concessus. I. 102. et seq. IV. 48. et seq. olim non nisi Romæ præsentibus concedebatur. 58. et seq. illud induere quando possit Episcopus, aut Archiepiscopus. I. 233. et seqq. *Pallium* affert complementum muneris Archiepiscopalis. 101. ejus honorem quæ prærogativæ, et privilegia consequantur. I. 102. et seq. IV. 49. et seq. *Pallii* honore cur non fruuntur Patriarchæ, et Archiepiscopi in partibus. 57. ante *Pallii* receptionem potest Episcopus Synodum cogere, et Pontificalia exercere, Archiepiscopus non potest, et quare. I. 107. ex duobus *Pallio* utentibus quis alium præcedere debeat. IV. 50.

Pallium Philosophorum proprium in Sacerdotibus olim improbatum. III. 106.

Palma Hieronymus junior. IV. 219.

Palmerius. Vid. *de Cocco*.

Pampilonensis Episcopus. III. 225, 374. IV. 231.

S. Pancratii de Lucar Plebanus. I. 332.

S. Pancratius Martyr acerrimus in perjuros ultor. 286.

Panis offerebatur ad Altare tempore Oblationis. 365. et seqq.

Panormitanus Archiepiscopus. III. 219. et 476.

Papa, nomen olim Episcopis commune. I. 53. et quare. *ibid.* quandam cæperit esse proprium Pontificis. 54. *Papa* est Patriarcha OEcumenicus. 96. *Papa* an unquam coegerit Concilium Provinciale. 84. et seqq. Diæcesanum. 86. Vid. *Pontifex*.

Papebrochius Daniel citatur. IV. 99. et 100.

Papiensis Episcopus. Huic unitur in perpetuum titulus Archiepiscopi Amasiæ. III. 338. IV. 57.

Papiensis Episcopus. I. 107. *Pallii* honore ab antiquis temporibus fruitur. 104. IV. 57.

Papinianus citatur. II. 378.

Parabolani quid essent. 211.

Parata, id est Procuratio. I. 353.

Parentes an possint matrimonia irritare. II. 365. et seq. unde profluxerit *Parentum* potestas offerendi monasterio filios impuberes. I. 408. et seq.

Parisiense Parlamentum. II. 340.

Parisiense Rituale. 164.

Parisienses Theologi. 245.

Parisiensis Curia Decretum contra resignationes Beneficiorum examinatur. III. 395.

Tom. IV.

Parisiensis Reformationis anni 1586. articuli citantur, et expli-
cantur. I. 281.

Parisiensis anni 829. Synodus. II. 87. altera anni 1212. III. 124. alia
anni 1546. I. 243. alia anni 1557. II. 185.

Parochia. An Parochiales teneantur in Paschate communicare in
propria *Parochia*. 406. in *Parochiis* unitis Capitulo, seu monasterio,
deputari solent Vicarii ad nutum amovibiles. III. 162.

Parochiales Ecclesiæ quibus conferendæ. III. 369. et seq. nulli con-
ferendæ, nisi prævio examine inveniatur idoneus. I. 280. et 301.
Parochialium collationes quandonam sint irritæ ex defectu legitimi
concursum. 28. *Parochialium* collationem an Capitulum Sede vacante
possit sibi reservare. 302. *Parochiales* Jurispatronatûs Læici. *ibid.*
Institutio *Parochialium* Jurispatronatûs Ecclesiastici. 298. et seqq.
Rectores Ecclesiarum *Parochialium* quibus vestibus uti debeant,
cùm intersunt Synodo. 257.

Parochus Parochiali præponendus quâ ætate esse debeat. III. 397.
qui, concursu habito dignior inventus, consecutus est Parochiam,
remanet in possessione durante appellatione interpositâ. 369. *Parochi*
olim Sacerdotum, et Presbyterorum nomine designati. I. 189. ab illis
quando, et coram quo Fidei professio est emittenda. 316. et 319.
eorum potestas est ordinaria. 333. an ipsi aliquando habeant potesta-
tem reservandi casus. 331. quanta ipsis habenda sit cura suarum
animarum. 242. quoad obligationem Sacramenta populo administrandi
quæ differentia intercedat inter *Parochos*, et Episcopos. IV. 120.
obligatio *Parochi* celebrandi Missam singulis diebus festis pro populo
sibi concredito. 247. et seqq. olim habebatur Seminarium Clerico-
rum in domo cujuslibet *Parochi*. I. 387. *Parochi* quantâ solertiâ
edocere debeant obstetrices de iis, quæ pertinent ad rectam Baptismi
administrationem. II. 39. et 48. quam solliciti esse debeant de Viatico
moribundis ministrando. 89. ne graventur illud in eadem infirmitate
iterùm, ac tertio ministrare. 102. an sint excusabiles, si sinant
pueros ex hac vita migrare sine Viatico. 98. et 101. *Parochus* solus
est Minister ordinarius extremæ Unctionis. 171. ad quam partem pro-
pendere debeat in dubio, an iteranda sit extrema Unctio. 199.

Parochus in quo sensu sit legitimus matrimonii Minister. 236. et
259. ejus præsentia in matrimonii celebratione qualis requiratur.
IV. 200. et seqq. ejus, et duorum testium præsentia an requiratur
ad valorem matrimonii in Belgii fœderatis Provinciis. I. 433. et seq.
quandonam cœperit hæc lex obligare, 438. *Parochus* quandonam
suam assistentiam denegare debeat contrahentibus matrimonium. 452.
et seq. matrimonium initum sine Sacerdotis præsentia an sit vali-
dum in ratione contractûs. II. 245. et seqq. *Parochus* partes agit
testis auctorizabilis Sacramenti matrimonii. IV. 204. et seq. *Parochus*
assistens matrimonio, cui legitimæ non præcesserint denuntiationes,
quam pœnam incurrat. III. 208. in quo sensu teneatur impedire ma-
trimonia astutè ac dolosè, et sine præviis denuntiationibus contracta;
et, iis ita contractis, quid agere debeat. IV. 209. et seq. prohibitio
facta *Parocho*, ne assistat alicui matrimonio, an illud reddat inva-

lidum. III. 194. et seq. *Parochus* an possit suâ præsentia, et auctoritate firmare contractum, quem scit à contrahentibus sacrilegè iniri. II. 259. et seq.

Parocho quando liceat iterare Missam. I. 454. et seq. II. 89. *Parochi* consulendi ante Synodum. I. 598. interesse debent Synodo Diœcesanæ. 185. et 189. et seqq. quo ordine sedeant in Synodo. 227. *Parochus* Ecclesiæ subjectæ Prælato Nullius cui Synodo interesse debeat. 191. quamdiu ante Synodum celebranda à *Parochis* Missa de Spiritu Sancto. 504. non ita facilè *Parocho* illiterato substitui potest Vicarius idoneus. III. 591. contra *Parochorum* prætensam imperitiam, et ignorantiam, quantâ prudentiâ, et cautelâ procedere debeat Episcopus. 573. quid agere debeat Episcopus, si *Parochi* ad examen iterùm vocati, inveniuntur illiterati, et imperiti. *ibid.* *Parochi* tenentur residere etiam pestis tempore. IV. 114. et seq. cur possint pestis tempore ministrare parochianis per alium idoneum Sacramenta Baptismi, et Pœnitentiæ. 121. an, et quomodo teneantur peste laborantibus Viaticum, et extremam Unctionem ministrare. 123. et seq. *Parochus* absens à sua Parochia sine licentia quâ pœnâ multandus. II. 488. consanguinei, affines, et familiares *Parochi* renuntiantis Parochiam aut Episcopi admittentis, an possint admitti ad concursum. IV. 220. et seq. filius illegitimus *Parochi* jam defuncti an possit audire Confessiones in Ecclesia, in qua pater fuit *Parochus*. 250. Cathedricum solvendum ab omnibus *Parochis*. I. 357. et 359. contentiones *Parochorum* cum Cappellanis Confraternitatum. III. 427. Vid. *Confessio*, *Infirmus*, *Sacerdos*, *Verbum Dei*.

Parraccianus Card. Jo. Dominicus. 540.

Parrucca, seu coma supposititia, quare olim improbaretur, et an Clericis interdicta sit, vel interdicenda. 109. et seqq.

Parthenius Græci ritûs Episcopus Lacedæmonia, et Vicarius Apostolicus. I. 154.

Participantes Protonotarii, et non *Participantes*. 204.

Pascha. Olim omnes communicabant in *Paschate*. 309. et seq. *Paschatis* dies, quâ Regularibus prohibetur administratio Eucharistiæ, solam comprehendit Dominicam Resurrectionis. II. 403. et 406.

Paschale tempus ad obtemperandum Communionis præcepto qualiter computetur, et an prorogari possit ad Episcopo. III. 218.

Paschalis pensio idem est, ac Cathedricum. I. 351.

Paschalis Carolus laudatur. 53.

Pasqualigus Zacharias citatur. IV. 283. et seq. refellitur. III. 116.

Passavantius Jacobus citatur. I. 478.

Passavienses Canonici contra Innocentianæ Bullæ præscriptum pacta quædam dolosè ineunt cum Episcopo eligendo, quæ irrita declarantur, relaxato etiam jaramento. IV. 16. et seq.

Pastellum omnino interdictum. I. 350.

Pastor ad visitandas suas oves ne sæpiùs accurrat, ut eas sæpiùs tondeat. II. 495.

Pastorale Baculum concessum Dignitatibus, et Canonicis Cathedralis Lucensis. I. 237.

Pastorale Mechliniense , Viennense , Lemovicense. II. 200. Mechliniense citatur. 183. laudatur. 164.

Patavinæ Cathedralis Dignitates, et Canonici, Protonotariis Apostolicis adscripti. I. 206.

Patavinus Episcopus. 297. collatio Parœciæ à *Patavino* Episcopo facta suo familiari approbatur à Sixto V. IV. 221. et seqq.

Patavinus Vicarius Generalis præcedit Abbati S. Nicæ. I. 223.

Patenæ. Vid. *Calices*.

Patentati Ecclesiæ in solo Lateranensi fundatæ quâ fruuntur exemptione. 202.

Pater an obtinere possit Beneficium , quod filius antea habuerit. IV. 253.

Patientia, et tolerantia multâ Ecclesiæ Præsules sæpe obtinent illam abusu emendationem , quam nullâ aliâ ratione obtinuisent. 85.

SS. Patres interdum oratoriâ quâdam exaggeratione loquuntur. II. 19.

Patres Patriæ olim Episcopi appellabantur. I. 53.

Patria. Vid. *Rebelles*.

Patria potestas quàm olim apud Romanos immoderata. II. 363.

Patriarchæ titulus quibus concessus. I. 95. et seq. *Patriarcharum* jura. 58. et 105. *Patriarchæ* præsidet Conciliis Nationalibus. 53. *Patriarchæ* in partibus Pallii honore non fruuntur, *Patriarchæ* tamen appellari possunt. IV. 57. *Patriarchæ* Græci Pallii prærogativâ non gaudent. 57. et seqq. fax prælata ante *Patriarchas* Orientales. I. 106. *Patriarchæ* Ulissiponensis privilegium inungendi Lusitanos Reges in brachio. III. 313. et seq.

Patriarchium Bituricense , Liber sic inscriptus , cujus Auctoris sit. I. 95.

Patrimonialitas Clericorum quid sit. III. 221.

Patrimonium. Ejus constitutio, alienatio, permutatio, vel subrogatio. 259. et seq. *Patrimonia* Clericorum pro sufficienti Ordinationis titulo admissa. III. 22, 23, 28, 30. in *Patrimoniis* assignandis quot fraudes adhibeantur. 30. et seq.

S. Patritius Episcopus. 113.

Patritius Ethnicus maritus S. Monicae. II. 287.

Patronatus. Vid. *Jurispatronatus*.

Patroni Ecclesiastici jura post Tridentinum imminuta. I. 299. circa *Patronum* Ecclesiasticum quæstiones tres resolutæ. 300. quandonam facultas judicandi digniorem inter approbatos spectet ad *Patronum* Ecclesiasticum. 298. et seq.

Patroni, qui indignum præsentant, quâ pœnâ afficiantur. III. 225. an Vicarius Generalis possit instituere, et confirmare præsentatos, et electos à *Patronis* ad Beneficia. I. 114.

Paulidianus frater S. Hieronymi invitus primùm in Diaconum, deinde in Presbyterum ordinatus. II. 231.

S. Paulus Apostolus curatus ab Anania. 59. an totius Legis Mosaycæ abolitionem voluerit, et prædicaverit. I. 38. quomodo cum Judæis

tamquam Judæus , et cum Gentilibus tamquam Gentilis , conversatus sit. IV. 157.

Paulus II. Papa. III. 312. IV. 18. ejus Constitutio de rebus Ecclesiæ non alienandis an , et quantum obliget. III. 254. et seqq.

Paulus III. Papa. I. 89 , 314 , 324 , 464 , 472. II. 7 , 298. III. 408. IV. 13 , 45.

Paulus IV. Papa. I. 417. II. 277 , 314 , 403.

Paulus V. Papa. I. 131 , 148 , 345 , 427 , 472. II. 118 , 123 , 390 , 395. III. 267 , 300. IV. 177.

Paulus Anconitanus Episcopus Legatus Apostolicæ Sedis. II. 335.

Paulus Populoniensis Episcopus. 72.

Paulus Diaconus citatur. 357.

Paulus Jurisconsultus , seu potiùs Aniani locus citatur. II. 362.

Paulus Simon à Joseph laudatur. I. 447.

Paulutius Antonius citatur. 37.

Pauperes. Quæ eleëmosynæ olim in *Pauperum* alimoniam destinarentur. II. 481. *Pauperum* defensores undenam assumerentur. 212. cur *Pauperum* præcipuè mentio fiat , quando de usuris sermo est. 446. quàm graviter teneantur Beneficiarii *Pauperibus* erogare superflua redituum Ecclesiasticorum. 13. et seqq.

Paupertas monasteriorum est obex clausuræ omnium maximus. III. 490. arbitrio Superioris committitur decernere , an vera sit alicujus *Paupertas*. II. 490. an , et quomodo servanda *Paupertas* ab ejectis à Religione. III. 459. et 447. Votum *Paupertatis* servandum à Monialibus. 483. et seqq. ad *Paupertatis* votum religiosiùs custodiendum quantum conducat vita communis. 479. et seqq.

De Pazzis Cosmas Episcopus Florentinus. II. 353.

Peccata dicuntur etiam leviores culpæ. 307. *Peccata* venialia an per Indulgentias deleantur etiam quoad culpam. IV. 102. *Peccata* quædam ab Ecclesia olim remitti insueta. I. 334. quæ *Peccata* deleantur per extremam Unctionem. II. 191. *Peccata* atrociora , et graviora , reservanda. I. 330 , 356. et seqq. an reservanda sint *Peccata* occulta. 338. et seqq. et interna. 341. rei *Peccati* lethalis , et præsertim incontinentiæ , an sint à Clericali ordine omnino excludendi. III. 34.

Peccatores publici , et manifesti , quinam sint. II. 96. iis denegata Sacramenta. 175. an , et quanto *Peccatoribus* deneganda Communio. 93. et seqq. an impertienda absolutio saltem conditionata *Peccatoribus* , qui sceleribus semper inquinatam vitam egisse palam dignoscuntur , quive etiam in actuali peccato morbo lethali correpti , et moribundi nulla dare valent pœnitentiæ signa. 156.

Peculii , seu Livelli usus Monialibus qualiter permissus. III. 480. et seqq.

Pecunia olim an soleret offerri ad Altare. I. 368. quando primùm cœperit offerri. 369. tunc offerebatur tantùm in commune. *ibid.* *Pecunia* exacta ob dispensationes matrimoniales quomodo justificetur. III. 409.

Pecuniaria pœna an , et quibus imponi possit. I. 176. et 241.

Pedibus nudis incedere post extremam Unctionem olim putabatur interdictum. II. 187.

Pekinensis Episcopatus erectio. I. 131.

Pelagii errores proscripti. III. 262. et seqq.

Pelleæ quid sit. II. 372.

Penia Franciscus citatur. I. 498.

Penicilli usus an licitus sit in ministracione Sacramenti Confirmationis, et extremæ Unctionis. IV. 150. et seq.

Pennensis Synodus. Vid. *Adriensis*.

Pensio solvenda Episcopo, seu Cathedralicum. I. 351. *Pensiones* annuæ exsolvendæ juxta vires Ecclesiæ onerandæ. IV. 66. *Pensiones* annuæ Suffraganeis Episcopis destinatæ. 28. et seq. *Pensio* Ecclesiastica pro sufficienti Ordinationis titulo admissa. III. 29. et seq. ex *Pensionibus* an insurgat alienæ mortis votum. 405. cujus *Pensionis* incapaces sint filii illegitimi Clericorum. IV. 250. et seq.

Pentecostes. Olim singuli in *Pentecoste* communicabant. I. 509.

Peregrini, et advenæ consuetudinibus loci, in quo sunt, se accommodare possunt, et debent. III. 68.

Perez Franciscus Episcopus Terulensis. II. 486.

Perfidia apostasia. III. 420.

Pergulæ Oppidum in Civitatem erectum. III. 321.

Periculum. An possit quis ratione *periculi* percipere aliquid à mutuuario ultra sortem. II. 476. non videtur rationi consentaneum legem ferri ad præcavendum *periculum*, quod rarissimum est. III. 60.

Periodeutæ quinam essent. I. 255.

Perjuri ad SS. Martyrum sepulcra puniti. 286.

Permissio. Quæ certò licent Episcopis ex tacita *Permissione*, et conniventia Apostolicæ Sedis, non debent in Synodo decerni, neque juri ordinario Episcoporum attribui. II. 281.

Permutatio. Vid. *Beneficium*.

Perrimezzi Joseph Maria citatur. I. 233.

De Perron, seu Perronius Card. Jacobus. 77. et 478.

Persecutionis tempore an fugere possit qui curam animarum gerit. IV. 115.

Personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ, ad verbalem Clerici degradationem adhibitæ, votum habent decisivum. II. 311. *Personæ*, quæ debent Cathedralicum solvere. I. 360. et seq. *Personarum* acceptio, præsertim in Sacramentorum administratione, reprobatur. II. 87.

Personatos incedere Ecclesiasticis interdictum. III. 129.

Personatus quid sit. I. 176.

Pertsch Joannes Gregorius confutatur. 109.

Perusiæ primùm erecti Montes Pietatis. II. 453.

Perusinus Episcopus. III. 489.

Pestis tempore quæ Sacramenta, à quibus, et quomodo administranda. IV. 113. et seqq. Monialis laborans *Peste* egredi potest à clausura. III. 491. et 497.

Petavius Dionysius. 246.

- Petra* Card. Vincentius. 340.
Petricoviensis anni 1449. Comitia. I. 221.
Petrocorensis Seminarii Theologia moralis citatur. 347.
Petrucius Card. Petrus Matthæus Episcopus Æsinus. III. 143.
S. Petrus Apostolus fuit Episcopus Romanus, et hanc Sedem usque ad mortem retinuit. I. 75. *S. Petri* Basilica Constantinopolitana. 287.
S. Petrus Chrysologus. III. 8.
S. Petrus Cælestinus citatur. 378.
S. Petrus Damiani. 462. ejus adhuc pueri facinus Divinitus inspiratum. I. 370. pristinae severitatis tenacissimus. II. 482. citatur. I. 118, 354. II. 119, 425. IV. 90. defenditur, seu explicatur. III. 120. et seq.
Petrus Maronitarum Patriarcha Pallio donatur. IV. 62.
Petrus Episcopus Beritensis, Vicarius Apostolicus in Regno Sinarum, Synodum celebrat. I. 132. III. 266.
Petrus Subdiaconus S. Gregorii Papæ. II. 385.
Petrus Sacerdos, et medicus, commendatus à Theodoro. III. 380.
Petrus Blesensis citatur. I. 310. II. 486. III. 45, 118, 387, 421.
Phavorinus Philosophus. 100.
Philippus IV. Pulcher Galliarum Rex. I. 211.
Philippus VI. Valesius Galliarum Rex. II. 485.
Philippus II. Hispaniarum Rex. I. 432. II. 458.
Philippus V. Hispaniarum Rex. III. 72. et 323.
Philippus Episcopus Firmanus Apostolicæ Sedis per Hungariam, et Poloniam Legatus. I. 250.
Philomarinus Card. Ascanius Archiepiscopus Neapolitanus. III. 77.
Philosophicis subtilitatibus, et incertæ naturalium rerum scientiæ qui innixi probatas à Patribus, et Theologis agendi regulas immutare præsumunt, reprobantur. 104.
Phœbæus Francisc. Maria Canonicus Basilicæ Vatic. IV. 9.
Photianum schisma. II. 72.
Photius invasor, et mæchus, hoc est Pseudo-Patriarcha Constantinopolitanus. I. 415. II. 75. ejus epistola ad Episcopos Orientales. 72.
Piccolomineus. Vid. *Cardinalis Papiensis*.
Pictaviensis Ecclesiæ Capitulum, ejusque prærogativa. III. 348.
Pierius Odericus Vicarius Apostolicus in Corsica. I. 155.
Pignatellus Card. Franciscus Archiepiscopus Neapolitanus. 305, 317. II. 26, 258, 391. III. 77, 219.
Pignatellus Jacobus modestè refellitur. I. 290. ejus monitum pro Episcopis. 218.
Pilatus Leopoldus citatur. 49.
Pileolus in celebratione Missarum deferri nequit. III. 115. et seq.
Pileoli nomine an comprehendatur etiam coma supposititia. 116.
Pinytus Episcopus Gnessiorum. 246.
Pipinus filius Caroli Martelli Rex Galliæ. I. 356. II. 357.
Pisana Ecclesia Metropolitana. I. 83.
Pisana anni 1708. Synodus. II. 396. III. 110.
Piscatio an diebus festis permissa. IV. 105.

Pisciensis Præpositi jurisdictione à Lucensi Episcopo avulsa. III. 342. et seq. *Pisciensis* Episcopatus erectus. *ibid.*

Pistoriensis Episcopatus. 342.

Pius II. Papa. I. 82, 90, 160, 203. II. 331. quæ ipsius Constitutiones legendæ in Synodo. I. 315. an disputatum sit de extrema Unctione ipsi graviter ægrotanti administranda. II. 197. ejus Commentaria citantur ex genuina editione. 158.

Pius IV. Papa. I. 82, 153, 160, 169, 201, 216, 225, 228, 229, 246, 314, 394, 418, 432, 459, 460, 472, 473, 481, 482, 488. II. 7, 127, 295, 298, 303, 400, 435. III. 235, 408, 431. IV. 30, 31, 45, 220. ejus formula Fidei. I. 319. in certis circumstantiis dispensat à jejuniis naturali quosdam Indiarum Sacerdotes. 460.

S. Pius V. Papa. I. 49, 168, 197, 198, 200, 216, 250, 293, 391, 416, 418, 423, 459, 460, 464, 472. II. 53, 81, 92, 298, 303, 315, 320, 381, 397, 435, 456, 458, 459. III. 50, 88, 222, 235, 359, 370, 396, 408, 444, 445, 460, 462, 491, 494, 497. IV. 8, 14, 15, 31, 88, 168, 218, 219, 242. ejus Constitutiones explicantur, aut ab errore Typographi emendantur. III. 156. IV. 173. et seq. 218. et seqq. et 240. ejus Decretum de Episcopis suffraganeis creandis an verè editum fuerit. 30. et seqq. ejus Constitutio *Cum onus*, de Censibus, an ubique recepta sit. II. 458. ejus Litteræ Apostolicæ expeditæ à Gregorio XIII. in favorem Patrum Soc. Jesu an sint revocatæ. I. 278. ejus Constitutiones legendæ in Synodo 315. quàm præclara lenitatis exempla in dispensationibus concedendis reliquerit. III. 410.

Placentina anni 1589. Synodus. 55.

Placet. Quam vim habeat hoc verbum, quo exquiritur consensus exhibendus Constitutionibus Synodalibus. 244. et seq.

Plebani, ceterique animarum Rectores, quando concionari teneantur. II. 488. *Plebani* quo ordine sedeant in Synodo. I. 227.

Plebanus S. Pancratij de Lucar. 332.

Pœna suspensionis incurrenda ab Ordinate et à concedentibus dimissoriales litteras directas Prælato ordinanti, cujus privilegium ad personas ordinatas non se extendat. 142. et seq. incurritur etiam ab ordinato. 144. *Pœnæ* à Synodis irrogatæ, non semper sunt merè spirituales. 252. et seq. *Pœnæ* Examinatoribus injunctæ, qui munus aliquod accipiunt. 280, 281, 292. *Pœnæ*, quibus fiunt obnoxii, qui, nullo impedimento excusati, tempore debito Synodo non intersunt. 240. et seqq. *Pœna*, quam incurrunt Episcopi Synodum facere omitentes sine causa. 72. *Pœnæ* statutæ in eos, qui pretio, aut pacto aliquo obtinent dignitates, et Commendas Ordinis Hierosolymitani. III. 206. et seq. arbitrio Ordinarii relinquitur *Pœnas* statuere in Parochum, qui sine duobus testibus, et in testes qui sine Parocho suam matrimonii præsentiam impendunt. 198. Episcopus ne suâ abutatur libertate in *Pœnis* decernendis contra eos, qui matrimonium ab Ecclesia interdictum contrahere præsumant. 196. Vid. *Multa*.

Pœnitentes Mulieres, aut Convertitæ, an subjaceant generali Decreto de auali experimento ante Professionem. III. 458.

Pœnitentia qualis esse debeat, ut sit salutaris. II. 109. et seq.

Pœnitentia publica, et publicè pœnitentium reconciliatio. 143. quanta olim cura, et diligentia disquireretur, quæ *Pœnitentia* unicuique peccato esset imponenda. III. 131. et seq. quæ *Pœnitentia* nunc à Confessario præscribenda. 137.

Pœnitentiæ Sacramentum lapsis post Baptismum est simpliciter necessarium. IV. 120. an ad illud administrandum pestis tempore teneantur Parochi, et Episcopi. *ibid.* qualiter tunc administrandum. 134. Vid. *Absolutio, Mulieres.*

Pœnitentiale Romanum. III. 133. et seq.

Pœnitentiales libri nonnullarum Diœcesium antiquissimi. I. 41.

Pœnitentiaria Apostolica perpetuum, et sibi proprium commiserandi propositum semper sibi ob oculos statuit. III. 423. quàm benignè fugitivos, et apostatas excipiat. 424. et seqq. ejus auctoritas permittendi Monialibus transitum ad aliud monasterium. 495. ejus Officium quâ normâ utatur, quoties agitur de matrimoniis conscientia. IV. 216. ejus facultates. 261.

Pœnitentiario Canonico an jure suo competat facultas absolvendi à reservatis Episcopo. I. 347. et seq.

De Poliaco Joannes. Ejus errores proscripti. III. 150.

Poloniæ Rex negat, se posse causam pertractare, quam Pontifex suâ sententiâ terminaverat. I. 222. in *Poloniæ* Regno frequentes Episcoporum translationes, et nonnulli abusus eâ occasione olim introducti, postea extirpati. IV. 77. et seqq.

Potus Card. Reginaldus Cleri Anglicani reformationi incumbit. I. 390.

S. Polycarpus Smyrnensis Episcopus. 425.

Polychronius Episcopus Hierosolymitanus. 306.

Polygamia an sit tum lege Divinâ, tum jure naturali prohibita. IV. 181. et seqq. antiquis permissa. II. 370. et seq. ejus reatus quâ pœnâ puniendus. 317. *Polygamia* spiritualis quâ ratione interdicta sit. III. 353. et seqq.

Pomeraniæ leges de servorum connubiis explicantur. II. 366.

Pomerius Julianus citatur. 429.

Pons Audomari. Synodus anni 1279. ad *Pontem Audomari.* I. 182.

Pontifex Romanus, ejusque insignes prærogativæ. 74. et seqq. et 78. et seqq. est supra Concilium. III. 460. Privilegium consecrandi *Pontificem* est proprium Ostiensis Episcopi. IV. 49. *Pontifex* non omnia operatur tamquam Christi Vicarius. I. 76. Sacrorum Canonum, et Constitutionum custos est, et vindex. III. 203. in tota Ecclesia est proprius Sacerdos, qui Confessiones excipere, et facultatem illas excipiendi alteri delegare potest. III. 150. ejus auctoritas reservandi casus. I. 339. et seqq. au possit simplici Presbytero delegare facultatem conferendi Confirmationem. II. 59. et seqq. et conficiendi sacrum Chrisma. 64. et seqq. in eo residet plenariè jus Indulgentias elargiendi, et ab eo profluit in Episcopos. I. 124. ejus præcipuum insigne est Pallium. IV. 48. et illud concedere potest unicuique Episcopo Suffraganeo. 49. et seq. qui à *Pontifice* ordinatur, ceteris præcedit. I. 227. *Pontifex* ab omni jurisdictione Episcopi potest subtrahere quamlibet Ecclesiam. 360. est supremus in Ecclesia judex. 265. est etiam

judex in prima instantia eorum, qui Sedi Apostolicæ sunt immediatè subjecti. *ibid.* quam *Pontifex* causam suà sententià terminaverat, negat Poloniæ Rex, se posse tractare. 222. *Pontifex* Romanus præsidet Conciliis Generalibus. 35. ibi non tenetur sequi majorem partem judicium. III. 256. cur non soleat ardua negotia sine Cardinalium consilio decernere. 250. ejus Decreta Canones appellantur. I. 52. Edicta ab ipso lata, ut Romanæ Urbis Episcopo, licèt non obligent extra Urbem, tamen possunt, et debent à ceteris Episcopis pro regula et exemplo haberi, et suscipi. III. 144. et seq. *Pontifices* suis mandatis in Brevi expressis nolunt majorem inesse vim et efficaciam, quàm quæ Canonum sanctionibus passim tribuitur. IV. 9.

Pontifex supremam habet auctoritatem relaxandi, et immutandi quamcumque legem Ecclesiasticam. II. 297. ipse solus potest leges, ritus, et consuetudines ubique receptas tollere, et mutare. IV. 107. ut ipse doroget Tridentino, an sit necesse, ut expressam faciat ejusdem mentionem. II. 297. in quo sensu dicatur dispensare in iis, quæ sunt de jure Divino. 11. potest dispensare super jejunio naturali servando ante sumptionem Eucharistiæ. I. 462. an possit dispensare ab interpellatione necessaria alterius conjugis infidelis, in casu quo alter Fidem Christianam amplectatur. 421. an possit relaxare primum matrimonium in infidelitate consummatum. 423. an possit per vim dispensationis reddere licita matrimonia inter unam partem Catholicam, et alteram hæreticam; et an alius præter Papam possit hoc facere. II. 283. et seq. *Pontifices* suis dispensationibus in materia Sacramentali nullam sententiam in praxim redigerent, nisi eam probabiliorem arbitrarentur. IV. 7. de *Pontificis* potestate, postquam dispensavit, dubitare, instar sacrilegii est. II. 63. an *Pontifex* dissolvere valeat matrimonium ratum inter Fideles, aut consummatum inter Infideles. IV. 170. *Pontifices* concedunt aliquando privilegio id, quod Principes sibi usurparunt. II. 352. sola *Pontificis* coniventia, et tolerantia, privilegii præsumptionem inducit. 76. et seq.

Pontificis solius est degradationis pœnam in Clericos alicujus criminis reos decernere. II. 519. decisio de rebus magni momenti reservatur ad *Pontificem*. 78. et ad ejus oraculum recurrendum à Patribus, præsertim quoties Fidei ratio ventilatur in Synodis Provincialibus. III. 262. et seq. *Pontifici* fas est Ecclesiasticorum dierum limites statuere absque mediæ noctis, vel auroræ physica inspectione. I. 466. *Pontifex* potuit jure optimo sibi reservare spolia Clericorum. 207. an teneatur servare pacta etiam præstito juramento inita cum Cardinalibus in Conclavi. III. 18. et seq. postquam supremam Sedem conscendit, jurare debet Constitutionem, quæ modus imponitur largitionibus à Rom. *Pontificibus* in consanguineos effusis. *ibid.* Vid. *Pallium*.

Pontificale Romanum citatur. I. 194, 305. et 402. *Pontificale* Romanum antiquum Ms. Bibliothecæ Colbertinæ citatur. II. 222. et 232. *Pontificalia* Romana vetera à moderno diversa. I. 306.

Pontificale Narbonense citatur. II. 160.

Pontificale Prudentii Episcopi Tricassini. 163.

Pontificalia exercere potest Episcopus ante *Pallii* sumptionem;

Archiepiscopus non potest, et quare. I. 107. *Pontificalium* usus concessus aliquibus Capitulis. 237. et seq. Vid. *Episcopus*.

Pontificatus non distinguitur ab Episcopatu Romano. 74. et seqq.

Pontificia Capella Vespere Vigiliæ Nativitatis Domini. 464. et seq. Musici *Pontificiæ* Capellæ in scenam nunquam ascendunt. III. 98.

Pontius Archiepiscopus Arelatensis. IV. 102.

Pontius Basilius citatur. II. 285. IV. 173. et 203.

Poor Bichardus Episcopus Sarum. II. 50.

Porphyriensis Episcopus. IV. 9.

Portallegrensis Episcopus. I. 270.

Portallegrensis anni 1714. Synodus. III. 110.

Portiunculæ Indulgentia. IV. 97, 98. et 103.

Portocarrero Card. Ludovicus Emmanuel Archiepiscopus Toletanus. I. 414.

Portugalliæ Rex. 468. in *Portugalliæ* Regno descendentes ex Judæis non possunt promoveri ad Ordines. III. 165. in *Portugalliæ* Regnis tres Missæ celebrari possunt in die Commemorationis Defunctorum. I. 470. Episcopi per *Portugalliæ* Regnum constituti. III. 166.

Portuensis Episcopus. II. 10. III. 298, 308, 324.

Porzia Card. Leander. 205.

S. Possidius. IV. 115. citatur. III. 400.

Possinus Petrus. I. 221.

Postulatio. Vid. *Ecclesia*.

Potestas duplex in Episcopis, Ordinis scilicet, et jurisdictionis. 55. et seqq. et 329. III. 245. *Potestas* Ecclesiastica jurisdictionis quid sit. 246. tota in Episcopo reponenda. 247. *Potestas* jurisdictionis non requiritur in Ministro extremæ Unctionis ad ejus validitatem. II. 172. *Potestas* secularis quàm sit utilis recto Ecclesiæ gubernio. IV. 83. et seq.

Pouget Franciscus Amatus citatur. II. 257.

Præbenda, nomen olim incognitum. I. 260. *Præbendæ* subrogatæ sunt quartæ parti honorum inter Clericos dividendæ. II. 18. *Præbendarum* bona immobilia an possint conferri in subsidium pauperum 14. *Præbendæ* Theologalis, et Pænitentiaria. I. 282. *Præbenda* Theologalis in singulis Cathedralibus, et Collegiatis constituenda. III. 366.

Præbendati. Vid. *Canonici*.

Præcedentia, seu præminentia jus competens Dignitatibus, Abbatibus, Canonicis etc. unde desumendum sit. I. 224. et seq. *Præcedentia* competens ordinatis à Pontifice, vel dignitatem consecutis à supremo Principe. 227. competens inter duos Pallio utentes. IV. 50.

Præcedentiæ jus non est cum Pallii honore connexum. I. 105.

Præceptoriam. Vid. *Prioratus*.

Præceptum Episcopi alicui Diœcesano personaliter factum, hunc obligat etiam extra Diœcesim. III. 278.

Præcipere aliquid, aut prohibere sub mortali, adjunctâ pœnâ censure, quàm sobriè ac circumspèctè debeant Episcopi. II. 423. et seqq.

Prædicare an possint Regulares sine dependentia ab Episcopo. 400.

- Prædicationis* Evangelicæ ministerium. 415. et seqq.
Prædicatorum Ordo. I. 343.
Præfecti Synodalis disciplinæ, et Scrutini. 249.
Præfectus hospitiorum. 248.
Præfectus Seminarii. Vid. *Rector*.
Prælati sive Regulares, sive Seculares, etiam lato modo an teneantur Synodo interesse. I. 158. et seqq. et 175.
Prælatorum inferiorum tres classes, et species. 134. et seqq. III. 339. *Prælati* inferiores habentes territorium proprium, et separatum, et jurisdictionem quasi Episcopalem possunt in sua Diœcesi quidquid potest Episcopus, exceptis iis, quæ pendent ab Ordinis potestate. IV. 245. quam habeant facultatem circa Tonsuram, et Ordines minores conferendos. I. 145. an veniant nomine Episcopi, quoad reservationem casuum. 331. an Synodum cogere possint. 136. quandonam sperare possint se impetraturos facultatem consecrandi Ecclesias sibi subjectas. IV. 47. *Prælati*, et Abbates territorium separatum habentes, et Apostolicæ Sedi immediatè subjecti, tenentur, perinde ac Episcopi, statis temporibus visitationem sacrorum Liminum explere, et relationem statûs suarum Ecclesiarum exponere. III. 292. et seq. et 301. *Prælatus* inferior an possit territorium separatum, et jurisdictionem ordinariam, et quasi Episcopalem in Clerum, et populum, cum ipsius Episcopi exclusionem, in aliquo speciali loco acquirere per quadragenariam præscriptionem, unâ cum titulo colorato. 339. et seqq. *Prælati* consulendi ante Synodum. I. 399. *Prælati* Regulares quam jurisdictionem habeant in subditos etiam Ordinario subjectos. 172. et seq. nimis aliquando indiscreti circa casuum reservationem. 338. et 341. transgredientes Alexandri VII. Decretum 27. Sept. 1659. ab Episcopo possunt censuris coerceri. II. 401. *Prælatus* Regularis occasione Visitationis semel tantum in anno potest ingredi septa monasterii sibi subjecti. 394. an solius *Prælati* Regularis iudicio, et imperio possit aliò transferri Monialis propter evidens periculum scandali, et perversionis aliarum Monialium. 497. et seq. Vid. *Abbates*.
Præmonstratensis Bibliotheca. III. 86.
Prænustinus Episcopus. II. 10. III. 298. et 324.
Præposita. Vid. *Pacla*.
Præpositi Vicarii Foranei assumpti ex *Præpositis* Oppidorum. I. 185.
Præpositura S. Agathæ Cremonensis ejusque privilegia, et exemptiones. 160.
Præpositus Ecclesiæ Collegiatæ B. Mariæ de Alba Regali, ejusque exemptio. 147.
Præpositus SS. Nazarii, et Celsi Brixienensis, Mitræ, et Baculi usu gaudet. IV. 37.
Præscriptio de rebus sive ad Romanam, sive ad inferiores Ecclesias pertinentibus, quoto annorum spatio fiat. II. 384. an Cathedralicum possit amitti *Præscriptione* contrariâ. I. 360. et 363. Vid. *Prælati*, *Quadragenaria*.
Præsentatos à Patronis ad Beneficia an possit Vicarius Generalis instituere. 113.

Præsentia Parochi , et duorum testium , qualis requiratur ad validitatem matrimonii. IV. 204. et seqq. an sufficiat merè physica. *ibid.* an requiratur in Belgii fœderatis Provinciis. I. 434. et seq. quando nam cæperit hæc lex obligare. 438.

Præsumptio cedit veritati. II. 76.

Prætor urbanus , ubicumque jus diceret , forum constituebat. I. 60.

Prævaricator idem est , ac apostata. III. 320.

Pragensis Archiepiscopus. I. 471. ipsi quàm cautè commissa olim Regis Bohemiæ inunctio. III. 314. ad ipsum postea cur translatum hoc jus. III. 315. illi concessus secundus Suffraganeus. IV. 34.

Pragensis anni 1426. Synodus. I. 471. altera anni 1605. III. 137.

Pralensis Præpositi privilegia , ejusque Ecclesiæ erectio in Cathedrali. 342.

Presbyter an possit constitui tutor , et procurator. II. 463. *Presbyterorum* nomine Parochi designati. I. 189. *Presbyteri* simplices cur dicantur infæcundi. 55. Episcopi jurisdictioni subjacent. III. 246. et seq. subscripsisse inveniuntur Synodis Provincialibus. 259. eorum auctoritas in Synodo Diœcesana. 245. eorum consilium quando debeat Episcopus exquirere. 247. an Chrisma consecrari possit à *Presbytero* simplici. II. 64 et seqq. *Presbyteri* Græci quo jure baptizatos infantes statim sacro Chrismate inungerent. 72. et seqq.

Presbyteratus utrum differat ab Episcopatu. III. 245. Abbates non initiati Ordine *Presbyteratus* , an possint Tonsuram conferre , aut Ordines minores. I. 140. Vid. *Sacerdotium*.

Presbyterium quid sit. 37.

Primas , qui sit Metropolitanus , est etiam Episcopus. 92. *Primates* præsentant Conciliis Nationalibus. 33. eorum jus prægestandæ Crucis. 105.

Primatus , quo Pontifex in universa Ecclesia potitur , consequens est obligatio Episcoporum veniendi ad Limina Apostolorum , et ad referendum Apostolicæ Sedi suarum Ecclesiarum statum. III. 306.

Primitiæ oblatae à Fidelibus ad Altare. I. 366.

Princeps secularis. Vid. *Appellare*.

Principes viri qualiter aliquando adstiterint Conciliis. 211. et seq.

Prioratus , Præceptoris , atque Commendæ Ordinis Hierosolymitani , an inter Ecclesiastica Beneficia recenseantur. III. 204. et seqq.

Priores interesse debent Synodo Diœcesanæ. I. 185.

Priscilliani errores proscripti. III. 264.

Priscillianistæ hæretici etiam à Principibus laicis condemnati. II. 384.

Priscus Archiepiscopus Patriarcha Lugdunensis. I. 97.

Privigna , et Privignus. Vid. *Matrimonium*.

Privilegium. An *Privilegia* impetranda plurimùm valet personarum conditio. 474. *Privilegia* præsumpta , seu ex immemorabili consuetudine petita , quantam vim habeant. III. 344. *Privilegii* præsumptionem inducit sola conniventia , et tolerantia Rom. Pontificis. II. 76. et 77. *Privilegio* à Justiniano Ecclesiæ Romanæ concesso quare uti noluerit S. Gregorius Magnus. II. 385. *Privilegia* exemptionis , aut jurisdictionis , quæ constituent Territorium separatum , quàm anti-

qua sint. III. 542. quænam *Privilegia* inducant veram exemptionem Capitulum ab Episcopali jurisdictione, et quænam non. 549. exemptio à Cathedralico an acquiri possit ex *Privilegio*. I. 360. et seq. *Privilegium* concessum Episcopis, qui Concilio Romano anni 1725. interfuerunt. 386. Clerici an privari possint *Privilegiis* Clericalibus. 395. et seq. et an omnino spoliarentur, si nullum habentes Beneficium, Clericales vestes abjiciant. III. 169. et seqq. et 210.

Privilegia Regularium nullo modo violanda ab Episcopis. II. 389. et seqq. et 402. *Privilegia* Regularibus concessa relatè ad Confessiones secularium excipiendas. 407.

Probabilis dubitatio qualis sit. 46. in disceptatione de ministro matrimonii, cùm sententia utraque sit *probabilis*, nec quidquam pronunciaverit Ecclesia, Episcopus nihil definiat. 255.

Processio, seu supplicatio solemnis, habenda primâ die Synodi. I. 305. *Processio* minùs solemnis, habenda post ultimam sessionem Synodi. 307. ad *Processiones* publicas accedere tenentur Regulares. II. 400. et ad easdem accedere quatenus teneantur Subcollectores spoliatorum. I. 210.

Processus super fama virtutum, et miraculorum conficere potest Vicarius Capitularis. 120.

Proclamationes matrimonii quando faciendæ. II. 258.

S. Procopius Martyr quot Ecclesiæ ministeria præberet. 212.

Procuratio debita Episcopo Diœcesim visitanti. I. 352. Vid. *Victualia*.

Procurator ad solvendas Episcopi vices in visitatione sacrorum Liminum deputandus qualis esse debeat. III. 294. *Procurator* Cleri. I. 250. *Procurator* de gremio Capituli ad eligendum constitutus, quem debeat eligere. 245. *Procuratores* privatorum an possint esse qui Clerici sunt. II. 463. *Procurator* ad Synodum qualiter constitui possit ab impeditis. I. 245. et seqq. *Procuratori* Episcopi misso ad Concilium quis locus competat in sessionibus. 245. *Procuratores* absentium Episcoporum non habuerunt votum decisivum in Concilio Tridentino. III. 257. *Procuratoribus* absentium an locus sit in Synodo Diœcesana. I. 247.

Professio extrinseca Fidei inter præcepta affirmativa recensetur. IV. 165. *Professio* Fidei à quibus, quando, ubi, et quomodo emitenda. I. 315. et seq. *Professio* Fidei sub certa formula non est recens in Ecclesia institutum. 320. *Professio* Fidei emittenda à Regularibus publicè docentibus. II. 400.

Professio Religiosa, unde inferatur quòd sit solemnis, ejusque formula quàm varia sit, juxta diversitatem Instituti. III. 449. et seqq. est impedimentum dirimens matrimonium. 472. an quis possit ad eam admitti ante 16. ætatis annum completum. 457. et seq. *Professionis* vota an emitti possint in articulo mortis à Monialibus Novitiis S. Dominici. 460. ad quid sit proficua hujusmodi *Professio*. 463. quæ emittitur ab Equitibus Hierosolymitanis, est vera, et solemnis *Professio*, adeoque matrimonii rati, et non consummati, vinculum dissolvit. 467. *Professio* Religiosa quando irrita esse debeat. 412. et seq. *Professionis* nullitas etiam per definitivam sententiam semel decla-

rata non excusat arbitrariam habitûs dimissionem, aut discessum à claustris. 424. et seqq.

Prohibere. Vid. *Præcipere.*

Prohibita sunt nonnulla, quia mala; nonnulla sunt mala, quia *prohibita.* IV. 21.

Prohibitio sine decreto irritante an producat impedimentum dirimens matrimonium. III. 195.

Projecti. Vid. *Infantes.*

Polem propriam lactare an teneatur mater. 100. et seq.

Promissum. Vid. *Propositum.*

Promotor Urbanus, et Foraneus. I. 249.

Promulgatio legis qualiter fieri debeat. III. 271. *Promulgatio* prævia Synodi quando facienda. I. 504.

Propitiatorium, quâ *propitiatorium*, cui plus prosit Sacrificium Missæ. 371.

Propositum, aut promissum non infringit, qui in melius illud commutat. III. 465.

Proprietas omnis à virorum, mulierumque monasteriis proscripita. 479. et 481. et seq. *Proprietatem* habens Professor sine spe emendationis expelli debet à Religione. 433.

S. Prosper Aquitanicus. II. 429. citatur. III. 264.

Protestatio Episcopi non habendi intentionem ordinandi irregulares, aut canonico impedimento irretitos, an sit laudabilis, etiamsi merè ad terrorem proferatur. II. 227. et seqq.

Protestatio solemnis Optimatum Regni Galliæ citatur. 340.

Protonotarii, eorumque origo, dignitas, ac privilegia. I. 202. et seqq. *Protonotarii* proprium habitum deferentes quando, et qualiter sint exempti. 205, 206. et 209. *Protonotarii* non participantes, quando præcedant Canonicis. 225. *Protonotarii* Apostolici non semper sunt docti, et periti. 271. *Protonotarii* sua Beneficia reddunt omnimodè affecta Sedi Apostolicæ. II. 324. *Protonotarii* non participantes, et Subcollectores spoliolum an adnumerentur Sedis Apostolicæ Officialibus, de quibus Extravagantes, etc. I. 208.

Provincia Romana an iisdem semper terminis fuerit definita. I. 81.

Provinciale Concilium. Vid. *Synodus.*

Provinciale Anglicanum citatur. II. 182.

Prudentia Episcopo necessaria. I. 328. servanda in Casuum reservatione. 359. adhibenda ab Episcopo in suis edendis Constitutionibus. II. 87. ne condant Statuta aliquando pernicioso, quia minùs necessaria. I. 481. et 482. ne in Synodis suffragetur alterutri ex opinionibus inter Theologos controversis. II. 255. ne limites excedat, aut suo officio desit in sustinenda Ecclesiastica Jurisdictione. 352. et seqq. quædam definienda, non Edictis, et Constitutionibus, sed *Prudentiâ* spiritualium Directorum. I. 490.

Prudentius Episcopus Tricassinus. II. 163.

Psalmi Pœnitentiales, et Graduales, quando recitandi in Choro. III. 359.

Psalmistarum Ordo, seu Officium. II. 209. et seq.

Psalmodia Chori an possit silentio, et per solam præsentiam à Canonicis peragi III. 49. et 357.

Pseudo-Synodi nonnullæ cur tales reputantur. I. 214.

Pseudo-Synodus Constantinopolitana. 213.

Pseudo-Synodus anni 335. Tyriæ. 214.

Publicatio Decreti Tridentini circa matrimonia clandestina unde præsumatur fuisse expleta. III. 199. et 200. *Publicationes* Indulgentiarum à Quæstoribus factæ. IV. 101. Vid. *Denuntiationes*.

Publius Idololatra maritus S. Anastasiæ. II. 287.

Puellæ in monasteriis Ord. S. Dominici educationis gratiâ commorantes an possint professionis vota in articulo mortis emittere. III. 400.

Pueri ante usum rationis an sint capaces extremæ Unctionis. II. 181. et ante septennium an sacro Chrismate inungendi. 85. *Pueris* quando administrandum Viaticum. 98. in *Pueris* perfectior usus rationis requiritur, ut ad annuam Communionem adstringantur, quàm requiratur ad Confessionem. 100. *Puerorum* educatio quàm utilis. I. 387. et seq.

Puerperii initio infans secundinarum involucris spoliatur. II. 37.

S. Pulcheriæ Imperatricis matrimonium. IV. 198.

Pullus Card. Robertus. II. 31. citatur. I. 374.

Punctatores, olim Obedientiales dicti, eorum officium, et numerus. 260. et seqq.

Pupilli ad tribunal Ecclesiasticum provocare semper possunt II. 348.

Purgatio Canonica. IV. 54.

Purgationes vulgares. 86.

Purificatio, seu consuetæ Missæ ablutio, an frangat jejunium requisitum ad sumptionem Sacramenti Eucharistiæ. I. 461. et seq.

Purificatio B. Mariæ Virg. Ejus festum quando, et quare institutum. IV. 84. jejunium servatum Romæ in ejus pervigilio. III. 277.

Q

QUADRAGENARIA etiam cum titulo colorato an sufficiat, ut Prælati inferior territorium separatim acquirere possit contra Episcopum. III. 339. et seq. 344. et seq.

Quadragesimæ observantia, et disciplinæ varietas in hac materia. II. 25. III. 7. et seqq. 68. et 73. an eo tempore interdicta lacticinia. 73. et 76. et seqq. venatio. 127. et seq. quando ejus jejunium inciperet, et quomodo observaretur in Ecclesia Mediolanensi. 7. et seqq. et 64. et seqq.

Quadragesima annorum numerus pro Jubilationis Indulto obtinendo quomodo computandus. 364.

Quæsitores Fidei ab Apostolica Sede delegati non eximunt Episcopos ab obligatione inquirendi in hæreticos. II. 291.

Quæstiones Fidem, aut disciplinam spectantes, ad Apostolicam Sedem deferendæ. 34. ad Fidei doctrinam pertinentes nequit Episcopus definire. I. 415. quæ moventur inter Scholasticos de Eucharistiæ

effectibus, ne attingendæ quidem in Synodo. II. 88. nondum definitæ, aut inter Theologos controversæ, in Synodis haud decidendæ. 5. et seqq. 22, 33, 39, 42, 78, 87, 156, 160, 164, 193, 215, 216, 235, 255, 442, 459, 476. III. 76. *Quæstiones* tres circa Patronum Ecclesiasticum propositæ, et resolutæ. I. 300.

Quæstiones præteritorum seculorum, auctores fuerunt tempestatum, quas passa est Ecclesia propter Indulgentias. IV. 101. et seq. eorum commenta. 103.

Quarta pars proventuum Ecclesiasticorum pauperibus destinata. II. 13. et seq. *Quarta* item in Clericos distribuebatur. 17.

Quarta Episcopalis Cathedralici naturam imitatur. I. 364.

Querelæ Joannis Gersonis. II. 423.

Querelarum iudices Synodales I. 252. et seqq.

Querimonia Episcoporum irrationabilis, quasi Inquisitoribus detur facultas, quæ ipsis sit denegata II. 305. *Querimoniæ* Regularium de illis, qui in tuenda exercendaque Episcopali auctoritate modum excedunt, cum præjudicio exemptionis, aut privilegiorum ipsis Regularibus concessorum. 402. et seqq. *Querimoniæ* circa speciem inunitatis Clericis majoribus concessam repressæ. 511.

Quinisexta anni 688. Synodus (eadem ac Trullana) I. 418. II. 357. III. 13, 106, 155.

Quinquecclesiensis Episcopatus erectio, et prærogativæ. IV. 55.

Quinquecclesiensis Episcopus in Hungaria Pallii prærogativâ, et erectæ Crucis sibi præferendæ privilegio donatur. I. 104. IV. 53. et seq. et 63.

Quinquecclesiensis anni 1714. Synodus. 54.

Quiroga Card. Gaspar Archiepiscopus Toletanus. I. 217. II. 289.

Quitensis Episcopus. IV. 43.

Quotidianæ distributiones. I. 318.

R

RABANUS Maurus. II. 221.

Radoaldus Episcopus Portucensis. 240.

Radulphus Monachus laudatur. III. 382.

Ranis cur liceat vesci diebus jejunii. 75.

Ratherius Episcopus Veronensis citatur. I. 311.

Rationes. An Ecclesia sit infallibilis in *Rationum* delectu, quas ad suas definitiones stabiliendas adducit. II. 447.

Ratramus Monachus Corbejensis. III. 10.

Ratum, et verum, ubi de matrimonio sermo est, quid importent. II. 254.

Ravennæ servatum jejunium in pervigilio S. Apollinaris. III. 276. Archidiaconus, et Seniores *Ravennæ*. I. 285.

Ravennatensis Ecclesia Metropolitana. 82.

Ravennatensis Archiepiscopus. III. 95. solus in Italia Pallium habebat. IV. 48.

Ravennatensis anni 997. Synodus. I. 353. altera anni 1286. 337. alia anni 1311. 70. et 417. alia anni 1314. III. 490. alia anni 1317. *ibid.* alia anni 1569. 218. alia anni 1607. 114. et 218. alia anni 1627. 278. alia anni 1640. 218.

Raulin Joannes Facundus. I. 228.

Raymundus Episcopus Ruthenensis. 69. et 220. ejus Epistola Synodica citatur. 190.

Raynaudus Theophilus citatur cum laude. II. 14. et 427. modestè rejicitur. 37. III. 115.

Rebaptizare. Vid. *Baptismus.*

Rebecca uxor Isaaci. IV. 206.

Rebelles in patriam, aut Regem, quâ anathematis sententiâ olim puniti. II. 431.

Reccaredus Rex Hispaniarum. III. 41.

Receptorium quid sit. I. 234.

Recesvinthus Hispaniarum Rex. 214.

Recidivus an, et quando absolvi possit. III. 33. et seqq.

Recinetensis, et Lauretanus Episcopus. I. 211.

Reconciliatio Ecclesiæ jam consecratæ, et pollutæ, an spectet privativè ad Episcopum. IV. 44. et 47.

Rector, seu Præfectus Seminarii; unus ex probatissimis senioribus. I. 387. et seq. per quem constituendus. 394. et seqq.

Recursus ad Sedem Apostolicam habendus ab Episcopo, ut publico aliquo prodeunte scandalo, de remedio adhibendo edoceatur. IV. 89. qualiter fieri debeat à Clerico, cui Episcopus renuit Ordines conferre. III. 250. quantâ reverentiâ fieri debeant *Recursus* ad Apostolicam Sedem. II. 331. et 336. *Recursus*, et appellatio ad S. Sedem, et Congregationem Concilii, semper patet in causa ejectionis à Religione. III. 436. et seqq. *Recursus*, seu necessitas confugiendi ad Superiores, an excuset arbitrium discessum à claustris. 424. et seqq. contra hujusmodi recurrentes non debent Ordinarii juxta leges æquitatis procedere tamquam in apostatas. 426.

Reditus sufficientes ad sustentationem Clerici. 259. *Reditus* mensæ Episcopalis. Vid. *Distributiones*. Cui debeantur *Reditus* vacantis Ecclesiæ. I. 292. *Redituum* Seminarii reddenda ratio à Deputatis. 391.

Reductio Missarum sive propriè, sive impropriè talis, quid sit, et qualiter fieri debeat. IV. 252. et seq. *Reductio* Missarum *ad manualem*, ut inquitur. 282. et seq. si *Reductio* facienda sit, an potiùs reducenda sint alia pia opera, et eleemosynæ, quàm Missæ. 269.

Reformatio abusuum suæ Diocesis quâ curâ, et prudentiâ, sit procuranda ab Episcopo. I. 398. et seqq.

Refractarii, apostatæ, et obstinati, quomodo compescenda audacia. III. 424.

Regeneratio spiritualis an verificetur in puero baptizato intra uterum matris. II. 37. et seq.

Regensis anni 439. Synodus. I. 117.

Regiæ Synodi, seu Concilia, quid sint. 32. in quo discrepent à Synodis mixtis. 36.

Regiaticina anni 850. Synodus. 418.

Reginerius Episcopus Bethlehemiticus. 112.

Reginaldus Valerius leniter reprobatur. IV. 151.

Regiones suburbicariæ. I. 79.

Regino Abbas Prumiensis. 308. citatur. 256, 454. III. 133.

Regni, aut Regis proditores, quæ anathematis sententiâ olim puniti. II. 431.

Regulæ prudentiales ab Episcopo servandæ in sustinenda Ecclesiastica jurisdictione. 552. et seqq. *Regulæ* Eremitarum quænam ex pluribus optimæ sint. I. 413. et seqq.

Regulares in nonnullis subsunt Episcopo tamquam Apostolicæ Sedis delegato. II. 390. et seqq. *Regularibus* interdicta erectio novorum monasteriorum sine Pontificis auctoritate, et Episcopi licentia. 269. *Regularium* numerus redundans quot damna ipsis Religionibus afferat. III. 417. qualiter incumbat Episcopis invigilare *Regularium* juxta proprium institutum observantiæ, et disciplinæ. II. 411. et seqq. *Regulares* olim ab Episcopis subalienati. I. 390. *Regularium* operâ utendum est Episcopo pro necessitatibus animarum in defectu Sacerdotum. III. 190.

Regulares circa facultatem absolvendi à reservatis an liberaliter tractandi. I. 538. eorum privilegia circa absolutionem à reservatis quanti valoris sint. 543. et seqq. Seminaria *Regularium* tradita curæ, et regimini. 394. *Regulares* approbati ad Confessiones, elapso tempore approbationis, an possint iterum vocari ad examen. III. 375. an secularium confessiones Paschali tempore, aut infirmorum quovis anni tempore audire possint. 151. et seqq. seculares possunt Eucharistiam liberè percipere in *Regularium* Ecclesiis, exceptâ sola Dominicâ Resurrectionis. 153. *Regulares* sine Parochi venia extremam Uctionem administrantes quam culpam, et pœnam incurrant. II. 171.

Controversia orta inter *Regulares* mendicantes, et Parochos de Missa Parochiali diebus festis audienda, in favorem Parochorum decisa prius à Sixto IV. deinde per contrariam consuetudinem, et summorum Pontificum Constitutiones in favorem Religiosorum resoluta. III. 154. et seqq. *Regulares* an possint plebem à Parochiali ad suas Ecclesias evocare, ut ibi diebus festis Missæ Sacrificio, ac concioni intersint. 149. et seqq. quâ limitatione gaudeant privilegio prædicandi in propriis Ecclesiis. II. 419. et seqq. *Regulares*, qui se abdicant Episcopatu, tenentur reverti ad claustra. IV. 86. *Regularium* exemptio. 249. et 284. quænam *Regularium* Ecclesiæ exemptæ sint à Synodatico solvendo. I. 358.

Regulares quibus Diæcesanæ Synodi, aut Episcopi decretis parere teneantur. III. 274. et seqq. tenentur stare taxæ ab Episcopo præscriptæ circa stipendium Missarum. I. 377. *Regulares* curam animarum gerentes tenentur semper Synodo interesse. 163. et seqq. et 175. ejusque decretis circa curam animarum obedire. 165. utrum per se, an per alium, teneantur interesse. 165. et seqq.

Regularium instantiæ, et facultates circa reductionem Missarum. IV. 266, 272. et 283. *Regulares* suam Professionem oppugnaturi coram

quo iudice sua iura proponere debeant. III. 412. et seqq. *Regulares* in Hispania prohibentur interesse taurorum agitationi. IV. 88. et seqq. *Regularium* quorundam Constitutiones an obligent aliquando ad denuntiationem judicalem absque prævia correctione fraterna. I. 489. et 491.

Regulares denunciare debent Episcopo futuram electionem Abbatissæ sibi subjectæ. I. 397. *Regularibus* quare concessa privilegia artis medicæ exercendæ. III. 381. quare pecuniaria pœna imponi non debeat. I. 241. quis facultatem largiri debeat sive ingrediendi, sive egrediendi monasteria *Regularibus* subjecta. III. 487. et 492. *Regularis* Sacerdos an deputari possit ad obeundas vices Episcopi in visitatione sacrorum Liminum. 294. *Regularis* subditus à quo Tonsuram, et minores Ordines accipere possit. I. 140. *Regularium* Iudices conservatores. 273. et seqq.

Regularium Generales cur subscripserint Conciliis Florentino, et Tridentino. III. 260. in Capitulis Generalibus poterant onera Missarum contrahere. I. 385. et seqq. quomodo per privilegium eamdem facultatem postea recuperaverint. 386. *Regulares* Prælati an habeant facultatem concedendi licentias legendi Biblia vulgaria. 482. aliquando indiscreti in casuum reservatione. 337. et seqq. et 342. *Regularis* Superior qualem Confessarium extraordinarium dare debeat Monialibus sibi subjectis. III. 478. Vid. *Abbatessæ*, *Confessio*, *Exemptio*, *Ordinatio*, *Prælati*, *Privilegia*.

Regulares Oppidi Bulganensis. I. 333.

Reinerus Sacconus citatur. II. 171.

Relapsi quâ pœnâ sine spe remissionis prioribus Ecclesiæ seculis punirentur. 428.

Relatio statûs Ecclesiæ ab Episcopis facienda. III. 307. et seqq. quando, quomodo, et à quibus facienda. 292. et seqq. quàm antiqua sit in Ecclesia hujusmodi consuetudo. 303. et seqq. in *Relatione* statûs suæ Ecclesiæ qualiter debeat Episcopus abusus in materia Indulgentiarum recensere, et opportunum remedium implorare. IV. 93. et seqq.

Religio. Causæ *Religionis* ad solum pertinent forum Ecclesiasticum. II. 339. Vid. *Abusus*.

Religio vera potest esse ea quoque, in qua simplicia tantummodo vota emittuntur. III. 452. in *Religionem* ingrediendi an, et quomodo detur libertas sponsis, aut etiam uxoris. 459. et seqq. etiam post matrimonium consummatum. 467. et seqq. *Religio*, quam conjuges ante matrimonii consummationem ingredi possunt, debet esse una ex approbatis. 466. qualiter *Religio* debeat alumni sui ejecti reditum urgere, eumque iterum recipere. 459. et 453.

Religiosi vocantur etiam Eremitarum quoddam genus. I. 413. *Religiosi* nullam proprio Episcopo obedientiam unquam promiserunt. III. 438. et seqq. *Religionem* ingredientium bona, si intestati decedant, monasteriis addicta. II. 384. quot *Religiosi* ali debeant in quolibet monasterio. IV. 255. *Religiosorum* numerus in singulis monasteriis constituendus. III. 491. *Religiosorum* quorundam conventuum sup-

pressio, et iterum restitutio, qualiter attendenda. I. 170. et seqq. **Religiosi** quo ordine sedeant in Synodo. 227. quidquid **Religiosus** acquirit, monasterio acquirit. III. 481. et seqq. **Religiosus** damnatus ad triremes, an teneatur ad Religionis votorum observantiam. 453. an absolutâ pœnâ, debeat in cœnobium iterum recipi. *ibid.* Vid. **Ejecti**.

Reliquia nova, ab Episcopo non approbata, exponi nequit in Ecclesia. II. 594. **Reliquiarum** cultus, et super eas jurandi mos. I. 263. et 285.

Remedia novi generis, sacris Canonibus ignota, adhibere non debet Episcopus. III. 193. sed **Remediis** tantùm canonicis procedendum est in abusibus extirpandis. I. 492.

Remensis anni 625. vel 630. Synodus. II. 291. altera anni 813. III. 59. alia anni 923. II. 482. alia anni 1119. 341. alia anni 1131. III. 380. alia anni 1148. sub Eugenio III. 449. IV. 87. alia initio seculi XV. celebrata. II. 171. alia anni 1583. 192. III. 108.

Remensis Archiepiscopus. I. 183. III. 343. ejus Vicarii Foranei. I. 183.

Remigio-Remensis antiquus Codex. II. 164.

S. Remigius Remensis Archiepiscopus Vicarius Apostolicus. I. 127. **S. Remigii** Codex antiquus Ms. citatur. II. 199.

Renuntiatio. Vid. **Beneficium**.

Repudii libellus à Moysè permissus. IV. 186. an Moysis permissione non obstante Judæi uti possent libello **Repudii** sine peccato. II. 285. quare in Judæis toleratum **Repudium** uxorum. 452. et seqq. Vid. **Libellus**.

Res tam mobiles, quàm immobiles, quæ Religioso assignantur, monasterio incorporantur. III. 481. et seqq.

Rescripta Apostolica an sine examine executioni mandanda ab Ordinariis. 384. et cui sit culpæ vertendum, si ex **Rescriptis**, aut Indultis Apostolicis, aliquod sequatur absurdum. 385. nihil facilius, quàm ut aliquando in **Rescriptis** peculiaribus, aut mandatis, Pontifices decipiantur. II. 328. et seqq. **Rescripta** Congregationum sunt declarationes potius, quàm relaxationes juris communis. III. 386. et seqq.

Reservata crimina, et censuræ. 236.

Reservatio casuum in Synodo facienda. I. 333. et seqq. et quare. *ibid.* facta ab Episcopo extra Synodum an perseveret mortuo Episcopo. 334. immoderata casuum **Reservatio** reprehenditur. 338. et 339. et seqq.

Reservationes mentales Beneficiorum interdictæ. III. 396.

Residentia quoad habentes curam animarum an sit de jure Divino. II. 6. et seqq. alia materialis, alia formalis. IV. 113. et 116. **Residentia** locali non obligatur jubilatus. III. 366. **Residentia** lex quàm exactò observanda. 323. et seqq. qui obligatur ad **Residentiam**, an pestis tempore fugere possit, et alium substituere. IV. 113. et seqq. **Residentia** onus Episcopis suffraganeis incumbens. 50. ad eam cur non obligentur Episcopi suburbicarii. III. 298. annus **Residentia**, seu claustralis, quem exigunt quædam Germaniæ Capitula à suis Canonicis, antequam in Capitulum admittantur. 45. Vid. **Chori servitium**.

Residere. Qui plures obtinet Episcopatus, aut plura Beneficia residentialia, ubinam *residere* debeat. 352. quâ pœnâ multentur Episcopi non *residentes*. II. 487. multæ inflictæ Clericis non *residentibus* ad quem usum applicandæ. 489.

Resignatarius quas condiciones, seu prærequisita habere debeat, ut resignatio admitti valeat. III. 396.

Resignationes Episcopatum. IV. 65. et seq. *Resignationes* Beneficiorum in favorem certæ personæ fieri solitæ. III. 588. et seq. quàm antiquæ, et quâ methodo, et quibus conditionibus admittendæ. 396. et seq. coram Rege in Gallia peractæ. 395. et seq. an eas possit admittere Vicarius Generalis. I. 114 Vid. *Beneficium*.

Restitutionis onus an incumbat distrahentibus in usus profanos proventus Ecclesiasticos, itemque lusoribus, consanguineis, ceterisque pecuniam recipientibus, quam certò sciunt ex Beneficio Ecclesiastico sibi obvenisse. II. 15. et seqq.

Resuscitatio. Ad asserendum *Resuscitationis* miraculum requiruntur rigorosæ probationes præcedentis mortis. III. 216.

Retentio Beneficiorum incompatibilium cur facilè concedatur Episcopo Suffraganeo. IV. 52, 53. et 55.

Revisio Decretorum Synodaliū. III. 262. et seqq.

Reus. Communio an deneganda *Reis* capite damnatis. II. 92.

Rex. Galliarum *Rex* aliquas Provincias regit et tamquam *Rex*, et tamquam *Dux*, aut *Comes*. I. 77. *Regum* unctio, II. 167. Vid. *Regnum*.

Rhodinus Neophytus citatur. 156.

De Ribera Franciscus citatur cum laude. III. 417.

Ribera Joannes Archiepiscopus Valentinus. 158. citatur. I. 45.

Ricardus Abbas S. Vitoni. 175.

Richardus Episcopus Sarum in Anglia. II. 187.

Ricciullus Antonius Archiepiscopus Cosentinus citatur cum laude. III. 428.

Rigantius Joannes Baptista laudatur. II. 274, 325. III. 397.

Rigidissimæ Ethices sectatorem se ostendere non debet Episcopus. 134.

Rigor antiquorum Canonum cur nostris temporibus temperandus. 135. *Rigoris* nimii nota evitanda ab Episcopis in suis Constitutionibus. 147. *Rigor* pristinus in exigenda ab Episcopis personali sacrorum Liminum visitatione quare nunc sit adeo temperatus. 295.

Rithovius Episcopus Iprensis. II. 198.

Rituale Argentinense. 42, 51, 134, 258. citatur. 118, 182, 189, 196, 201.

Rituale Cadurcense. 168.

Rituale Parisiense citatur. II. 164.

Rituale Romanum citatur. 118, 129, 257. III. 37, 215.

Rituale Rutenense. II. 168.

Rituale Cardinalis Sanctorii. 40. citatur. 159. et 200.

Rituale Tullensis Ecclesiæ. 134.

Rituale Tutelense. 168.

Ritus sollemnis celebrandæ Synodi. I. 229. et seqq. *Ritus* Confirma-

tionis administrandæ descriptus, et discussus. IV. 128. et seqq. *Ritus* quidam Ecclesiastici, qui secundis temporibus servantur, luctuosissimo tempore non semper possunt duræ necessitati congruere. 140. *Ritus* quosdam Gentilium, Hebræorumque, Ecclesia sanctificavit. 84.

Rivius Bartholomæus. II. 117.

Robertus Rex Galliæ. 482.

Robertus Gebennensis, seu Clemens VII. Antipapa. II. 262.

Robertus nepos S. Bernardi Abb. I. 409.

Robusterius Rotæ Auditor citatur. 222.

Rocca Angelus citatur. 54.

De Rochechouart Guido de Seve Episcopus Atrebatensis laudatur. 40.

Rocheti usus quibus Episcopis competat. 232. et seq.

S. Rodulphus Episcopus Eugubinus. 354.

Rodulphus Imperator. IV. 14.

Rodulphus Archiepiscopus Bituricensis. I. 95.

Rodulphus Abbas S. Trudonis. 409.

Roffensis Episcopus Monachorum S. Bened. III. 317.

De Rohan Card. Armandus Gasto Episcopus Argentinensis. II. 42, 51, 118, 134, 182, 189, 196, 258.

De Roma Card. Julius. 25.

Romæ cur tam rarò habitæ Synodi Diocesanæ. I. 90. et 91.

Romaguerra ad Constit. Synod. Gerund. citatur. 54. II. 256.

Romana Concilia 109. numerantur. I. 84. ubinam celebrata. 65. aliqua in Triclinio Leoniano habita. 66.

Romana anni 250. Synodus, Sede vacante, post obitum S. Fabiani celebrata. 86. altera anni 251. sub S. Cornelio Papa. 35. alia sub S. Silvestro Papa. II. 210. ab hodiernis criticis rejecta. 208. alia anni 389. sub Siricio Papa. I. 40. alia sub S. Leone Magno. 205. alia anni 499. III. 259. alia anni 501. in Porticu Vaticana. I. 66. alia anni 595. sub S. Gregorio Magno. 35. et 350. alia anni 610. 84. alia anni 649. sub S. Martino Papa. 51. et seq. alia anni 679. sub Papa Agathone. 35. alia anni 721. Vaticana appellata. 84. II. 438. III. 259. alia anni 743. sub Zacharia Papa. II. 360. III. 58, 107, 116, 305. alia anni 826. sub Eugenio II. 118. alia anni 853. I. 312. alia anni 1059. 221. alia anni 1072. 54. alia anni 1078. explicatur. III. 70. alia anni 1079. I. 521. alia anni 1139. sub Innocentio II. IV. 87. alia anni 1384. I. 89. et seq. alia anni 1725. Lateranensis etiam appellata. 84, 95, 97, 208, 328, 359, 361, 386, 361. II. 326. III. 22, 258, 302, 507, 336. IV. 267, 268, 271, 273. 278, 281, 282, 283. extra Romanam Provinciam legem non constituit. I. 357. Vid. *Lateranensis Synodus*.

Romana Provincia inter Capuanam, et Pisanam. III. 358.

Romanæ Ecclesiæ Patrimonium in Sicilia. II. 385. *Romanæ* Ecclesiæ consuetudo circa jejunium Sabbathi. III. 68. an jejunium Quadragesimale in Ecclesia Romana ad trium hebdomadarum spatium solùm se extenderet. 7.

Romanæ Sedis prærogativa. I. 264. et seq.

- Romani* quo ritu adoptionem peragerent. II. 356. quanta esset potestas in filios apud Romanos. I. 408.
- De Romanis* Humbertus citatur. 353.
- Romanum Seminarium*. 394.
- Romanus* Episcopatus non distinguitur à totius Ecclesiæ Præfectura. 74. et seqq.
- Romilli* Carolus Jacobus. II. 116.
- Romulus* patriam potestatem nimium extendit. 363.
- Roncilionis* Oppidum in Civitatem erectum. III. 321.
- Rosarii* Confratres an ex vi suorum privilegiorum absolvi queant aliquando à casibus Episcopo reservatis. I. 346.
- Rosemundus* Godescalcus citatur. II. 426. et refellitur. *ibid.*
- Rossanensis* Archiepiscopus. I. 93. Nuncius S. Pii V. in Hispania. II. 92.
- Rota* Bononiensis. 478.
- Rotæ* Romanæ Auditores. 474. IV. 242. citantur. II. 469. III. 221. et seqq. eorum decisiones. IV. 236. mutatâ sententiâ recedunt à decisis. III. 222. eorum sententia rejicitur à Congregatione Concilii. 352.
- Rotaldus* Abbas, ejusque Codex. II. 163.
- Roterus* Spiritus laudatur. I. 477.
- Rotomagensis* anni 1581. Synodus. II. 303. III. 151. et 254.
- Rubensis* Episcopus. II. 442.
- Rubeus* Jo. Franc. Bernardus Maria citatur. I. 81.
- Rudolphus*. Vid. *Rodolphus*.
- S. Rufilii* Abbatia Capitulo S. Petri de Urbe unita an faciat territorium separatum. 148. et 149.
- Rufinus* Presbyter explicatur. 80.
- Rufus* Festus. Vid. *Avienus*.
- Ruinart* Theodoricus citatur. III. 400.
- Rupinæ* Plebis Clerici. I. 351.
- Rurales* Synodi. 181.
- Russiæ* totius Metropolitana. 216.
- Rusticus* Narbonensis Episcopus. II. 45. et 373.
- Rutenense* Rituale 168.
- Rutenensis* Ecclesiæ Statuta Synodalia. 41, 169. et 182.
- Ruthena*, seu Ruthenensis anni 1289. Synodus in Aquitania. I. 190.
- Ruthena* Provincia in Polonia. Decretum Tridentini circa matrimonia clandestina nunquam in ea promulgatum. III. 199. quâ viâ huic defectui suppletum sit. 200. et seqq.
- Ruthena*, seu Ruthenorum anni 1626. Synodus, ejusque Constitutiones circa matrimonia clandestina rescissæ. 200. et seqq. altera anni 1720. I. 216. II. 78, 173. III. 266.
- Rutiliani* Subcollector. I. 208.
- De Ruvere*. Vid. *Feltrius*.
- Ruzæus* Arnulphus in Parisiensi Curia Consiliarius. III. 395.

S

SABAS Diaconus Ecclesiæ Edessenæ fuit Medicus. 380.

Sabbatha omnia Quadragesimæ à diebus esurialibus alicubi subtrahantur. 8. et 68. quanta fuerit disciplinæ varietas in *Sabbathi* sive jejunio, sive abstinentiâ à carnibus. 64. et seqq. olim in *Sabbatho* Sancto celebrabatur Missa vespertina. I. 458.

Sabellus Card. Jacobus Archiepiscopus Beneventanus. III. 137.

Sabellus Card. Julius Archiepiscopus Salernitanus. Ejus optio ad Episcopatum Tusculanum cur improbata. 326.

Sabinenses Constitutiones Synodales. I. 45. et 364.

Sabinensis Episcopus. II. 10. III. 298. et 324. Episcopum Suffraganeum habere solet. 328. IV. 32.

Sabinensis anni 1312. Synodus. I. 46. II. 138. et 150. altera anni 1352. I. 46. alia anni 1736. II. 138, 258. et 391.

Sacconus. Vid. *Reinerius*.

Sacellum Pontificium. Ibi musicorum instrumentorum usus nunquam receptus. III. 97.

Sacerdos nullus talis est, ut cogatur victum sibi ex solo Missarum stipendio comparare. I. 377. *Sacerdos* qui tenetur per se celebrare, an aliquando possit se abstinere, et tunc an debeat celebrare per alium. 382. an deputari possint *Sacerdotes* seculares, qui Missas à testatore præscriptas celebrent in Ecclesia Regularium. IV. 251. *Sacerdos* potest Missam interrompere, ut Viaticum administret moribundo, cui nullum aliud Sacramentum potuit conferri. II. 186.

An soli *Sacerdotes* Oleo sacro ungantur. 167. *Sacerdotum* nomine designati Parochi. I. 190. cur omnes Christiani dicti *Sacerdotes*. 365. simplex *Sacerdos* an possit esse Minister delegatus Confirmationis. II. 59. et seqq. 64. et seqq. IV. 41, et seq. et consecrationis Ecclesiarum. 43. et seqq. solus Parochus an sit *Sacerdos* proprius, cui omnis utriusque sexûs semel in anno confiteri debet sua peccata. III. 149. et seq. *Sacerdos* an sit solus minister Sacramenti Eucharistiæ. IV. 145. an Viaticum propriis manibus sumere queat. 142. et seq.

Sacerdotibus ignotis, et vagis, non est permittenda Missæ celebratio. II. 393. *Sacerdos* peccati lethalis conscius, urgente necessitate celebrans, in quo sensu quamprimùm confiteri teneatur. III. 220. Missæ *Sacerdotis* concubinariî non est assistendum. II. 96. *Sacerdotes* an operari possint Sacris cum ficto capillitio. III. 114.

An interdicanur ludere aleis, vel taxillis. 117. et seqq. vel exercere artem medicam, et chirurgicam. 377. et seqq. *Sacerdotum* turpis avaritia repressa. II. 171. *Sacerdotes*, qui ad triremes damnati remigaverunt, remanent perpetuò irregulares. III. 454. unde eveniat, ut tot habeantur *Sacerdotes* scandalosi. 17.

Sacerdotes simplices an teneantur Synodo interesse. I. 193. et seqq. *Sacerdotes* seculares Religioni Hierosolymitanæ inservientes, aut ejus Parochiis præfecti, an interesse debeant Synodo, et subesse juris-

dictioni Ordinarii. 196. et seqq. *Sacerdotes* Latini adoptantes Constantinopoli Græcorum ritus reprobantur. II. 78. *Sacerdotum* Græcorum in Hydruntina Diœcesi extrema Paupertas. I. 156.

Sacerdotale Romanum citatur. II. 124, 126. et 149. an legis auctoritatem obtineat. 127.

Sacerdotium est Ordinum præstantissimum, et verum Sacramentum. 202. propter Ecclesiæ necessitatem potest Episcopus suos Clericos compellere ad *Sacerdotium*, non tamen minùs idoneos promovere. III. 189. *Sacerdotii* quænam sit adæquata materia, et forma. II. 216. et seqq. an in *Sacerdotio* conferendo sit de essentia tertia impositio manuum cum illis verbis: *Accipe Spiritum Sanctum*, etc. 219. et seq. *Sacerdotio* vero, et legitimis ministris, nullo modo caruit antiqua Ecclesia. 220.

Sacramenta à Christo instituta non possunt esse quoad substantiam obnoxia mutationibus. 208, 220. et 224. ritus tamen *Sacramentorum* mutare potest Ecclesia. 224. attinguntur nonnulla ad *Sacramentorum* essentiam in genere. 247. *Sacramentorum* tria essentialia. 29. *Sacramenti* nomine intelligitur etiam Sacramentale. 259. *Sacramentum* respuere, an idem sit, ac contemnere. 194. ad *Sacramentum* de novo instituendum Ecclesiæ sola auctoritas non prætenditur. 206. ad veram *Sacramenti* confectionem quid requiratur. 179. in *Sacramentorum* materia adhuc enodanda non facillè definitiones fiant. 5.

Sacramenta administrari nequeunt indignis. 284. recipere *Sacramenta* ab hæreticis an liceat. I. 427. *Sacramenta* vivorum an peccatoribus occultis publicè deneganda. 452. *Sacramentorum* administratio debet esse actio humana directa ad finem proprium cujuslibet *Sacramenti*. II. 29. quàm immunes ab omni avaritiæ suspiciõne *Sacramentorum* ministros velit Ecclesia. I. 385. *Sacramenti* matrimonii percipiendi dignus non evadit Infidelis ex hoc solùm, quòd perfidiam abjuraturum se promittat. II. 288. Regulares an possint *Sacramenta* secularibus administrare sine licentia Episcopi. 403. Regulares in *Sacramenti* cujuslibet administratione graviter delinquentes subsunt judicio Episcopi. 400, 403. et seq. *Sacramentorum* causæ ad solum pertinent Forum Ecclesiasticum. 339. et seq. Vid. *Minister*.

Sacramentale an semper iterari possit. 253.

Sacramentalis Liber Venetorum citatur. 160.

Sacramentarium Gregorianum citatur. I. 462.

Sacrificium Missæ in quo sensu sit infinitæ virtutis. 371. olim suam quisque Sacrificii partem, h. e. panem, et vinum offerebat. 365. quantum hisce temporibus *Sacrificiorum* numerus excreverit. III. 22. et 30.

Sacristiæ locus ubi olim existeret. I. 65.

Sagæ. Earum, et Veneficarum innocentia quo experimento probaretur in Westphalia. IV. 87.

Sagonensis Episcopus. III. 231. Delegatus Apostolicus pro Græcis constitutus in Corsica. I. 155.

Saintebeuve Jacobus refellitur. II. 179. IV. 216.

Salogunstadiensis, seu Moguntina anni 1022. Synodus. I. 189, 253. et 308.

Salernitana anni 1616. Synodus. III. 266.

Salernitanum Capitulum. I. 392.

Salernitanus Archiepiscopus. 106.

De Sales (quem quidam vocat *de Alex*) Joannes Franciscus Episcopus Gebennensis. III. 24.

Salesius Carolus Augustus citatur. I. 231.

Salianus Jacobus citatur. III. 42.

Salisburgensis Archiepiscopi privilegium creandi quatuor Episcopos, seu conferendi quatuor Ecclesias in Germania. 309. et seqq.

Salisburgensis, seu Saltzburgensis anni 1386. Synodus. I. 335. altera anni 1420. 257. alia ejusdem anni. 258. III. 119.

Salmanticensis anni 1355. Synodus. 196.

Salmasius Claudius refellitur. I. 79. etiam sub larvato nomine Walonis Messalini. III. 245. ejus error circa usuras. II. 444.

Salonitanus Archiepiscopus solus in Dalmatia Pallium habebat. IV. 48.

Saltatio Davidis coram Domino an alicujus levitatis argui possit. III. 40.

S. Salvatoris Majoris Abbas Commendatarius. I. 141. Synodum celebrandi privilegio donatur. 159.

Salutationes Fidelium ubinam exciperent Episcopi. I. 234.

Salutatorium quid sit. *ibid.*

Samandriensis Episcopus Suffraganeus Pragensis. IV. 54.

Sambiensis Episcopus. Vid. *Warmiensis*.

Samuel triennis oblatus Templo. I. 408.

Sanchez Thomas citatur. II. 256. refellitur. 258.

Sancius Vasconum Dux. III. 132.

Sanctæ titulo an sint honestandæ Synodi Diœcesanæ, et Provinciales. I. 49. et 53.

Sanctitatis appellatio in quo sensu tribuatur Episcopis. 51.

Sanctorius Julius Antonius Card. S. Severinæ. 157, 419. II. 40, 159, 170, 195, 200, 473, 475.

Sanctorum Concilia quid sint. I. 32.

Sanctuaria miraculosa, ad quæ deferuntur infantes sine Baptismo mortui. II. 54. et seqq.

Sani, licet certò proximè morituri, an sint capaces extremæ Unctionis. 175.

Sanitatem corporis interdum causat extrema Unctio. 189. sed non per modum miraculi. *ibid.*

Sanctonensis anni 1280. Synodus. I. 337.

Sanctonensis Capituli Procurator damnatur. III. 261.

Saporitus Joseph Archiepiscopus Januensis. IV. 27.

Saraceni Hispanias occupant. III. 348.

Sardicensis anni 347. Synodus. I. 181. II. 207. III. 154.

Sarnellus Pompejus Episcopus Vigiliensis. 110.

Sarpi Paulus. Ejus mala fides notatur. II. 23.

Sarzanensis Episcopus. IV. 241.

Satisfactionis nomine, pœnitentibus impouendæ, veniunt eleëmodynæ. II. 481. et seq. apud Græcos pro *Satisfactione* sacramentali pœnitens Oleo sacro inungitur à Sacerdote. 177. quod est vetitum. 180.

Savonarola Hieronymus. IV. 87.

Sbigneus Olesnicus Card. Episcopus Cracoviensis. I. 222.

Scachorum Iudus an Clericis indecorus, ac proinde illicitus. III. 120.

Scandalum evitandum maximè à Regularibus. 276. Regulares cum *Scandalo*, et notoriè delinquentes extra claustra, quando subsint punitioni Episcopi. II. 400. *Scandala* quomodo aliquando emendanda sine ulla innovatione exterioris actionis. IV. 85. ob *Scandali* circumstantiam res de se leves prudenter sub censura latæ sententiæ prohiberi possunt. II. 440. et seqq.

A Schelstrate Emmanuel. III. 260.

Schisma, quod per 40. ferme annos Ecclesiam dilaceravit. II. 262. et seq. quantà cautelâ evitandum periculum *Schismatis*. 352.

Schmalzgrueber Franciscus citatur. IV. 203.

Schneideunitus Joannes citatur. II. 378.

Scholæ ubique à Monachis olim apertæ. I. 389. et seq.

Scholarum Piarum Clerici Regulares. 595.

Scholares Clerici vulgò dicebantur. 389.

Scholastici approbati Soc. Jesu. III. 442.

Schoockius Martinus citatur. 115.

Schwarzii liber de Capitulat. Germanorum citatur. IV. 16.

Sclavonico sermone Missæ celebrata in Moravia. I. 483.

Scottus Card. Bernardinus. III. 340.

Scripturæ Sacræ in vulgarem linguam translatio an sit permittenda. I. 477. et seqq.

Scrutatores, seu Scrutinii Præfecti. 323. et seqq.

Scrutinium generale totius Cleri faciendum in Synodo. *ibid.* cur nunc ferme desueverit. 327. *Scrutinium* minutissimum in mores promovendorum præsertim ad Sacerdotium, et Episcopatum. 322. et seqq.

Sebastianus Lusitaniæ Rex. IV. 151.

Sebastianus Carmelita Discalceatus secretò ordinatus Episcopus Gierapolitanus. 8.

Seccoviensis Episcopus à quo eligatur, et consecretur. III. 310. et 311.

Secretarium quid sit. I. 66. et 254.

Secretarius Synodi quinam eligendus. 249. Formulam Fidei è suggestu legit à ceteris simul repetendam. 320.

Sesta, quæ de *liberi Muratori*, aut *des Francs Maçons* appellatur, interdicta. IV. 91.

Sectio Cæsarea an licita sit et toleranda. III. 102. et seq.

Seculares potestates quanta vulnere Ecclesiasticæ jurisdictioni inflixerint. II. 351.

Secundinæ censentur pars corporis infantilis. 37.

Sedendi ordo in Synodo. I. 220. et seqq. Episcopis aliquando concessa *sedendi* prærogativa. 102. et seqq.

Sedes Apostolica, ejusque prærogativa. 265. et seq. ejus auctoritas non est ligata per Tridentinum. III. 408. *Sedes Apostolica*, ut uni gratificetur, nunquam vult juri quæsito alterius præjudicium inferre. II. 492. quàm sit indefessa, ut manus præbeat auxiliatrices Episcopis in cura animarum laborantibus. IV. 218. quantam curam adhibeat, ne Diœceses opportuno regimine, aut remedio destituantur. 74. et 90. qui potest absolvere omnes casus *Sedi Apostolicæ* reservados, non ideo potest absolvere à casibus Episcopo reservatis. I. 345. et 348. casus *Sedi Apostolicæ* reservados ne sibi reservent Ordinarii. 339. recursus ad *Sedem Apostolicam* quando habendus sit ab Episcopis. III. 76. iste recursus quantâ reverentiâ fieri debeat. II. 331. et 337. faciendus pro dispensatione in rebus dubiis obtinenda. III. 471. et 474. ad *Sedem Apostolicam* quænam quæstiones reserventur. II. 34. *Sedis Apostolicæ* auctoritati, et juribus quidquid præjudicium, aut injuriam inferre potest, scrupulosè cavendum est in Constitutionibus Synodalibus. 262. et seqq. 274. et seqq. 304. et seqq. usque ad p. 328. *Sedis Apostolicæ* lenitas. I. 336. indulgentia erga fugitivos, atque apostatas. III. 422. et seqq.

Segregatio idem est, ac collatio Episcopatus. II. 231.

De Segusio. Vid. *Ostiensis*.

Sella uxor Lamech. IV. 181.

Semeca Joannes, dictus Theutonicus, citatur. I. 59.

Seminaria Clericorum Episcopalia. III. 18, 20. et 24. eorum defectus quomodo supplendus. 25. eorum institutio quàm antiqua, et quàm utilis. I. 387. et seqq. quibus redditibus sustentari debeant. 399. II. 321. et seqq. eorum curam an acceptare possint Jesuitæ, alique Religiosi. I. 394. *Seminariorum* hodierni temporis infelix status deploratur. III. 20.

Seminarii deputati. II. 321. et seqq.

Senatus Ecclesiæ erant Presbyteri. III. 248. nunc sunt soli Canonici. 249. et 251.

Senensis Ecclesia Metropolitana. I. 82.

Senes decrepiti, nullâ aliâ ægritudine laborantes, an sint capaces extremæ Unctionis. II. 176.

Senogalliæ Seminarium. I. 395.

Senogalliensis anni 1627. Synodus. II. 27.

Senonensis Archiepiscopus. III. 392.

Senonensis Synodus circa annum 913. celebrata. I. 158. altera anni 1524. 338, 486. II. 200.

Sensuum quinque unctiones an sint necessariæ ad validam, et rectam Sacramenti Infirmorum administrationem. 161. et seqq.

Separatio virorum à mulieribus in publicis Templis. III. 13.

Sepelire in loco sacro infantes, sub dubiis reviviscentiæ signis baptizatos, an liceat. II. 55. et seqq.

Sepulcra SS. Martyrum insignia ob id, quòd perjuri ad ea punirentur. I. 285.

S. Sepulchri Custodi, et Guardiano concessa facultas administrandi Confirmationem. II. 63.

Sepultura Ecclesiastica denegata iis, qui decedunt ex vulnere in duello accepto. IV. 92. quamdiu expectandum sit, ut *Sepultura* mandetur hominis cadaver. III. 215.

Series gerendorum in Synodo. I. 304. et seqq.

Servi, eorumque conjugia. II. 364. et seqq.

Serviæ Regni incolæ. IV. 155. in *Serviæ* Regno an liceat matrimonia renovare coram *Caddi*. I. 445.

Servitium præstandum Ecclesiæ à Clericis, et Tonsuratis, quale, et quantum esse debeat. III. 27, 210. et seq. *Servitium* Ecclesiæ pro qua quis ordinatus sit, an deseri possit impunè. 19. non licet Christianis assiduè impendere *servitium* Judæis. I. 417.

De Seve. Vid. *de Rochechouart*.

S. Severini Oppidum in Civitatem erectum. III. 321.

Severitas in Synodalibus Constitutionibus evitanda. 144. et seqq.

Severitas nimia in materia vitæ communis improbatur. 483.

Severolus Marcellus Rom. Curiae Advocatus. 40. Sacri Consistorii Advocatus SS. D. N. Benedicto XIV. singularis amicitiae nexu erat conjunctus. II. 453. citatur cum laude. IV. 219.

Severus Septimius Imperator. III. 399.

Severus Sulpitius citatur. II. 465.

Severus Episcopus Milevitanus suum successorem designat. III. 401.

Severus Scholasticus Constantinopolitanus. II. 54.

Sextula quid sit. I. 356.

Sibertus Abbas S. Pantaleonis. 409.

Siciliæ Episcopi singulis quinquenniis Romam accedere tenebantur. III. 304. Patrimonium Romanæ Ecclesiæ in *Sicilia*. II. 385.

Sifridus Archiepiscopus Coloniensis. I. 486.

Sigebertus Monachus citatur. 181.

Sigillum Confessionis quàm cautè custodiendum. 333. II. 95. qui illud non servat, quâ pœnâ puniatur. 309.

Sigismundus Imperator. I. 211. IV. 13.

Signare confirmandi frontem medio aliquo instrumento an licitè, et validè possit Episcopus. 129, 130. et 131.

Signum certum, quo distingui debent Judæi. I. 417. et seq. *Signa* quædam, quæ etiam miraculosè aliquando conspiciuntur in extinctis corporibus, an censi debeant resurrectionis indicia saltem probabilia. II. 54. et seqq.

Sigonius Carolus. Ejus error leniter notatur. III. 308.

Silvanectensis Diæcesis. Synodus ibi congregata. II. 376. *S. Silvester* Papa. III. 67, 69. IV. 49. ejus Constitutum an sit genuinum. I. 205. Indulgentia ab eo concessa Basilicæ Lateranensi rogatu Constantini Imperatoris. IV. 99.

Simon Petrus Evodius à Damascena Ecclesia ad Patriarchatum Antiochenum evehctus Pallium consequitur. 60.

Simonetta Card. Ludovicus in Concilio Trident. III. 310.

Simonia alia est juris Divini, alia juris naturalis. 81. et seqq. culpa, seu periculum *Simoniæ* juris Ecclesiastici unde conjiciatur. *ibid.* et 88. *Simoniæ* species omnis propellenda. I. 281, 292. et 364.

Simoniam nota non est affigenda eleemosynæ exhibitæ Sacerdoti celebraturo. 372. nihil est quod *Simoniam* sapiat in eo, quod solutio reddituum primi anni differatur ad tempus mortis Beneficiarii. III. 222. an interveniat *Simoniam* suspicio in resignationibus Beneficiorum favore certæ personæ. 390. et seqq. an immune sit à *Simoniam* labe quicquid solvitur pro ingressu in Religionem, vel cum primùm quis ad Canonicatûs possessionem admittitur. 78. et seqq. *Simoniam* crimen an admitti possit in collatione, et provisione Dignitatum, et Commendarum Ordinis Hierosolymitani. 204. et seqq. *Simoniam* species quæcumque quanto studio evitanda ab Examinatoribus. I. 280, 281. et 292. *Simoniam* vera facillè committitur obtentu redimendæ injustæ vexationis in causis beneficialibus. III. 217.

S. Simplicius Papa. I. 126.

Simulare alienam fidem nunquam licet. IV. 158. et seq.

Sinarum Vicarii Apostolici. 10.

Sinensis Synodus. I. 132.

Siracusanus Archiepiscopus solus in Sicilia Pallium habebat. IV. 48.

S. Siricius Papa. I. 86. III. 264. citatur. I. 40. II. 241. explicatur. 429.

Sirmondus Jacobus citatur. I. 77, 79. et 287.

Sisenandus Rex. 312.

Sistarsensis Synodus. II. 100.

S. Sixtus I. Papa, præcipuus civitatis Alatrinx Patronus. III. 40.

S. Sixtus III. Papa. Ejus purgatio conficta. I. 306.

Sixtus IV. Papa. III. 55, 154. IV. 150.

Sixtus V. Papa. I. 82, 91, 110, 132, 148, 201, 204, 416, 435, 472, 487, II. 62, 316, 322, 331, 395, 473. III. 121, 165, 293, 295, 296. et seqq. 307, 321, 442. IV. 106, 222. ejus decisio circa præcedentiam Vicarii, aut Capituli. I. 178. ejus Constitutio de trino contractu explicatur. II. 473. et seqq. ejus item Constitutio de transmittendis ad Congregationem Concilii Synodorum Provincialium decretis explicatur. III. 265. et 269.

Societas Jesu nullo gaudet speciali privilegio quoad expellendos Professos. 446. ejus Institutum à Tridentina Synodo commendatum. 457. ejus Patres, et Religiosi. II. 405. III. 431. comprehenduntur in Constitutione 9. Gregorii XV. I. 278. et seq. qui *Societati Jesu* nomen dant, sunt verè Religiosi, etiamsi post biennium emittant vota solum simplicia. III. 452. *Societatis Jesu* Religiosi post tria vota simplicia an possint dimitti non servatâ judiciali formâ. 442. et 446. post nuncupata tria vota dimissi an pro ejectis habendi sint. 441. et 446. an possint promoveri ad Sacerdotium ante Professionem, licet omni Patrimonio, et Beneficio destituti. 445. *Societas Jesu* an præstationem annuam solvere debeat ei, qui sacris Ordinibus initiatus dimittitur, nec habens unde vivat, idcirco suspensione illigatus remanet. 441. et seqq. *Societatis Jesu* Religiosorum curæ, et regimini traditum Seminarium Romanum. I. 394. et Seminarium Civitatis Conceptionis in America. *ibid.* *Societatis Jesu* Presbyteris quæ facultas concessa super dispensationibus matrimonialibus in Angola, Æthiopia, ac Brasilia. IV. 169. et 174. *Societatis Jesus* Missionariis facultas alia

concessa in materia matrimoniali. I. 421. seq. *Societatis Jesu Religiosis* in Brasilia indultum concessum Confirmationem administrandi. II. 62. *Societatis Jesu Generalis* an ad alterius onera Missarum sublevanda possit applicare Sacra, quæ ad illius intentionem à suis Religiosis celebrantur. IV. 259.

Societatis contractus. II. 471. et seqq.

Socrates Historicus citatur. 466. III. 74. refellitur. 8.

Sodalitatum, seu Confraternitatum quarumdam prætensa privilegia circa absolutionem à reservatis. I. 346. et seqq.

Sodomia frequentata degradationis pœnâ punienda est. II. 315.

Solemnitas, quâ celebrandæ sunt Synodi. I. 229. et seqq. in *Solemnitate* Corporis Christi, dum Eucharistia circumfertur, cur saltationum quædam genera in Hispaniis permittantur. III. 42.

Solicitatio ad turpia in Confessione Sacramentali an pœnâ degradationis punienda sit. II. 315. Vid. *Confessarius*. *Denuntiatio*.

Solidi nomine quid veniat. I. 356. non amplius, quàm *Solidi* duo, soluti Cathedratici nomine. 352. et seqq. et 356.

Solier Joannes citatur. III. 406.

Sonnus Franciscus Episcopus Antverpiensis. II. 115.

S. Sophiæ Monachi gaudent privilegio non adeundi ad Synodum. I. 168.

Sorbonensis Academiæ facultas Theologica. II. 406. propositionem quamdam circa absolutionem moribundi censurâ notat. 132.

Soto Dominicus. 472. et 475. citatur. 63. laudatur. 149. ejus doctrina in aliqua parte modestè refellitur. 149. sufficientiam Attritionis in primis ex Ordine Prædicatorum tuetur. 112. et 116.

Sozomenus Historicus citatur. III. 8. et 334.

Spadones. Vid. *Matrimonium*.

Spalatensis Synodus. I. 242.

Spectacula Ecclesiasticis interdicta. III. 128. interdicta olim diebus festis. 12. quædam quarumdam Diœcesium omnino interdicta. IV. 91.

Spetianus Abbas gestor negotiorum S. Caroli in Urbe. III. 236.

Spicæ novæ offerebantur ad Altare Oblationis tempore. I. 366.

Spinellus Card. Joseph. Archiepiscopus Neapolitanus laudatur. II. 393.

Spinula Card. Julius. I. 313. II. 27.

S. Spiridion Episcopus Trimithuntis in Cypro. 466.

Spoletanus Episcopus. I. 351.

Spoliorum Collectores. 207.

Sponsalia, eorumque definitio. III. 464. et seqq. et forma nunc vigens. *ibid.* circa *Sponsalia* cum nihil innovaverit Tridentinum, nihil potiori jure innovandum ab Ordinariis. III. 193. et 195. *Sponsalia* etiam de futuro olim Sacerdotali benedictione obsignata. II. 240. per quem relaxari possit impedimentum matrimonii proveniens ex *Sponsalibus*. 271. causæ excitatæ super validitate *Sponsalium* ad solum Judicem Ecclesiasticum deferendæ. 342.

Sponsi offerebantur Ecclesiæ, ut eorum nuptiæ benedicerentur.

238. quam pœnam incurrant *Sponsi* contrahentes matrimonium, cui legitimæ non præcesserint denuntiationes. III. 207. et seq.

Sponsus, qui mulierem sibi desponsatam, ante celebratum matrimonium, ad copulam adduxerit, an puniendus pœnâ stupri. 209.

Spurii à legibus civilibus longè severiùs, quàm ab Ecclesiasticis, insectati. II. 388. Vid. *Infantes*.

Statuta in Diœcesana Synodo facienda. I. 398. et seqq. qui ea subscribere teneantur. III. 256. et seqq. *Statuta* Synodalia quam auctoritatem acquirant à confirmatione Romani Pontificis. 262. qualiter promulgari debeant. 271. minimè expedit in quibusdam rebus *Statuta*, et Constitutiones edere. I. 490. *Statutum* Superioris an ab inferiore revocari possit. III. 286. et seq. Vid. *Constitutiones*.

Statuta S. Bonifacii Archiepiscopi Moguntini. II. 43. Cardinalis Milini Urbis Vicarii. I. 90. et Cardinalis Carpinei pariter Urbis Vicarii. *ibid.* Cleri Romani anno 1392. edita. *ibid.* Joannis Episcopi Leodiensis. 185.

Statuta Synodalia Daniëlis Nannetensis. II. 199. Ecclesiarum Æduensis anni 1299. I. 402. II. 169. Ambianensis anni 1464. I. 403. Andegavensis anni 1423. 402. Avenionensis. 185. et 194. Bisuntinæ. II. 54. Bitterrensis. I. 61, 195, 240. II. 41. Cadurcensis. 168. et 182. Claramontensis. I. 69. Constantiensis. 243. Lugdunensis. II. 54. Meldensis. I. 185, 190, 220, 230. II. 182. Nannetensis. I. 230, 240. II. 182. Nemausensis. I. 191. Nicosiensis. 230. Rutenensis. II. 41, 168, 182. Tutelensis. 168. et 182. Sifridi Archiepiscopi Coloniensis. I. 486. Stephani Parisiensis. II. 199.

Stauropegii jus in quo consisteret. I. 58.

S. Stephanus I. Papa. II. 50.

Stephanus VI. Papa. 535.

Stephanus X. Papa. III. 462.

S. Stephanus Abbas Cisterciensis citatur. 449.

S. Stephanus Hungariæ Rex. I. 105. fundator Ecclesiæ Quinqueeclesiensis. IV. 55.

Stephanus Card. S. Marcelli Romæ Vicarius Generalis. I. 90.

Stephanus Parisiensis Episcopus. II. 199.

Stigmata sive reis, sive servis, in fronte, aut manibus, aut suris impressa. II. 386.

Stipendium Missæ quando primò introductum. I. 369. an detur in pretium Sacrificii. 372. nonnulli abusus in hac materia per malitiam introducti. 373, 379. et seqq. nemo *Stipendio* pro Missis celebrandis nimis exiguo injunctum onus subire vult. IV. 263. *Stipendium* auctandum Examinatoribus ex fructibus Parochialium. I. 292.

Strabo Walfridus. II. 221. citatur, et urbanè refellitur. I. 371.

Strada Famianus. 433.

Strigoniensis Archiepiscopi Suffraganeus est Episcopus Quinqueeclesiensis. IV. 53.

Strongolensis anni 1645. Synodus. III. 269.

Stuprum. Vid. *Copula*.

Stylianus Mapa Neocæsariensis Episcopus. II. 335.

Stylus, quo conscribendæ sunt Constitutiones Synodales. I. 408.

Suacensis Episcopus. 241.

Suarez Franciscus citatur. I. 341. II. 41, 101, 113, 186, 194. III. 81, 160. IV. 104, 124, 125, 126, 130, 141. laudatur. I. 491. ejus doctrina explicatur. II. 183. à priori sententia, favorabili Episcopis circa absolutionem ab hæresi, recedit. 300.

Subcollectores Spoliorum. I. 207. et seqq. Vid. *Protonotarii*.

Subdiaconatus. Ejus fit expressa mentio ab Ecclesiæ primordiis. II. 207. et seqq. olim inter minores Ordines accensebatur. I. 181. an assurgat ad verum Sacramentum Ordinis sacri. II. 204. et seqq. 213. et seqq. 221, 232. inter sacros Ordines quando fuerit cooptatus. III. 124. ejus materia. II. 213. et 221. an simul cum minoribus Ordinibus possit eadem die uni eidemque personæ conferri. III. 179. quidam Viri sancti in *Subdiaconatu* perseverarunt per totum vitæ cursum. 185.

Subdiaconus an eligi possit in Episcopum. II. 214. Vid. *Altare*.

Subjectio quorundam monasteriorum jurisdictioni Ordinarii quamdiu, et qualiter perseveret. I. 171.

Subjectum Sacramenti extremæ Unctionis. II. 174. et seqq.

Subintroductæ mulieres quænam essent. III. 56. et seqq.

Subrogatio piarum actionum utilis est ad extirpandos abusos, et scandala. IV. 84.

Subscriptio Synodi ad quem spectet. III. 255. et seqq. Synodalia Statuta à majore parte decreta subscribere tenentur etiam ii, qui dissentiunt; et recusantes possunt pænis Ecclesiasticis puniri. 258.

Subsidium charitativum quando exigi possit ab Episcopo. I. 361. assignatum Patriarchæ Maronitarum. 364. Monialibus exhibitum à consanguineis. III. 480. et seqq.

Suburbicariæ regiones quænam essent. I. 79.

Successionis hæreditariæ species quàm sedulò arcenda à Beneficiis Ecclesiasticis. IV. 233, 234, 235. nec unquam admittenda. III. 405.

Successorem eligere an, et quomodo liceret Episcopo. 400. et seqq.

Suessionense bellum inter Robertum, et Carolum Reges. II. 482.

Suessionensis anni 1456. Synodus Regularibus parùm liberalis. I. 338, altera anni 1561. III. 151.

Sufficiencia attritionis nunquam fuit expresse definita à Tridentino. II. 113. et seqq.

Suffraganei Papæ quinam sint. I. 82.

Suffraganeus. Episcopus antiquior ex *Suffraganeis* supplet negligentiam, seu defectum Capituli Ecclesiæ Metropolitanæ vacantis. 119. ad illum pertinet jus congregandi Synodum Provinciale, vacante Sede Metropolitana. 126.

Suffraganeus, seu auxiliaris Episcopus. III. 233. quinam sit, et cur ita appelletur, ejusque officium, et congrua, seu pensio annua ipsi destinata, ceteraque ad illum spectantia. IV. 28. et seqq. non datur Ecclesiæ, sed Episcopo. 37. an concedendus Abbatibus per amplum territorium habentibus. 38. an, et quomodo Episcopo *Suffra-*

ganeo concedatur retentio Canonatûs , aut alterius Beneficii incompatibilis. 54. et seqq. Vide *Vicarius*.

Suffragia uni defunctorum specialiter applicata an plus ei prosit , quàm ceteris. I. 381. non est negligendus usus eleëmosynas pauperibus erogandi , ut *Suffragia* , et Sacrificia pro defunctis multiplicentur. IV. 270.

Suffragium ab Examinatoribus Synodalibus quando , et qualiter ferendum. I. 295. *Suffragium* decisivum in Synodo quibus competat. III. 255. et seqq. *Suffragium* ferre in Conciliis numquam possunt laici. I. 211. et seqq.

Superantius Jacobus Orator Venetus. 459.

Superior semper complectitur inferiorem. 92. *Superioris* legem nequit inferior abrogare , aut relaxare , II. 266, 267, 271. III. 234. Vid. *Inferior*.

Superiores Regulares parvorum conventuum an teneantur interesse Synodo. I. 172. et seqq.

Superpellicii usus in Episcopis. I. 252.

Supertunicale nimis longum Clericis prohibitum. III. 108.

Supplicationes solemnes in Synodi initio , et fine habendæ. I. 231. Vid. *Processio*.

Supranumerarii Protonotarii. 203.

Suspensio an ferri possit ob levem culpam. II. 424. olim quibus de causis Clericis inflicta. 429. *Suspensio* ab exercitio Ordinum , cui subjacent ejecti à Religione. III. 439. *Suspensionem* an sint obnoxii Societatis Jesu Sacerdotes post tria vota simplicia dimissi , et nullum Patrimonium , aut Beneficium habentes. 443. et seqq. Vid. *Episcopus* , *Pœna*.

Suspensus ab Ordinis exercitio , si Ordinem exerceat , fit statim irregularis. 179.

Sustentatio integra Sacerdoti eâ die , quâ celebrat , non est necesse , ut à quantitate eleëmosynæ suppeditetur. I. 376.

Sutrina anni 1671. Synodus. 313. II. 27.

Sutrinus Episcopus. III. 521.

Syagrius Augustodunensis Episcopus. I. 102.

Sylvius Franciscus citatur. II. 52. III. 142. IV. 126, 146, 159, 160. laudatur. I. 476.

S. *Symmachus* Papa. 127. III. 259.

Synagogas Judæorum ingredi an liceat. I. 426.

Synaxarii usus cur Italo-Græcis interdictus. 415.

Syncelli quinam essent , eorumque præeminentia. I. 221.

S. *Synesius* Cyrenensis citatur. II. 238.

Synodalis , *Synodatica* pensio , et *Synodaticum* , idem sunt , ac *Cathedraticum*. I. 551, 552. et 562.

Synodus idem est , ac *Cathedraticum*. 551.

Synodus , ejusque nomen , ac divisio. 51. et seqq. eam congregandi jus ad quam potestatem pertineat. 58. quare congregentur *Synodi*. 401. et seqq. an *Synodi* Diœcesanæ , et Provinciales , *Sanctæ* inscribendæ , et appellandæ sint. 49. *Synodi* prævia promulgatio quando

facienda. 304. congregationes quædam celebrandæ autè *Synodum*. 251. *Synodus* quantum protrahenda. 305.

Synodo an interesse debeat Vicarius Generalis. 177. et seqq. et Abbates, ac Prælati tam Regulares, quàm Seculares. 158. quatenus teneantur interesse Beneficarii, et Capellani addicti Ecclesiæ Capituli Lateranensis, Protonotarii non participantes, et Subcollectores Spoliorum. 209. *Synodis* an interesse queant Laici. 211. et seq. ad *Synodum* duplicem an quis adigi queat. 196. quis sedendi ordo in *Synodo*. 220. et seqq. qui nimis citò recedit à *Synodo*, vel qui ad illam nimis serò accedit, perinde est reus, ac si non interesset. 240. *Synodi* subscriptio ad quem spectet. III. 255. et seqq. unica declaratio facta in *Synodo* an æquivalet trinæ monitioni. I. 396.

In *Synodis* haud facilè decidendæ quæstiones adhuc inter Catholicos controversæ. II. 2, 22, 35, 40, 42, 78, 86, 120, 136, 158, 164, 195, 216, 217, 235, 255, 442, 459, 476. III. 75. *Synodi* nonnullæ non se gerunt admodum prudenter in suis Constitutionibus edendis. II. 156. et aliquando errarunt. 43. et 48. et seq. quare *Synodi* quædam Pseudo-Synodi reputatæ. I. 214. Vid. *Concilium*.

Synodus Provincialis quid sit. 33. eam cogere extra Italiam spectabat ad Vicarios Apostolicos. 127. eam congregare an possit Vicarius Capitularis Metropolitanæ. 126. *Synodum* ante Pallii receptionem facere nequit Archiepiscopus. 107. ad *Synodum* Provinciale vocari debent Canonici Cathedralium. 185. illi quis interesse teneatur. III. 335. et seqq. in *Synodo* Provinciali Archiepiscopus celebrans solemniter uti potest Pallio. I. 235. in *Synodis* Provincialibus an dandum sit osculum pacis. 315. in iis fiebat olim degradatio verbalis Clericorum. II. 310. *Synodi* Provincialis Decreta cur transmittenda ad Congregationem Concilii. III. 265. *Synodos* Provinciales revidere, et approbare debet Congregatio Concilii. 268. et 270. *Synodi* Provincialis Constitutiones à Pontifice solent aliquando confirmari. 266. et 287. tunc an vires accipiant universam obligandi Ecclesiam. 267. earum auctoritas per Apostolicam supervenientem confirmationem non ampliatur ultra fines propriæ Provinciæ. IV. 123, 124. et 137. *Synodi* celebratæ ab Archiepiscopis sine Suffraganeis utrum Provinciales sint, an Diœcesanæ. I. 93. et seq.

Synodus, sine addito, plerumque Diœcesanam significat. 37. quænam fuerit prima *Synodus* Diœcesana. 40. *Synodi* Diœcesanæ consequentur Provinciales. 68. et 314. antiquitate ceteris præstant. 40. an sint omnino necessariæ. 45. et seqq. *Synodi* Diœcesanæ definitio. 37. utilitas. 42. et seq. *Synodus* Diœcesana ad quam potestatem, aut legem pertineat. 55. et seqq. speciem quamdam Curia, seu Tribunalis Ecclesiastici præsefert. 252. in quo loco habenda sit. 61. et seq. et in quo loco loci. 61. ejus celebrandæ formula. 253. jus indicendi *Synodum* Diœcesanam an sit connexum cum jure indicendi concurrentem ad Parochiales. 138. et seq.

Synodus Diœcesana à quo cogenda sit. I. 71. an illam possit cogere summus Pontifex. 78. an aliquando coegerit. 86. celebrari potest prohibito à Cardinali Vicario Romæ, non item ab aliis Vicariis. 89. cur

tam rarò *Synodi* Diœcesanæ habitæ in Urbe Româ. 90. et seq. *Synodum* Diœcesanam jure suo congregare potest Episcopus. 97. et quidem ante Pallii receptionem, et quare. l. 107. eam celebrare possunt Vicarii Apostolici. 132. an etiam possint Vicarii Apostolici à Congregatione deputati. 133. et Prælati inferiores. 154. et seqq. an eam cogere possint Episcopi Titulares. 61, 110. et 111. et Vicarii Generales. 115. et seqq. aut Vicarii Capitulares. 122. quando cogenda sit. 314. et quoties. 68. et seqq. in *Synodo* Diœcesana neque Episcopus, neque Archiepiscopus celebrans etiam solemniter uti potest Pallio. 235.

Synodo Diœcesanæ an interesse debeant Canonici. l. 185. et seq. an Vicarii Foranei. 134. an simplices Beneficarii, aliique de Clero. 192. et seqq. tenentur adesse Parochi. 189. et seqq. quando adesse debeant Fratres Capellani, aut alii Sacerdotes Religioni Hierosolymitanæ inservientes. 196. et seq.

In *Synodo* Diœcesana solus Episcopus est Judex. l. 247. an in *Synodis* Diœcesanis faciendæ sint acclamationes, et danda oscula pacis. 313. in *Synodo* Diœcesana quale votum habeant Presbyteri. III. 245. *Synodi* Diœcesanæ an robore careant, si à Congregatione non sint approbatæ. 269. *Synodum* Diœcesanam peculiarem an celebrare possint Episcopi cum Græcis Sacerdotibus sibi subditis. l. 150. et 156. et seq.

Synodus veluti Parochialis congreganda ab Episcopo. 256.

Synodus Abulensis, Acheruntina, Adjacensis, Adriensis, Ænhamensis, Æsina, Africana, Agathensis, Albana, Albiensis, Aleriensis, Alexandrina, Altisiodorensis, Amalpitana, Ambianensis, Amerina, Anconitana, Ancyrana, Andegavensis, Anglicana, Antiochena, Antisiodorensis, Aquensis, Aquilejensis, Aquisgranensis, Arausicana, Arelatensis, Ariminensis, Arvernensis, Asculana, Atrebatensis, Audomarensis, Avenionensis, Augustensis, Aurelianensis, Auximana, Bajocensis, Barcinonensis, Basileensis, Beneventana, Berghamstedensis, Biterrensis, Bituricensis, Bononiensis, Bracarensis, Brugensis, Brundusina, Budensis, Burdigalensis, Burgensis, Buscoducensis, Cabilonensis, Cæsenatensis, Cameracensis, Carnotensis, Carthaginienensis, Catalaunensis, Chalcedonensis, Cingulana, Claromontana, Coloniensis, Compendiensis, Compostellana, Constantiensis, Constantinopolitana, Coyacensis, Cracoviensis, Cremonensis, Diamperitana, Duziacensis, Eboracensis, Ebroicensis, Eliberitana, Epaonensis, Excestrensis, Exoniensis, Farfensis, Feltriæ, Florentina, Forojuliensis, Francfordiensis, Fulginatensis, Gallica, Gandavensis, Gangrensis, Germanica, Geruntina, Hibernensis, Hierosolymitana, Hispalensis, Hispaniensis, Hydruntina, Ilerdensis, Iliberitana, Iprensis, Isclana, Lambethana, Lancianensis, Landavensis, Laodicena, Larinensis, Lateranensis, Lauretana, Lemovicensis, Leodiensis, Limana, Lingonensis, Liptinensis, Londinensis, Londoniensis, Lucana, Lugdunensis, Magdeburgensis, Maronitarum, Matheranensis, Matisconensis, Mechliniensis, Mediolanensis, Meldensis, Melitensis, Metensis, Mexicana, Milevitana, Moguntina, Montis Falisci, Montis Pessulani, Montis Libani, Montis Regalis, Namurcensis, Nannetensis, Narbonensis.

Neapolitana, Nemausensis, Nicæna, Nonantulana, Oriolana, Oscensis, Osnabrugensis, Ostiensis, Oxoniensis, Palentina, Parisiensis, Pennensis, Petricoviensis, Pictaviensis, Pisana, ad Pontem Audomari, Portallegrens, Pragensis, Quinisexta, Ravennatensis, Regensis, Regiaticina, Remensis, Romana, Rotomagensis, Rutenensis, Ruthenorum, Ruralis, Sabinensis, Salegustadiensis, Salernitana, Salisburgensis, Salmanticensis, Santonensis, Sardicensis, Senonensis, Senogalliensis, Silvanectensis, Sinensis, Sistaricensis, Spalatensis, Strongolensis, Sessionensis, Sutrina, Syrorum, Tarantasiensis, Tarracoenensis, Telensis, Theatina, Thessalonicensis, Toletana, Tolosana, Tornacensis, Trecensis, Trecorensis, Trevirensis, Triburiensis, Tridentina, Trullana, Tunkinensis, Turonensis, Valentina, Vasensis, Vaticana, Vaurensis, Veliterna, Venetica, Vernensis, Viennensis, Ulyssiponensis, Wigorniensis, Wormatiensis, Wratislaviensis, Yprensis, Zamosciæ. *Vide singulas suis locis.*

Syrmata Clericis prohibita. III. 108.

Syrorum consuetudo circa Confirmationis collationem. II. 85.

Syrorum Maronitarum Montis Libani anni 1736. Synodus. I. 216.

T

TABACUM sumere cur interdictum in aliquibus Ecclesiis. II. 439. sumere ante Eucharistiam an liceat. 440. et III. 145. et seqq.

Tabardum nimis longum Clericis prohibitum. 108.

Tabella conficienda præferens perpetua, et temporaria Missarum onera. IV. 247. et 280. *Tabella* affigenda loco, ubi eleemosynæ pro Missis offeruntur. 257.

Tamburinus Card. Fortunatus. III. 448.

Tamburinus Thomas citatur. 76.

Tarantasiensis anni 1609. Synodus. I. 405. II. 25.

Tarraconense Capitulum an sit exemptum. III. 354.

Tarraconensis Archiepiscopus Vicarius Apostolicus. I. 127.

Tarraconensis Ecclesiæ Statuta citantur. III. 54.

Tarraconensis anni 516. Synodus. I. 218. altera anni 1529. 70. et 72. alia anni 1727. IV. 107.

Tarsensis Archiepiscopus Romæ SS. D. N. Vicesgerens. I. 419.

Tatianus Præfectus Urbis. I. 212.

Tauri. Vid. *Agitatio*.

Taxa Synodalis. 375. *Taxa* Synodalis redituum Beneficii, e quibus ordinandus suam sustentationem est percepturus, cui regioni sit accommodanda. III. 240. et seq. *Taxa* statuenda ad sustentationem Seminarii jam erecti. II. 521. et 527. à quibus præscribenda. I. 591. et 595.

Taxatio. Vid. *Eleëmosyna*.

Taxillorum ludus Clericis interdictus. III. 118. et seq. Vid. *Ludere*.

Telensis Synodus à Siricio confirmata. 264.

Templum. In publicis *Templis* viri à mulieribus separati olim dividebantur. 13.

Tempus modicum quoto dierum spatio contineatur. IV. 255. *Tempus*, quo infirmis extrema Unctio exhibenda est. II. 186. et seqq.

Tempus, quo cogenda est Synodus Diœcesana. I. 68. et seqq.

Terra. Comestio *Terræ* habitata pro Communione. II. 158. et seqq.

Terra Sancta. Accessuris ad recuperandam *Terram Sanctam*, quæ Indulgentia concessa. IV. 101. et 103. *Terræ Sanctæ* Custodi concessa facultas Confirmationem conferendi. II. 62. Vid. *Cruciata*.

Territorium separatum. Vid. *Prælati*.

Tertiariæ quas condiciones habere debeant, ut possint approbari ab Ordinario. 401. *Tertiariæ*, *Beguinae*, et *Oblatae*, solemnia vota in sua Professione non emittunt. III. 466. *Tertiariis* mulieribus non collegialiter viventibus, inconsulto Episcopo, habitum sui Ordinis dare nequeunt Regulares. II. 401. *Tertiariarum* instituto minimè congruit professio continentiae, quæ exigitur ab uxore, cujus maritus sacris Ordinibus initiatur. III. 477. Vid. *Beatæ*.

Tertullianus Quintus Septimius Florens hæreticus Montanista. I. 336. citatur. 368. II. 82, 445. III. 112. explicatur. II. 237.

Testamentum, licet confirmatum ab Imperatore, potest à conditore revocari. III. 288. quidam putabant, sibi adimi facultatem *Testamenti* condendi post extremam Unctionem. II. 188. Vid. *Clerici*.

Testator an possit impedire, quominus Episcopus piarum voluntatum executioni se immisceat. IV. 243. *Testatorum* dispositiones circa Missarum numerum in animæ suæ expiationem celebrandarum præscriptum, quomodo intelligendæ, et explicandæ. 274. et seqq.

Testis unicus an sufficienter probatam reddat collationem Baptismatis. II. 48. et seqq. *Testes* ad matrimonii contractum adhibiti, et necessarii. IV. 212. unde auctorizentur. 204. assistentes matrimonio, cui legitimæ non præcesserint denuntiationes, an ullam pœnam incurrant. III. 208. eorum præsentia an requiratur ad valorem matrimonii in Fœderatis Belgii Provinciis. I. 453. et seqq. quandonam hæc lex obligare cœperit. 458. cum *Testium* singularium depositionibus proceditur adversus Confessarios sollicitantes. 494. *Testes* Synodales, eorum officium, origo, et auctoritas. 254. et seqq. *Testes* Synodales idonei quàm necessarii sint, et quàm inventu difficiles. 259. quale juramentum à *Testibus* Synodalibus præstandum. 285.

Testudines diebus esurialibus comedere cur liceat. III. 74.

Teuthberga, seu Theuthberga, vel Teuthberta Regina uxor Lotharii ab eo repudiata. II. 239, 243, 341. III. 469.

Teutonici Ordinis Magnus Magister. IV. 15.

Textus Juris Canonici inter se contrarii conciliantur. I. 159.

Theatina Synodus. III. 170.

Theatinus Antistes. *ibid.*

Theatrorum voluptas omnis diebus festis olim interdicta. 12.

Theodebertus Francorum Rex. 152.

Theodorus Balsamon. 96.

Theodorus Archiepiscopus Cantuariensis. II. 146. citatur. I. 311.

Theodorus Episcopus Massiliensis. IV. 117.

Theodorus à Spiritu Sancto. 97. citatur. I. 125.

- Theodorus* Studita citatur. 74.
Theodosia mulier religiosa. IV. 243.
Theodosiæ Archiepiscopus Titularis fuit Benedictus XIV. I. 386.
Theodosius senior Imperator. II. 348. III. 12. quàm serò fuerit baptizatus. 214.
Theodosius junior Imperator. I. 211. III. 12, 57. IV. 88.
Theodotus Ancyranus Episcopus. I. 349.
Theodulphus Aurelianensis Episcopus. II. 163, 185. III. 134. citatur. II. 69. et 199.
Theologi hodierni temporis, eorumque variæ classes. III. 367. inter *Theologos* gravissimos secum contententes non debet Episcopus sibi arrogare partes Judicis. II. 92. quantam opinionis *Theologorum* rationem habuerit Congregatio Concilii. 226. *Theologorum* unanimis consensus est efficax argumentum ad Catholicum dogma stabiliendum. 180. *Theologi* morales nonnulli blandè corriguntur. I. 311.
Theologia moralis, et Canonici Juris scientia, quàm arcto inter se vinculo copulentur. III. 368. in *Theologia* morali vincere debet sententia illorum, qui mediâ viâ inter rigorem, et laxitatem incedunt. III. 220. *Theologia* Scholastica qualiter tradenda. 368.
Theophilactus Bulgariæ Archiepiscopus. II. 334.
Thessalonicensis Archiepiscopus Vicarius Apostolicus. 126.
Theutberga. Vid. *Teutberga*.
Theutonici. Vid. *Teutonici*.
Theutonicus. Vid. *Semeca*.
Thiersius Joannes Baptista. IV. 107.
S. Thomæ in Africa Episcopalis Cathedra ab Insula *S. Thomæ* ad Castrum *S. Antonii* in Insula *Principis* translata. III. 319.
S. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis. Ejus factum à *S. Hugone* minùs approbatur. II. 486.
S. Thomas Aquinas citatur. I. 57, 372, 461. II. 8, 19, 20, 38, 40, 70, 94, 95, 96, 105, 119, 147, 148, 168, 170, 181, 191, 199, 200, 215, 282, 417, 481. III. 78, 79, 103, 130, 137, 140, 434. IV. 199, 228. quo anno scripserit Quodlibeta. II. 20. et Summam Theologicam. *ibid.* ejus doctrina circa jejunium, et qualitatem cibi adhibendam diebus esurialibus. III. 74. et 76. citatur ab Auctoribus contrariæ opinionis tamquam eorum sententiæ favorabilis. II. 19. et seqq. ejus opinio circa dandam, vel negandam peccatori occulto Eucharistiam. 94. et 96.
Thomas Cantipratensis citatur. 148.
Thomas à Jesu citatur. III. 306.
Thomasius Card. Josephus Maria Titularis Ecclesiæ *S. Martini* ad Montes. 15. IV. 101. et 103.
Thomassinus Ludovicus citatur. I. 40. II. 301. III. 265. modestè refellitur. I. 182. II. 302.
Thuanus Præsidens Parlamenti Parisiensis. 340.
S. Thuribius. Vid. *S. Turibius*.
Thymiama, seu incensum oblatum ad Altare tempore Sacrificii. I. 367.

Timor servilis non est inhonestus, et hæretici hunc improbantés damnantur à Tridentino. II. 114.

Titulares Protonotarii. I. 203. et seq.

Titulus. Sub specioso cortice *Tituli* latent aliquando homines crassi, et rudes. 271. *Titulus* sacræ Ordinationis. III. 239. et seqq. *Titulus* coloratus. Vid. *Prælati*. Quo *Titulo* cohonestanda sit Synodus Diæcesana. I. 49.

Tolentini Oppidum in Civitatem erectum. III. 321.

Tolerantia, et conniventia sola Romani Pontificis privilegii præsumptionem inducit. II. 76. et seqq.

Toletana I. anni 400. Synodus explicatur. II. 68, 371. et seq. à S. Leone Magno confirmata. III. 264. altera anni 407. sub S. Innocentio I. I. 483. II. anni 531. 388. II. 64. III. anni 589. III. 41, 137. an fuerit appellata universalis. I. 34. IV. anni 633. 215, 248, 312, 388, 408. II. 431. III. 113. IV. 167. VII. anni 646. I. 351, 352. III. 422. VIII. anni 653. I. 49, 214. III. 259. IX. anni 655. 237. X. anni 656. I. 409. XI. anni 675. 321. XII. anni 681. 181. XVI. anni 693. 68, 314. II. 431. altera anni 1524. I. 374. III. 108. alia sub Sixto IV. 55. alia anni 1473. sub eodem Sixto IV. 119. alia anni 1565. tempore Pii IV. et V. I. 216. II. 491. alia anni 1566. cujus statutum non approbatur. I. 292 alia anni 1582. 217. III. 266. alia anni 1583. II. 290. alia nullo anno indicato. 439. alia item à Card. Portocarrero celebrata. I. 414.

Toletanæ Diæcesis consuetudo. III. 223.

Toletanæ Ecclesiæ Constitutiones à Leone X. rejectæ, et damnatæ. II. 264.

Toletanus Archiepiscopus. 393. ejus jurisdictio. III. 322. ejus Primatus. 315. ejus temperamentum laudatum. 223.

Toletus Cardinalis Franciscus. II. 473. et 475. citatur. IV. 159.

Tolosana anni 1056 Synodus. I. 351. altera anni 1129. ejusque decretum. 321. alia anni 1229. 479. alia anni 1530. III. 151. alia anni 1590. II. 49, 83, 278, 281.

Tonsura Clericalis à sacris Canonibus quantopere commendata. III. 114. an sit verum Sacramentum. II. 204. et seq. gestandi à Clericis. I. 182. cui, et quando eam conferre possint Abbates. 139. et seq. ejus collatio facta ab Abbate personis in suo privilegio non comprehensis, an sit valida. 142. et seq. ad eam quinam promovendi. III. 184. per eam, sive per comæ abscissionem Clerici sacræ militiæ adscribebantur. 113. eâ initiatus quando fruatur privilegio fori. 169. et 210. Clerici primæ *Tonsuræ* an degradari soleant. II. 312. *Tonsuram*, et Ordines minores, quibus conferre possit Abbas S. Barbaræ Mantuæ. I. 161. Vid. *Dimissoriæ*, *Filii*.

S. Toribius. Vid. *S. Turibius*.

Tornacensis Episcopus. III. 164.

Tornacensis anni 1643. Synodus. II. 27.

Torneamenta quid essent, quare, et sub quibus pœnis interdicta. IV. 87. et 92.

De Torres Card. Ludovicus Archiepiscopus Montis Regalis. I. 415. laudatur. *ibid.*

- De Torres* Cosmas Episcopus Perusinus. III. 157.
Tostatus Alphonsus Episcopus Abulensis defenditur, et collaudatur. 42. ejus opinio de polygamia rejicitur. IV. 183.
Tournely Honoratus citatur. II. 250.
De Tournon Card. Carolus Thomas fuit Patriarcha Antiochenus. IV. 57.
De Tournon Card. Franciscus Archiep. Bituricens. I. 95.
Transitus ad aliam Religionem. III. 423. et seqq. post nuncupata tria vota simplicia interdicitur Religiosis Soc. Jesu, exceptâ Religione Carthusianâ. 442. *Transitus* Monialium ad aliud monasterium quibus cautelis permittatur. 495.
Translatio Cathedræ Episcopalis quando facienda sit. 322. facta ab Insula S. Thomæ in Africa ad Castrum S. Antonii in Insula Principis. 519. *Translatio* ab una Sede Episcopali ad aliam. 399. quibus de causis permittenda sit. IV. 67. hujusmodi *Translationes* absque Episcoporum consensu olim peractæ. 76. *Translationes* Episcoporum in Regno Poloniæ frequentes. 77. et seq. et 80.
Transylvania. Vid. *Matrimonium*.
Trapeziticum fœnus. II. 444.
Trecensis Synodus. 279.
Trecensis Ecclesiæ Statuta Synodalia. I. 486.
Trecorensis anni 1423. Synodus. 400. II. 338.
Treugæ Domini quid essent, et cur certi dies per hebdomadam ita appellarentur. III. 139. IV. 86.
Trevirensis anni 1310. Synodus. II. 42.
Trevirensis Archiepiscopus. IV. 105.
Triburiensis anni 895. Synodus. II. 143. et 482. explicatur, seu corrigitur. 146.
Triclinium Leonianum. I. 66.
Tridentina Fidei Formula. 316.
Tridentina Synodus. I. 42, 52, 70, 72, 83, 99, 118, 136, 137, 139, 145, 146, 163, 164, 168, 169, 191, 204, 212, 220, 228, 240, 247, 262, 267, 278, 280, 288, 296, 297, 298, 314, 316, 317, 318, 319, 330, 339, 350, 355, 374, 375, 383, 391, 392, 472, 481. II. 14, 18, 23, 29, 58, 60, 88, 99, 105, 108, 135, 142, 151, 165, 174, 189, 199, 202, 203, 256, 259, 244, 251, 294, 295, 296, 297, 312, 320, 321, 323, 340, 366, 392, 412, 418, 424, 433, 434, 455, 486, 489, 495. III. 21, 22, 23, 27, 29, 30, 33, 51, 88, 97, 110, 119, 127, 158, 184, 185, 192, 194, 198. et seqq. 208, 220, 239, 260, 274, 275, 324, 325, 335, 350, 352, 357, 363, 369, 396, 404, 406, 408, 412, 419, 424, 425, 444, 457, 458, 478, 479, 487, 491. IV. 93, 120, 185, 187, 200, 216, 244, 263, 265, 271, 274. citatur et explicatur. II. 178, 180. III. 159, 169, et seqq. 211. et seqq. 229, 353. et seq. 367. et seqq. 406. et seq. 424. et seqq. IV. 182. et seq. 187, 229. et seqq.
Tridentinæ Synodi verus sensus, et mens eruitur. I. 94. II. 269. III. 23. ejus textus conciliantur. 354. ejus canones appellantur decisiones Fidei. I. 51. materia de potestate jurisdictionis in ea exagitata, et non definita. 56. an definita, sitne de jure Divino, an merè Ecclesiastico, residentia quoad habentes curam animarum. II. 6. et

seqq. loquens de Attritione cur abstinuerit ab omni vocabulo, quod sufficientiam indicaret. 113. ejus decretum de matrimoniis clandestinis non obligat ubi non fuit publicatum, 251. ejus promulgatio in Belgio. I. 433, 434, 437, 441. si in dispensationibus Pontificiis non apponatur derogatio *Tridentinæ* Synodo, an subsistere debeant ipsæ dispensationes. IV. 242. *Tridentina* Synodus nullum vinculum Romanis Pontificibus injecit. III. 407. et seq. præcedentia privilegia abrogare potuit, ab iis concedendis Sedem Apostolicam impedire non potuit. I. 141. an per Bullam Cænæ derogetur ejus decreto de facultate absolvendi ab hæresi occulta. II. 295. et seqq. ubi *Tridentina* Synodus non est recepta, facultatibus ab illa concessis non possunt uti Episcopi. 302. circumscriptio ab ejus Patribus adhibita, ne in suis decretis concinnandis ullam vulnerarent Catholicorum opinionem. 152. *Tridentina* Synodus invisit Ruthenis schismaticis. III. 199. *Tridentinæ* Synodo quilibet Episcopus subscripsit definiens. 257.

Tridentinus Vicarius Generalis. I. 333.

Triduum Synodali celebritati præstitutum. 304.

Trifacialæ Missæ quid essent. 373.

Tripudia, quibus SS. Martyrum natalitia profanabantur. III. 40.

Triremes. Vid. *Damnatio*.

Triventinus Episcopus. I. 93.

A Truchsen Eberardus Archiep. Salisburgensis. III. 311.

Trullana Synodus. Vid. *Quinisexta*.

Tuccius Stephanus Theologus Soc. Jesu. II. 473.

Tudertinus Episcopus pro incauta juratione cum suis Canonicis ante electionem facta punitur. IV. 13.

De Tudeschis Nicolaus. Vid. *Abbas Panormitanus*.

Tuldensis Diodorus citatur. III. 119.

Tullenses Canonici. 288.

Tullensis Ecclesiæ Rituale. II. 134.

Tunica quid sit. III. 107.

Tunkinensis anni 1670. Synodus. 266.

Tunkini Vicarii Apostolici. IV. 10.

Turcæ. An ad *Turcas* transvehi possint arma, et similia. 148. et seqq.

Turcica nomina assumere an liceat Christianis. 155.

S. Turibius Episcopus Asturicensis. II. 384.

S. Turibius Archiepiscopus Limanus. I. 45, 259. II. 440. III. 158. ejus Concilia. I. 92.

Turonensis I. anni 461. Synodus. II. 428. III. anni 815. I. 309. III. 24, 485. altera anni 1294. II. 485. alia anni 1583. 83, 278, 281, 305. III. 85. ejus statutum citatur. 190.

Turonensis S. Martini antiquus Codex Ms. anonymi Auctoris citatur. II. 163, 182. et 198.

De Turre Archiepiscopus Ephesinus in Belgio Vicarius Apostolicus. I. 433.

Turrecremata Joannes citatur. 59.

Turrianus Franciscus. 387.

Turrilanus Episcopus. 270.

Tusculanus Episcopus. II. 10. III. 298. et 324. ejus jurisdictio in Clerum, et populum Cryptæ Ferratæ. I. 135. ei concessus aliquando Suffraganeus. IV. 53.

Tutelense Rituale. II. 168.

Tutelensis Ecclesiæ Statuta Synodalia. 169. et 182.

Tutor an constitui possit ex numero Presbyterorum. 464.

Tutulus ex alienis capillis cur improbetur. III. 111.

Tyriæ Pseudo-Synodus cur talis appelletur. I. 214.

V

VACATIO per obitum non impedit, quominus Beneficia etiam curata conferantur consanguineis, affinibus, vel familiaribus aut Beneficiati mortui, aut Ordinarii collatoris. IV. 222. et seqq. *Vacationes* à Chori exercitio, quæ Canonicis permitti solent, III. 363. Vid. *Ecclesia*.

Vagabundi, seu iter habentes, coram quo Parocho matrimonium inire debeant. I. 443.

Du Val Architectus Regius. III. 99.

Valens Franciscus citatur. IV. 161.

Valenti Card. Sylvius Archimandrita Messanensis. I. 139. et 451.

Valentina anni 574. Synodus. II. 44. altera anni 855. 417. alia anni 1255. I. 242. alia anni 1565. 49. III. 266. alia anni 1577. I. 384. alia anni 1584. *ibid.* et III. 158. alia anni 1590. I. 391.

Valentinianus Augustus. II. 332.

Valentinus Archiepiscopus. I. 391. III. 194.

S. Valerianus adhuc Infidelis fuit maritus S. Cæcilie. II. 287.

Valerius Hipponensis Episcopus. 416. III. 401.

Valerius Card. Augustinus Veronensis Episcopus. I. 544. citatur. 44. II. 261. laudatur. I. 73. III. 408.

Valesius Henricus citatur. I. 81.

Vallemanius Card. Joseph. III. 340.

Vandali. Apud eos Episcopi appellati titulo Patriarchæ. I. 97.

Van Espen Zegerus Bernardus citatur. I. 190. II. 97, 200. III. 29. IV. 70. refellitur. I. 335. III. 81. et seqq. 156, 269. et malæ fidei accusatur. II. 428. et 432.

Varadinensis Episcopus. I. 152.

Vartabiet Jacobus Alepinæ Ecclesiæ Administrator, assumpto Petri nomine electus Armenorum Patriarcha, Pallio donatur. IV. 60.

Vartabiet Petrus Abrahamus ex Archiepiscopo Alepino in Patriarcham Armeniæ minoris, atque Ciliciæ electus, Pallium solemniter consequitur. *ibid.*

Vasensis II. anni 529. Synodus. I. 388.

Vasionensis Episcopus. II. 433. ejus Constitutio Synodalis mitigata. III. 122.

Vasquez Gabr. citatur. II. 203. IV. 171. defenditur. II. 103.

Vaticana Basilica. In ea tabacum sumere olim interdictum. 440. et quare. III. 146. in *Vaticana* porticu celebratum Concilium. I. 66. Bullarium *Vaticanæ* Basilicæ. 65.

- Vaurensis* anni 1368. Synodus. 70. et 72.
Ubuldinus Card. Robertus. II. 525. et 590.
De Vecchis Bartholomæus. III. 415.
De Vecchis Carolus Secretarius Congregationis Concilii. 23. IV. 277.
 laudatur. III. 213.
Vectigalia conducere, aut exigere à Christianis nequeunt Judæi. I. 418.
Vega Andreas. II. 115.
Veliterna Synodus. Vid. *Ostiensis*.
Veliternensis Episcopus. Vid. *Ostiensis*.
Venatio an laïcis ullo tempore interdicta. III. 127. an Ecclesiasticis interdicta, aut interdicenda. 123. et seqq. *Venationes* diebus festis interdictæ. IV. 88. *Venationum* duo genera, et an utrumque Clericis interdictum. III. 125.
Venator nullus invenitur Sanctus. 128.
Vendere quâcumque horâ etiam ad victum necessaria an diebus festis liceat. 43.
Veneficæ. Vid. *Sagæ*.
Veneti an gaudeant privilegio deferendi arma ad Turcas. IV. 151.
Venetorum Liber Sacramentalis citatur. II. 160.
Venetiæ Nuntio facultas quædam concessa. I. 421.
Venetiæ Patriarcha. 285. III. 253. et 313.
Venetiæ Ecclesia S. Mariæ Charitatis, S. Mariæ Miraculorum, S. Pauli, S. Marci, aliæque. I. 459. et seqq.
Venetica anni 465. Synodus. 414. II. 429. III. 129.
Ventura Joannes. 408.
Veracruz Alphonsus citatur. II. 63.
Verbum Dei inter Missarum celebrationem à Parochis annuntian- dum, et explicandum. III. 159. ex qua lege profluat præceptum audiendi *Verbum* Dei. 160.
Verbum Placet, quo Synodales Constitutiones approbantur. III. 244. et seqq.
Vercellensis Episcopus. 284.
Vernensis anni 755. Synodus. I. 68.
Veronense Capitulum nonnullis privilegiis ornatur à Benedicto XIV. III. 51. ejus exemptio ab Episcopo. 348. ejus Liber Pœnitentialis. 154.
Veronensis Episcopus. 471.
Verricellus Angelus Maria citatur. IV. 173.
Verum, et Ratum, ubi de matrimonio sermo est, quid significet. II. 251.
Vesprimiensis Episcopus. I. 147.
Vestiarium quid sit. 234.
Vestis talaris deferenda à Clericis in Sacris constitutis, aut Beneficiatis. III. 104. et seqq. ejus usus quàm sit Ecclesiasticorum proprius. II. 442. *Vestis* alienigena an possit adhiberi ad occultandam propriam Fidem. IV. 159, 160. et 162. *Vestes* sacræ adhibendæ ab iis, qui Synodo intersunt. I. 229. et seqq. *Vestes* sacræ speciales, ad eum tantum usum destinatæ in Divinis ministeriis celebrandis, semper,

et ab initio Ecclesiæ adhibitæ. III. 105. *Vestes* lugubres in consanguineorum obitu induere an Clericis interdicator. 54.

Veteranus miles quinam sit. 167.

Vetulum. Quàm facilè homines nitantur in *Vetulum*. I. 481.

Vetustatis argumento abusus sustineri nequit. III. 49.

Vexatio injusta ut pecuniæ solutione propulsari, ac redimi licitè possit in causa Beneficiali, quid requiratur. 216.

Vezosi Antonius Franciscus laudatur. IV. 101.

Ugonius Episcopus Famaugustanus citatur. I. 98. et 160.

Ugonius Mathias citatur. 37.

De Via Card. Joannes Antonius. II. 258.

Vialicum in mortis articulo suscipiendi obligatio. 139. IV. 137. an à Parochis deferri debeat moribundis peste laborantibus. 124. et seq. pueris administrandum. II. 98. et seq. an exhibendum moribundo, qui eadem die sanus Eucharistiam susceperit. 89. illud in eadem infirmitate repetere, pium, et laudabile est. 102. et seq. quomodo porrigi possit ægroto, qui sacram Particulam deglutire nequeat. IV. 139. aut peste laborantibus. 142. et seqq. an et quare extrema Unctio administrari queat ante *Vialicum*. II. 194. Vid. *Eucharistia*.

Vicarius deputatus in perpetuum à Prælo Regulari ad curam animarum in propriis Ecclesiis an teneantur Synodo interesse. I. 165.

Vicarii ad nutum amovibiles, in Parochiis unitis deputati à Capitulis, seu monasteriis. III. 162. *Vicarii* Ecclesiarum Cathedralium idem aliquando, ac Suffraganei. IV. 28. et 51. et seq. *Vicarii*, aut Coadjutoris mercenarii opera an utilior, quàm Coadjutoris cum spe futuræ successionis III. 404. *Vicarium* Græcum, aut Suffraganeum, Episcopi Latini habere debent pro suis Græcis subditis. I. 151. et seq.

Vicarius Apostolicus, ejus officium, et jurisdictio. 126. ejus deputatio supplet vices Coadjutoris ad satisfaciendum Ecclesiæ necessitatibus. IV. 28. ideo *Vicariis* Apostolicis Pallium concessum, quia constituebantur Archiepiscopi. 48. et seq. *Vicarius* Apostolicus pro Græcis in Corsica constitutus. I. 154. *Vicarius* Apostolicus in Diœcesi Coloniensi. 128. in Malabaria. 129. in Peguvix regno. 131. in Sinarum Imperio. *ibid.* *Vicariis* Apostolicis Sinarum, et Tunkini indulgetur, ut Episcopum consecrare possint sine ullius assistentia. IV. 10. *Vicarii* Apostolici à Congregatione Episcoporum, et Regularium deputati, eorumque officium, ac facultates. I. 133. et seq. Vid. *Dispensatio*.

Vicarius Generalis Pontificis tum in spiritualibus, tum in temporalibus, 87. qualis olim constitueretur. *ibid.* Cardinalis in Urbe *Vicarius*, seu *Vicarius* Generalis Pontificis ut nunc constituitur. 394. ejus auctoritas Romæ ordinaria. 87. et seq.

Vicarius Generalis constituendus à *Vicario* Apostolico in Indiis Orientalibus, et facultates illi pro Sede vacante concessæ. IV. 75. *Vicarius* Generalis Episcopi quis dicatur, et an idem sit, ac Officialis. I. 177. ejus officium, et jurisdictio. 113. et seqq. 177. et seqq. semper est unus ex Judicibus Synodalibus. 254. an possit celebrare Synodum. 71. et 89. an sedere debeat in Synodo post Episcopum. 222. quibus vestibus uti debeat, cum interest Synodo. 236.

Vicarius Capitularis, ejusque officium, ac jurisdictio. 117. et seqq. IV. 245. in eum tota transfertur Capituli jurisdictio, Sede vacante. 302. ejus electio quando facienda. *ibid.* in Indiis Orientalibus ut plurimum fieri nequit ex defectu Cleri. IV. 75. in quibus præstet Vicario Generali. I. 121. an indulgentias concedere possit. 123. ejus sustentatio unde sumenda. II. 493. an possit multas in usum proprium convertere. *ibid.* Vid. *Visitatio*.

Vicarius ruralis, seu *Vicarius Foraneus* Episcoporum. I. 181. et 260. ejus origo, antiquitas, atque auctoritas. 179. et seqq. *Vicarii* Foranei consulendi ante Synodum. 398. quo ordine sedeant in Synodo. 227. quibus vestibus uti debeant, cum intersunt Synodo. 236. *Vicarii* Foranei Archiepiscopi Remensis. 183.

Vicarius Parochi assistens matrimonio contra prohibitionem Ordinarii, an irritum reddat illud matrimonium. IV. 202. *Vicarius* idoneus Parocho illitterato non ita facile substitui potest. III. 391.

Wiclefus, seu *Wiclefus Joannes*. II. 140. III. 245. ejus errores damnati. I. 329. II. 58. ejus versio Sacræ Scripturæ. I. 480.

Wiclefistæ, seu *Wiclefistæ*, refelluntur. I. 372.

Victoria Franciscus in primis ex Ordine Prædicatorum defendit sufficientiam Attritionis. II. 112.

Victualia, seu Procuraciones Episcopo, aut Vicario Capitulari visitanti quoties subministrandæ. 495. et seqq.

Vidua an possit nubere intra annum luctûs. 374. *Viduæ* ad tribunalia Ecclesiastica provocare semper possunt. 348.

Viennensis anni 1311. Synodus. I. 106. et 211.

Vigilia Nativitatis Domini. Eâ die Missa alicubi Vespertinæ celebrantur. 456, 458. et seqq.

Vigilius Papa. III. 132.

Vigoriensis Episcopus. I. 162.

Vigorius Simon citatur. II. 245. et seqq. refutatur. I. 213.

Villalpandæus Gaspar Cardillus Segobiensis Theologus citatur. 475.

Vinnius Arnoldus citatur. II. 363.

Vinum offerebatur ad Altare tempore Oblationis. I. 365. et seqq.

De Vio. Vid. *Cajetanus*.

Viperinis carnibus an vesci liceat diebus esurialibus. III. 75.

Vir florens ætate an teneatur Religionem ingredi, si uxor admissi adulterii pœnitens religiosam in monasterio vitam eligat. 470, 472. et seqq. an post mortem uxoris solemniter professæ possit *Vir* ad alias nuptias validè transire. 475.

Virgæ. An deceat *Virgis* cædi Canonicos Herhipolenses, antequam in Capitulum recipiantur, et unde orta hæc consuetudo. 47. et seqq.

Virginitas in matrimonio servanda an possit apponi tamquam conditio in nuptiarum contractu. IV. 195. et seqq.

Virgo desponsata etiam appellatur conjux. II. 241.

Visitare Diœcesim utrum queat Vicarius Capitularis. I. 122. et seqq. *Visitare* Capitulum quantumvis exemptum an possit Episcopus sive per se, sive per alium. III. 351. et seqq. cui Episcopo competat.

Visitare Territorium *Nullius*. I. 191. et seq. quando, et qualiter jus habeat Episcopus visitandi Ecclesias etiam exemptas. 197.

Visitatio Diœcesis quoties, et quomodo facienda ab Episcopo, seu Vicario Capitulari. 255. II. 496. ad *Visitationem* suarum Diœcesium an teneantur Cardinales Episcopi Suburbicarii. III. 298. in *Visitatione* suæ Diœcesis non omnia potest exequi Episcopus. I. 43. nec omnia deprehendere. 44. *Visitationi* Episcopali non subjacent Ecclesiæ Regularium, nisi sint Parochiales. IV. 249. *Visitationis* defectum supplet scrutinium Synodale. I. 327. olim in *Visitatione* Episcopali solvebatur alicubi Cathedraticum. 550. et seqq. nunc est omnino vetitum. 355. *Visitationi* interesse quatenus teneantur Subcollectores spoliatorum. 210. *Visitationes* Basilicæ Lateranensis factæ à Pontificibus. IV. 99. *Visitatio* sacrorum Liminum facienda ab omnibus Episcopis. III. 292. et seqq. Episcopalis Synodis aliquo modo æquiparatur. *ibid.*

Visitatores Diœcesis. I. 255.

Vita communis servata à primis Christifidelibus. III. 479. huic *Vitæ* communis instituto obstricti erant Canonici. 485. *Vita* communis quomodo servanda in monasteriis, aut restituenda, ubi obsolevit, et Moniales resistunt. 479. et seqq. *Vitæ* communis institutum quid exposcat. 481.

Vitæ probitas sive in Ordinatis, sive in Ordinandis requisita. 35. et seqq.

S. Vitalis Martyris dies sacra. I. 353.

Vitalis Ordericus citatur. 389. III. 382.

Viterbiensis Cathedralis Dignitates, et Canonici. I. 257.

Vitricus. Vid. *Matrimonium*.

Viva Dominicus citatur. 479.

Viventiolus Episcopus Lugdunensis citatur. 215. et 217.

Vivianus Episcopus Anagninus. II. 177.

S. Uldaricus Episcopus Augustanus. I. 256.

Ultrajectinæ Ecclesiæ Statuta. III. 48.

Ulyssiponenses Constitutiones Synodales. 77.

Ulyssiponensis Archiepiscopus Patriarchæ titulo decoratus. 166, 313. IV. 35.

Ulyssiponensis Synodus. III. 43.

Unctio cæremonialis in solemnibus Baptismo adhibita. II. 62, 68. et seq. *Unctio*, non confirmatoria, sed curatoria, aut infirmorum sanatoria, à Ministris Ecclesiæ adhibita. 59, 167, 178, 181. adhibita ab Apostolis. 151. *Unctio* infirmorum passiva. 167. quot *Unctiones* sint necessariae ad validam, et rectam Sacramenti infirmorum administrationem. 161. et seqq. *Unctiones* Regum, et Sacerdotum propriae. 167. *Unctio* Regum Oleo sancto peracta. III. 313. *Unctio*, per quam hæretici ad Ecclesiam recipiebantur. II. 73. Vid. *Extrema Unctio*.

Uniformitas in legibus statuendis non potest unicuique loco, et tempori congruere. I. 598. et seq. 408. et seqq.

Uniones Beneficiorum quæ, quando, et quales faciendæ sint. II. 321. et seqq.

Universitas an cogi possit ad admittendum Procuratorem extra-
neum. I. 244. cur in *Universitatibus* refriguerit pietas. I. 390. Religiosi
missi ad *Universitates* studiorum causâ, in monasteriis degere de-
bent. III. 425.

Vocabulum Attritionis non est antiquissimum. II. 109.

Volucrum aquatilium quædam genera cur comedere non liceat
diebus esurialibus. III. 74.

Voluntas. Vid. *Fundator*.

Vonderhardt Hermannus. III. 197.

Vota alicui Ordini specialiter annexa an servanda ab ejectis à
Religione. 438. *Vota*, quæ emittuntur à Conversis Cisterciensibus,
an sint simplicia, vel solemnia. 448. quale *Votum* Castitatis tantum-
modo solemne censeatur. 469. à quo relaxari possit impedimentum
matrimonii proveniens ex *Voto* ingrediendæ Religionis, aut perpet-
uæ Castitatis. II. 271. et seq.

Votum ferre in Synodo an possint simplices Beneficarii, aliique
de Clero. I. 193. quale *Votum*, decisivumne, an consultivum, com-
petat Presbyteris vocatis ad Synodum Diœcesanam. III. 245. et seqq.
Votum decisivum in Synodo quibus competat. 255. et seq. Procu-
rator missus ab Episcopo ad Concilium quam vocem, seu *Votum*
habeat, consultivumne, an etiam decisivum. I. 245. et seqq. *Votum*
decisivum non habuerunt Procuratores in Concilio Tridentino. III.
257. *Votum* decisivum habent Abbates, et Personæ in Ecclesiastica
dignitate constitutæ ab verbalem Clerici degradationem adhibitæ. II.
310. et seq. *Votum* merè consultivum, non decisivum, habent Cano-
nici in Synodo Provinciali. I. 185.

Uratislavienses Canonici. Vid. *Colonienses*.

Urbanus II. Papa. 82. II. 213. III. 10, 541. IV. 95, 101, 103, 229.
citatur. II. 214. ejus Decretalis explicatur. III. 138. et 139.

Urbanus III. Papa. I. 95. II. 575, 447. IV. 102.

Urbanus V. Papa. II. 62. III. 87. et 318.

Urbanus VI. Papa quæ privilegia suæ obedientiæ Prælati elargi-
tus sit. II. 262.

Urbanus VIII. Papa. I. 141, 148, 206, 207, 345, 378, 379, 381, 384,
385, 386, 394, 417, 451, 466, 475. II. 81, 131, 255, 316, 317, 326, 527,
395, 399, 408, 410, 459. III. 146, 168, 202, 279, 298, 299, 317, 325,
327, 382, 426, 429, 452, 455, 456, 457, 441, 447, 453, 488. IV. 14, 52,
71, 75, 79, 80, 81, 128, 244, 255, 258, 265, 266. explicatur ejus Consti-
tutio, quæ incipit *Magnum*. II. 517. an per diminutionem Festorum
facta sit injuria ejus Bullæ. IV. 109. et seq.

Urbicius Metensis Archiepiscopus. I, 95.

Urbinate Ecclesia Metropolitana. 82.

Ursaya Dominicus citatur. IV. 246.

Ursinus Card. Vincentius Maria. Vid. *Benedictus XIII*.

Ursinus Card. Jordanus Episcopus Albanensis. II. 158.

Ursinus, seu Ursicinus Antipapa. 230.

Urspergæ Sanctuarium in Suevia celeberrimum. 55.

Usura quid sit, quàm illicita, et qualiter ab Episcopo proscri-

benda. 442. et seqq. in *Usurarum* casibus non facilè definitiones faciendæ. 1. *Usuræ* Hebræorum cum Christianis quo pacto extirpandæ. 451. ad *Usuras* alienas allicere, aut cooperari, etiam in sui subventionem, an liceat. 480. *Usuræ*, dummodo non sint immoderatæ, an possint esse licitæ. 561. an Montes Pietatis, Census sive reales, sive personales, et Cambia, sint *Usuræ* larvatæ. 453. et seqq. *Usurarum* causæ ad quam spectent jurisdictionem. 359.

Usurarii contractûs nequitia in quo consistat. 457.

Utilitas Ecclesiæ excusans ab interveniendo Divinis Officiis quænam sit. I. 261.

Utinensis Archiepiscopus. III. 347.

Uvæ novæ offerebantur ad Altare tempore Oblationis. I. 366.

Uxor, quæ consensit virum sacro Ordine initiari, an eo è vivis erepto possit alteri validè nubere. III. 474. et seq. quoties *Uxor* vitam religiosam in monasterio amplectitur, utrum vir debeat ingredi monasterium, ibique Professionem emittere; an verò sufficiat, si voto simplicis castitatis in seculo se obstringat, aut Ordinem sacrum suscipiat. 468. et seqq. qui occidit *Uxorem* propriam, ligatur impedimento, ne matrimonium cum alia contrahere possit. II. 575. *Uxores*, quæ *Conscientiæ* appellantur. IV. 213. et seqq. *Uxores* Clericorum an dicerentur Agapetæ. III. 56.

W

WALAFRIDUS. Vid. *Strabo*.

Waldenses, seu Pauperes de Lugduno, cur extremam Unctionem reprobarent. II. 170.

Waldrada uxor Lotharii, 239.

Wallo Messalinus. Vid. *Salmasius*.

Walo Metensis Episcopus. I. 103.

Walterus Episcopus Dunelmensis. II. 145.

Warmiensis et *Sambiensis* Episcopus quibus exceptionibus Pallio utendi, et Crucem sublimem præferendi privilegio donetur. IV. 51.

Westphaliæ leges de Servorum connubiis explicantur. II. 566. Vid. *Sagæ*.

Wiculfus. Vid. *Viculfus*.

Wigorniensis Episcopatus Monachorum S. Benedicti. III. 317.

Wigorniensis anni 1240. Synodus. II. 187.

Wilhelmus Comes Pictavorum. 341.

Wilkins David citatur. I. 40.

Willelmus Archiepiscopus Eboracensis. 375.

Willelmus Comes Montis Pessulani. II. 388.

Wintoniensis Episcopatus Monachorum S. Benedicti. III. 317.

Won-Duck Hadrianus Augustinus Pastor Leidensis. I. 451.

Wormatiensis Synodus. II. 154.

Wratislavienses Canonici. Vid. *Colonienses*.

Wratislaviensis Synodus citatur. I. 472. laudatur. 475.

Wratislaviensis Diœcesis Regno Bohemiæ incorporata est. *ibid.*

X

XENIORUM canon à Clericis exigi consuetus. I. 354.
Ximenes Cardinalis Franciscus de Cisneros. III. 322.
Xystus. Vid. *Sixtus*.

Y

YPRENSIS anni 1609. Synodus. II. 27. et 198. altera nullo anno indicato. I. 480.
Yprensis Episcopi quæsitum circa matrimonia, quæ in Fœderatis Belgii regionibus iniri solent. 43b.
Yoo. Vid. *Ico*.

Z

S. ZACHARIAS Papa. II. 360. III. 58, 116, 305.
Zamorensæ Capitulum exemptum ex consuetudine immemorabili. 351.
Zamosciæ anno 1720. celebrata Ruthenorum Synodus. I. 216. II. 78, 173. III. 266.
Zannettus Augustinus Episcopus Sebastenus Vicarius Generalis, et Suffraganeus Bononiensis. II. 138.
Zavarronus Angelus citatur. I. 151.
Zelus indiscretus vitandus in tuenda Ecclesiastica jurisdictione. II. 339. et temperandus ab Episcopo, ne imprudenter suam jurisdictionem tueatur. 352.
S. Zenon Episcopus Majumæ in Palæstina. 466.
S. Zephyrinus Papa indulgens erga peccatores. I. 336.
Zinus Petrus Franciscus citatur. 183.
Zoenus Episcopus Avenionensis, Apostolicæ Sedis Legatus. III. 124.
S. Zosimus Papa. 264. et seqq.
Zuccherius Andreas citatur. IV. 148.

FINIS.

APPROBATIO.

Vid. F. JACOBI S. T. L. Apost. Reg. Lib. Cens.

APPROBATIO.

Novam hanc editionem egregii operis Benedicti XIV. Pont. Max. de Synodo Diœcesana, omnino congruentem editioni quæ Lovanii è typographia academica prodiit, vehementer probamus.

Datum Mechliniæ 12 Junii 1823.

J. FORGEUR, Vic. Gen.

